

ภาพอนาคตสิ่งแวดลอมสรรค์สร้างภายในวัดป่าด้วยพุทธสหวิทยาการ

โดย

นางสาวกชพร วงษาเนา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาการออกแบบ แบบ 1.1 ระดับปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2565

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

ภาพอนาคตสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างภายในวัดป่าด้วยพุทธสหวิทยาการ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาการออกแบบ แบบ 1.1 ระดับปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2565

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

THE SCENARIO OF BUILT ENVIRONMENT UNDER INTERDISCIPLINARY
BUDDHIST FOREST TEMPLE

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for Doctor of Philosophy DESIGN
Silpakorn University
Academic Year 2022
Copyright of Silpakorn University

หัวข้อ	ภาพอนาคตสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างภายในวัดป่าด้วยพุทธสหวิทยาการ
โดย	นางสาวกชพร วงษาเนา
สาขาวิชา	การออกแบบ แบบ 1.1 ระดับปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วัฒนพันธุ์ ครุฑทะเลน

คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

.....	คณบดีคณะมัณฑนศิลป์
(อาจารย์ ดร. ธนาทร เจียรกุล)	
พิจารณาเห็นชอบโดย	
.....	ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อภิสักดิ์ สิ้นธุภาค)	
.....	อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วัฒนพันธุ์ ครุฑทะเลน)	
.....	ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน
(รองศาสตราจารย์ ดร. รัฐไท พรเจริญ)	
.....	ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อติเทพ แจ้ดนาลาว)	
.....	ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน
(อาจารย์ ดร. อิศรชัย บุรณะอรรจน์)	

630430007 : การออกแบบ แบบ 1.1 ระดับปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

คำสำคัญ : ฉากทัศน์, วัดป่า, สิ่งแวดล้อมสรรค์สร้าง

นางสาว กชพร วงษาเนา: ภาพอนาคตสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างภายในวัดป่าด้วยพุทธสหวิทยาการ อาจารย์ที่
ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วัฒนพันธุ์ คุรุทะเลน

ในประเทศไทยพื้นที่ป่าได้ถูกบุกรุกเป็นอย่างมาก ซึ่งจังหวัดนครพนมเป็นพื้นที่ที่มีป่าไม้ลดลงมากที่สุด ใน 20 จังหวัดของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาการแก้ไขปัญหา ณ ปัจจุบันด้วยการมองเห็นภาพอนาคตของสภาพแวดล้อมภายในวัดป่า กรณีศึกษาของวิทยานิพนธ์นี้จัดขึ้นที่วัดตาลใหญ่ อ.นาหว้า จ.นครพนม โดยมุ่งเน้นไปที่แนวทางการอนุรักษ์ป่าไม้บนพื้นฐานของสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างที่วัดป่าเป็นศูนย์รวมจิตใจของชุมชน ซึ่งแนวทางนี้เรียกว่า “เปลี่ยนปรับปรก” โดยต้องอาศัยความร่วมมือจากพระสงฆ์และคนในชุมชนในการปฏิบัติ งานวิจัยนี้จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาหลักพุทธสหวิทยาการในการออกแบบสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้าง 2) เพื่อนำเสนอแนวคิดภาพอนาคตสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างที่เหมาะสมกับพระสงฆ์และชุมชนแล้วนำเสนอต่อสมาชิกในชุมชน และ 3) เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ในการออกแบบสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างภายในวัดป่า ซึ่งการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วย 6 ส่วน ได้แก่ 1) การศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูล 2) การสำรวจพื้นที่เบื้องต้นและการสำรวจพื้นที่เชิงลึก 3) การดำเนินการขั้นตอนส่วนของผู้เชี่ยวชาญ 4) การดำเนินการขั้นตอนส่วนของชุมชน 5) การดำเนินการขั้นตอนส่วนของการจำลองต้นแบบ และ 6) การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการสรุปข้อมูล

ผลการศึกษานี้พบว่า 1) หลักพุทธสหวิทยาการในการออกแบบสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างเป็นประเด็นที่สำคัญเกี่ยวกับการปฏิบัติในพระพุทธศาสนาเรื่องสัปปายะ ได้แก่ อาวาสสัปปายะ ที่อยู่อันเหมาะสม โจรรสสัปปายะ แหล่งอาหารอันน่ายกย่องที่เกี่ยวพันกับที่ที่เหมาะสม อุตสัปปายะ ดินฟ้าอากาศธรรมชาติแวดล้อมที่เหมาะสม และอิริยาปถสัปปายะ อิริยาปถที่เหมาะสม ร่วมกับ 3 ศาสตร์ คือ การอนุรักษ์ ได้แก่ การรักษา/ซ่อมแซม การฟื้นฟู การพัฒนา และการป้องกัน การจัดการป่าชุมชนที่ได้รับการสนับสนุนจากภายนอกคือ วัดป่า และการออกแบบอย่างยั่งยืน คือ หลักการออกแบบอย่างยั่งยืนด้านภูมิทัศน์ 2) ภาพอนาคตสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างที่เหมาะสมกับพระสงฆ์และชุมชน คือ การออกแบบภูมิทัศน์ ทุกคนสามารถมีส่วนร่วมและสามารถทำได้ง่ายที่สุด และการออกแบบภูมิทัศน์เป็นอนาคตที่พึงปรารถนาหรืออนาคตที่ควรจะต้องเกิดขึ้นเป็นแนวคิดเชิงปทัสสถาน 3) ตามหลักแนวคิดและหลักการออกแบบอย่างยั่งยืน ได้แก่ วิสัยทัศน์ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในปริมาณต่ำ การลด การใช้ซ้ำ การนำกลับมาใช้ใหม่ การซ่อมบำรุง และการแปลงสภาพวัสดุเหลือใช้ สิ่งที่คุณวิจัยค้นพบคือควมมีอีกหนึ่งหมวดที่จะต้องเพิ่มนั่นคือ การเพิ่ม ซึ่งการเพิ่มในที่นี้คือการเพิ่มของพื้นที่สีเขียวโดยเริ่มจากวัดป่าและค้นพบว่าองค์ประกอบของสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้าง 7 ส่วน ซึ่งส่วนประกอบที่ 4 ภูมิทัศน์ เป็นส่วนประกอบที่มีความสำคัญต่อ ส่วนประกอบที่ 1 ผลิตภัณฑ์ ส่วนประกอบที่ 2 การตกแต่งภายใน และส่วนประกอบที่ 3 โครงสร้าง ในแง่มุมส่วนบุคคล และส่วนประกอบที่ 4 ภูมิทัศน์ เป็นส่วนประกอบที่มีความสำคัญต่อ ส่วนประกอบที่ 5 เมือง ส่วนประกอบที่ 6 ภูมิภาค และส่วนประกอบที่ 7 โลก ในแง่มุมส่วนรวมหรือสาธารณะ หากมีการให้ความสำคัญกับภูมิทัศน์ ซึ่งในที่นี้ไม่ได้หมายความว่าเพียงแค่การออกแบบพื้นที่สวน แต่หมายถึงการร่วมมือในการอนุรักษ์และการปลูกต้นไม้ ซึ่งจะก่อให้เกิดการเพิ่มขึ้นของพื้นที่สีเขียวนั่นเอง

630430007 : Major DESIGN

Keyword : Scenario, Forest temple, Built-Environment

MISS Kotchaphorn WONGSANAO : The scenario of built environment under interdisciplinary Buddhist forest temple Thesis advisor : Assistant Professor WATANAPUN KRUTASAEN, Ph.D.

Forest areas in Thailand have been tremendously invaded. Nakhonphanom is identified as most decreased forest area in 20 provinces in the northeastern region. Thus, researcher is interested in solving current problems by envisioning the scenario of the environment within the forest temple. The case study of this thesis was taken place at Tanyai Temple, Nawa, Nakhonphanom, focusing on a forest-conservation approach based on the built-environments that the forest temple being the spiritual center of the community. This approach is called Change-Adjust-Green Project; it requires participations from both monks and the community members to derive hands-on guidelines for the temple to practice. This research is formulated with three objectives: 1) study interdisciplinary Buddhist principles in built-environment design, 2) conceptualize the scenarios of the built-environment suitable to the monks and the community and then present them to the studied community members to gain feedback, and 3) formulate the guidelines in the design of the built environment for the forest temple. This study is consisted of six parts: 1) literature review and collect information, 2) preliminary and in-depth survey, 3) process of the experts, 4) process of the community, 5) process of conceptualization of the model, and 6) data analysis, synthesis and summarizing.

The results of this study show that 1) the interdisciplinary Buddhist principles in the built-environment design are important issues related to Sapaya Buddhism: Avasa-Sapaya: suitable abode, Gocara-Sapaya: suitable resort, Utu-Sapaya: suitable climate, and Iriyapatha-Sapaya: suitable posture, and to cooperate with three sciences: conservation includes preservation/repair, restoration, development, and protection. The community forest management supports by the outside is the forest temple. Sustainable design is the principle of landscape design. 2) The scenario of the built-environment suitable for monks and community is landscape design. Anyone can participate and it's as simple as possible, and landscape design is a desirable future or a future that should occur as a normative idea. 3) According to the concepts and principles of sustainable design: low-impact materials, reduce, reuse, recycle, repair, and up-cycling. What the researcher found is that there should be one more category that needs to be added, namely the addition, which the addition here is the addition of green space starting from the forest temple, and found that there are 7 components of the built-environment. Component 4. Landscape is a personal component that is important to component 1. Product, component 2. Interior, and component 3. Structure (architecture). And component 4. Landscape is a public component that is important to component 5. City, component 6. Region, and component 7 Global. If there is a focus on the landscape which here does not mean just designing the garden area, but this mean that cooperation in conservation and tree planting will lead to an increase in green space.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความอนุเคราะห์จากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง อันดับแรก ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณอาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วัฒนพันธุ์ ครุฑะเสน ที่ได้ให้คำปรึกษา และให้การสนับสนุนการดำเนินการวิทยานิพนธ์นี้มาโดยตลอด รวมถึงพ่อ แม่ ญาติพี่น้อง และเพื่อน ๆ ทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินการวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ที่ได้ให้ความกรุณาสนับสนุน และให้กำลังใจเสมอมา และที่สำคัญข้าพเจ้าขอขอบพระคุณสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ ซึ่งการดำเนินการวิทยานิพนธ์นี้ได้รับทุนอุดหนุนการทำกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยและนวัตกรรมจากสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ ข้าพเจ้าหวังเป็นอย่างยิ่งว่าวิทยานิพนธ์เล่มนี้จะเป็นประโยชน์แก่บุคลากรทางการศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องต่อไป ตลอดจนจะเป็นประโยชน์ในการสร้างองค์ความรู้ทางด้านการออกแบบต่อไป

นางสาว กชพร วงษาเนา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของงานวิจัย.....	5
1.3 คำถามงานวิจัย.....	5
1.4 สมมติฐานงานวิจัย.....	5
1.5 ขอบเขตของการวิจัย.....	6
1.6 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	8
1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	9
1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	11
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	12
2.1 การวิจัยอนาคต.....	12
2.2 วัดป่าและการพัฒนาวัด.....	19
2.3 พุทธศาสนา (สัปปายะ).....	26
2.4 วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม (การอนุรักษ์).....	29
2.5 การจัดการป่าไม้ (สำนักจัดการป่าชุมชนกรมป่าไม้).....	34

2.6 การออกแบบ (การออกแบบอย่างยั่งยืน).....	46
2.7 การสรุปเนื้อหาที่จะนำไปใช้จากการทบทวนวรรณกรรม	78
บทที่ 3 วิธีดำเนินงานวิจัย	92
3.1 รูปแบบการวิจัย	92
3.2 การขอพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์.....	94
3.3 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	94
3.4 วิธีการเก็บข้อมูล	97
3.5 เครื่องมือในการเก็บข้อมูล.....	98
3.6 การทดสอบเครื่องมือ	100
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	101
4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลขั้นตอนส่วนที่ 1 การศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูล	101
4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลขั้นตอนส่วนที่ 2 การสำรวจพื้นที่เบื้องต้น การสำรวจพื้นที่เชิงลึก	118
4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลขั้นตอนส่วนที่ 3 การดำเนินการขั้นตอนส่วนของผู้เชี่ยวชาญ	133
4.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลขั้นตอนส่วนที่ 4 การดำเนินการขั้นตอนส่วนของชุมชน	155
4.5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลขั้นตอนส่วนที่ 5 การดำเนินการขั้นตอนส่วนของการจำลองต้นแบบ	167
บทที่ 5 การสรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	205
5.1 การสรุปผลและอภิปรายผล ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1.....	205
5.2 การสรุปผลและอภิปรายผล ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2.....	206
5.3 การสรุปผลและอภิปรายผล ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3.....	207
5.4 การสรุปผลและอภิปรายผลเพิ่มเติม	208
5.5 ข้อเสนอแนะ	212
ภาคผนวก.....	217
รายการอ้างอิง	288
ประวัติผู้เขียน.....	295

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1 แสดงชื่อและจำนวนป่าชุมชน ในจังหวัดนครพนม อำเภอนาหว้า	38
ตารางที่ 2 แสดงด้านที่ทำการศึกษา ตัวชี้วัด และวิธีการเก็บข้อมูล	97
ตารางที่ 3 แสดงการวิเคราะห์เนื้อหาการวิจัยอนาคตที่มีความเกี่ยวข้องกับภาพอนาคตสิ่งแวดล้อม สรรค์สร้างภายในวัดป่าด้วยพุทธสหวิทยาการ	102
ตารางที่ 4 แสดงการวิเคราะห์ข้อมูลวัดป่าที่ได้รับการคัดเลือกวัดพัฒนาตัวอย่างที่มีผลงานดีเด่น วัด พัฒนาตัวอย่าง อุทยานการศึกษาในวัด ประจำปี พ.ศ. 2563 ที่คงอัตลักษณ์เชิงพื้นที่หรือกิ่งสูญเสียด ลักษณะเชิงพื้นที่หรือสูญเสียดลักษณะเชิงพื้นที่	103
ตารางที่ 5 แสดงการวิเคราะห์ที่ตั้งและการสาธารณูปการของวัดป่าเนินทุเรียนงามสังวราราม	109
ตารางที่ 6 แสดงการวิเคราะห์ที่ตั้งและการสาธารณูปการของวัดพระบรมธาตุดอยผาส้ม	114
ตารางที่ 7 แสดงการวิเคราะห์ตัวแปรเชิงมิติคนเป็นตัวแปรเชิงปฏิบัติการสู่แนวทางวิเคราะห์....	115
ตารางที่ 8 แสดงภาพจากอดีตจนถึงปัจจุบันของวัดตาลใหญ่และการวิเคราะห์ข้อมูล.....	124
ตารางที่ 9 แสดงการวิเคราะห์ปัจจัยคงที่และปัจจัยขับเคลื่อน	129
ตารางที่ 10 แสดงการเปรียบเทียบความเห็นสิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญกับอวาาสสี่ป่ายะ... 134	134
ตารางที่ 11 แสดงการเปรียบเทียบความเห็นสิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญกับโคจรสี่ป่ายะ	134
ตารางที่ 12 แสดงการเปรียบเทียบความเห็นสิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญกับอุตุสี่ป่ายะ	135
ตารางที่ 13 แสดงการเปรียบเทียบความเห็นสิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญกับอิริยาปลสี่ป่ายะ 136	136
ตารางที่ 14 แสดงความสำคัญอวาาสสี่ป่ายะ โคจรสี่ป่ายะ อุตุสี่ป่ายะ อิริยาปลสี่ป่ายะ	137
ตารางที่ 15 แสดงการเปรียบเทียบการสัมภาษณ์ด้านพุทธศาสนา (สี่ป่ายะ).....	138
ตารางที่ 16 แสดงการเปรียบเทียบความเห็นสิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญในการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมตามหลักการรักษา/ซ่อมแซม	140
ตารางที่ 17 แสดงการเปรียบเทียบความเห็นสิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญในการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมตามหลักการฟื้นฟู.....	140

ตารางที่ 18 แสดงการเปรียบเทียบความเห็นสิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญในการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมตามหลักการพัฒนา	141
ตารางที่ 19 แสดงการเปรียบเทียบความเห็นสิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญในการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมตามหลักการป้องกัน	142
ตารางที่ 20 แสดงระดับความสำคัญในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมตามหลักการ.....	143
ตารางที่ 21 แสดงการเปรียบเทียบการสัมภาษณ์ด้านวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม (การอนุรักษ์)	144
ตารางที่ 22 แสดงการเปรียบเทียบความเห็นสิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญกับการใช้หลักการที่ 10 การจัดการป่าชุมชนเพื่อสร้างภูมิทัศน์	146
ตารางที่ 23 แสดงระดับความสำคัญหลักการที่ 10 การจัดการป่าชุมชนเพื่อสร้างภูมิทัศน์.....	147
ตารางที่ 24 แสดงการเปรียบเทียบการสัมภาษณ์ด้านการจัดการป่าไม้ (ป่าชุมชน)	148
ตารางที่ 25 แสดงการเปรียบเทียบความเห็นและความสำคัญกับการออกแบบอย่างยั่งยืน.....	150
ตารางที่ 26 แสดงระดับความสำคัญในการออกแบบอย่างยั่งยืน	151
ตารางที่ 27 แสดงการเปรียบเทียบการสัมภาษณ์ด้านการออกแบบอย่างยั่งยืน.....	152
ตารางที่ 28 แสดงผลสรุปข้อมูลขั้นตอนส่วนของผู้เชี่ยวชาญ โดยวิธีการพยากรณ์แบบเดลฟาย	154
ตารางที่ 29 แสดงตัวชี้วัดของแนวทางการขับเคลื่อนการจัดการพื้นที่สีเขียวอย่างยั่งยืน.....	163
ตารางที่ 30 แสดงตัวชี้วัดพื้นที่สีเขียวภายในวัดป่าตามช่วงระยะเวลา.....	164
ตารางที่ 31 แสดงการวิเคราะห์ข้อมูลการสนทนากลุ่มย่อยของกลุ่มคนแต่ละกลุ่ม.....	171
ตารางที่ 32 แสดงการวิเคราะห์ปัจจัยคงที่และปัจจัยขับเคลื่อน	176

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 กรอบในการกำหนดและควบคุมตัวแปร	5
ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดการวิจัย (<i>Conceptual Framework</i>).....	8
ภาพที่ 3 แนวทางการสร้างกรอบอนาคต (<i>Futures Frame</i>).....	16
ภาพที่ 4 แผนที่แนวทางและชุดเครื่องมือการมองอนาคต (4 แนวทาง 9 เครื่องมือ)	18
ภาพที่ 5 ภาพแผนที่แสดงพื้นที่ป่าชุมชนบ้านตาล.....	41
ภาพที่ 6 ขนาดพื้นที่ป่าชุมชนและสัดส่วนการใช้ประโยชน์ภายในพื้นที่ป่าชุมชน.....	46
ภาพที่ 7 แผนภาพคำจำกัดความของสภาพแวดล้อมที่สร้างขึ้นและลักษณะที่เกี่ยวข้องสี่ประการ	51
ภาพที่ 8 ระดับของสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างส่วนผลิตภัณฑ์.....	52
ภาพที่ 9 ระดับของสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างส่วนการตกแต่งภายใน	52
ภาพที่ 10 ระดับของสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างส่วนโครงสร้าง	53
ภาพที่ 11 ระดับของสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างส่วนภูมิทัศน์	53
ภาพที่ 12 ระดับของสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างส่วนเมือง	53
ภาพที่ 13 ระดับของสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างส่วนภูมิภาค	54
ภาพที่ 14 ระดับของสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างส่วนโลก.....	54
ภาพที่ 15 ระดับของสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างทั้งหมด	54
ภาพที่ 16 ชญากร วงศ์อะถะ เจ้าของผลงานภาพชนะจากวัสดุธรรมชาติ ใบตองตึง	57
ภาพที่ 17 ตัวอย่างผลงานภาพชนะจากวัสดุธรรมชาติ ใบตองตึง.....	57
ภาพที่ 18 ตัวอย่างผลงานภาพชนะจากวัสดุธรรมชาติ จานกาบหมาก	58
ภาพที่ 19 ไกรสร ศรีสุวรรณ เจ้าของผลงานภาพชนะจากวัสดุธรรมชาติ จานกาบหมาก.....	58
ภาพที่ 20 ตัวอย่างผลงานภาพชนะจากวัสดุธรรมชาติ กระดาษมะพร้าว.....	59
ภาพที่ 21 การทดลองผลิตกระดาษมะพร้าว.....	59

ภาพที่ 22 ตัวอย่างวัสดุเพื่อสิ่งแวดล้อม <i>Bio-Marble 1</i>	61
ภาพที่ 23 ตัวอย่างวัสดุเพื่อสิ่งแวดล้อม <i>Bio-Marble 2</i>	62
ภาพที่ 24 การตกแต่งภายในด้วยวัสดุเพื่อสิ่งแวดล้อม <i>Bio-Marble</i>	62
ภาพที่ 25 ขั้นตอนการใช้งาน <i>Magic Liquid Wall</i> วัสดุที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	63
ภาพที่ 26 ตัวอย่างการตกแต่งภายในด้วย <i>Magic Liquid Wall</i> วัสดุที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม 1....	63
ภาพที่ 27 ตัวอย่างการตกแต่งภายในด้วย <i>Magic Liquid Wall</i> วัสดุที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม 2....	64
ภาพที่ 28 ตัวอย่างการตกแต่งภายในด้วย <i>Magic Liquid Wall</i> วัสดุที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม 3....	64
ภาพที่ 29 บ้านรักษ์โลกสไตล์ญี่ปุ่น สร้างตามแนวช่องว่างระหว่างต้นไม้.....	65
ภาพที่ 30 การตกแต่งภายในบ้านรักษ์โลกสไตล์ญี่ปุ่น สร้างตามแนวช่องว่างระหว่างต้นไม้ 1	66
ภาพที่ 31 การตกแต่งภายในบ้านรักษ์โลกสไตล์ญี่ปุ่น สร้างตามแนวช่องว่างระหว่างต้นไม้ 2	66
ภาพที่ 32 การตกแต่งภายในบ้านรักษ์โลกสไตล์ญี่ปุ่น สร้างตามแนวช่องว่างระหว่างต้นไม้ 3	67
ภาพที่ 33 <i>Stilts House</i> อยู่กับวัฒนธรรมชาติในบ้านไร้หน้าต่างบานกระจก 1.....	68
ภาพที่ 34 <i>Stilts House</i> อยู่กับวัฒนธรรมชาติในบ้านไร้หน้าต่างบานกระจก 2.....	68
ภาพที่ 35 <i>Stilts House</i> อยู่กับวัฒนธรรมชาติในบ้านไร้หน้าต่างบานกระจก 3.....	69
ภาพที่ 36 <i>Children's Village</i> วัฒนธรรมท้องถิ่นและความยั่งยืนของผืนแผ่นดิน 1.....	70
ภาพที่ 37 <i>Children's Village</i> วัฒนธรรมท้องถิ่นและความยั่งยืนของผืนแผ่นดิน 2.....	70
ภาพที่ 38 <i>Children's Village</i> วัฒนธรรมท้องถิ่นและความยั่งยืนของผืนแผ่นดิน 3.....	71
ภาพที่ 39 หอพักและห้องเรียนแห่งแคมป์สในประเทศ <i>Uganda</i> 1.....	71
ภาพที่ 40 หอพักและห้องเรียนแห่งแคมป์สในประเทศ <i>Uganda</i> 2.....	72
ภาพที่ 41 หอพักและห้องเรียนแห่งแคมป์สในประเทศ <i>Uganda</i> 3.....	72
ภาพที่ 42 เพอร์มาคัลเจอร์ (<i>Permaculture</i>) สวนที่ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและยั่งยืน 1	74
ภาพที่ 43 เพอร์มาคัลเจอร์ (<i>Permaculture</i>) สวนที่ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและยั่งยืน 2	75
ภาพที่ 44 เพอร์มาคัลเจอร์ (<i>Permaculture</i>) สวนที่ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและยั่งยืน 3	75
ภาพที่ 45 สวนสวยทานได้หลังบ้าน 1	76

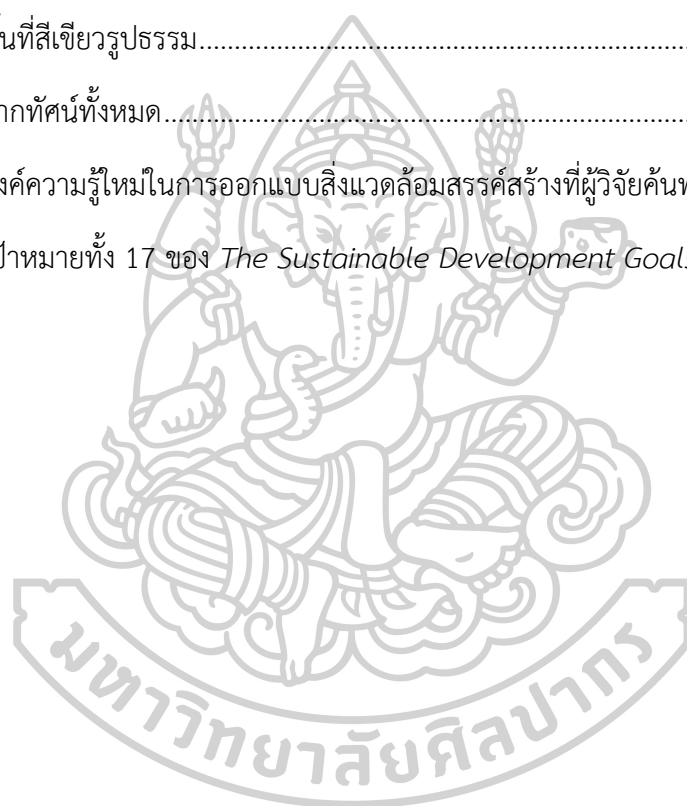
ภาพที่ 46 สวนสวยทานได้หลังบ้าน 2	76
ภาพที่ 47 สวนจากแนวคิดดอกพลับพลึงกรุงเทพมหานคร 1	77
ภาพที่ 48 สวนจากแนวคิดดอกพลับพลึงกรุงเทพมหานคร 2	78
ภาพที่ 49 แนวทางการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อฉากทัศน์	81
ภาพที่ 50 ลักษณะการวางผังเขตพุทธาวาสและเขตสังฆาวาส	83
ภาพที่ 51 ลักษณะการวางผังเขตพุทธาวาส เขตสังฆาวาส และเขตที่ปรกของวัดป่า	84
ภาพที่ 52 ขั้นตอนของการศึกษา.....	93
ภาพที่ 53 แผนที่วัดป่าบ้านทูลกระหม่อมสังวราราม	106
ภาพที่ 54 อุโบสถดิน วัดป่าบ้านทูลกระหม่อมสังวราราม	107
ภาพที่ 55 ภายในของอุโบสถดิน วัดป่าบ้านทูลกระหม่อมสังวราราม	107
ภาพที่ 56 ศาลาธรรมไพฑูริย์วัดนันทน์ วัดป่าบ้านทูลกระหม่อมสังวราราม	108
ภาพที่ 57 ภายในศาลาธรรมไพฑูริย์วัดนันทน์ วัดป่าบ้านทูลกระหม่อมสังวราราม	108
ภาพที่ 58 แผนที่วัดพระบรมธาตุคุดอยผาส้ม	111
ภาพที่ 59 พระบรมธาตุคุดอยผาส้ม	111
ภาพที่ 60 ทางขึ้น-ลงนมัสการพระบรมธาตุคุดอยผาส้ม	112
ภาพที่ 61 บรรยากาศโดยรอบวัดพระบรมธาตุคุดอยผาส้ม	112
ภาพที่ 62 ป้ายศูนย์บ่มเพาะคุณธรรมวัดพระบรมธาตุคุดอยผาส้ม	113
ภาพที่ 63 บรรยากาศภายในวัดพระบรมธาตุคุดอยผาส้ม	113
ภาพที่ 64 แผนที่วัดตาลใหญ่.....	118
ภาพที่ 65 ทางเข้าวัดตาลใหญ่.....	118
ภาพที่ 66 ศาลาคนธสาโร.....	120
ภาพที่ 67 กุฏิรับรองพระเถระ.....	120
ภาพที่ 68 ทางเดินไปศาลาคนธสาโร	121
ภาพที่ 69 กุฏิภายในวัดตาลใหญ่.....	121

ภาพที่ 70 เมรุภายในวัดตาลใหญ่.....	122
ภาพที่ 71 บรรยากาศภายในวัดตาลใหญ่.....	122
ภาพที่ 72 ภาพจำลองพื้นที่ของวัดตาลใหญ่ช่วง 10 ปี ตั้งแต่เริ่มก่อตั้งวัด พ.ศ. 2525-2535	126
ภาพที่ 73 ภาพจำลองพื้นที่ของวัดตาลใหญ่ช่วง 20 ปีถัดมาจากริมก่อตั้งวัด พ.ศ. 2525-2545	126
ภาพที่ 74 ภาพจำลองพื้นที่ของวัดตาลใหญ่ช่วง 30 ปีถัดมาจากริมก่อตั้งวัด พ.ศ. 2525-2555	127
ภาพที่ 75 ภาพจำลองพื้นที่ของวัดตาลใหญ่ช่วง 40 ปีถัดมาจากริมก่อตั้งวัด พ.ศ. 2525-2565	127
ภาพที่ 76 ภาพจำลองพื้นที่ของวัดตาลใหญ่ช่วง 50 ปีถัดมาจากริมก่อตั้งวัด พ.ศ. 2525-2575	128
ภาพที่ 77 ภาพจำลองพื้นที่ของวัดตาลใหญ่ช่วง 60 ปีถัดมาจากริมก่อตั้งวัด พ.ศ. 2525-2585	128
ภาพที่ 78 ขอบเขตเวลาในอีก 20 ปีข้างหน้า.....	129
ภาพที่ 79 ปัจจัยขับเคลื่อนที่ตรงกันข้ามกันใน 2 กรณี.....	130
ภาพที่ 80 เชื่อมทิศจากทิศแห่งอนาคตของวัดตาลใหญ่.....	130
ภาพที่ 81 การวิเคราะห์ฉากทัศน์การพัฒนาพื้นที่วัดตาลใหญ่ในอีก 20 ปีข้างหน้า	131
ภาพที่ 82 จำนวนครั้งความถี่ค่า ข้อความปรากฏ จากแบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านพุทธศาสนา (สัป ปายะ).....	139
ภาพที่ 83 จำนวนครั้งความถี่ค่า ข้อความปรากฏ จากแบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านวิทยาศาสตร์ สิ่งแวดล้อม (การอนุรักษ์).....	145
ภาพที่ 84 จำนวนครั้งความถี่ค่า ข้อความปรากฏ จากแบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการป่าไม้ (ป่าชุมชน).....	149
ภาพที่ 85 จำนวนครั้งความถี่ค่า ข้อความปรากฏ จากแบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ (การออกแบบอย่างยั่งยืน)	153
ภาพที่ 86 แนวคิดของผู้เชี่ยวชาญ	155
ภาพที่ 87 โครงการเปลี่ยน ปรับ ปรก ในพื้นที่วัดตาลใหญ่.....	156
ภาพที่ 88 การเตรียมพื้นที่โครงการเปลี่ยน ปรับ ปรก ในพื้นที่วัดตาลใหญ่.....	157
ภาพที่ 89 การเตรียมพื้นที่โครงการเปลี่ยน ปรับ ปรก ในพื้นที่วัดตาลใหญ่.....	157
ภาพที่ 90 การเตรียมพื้นที่โครงการเปลี่ยน ปรับ ปรก ในพื้นที่วัดตาลใหญ่.....	158

ภาพที่ 91 การนำเสนอกระบวนการเปลี่ยน โครงการเปลี่ยน ปรับ ปรก ในพื้นที่วัดตาลใหญ่.....	158
ภาพที่ 92 การนำเสนอกระบวนการเปลี่ยน โครงการเปลี่ยน ปรับ ปรก ในพื้นที่วัดตาลใหญ่.....	159
ภาพที่ 93 รูปแบบที่ 1 พื้นที่เขตพุทธาวาสร้อยละ 30 เขตสังฆาวาสร้อยละ 10 เขตธรณีสงฆ์ร้อยละ 10 เขตที่ปรกร้อยละ 50.....	160
ภาพที่ 94 รูปแบบที่ 2 พื้นที่เขตพุทธาวาสร้อยละ 30 เขตสังฆาวาสร้อยละ 10 เขตธรณีสงฆ์ร้อยละ 10 เขตที่ปรกร้อยละ 50.....	161
ภาพที่ 95 รูปแบบที่ 3 พื้นที่เขตพุทธาวาสร้อยละ 25 เขตสังฆาวาสร้อยละ 15 เขตธรณีสงฆ์ร้อยละ 10 เขตที่ปรกร้อยละ 50.....	161
ภาพที่ 96 รูปแบบที่ 4 พื้นที่เขตพุทธาวาสร้อยละ 20 เขตสังฆาวาสร้อยละ 20 เขตธรณีสงฆ์ร้อยละ 10 เขตที่ปรกร้อยละ 50.....	162
ภาพที่ 97 รูปแบบที่ 5 พื้นที่เขตพุทธาวาสร้อยละ 20 เขตสังฆาวาสร้อยละ 20 เขตธรณีสงฆ์ร้อยละ 10 เขตที่ปรกร้อยละ 50.....	162
ภาพที่ 98 การนำเสนอกระบวนการปรับ โครงการเปลี่ยน ปรับ ปรก ในพื้นที่วัดตาลใหญ่.....	165
ภาพที่ 99 การนำเสนอกระบวนการปรับ โครงการเปลี่ยน ปรับ ปรก ในพื้นที่วัดตาลใหญ่.....	165
ภาพที่ 100 การนำเสนอกระบวนการปรับ โครงการเปลี่ยน ปรับ ปรก ในพื้นที่วัดตาลใหญ่.....	166
ภาพที่ 101 การนำเสนอกระบวนการปรับ โครงการเปลี่ยน ปรับ ปรก ในพื้นที่วัดตาลใหญ่.....	166
ภาพที่ 102 โมเดลจำลองกระบวนการปรก โครงการเปลี่ยน ปรับ ปรก ในพื้นที่วัดตาลใหญ่.....	167
ภาพที่ 103 การเตรียมโมเดลจำลองกระบวนการปรก โครงการเปลี่ยน ปรับ ปรก ในพื้นที่วัดตาลใหญ่.....	168
ภาพที่ 104 การร่วมกันหารือและเสนอแนวความคิดในกระบวนการปรก 1.....	168
ภาพที่ 105 การร่วมกันหารือและเสนอแนวความคิดในกระบวนการปรก 2.....	169
ภาพที่ 106 การร่วมกันหารือและเสนอแนวความคิดในกระบวนการปรก 3.....	169
ภาพที่ 107 การร่วมกันหารือและเสนอแนวความคิดในกระบวนการปรก 4.....	170
ภาพที่ 108 แนวคิดของผู้เชี่ยวชาญสู่แนวคิดของชุมชน	173
ภาพที่ 109 แนวคิดของผู้เชี่ยวชาญสู่แนวคิดของชุมชนสู่แนวคิดของผู้วิจัย	174

ภาพที่ 110	ขอบเขตในแต่ละช่วงระยะเวลา	176
ภาพที่ 111	ปัจจัยขับเคลื่อนที่ตรงกันข้ามกันใน 2 กรณี	176
ภาพที่ 112	เข็มทิศฉากทัศน์แห่งอนาคตของวัดป่า	177
ภาพที่ 113	ภาพอนาคตพื้นที่สีเขียวร้อยละ 10	182
ภาพที่ 114	พื้นที่สีเขียวปีที่ 5	199
ภาพที่ 115	สาธารณูปการผสานเปลี่ยนปรับปรก	202
ภาพที่ 116	พื้นที่สีเขียวรูปธรรม	203
ภาพที่ 117	ฉากทัศน์ทั้งหมด	204
ภาพที่ 118	องค์ความรู้ใหม่ในการออกแบบสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างที่ผู้วิจัยค้นพบ	208
ภาพที่ 119	เป้าหมายทั้ง 17 ของ <i>The Sustainable Development Goals (SDGs)</i>	215

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยเฉพาะการผลักดันให้มีสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนในทุกจังหวัดของประเทศไทย ด้วยการประกาศนโยบายป่าไม้แห่งชาติเพื่อเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ทั้งป่าเพื่อการอนุรักษ์และเพื่อเศรษฐกิจไม่น้อยกว่าร้อยละ 40 ของพื้นที่ประเทศไทย เพื่อให้ครบตามที่กำหนดไว้ จึงจำเป็นต้องมีข้อมูลทรัพยากรป่าไม้ที่เป็นปัจจุบันและต่อเนื่องทุกปี เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลในการจัดการพื้นที่ป่าไม้ร้อยละ 40 อีกทั้งยังเป็นเครื่องมือในการกำหนด ยุทธศาสตร์ และเป้าหมายในการจัดการทรัพยากรป่าไม้การประเมินผลและการติดตามการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าไม้และนโยบายการแก้ไขปัญหาข้อขัดแย้งในเรื่องที่ดินเพื่อการอยู่อาศัยหรือการใช้ประโยชน์อื่น ปัจจุบันพื้นที่ป่าไม้ทั่วประเทศในปี พ.ศ.2561-2562 จำนวน 102,484,072.71 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 31.68 ของประเทศ ได้ลดลงจากปี พ.ศ.2560-2561 จำนวน 4,229.48 ไร่ (มูลนิธิสืบนาคะเสถียร, 2563) จากตัวเลขดังกล่าวบ่งบอกได้ว่าปริมาณของป่ามีจำนวน ลดลงอย่างเห็นได้ชัด แม้ว่าตัวเลขที่ลดลงนี้อาจจะดูน้อยและไม่น่าจะส่งผลเสียอย่างไรต่อผู้คน แต่เมื่อคำนวณดูในอีก 10 ปีหรืออีก 20 ปี ข้างหน้า หากมีการลดลงของป่าอย่างต่อเนื่อง ตัวเลขนี้จะเป็นตัวเลขที่ควรกังวลและควรเร่งการรับมือ ปรับมาตรการการดูแล

ในอดีตต้นกำเนิดวัดในพระพุทธศาสนาถือกำเนิดขึ้นในป่าเพราะป่าเป็นธรรมชาติที่เงียบสงบ เป็นที่สัปปายะของผู้ปฏิบัติธรรม จึงกลายเป็นที่อยู่อาศัยของภิกษุตั้งแต่ครั้งพุทธกาลจวบจนปัจจุบัน (ประโชค ชัยสุวรรณ และผกาเพ็ญ จรุงแสง, 2561) เมื่อครั้งพระพุทธเจ้ายังดำรงพระชนม์ชีพอยู่เมื่อราว 2,500 ปีก่อนนั้น พบหลักฐานว่าพุทธบริษัทและคนอินเดียโบราณครั้งพุทธกาลมักเรียกขานสถานที่ที่เป็นวัดด้วยคำว่า อาวาส สังฆาราม วิหาร และอาราม โดยแนวคิดในการสร้างวัดมาจากความจำเป็นด้านสถานที่สำหรับปฏิบัติศาสนกิจและความศรัทธาของพุทธบริษัท ซึ่งในแง่อุดมคติของการปฏิบัติธรรมเพื่อดับทุกข์แล้วโดยแท้จริงภิกษุสามารถปฏิบัติตนเพื่อดับทุกข์ได้ทั้งในเสนาสนะตามธรรมชาติในป่า โดยไม่ต้องจำพรรษาในวัดที่สร้างขึ้นเป็นการเฉพาะ และเดิมมิได้ทรงบัญญัติให้ภิกษุจำพรรษาในสถานที่ใด แต่ในที่สุดพระองค์ทรงมีพุทธานุญาตให้ภิกษุจำพรรษาได้ ณ สถานที่ต่อไปนี้ คือ วิหาร เรือนมุงแถบเดียว ปราสาท เรือนโล้น และถ้ำ วัดอุประสงค์หลักก็เพื่อให้ภิกษุมีสถานที่อันสะดวกต่อการจำพรรษา เจริญสมาธิเป็นสำคัญ และเพื่อให้ภิกษุมีสถานที่กำบังแดด ลม ฝน และสัตว์ร้าย นอกจากนี้วัดจะเกิดขึ้นจากความจำเป็นที่ต้องการมีสถานที่ที่สะดวกต่อการเจริญ สมาธิแล้วการก่อสร้างวัดและเสนาสนะภายในวัดของพุทธบริษัทนั้นก็ประกอบไปด้วยความศรัทธาที่พุทธบริษัทมีต่อ

พระศาสนาด้วย (สุรชัย จงจิตงาม, 2564) ซึ่งการสร้างวัดในประเทศไทยมี 2 ประเภท คือ วัดบ้านหรือวัดคามวาสี เป็นวัดที่สร้างขึ้นสำหรับชุมชนหรือเมือง ภารกิจหลักของพระภิกษุสงฆ์ ฝ่ายนี้มุ่งไปในทางปฏิบัติด้านพิธีกรรมทางศาสนา และเน้นการศึกษาทางหนังสือเพื่อแสวงหาความรู้ สำหรับใช้ในการสั่งสอน เกิดขึ้นเมื่อพระเจ้าอโศกมหาราช โปรดให้เผยแพร่พุทธศาสนาในนานา ประเทศส่งพระเถระ 2 องค์มาเผยแพร่ศาสนาในประเทศไทยเมื่อมีพุทธศาสนิกชนและผู้ขอบวช มากขึ้นจึงไปขอพระบรมธาตุและคณะสงฆ์มาจากอินเดีย สร้างพุทธเจดีย์บรรจุพระบรมธาตุจึงเกิดวัดขึ้น ส่วนวัดป่าหรือวัดอรัญวาสี เป็นวัดที่ส่วนใหญ่นิยมตั้งอยู่ในบริเวณที่เป็นป่าเขา ส่วนใหญ่มีเพียงกุฏิและศาลาโถงอเนกประสงค์ ไม่มีอาคารและแบบแผนมากนัก มีพระสงฆ์เหล่านี้จำวัดเฉพาะเพียงช่วงเข้าพรรษา และจะมุ่งจุดประสงค์เข้าป่าลึก ปักกลด ผีกัดกรรมฐานจิต และจาริกไปเรื่อย ๆ ก่อนกลับออกมาจำพรรษาที่วัดอีกครั้งเมื่อถึงฤดูเข้าพรรษาใหม่ ความต้องการทำสังฆกรรมใด ก็เพียงอาศัยการกำหนดขึ้นใช้เพียงชั่วคราวเท่านั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งพระเจดีย์จะไม่มีการสร้างในวัดอรัญวาสีหรือวัดป่าตามจารีต (สืบพงศ์ จรรย์สีบศรี, ม.ป.ป.)

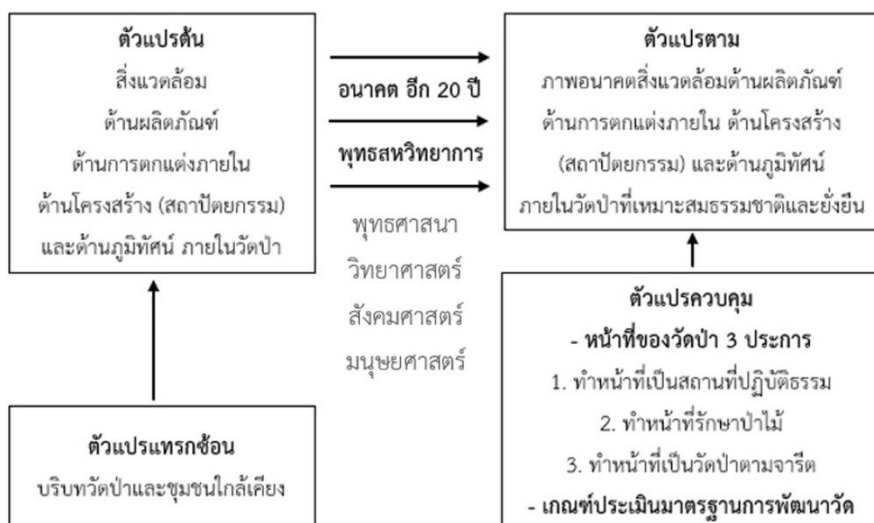
วัดป่าหรือวัดอรัญวาสีเกิดขึ้นเมื่อภายหลังพระเจ้าปรารภพหุอุปถัมภ์ให้ทำสังคายนาครั้งที่ 4 ที่ประเทศลังกาเรียบร้อยแล้วเป็นเมืองที่มีพระไตรปิฎกที่ได้รับการชำระถูกต้อง โดยเชื่อว่าพระสงฆ์มีข้อวัตรปฏิบัติตรงตามพระไตรปิฎก มีหลักเกณฑ์ในการคัดกรองและรับผู้จะเข้าสู่สังฆมณฑลอย่างน้อยต้องลาสิกขาจากนิกายเดิมเพื่อรับความเป็นลังกาวงศ์ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้เมืองที่นับถือพระพุทธศาสนาในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เช่น พม่า มอญ สยาม ล้านนา ล้านช้าง กัมพูชา เดินทางสู่ลังกานำพุทธศาสนาไปยังดินแดนตน (พระมหาปุณณสมบัติ ปภากรโ และคณะ, 2565) และในประเทศไทยก็ได้รับอิทธิพลและมีการก่อตั้งขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมโดยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเมื่อครั้งทรงพระผนวช ด้วยทรงเห็นว่าการศึกษาพระศาสนาและการปฏิบัติที่ทำตามกันมานั้นไม่ใช่พุทธแท้มีการผิดแผกไปจากคำสอนของพระพุทธเจ้าอยู่มาก พระองค์จึงอ้างเหตุผลของความไม่บริสุทธิ์นั้นแยกตนออกมาก่อน และได้สร้างข้อปฏิบัติที่ต่างจากนิกายเดิม ไม่ว่าจะเป็นการนุ่งห่มจีวร การปฏิบัติซึ่งเป็นการแสดงออกทางนามธรรมยังไม่เห็นเป็นรูปธรรม กระทั่งพระองค์เสด็จขึ้นครองราชย์ทรงสามารถแสดงเป็นรูปธรรมชัดเจนทางสถาปัตยกรรมด้วยการสร้างงานในรูปแบบที่หวนกลับไปใช้แบบอย่างสถาปัตยกรรมสมัยสุโขทัยและอยุธยา พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงส่งพระภิกษุจากกรุงเทพฯ สู่หัวเมืองอันห่างไกลเพื่อเผยแพร่ธรรมยุติกนิกาย ซึ่งอุบลราชธานีเป็นเมืองแถบลุ่มน้ำโขงและอีสานแห่งแรกที่ธรรมยุติกนิกายก่อตั้งขึ้น (สุพิศรา ทองกลม, 2558) นอกจากนี้ในอดีตวัดป่านั้นต้องตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีป่าไม้ล้อมรอบในรัศมี 1 กิโลเมตร ซึ่งหากประเทศไทยมีวัดป่า 100 วัด และแต่ละวัดรักษาผืนป่าไว้ได้วัดละ 4 ตารางกิโลเมตร ดังนั้นวัดป่า 100 วัด ก็สามารถรักษาผืนป่าไว้ถึง 400 ตารางกิโลเมตรได้ ปัจจุบันป่าไม้ที่ล้อมรอบวัดป่าในประเทศไทยจำนวนหลายวัดได้ถูกตัดโค่น เพื่อนำไปใช้ประโยชน์หรือไม่ก็เพื่อใช้ประโยชน์ในที่ดิน วัดป่าหลายวัดจึงกลายสภาพเป็นวัดบ้าน

เช่น วัดป่าสาละวัน จังหวัดนครราชสีมา และวัดป่าสุคโต จังหวัดชัยภูมิ เป็นต้น ถึงแม้ว่าพระสงฆ์ในวัดเหล่านี้จะยังคงธรรมเนียมปฏิบัติแบบสายพระป่าอยู่ แต่วัดป่าได้สูญเสียอัตลักษณ์เชิงพื้นที่ไปแล้วคงเป็นวัดป่าแต่เพียงชื่อ ทั้งนี้คงเป็นเพราะวัดป่ารวมทั้งพระป่าแม้จะได้ชื่อว่ายู่ในป่า แต่ก็ยังเป็นส่วนหนึ่งของสังคม เมื่อเวลาเปลี่ยนสังคมเปลี่ยน และปัจจัยทางเศรษฐกิจเปลี่ยน วัดป่าจึงต้องเปลี่ยนไป วัดป่าจึงสมควรอย่างยิ่งที่จะได้รับการส่งเสริมฟื้นฟูให้เป็นวัดที่มีป่าสมบูรณ์และมีจำนวนวัดมากขึ้น เพราะวัดป่าเพียงวัดเดียวสามารถทำหน้าที่ได้ถึง 2 ประการในเวลาเดียวกันคือ ประการที่ 1 วัดป่าทำหน้าที่เป็นสถานที่ปฏิบัติธรรม มนุษย์ทุกคนสามารถเข้าไปศึกษาปฏิบัติธรรมในวัดป่าได้ดังที่ปฏิบัติกันอยู่ในหลายวัดปัจจุบัน การปฏิบัติธรรมจะช่วยให้คนรู้จักความจริงของชีวิตตน รู้จักชีวิตคนอื่นคือสังคม และรู้จักโลกคือสิ่งธรรมชาติแวดล้อม แล้วปฏิบัติตนให้ถูกต้องเหมาะสมกับชีวิตตน กับสังคม และกับสิ่งแวดล้อม เป็นการอบรมจิตใจคนให้มีสติสัมปชัญญะในทุกพฤติกรรมและตัดสินใจปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตด้วยเหตุผลมากกว่าอารมณ์ความรู้สึก สร้างให้เป็นคนดีมีความสุขเป็นการพัฒนาทางจิตโดยตรง และประการที่ 2 วัดป่าทำหน้าที่รักษาป่าไม้ ป่าไม้เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญยิ่งของโลก ความอุดมสมบูรณ์ของผืนป่าจะช่วยรักษาความชุ่มชื้น ช่วยให้ฝนตกต้องตามฤดูกาล และช่วยรักษาหน้าดินไม่ให้พังทลายเป็นการรักษาความหลากหลายทางชีวภาพ ก่อให้เกิดความสมดุลในระบบนิเวศ การรักษาป่าจึงเป็นการพัฒนาทางกายภาพโดยตรง ดังนั้นคงไม่ผิดถ้าจะกล่าวว่าวัดป่าเป็นสถานที่ที่สร้างความสมดุลให้แก่สรรพชีวิตและแก่โลกอย่างแท้จริง (ประโชค ชัยสุวรรณ และผกาเพ็ญ จรูญแสง, 2561)

วัดป่ามีความสัมพันธ์กับป่าเป็นอย่างมาก รวมถึงผู้คน เพียงแต่หน้าที่ของวัดป่าทั้ง 2 ประการนั้น มีความย้อนแย้งกันประการแรกการที่วัดป่าทำหน้าที่เป็นสถานที่ปฏิบัติธรรม มนุษย์ทุกคนสามารถเข้าไปศึกษาปฏิบัติธรรมในวัดป่าได้ดังที่ปฏิบัติกันอยู่ในหลายวัดปัจจุบันนั้นก็จริงอยู่ แต่หารู้ไม่ว่าการที่มีผู้คนหลากหลายเข้าไป วัดป่าศึกษาปฏิบัติธรรมจนเกิดความเสื่อมใสและนำไปสู่การทำบุญ การบริจาคย่อมเป็นสิ่งที่ดี แต่อาจทำให้วัดป่านั้นถูกรุกล้ำด้วยการทำบุญโดยไม่รู้ตัว การบริจาคเงินเพื่อการก่อสร้างพื้นที่ต่าง ๆ ภายในวัดป่าเพื่อปฏิบัติธรรม เพียงแค่การสร้างลานซีเมนต์เพื่อนั่งสมาธิก็อาจทำให้หน้าที่ของวัดป่าประการที่สอง วัดป่าทำหน้าที่รักษาป่าไม้นั้นไม่อาจจะรักษาป่าไม้ได้ ผู้คนอาจมองว่าการก่อสร้างพื้นที่ต่าง ๆ ภายในวัดป่าเป็นการพัฒนา แต่ควรระลึกไว้เสมอว่าการพัฒนาวัดป่านั้น ควรจะไม่กระทบต่อพื้นที่ป่าหรือกระทบพื้นที่ป่าน้อยที่สุด หรือกระทบได้ในขอบเขตที่สมควร แต่เมื่อปฏิเสธไม่ได้ว่าสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ จะช่วยให้วัดพัฒนาเพิ่มมากขึ้น ซึ่งสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ เหล่านี้และป่าควรจะมีสมดุลกัน มิเช่นนั้นหน้าที่ของวัดป่าดังกล่าวข้างต้นจะผิดวัตถุประสงค์หน้าที่โดยสิ้นเชิง และอีกหนึ่งประการที่ผู้วิจัยมีความเห็นว่า วัดป่าจะต้องทำหน้าที่เป็นวัดป่าตามจารีต คือ วัดป่าหรือวัดอรัญวาสีที่ตั้งอยู่ในบริเวณที่เป็นป่าเขา มีเพียงกุฏิและศาลาโถงอเนกประสงค์ ดังนั้นหน้าที่

ของวัดป่าในที่นี่จึงมี 3 ประการ ได้แก่ ประการที่ 1 วัดป่าทำหน้าที่เป็นสถานที่ปฏิบัติธรรม ประการที่ 2 วัดป่าทำหน้าที่รักษาป่าไม้ และประการที่ 3 วัดป่าทำหน้าที่เป็นวัดป่าตามจารีต

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นทั้งหมด ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาในเรื่องการแก้ไขปัญหา ปัจจุบันด้วยการมองเห็นสภาพอนาคตของสภาพแวดล้อมภายในวัดป่า ที่มีผลกระทบต่อธรรมชาติ ต่อบริบทของพื้นที่วัดป่า ส่งผลให้ความเป็นธรรมชาติของวัดป่าลดน้อยลง และความเป็นป่าตามจารีตลดน้อยลง นอกจากนี้การศึกษาจะต้องสอดคล้องกับบริบทของชุมชนโดยรอบวัดป่าด้วย ซึ่งการศึกษานี้จะใช้ศาสตร์ทางพุทธศาสนาและศาสตร์อื่น ๆ ร่วม ได้แก่ ด้านวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม (การอนุรักษ์) เป็นศาสตร์ทางด้านวิทยาศาสตร์ ด้านการจัดการป่าไม้ (ป่าชุมชน) เป็นศาสตร์ทางด้านสังคมศาสตร์ และด้านการออกแบบ (การออกแบบอย่างยั่งยืน) เป็นศาสตร์ทางด้านมนุษยศาสตร์ โดยเรียกการศึกษารูปแบบนี้ว่า พุทธสหวิทยาการ คือ การนำเอาหลักการของเนื้อหาและวิธีการเกี่ยวกับการปฏิบัติในพระพุทธศาสนา ไปวิเคราะห์ อธิบาย ตีความ ประยุกต์ บูรณาการ และสังเคราะห์ ร่วมกับวิทยาการหรือศาสตร์อื่น ๆ มากกว่า 2 สาขา หรือประกอบด้วย 3 ศาสตร์หลัก คือ วิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ มาประยุกต์เข้าด้วยกัน เพื่อศึกษาประเด็น ปัญหาการวิจัย และวิกฤติการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง ให้ได้คำตอบหรือทางเลือกในการจัดการกับสภาพปัญหาอย่างรอบด้านและสมสมัยมากยิ่งขึ้น (โครงการหลักสูตรสันติศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2563) ภายใต้ชื่อวิจัยที่มีชื่อว่า “สภาพอนาคตสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างภายในวัดป่าด้วยพุทธสหวิทยาการ” ซึ่งผู้วิจัยตั้งเป้าหมายในการวิจัยนี้ว่า การศึกษานี้จะนำเสนอการออกแบบสภาพแวดล้อมโดยรอบวัดป่าที่เหมาะสมกับธรรมชาติ เช่น สิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ที่ใช้วัสดุทดแทนเลียนแบบธรรมชาติไม่กระทบต่อสิ่งแวดล้อม รวมถึงรูปแบบในการออกแบบพื้นที่ส่วนต่าง ๆ ที่จะต้องเหมาะสมกับธรรมชาติ และต้องสอดคล้องกับบริบทของวัดป่าและชุมชนบริเวณใกล้เคียง และที่สำคัญจะต้องอยู่ภายใต้หน้าที่ของวัดป่า 3 ประการและจะต้องอยู่ภายใต้เกณฑ์ประเมินมาตรฐานการพัฒนาวัดในการพัฒนาวัดป่า แยกตามหมวดที่ 1 การสาธารณูปการ หมวดที่ 2 การปกครอง หมวดที่ 3 การศาสนศึกษา หมวดที่ 4 การเผยแผ่ หมวดที่ 5 การศึกษาสงเคราะห์ และหมวดที่ 6 การสาธารณสงเคราะห์ (กองพุทธศาสนสถานสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2554) ซึ่งในการวิจัยนี้จะอยู่ภายใต้หมวดที่ 1 การสาธารณูปการ เท่านั้น และนำไปสู่สิ่งที่สำคัญคือ การปลูกจิตสำนึกในการรักษาป่าและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมผ่านการศึกษานี้ ตามที่พุทธศาสนิกชนชาติ 20 ปี ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยเฉพาะการผลักดันให้มีสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนในอนาคต

ภาพที่ 1 กรอบในการกำหนดและควบคุมตัวแปร

ที่มา: ผู้วิจัย, 2564

1.2 วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาหลักพุทธสหวิทยาการในการออกแบบสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้าง
- 2) เพื่อนำเสนอแนวคิดภาพอนาคตสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างที่เหมาะสมกับพระสงฆ์และชุมชน แล้วนำเสนอต่อสมาชิกในชุมชน
- 3) เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ในการออกแบบสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างภายในวัดป่า

1.3 คำถามงานวิจัย

- 1) อะไรคือความคาดหวังของผู้เชี่ยวชาญเรื่องภาพอนาคตสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างภายในวัดป่าด้วยพุทธสหวิทยาการ
- 2) แนวทางการสร้างและพัฒนาวิสัยทัศน์เรื่องสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างภายในวัดป่าแก่ชุมชนด้วยพุทธสหวิทยาการควรเป็นอย่างไร
- 3) การออกแบบและสร้างภาพอนาคตสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างภายในวัดป่าด้วยพุทธสหวิทยาการจะมีลักษณะเป็นอย่างไร

1.4 สมมติฐานงานวิจัย

- 1) ถ้าผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นด้วยในการคาดหวังเรื่องภาพอนาคตสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างภายในวัดป่าด้วยพุทธสหวิทยาการว่าเป็นประเด็นที่สำคัญ ดังนั้นจะส่งผลให้ชุมชนมีความเห็นชอบด้วยและส่งผลต่อการสร้างวิสัยทัศน์เรื่องสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างภายในวัดป่าแก่ชุมชนด้วยพุทธสหวิทยาการได้

2) ถ้าสร้างวิสัยทัศน์เรื่องสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างภายในวัดป่าแก่ชุมชนด้วยพุทธสหวิทยาการ ได้ ดังนั้นจะมีส่วนถึงร้อยละ 50 ที่ส่งผลให้วัดป่าทำหน้าที่ของวัดป่าครบ 3 ประการ คือทำหน้าที่เป็นสถานที่ปฏิบัติธรรม ทำหน้าที่รักษาป่าไม้ และทำหน้าที่เป็นวัดป่าตามจารีต

3) ถ้าผู้วิจัยใช้วิธีการออกแบบและสร้างภาพอนาคตสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างภายในวัดป่าด้วยพุทธสหวิทยาการ ดังนั้นจะมีส่วนถึงร้อยละ 50 ที่ส่งผลให้วัดป่าทำหน้าที่ของวัดป่าครบ 3 ประการ คือทำหน้าที่เป็นสถานที่ปฏิบัติธรรม ทำหน้าที่รักษาป่าไม้ และทำหน้าที่เป็นวัดป่าตามจารีต

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านพื้นที่

การวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตด้านพื้นที่โดยอ้างอิงข้อมูลเมื่อปี พ.ศ. 2561-2562 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ครอบคลุมพื้นที่ 20 จังหวัด ได้แก่ มุกดาหาร เลย ชัยภูมิ อุบลราชธานี สกลนคร นครราชสีมา นครพนมหนองบัวลำภู ศรีสะเกษ ขอนแก่น กาฬสินธุ์ อุดรธานี อำนาจเจริญ บุรีรัมย์ ยโสธร สุรินทร์ หนองคาย บึงกาฬ ร้อยเอ็ด และมหาสารคาม มีจำนวนป่าไม้ 15,751,998.42 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 15.03 ซึ่งจังหวัดนครพนมเป็นจังหวัดที่พบจำนวนป่าไม้ 493,340.20 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 14.00 ของพื้นที่จังหวัด โดยพบพื้นที่ป่าไม้ในทุกอำเภอของจังหวัดนี้ ซึ่งสภาพพื้นที่ป่าไม้โดยรวมของจังหวัดมีจำนวนลดลงถึง 7,657.83 ไร่ หรือร้อยละ 1.53 ในรอบปีที่ผ่านมา (สำนักจัดการที่ดินป่าไม้ กรมป่าไม้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2562) โดยจำนวนนี้เป็นจำนวนที่มีการลดลงของจำนวนป่ามากที่สุดใน 20 จังหวัดของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

จังหวัดนครพนมมีวัดภายในจังหวัดจำนวนทั้งหมด 808 วัด แบ่งออกเป็นวัดบ้าน จำนวน 711 วัด และวัดป่า จำนวน 97 วัด (สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) (สพร.), 2563) โดยวัดทั้งหมดจะกระจายตัวอยู่ในทุก ๆ พื้นที่ตามแต่ละหมู่บ้าน

ผู้วิจัยจึงกำหนดขอบเขตด้านพื้นที่เป็นพื้นที่ของจังหวัดนครพนม โดยจากข้อมูลระบุว่าพบพื้นที่ป่าไม้ในทุกอำเภอของจังหวัดนี้ จึงเลือกใช้วิธีแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ในการพิจารณาศึกษาจากการตัดสินใจของผู้วิจัยเองเนื่องจากเป็นพื้นที่บ้านเกิดของบิดา โดยผู้วิจัยเลือกพื้นที่เขตอำเภอนาหว้า ตำบลนาหว้า หมู่บ้านตาล และในเขตพื้นที่นี้มีวัดป่าเพียงหนึ่งวัดคือ วัดตาลใหญ่ เป็นวัดที่รอบล้อมด้วยป่าอย่างหนา และต้นไม้ชนิดอื่น ๆ อยู่ท่ามกลางธรรมชาติ รวมถึงมีสัตว์อาศัยอยู่หลากหลายชนิด เช่น สุนัข แมว กระจง กระแต ไก่ป่า หมูป่า เป็นต้น แต่มีสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ เพิ่มขึ้นที่กำลังส่งผลกระทบต่อธรรมชาติโดยไม่ทราบสาเหตุ

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้ แบ่งออกเป็น 2 ส่วนได้แก่

1) ส่วนที่ 1 ผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่

- ผู้เชี่ยวชาญด้านพุทธศาสนา (สัปปายะ)
- ผู้เชี่ยวชาญด้านวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม (การอนุรักษ์)
- ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการป่าไม้ (ป่าชุมชน)
- ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ (การออกแบบอย่างยั่งยืน)

2) ส่วนที่ 2 พระสงฆ์และชาวบ้าน ได้แก่

- กลุ่มคนวัยผู้ใหญ่ตอนต้น 18-35 ปี
- กลุ่มคนวัยผู้ใหญ่ตอนกลาง 35-60 ปี
- กลุ่มคนวัยผู้ใหญ่ตอนปลาย 60 ปีขึ้นไป
- กลุ่มพระสงฆ์ภายในวัดป่าตาลใหญ่

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตด้านเนื้อหามุ่งศึกษาภาพอนาคตสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างภายในวัดป่าด้วยพุทธสหวิทยาการ โดยแบ่งเป็น 4 ด้าน ดังนี้

- 1) ด้านพุทธศาสนา (สัปปายะ) เป็นศาสตร์ทางด้านพุทธศาสตร์
- 2) ด้านวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม (การอนุรักษ์) เป็นศาสตร์ทางด้านวิทยาศาสตร์
- 3) ด้านการจัดการป่าไม้ (ป่าชุมชน) เป็นศาสตร์ทางด้านสังคมศาสตร์
- 4) ด้านการออกแบบ (การออกแบบอย่างยั่งยืน) เป็นศาสตร์ทางด้านมนุษยศาสตร์

ขอบเขตด้านตัวแปรที่ต้องศึกษา

การวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตด้านตัวแปรที่ต้องศึกษาภาพอนาคตสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างภายในวัดป่าด้วยพุทธสหวิทยาการ โดยแบ่งเป็น 4 ตัวแปร ดังนี้

- 1) ตัวแปรต้น คือ สิ่งแวดล้อมด้านผลิตภัณฑ์ ด้านการตกแต่งภายใน ด้านโครงสร้าง (สถาปัตยกรรม) และด้านภูมิทัศน์ ภายในวัดป่า
- 2) ตัวแปรตาม คือ ภาพอนาคตสิ่งแวดล้อมด้านผลิตภัณฑ์ ด้านการตกแต่งภายใน ด้านโครงสร้าง (สถาปัตยกรรม) และด้านภูมิทัศน์ ภายในวัดป่าที่เหมาะสมธรรมชาติและยั่งยืน
- 3) ตัวแปรแทรกซ้อน คือ บริบทของวัดป่าและชุมชนใกล้เคียง
- 4) ตัวแปรควบคุม คือ หน้าที่ของวัดป่า 3 ประการ ทำหน้าที่เป็นสถานที่ปฏิบัติธรรม ทำหน้าที่รักษาป่าไม้ และ ทำหน้าที่วัดป่าตามจารีต และเกณฑ์ประเมินมาตรฐานการพัฒนาวัด

ขอบเขตด้านเวลาการวิจัย

มีขอบเขตด้านเวลาที่ต้องศึกษาภาพอนาคตสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างภายในวัดป่าด้วยพุทธสหวิทยาการ มีระยะเวลาดำเนินการวิจัย ตั้งแต่ กรกฎาคม พ.ศ. 2564 ถึง เมษายน พ.ศ. 2566

จากภาพกรอบแนวคิดการวิจัยคือแผนภาพที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ต้องการศึกษาโดยได้จากกระบวนการสรุปความคิดจากการศึกษาทฤษฎี ได้แก่

1) การสรุปอนาคตที่ทำการศึกษาเป็นอนาคตที่พึงปรารถนา (Preferable Futures) หรืออนาคตที่ควรเกิดขึ้น (Should or Ought to Happen) เป็นแนวคิดเชิงปรัชญา (Normative Idea) แตกต่างจากแนวคิดอนาคตอื่น ๆ เป็นแนวคิดที่เกิดจากกระบวนการคิดโดยอาศัยการวิเคราะห์ศึกษาระเบียบวิธีการศึกษาและข้อมูลที่ชัดเจน ควบคู่กับการคาดการณ์และการอธิบายแนวโน้ม การเปลี่ยนแปลงเพื่อกำหนดแนวทางการรองรับอนาคต รวมถึงการออกแบบ (Design) ที่อาศัยความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการของผู้วิจัยเอง

2) การสรุปหลักพุทธสหวิทยาการที่ทำการศึกษา 4 ส่วนประกอบ

2.1) การสรุปหลักการของพระพุทธศาสนาเรื่องสัพปาเยคือ อวาสสัพปาเย หมายถึงที่อยู่อันเหมาะสม โคจรสัพปาเย หมายถึง แหล่งอาหารอันวยที่เกี่ยวบริบทที่เหมาะดี อุตฺตสัพปาเย หมายถึง ดินฟ้าอากาศธรรมชาติแวดล้อมที่เหมาะสม อิริยาปถสัพปาเย หมายถึง อิริยาบถที่เหมาะสม

2.2) การสรุปหลักการของการอนุรักษ์ การรักษาซ่อมแซม การฟื้นฟู การพัฒนา การป้องกัน

2.3) การสรุปหลักการของป่าชุมชนที่ได้รับการสนับสนุนจากภายนอกคือ วัดป่า การดำเนินงานป่าชุมชนเป็นการริเริ่มแนวคิดจากการที่ชุมชนมีส่วนร่วมวางแผนป่าชุมชน ก่อนที่จะเสนอขอความร่วมมือสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.4) การสรุปหลักการของการออกแบบอย่างยั่งยืนในช่วงการวางแผนและการออกแบบในด้านผลิตภัณฑ์ ด้านการตกแต่งภายใน ด้านโครงสร้าง (สถาปัตยกรรม) และด้านภูมิทัศน์ ซึ่งการออกแบบอย่างยั่งยืนทั้งหมดนี้จะส่งผลต่อเมือง ภูมิภาค และโลก ที่อยู่ภายใต้การสรุปวัสดุที่ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในปริมาณต่ำ

ซึ่งทั้งหมดอยู่ภายใต้การควบคุมด้วยหน้าที่ของวัดป่า 3 ประการ ทำหน้าที่เป็นสถานที่ปฏิบัติธรรม ทำหน้าที่รักษาป่าไม้ และทำหน้าที่วัดป่าตามจารีต และเกณฑ์ประเมินมาตรฐานการพัฒนาวัดของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ในหมวดที่ 1 การสาธารณูปการ มีแนวทางในการดำเนินการภายในบริเวณวัด มีสิ่งต่าง ๆ ที่จำเป็นเหมาะสม สิ่งเสริมสภาพความเป็นรมณีสถาน

1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ

1) ภาพอนาคต (Scenario)

หมายถึง ภาพรวม แนวโน้มในอนาคต ในที่นี้ภาพอนาคตคือ ช่วงระยะเวลา 20 ปีข้างหน้า เป็นอนาคตที่พึงปรารถนา (Preferable Futures) หรือระยะยาว (Long Term) โดยใช้การวิจัยเชิงอนาคต และใช้ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการในการออกแบบร่วมด้วย

2) สิ่งแวดล้อมสรรค์สร้าง (Built Environment)

หมายถึง สิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น ประกอบด้วย ผลิตภัณฑ์ การตกแต่งภายใน โครงสร้าง (สถาปัตยกรรม) ภูมิทัศน์ เมือง ภูมิภาค และโลก ในที่นี้หมายถึง ผลิตภัณฑ์ การตกแต่งภายใน โครงสร้าง (สถาปัตยกรรม) ภูมิทัศน์ ซึ่งจะใช้หลักการออกแบบอย่างยั่งยืน ซึ่งการออกแบบอย่างยั่งยืนทั้งหมดนี้จะส่งผลต่อเมือง ภูมิภาค และโลก ในอนาคต

3) วัดป่าตามจารีต (Traditional Forest Temple)

หมายถึง วัดป่าหรือวัดอรัญวาสีที่ตั้งอยู่ในบริเวณที่เป็นป่าเขา มีเพียงกุฏิและศาลาโถง อเนกประสงค์ มีหน้าที่ของวัดป่า 3 ประการ ได้แก่ ประการที่ 1 วัดป่าทำหน้าที่เป็นสถานที่ปฏิบัติธรรม ประการที่ 2 วัดป่าทำหน้าที่รักษาป่าไม้ และประการที่ 3 วัดป่าทำหน้าที่เป็นวัดป่าตามจารีต

4) พุทธสหวิทยาการ (Interdisciplinary Buddhist)

หมายถึง การนำเอาหลักการของเนื้อหาและวิธีการเกี่ยวกับการปฏิบัติในพระพุทธศาสนา เรื่องสัพพายะ ร่วมกับ 3 ศาสตร์ คือ ด้านวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม (การอนุรักษ์) เป็นศาสตร์ทางด้านวิทยาศาสตร์ ด้านการจัดการป่าไม้ (สำนักจัดการป่าชุมชนกรมป่าไม้) เป็นศาสตร์ทางด้านสังคมศาสตร์ และด้านการออกแบบ (การออกแบบอย่างยั่งยืน) เป็นศาสตร์ทางด้านมนุษยศาสตร์ มาใช้ในงานวิจัย

5) สัพพายะ (Sappaya)

หมายถึง สัพพายะที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยคือ อาวาสสัพพายะ หมายถึงที่อยู่อันเหมาะสม โคจรสัพพายะ หมายถึง แหล่งอาหารอันวยที่เหี่ยวบดินทบาตที่เหมาะสม อุตุสัพพายะ หมายถึง ดินฟ้าอากาศธรรมชาติแวดล้อมที่เหมาะสม และอิริยาปถสัพพายะ หมายถึง อิริยาบถที่เหมาะสม โดยทั้งสี่สัพพายะนี้จะนำมาตีความและนำไปสู่การออกแบบ โดยการขยายความหมายของสัพพายะแต่ละประการที่จะนำมาใช้ในงานวิจัย

6) การอนุรักษ์ (Conservation)

หมายถึง การอนุรักษ์ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยคือ การรักษา/ซ่อมแซม การฟื้นฟู การพัฒนา และการป้องกัน โดยทั้งสี่การอนุรักษ์นี้จะนำมาตีความและนำไปสู่การออกแบบในงานวิจัย

7) ป่าชุมชน (Community Forest)

หมายถึง ป่าชุมชนที่ได้รับการสนับสนุนจากภายนอกคือ วัดป่า นำมาตีความและนำไปสู่การออกแบบในงานวิจัย การดำเนินงานป่าชุมชนเป็นการริเริ่มแนวคิดจากการที่ชุมชนมีส่วนร่วมวางแผนป่าชุมชน ก่อนที่จะเสนอขอความร่วมมือสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยอาศัยหลักการที่ 10 หลักการดำเนินงานป่าชุมชนของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคือ การจัดการป่าชุมชนเพื่อสร้างภูมิทัศน์ มีลักษณะงานแบบสร้างธรรมชาติให้บังมลพิษทางสายตาของชุมชน ทำให้ภาพของชุมชนกลมกลืนทั้งศิลปะและสี อาจใช้ป่าธรรมชาติหรือตกแต่งจากป่าธรรมชาติ หรือสร้างขึ้น

8) การออกแบบอย่างยั่งยืน (Sustainable Design)

หมายถึง การออกแบบอย่างยั่งยืนด้านผลิตภัณฑ์ การออกแบบอย่างยั่งยืนด้านการตกแต่งภายใน การออกแบบอย่างยั่งยืนด้านโครงสร้าง (สถาปัตยกรรม) และการออกแบบอย่างยั่งยืนด้านภูมิทัศน์ ซึ่งการออกแบบอย่างยั่งยืนทั้งหมดนี้จะส่งผลต่อเมือง ภูมิภาค และโลก

9) ฉากทัศน์ (Scenarios)

หมายถึง ภาพจำลองสถานการณ์ที่ต้องอาศัยความรู้จากพุทธสหวิทยาการมาพยากรณ์หรือมองอนาคตที่จะเกิดขึ้น

10) ภูมิทัศน์ (Landscape)

หมายถึง พื้นที่ธรรมชาติภายในวัดป่าที่ชุมชนและวัดป่ามีความร่วมมือกันปลูกต้นไม้ภายในวัด

11) เปลี่ยนปรับปรก (Change Adjust Forest)

หมายถึง แนวความคิดการอนุรักษ์พื้นที่ป่าไม้หรือเขตที่ปรกภายในวัดป่าของผู้วิจัย โดยการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมและสร้างวิสัยทัศน์ของวัดป่าและชาวบ้านชุมชนในท้องถิ่นใกล้เคียง กรณีศึกษา วัดตาลใหญ่ ตำบลนาหว้า อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม

1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) ได้ทราบถึงหลักพุทธสหวิทยาการในการออกแบบสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้าง
- 2) ได้นำเสนอแนวคิดว่าภาพอนาคตสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างที่เหมาะสมกับพระสงฆ์และชุมชน
- 3) ได้องค์ความรู้ใหม่ในการออกแบบสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างภายในวัดป่า

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

2.1 การวิจัยอนาคต

2.1.1 ความหมายของงานวิจัยอนาคต

รศ.ดร.ดุชนิ โยเหลา ได้อธิบายว่าจุดประสงค์หลักที่สำคัญของงานวิจัยอนาคตคือ เพื่อให้ข้อมูลข่าวสารว่าอนาคตมีหน้าตาอย่างไรบ้าง มีทางเลือกของอนาคตที่ทาง และจะเลือกเดินทางไหนดี โดยวิธีการ ดังนี้

- 1) นำเสนอทางเดินที่เป็นไปได้สู่อนาคต (Path)
- 2) ตรวจสอบความน่าจะเป็น ความเป็นไปได้ของแต่ละทางเดิน (Accessibility)
- 3) กุศโลบายในการใช้ทางเดินแต่ละทาง (Strategy)

บางคนจึงกล่าวว่าวิธีการของการวิจัยเป็นทั้งศิลปะวิทยาศาสตร์และกุศโลบายในขณะเดียวกัน งานวิจัยอนาคตใช้ข้อมูลข่าวสารจากศาสตร์อื่น ๆ เพื่อตอบคำถามของการวิจัย ดังนั้นในขณะที่ใช้ข้อมูลประจักษ์ในศาสตร์ของตนเองอย่างเดียว เช่น นักเคมีใช้ข้อมูลจากธาตุ สารประกอบ นักชีววิทยาใช้ข้อมูลเกี่ยวกับสายพันธุ์ (Gene) นักจิตวิทยาใช้ข้อมูลด้านความรู้ ความรู้สึกของคน นักวิจัยอนาคตศึกษาใช้ข้อมูลข่าวสารจากทุกศาสตร์ มิใช่เพื่อการค้นพบความรู้ ความจริงเหมือนศาสตร์สาขาอื่น ๆ แต่เพื่อการสร้างภาพที่มองเข้าไปในความรู้ความจริงที่ต้องการคำตอบนั้น เช่น งานวิจัยอนาคตใช้ความรู้ในศาสตร์ด้านเศรษฐศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ประชากรศาสตร์ เพื่อมองอนาคตของการพัฒนาประเทศ และเตรียมการจัดการที่เหมาะสมที่จะนำไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ ซึ่งลักษณะเด่นของงานวิจัยอนาคตประกอบด้วย

- 1) การเชื่อมประสานข้ามศาสตร์ (Integration)
- 2) ความซับซ้อน (Complexity)
- 3) ความเป็นสากล (Global)
- 4) การตระหนักถึงความคิดความรู้สึก ความต้องการของคน (Awareness)
- 5) การเน้นวิทยาศาสตร์ (Deep Science)
- 6) การเป็นพลวัต (Revolution)
- 7) การเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมระหว่างนักวิจัยผู้ต้องการ งานวิจัยกับผู้ให้ข้อมูลและผู้รับผลกระทบจากประเด็นที่ท้าวิจัย (Extensive Knowledge) (ดุชนิ โยเหลา, 2549)

ผศ.ดร.จุมพล พูลภัทรชีวิน ได้อธิบายว่าการวิจัยอนาคตมิได้หมายความว่าทำนายที่ถูกต้องแม่นยำแต่ประการเดียว แต่อยู่ที่การสำรวจและการศึกษาแนวโน้มที่เป็นไปได้หรือน่าจะเป็น

ของเรื่องที่ศึกษาให้มากที่สุดเท่าที่จะกระทำได้ ทั้งเรื่องที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์เพื่อแสวงหาแนวทางที่เหมาะสมที่จะทำให้แนวโน้มที่พึงประสงค์นั้นเกิดขึ้น ขณะที่พยายามจัดการแนวโน้มที่ไม่พึงประสงค์ไม่ให้มากกระทบเป้าประสงค์หลัก แม้แนวโน้มดังกล่าวจะต้องเกิดขึ้นจริงอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยง ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยอนาคตจึงมีประโยชน์ต่อการวางแผนการกำหนดนโยบาย การตัดสินใจตลอดจนการกำหนดกลยุทธ์ (Strategies) และยุทธวิธี (Tactics) เพื่อการบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดตั้งนั้นองค์กรทุกแห่งควรมีการวิจัยอนาคต (futures research) เพื่อประเมินความพร้อมที่จะนำไปสู่การสร้างในอนาคตและขจัดอนาคตที่ไม่พึงประสงค์ (พระอดิคุณ ฐิตวโร (เอี่ยมดี) และคณะฯ, 2563)

2.1.2 สิ่งที่ควรทราบเกี่ยวกับการมองอนาคต

1) เป็นศาสตร์ที่ต้องใช้ความคิดเชิงวิพากษ์ (Critical Thinking) ประกอบกับความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) และจินตนาการ (Imagination) เนื่องจากการมองอนาคตในหลายกรณีเป็นการวิเคราะห์และคาดการณ์อนาคตในระยะยาวซึ่งเป็นแนวคิดที่เป็นนามธรรมและเป็นกระบวนการคิดในสิ่งที่สังคมโดยทั่วไปคาดคิดไม่ถึง ด้วยเหตุนี้การมองอนาคตที่มีประสิทธิภาพจึงต้องอาศัยเทคนิคการสื่อสารเพื่อให้ผู้อื่นรับรู้และเข้าใจในแนวคิดที่เป็นนามธรรม

2) เครื่องมือการมองอนาคตในปัจจุบันเป็นกระบวนการตัดสินใจร่วมกัน (Participatory Deliberative Process) ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภายในและภายนอกองค์กรแม้กระทั่งเครื่องมือที่เป็นการวิจัยเอกสาร (Document Research) ภายในคู่มือนี้ก็ยังสามารถเสนอแนะให้นำผลการวิจัยไปผ่านกระบวนการประชาคมเพื่อระดมความคิดเห็นในเชิงลึกมากขึ้น

3) นอกจากการตัดสินใจร่วมกันแล้ว เครื่องมือการมองอนาคตยังเน้นการเปลี่ยนแปลงที่จริงจังและมีความยั่งยืน (Transformation) ทั้งในประเด็นทางด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และนวัตกรรม รวมทั้งประเด็นทางด้านสังคมศาสตร์ มานุษยวิทยา และนโยบายสาธารณะ การมองอนาคตจึงมีความเป็นพหุวิทยาการ (Multidisciplinary Approach) มากกว่าจะเป็นวิทยาศาสตร์หรือสังคมศาสตร์โดยเฉพาะ

4) การมองอนาคตไม่ได้จำกัดแต่เพียงการวิเคราะห์และการคาดการณ์อนาคต แต่ยังรวมถึงการออกแบบอนาคต ซึ่งอนาคต (Futures) ในที่นี้ มีความเป็นพหุพจน์ (Plurality) หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นอนาคตทางเลือกที่หลากหลาย (Alternative Futures)

5) การมองอนาคตเป็นกระบวนการที่มีหลายขั้นตอน (Multiple Steps) ใช้เวลายาวนานและอาจมีลักษณะเป็นการทวนซ้ำ (Iteration) ยกตัวอย่างเช่น การมองอนาคตในประเด็นใดประเด็นหนึ่งอาจใช้เวลา 1-2 ปี ประกอบด้วย การวิจัยเอกสาร การออกแบบตัวแบบเทคโนโลยีแห่งอนาคต การสำรวจความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญโดยใช้เทคนิคเดลไฟ และการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อระดมความเห็นจากหลายภาคส่วน (วิทยาลัยสหวิทยาการมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์สถาบันการมอง

อนาคตนวัตกรรม(IFI)สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ(องค์การมหาชน) กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2561)

2.1.3 ลักษณะของอนาคต

ในทางอนาคตศาสตร์ความเป็นไปได้ที่นอกเหนือจากสถานการณ์ปัจจุบันคือ อนาคตซึ่งมาจากแนวคิดที่ว่า อนาคตเป็นสิ่งที่ไม่ตายตัว ไม่แน่นอนและไม่คงที่ ซึ่งสามารถกล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่า อนาคตสามารถมีได้หลากหลายรูปแบบ มีความเป็นพหุพจน์ เนื่องจากอนาคตตามหลักอนาคตศาสตร์มีได้หลากหลาย และลักษณะของอนาคตจะมีรายละเอียดที่แตกต่างกัน ดังนี้

1) อนาคตจากการคาดการณ์ (Projected Future) คือ อนาคตที่มีสภาพเหมือนกับสถานการณ์ปัจจุบัน (Business as usual) หรือสามารถคาดการณ์ได้จากข้อมูลในอดีตและในปัจจุบัน ข้อสังเกตคืออนาคตจากการคาดการณ์จะเป็นเอกพจน์ (Singularity) เกิดจากสมมติฐาน อนาคตจะไม่เปลี่ยนแปลงไปจากปัจจุบัน

2) อนาคตที่มีความเป็นไปได้ (Probable Futures) คือ อนาคตที่มีความเป็นไปได้สูงที่จะเกิดขึ้นจากการวิเคราะห์เชิงปริมาณหรือเชิงสถิติแต่ระดับความเป็นไปได้ไม่สูงเท่ากับอนาคตจากการคาดการณ์ (Projected Futures) จึงทำให้การนำเสนออนาคตที่มีความเป็นไปได้มักนำเสนอเป็นรูปพหุพจน์โดยระบุช่วงค่าความเชื่อถือเชื่อมั่น (Confidence Interval)

3) อนาคตที่สามารถเกิดขึ้นได้ (Plausible Futures) หมายถึง อนาคตที่คิดว่าอาจเกิดขึ้นได้ (Could Happen) จากทฤษฎีและองค์ความรู้ที่มีอยู่ในปัจจุบัน

4) อนาคตที่อาจเกิดขึ้นได้ (Possible Futures) หมายถึง อนาคตที่อาจเกิดขึ้นได้ (Might Happen) แต่เรายังไม่มีทฤษฎีหรือองค์ความรู้ที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางเพื่อยืนยันโอกาสที่อนาคตนั้นอาจเกิดขึ้น ยกตัวอย่างเช่น การเดินทางข้ามกาลเวลา เป็นต้น สำหรับอนาคตประเภทนี้สามารถนำเสนอในรูปแบบพหุพจน์ได้เช่นเดียวกับอนาคตที่สามารถเกิดขึ้นได้

5) อนาคตที่เป็นไปไม่ได้ (Preposterous Futures) หมายถึง อนาคตที่ไม่ตั้งอยู่บนพื้นฐานความเป็นจริงและไม่มีโอกาสเกิดขึ้น ยกตัวอย่างเช่น เทคโนโลยีที่ทำให้มนุษย์ล่องหนได้หรืออากาศที่หนาวเย็นจนหิมะตกที่กรุงเทพมหานคร เป็นต้น

6) อนาคตที่พึงปรารถนา (Preferable Futures) หมายถึง อนาคตที่ควรเกิดขึ้น (Should or Ought to Happen) เป็นแนวคิดเชิงปทัสถาน (Normative Idea) หรือการออกแบบ (Bareo Interior Design & Isyss Decoration) แตกต่างจากแนวคิดอนาคตที่กล่าวมาข้างต้นซึ่งเป็นแนวคิดที่เกิดจากกระบวนการคิด (Cognitive Process) ยกตัวอย่างเช่น สภาพแวดล้อมความเป็นอยู่ที่พึงพาเทคโนโลยีและองค์ความรู้ที่ประหยัดพลังงานและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ เป็นต้น

การมองอนาคตระยะสั้น ระยะปานกลาง และ ระยะยาว สำหรับในระยะเวลา 3-5 ปีนับจากปัจจุบัน หรือ ระยะสั้น (Short Term) รูปแบบอนาคตที่เราต้องเผชิญ คือ อนาคตจากการคาดการณ์

(Projected Future) และอนาคตที่มีความเป็นไปได้ (Probable Futures) เนื่องจากในช่วงระยะเวลา 3-5 ปี ยังสามารถใช้ประโยชน์จากข้อมูลที่มีหรือสามารถเก็บรวบรวมได้อย่างไม่ยากลำบาก หลังจากนั้นในระยะเวลา 6-10 ปีข้างหน้า หรือ “ระยะปานกลาง (Middle Term)” รูปแบบอนาคตที่ต้องเผชิญนอกจากอนาคตจากการคาดการณ์ (Projected Future) และอนาคตที่มีความเป็นไปได้ (Probable Futures) คืออนาคตที่สามารถเกิดขึ้นได้ (Plausible Futures) ซึ่งสามารถใช้ทฤษฎีและองค์ความรู้ที่มีอยู่ในปัจจุบันคาดการณ์หรือจินตนาการได้ ในช่วงระยะเวลา 11-20 ปีข้างหน้า หรือระยะยาว (Long Term) อนาคตที่ต้องพิจารณาจะมีเพิ่มขึ้น 1 รูปแบบ คือ อนาคตที่อาจเกิดขึ้นได้ (Possible Futures) ทำให้ช่วงระยะเวลาเป็น ระยะยาว (Long Term) จะมีอนาคต 4 รูปแบบที่มีความเป็นไปได้ที่จะเกิดขึ้น สำหรับระยะยาวที่มีระยะเวลามากกว่า 20 ปี อนาคตทุกรูปแบบสามารถเกิดขึ้นได้

ดังนั้นนอกจากอนาคตทั้ง 4 รูปแบบที่อาจเกิดขึ้นในระยะเวลา 11-20 ปีข้างหน้า ยังต้องเผชิญกับอนาคตที่เป็นไปไม่ได้ (Preposterous Futures) และอนาคตที่พึงปรารถนา (Preferable Futures) ด้วย ดังนั้นจะทราบได้ว่า อนาคตที่จินตนาการ วิเคราะห์หรือคาดการณ์มีความถูกต้องหรือไม่ขึ้นอยู่กับระยะเวลา ระยะสั้น (3-5 ปี) สามารถตรวจสอบความถูกต้องได้โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ ข้อมูลเชิงปริมาณ ระยะปานกลาง (6-10 ปี) เราสามารถตรวจสอบได้โดยเทียบเคียงกับทฤษฎีหรือองค์ความรู้ที่มีอยู่ในปัจจุบัน ระยะยาว (11-20 ปีและมากกว่า 20 ปี) การตรวจสอบความถูกต้องของอนาคต ด้วยเทคนิควิธีการสำหรับระยะสั้นและระยะปานกลาง เนื่องจากอนาคตทุกรูปแบบสามารถเกิดขึ้นได้ในระยะยาว (วิทยาลัยสหวิทยาการมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์สถาบันการมองอนาคตนวัตกรรม(IFI)สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ(องค์การมหาชน) กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2561)

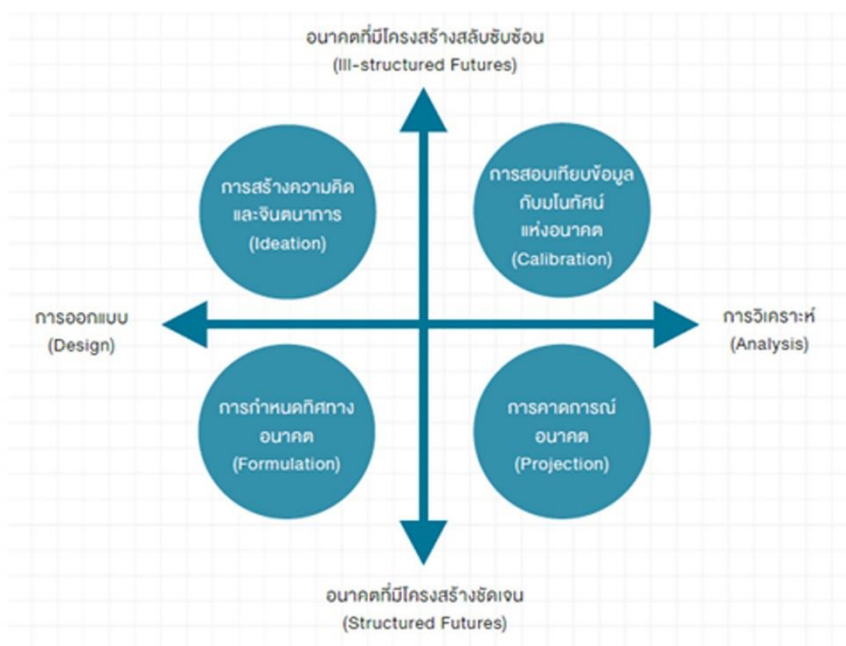
2.1.4 วัตถุประสงค์การมองอนาคต

การมองอนาคตคือ การวิเคราะห์ คาดการณ์ และอธิบายการเปลี่ยนแปลงในอนาคต โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อคาดการณ์และเตรียมความพร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคตหรือเพื่อออกแบบอนาคตที่พึงประสงค์ จากคำนิยามดังกล่าวส่งผลให้จำเป็นต้องระบุกรอบระยะเวลาสำหรับกระบวนการมองอนาคต เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์การมองอนาคตว่าเป็นการวิเคราะห์หรือการออกแบบ

1) การวิเคราะห์ (Analyze) จะต้องอาศัยระเบียบวิธีการศึกษา (Methodology) และข้อมูลที่ชัดเจน ซึ่งมักจะคู่กับการคาดการณ์และความพยายามในการอธิบายแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงเพื่อกำหนดแนวทางการรองรับอนาคต เหมาะสำหรับการมองอนาคตในระยะสั้น (3-5 ปี) และระยะปานกลาง (6-10 ปี) ที่จะมีข้อมูลและองค์ความรู้เพียงพอต่อการวิเคราะห์

2) การออกแบบ (Bareo Interior Design & Isyss Decoration) จะต้องอาศัยความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ ซึ่งอาจไม่มีระเบียบวิธีการศึกษาที่ชัดเจน แต่เป็นความพยายามที่จะสร้างการเปลี่ยนแปลง จึงเหมาะสำหรับการมองอนาคตในระยะยาว (11-20 ปี และมากกว่า 20 ปี) (สถาบันการมองอนาคตนวัตกรรม (IFI) สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (องค์การมหาชน) กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2562)

ภาพที่ 3 แนวทางการสร้างกรอบอนาคต (Futures Frame)

ที่มา: สถาบันการมองอนาคตนวัตกรรม (IFI) สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (องค์การมหาชน) กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2562

2.1.5 เครื่องมือการมองอนาคต

จากภาพที่ 3 แนวทางการสร้างกรอบอนาคต 4 แนวทาง ซึ่งในแต่ละแนวทางมีเครื่องมืออยู่ภายใต้แนวทางแตกต่างกัน ดังนี้

1) การสร้างความคิดและจินตนาการ (Ideation)

- เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านเพื่อให้ทราบแนวคิดกระแสหลักเกี่ยวกับประเด็นที่สนใจ

- การสร้างวิสัยทัศน์ (Visioning) การสร้างมโนทัศน์ที่สะท้อนให้เห็นอนาคตที่พึงประสงค์หรือผลลัพธ์เชิงบวกที่ต้องการเปลี่ยนแปลง

2) การกำหนดทิศทางอนาคต (Formulation)

- การสร้างและวิเคราะห์ฉากทัศน์แห่งอนาคต (Future Scenario Building and Analysis) การสร้างมโนภาพเกี่ยวกับสถานการณ์ในอนาคตที่มีความเป็นไปได้ และพิจารณาความไม่แน่นอนของปัจจัยต่าง ๆ ร่วมด้วย

- การสร้างต้นแบบจากนิยายวิทยาศาสตร์ (Science Fiction Prototyping: SFP) การเขียนเรื่องเล่าหรือกรณีศึกษาเกี่ยวกับเทคโนโลยีแห่งอนาคต โดยผสมผสานระหว่างการสร้างความคิดและจินตนาการกับการกำหนดทิศทางอนาคตในสาขาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม

3) การสอบเทียบข้อมูลกับโมทัศน์แห่งอนาคต (Calibration)

- การวิเคราะห์แนวโน้มและแนวโน้มระดับโลก (Trend and Megatrend Analysis) การวิเคราะห์ทิศทางการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ในอนาคต ทั้งระยะสั้นระยะปานกลาง และระยะยาว

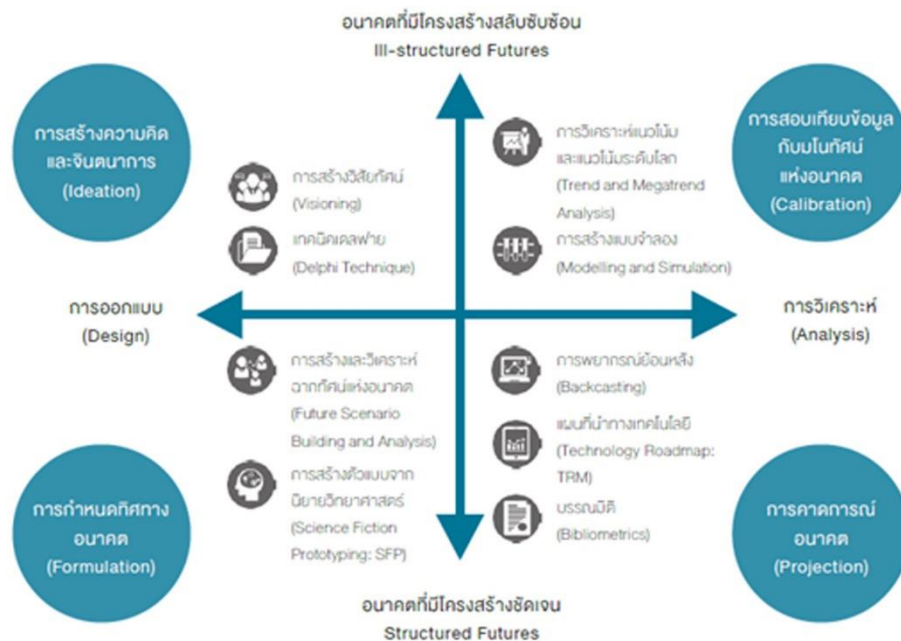
- การสร้างแบบจำลอง (Modelling and Simulation) การสร้างและทดลองแบบจำลองทางคณิตศาสตร์ด้วยคอมพิวเตอร์โดยแปรสภาพรูปแบบพฤติกรรมหรือสถานการณ์ในชีวิตจริงให้เป็นสถานการณ์เสมือนจริง

4) การคาดการณ์อนาคต (Projection)

- การพยากรณ์ย้อนหลัง (Backcasting) วิธีการสร้างความเชื่อมโยงระหว่างผลลัพธ์ที่ต้องการในอนาคตกับแนวทางและความเป็นไปได้ในการบรรลุอนาคตนั้น

- แผนที่นำทางเทคโนโลยี (Technology Roadmap: TRM) แผนระดมทรัพยากร ความรู้ ความเชี่ยวชาญ และปัจจัยสำคัญในการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมให้มีรูปแบบ คุณสมบัติรวมถึงประโยชน์การใช้งานตามที่ได้ออกแบบไว้โดยผู้เชี่ยวชาญและนักวิจัย

- บรรณมิติ (Bibliometrics) การใช้เทคนิคเชิงสถิติวิเคราะห์และจัดกลุ่มข้อมูลและข้อความจำนวนมากจากเอกสารงานวิจัย (สถาบันการมองอนาคตนวัตกรรม(IFI)สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (องค์การมหาชน)กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2562)

ภาพที่ 4 แผนที่แนวทางและชุดเครื่องมือการมองอนาคต (4 แนวทาง 9 เครื่องมือ)

ที่มา: สถาบันการมองอนาคตนวัตกรรม (IFI) สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (องค์การมหาชน) กระทรวง-วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2562

2.1.6 ผลการคาดการณ์อนาคต

สิ่งสำคัญในการออกแบบกระบวนการการคาดการณ์อนาคต คือการกำหนดจุดมุ่งหมาย ซึ่งเป็นตัวกำหนดลักษณะความสัมพันธ์กับกระบวนการตัดสินใจจุดมุ่งหมายที่เป็นไปได้ 6 ข้อ มีดังนี้

1) การกำหนดทิศทาง (Direction setting) แนวทางกว้าง ๆ ของนโยบายและการพัฒนาทางเลือกต่าง ๆ

2) การจัดลำดับความสำคัญ (Determining priorities) อาจถือเป็นจุดมุ่งหมายที่สำคัญที่สุดของการคาดการณ์อนาคตและเป็นแรงผลักดันที่ประเทศที่ทำการศึกษาร้อยละใหญ่เผชิญในอันที่จะจัดการกับข้อจำกัดทางทรัพยากรและข้อเรียกร้องที่เพิ่มมากขึ้น

3) ความสามารถในการคาดการณ์อนาคต (Anticipatory intelligence) ระบุแนวทางใหม่ที่กำลังจะเกิดขึ้นซึ่งจะมีบทบาทมากต่อการจัดทำนโยบายในอนาคต

4) การสร้างความเป็นเอกฉันท์ (Consensus generation) ส่งเสริมให้องค์กรที่ให้การสนับสนุนทางการเงิน ผู้ปฏิบัติงานและหน่วยงานระดับนโยบายมีความเห็นตรงกันมากขึ้นในการบ่งชี้ความต้องการหรือโอกาส

5) การสนับสนุนการตัดสินใจ (Advocacy) ส่งเสริมการตัดสินใจในเชิงนโยบายที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในประเด็นที่สนใจ

6) การสื่อสารและการศึกษา (Communication and education) ส่งเสริมการสื่อสารภายในแวดวงบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การสื่อสารภายนอกกับผู้ที่สนใจ และการให้การศึกษาแก่ประชาชนทั่วไป นักการเมืองและข้าราชการ ดังนั้นจึงมีกิจกรรมหลากหลายที่อาจารย์รวบรวมได้คร่าว ๆ ภายใต้เงื่อนไข “การคาดการณ์อนาคต” บางกิจกรรมอาจค่อนข้างเก่า ในขณะที่บางกิจกรรมเป็นเรื่องใหม่ ในคริสต์ทศวรรษที่ 1990 ได้มีการวิพากษ์วิจารณ์วิธีการที่ใช้ในการคาดการณ์อนาคตในขณะนั้นอย่างมาก และเป็นที่ยอมรับอย่างแพร่หลายว่าบริบททางเศรษฐกิจองค์กรและวัฒนธรรมของแต่ละประเทศมีอิทธิพลต่อการเลือกใช้วิธีการคาดการณ์อนาคต ตัวอย่างเช่น ออสเตรเลียซึ่งมีเศรษฐกิจขนาดเล็กถึงกลาง มีภาครัฐซึ่งมีบทบาทมากในวิทยาศาสตร์พื้นฐาน แต่มีภาคเอกชนที่อ่อนแอในการวิจัยและพัฒนาและมีเศรษฐกิจที่เน้นสินค้าวัตถุดิบ ย่อมต้องพิจารณาเป้าหมายอนาคตที่แตกต่างจากประเทศเศรษฐกิจชั้นนำอย่างญี่ปุ่นที่มีพื้นฐานอุตสาหกรรมที่เข้มแข็ง ทรัพยากรธรรมชาติจำกัดและเทคโนโลยีขั้นสูงที่พัฒนาแล้ว (คณะทำงานโครงการวิจัยสถาบัน สวก. มพ., 2561)

2.2 วัดป่าและการพัฒนาวัด

2.2.1 ต้นกำเนิดวัด

พระพุทธองค์ทรงสรรเสริญพระสาวกที่ถือการอยู่ในป่าเป็นวัตร ถือการอยู่โคนไม้เป็นวัตร ถือความสันโดษ ดังเช่นทรงตรัสว่า “ภิกษุในพระธรรมวินัยนี้ ตนเองอยู่เป็นวัตรและกล่าวสรรเสริญคุณแห่งความเป็นผู้อยู่ป่าเป็นวัตร ป่าจะพึงงามด้วยภิกษุเช่นนี้” ดังที่ทรงยกย่องพระมหากัสสปะที่ถือการอยู่ป่าเป็นวัตร ได้รับเอตทัคคะทางด้านเป็นผู้อยู่ป่าเป็นวัตร พระที่อยู่นั้นมีข้อวัตรที่ควรปฏิบัติดังปรากฏในอารัญญกัณฑ์ ว่าการที่ภิกษุอยู่ป่าเป็นคุณงามความดีก็ได้ เป็นอกุศลก็ได้ อยู่ที่การปฏิบัติของผู้อยู่ ภิกษุผู้ถือการอยู่ป่าเป็นวัตร ต้องเรียนข้อวัตรที่พึงปฏิบัติในการอยู่ป่า เช่น ข้อวัตรในการอยู่ป่า ข้อวัตรในการเข้าหมู่บ้าน ข้อวัตรในการบิณฑบาตในหมู่บ้าน ข้อวัตรในการตระเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวก ต้องเรียนรู้วัชกร มิฉะนั้นอาจจะเกิดอันตรายได้ ต้องเป็นผู้ที่แผ่เมตตาให้สรรพสัตว์เสมอ มิฉะนั้นจะถูกสัตว์ร้าย เช่น งูกัดจนมรณภาพได้ ย่อมได้รับอานิสงส์ คือ จะได้บรรลุสมาธิที่ไม่ได้บรรลุ รักษาสมาธิที่ได้บรรลุแล้วไว้ได้ ไม่ถูกอารมณ์ต่าง ๆ ครอบงำจิต พระพุทธองค์ทรงพอพระทัยการที่ภิกษุถือการอยู่ป่า พระพุทธเจ้าทรงแสดงเรื่องการที่ภิกษุมีศีลสำรวมอินทรีย์มีสติสัมปชัญญะ และ สันโดษ พักอยู่ในป่า โคนไม้ ภูเขา ซอกเขา ถ้ำ ป่าช้า ป่าช้า ที่แจ้ง ล้อมฟาง เป็นการเหมาะสำหรับการปฏิบัติกัมมัฏฐานดังข้อความว่า “ภิกษุพิจารณาเห็นกายในกายอยู่คือภิกษุในธรรมวินัยนี้ไปอยู่ในป่าไปอยู่ที่โคนไม้นั่งคู้บัลลังก์ ตั้งกายตรงตารังสติไว้เฉพาะหน้า มีสติหายใจเข้า มีสติหายใจออก ดังนั้นการอยู่ในป่านั้นจึงเหมาะอย่างยิ่งในการปฏิบัติธรรม (พระครูอรุณญาณจันทร์โชติ (องค์อาจ อุตมพันธ์) และประสพฤกษ์ รัตนยงค์, ม.ป.ป.)

จากต้นกำเนิดวัดในพระพุทธศาสนาถือกำเนิดขึ้นในป่าเพราะป่าเป็นธรรมชาติที่เงียบสงบเป็นที่สัปปายะของผู้ปฏิบัติธรรมจึงกลายเป็นที่อยู่อาศัยของภิกษุตั้งแต่ครั้งพุทธกาลจวบจนปัจจุบัน (ประโชค ชัยสุวรรณ และผกาเพ็ญ จรุงแสง, 2561) ซึ่งวัดเกิดขึ้นด้วยเหตุ 2 ประการคือ เกิดจากศรัทธาอุปถัมภ์ถวายสถานที่ให้เป็นที่พำนักของพระสงฆ์วัด เรียกอีกอย่างว่า อาราม ซึ่งแปลว่า สวนหรือ อุทยาน และเกิดจากการสร้างพระสถูปเจดีย์วัดในประเทศไทย เกิดขึ้นเมื่อพระเจ้าอโศกมหาราชโปรดให้เผยแพร่พุทธศาสนาในนานาประเทศ ส่งพระเถระ 2 องค์มาเผยแพร่ศาสนาในประเทศไทย เมื่อมีพุทธศาสนิกชนและผู้ขอบวชมากขึ้น สมัยหลังพุทธกาลเมื่อมีการสร้างพระสถูปเจดีย์ขึ้น ทำให้บริเวณเหล่านี้เกิดเป็นที่ชุมนุมของเหล่าพระสงฆ์และคฤหัสถ์ที่เดินทางมาถึง ที่สุดแล้วก็เกิดมีพระภิกษุบางรูปสมัครใจที่จะอยู่พำนักเพื่อบำรุงรักษาสังฆเวณียสถานเหล่านั้น ทั้งมีผู้ศรัทธาสร้างที่พักกุฏิสงฆ์ถวายแต่พระภิกษุดังกล่าว สถานที่ดังกล่าวนี้ในที่สุดได้กลายสภาพเป็นวัดที่สมบูรณ์แบบสืบทอดกันมาจนเกิดเป็นแบบอย่างชัดเจนในปัจจุบัน วัดในประเทศไทย เกิดขึ้นเมื่อพระเจ้าอโศกมหาราช โปรดให้เผยแพร่พุทธศาสนาในนานาประเทศ ส่งพระเถระ 2 องค์มาเผยแพร่ศาสนาในประเทศไทย เมื่อมีพุทธศาสนิกชนและผู้ขอบวชมากขึ้น จึงไปขอพระบรมธาตุและคณะสงฆ์มาจากอินเดีย สร้างพระเจดีย์บรรจุพระบรมธาตุ จึงเกิดมีวัดขึ้น (สีบพงศ์ จรรย์สีบศรี, ม.ป.ป.)

ในสมัยสุโขทัยมีการแบ่งพระสงฆ์ออกเป็น 2 ฝ่ายคือ ความวาสี คือคณะของพระภิกษุที่เน้นศึกษาพระไตรปิฎกอรุณฤกษ์และคัมภีร์ต่าง ๆ อาศัยอยู่ในเขตเมืองหรือใกล้ชุมชน และอรัญวาสี คือคณะของพระภิกษุที่เน้นหนักในด้านการปฏิบัติสมณะกัมมัฏฐานและวิปัสสนากัมมัฏฐานอาศัยอยู่ในเสนาสนะป่า เรียกว่า พระอรัญวาสี หรือ พระป่า ต่อมาพระอาจารย์มั่น ภูริทัตตเถระ ได้นำการธุดงค์และอยู่ป่าเป็นวัตรมาเผยแพร่จนเป็นที่ยอมรับในคณะสงฆ์และสร้างศรัทธาในหมู่ญาติโยม มีวัตรปฏิบัติที่เป็นแบบแผนที่พระสงฆ์อรัญญวาสีถือปฏิบัติมาจนถึงปัจจุบัน (พระครูอรัญญจันทโชติ (องค์อาจ อุดมพันธ์) และประสพฤกษ์ รัตนรงค์, ม.ป.ป.) จากประเภทของวัดในประเทศไทยที่มีอยู่ 2 ประเภท คือ วัดบ้าน หรือ วัดความวาสี เป็นวัดที่สร้างขึ้นสำหรับชุมชนหรือเมือง ภารกิจหลักของพระภิกษุสงฆ์ฝ่ายนี้มุ่งไปในทางปฏิบัติด้านพิธีกรรมทางศาสนา และเน้นการศึกษาทางหนังสือเพื่อแสวงหาความรู้สำหรับใช้ในการสั่งสอน และวัดป่าหรือวัดอรัญญวาสี ส่วนใหญ่นิยมตั้งอยู่ในบริเวณที่เป็นป่าเขา มีเพียงกุฏิและศาลาโถงอเนกประสงค์ไม่มีอาคารและแบบแผนมากนัก มีพระสงฆ์อยู่จำวัดเฉพาะเพียงช่วงเช้าพรรษา และจะมุ่งธุดงค์เข้าป่าลึก ปักกลด ผีกหัตถกรรมฐานจิต และจาริกไปเรื่อย ๆ ก่อนกลับออกมาจำพรรษาที่วัดอีกครั้งเมื่อถึงฤดูเข้าพรรษาใหม่ ความต้องการทำสังฆกรรมใด ๆ ก็เพียงอาศัยการกำหนดขึ้นใช้เพียงชั่วคราวเท่านั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งพระเจดีย์ดูเหมือนจะไม่มีการสร้างในวัดอรัญญวาสีหรือ “วัดป่า” แท้ (สีบพงศ์ จรรย์สีบศรี, ม.ป.ป.) หรือวัดป่าตามจารีตเลย และในอดีตวัดป่าที่แท้จริงนั้นต้องตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีป่าไม้ล้อมรอบรัศมี 1 กิโลเมตร หากประเทศไทยมีวัดป่า 100 วัด และแต่ละวัดรักษาผืนป่าไว้ได้วัดละ 4 ตารางกิโลเมตร ดังนั้นวัดป่า 100 วัด ก็สามารถ

รักษาผืนป่าไว้ถึง 400 ตารางกิโลเมตรได้ แต่ปัจจุบันป่าไม้ที่ล้อมรอบวัดป่าในประเทศไทยจำนวนหลายวัดได้ถูกตัดโค่น เพื่อนำไปใช้ประโยชน์หรือไม่ก็เพื่อใช้ประโยชน์ในที่ดิน วัดป่าหลายวัดจึงกลายสภาพเป็นวัดบ้านไป เช่น วัดป่าศาลวัน จังหวัดนครราชสีมา และวัดป่าสุคโต จังหวัดชัยภูมิ เป็นต้น ถึงแม้ว่าพระสงฆ์ในวัดเหล่านี้จะยังคง ธรรมเนียมปฏิบัติแบบสายพระป่าอยู่ แต่วัดป่าได้สูญเสียอัตลักษณ์เชิงพื้นที่ไปแล้ว คงเป็นวัดป่าแต่เพียงชื่อ ทั้งนี้คงเป็นเพราะวัดป่ารวมทั้งพระป่าแม้จะได้อยู่ในป่า แต่ก็ยังเป็นส่วนหนึ่งของสังคม เมื่อเวลาเปลี่ยนสังคมเปลี่ยน และปัจจัยทางเศรษฐกิจเปลี่ยน วัดป่าจึงต้องเปลี่ยนไป (ประโชค ชัยสุวรรณ และผกาเพ็ญ จรูญแสง, 2561)

ซึ่งในทางพระวินัย วัด มีฐานะที่แตกต่างกัน ตามมาตรา 31 แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 โดยได้จำแนกวัดออกเป็น 2 ประเภท คือ

1) วัดที่ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา ได้แก่ อาราม ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองสงฆ์ ร.ศ. 121 เป็นวัดที่เลื่อนฐานะมาจากสำนักสงฆ์เพื่อประโยชน์ทางพระวินัย โดยได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาแล้วพร้อมที่จะใช้เป็นสถานที่กระทำสังฆกรรมตามพระวินัยได้ทุกประการ เป็นวัดที่สมบูรณ์ด้วยฐานะทั้งทางกฎหมายและทางพระวินัย

2) สำนักสงฆ์ ได้แก่ วัดที่กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศตั้งเป็นวัด รวมถึงวัดที่ได้รับพระบรมราชานุญาตให้สร้างขึ้นตามความในมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองคณะสงฆ์ ร.ศ.121 ด้วย และยังไม่ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา แต่สามารถใช้เป็นสถานที่อยู่อาศัยสำหรับพระภิกษุสงฆ์ได้ ซึ่งฐานะทางกฎหมายเป็นนิติบุคคลโดยสมบูรณ์แล้ว แต่ฐานะทางพระวินัยยังไม่พร้อมที่จะใช้เป็นสถานที่กระทำสังฆกรรมตามพระวินัยทุกประการได้ เพราะยังไม่ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา (พระมหาคำพันธ์ ปภาภโร และคณะ, 2561)

2.2.2 เขตพื้นที่ของวัด

วัด เป็นสิ่งหนึ่งที่อยู่คู่พระพุทธศาสนาในสังคมไทย ในครั้งสมัยอดีตวัดไม่ใช่สิ่งที่พระสงฆ์ต้องแสดงภาวะความเป็นเจ้าของ แต่เป็นสมบัติของสงฆ์ทั่วพุทธบริษัท แต่กาลเวลาได้ทำให้วัดยกสถานะเป็นสมบัติและอำนาจอย่างหนึ่งด้วยสถานที่สร้างวัดอันหมายถึงที่ดินจะต้องอาศัยองค์ประกอบทางกฎหมาย กำหนดเขตเฉพาะที่ตั้งอย่างชัดเจนตาม พ.ร.บ.คณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 ตามมาตรา 33 ที่วัดและที่ซึ่งขึ้นต่อวัดนั้นหมายถึงที่ดินใน 3 ประเภท คือ ที่วัด คือที่ซึ่งตั้งวัดตลอดจนเขตของวัดนั้น ที่ธรณีสงฆ์ คือ ที่ซึ่งเป็นสมบัติของวัด และที่กัลปนา คือที่ซึ่งมีผู้อุทิศแต่ผลประโยชน์ให้วัดหรือพระศาสนาหรืออธิบายได้ ดังนี้

1) ประเภทที่ 1 ที่วัด แบ่งการใช้พื้นที่ออกเป็น เขตพุทธาวาส เขตสังฆาวาส และเขตที่ปรก

เขตพุทธาวาส เป็นพื้นที่สำหรับพระสงฆ์ใช้ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาเป็นเสมือนสัญลักษณ์แห่งสถานที่ประทับขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะคำว่า พุทธาวาส มีความหมายเป็น

สถานที่ประทับของพระพุทธเจ้า (พุทธาวาส=พุทธะ+อาวาส) เขตพุทธาวาสมักประกอบด้วยสถาปัตยกรรมหลักสำคัญ ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับพระพุทธองค์และพิธีกรรมต่าง ๆ คือ

- พระเจดีย์ พระมณฑป พระปราสาท: อาคารที่สร้างเพื่อใช้เป็นศูนย์กลางหลักของวัด
- พระอุโบสถ: อาคารที่ใช้ประกอบพิธีกรรมในการทำสังฆกรรม
- พระวิหาร: อาคารที่ใช้ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาระหว่างพระสงฆ์และฆราวาส
- เจดีย์ (มณฑป ปราสาท) ราย เจดีย์ (มณฑป ปราสาท) ทิศ: อาคารที่ใช้บรรจุอัฐิหรือประกอบ เพื่อให้ผังรวมสมบูรณ์
- หอระฆัง: อาคารที่ใช้เป็นเครื่องตีบอกเวลาสำหรับพระภิกษุสงฆ์
- ศาลาต่าง ๆ เช่น ศาลาราย: อาคารที่ใช้เป็นที่นั่งพักของผู้มาเยือน ศาลา-ทิศ: อาคารที่ใช้ล้อมอาคารสำคัญสำหรับให้คฤหัสถ์นั่งพัก หรือประกอบเพื่อให้ผังรวมสมบูรณ์
- พระระเบียง: อาคารที่ล้อมอาคารหลักหรือล้อมแสดงขอบเขตพุทธาวาส
- พลับพลาเปลื้องเครื่อง: อาคารที่ใช้สำหรับเป็นที่พระมหากษัตริย์เปลี่ยนชุดฉลองพระองค์ในวาระที่ทรงเสด็จพระราชดำเนินเพื่อบำเพ็ญพระราชกุศล

เขตสังฆาวาส ขอบเขตบริเวณพื้นที่ส่วนหนึ่งของวัดที่กำหนดไว้ให้เป็นที่อยู่อาศัยของพระภิกษุสงฆ์ เพื่อให้สามารถปฏิบัติภารกิจส่วนตัวที่ไม่เกี่ยวเนื่องกับพิธีการใดทางศาสนาโดยตรง คำว่าสังฆาวาส มาจาก สงฆ์+อาวาส แปลว่า ที่อยู่แห่งหมู่สงฆ์ พื้นที่บริเวณนี้จึงมักมีขอบเขตที่มิดชิดและประกอบไปด้วยอาคารสถานที่สัมพันธ์เฉพาะกับกิจกรรมและวัตรปฏิบัติที่เป็นวิถีแห่งการดำเนินชีวิตของเพศสมณะเท่านั้น ได้แก่

- กุฏิ: อาคารที่ใช้สำหรับอาศัยหลับนอน
- กัปปียกุฏิ: โรงเก็บอาหาร
- หอฉัน: อาคารที่ใช้เป็นที่ฉันภัตตาหาร
- วัจฉกุฏิ: อาคารสำหรับใช้ขับถ่าย
- ศาลาการเปรียญ: อาคารที่ใช้เป็นที่เรียนหนังสือของพระสงฆ์
- หอไตร: อาคารที่ใช้เก็บรักษาคัมภีร์ทางศาสนา
- ชันดาฆระ: โรงรักษาไฟและต้มน้ำ
- ธรรมศาลา: โรงเทศนาธรรม
- ห้องสรงน้ำ: ห้องชำระกาย
- ศาลาท่าน้ำ: อาคารที่ใช้เป็นท่าและทางเข้าสู่วัดทางน้ำ

เขตที่ปรก ที่ว่าง ที่ป่าภายในวัด ให้พระสงฆ์ปฏิบัติกรรมฐาน (มักมีเฉพาะในวัดอรุณาวาส)

2) ประเภทที่ 2 เขตธรณีสงฆ์

เขตธรณีสงฆ์ ที่ดินที่มีผู้บริจาคให้วัดเพื่อให้วัดได้ใช้ประโยชน์เขตพื้นที่ในพระอารามที่วัดกำหนดพื้นที่บางส่วนที่เหลือจากการจัดแบ่งเขตสำคัญคือ เขตพุทธาวาส และเขตสังฆาวาส ให้เป็นเขตพื้นที่สำหรับเอื้อประโยชน์ใช้สอยในเชิงสาธารณประโยชน์ใน ลักษณะต่าง ๆ ของวัด เช่น ใช้เป็นพื้นที่เปิดโล่งเพื่อสร้างความร่มรื่นให้วัดหรือใช้เป็นสถานที่ ก่อสร้างอาคารอื่น ๆ เช่น สร้างเมรุสำหรับฌาปนกิจศพชุมชน ตั้งโรงเรียนเพื่อให้การศึกษาแก่สังคม แบ่งเป็นพื้นที่ให้คฤหัสถ์เช่าเพื่อใช้เป็นแหล่งทำมาหากิน อาทิการสร้างตึกแถว หรือทำเป็นตลาด เป็นต้น (บุญทอง, 2559)

3) ประเภทที่ 3 เขตที่กัลปนา

เขตที่กัลปนา ที่ดินที่เจ้าของที่อุทิศผลประโยชน์ให้วัดโดยไมโอนกรรมสิทธิ์

2.2.3 การออกแบบวางผังวัด

จากข้อมูลข้างต้นที่วัดโดยทั่วไปนิยมแบ่งเขตพื้นที่ภายในออกเป็น 3 ส่วนใหญ่ ๆ คือ เขตพุทธาวาสเป็นพื้นที่สำหรับพระสงฆ์ใช้ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา เป็นเสมือนสัญลักษณ์แห่งสถานที่ประทับขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า เขตสังฆาวาสหมายถึงขอบเขตบริเวณพื้นที่ส่วนหนึ่งของวัดที่กำหนดไว้ให้เป็นที่อยู่อาศัยของพระภิกษุสงฆ์ เพื่อให้สามารถปฏิบัติภารกิจส่วนตัวที่ไม่เกี่ยวข้องกับพิธีการใดทางศาสนาโดยตรง และเขตธรณีสงฆ์ซึ่งเป็นเขตพื้นที่ในพระอารามที่วัดกำหนดพื้นที่บางส่วนที่เหลือจากการจัดแบ่งเขตพุทธาวาส และเขตสังฆาวาส

การแบ่งพื้นที่วัดออกเป็น 3 ส่วนนี้ ในเชิงการออกแบบทางสถาปัตยกรรมจึงให้หมายถึงส่วนหนึ่งคือเขตพุทธาวาสถูกใช้เป็นที่กึ่งสาธารณะ (Semi-Public Zone) อีกส่วนหนึ่งคือ เขตสังฆาวาสที่ใช้เป็นพื้นที่ส่วนตัว (Private Zone) เฉพาะของพระสงฆ์ ส่วนเขตธรณีสงฆ์ก็เป็นเสมือนเขตพื้นที่สาธารณะ (Public Zone) สำหรับคนทั่วไปโดยทั้งหมดนี้มีการออกแบบวัดโดยมีลักษณะ ดังนี้

1) ลักษณะการวางตำแหน่งอาคารในผังเขตพุทธาวาส พื้นฐานพุทธสถาปัตยกรรมของไทยมีแบบแผนและแนวความคิดรวมทั้งคติความเชื่อที่ได้รับอิทธิพลจากอินเดียและลังกา พุทธสถานในประเทศไทยก็อาศัยกฎเกณฑ์ของการวางผังที่ได้รับอิทธิพลมาจากอินเดีย นอกจากนั้นคติในการสร้างพระปราสาท หรือปราสาทปราสาทยังได้รับอิทธิพลมาจากเขมรโดย สร้างขึ้นบนพื้นฐานคติสัญลักษณ์แห่ง “เขาพระ-สุเมรุ” ทำให้เมื่อสร้างเป็นงานสถาปัตยกรรมปราสาทปราสาทจะหมายถึงเขาพระสุเมรุ ระเบียงคดที่อยู่โดยรอบจะหมายถึงกำแพงแห่งจักรวาล ดังนั้นพื้นที่ขานขาลาภายในเขตระเบียงคดเข้ามา ก็ย่อมหมายถึงมหาสมุทรอันกว้างใหญ่นั่นเอง

2) ลักษณะการวางตำแหน่งอาคารในผังเขตสังฆาวาส กุฏิถือเป็นอาคารหลักสำคัญ โดยมีอาคารประเภทอื่นประกอบเพื่อประโยชน์ใช้สอยที่เกี่ยวข้องกัน ส่วนใหญ่ไม่มีกฎเกณฑ์การวางผังมากนัก นอกจากบางประเภทของวัด ชั้นของวัดที่ตั้ง รวมทั้งขนาดยังมีผลต่อการจัดวางผังของเขตนี้

กล่าวคือหากเป็นวัดราษฎร์ขนาดเล็กอยู่ในแถบถิ่นชนบท นิยมวางตัวกุฏิกระจายตัวเป็นหลัง ๆ อาคารที่เป็นองค์ประกอบรองหลังอื่น ๆ ก็จะจัดวางอยู่ในตำแหน่งที่สะดวกต่อการใช้สอยของพระภิกษุ ส่วนใหญ่จะจัดกุฏิให้อยู่เป็นกลุ่ม โดยอาจแยกเป็นหลัง ๆ หรือต่อเชื่อมด้วยชานเป็นหมู่หรือคณะฯ มีหอฉันอยู่ตรงกลางชานถัดเลยออกมาจะเป็นเรือนเว็จกุฏิ ซึ่งปัจจุบันอาจารย์รวมเข้ากับห้องสรงน้ำและมักสร้างต่อเรียงเป็นแถว ๆ ส่วนหอไตรก็จะแยกออกไปตั้งเดี่ยวอยู่กลางสระน้ำใหญ่ เช่นเดียวกับศาลาการเปรียญที่มักตั้งอยู่ในตำแหน่งที่พระสงฆ์ทั้งปวงสามารถเข้ามาใช้สอยได้อย่างสะดวกทั่วถึง ขณะเดียวกันก็สามารถเอื้อต่อประชาชนที่เข้ามาใช้ประโยชน์ด้วย มักวางอยู่ด้านหน้าเขตสังฆาวาสหรือบริเวณส่วนที่ติดกับเขตพุทธาวาส หรืออาจอยู่ทางด้านข้างของเขตธรณีสงฆ์ ที่ประชาชนสามารถเข้ามาได้ง่าย แต่สำหรับวัดขนาดใหญ่ ผังเขตสังฆาวาสค่อนข้างจะมีระเบียบแบบแผนชัดเจน โดยเฉพาะวัดหลวงจะมีการกำหนดตำแหน่งที่ตั้งและระบบของโครงสร้างผังอย่างตั้งใจ ด้วยการแบ่งเป็นคณะโดยแบ่งขนาดตามจำนวนพระสงฆ์และองค์ประกอบย่อย ซึ่งวิธีการจัดแบ่งก็อาศัยการแบ่งซอยออกเป็นลักษณะอย่างช่องพิกัด (Grid)

3) ความสัมพันธ์ระหว่างเขตพุทธาวาสและสังฆาวาส ในดินแดนของไทยนับแต่สมัยสุโขทัยลงมาจะมีความสัมพันธ์และเกี่ยวเนื่องซึ่งกันและกันในลักษณะของผัง แต่ที่สำคัญก็คือเขตพุทธาวาสจะถูกกำหนดเอาไว้ว่าต้องอยู่ทางด้านหน้าเสมอและไม่เคยมีปรากฏว่าจะมีวัดใดที่วางเขตสังฆาวาสเอาไว้ขวางทางเข้าด้านหน้าเขตพุทธาวาสส่วนการแบ่งเขตพื้นที่แบบต่าง ๆ ระหว่างเขตพุทธาวาสและเขตสังฆาวาส สำหรับเขตธรณีสงฆ์นั้นมักจะอยู่บริเวณส่วนที่เป็นด้านข้างใดด้านหนึ่งหรือบริเวณส่วนด้านหลังของพื้นที่วัดเสมอ โดยนัยนี้แสดงให้เห็นว่า เขตพุทธาวาสเป็นเขตแดนที่สำคัญที่สุดกว่าพื้นที่ส่วนอื่นใดทั้งหมดภายในวัด (ประภัสสรา นาคะพันธุ์อำไพ, 2561)

2.2.4 เกณฑ์การพัฒนาวัด

ปัจจุบันสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติได้ส่งเสริมการพัฒนาวัดสู่ความเป็นมาตรฐาน โดยมีวัดอุปประสงค์เพื่อสร้างมาตรฐานการพัฒนาวัดโดยเริ่มจากการพัฒนาขั้นพื้นฐาน และส่งเสริมสนับสนุนให้วัดเกิดกระบวนการเรียนรู้ในการพัฒนาตนเองไปสู่คุณภาพและความสำเร็จอย่างต่อเนื่อง เกิดการยอมรับจากสังคม โดยบูรณาการการทำงานร่วมกับทุกภาคส่วน เพิ่มประสิทธิภาพและความคุ้มค่าในการพัฒนาวัด สู่ความเป็นมาตรฐาน และเป็นการเตรียมความพร้อมในการพัฒนาตนเองสู่การดำเนินกิจกรรมวัดพัฒนา ดังนั้นวัดจึงต้องได้รับการพัฒนาในด้านการบูรณปฏิสังขรณ์ให้มีความมั่นคงแข็งแรง ปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ เพื่อสามารถใช้ประโยชน์ในการดำเนินกิจกรรมได้อย่างสมบูรณ์แบบ การพัฒนาวัดเพื่อให้วัดมีสภาพสะอาด สงบ และสว่าง เพื่อสร้างความสุขทางด้านจิตใจให้กับประชาชน (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2563a) นอกจากนี้การพัฒนาวัดสู่ความเป็นมาตรฐานยังรวมถึงการพัฒนาสิ่งแวดล้อมป่าไม้ในวัดด้วย โดยเกณฑ์ประเมินมาตรฐาน

การพัฒนาวัด แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ วัดพัฒนาตัวอย่างที่มีผลงานดีเด่น วัดพัฒนาตัวอย่าง อุทยานการศึกษาในวัด เรียงลำดับจากระดับสูง มีเกณฑ์ ดังนี้

1) พัฒนาวัดให้เกิดความรู้สึกแก่ชุมชนในท้องถิ่นนั้นว่าวัดเป็นของตน มีความรู้สึก ห่วงแทน และช่วยกันดูแลรักษา

2) สร้างสภาพวัดให้มีความหมาย 5 ประการ คือ

- เป็นที่พักอาศัยของพระภิกษุสามเณร
- เป็นที่บวชเรียนศึกษาปฏิบัติธรรม
- เป็นที่ทำบุญบำเพ็ญกุศลของชาวบ้าน
- เป็นที่ที่ชาวบ้านได้เข้ามาหาความสงบทางกายทางใจ
- เป็นศูนย์กลางสำหรับทำกิจกรรมทางสังคมร่วมกันของชาวบ้าน

3) สร้างความสัมพันธ์ระหว่างวัดกับประชาชนในท้องถิ่น วัดต้องสะอาดร่มรื่น มีการจัดกิจกรรมเพื่อประชาชน มีความพร้อมที่จะให้บริการแก่ประชาชนที่เข้าวัดเพื่อบำเพ็ญกุศล ศึกษาพระธรรมวินัย และหลักพระพุทธศาสนา

4) สร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ระหว่างวัดกับประชาชนในท้องถิ่น ในการติดต่อกับหน่วยงานอื่น ๆ การจัดกิจกรรมเพื่อการสาธารณูปโภค สาธารณูปการ ตลอดจนการส่งเสริมอาชีพ ซึ่งควรให้วัดเป็นศูนย์กลาง

5) ให้เกิดการยอมรับตลอดไปว่า วัดกับชุมชนนั้น ๆ เป็นหน่วยงานเดียวกัน ให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน

การพัฒนาวัดอย่างต่อเนื่อง การจัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนเพียงอย่างเดียวยังไม่สามารถพัฒนาวัดได้สมบูรณ์ครบถ้วน การพัฒนาวัดที่สมบูรณ์ครบถ้วนจะต้องพัฒนาวัดแบบบูรณาการ โดยการเชื่อมโยงกิจกรรมของวัดให้สอดคล้องกับการบริหารงานคณะสงฆ์ และให้สอดคล้องกับเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมปัจจุบันโดยบูรณาการสอดคล้องกับภารกิจ 6 ด้านของคณะสงฆ์ดังนี้

- 1) การปกครอง หมายถึง การดูแล คຸ້ມครอง บริหาร
- 2) การศาสนศึกษา หมายถึง การเล่าเรียน ฝึกฝน และอบรม
- 3) การเผยแผ่ หมายถึง ทำให้ขยายออกไป ทำให้ขยาย กว้างขวางออกไป
- 4) การสาธารณูปการ หมายถึง การก่อสร้างและการบูรณปฏิสังขรณ์ศาสนสถานภายในวัด
- 5) การศึกษาสงเคราะห์ หมายถึง การให้การสงเคราะห์ด้านการฝึกฝน อบรมแก่ประชาชน
- 6) การสาธารณสงเคราะห์ หมายถึง การช่วยเหลือเพื่อประชาชนทั่วไป (กองพุทธศาสนสถาน

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2554)

เกณฑ์ประเมินมาตรฐานการพัฒนาวัด โดยวัดที่มีการพัฒนาจะแบ่งออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่
อุทยานการศึกษาในวัด วัดพัฒนาตัวอย่าง และวัดพัฒนาตัวอย่างที่มีผลงานดีเด่น มีรายละเอียด ดังนี้

- อุทยานการศึกษาในวัด

หมวดที่ 1 พิพิธภัณฑหรือมุมแสดงนิทรรศการให้ความรู้

หมวดที่ 2 การจัดการศึกษา

หมวดที่ 3 สถานที่เผยแพร่ข้อมูล

หมวดที่ 4 ความสะอาด

หมวดที่ 5 การจัดทำแผนงาน/โครงการ

หมวดที่ 6 การจัดทำแผนผังวัด

- วัดพัฒนาตัวอย่าง

หมวดที่ 1 บริเวณวัดสะอาด สงบ ร่มรื่น สวยงาม

หมวดที่ 2 การจัดการศึกษาหรือส่งเสริมการศึกษา

หมวดที่ 3 การส่งเสริมศีลธรรม

หมวดที่ 4 การปกครองพระภิกษุ สามเณร

หมวดที่ 5 การจัดทำแผนงาน/โครงการ

- วัดพัฒนาตัวอย่างที่มีผลงานดีเด่น

หมวดที่ 1 การสาธารณูปการ

หมวดที่ 2 การปกครอง

หมวดที่ 3 การศาสนศึกษา

หมวดที่ 4 การศึกษาสงเคราะห์

หมวดที่ 5 การเผยแพร่

หมวดที่ 6 การสาธารณสงเคราะห์ (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2563a)

2.3 พุทธศาสนา (สัพปายะ)

2.3.1 ความหมายของสัพปายะ

สัพปายะเป็นคำศัพท์ที่มีที่มาจากภาษาบาลี มีความหมายว่า สัพปายะ อาศัยหลักธรรมชาติทั่วไป สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ มีอิทธิพลอย่างมากต่อความเป็นอยู่ของบุคคลต่อความเสื่อม ความเจริญของบุคคล ถ้าบุคคลนั้นอาศัยอยู่ภายใต้สิ่งแวดล้อมที่ดี ก็จะก่อความเจริญก้าวหน้าในชีวิตได้มาก ในการประพฤติวัตรปฏิบัติธรรมก็เช่นเดียวกัน สิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการประพฤติวัตรปฏิบัติธรรมเรียกว่า สัพปายะ และสิ่งแวดล้อมที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการประพฤติทางจิต เรียกว่า อสัพปายะ ใน

คัมภีร์วิสุทธิมรรคได้กล่าวถึง สิ่งแวดล้อมที่เป็นสัปปายะ และอัสปายะ สำหรับผู้ประพฤติวัตรและปฏิบัติกรรมฐาน ดังนี้

อวาโส โคจโร ภสส์	ปุคคโล โภชนํ อุตฺ
อิริยาบถิ สดเตเต	อสปายเย วิวชชเย
สปปายเย สดต เสเวถ	เอวณหิ ปฏิปชชโต
น จิเรเนว กาเลน โหติ	สสจิจิ อปปนา

“พระโยคาวจร พึงเว้นสิ่งที่เป็นอัสปายะ 7 สิ่งนี้ คือ 1. ที่อยู่ (อวาโส) 2. โคจรคาม 3. การพูดคุย 4. บุคคล 5. โภชนะ 6. ฤดู 7. อิริยาบถ

ดังนั้น พึงเสพสิ่งที่เป็นสัปปายะ 7 สิ่ง เพราะเมื่อพระโยคาวจรปฏิบัติได้อย่างนี้ อัสปนาย่อมจะมีแก่พระโยคาวจรบางรูป โดยกาลไม่นานนัก” (พระมหาเสวียม สุวโจ (มณีนวรงค์), 2561)

ซึ่งในพจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) ได้ให้ความหมายของสัปปายะว่า หมายถึง สิ่งที่ไม่สบาย สภาพแวดล้อมที่เกื้อกูล สิ่งที่ไม่เอื้อต่อการอยู่ดีและการที่จะพัฒนาชีวิต สิ่งที่เหมาะสม อันเกื้อหนุนในการเจริญภาวนาให้ได้ผลดี ช่วยให้สมาธิตั้งมั่น ไม่เสื่อมถอย ประกอบไปด้วย 7 ประการ คือ

1) อวาสสัปปายะ หมายถึง ที่อยู่อันเหมาะสม เช่น ปลอดภัย ไม่พลุกพล่านจอแจ บางแห่งเรียก เสนาสนสัปปายะ

2) โคจรสัปปายะ หมายถึง แหล่งอาหารอันวยที่เกี่ยวพันที่สะอาดที่สะอาดดี เช่น มีหมู่บ้านหรือชุมชนที่มีอาหารบริบูรณ์อยู่ไม่ใกล้ไม่ไกลมากเกินไป

3) ภัสสะสัปปายะ หมายถึง การพูดคุยที่เหมาะสม เช่น พูดคุยเล่าขานกัน แต่ในกถาวัตถุ 10 และพูดแต่พอประมาณ ข่าวดสาร และสื่อสารที่เอื้อปัญญา บางแห่งเรียกธัมมัสสวนสัปปายะ

4) ปุคคลสัปปายะ หมายถึง บุคคลที่ถูกกันเหมาะสม เช่น ไม่มีคนร้าย แต่มีท่านผู้ทรงคุณธรรม ทรงภูมิปัญญาเป็นที่ปรึกษาเหมาะสมใจ

5) โภชนสัปปายะ หมายถึง อาหารที่เหมาะสม เช่น ถูกกับร่างกาย เกื้อกูลต่อสุขภาพ ฉ้นไม่ยาก บางแห่งเรียก อาหารสัปปายะ

6) อุตฺสัปปายะ หมายถึง ดินฟ้าอากาศธรรมชาติแวดล้อมที่เหมาะสม เช่น ไม่หนาวไป ไม่ร้อนเกินไป

7) อิริยาบถสัปปายะ หมายถึง อิริยาบถที่เหมาะสม เช่น บางคนถูกกับจงกรม บางคนถูกกับนั่ง ตลอดจนมีการเคลื่อนไหวที่พอดี มีอิริยาบถสมคูล (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2551)

2.3.2 ตัวอย่างการบริหารจัดการตามหลักสี่ปายะ

ทวีชัย พลอามาตย์, พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส และพระปราโมทย์ วาทโกวิโท ได้สรุปการพัฒนาสี่ปายะสถานที่เอื้อต่อการปฏิบัติธรรมของสถาบันสติภาวนาเพื่อสันติภาพ อำเภอปรางกู จังหวัดศรีสะเกษ ไว้ว่า

1) บริบทและสภาพความต้องการคือ ชุมชนและชาวบ้านส่วนใหญ่เห็นด้วย อยากร่วมสถาบันสติภาวนาเพื่อสันติภาพและเน้นการจัดการให้ยั่งยืน

2) การพัฒนาสี่ปายะสถานที่เอื้อต่อการปฏิบัติธรรมของสถาบันสติภาวนาเพื่อสันติภาพตามสมัยใหม่และพุทธศาสนาเถรวาท ประกอบด้วย อวาสาสี่ปายะ (ที่อยู่เป็นสุขสบาย) อาหารสี่ปายะ (อาหารเป็นที่สบาย) บุคคลสี่ปายะ (บุคคลเป็นที่สบาย) และธรรมสี่ปายะ (ธรรมเป็นที่สบาย)

3) นำเสนอโมเดลการพัฒนาสี่ปายะสถานที่เอื้อต่อการปฏิบัติธรรมของสถาบันสติภาวนาเพื่อสันติภาพนั้นต้องประกอบด้วย สี่ปายะ 4 ที่ส่งผลให้ผู้ปฏิบัติได้รับ ภาวนา 4 คือ

กาย (ภาวิตกาย) ผู้ที่มีกายพัฒนา กิน อยู่ ดูฟังเป็น

ศีล (ภาวิตศีล) สามารถอยู่ มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น

จิต (ภาวิตจิต) พัฒนาจิตที่ดีแล้ว

ปัญญา (ภาวิตปัญญา) ปัญญาที่พัฒนาแล้ว

เพื่อให้เกิดความยั่งยืนสู่มีติดอนาคตเป็นศูนย์รวมของทุกวัยให้มีสติในการดำรงชีวิตในอนาคตต่อไป” (ทวีชัย พลอามาตย์ และคณะฯ, 2564)

ศิริดา ยาโอษฐ์ ได้อธิบาย “การพัฒนาวัดให้เป็นสี่ปายะ ว่าค่านิยมดังกล่าวเป็นความหมายของสี่ปายะที่ถูกกำหนดขึ้นมาตามหลักธรรมตั้งแต่ในสมัยพุทธกาล ซึ่งในช่วงเวลานั้นยังมีพระสงฆ์ในพุทธศาสนาจำนวนไม่มากเมื่อเทียบกับปัจจุบัน และพื้นที่ของวัดและศาสนสถานถูกใช้งานสำหรับพระสงฆ์เป็นหลัก ทำให้วัดถูกออกแบบมาให้มีลักษณะสี่ปายะหรือเพื่อความสบายของพระสงฆ์เพียงฝ่ายเดียว แต่เมื่อเวลาผ่านไปเกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ทำให้มีการสร้างวัดจำนวนมากขึ้นทั้งในพื้นที่เมืองและชนบท ซึ่งบางแห่งมุ่งเน้นการสร้างวัดให้ใหญ่โตสวยงาม จนกลายเป็นภาระหน้าที่ของชาวพุทธที่จะต้องให้การอุปถัมภ์ค้ำจุนพระพุทธศาสนาด้วยการบริจาคเพื่อสร้างศาสนสถานในรูปแบบต่าง ๆ และวัดได้กลายเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีความสำคัญในชุมชนในฐานะเป็นศูนย์กลางในการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนจากนั้นมา วัดจึงมีความสัมพันธ์และเกี่ยวข้องกับชุมชนอย่างไม่สามารถแยกออกจากกันได้ ดังนั้นการพัฒนาวัดให้มีความเป็นสี่ปายะนั้นจะต้องคำนึงถึงความสบายของประชาชนด้วยจึงอาจ นิยามคำว่า สี่ปายะ ในเชิงรูปธรรมที่เหมาะสมกับสังคมไทยปัจจุบัน คือ สี่ปายะ หมายถึง ความสบาย สภาพแวดล้อมหรือปัจจัยที่เหมาะสมในการส่งเสริมให้เกิดความสบาย เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ และพัฒนาตนเองและสังคมให้มีความเจริญก้าวหน้าทั้งในทางโลกและทางธรรม” (ศิริดา ยาโอษฐ์, 2562)

พระวีระศักดิ์ ชยธมโม (สุวรรณวงศ) ได้อธิบาย แนวทางการจัดการวัดสันติสุขตามหลัก สัปปายะ 7: กรณีศึกษาวัดธารน้ำไหล (สวนโมกขพลาราม) ตำบลเลม็ด อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ตามหลักการบริหารจัดการตามหลักสัปปายะ 7 โดยใช้เทคนิค SWOT Analysis ว่า “ในการบริหารจัดการหน่วยงานหรือองค์กรจำเป็นจะต้องมีหลักการและแนวคิดในการดำเนินการ ทั้งนี้ได้ ทำการศึกษารูปแบบการบริหารจัดการ วัดธารน้ำไหลโดยอาศัยหลักสัปปายะ 7 เป็นเครื่องมือในการ ค้นหาหรือวิเคราะห์รูปแบบของการบริหารจัดการ เพื่อให้เป็นวัดสันติสุขของชุมชนและสังคมหลัก สัปปายะ 7 นั้นเป็นหลักการหรือแนวทางของการบริหารจัดการที่ก่อให้เกิดความสงบสุข ในงานวิจัยนี้ จะเป็นกรณีศึกษา วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส ปัญหาและอุปสรรค ของการจัดการวัดธารน้ำไหล (สวนโมกขพลาราม) แต่ก็เป็นแนวทางที่สามารถนำมาปรับใช้ได้กับการบริหารจัดการวัดหรือองค์กรได้ ทุกองค์กรสำหรับการนำไปใช้นั้น ซึ่งได้เสนอแนะให้ลำดับแรกวัดต้องสำรวจวิเคราะห์บริบทของ องค์กรหรือรอบด้านในเรื่องของสัปปายะทั้ง 7 นำมาแยกกลุ่มของบริบทที่ได้แยกตามทฤษฎี SWOT Analysis ได้แก่ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส ปัญหาและอุปสรรค เพื่อจะได้ทราบแนวทางในการพัฒนา องค์กรของตนเอง ผู้นำในองค์กรควรมีการกำหนดนโยบายการบริหารจัดการวัดมีการวางแผน ควบคุม สั่งการ และการกำหนดเป้าหมายและความคุ้มค่าในการบริหารจัดการและพัฒนาองค์กรอย่างเป็น รูปธรรม ควรนำผลไปศึกษาและประยุกต์แนวทางการจัดการวัดเพื่อความสันติสุขแก่วัดหรือองค์กร ของตน” (พระวีระศักดิ์ ชยธมโม (สุวรรณวงศ), 2557)

2.4 วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม (การอนุรักษ์)

2.4.1 ที่มาของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ได้ให้ความหมาย ของ “สิ่งแวดล้อม” ว่าหมายความว่า สิ่งต่าง ๆ ที่มีลักษณะทางกายภาพและชีวภาพที่อยู่รอบตัวมนุษย์ ซึ่งเกิดขึ้นโดยธรรมชาติและสิ่งที่มนุษย์ได้ทำขึ้น” และได้ให้ความหมายของ “คุณภาพสิ่งแวดล้อม” หมายความว่า ดุลยภาพของธรรมชาติ อันได้แก่ สัตว์ พืช และทรัพยากรธรรมชาติต่าง ๆ และสิ่งที่ มนุษย์ได้ทำขึ้น ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพของประชาชนและความสมบูรณ์สืบไปของ มนุษยชาติ (พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕., 2535)

สิทธิพล เวียงธรรม ได้สรุปว่า “สิ่งแวดล้อม (Environment) หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่ รอบ ๆ ตัวมนุษย์ ทั้งที่มีชีวิตและ ไม่มีชีวิต ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม ซึ่งมีทั้งสิ่งที่เกิดขึ้นเองตาม ธรรมชาติ เช่น ดิน น้ำ อากาศ ต้นไม้ แร่ธาตุต่าง ๆ ฯลฯ และสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น บ้านเรือน วัด- วาอาราม ศิลปวัฒนธรรมและสิ่งประดิษฐ์ต่าง ๆ ฯลฯ

ดังนั้นสิ่งแวดล้อมจึงมีความสำคัญต่อมนุษย์ทั้งโดยตรงและโดยอ้อม มนุษย์มีความสัมพันธ์กับ สิ่งแวดล้อมอย่างใกล้ชิดนับตั้งแต่สมัยดึกดำบรรพ์จนถึงสมัยปัจจุบัน โดยแนวคิดในการอนุรักษ์

สิ่งแวดล้อม ความเสียหายต่อสภาพแวดล้อมเพิ่มขึ้นมากอย่างเห็นได้ชัดร้ายแรงและหลีกเลี่ยงไม่ได้ ปฏิกริยาจึงรุนแรงและกว้างขวาง ซึ่งได้ก่อให้เกิดขบวนการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเวลาต่อมา ในตอนปลายศตวรรษที่ 19 แนวคิดในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมได้เกิดขึ้นในทวีปอเมริกาเหนืออย่างเข้มข้นและกว้างขวาง เพราะผลจากการทำลายฝูงควายป่าที่ทุ่งหญ้าอเมริกัน การทำลายป่าไม้ การเผาป่า ผลกระทบครั้งนี้ได้ก่อให้เกิดความแห้งแล้ง พายุฝุ่น เป็นต้น ประชาชนเริ่มตระหนักในคุณค่าของทรัพยากรเหล่านี้ จึงเกิดการเคลื่อนไหวทางการเมืองเพื่อปกป้องสภาพแวดล้อม จนเกิดคำว่า อนุรักษ์ (Conservation)” (สิทธิพล เวียงธรรม, 2562) จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นเกษม จันทรแก้ว ได้จำแนกประเภทของสิ่งแวดล้อมเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1) สิ่งที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ (Natural environmental) เช่น ดิน น้ำ แร่ ป่าไม้ สัตว์ มนุษย์ อากาศ แสงแดด เป็นต้น สิ่งที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาตินั้น อาจเป็นได้ 2 ประเภทคือ

- สิ่งที่มีชีวิต (Biotic Environmental) เป็นสิ่งที่เกิดขึ้น โดยธรรมชาติมีลักษณะและสมบัติเฉพาะตัวของสิ่งมีชีวิต เช่น พืช สัตว์และ มนุษย์ เป็นต้น

- สิ่งไม่มีชีวิต (Non-Biotic Environmental) เป็นสิ่งที่เกิดขึ้น โดยธรรมชาติที่ไม่มีชีวิตอาจเห็นหรือไม่เห็นได้เช่น ดิน น้ำ ก๊าซอากาศควัน แร่ เมฆ แสง เสียง เป็นต้น

2) สิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น (Man-Made Environmental) เช่น เมือง บ้าน ถนน สะพาน โต๊ะเก้าอี้ เรือรถเครื่องบิน วัฒนธรรม ศาสนา ประเพณี การศึกษา เป็นต้น สามารถสรุปสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นแบ่งออกเป็น 2 ประการใหญ่ ๆ คือ

- สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ (Physical Environmental) เป็นสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นที่สามารถมองเห็นได้เช่น บ้านเรือน ถนน เมือง สะพาน รถ เครื่องบิน เรือ เจดีย์วัด การเกษตร ฯลฯ

- สิ่งแวดล้อมทางสังคมหรือนามธรรมสิ่งแวดล้อม (Social Environmental หรือ Abstract Environmental) เป็นสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นโดยความตั้งใจและไม่ตั้งใจ หรือการสร้างเพื่อความเป็นระเบียบของการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข เป็นสิ่งแวดล้อมที่มีมนุษย์ในลักษณะมโนภาพ คือ วัฒนธรรม ประเพณี ศาสนา กฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ กฎเกณฑ์ รวมถึงพฤติกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ที่เป็นทั้งทางบวกและทางลบ (เสรี วรพงษ์, 2561)

2.4.2 ความหมายของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

วินัย วีระพัฒนานนท์ ได้อธิบายความหมายว่า “การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอาจนำไปใช้ได้ในความหมายที่เหมือนกัน กล่าวคือ ทรัพยากรธรรมชาติล้วนเป็นองค์ประกอบของสิ่งแวดล้อมที่จะต้องมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน อันจะทำให้สิ่งแวดล้อมหรือระบบนิเวศเกิดความสมดุลแต่การร่อยหลอของทรัพยากรอย่างรวดเร็วรวมทั้งกระบวนการผลิตการแปรรูปทรัพยากร และการใช้ทรัพยากรที่เพิ่มขึ้นได้ก่อให้เกิดสารพิษในสิ่งแวดล้อมทำให้สิ่งแวดล้อมขาดความ

สมดุล ดังนั้นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติจึงมีความหมายเช่นเดียวกัน (วินัย วีระวัฒนานนท์, 2541)

ศรีสุวรรณ เกษมสวัสดิ์ ได้ให้ความหมายว่า “การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม หมายถึง การป้องกัน รักษา สงวน ปรับปรุง บูรณะซ่อมแซม รวมทั้งรู้จักใช้สิ่งแวดล้อมอย่างชาญฉลาดถูกต้องตามหลักวิชาการ อีกทั้งรู้จักประหยัดและได้ประโยชน์สูงสุดเกี่ยวกับการอนุรักษ์น้ำ การดูแลพื้นที่สีเขียว การจัดการขยะ การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม และการอนุรักษ์พลังงาน” (ศรีสุวรรณ เกษมสวัสดิ์, 2553)

เกษม จันทรแก้ว ได้ให้ความหมายของการอนุรักษ์ว่าเป็น “การใช้อย่างสมเหตุสมผล เพื่อการมีใช้ตลอดไป โดยแบ่งหลักการอนุรักษ์เป็น 3 หลักการ

- หลักการที่ 1 การใช้แบบยั่งยืน ทรัพยากรทุกประเภททุกกลุ่มต้องมีแผนการใช้ที่ยั่งยืน (Sustainable Utilization) ซึ่งต้องมีการวางแผนการใช้ให้เหมาะสมตามสมบัติเฉพาะตัวของทรัพยากร พร้อมทั้งมีการเลือกเทคโนโลยีที่เหมาะสมที่จะใช้ทรัพยากร ปริมาณเก็บเกี่ยวเพื่อการใช้ ช่วงเวลาที่นำมาใช้ และกำจัดบำบัดของเสียและมลพิษให้หมดไปหรือเหลือน้อยจนไม่มีพิษภัย

- หลักการที่ 2 การฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น เมื่อมีการใช้แล้วย่อมเกิดความเสื่อมโทรมเพราะใช้เทคโนโลยีไม่เหมาะสม เก็บเกี่ยวมากเกินไป ความสามารถในการปรับตัวของระบบ มีสารพิษเกิดขึ้น เก็บเกี่ยวบ่อยเกินไป และไม่ถูกต้องตามกาลเวลา จำเป็นต้องทำการฟื้นฟูให้ดีขึ้นก่อน จนทรัพยากร/สิ่งแวดล้อมนั้น ๆ ตั้งตัวได้ จึงสามารถนำมาใช้ได้ในโอกาสต่อไป อาจใช้เวลาการฟื้นฟู การจำกัด การบำบัด หรือการทดแทนเป็นปี ๆ

- หลักการที่ 3 การสงวนของหายาก ทรัพยากรบางชนิด/ประเภทมีการใช้มากเกินไป หรือมีการแปรสภาพเป็นสิ่งอื่นทำให้บางชนิดของทรัพยากร/สิ่งแวดล้อมหายาก ถ้าปล่อยให้มีการใช้เกิดขึ้นแล้ว อาจทำให้เกิดการสูญพันธุ์ได้ จำเป็นต้องสงวนหรือเก็บไว้ เพื่อเป็นแม่พันธุ์หรือเป็นตัวแม่บทในการผลิตให้มากขึ้น จนแน่ใจว่าได้ผลผลิตปริมาณมากพอแล้วก็สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

จะเห็นว่าขั้นตอนของทั้ง 3 หลักการจะผสมผสานกันเสมอ นำไปสู่วิธีการอนุรักษ์ ประกอบด้วย 8 วิธีการด้วยกัน คือ การใช้ (แบบยั่งยืน) การเก็บกัก การรักษา/ซ่อมแซม การฟื้นฟู การพัฒนา การป้องกัน การสงวน และการแบ่งเขต ทั้ง 8 วิธีนี้ ต้องสร้างความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง มิฉะนั้นอาจเกิดความผิดพลาดได้ โดยเฉพาะนักวิชาการอนุรักษ์ และ/หรือนักวิทยาศาสตร์ทรัพยากร รายละเอียดดังนี้

- การใช้ หมายถึง การใช้หลายรูปแบบ เช่น บริโภคโดยตรง เห็น ได้ยิน ได้ฟัง ได้สัมผัส การให้ความสะดวก และความปลอดภัย รวมไปถึงพลังงาน เหล่านี้ต้องเป็นเรื่องของการใช้แบบยั่งยืน

- การเก็บกัก หมายถึง การรวบรวมและการเก็บกักทรัพยากรที่มีแนวโน้มที่จะขาดแคลนในบางเวลาหรือคาดว่าจะมีวิกฤตการณ์เกิดขึ้น บางครั้งอาจเก็บกักเอาไว้ เพื่อการนำไปใช้ประโยชน์ในปริมาณที่สามารถควบคุมได้

- การรักษา/ซ่อมแซม หมายถึง การดำเนินการใด ๆ ต่อทรัพยากรที่ขาดไป ไม่ทำงานตามพฤติกรรม เสื่อมโทรม เกิดปัญหา เป็นจุด พื้นทีเล็ก ๆ สามารถให้ฟื้นคืนสภาพเดิมได้ อาจใช้เทคโนโลยีที่มนุษย์สร้างขึ้นช่วยให้ดีเหมือนเดิมจนสามารถนำมาใช้ได้

- การฟื้นฟู หมายถึง การดำเนินการใด ๆ ต่อทรัพยากรหรือสิ่งแวดล้อมที่เสื่อมโทรมให้สิ่งเหล่านั้นเป็นปกติ สามารถเอื้อประโยชน์ในการนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป ซึ่งการฟื้นฟูต้องใช้เวลาและเทคโนโลยีเข้าช่วยเสมอ

- การพัฒนา หมายถึง การทำสิ่งที่เป็นอยู่ให้ดีขึ้น การที่ต้องพัฒนาเพราะต้องการเร่งหรือเพิ่มประสิทธิภาพให้เกิดผลที่ดีขึ้น การพัฒนาที่ถูกต้องนั้นต้องใช้ความรู้เทคโนโลยีและการวางแผนที่ดี

- การป้องกัน หมายถึง การป้องกันสิ่งที่เกิดขึ้นมิให้ลุกลามมากกว่านี้ รวมไปถึงการป้องกันสิ่งที่ไม่เคยเกิดขึ้นด้วย การป้องกันใช้เทคโนโลยีและการวางแผน เช่นเดียวกับวิธีการอนุรักษ์อื่น ๆ

- การสงวน หมายถึง การเก็บไว้โดยไม่ให้แตะต้องหรือนำไปใช้ด้วยวิธีใด ๆ ก็ตาม การสงวนอาจกำหนดเวลาที่เก็บไว้โดยไม่ให้มีการแตะต้องตามเวลาที่กำหนดไว้ก็ได้

- การแบ่งเขต หมายถึง ทำการแบ่งเขตหรือแบ่งกลุ่ม/ประเภทตามสมบัติของทรัพยากรสาเหตุที่สำคัญเพราะวิธีการให้ความรู้ หรือกฎระเบียบที่นำมาใช้นั้นไม่ได้ผล หรือต้องการจะแบ่งเขตให้ชัดเจนเพื่อให้การอนุรักษ์ได้ผล เช่น อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เมืองควบคุมมลพิษ อย่างไรก็ตาม การแบ่งเขตนี้จะต้องมีการสร้างมาตรการกำหนดด้วยมิฉะนั้นแล้วจะไม่เกิดผล” (เกษมจันทร์แก้ว, 2558)

2.4.3 แนวคิดการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

สลักจิต พุกจรรยา ได้เสนอแนวคิดในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมไว้ 6 แนวทาง ดังนี้

1) ต้องมีความรู้เกี่ยวกับประโยชน์และโทษของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและต้องให้ความสำคัญกับการนำทรัพยากรธรรมชาติไปใช้แบบสูญเสีย

2) ใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่จำเป็นและหายากอย่างระมัดระวังโดยให้พึงระวังไว้ว่าการใช้ทรัพยากรมากเกินไปจะทำให้สภาพแวดล้อมเสียสมดุล

3) รักษาทรัพยากรที่ทดแทนได้ให้มีมากกว่า หรือเท่ากับที่ต้องการใช้เป็นอย่างน้อย

4) สามารถประมาณอัตราการเปลี่ยนแปลงของประชากรได้ โดยพิจารณาจากความต้องการใช้ทรัพยากรธรรมชาติเป็นสำคัญ

5) พยายามค้นคว้าหาวิธีใหม่ ๆ ในการผลิตและใช้ทรัพยากรธรรมชาติจากแหล่งธรรมชาติให้พอเพียงต่อความต้องการใช้ของประชากร

6) ให้ความรู้กับประชาชนเกี่ยวกับการรักษาสมดุลของธรรมชาติเพื่อให้เข้าใจถึงหลักการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (ณัฐธิดา ชัยสงคราม และยุทธพงษ์ ลีลากิจไพศาล, 2560)

2.4.4 การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางตรง

ศรีสุวรรณ เกษมสวัสดิ์ อ้างถึง สาคร ลือเจริญ ได้อธิบายหลักในการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม มีรายละเอียดของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางตรง ดังนี้

- 1) การปกป้องรักษา การคุ้มครอง (Reservation) หมายถึง การรักษาทรัพยากรนั้นไว้ให้คงสภาพเดิมตามธรรมชาติ มีการจำกัดการใช้ ป้องกันไม่ให้ถูกทำลาย เช่น การเขียนป้ายห้าม วิธีการคุ้มครองหรือปกป้องรักษานี้จำเป็นอย่างยิ่งสำหรับในอนาคต ทรัพยากรที่เหมาะสมแก่การอนุรักษ์โดยวิธีนี้ ได้แก่ ทิวทัศน์ สิ่งมีค่าทางประวัติศาสตร์
- 2) การบูรณปฏิสังขรณ์ การซ่อมแซมหรือการสร้างขึ้นใหม่ (Restoration) เป็นวิธีที่ใช้อย่างกว้างขวางกับทรัพยากรทุกชนิดยกเว้นแร่ธาตุ รวมถึงทรัพยากรดิน ป่าไม้ สัตว์ป่าสามารถบูรณะให้คืนสู่สภาพเดิมหรือสภาพที่เหมาะสมได้
- 3) การปรับปรุงให้ดีกว่าสภาพธรรมชาติ (Benefaction) ถือหลักการให้ผลผลิตสูงกว่าระดับธรรมชาติ เช่น การปรับปรุงหาดทรายให้ปลูกพืชได้
- 4) การผลิตและการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อจะได้มีใช้ระยะเวลาอันยาวนานและสำหรับคนจำนวนมากที่สุดด้วย
- 5) การนำกลับมาใช้ใหม่ (Re-Use) เป็นการนำทรัพยากรที่หมดสภาพมาดัดแปลงแก้ไขหรือนำมาทำใหม่
- 6) นำสิ่งอื่นมาใช้ทดแทน (Substitution) วิธีกรานี้ใช้หลักที่ว่าใช้ทรัพยากรที่บูรณะได้แทนทรัพยากรที่บูรณะไม่ได้ ใช้ทรัพยากรที่มีมากแทนทรัพยากรที่มีน้อย ใช้ทรัพยากรที่หาง่ายแทนทรัพยากรที่หายาก
- 7) การตรวจสอบปริมาณและคุณภาพของทรัพยากร การใช้ทรัพยากรอย่างฉลาดรู้จักทรัพยากรนั้น ๆ ก่อน กล่าวคือต้องรู้จักธรรมชาติ ต้นกำเนิด ปริมาณ ความสำคัญและคุณภาพก่อนเพื่อจะใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด (ศรีสุวรรณ เกษมสวัสดิ์, 2553)

2.4.5 การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางอ้อม

ศรีสุวรรณ เกษมสวัสดิ์ อ้างถึง สาคร ลือเจริญ ได้อธิบายหลักในการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม มีรายละเอียดของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางอ้อม ดังนี้

- 1) สาธารณชนให้ความร่วมมือ เช่น การดำเนินงานในรูปขององค์การสมาคมชมรมเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากร
- 2) การใช้กฎหมายควบคุม กฎหมายเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้การอนุรักษ์ทรัพยากรเกิดผลดี ในเรื่องกฎหมายนี้ รัฐบาลต้องทำให้รัดกุมหรือต้องพิจารณาออกกฎหมายที่ไม่เปิดโอกาสให้ผู้เห็นแก่ตัวใช้เป็นเครื่องมือทำลายประโยชน์ของส่วนรวมได้ รวมทั้งกฎหมายนั้นต้องทันต่อเหตุการณ์ด้วย

3) การศึกษา วิธีนี้จำเป็นอย่างยิ่ง เพราะการทำให้คนมีความรู้ย่อมช่วยให้การอนุรักษ์ทรัพยากรสิ่งแวดล้อมเกิดผลดี แม้จะต้องใช้เวลาตามที่ตาม คนทุกคนในสังคมควรได้รับรู้และเข้าใจในเรื่องของทรัพยากร ตระหนักถึงปัญหาสถานการณ์ที่เกิดขึ้นกับทรัพยากร และเห็นคุณค่าของทรัพยากร โดยสอดแทรกความรู้เรื่องนี้ในหลักสูตรการศึกษาทุกระดับ ตลอดจนการให้ความรู้แก่ประชาชน โดยทั่วไปให้ทั่วถึง โดยการแนะนำชักชวนทางสื่อมวลชน การฝึกอบรมนอกหลักสูตรต่าง ๆ อันจะเป็นการที่จะทำให้ประชากรทั่วไปสนใจในการอนุรักษ์ ช่วยทำให้การอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมบรรลุเป้าหมาย (ศรีสุวรรณ เกษมสวัสดิ์, 2553)

2.5 การจัดการป่าไม้ (สำนักจัดการป่าชุมชนกรมป่าไม้)

2.5.1 ความหมายของป่าชุมชน

พระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. 2562 มาตราที่ 4 ในพระราชบัญญัติได้ให้ความหมายของป่าชุมชนว่า “ป่าชุมชน หมายความว่า ป่านอกเขตป่าอนุรักษ์หรือพื้นที่อื่นของรัฐนอกเขตป่าอนุรักษ์ที่ได้รับอนุมัติให้จัดตั้งเป็นป่าชุมชน โดยชุมชนร่วมกับรัฐในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู จัดการ บำรุงรักษาตลอดจนใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพในป่าชุมชนอย่างสมดุลและยั่งยืนตามพระราชบัญญัตินี้ และได้ให้ความหมายของชุมชนว่า ชุมชน หมายความว่า กลุ่มประชาชนที่รวมตัวกันโดยมีวัตถุประสงค์หรือผลประโยชน์ร่วมกันเพื่อทำกิจกรรมอันชอบด้วยกฎหมาย รวมทั้งช่วยเหลือหรือสนับสนุนการดำเนินการใด ๆ อันเป็นประโยชน์ร่วมกันของประชาชนในชุมชนนั้น โดยมีการรวมตัวกันอย่างต่อเนื่อง มีระบบบริหารจัดการในรูปของคณะบุคคลและมีการแสดงเจตนาแทนชุมชนได้” (พระราชบัญญัติป่าชุมชน ๒๕๖๒., 2562) และนอกจากนี้ยังมีผู้ให้ความหมายของป่าชุมชนไว้มากมาย ตัวอย่างเช่น

วรชัย แสนสีระ ได้ให้ความหมายของ “ป่าชุมชน (Community Forestry) ว่าเป็น การให้ชุมชนท้องถิ่นที่มีชีวิตสัมพันธ์กับป่าได้มีส่วนร่วมกับรัฐในการใช้ประโยชน์และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่หลากหลายเพื่อการอนุรักษ์ การจัดการ และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าอย่างสมดุลและยั่งยืน” (วรชัย แสนสีระ, 2552)

สำนักจัดการป่าชุมชน กรมป่าไม้ ได้ให้ความหมายของ “ป่าชุมชน คือ ป่าธรรมชาติหรือป่าปลูกที่เกิดจากความต้องการความสนใจ และความพยายามของชุมชน ที่มีความตระหนักในความสำคัญและคุณค่าของป่าว่ามีความสำคัญต่อชีวิตของคนในชุมชน ชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการวางแผน ตัดสินใจ ดำเนินการ มีการคุ้มครองและดูแล ตลอดจนกลไกในการจัดการบริหารป่าชุมชนเพื่อประโยชน์ของชุมชนอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับวิถีชีวิต วัฒนธรรม ความเชื่อและประเพณีของชุมชน โดยยืนอยู่บนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมและความเป็นธรรมในการกระจายประโยชน์ มีผู้นำหรือผู้ประสานทำให้เกิดกระบวนการทำงานของชุมชนเป็นรูปแบบองค์กร ชุมชน หรือองค์กรชาวบ้าน

เพื่อรวมกลุ่มทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง มีการสนับสนุนจากภายนอกชุมชน เพื่อให้การดำเนินงานองค์กรชุมชน จัดการป่าชุมชน บรรลุตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่วางไว้” (สำนักจัดการป่าชุมชน กรมป่าไม้, 2557)

นพดล พลเสน ได้ให้ความหมายของ “ป่าชุมชน คือ พื้นที่ป่าทั้งที่เป็นป่าบกและป่าชายเลน (รวมทั้งผืนดิน ต้นไม้ พืชหญ้า พันธุ์พืช สัตว์ป่า แหล่งน้ำ และสรรพสิ่งที่เป็นธรรมชาติทั้งหมด) รอบชุมชน หรือใกล้เคียงกับชุมชน (อาจจะเป็นชุมชนทางการ เช่น หมู่บ้าน อบต. หรือชุมชนตามประเพณีก็ได้) และก็อาจจะเป็นหนึ่งในชุมชน หรือหลายชุมชนที่มาจัดการร่วมกันก็ได้ โดยที่ชุมชนเป็นผู้วางแผนตัดสินใจว่าต้องการอะไรจากป่า ต้องการเมื่อไหร่ จะดูแลรักษา ฟื้นฟู และพัฒนาป่าชุมชนอย่างไร มีขอบเขตขนาดไหนที่ชุมชนจะดูแลได้ทั่วถึง ทั้งนี้ แผนการจัดการป่าของชุมชนอาจจะกำหนดเป็นลายลักษณ์อักษร หรือเป็นจารีตประเพณี เป็นวิถีชีวิตในการจัดการป่าก็ได้ ขึ้นอยู่กับชุมชนเป็นผู้กำหนด” (นพดล พลเสน, 2561)

สุทธิพันธ์ อรัญญาส, พระครูเอกุตตรสตาธิคุณ (วงศ์ธรรม) และพระครูปริยัติวรเมธี (ทิพย์มณี) ได้ให้ความหมายของ “ป่าชุมชน คือ คนสามารถอยู่ร่วมกับป่าได้ ซึ่งเป็นการดูแลจัดการป่าโดยประชาชนซึ่งชุมชนนั้นจะต้องเป็นผู้ออกกฎระเบียบข้อบังคับกฎเกณฑ์ในการใช้ประโยชน์จากป่าเพื่อประโยชน์ของประชาชนในชุมชนนั้น ๆ เอง อย่างไรก็ตามแนวคิดดังกล่าวจะประสบผลสำเร็จและเป็นที่ยอมรับได้จะต้องมีการดำเนินการทางด้านนโยบายที่ชัดเจน” (สุทธิพันธ์ อรัญญาส และคณะ, 2563)

2.5.2 ประเภทของป่าชุมชน

สำนักจัดการป่าชุมชน กรมป่าไม้ แบ่งประเภทของป่าชุมชนออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ประเภทที่ 1 ป่าชุมชนแบบดั้งเดิม คือ ป่าชุมชนที่ประชาชนได้มีการดูแลรักษามาแต่เดิมตามวัฒนธรรม และประเพณีท้องถิ่น

ประเภทที่ 2 ป่าชุมชนแบบพัฒนา คือ ป่าชุมชนที่ประชาชนได้รับการส่งเสริมให้จัดตั้งขึ้นเพื่อประโยชน์ของชุมชนตามนโยบายของรัฐบาลในช่วงต่าง ๆ (สำนักจัดการป่าชุมชน กรมป่าไม้, 2557)

นอกจากนี้ นพดล พลเสน ยังได้สรุปประเภทของป่าชุมชนว่ามี 3 ประเภท ซึ่งทั้ง 3 ประเภทนี้มีความสอดคล้องกับการสรุปประเภทป่าชุมชนของสำนักจัดการป่าชุมชน กรมป่าไม้ เช่นกัน ได้แก่

- ป่าชุมชนตามประเพณีที่สืบทอดกันมา ได้แก่ ป่าหวงห้าม อนุรักษ์เพื่อประกอบพิธีกรรมตามความเชื่อ ป่าต้นน้ำ เป็นพื้นที่ป่าที่ชุมชนเก็บรักษาไว้เป็นต้นน้ำลำธาร ป่าใช้สอย เป็นพื้นที่ป่าที่แยกไว้เพื่อชุมชนได้ใช้ประโยชน์โดยเฉพาะ

- ป่าชุมชนที่ริเริ่มโดยท้องถิ่น มักเป็นกรณีชุมชนที่เกิดขึ้นใหม่ที่ผสมผสานกันหลากหลายวัฒนธรรมอาจไม่ใช่ประเพณีดั้งเดิมแต่ชุมชนท้องถิ่นเห็นความจำเป็นที่จะต้องรักษาป่าขึ้นมาเพื่อ

วัตถุประสงค์บางอย่าง เช่น คัดค้านการทำลายป่า การรักษาแหล่งต้นน้ำการสร้างความมั่นคงทางอาหารและปัจจัยใช้สอย การสงวนพื้นที่ดินไว้ให้แก่ชุมชน เป็นต้น

- ป่าชุมชนที่รับการสนับสนุนภายนอก เช่น เอกชน รัฐ วัตถุประสงค์ เป็นต้น (นพดล พลเสน, 2561)

2.5.3 หลักการดำเนินงานป่าชุมชนของกรมป่าไม้

การดำเนินงานป่าชุมชนของกรมป่าไม้ เป็นการจัดการป่าไม้ในรูปแบบส่งเสริมและสนับสนุนให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการจัดการดูแลรักษาทรัพยากรป่าไม้อย่างสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนโดยสร้างเป็นเครือข่ายป่าชุมชน เพื่อร่วมกันดูแลรักษา โดยมีเจ้าหน้าที่ของรัฐให้การสนับสนุนความรู้ทางวิชาการเป็นไปอย่างถูกต้องตามระเบียบกฎหมาย ดังนี้

หลักการที่ 1 การส่งเสริมประชาสัมพันธ์

หลักการที่ 2 จัดฝึกอบรมตัวแทนหรือผู้นำชุมชน

หลักการที่ 3 การสำรวจและรวบรวมข้อมูล เพื่อกำหนดพื้นที่เป้าหมาย

หลักการที่ 4 การจัดทำโครงการป่าชุมชน

หลักการที่ 5 เมื่อได้รับอนุมัติโครงการป่าชุมชนจากการกรมป่าไม้ กรมป่าไม้จะพิจารณาให้การสนับสนุนการดำเนินงาน (สำนักจัดการป่าชุมชน กรมป่าไม้, 2557)

2.5.4 หลักการดำเนินงานป่าชุมชนของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

หลักการที่ 1

การจัดการเพื่ออนุรักษ์ระบบนิเวศป่าไม้ เป็นงานที่มีกิจกรรมการใช้ เก็บกัก รักษา/ซ่อมแซม พันธุ์ พัฒนา ป้องกัน สงวน และแบ่งเขตการใช้ประโยชน์ของป่าไม้เสื่อมโทรมและ/หรือป่าสมบูรณ์

หลักการที่ 2

การจัดการป่าชุมชนเพื่อเป็นแหล่งต้นน้ำ เป็นงานจัดการป่าไม้ที่เน้นการสงวนและแบ่งเขตพื้นที่เพื่อเป็นการเก็บพื้นที่ป่าไม้เป็นต้นน้ำลำธาร

หลักการที่ 3

การจัดการป่าชุมชนเพื่อควบคุมการพังทลายของดินในพื้นที่ป่าชุมชน คือพื้นที่ป่าเสื่อมโทรมพื้นที่เกษตรกรรม พื้นที่พัฒนาเป็นที่อยู่อาศัย และถนน จึงต้องเก็บดินให้อยู่กับที่เพื่อให้ดินเก็บน้ำ

หลักการที่ 4

การจัดการป่าชุมชนเพื่อการผลิตอาหาร สมุนไพร และของป่าอื่น ๆ ต้องจัดโครงสร้างป่าไม้ให้เหมาะสม เพื่อจัดการป่าชุมชนเป็นแหล่งให้แก่ชุมชนอย่างยั่งยืนและเพียงพอ

หลักการที่ 5

การจัดการป่าชุมชนเพื่อการผลิตไม้ใช้สอย คืองานจัดป่าไม้เพื่อให้ผลผลิตแบบยั่งยืน ต้องมีข้อมูล Growing Stock และ Annual Increment ของพืชที่ให้อาหาร สมุนไพร และของป่าอื่น ๆ เพื่อนำหลักการจัดการทรัพยากรธรรมชาติแบบใช้แล้วทดแทนได้

หลักการที่ 6

การจัดการป่าชุมชนเพื่อการอนุรักษ์สัตว์ป่า ใกล้เคียงกับงานอนุรักษ์ป่าไม้และสัมพันธ์กับงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

หลักการที่ 7

การจัดการป่าชุมชนเพื่อป้องกันพื้นที่เสี่ยงภัย มีลักษณะเป็นการคุ้มครองพื้นที่ที่คาดว่าจะเกิดภัยพิบัติได้สูง โดยการอนุรักษ์พื้นที่มิให้ถูกรบกวน

หลักการที่ 8

การจัดการป่าชุมชนเพื่อเป็นแหล่งพันธุ์กรรม เป็นลักษณะงานอนุรักษ์ป่าไม้ พันธุ์กรรมพืชและสัตว์ที่กำลังจะสูญพันธุ์ การพัฒนาให้คงอยู่สามารถถ่ายทอดพันธุ์กรรมไปที่ต่าง ๆ

หลักการที่ 9

การจัดการป่าชุมชนเพื่อเป็นเขตกันชน ลักษณะงานเหมือนสร้างสิ่งกันชนให้พืชหรือสิ่งรบกวนจากภายนอกสู่ชุมชน อาจเป็นการใช้ป่าธรรมชาติเดิม หรือสร้างป่าล้อมรอบ พืชที่ล้อม รอบเอื้อประโยชน์ต่อชุมชน

หลักการที่ 10

การจัดการป่าชุมชนเพื่อสร้างภูมิทัศน์ มีลักษณะงานแบบสร้างธรรมชาติให้บดบังมลพิษทางสายตาของชุมชน ทำให้ภาพของชุมชนกลมกลืนทั้งศิลปะและสี อาจใช้ป่าธรรมชาติหรือตกแต่งจากป่าธรรมชาติ หรืออาจสร้างขึ้นก็ได้

หลักการที่ 11

การจัดการป่าชุมชนเพื่อการท่องเที่ยว ลักษณะงานเป็นการตกแต่งป่าชุมชนเพื่อให้ป่าชุมชนดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว

หลักการที่ 12

การจัดการควบคุมไฟป่าในพื้นที่ป่าชุมชน (สำนักมาตรฐานการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, 2549)

2.5.5 ป่าชุมชนทั้งหมดในประเทศไทย

ป่าชุมชนทั้งหมดในประเทศไทยอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่รับผิดชอบ ซึ่งมีทั้งหมด 23 พื้นที่ ได้แก่

- สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 1 (เชียงใหม่)
- สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 2 (เชียงราย)
- สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 3 (ลำปาง)
- สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 4 (ตาก)
- สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 5 (สระบุรี)

- สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 6 (อุดรธานี)
- สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 7 (ขอนแก่น)
- สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 8 (นครราชสีมา)
- สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 9 (ชลบุรี)
- สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 10 (ราชบุรี)
- สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 11 (สุราษฎร์ธานี)
- สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 12 (นครศรีธรรมราช)
- สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 13 (สงขลา)
- สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 1 สาขาแม่ฮ่องสอน
- สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 3 สาขาแพร่
- สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 4 สาขานครสวรรค์
- สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 4 สาขาพิษณุโลก
- สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 6 สาขานครพนม
- สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 7 สาขาอุบลราชธานี
- สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 9 สาขาปราจีนบุรี
- สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 10 สาขาเพชรบุรี
- สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 12 สาขากระบี่
- สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 13 สาขานราธิวาส

ซึ่งพื้นที่ป่าชุมชนกระจายตัวอยู่เป็นอย่างมากทั่วประเทศไทยโดยจังหวัดที่ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตในการศึกษาวิจัยในที่นี่คือ จังหวัดนครพนม อำเภอนาหว้า ซึ่งในที่นี่ผู้วิจัยจึงมุ่งเน้นในการศึกษาป่าชุมชนในจังหวัดนครพนม รวมถึงอำเภอด้วย

2.5.6 ป่าชุมชนในจังหวัดนครพนม อำเภอนาหว้า

ตารางที่ 1 แสดงชื่อและจำนวนป่าชุมชน ในจังหวัดนครพนม อำเภอนาหว้า

ปีเริ่ม	โครงการ	เนื้อที่ (ไร่-งาน-ตารางวา)	ป่าตาม พ.ร.บ. ป่าชุมชน
2559	โครงการป่าชุมชนบ้านนาจัว หมู่ที่ 1 นาจัว ต.นาจัว อ.นาหว้า จ.นครพนม ประเภทป่า : ที่ดินตามหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง	951-1-37	ยังไม่ได้ ตรวจสอบ
2559	ป่าชุมชนบ้านตาล หมู่ที่ 9 ตาล ต.นาหว้า อ.นาหว้า จ.นครพนม ประเภทป่า : ป่าตาม พ.ร.บ. ป่าไม้ พ.ศ.2484, ที่ดินตามหนังสือสำคัญ สำหรับที่หลวง	108-3-64	ยังไม่ได้ ตรวจสอบ

ที่มา: ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กรมป่าไม้, ม.ป.ป.

ตารางที่ 1 แสดงชื่อและจำนวนป่าชุมชน ในจังหวัดนครพนม อำเภอนาหว้า (ต่อ)

ปีเริ่ม	โครงการ	เนื้อที่ (ไร่-งาน-ตารางวา)	ป่าตาม พ.ร.บ. ป่าชุมชน
2553	ป่าชุมชนบ้านอุณา หมู่ที่ 3 อุณา ต.นาจัว อ.นาหว้า จ.นครพนม ประเภทป่า : ป่าตาม พ.ร.บ. ป่าไม้ พ.ศ.2484, ที่ดินตามหนังสือสำคัญ สำหรับที่หลวง	207-1-45	ยังไม่ได้ ตรวจสอบ
2553	ป่าชุมชนบ้านสามัคคี หมู่ที่ 7 สามัคคี ต.นาจัว อ.นาหว้า จ.นครพนม ประเภทป่า : ที่ดินตามหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง, ป่าตาม พ.ร.บ. ป่าไม้ พ.ศ.2484	656-0-99	ยังไม่ได้ ตรวจสอบ
2553	ป่าชุมชนบ้านหนองคุด หมู่ที่ 6 หนองคุด ต.เหล่าพัฒนา อ.นาหว้า จ.นครพนม ประเภทป่า : ที่ดินตามหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง	36-3-34	ยังไม่ได้ ตรวจสอบ
2553	ป่าชุมชนบ้านดอนปอ หมู่ที่ 7 ดอนปอ ต.เหล่าพัฒนา อ.นาหว้า จ.นครพนม ประเภทป่า : ที่ดินตามหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง	108-1-16	ยังไม่ได้ ตรวจสอบ
2553	ป่าชุมชนบ้านหนองคุด หมู่ที่ 8 หนองคุด ต.เหล่าพัฒนา อ.นาหว้า จ.นครพนม ประเภทป่า : ป่าตาม พ.ร.บ. ป่าไม้ พ.ศ.2484	10-0-0	ยังไม่ได้ ตรวจสอบ
2553	ป่าชุมชนบ้านอุณา หมู่ที่ 11 อุณา ต.นาจัว อ.นาหว้า จ.นครพนม ประเภท ป่า : ป่าตาม พ.ร.บ. ป่าไม้ พ.ศ.2484, ที่ดินตามหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง	508-2-73	ยังไม่ได้ ตรวจสอบ
2553	ป่าชุมชนบ้านหนองโอง หมู่ที่ 1 หนองโอง ต.บ้านเสี้ยว อ.นาหว้า จ.นครพนม ประเภทป่า : ที่ดินตามหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง, ป่าตาม พ.ร.บ. ป่าไม้ พ.ศ.2484	63-1-78	ยังไม่ได้ ตรวจสอบ
2553	ป่าชุมชนบ้านดอนปอ หมู่ที่ 14 ดอนปอ ต.เหล่าพัฒนา อ.นาหว้า จ.นครพนม ประเภทป่า : ที่ดินตามหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง, ป่าตาม พ.ร.บ. ป่าไม้ พ.ศ.2484	138-0-72	ยังไม่ได้ ตรวจสอบ
2546	ป่าชุมชนป่าหนองปลาตูก บ้านอุณยางคำ หมู่ที่ 13 อุณยางคำ ต.นาหว้า อ.นาหว้า จ.นครพนม ประเภทป่า : ที่ดินตามหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง	112-2-39	ยังไม่ได้ ตรวจสอบ
2546	ป่าชุมชนบ้านดอนศาลา หมู่ที่ 1 ดอนศาลา (หมู่ 1) ต.เหล่าพัฒนา อ.นาหว้า จ.นครพนม ประเภทป่า : ที่ดินตามหนังสือสำคัญสำหรับ ที่หลวง	70-0-47	ยังไม่ได้ ตรวจสอบ
2546	ป่าชุมชนบ้านนาน้อย หมู่ที่ 3 นาน้อย ต.เหล่าพัฒนา อ.นาหว้า จ.นครพนม ประเภทป่า : ที่ดินตามหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง	99-2-99	ยังไม่ได้ ตรวจสอบ
2546	ป่าชุมชนบ้านม่วง หมู่ที่ 1 ม่วง (หมู่ 1) ต.นาคุณใหญ่ อ.นาหว้า จ.นครพนม ประเภทป่า : ที่ดินตามหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง	397-0-91	ยังไม่ได้ ตรวจสอบ
2546	ป่าชุมชนป่าโคกกลาง บ้านหนองบัว หมู่ที่ 10 ต.นาหว้า อ.นาหว้า จ.นครพนม ประเภทป่า:ที่ดินตามหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง	136-0-81	ยังไม่ได้ ตรวจสอบ

ที่มา: ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กรมป่าไม้, ม.ป.ป.

ตารางที่ 1 แสดงชื่อและจำนวนป่าชุมชน ในจังหวัดนครพนม อำเภอนาหว้า (ต่อ)

ปีเริ่ม	โครงการ	เนื้อที่ (ไร่-งาน-ตารางวา)	ป่าตาม พรบ. ป่าชุมชน
2543	ป่าชุมชนบ้านท่าเรือ หมู่ที่ 1 ท่าเรือ (หมู่ 1) อ.นาหว้า จ.นครพนม ประเภทป่า : ที่ดินตามหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง	111-1-96	ยังไม่ได้ ตรวจสอบ
2543	ป่าชุมชนบ้านบะหว้า หมู่ที่ 7 บะหว้า (หมู่ 7) ต.ท่าเรือ อ.นาหว้า จ.นครพนม ประเภทป่า : ป่าตาม พ.ร.บ. ป่าไม้ พ.ศ.2484	1,122-0-0	ยังไม่ได้ ตรวจสอบ
2543	ป่าชุมชนบ้านบะหว้า หมู่ที่ 5 บะหว้า (หมู่ 5) ต.ท่าเรือ อ.นาหว้า จ.นครพนม ประเภทป่า : ป่าตาม พ.ร.บ. ป่าไม้ พ.ศ.2484	25-0-0	ยังไม่ได้ ตรวจสอบ
2543	ป่าชุมชนบ้านท่าเรือ หมู่ที่ 2 ท่าเรือ (หมู่ 2) ต.ท่าเรือ อ.นาหว้า จ.นครพนม ประเภทป่า : ป่าตาม พ.ร.บ. ป่าไม้ พ.ศ.2484	25-0-0	ยังไม่ได้ ตรวจสอบ
2543	ป่าชุมชนบ้านโนนสะอาด หมู่ที่ 12 โนนสะอาด (หมู่ 12) ต.นาจัว อ.นาหว้า จ.นครพนม ประเภทป่า : ป่าตาม พ.ร.บ. ป่าไม้ พ.ศ.2484	20-0-0	ยังไม่ได้ ตรวจสอบ
2543	ป่าชุมชนบ้านนากะทิม หมู่ที่ 4 นากะทิม (หมู่ 4) ต.นาจัว อ.นาหว้า จ.นครพนม ประเภทป่า : ป่าตาม พ.ร.บ. ป่าไม้ พ.ศ.2484	20-0-0	ยังไม่ได้ ตรวจสอบ
รวม		4,928-2-71	

ที่มา: ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กรมป่าไม้, ม.ป.ป.

จากตารางดังกล่าวจะเห็นได้ว่ามีจำนวนป่าชุมชนในจังหวัดนครพนม อำเภอนาหว้า อยู่หลายชุมชน ซึ่งกระจายไปตามแต่ละตำบล หมู่บ้าน ตามลำดับ ซึ่งจากที่ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านพื้นที่ของจังหวัดนครพนม โดยเลือกพื้นที่เขตอำเภอนาหว้า ตำบลนาหว้า หมู่บ้านตาลนั้น มีความสอดคล้องกับตารางดังกล่าวข้างต้นนั้นคือป่าชุมชนบ้านตาล หมู่ที่ 9 ตำบลนาหว้า อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม เป็นป่าประเภทป่าตามพ.ร.บ. ป่าไม้ พ.ศ.2484, ที่ดินตามหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงมีเนื้อที่ 108 ไร่ 3 งาน 64 ตารางวา เป็นโครงการป่าชุมชนที่ริเริ่มและขึ้นทะเบียนเมื่อปี พ.ศ. 2559 และจะสิ้นสุดปี พ.ศ. 2568 สภาพทั่วไปเป็นที่ดอนดินเป็นดินร่วนปนทราย และสภาพป่าเป็นป่าเบญจพรรณ มีสภาพค่อนข้างสมบูรณ์ เช่น ประดู่ สะฝาง ตั้ว กระบก ยางนา แดง ตะแบก พอก ก่อ ฯลฯ มีเลขที่หนังสืออนุมัติโครงการเลขที่ ทส 1604.43/5458 ลว เมื่อ 7 เม.ย.2559 โดยผู้ตรวจสอบคือ นายจุมพล ช่างอินทร์ นักวิชาการป่าไม้ปฏิบัติการ (ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กรมป่าไม้, ม.ป.ป.)

ภาพที่ 5 ภาพแผนที่แสดงพื้นที่ป่าชุมชนบ้านตาล
ที่มา: ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กรมป่าไม้, ม.ป.ป.

จากภาพข้างต้นนอกจากจะแสดงแผนที่บริเวณพื้นที่ป่าชุมชนบ้านตาล หมู่ที่ 9 ตำบลนาหว้า อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนมแล้ว ยังเห็นได้ว่าพื้นที่ป่าชุมชนบ้านตาลอยู่ใกล้กับวัดตาลใหญ่ ได้ศึกษาตัวอย่างพื้นที่ป่าชุมชนที่มีความใกล้เคียงวัดตาลใหญ่มากที่สุด

2.5.7 กฎหมายป่าชุมชนที่ชุมชนควรรับทราบเบื้องต้น

พระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. 2562

มาตรา 3 บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้มุ่งหมายให้บุคคลและชุมชนได้ประโยชน์จากป่าชุมชน เกิดเจตคติในการดูแลรักษาและจัดการป่าชุมชนร่วมกับรัฐ เพื่อป้องกันการตัดไม้โดยผิดกฎหมายและการบุกรุกทำลายพื้นที่ป่า เพื่อรักษาและฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพในป่าให้อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์และคงอยู่เป็นมรดกทางธรรมชาติของประเทศ และของมนุษยชาติสืบไป และมุ่งหมายเพื่อกำหนดสาระแห่งสิทธิของบุคคลและชุมชนในการอนุรักษ์ฟื้นฟู จัดการ บำรุงรักษาตลอดจนใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและความหลากหลายทางชีวภาพ อย่างสมดุลและยั่งยืนตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

มาตรา 6 เพื่อส่งเสริมให้ชุมชนได้ร่วมกับรัฐในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู จัดการ บำรุงรักษาตลอดจนใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืนในรูปแบบของป่าชุมชน โดยป่าชุมชนต้องจัดตั้งขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้ บัญญัติรับรอง

- 1) การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ
- 2) การฟื้นฟูพื้นที่ป่าในเขตป่าชุมชนโดยการปลูกป่าทดแทน
- 3) การเสริมสร้างความร่วมมือทุกภาคส่วนในการจัดการป่าชุมชน
- 4) การส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีที่หลากหลายของชุมชนในการอนุรักษ์ การฟื้นฟู พัฒนา การควบคุมดูแล และการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในป่าชุมชน
- 5) การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในป่าชุมชนอย่างสมดุลและยั่งยืน

มาตรา 31 เพื่อให้การจัดตั้งป่าชุมชนสอดคล้องกับการอนุรักษ์ ฟื้นฟู จัดการ บำรุงรักษาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพตามที่บัญญัติไว้ใน หมวด 5 การจัดการป่าชุมชน การกำหนดขนาดของพื้นที่และสัดส่วนการใช้ประโยชน์ภายในพื้นที่ป่าชุมชนให้คำนึงถึงสภาพภูมิประเทศ ขนาดของชุมชน และศักยภาพของชุมชนที่มีความสามารถในการจัดการป่าชุมชนด้วยการกำหนดขนาดของพื้นที่ป่าชุมชนและสัดส่วนการใช้ประโยชน์ภายในพื้นที่ป่าชุมชนตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการนโยบายกำหนด

มาตรา 32 ชุมชนท้องที่ใดที่อยู่ในอำเภอเดียวกันกับพื้นที่ป่าซึ่งอยู่นอกเขตป่าอนุรักษ์และมีความสามารถดูแลรักษาป่านั้นได้ หากประสงค์จะนำพื้นที่ป่านั้นมาจัดตั้งเป็นป่าชุมชน ให้บุคคลในชุมชนนั้น จำนวนตั้งแต่ห้าสิบคนขึ้นไปร่วมกันตั้งตัวแทนเป็นหนังสือเพื่อยื่นคำขอจัดตั้งป่าชุมชนต่อผู้ว่าราชการจังหวัด หรือในกรณีที่มีคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดแล้วให้ยื่นต่อคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดแห่งท้องที่ที่ป่านั้นตั้งอยู่หรือผู้ซึ่งคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดมอบหมาย

บุคคลตามวรรคหนึ่ง ต้องมีอายุตั้งแต่สิบแปดปีขึ้นไปและมีภูมิลำเนาอยู่ในท้องที่อันเป็นที่ตั้งของพื้นที่ป่าที่ขอจัดตั้งเป็นป่าชุมชนไม่น้อยกว่าห้าปีนับถึงวันที่ยื่นคำขอ

ในกรณีที่เป็นการนำพื้นที่ป่ามาขอจัดตั้งเป็นป่าชุมชน มิให้นำหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการขอใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้และกฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติมาใช้บังคับ

และในกรณีที่เป็นการนำพื้นที่ป่าหรือป่าสงวนแห่งชาติที่เป็นป่าชายเลนมาจัดตั้งเป็นป่าชุมชน จะต้องได้รับความยินยอมจากกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งก่อนด้วย

ในกรณีที่มีการยื่นคำขอจัดตั้งป่าชุมชนในพื้นที่ป่าใดและล่วงพ้นกำหนดระยะเวลาปิดประกาศหรือเผยแพร่คำขอจัดตั้งป่าชุมชนนั้นตามมาตรา 35 แล้ว จะมีการยื่นคำขอจัดตั้งป่าชุมชนโดยมีพื้นที่ซ้อนกันทั้งหมดหรือบางส่วนกับพื้นที่ป่าที่ได้มีการยื่นคำขอไว้ก่อนแล้วอีกมิได้

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขอจัดตั้งป่าชุมชนและการอนุมัติให้จัดตั้งป่าชุมชนให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการนโยบายกำหนด

มาตรา 33 คำขอตามมาตรา 32 และเอกสารหรือหลักฐานประกอบคำขออย่างน้อยต้องมีรายการ ดังต่อไปนี้

- 1) วัตถุประสงค์ของป่าชุมชน
  - 2) รายชื่อและประวัติโดยสังเขปของผู้ขอจัดตั้งป่าชุมชน ซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามการเป็นสมาชิกป่าชุมชนตามระเบียบที่คณะกรรมการนโยบายกำหนดตามมาตรา 42 วรรคสอง
  - 3) รายชื่อคณะกรรมการจัดการป่าชุมชนซึ่งเลือกตั้งจากผู้ขอจัดตั้งป่าชุมชนตาม (2) โดยมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามการเป็นกรรมการจัดการป่าชุมชนตามระเบียบที่คณะกรรมการนโยบายกำหนดตามมาตรา 42 วรรคสอง
  - 4) ความเป็นมาของชุมชนโดยสังเขป สภาพพื้นที่ที่ขอจัดตั้งป่าชุมชนและแผนที่สังเขปแสดงอาณาเขตและเขตติดต่อ
  - 5) แผนจัดการป่าชุมชนซึ่งต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของป่าชุมชน มีการกำหนดบริเวณเพื่อการอนุรักษ์และบริเวณเพื่อการใช้ประโยชน์หรือบริเวณเพื่อการอนุรักษ์เพียงอย่างเดียวให้สอดคล้องกับสภาพภูมิประเทศและสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนในชุมชน รวมทั้งแสดงให้เห็นถึงแผนและวิธีดำเนินการอนุรักษ์ ฟื้นฟู พัฒนา หรือควบคุมดูแลสภาวะแวดล้อมและความหลากหลายทางชีวภาพ และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในป่าชุมชนอย่างยั่งยืน โดยต้องไม่ทำให้เกิดการสูญเสียสภาพความเป็นป่าทั้งในบริเวณเพื่อการอนุรักษ์และบริเวณเพื่อการใช้ประโยชน์
  - 6) รายการอื่นตามที่คณะกรรมการนโยบายกำหนด
- มาตรา 63** ภายในป่าชุมชน ห้ามมิให้บุคคลใดกระทำการ ดังต่อไปนี้
- 1) ยึดถือ ครอบครอง หรือใช้เป็นที่อยู่อาศัยหรือที่ทำกิน
  - 2) ก่อสร้าง แผ้วถาง เผาป่า ขุดหาแร่ ล่าสัตว์ป่าสงวนหรือสัตว์ป่าคุ้มครองตามกฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า หรือกระทำการด้วยประการใด ๆ อันเป็นการเสื่อมเสียแก่สภาพป่าชุมชน เว้นแต่เป็นการกระทำของพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อประโยชน์ในการบำรุงรักษาและป้องกันหรือบรรเทาความเสียหายแก่ป่าชุมชน หรือเป็นการกระทำของกรรมการจัดการป่าชุมชนเจ้าหน้าที่ป่าชุมชนหรือสมาชิกป่าชุมชน ตามแผนจัดการป่าชุมชนที่ได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัด
  - 3) ใช้ประโยชน์จากไม้ เว้นแต่เป็นการกระทำตามมาตรา 50 (2) หรือมาตรา 52
  - 4) ก่อสร้างสิ่งปลูกสร้าง เว้นแต่เป็นการก่อสร้างสิ่งปลูกสร้างที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการจัดการป่าชุมชนตามมาตรา 44 (3) เช่น การสร้างหอดูไฟป่า ฝ่ายชะลอน้ำ ที่พักลาดตระเวน หรือศาลาเรียนรู้ โดยสิ่งปลูกสร้างดังกล่าวต้องมีลักษณะกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม ไม่เป็นการทำลายสภาพธรรมชาติเดิม และต้องได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดก่อน

มาตรา 66 ผู้ใดจะเข้าไปกระทำการในป่าชุมชน เพื่อการศึกษา ค้นคว้า วิจัยหรือสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพ ต้องได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดโดยในการอนุญาต อาจกำหนดให้มีการแบ่งปันผลประโยชน์จากการศึกษา ค้นคว้า วิจัยหรือสำรวจนั้นให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องด้วยก็ได้ ทั้งนี้ ตามระเบียบที่คณะกรรมการนโยบายกำหนดความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับแก่การศึกษา ค้นคว้า วิจัย หรือสำรวจทางวิชาการของกรมป่าไม้ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง คณะกรรมการจัดการป่าชุมชน เจ้าหน้าที่ป่าชุมชนและพนักงานเจ้าหน้าที่ แต่ต้องแจ้งให้คณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดทราบและต้องรายงานผลการศึกษาดังกล่าวให้คณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดทราบด้วย ทั้งนี้ ตามระเบียบที่คณะกรรมการนโยบายกำหนดในการศึกษาค้นคว้า วิจัย หรือสำรวจตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ห้ามมิให้นำทรัพยากรชีวภาพออกจากป่าชุมชนเว้นแต่

- 1) ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัด หรือ
- 2) ได้แจ้งให้คณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดทราบ กรณีที่เป็นการดำเนินการโดยกรมป่าไม้หรือกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

จากพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. 2562 ตามมาตราต่าง ๆ ข้างต้นดังที่กล่าวมาเป็นเพียงส่วนหนึ่งของพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. 2562 ที่ชุมชนควรรับทราบเบื้องต้นก่อนจะขออนุญาตก่อตั้งป่าชุมชน ซึ่งงานวิจัยในที่นี้ผู้วิจัยมุ่งเน้นเพียงการวิจัยที่มีเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่ป่าชุมชนที่ทำการวิจัยเท่านั้น โดยป่าชุมชนในที่นี้คือ ป่าชุมชนบ้านตาล ตำบลนาหว้า อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม เป็นป่าชุมชนที่ได้รับการอนุมัติเห็นควรให้จัดทำโครงการป่าชุมชนแล้ว โดยผู้วิจัยเพียงแต่ศึกษาพื้นที่บริเวณวัดป่าตาลใหญ่ ซึ่งเป็นบริเวณใกล้เคียงป่าชุมชนแห่งนี้เท่านั้น ซึ่งแผนการจัดการป่าชุมชนมีสิ่งที่ควรคำนึงและองค์ประกอบของป่าชุมชน ดังนี้

เป้าหมายของการบริหารจัดการพื้นที่ ก่อนการวางแผนจัดการป่าชุมชนต้องการอะไรจากป่าชุมชน เช่น เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์หรือแหล่งพักผ่อนหย่อนใจ เป็นแหล่งอาหารหรือของป่าอย่างยั่งยืนของชุมชน ใช้ประโยชน์จากไม้เพื่อการดำรงชีพ การใช้สอย และกิจกรรมสาธารณประโยชน์ภายในชุมชน แหล่งน้ำตามธรรมชาติ แหล่งเรียนรู้ทางธรรมชาติ อื่น ๆ ภายใต้กรอบของกฎหมาย

อยากให้ป่าชุมชนเป็นอย่างไรในอนาคต เช่น เป็นป่าชุมชนต้นแบบของประเทศ เป็นป่าชุมชนที่สมบูรณ์มีความหลากหลายทางชีวภาพสูง

องค์ประกอบของแผนการจัดการป่าชุมชน ต้องประกอบด้วยรายการดังต่อไปนี้

- ชื่อแผนจัดการป่าชุมชน ข้อมูลสภาพพื้นที่ พร้อมแผนที่มาตราส่วน 1 : 50,000 หรือแผนที่ภาพถ่ายดาวเทียม
- แผนปฏิบัติการป่าชุมชนโดยสังเขป

- (1) ด้านการอนุรักษ์
  - (2) ด้านการฟื้นฟู
  - (3) ด้านการพัฒนา
  - (4) ด้านการควบคุมดูแล
  - (5) ด้านการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในป่าชุมชน
- รายการไม้ทรงคุณค่าที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์ (ถ้ามี)
ไม้ทรงคุณค่า หมายความว่า ไม้หวงห้ามตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้และให้หมายความรวมถึงไม้อื่นใดที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์ให้คงอยู่ต่อไปตามลักษณะหรือชนิดที่กำหนดในกฎกระทรวง
  - ข้อห้ามในการจัดทำแผนจัดการป่าชุมชน
    - (1) ห้ามทำนา ทำไร่ ทำสวน ทำโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ถาวร หรือกิจการเกษตรกรรมอื่นที่คณะกรรมการนโยบายป่าชุมชนกำหนด เว้นแต่การทำวนเกษตรร่วมกันของสมาชิกป่าชุมชน ให้กระทำได้เฉพาะกรณีที่ได้ระบุพื้นที่รูปแบบการดำเนินการ
    - (2) กรณีพื้นที่ป่าชุมชนมีสภาพเป็นป่าพรุห้ามขุดคลองระบายน้ำออกจากป่าพรุหรือก่อสร้างสิ่งกีดขวางทางน้ำทำให้เส้นทางน้ำตามธรรมชาติเปลี่ยนแปลงไปจนเกิดความเสียหายต่อระบบนิเวศ
  - ข้อบังคับเกี่ยวกับการจัดการป่าชุมชน
    - (1) การจัดการป่าชุมชนต้องเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของป่าชุมชน
    - (2) การจัดการป่าชุมชนต้องเป็นไปเพื่อรักษาสภาพป่า
    - (3) การฟื้นฟูป่าโดยการปลูกต้นไม้เพิ่ม
    - (4) การควบคุมมิให้ใช้สารเคมีใด ๆ ภายในพื้นที่ป่าชุมชน
    - (5) การควบคุมการปล่อยสัตว์เลี้ยงเข้าไปหากินในป่าชุมชน
    - (6) การกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเก็บหาของป่าในป่าชุมชนและการใช้ประโยชน์จากไม้เพื่อให้เป็นไปโดยสมดุลและยั่งยืน
    - (7) การกำหนดการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอย่างอื่นในป่าชุมชนที่มีใช้การเก็บหาของป่าและการใช้ประโยชน์จากไม้
    - (8) การกำหนดข้อบังคับห้ามมิให้บุคคลใดซึ่งมิใช่สมาชิกป่าชุมชนเข้าไปในพื้นที่ป่าชุมชนหรือเก็บหาของป่าโดยสิ้นเชิงจะกระทำมิได้
    - (9) การจำกัดช่วงเวลา จำนวนคน หรือวิธีการเข้าไปในพื้นที่ป่าชุมชน

(10) การจัดทำข้อบังคับการจัดการป่าชุมชนต้องมาจากกระบวนการมีส่วนร่วม
ของสมาชิกป่าชุมชน

การกำหนดขนาดของพื้นที่ป่าชุมชนและสัดส่วนการใช้ประโยชน์ภายในพื้นที่ป่าชุมชน

ป่าชุมชนในแต่ละแห่ง จะกำหนดสัดส่วนการใช้ประโยชน์ภายในพื้นที่ป่าชุมชนเป็น 2 บริเวณ
ได้แก่ บริเวณเพื่อการใช้ประโยชน์ และบริเวณเพื่อการอนุรักษ์

โดยมีการกำหนดขนาดพื้นที่ป่าชุมชนและสัดส่วนการใช้ประโยชน์ภายในพื้นที่ป่าชุมชนเป็น
3 ขนาด ดังนี้

ป่าชุมชน 3 ขนาด	ในกรณีที่มีการกำหนดบริเวณเพื่อการใช้ประโยชน์
1. ป่าชุมชนขนาดเล็ก ได้แก่ ป่าชุมชนที่มีเนื้อที่ไม่เกิน 500 ไร่	ให้มีบริเวณเพื่อการใช้ประโยชน์ ไม่เกินร้อยละ 40 ของพื้นที่ป่าชุมชน
2. ป่าชุมชนขนาดกลาง ได้แก่ ป่าชุมชนที่มีเนื้อที่มากกว่า 500 ไร่ แต่ไม่เกิน 3,000 ไร่	ให้มีบริเวณเพื่อการใช้ประโยชน์ ไม่เกินร้อยละ 40 ของพื้นที่ป่าชุมชน แต่ต้องไม่เกิน 1,000 ไร่
3. ป่าชุมชนขนาดใหญ่ ได้แก่ ป่าชุมชนที่มีเนื้อที่ มากกว่า 3,000 ไร่ขึ้นไป	ให้มีบริเวณเพื่อการใช้ประโยชน์ ไม่เกินร้อยละ 40 ของพื้นที่ป่าชุมชน แต่ต้องไม่เกิน 2,000 ไร่

ภาพที่ 6 ขนาดพื้นที่ป่าชุมชนและสัดส่วนการใช้ประโยชน์ภายในพื้นที่ป่าชุมชน

ที่มา: สำนักจัดการป่าชุมชน กรมป่าไม้, 2563

พื้นที่ที่มีลักษณะ ดังต่อไปนี้ ต้องกำหนดให้เป็นบริเวณเพื่อการอนุรักษ์จะไม่สามารถนำมา
กำหนดเป็นบริเวณเพื่อการใช้ประโยชน์ได้

- พื้นที่ที่อยู่ในระยะ 6 เมตร จากริมตลิ่งแม่น้ำ คลอง ห้วย บึง หรือลำธาร
- พื้นที่ที่เป็นที่อยู่อาศัยหรือแหล่งเพาะพันธุ์ของสัตว์ป่าสงวน สัตว์ป่าคุ้มครอง หรือสัตว์ป่าหายากอื่น ๆ
- พื้นที่ที่เป็นสวนป่าดั้งเดิมหรือพื้นที่ปลูกป่าหรือโครงการฟื้นฟูป่าของรัฐที่พ้นอายุการบำรุงรักษา และไม่เป็นพื้นที่ที่กรมป่าไม้ใช้หรือจัดการหรือประกาศเป็นพื้นที่วิจัยหรือจัดการใด ๆ (สำนักจัดการป่าชุมชน กรมป่าไม้, 2563)

2.6 การออกแบบ (การออกแบบอย่างยั่งยืน)

2.6.1 ความหมายของการออกแบบทั่วไป

บทเรียนออนไลน์ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ได้อธิบายว่า “การออกแบบ (Bareo Interior Design & Isyss Decoration) หมายถึง การถ่ายทอดรูปแบบจากความคิดออกมาเป็นผลงาน ที่ผู้อื่นสามารถมองเห็น รับรู้ หรือสัมผัสได้ เพื่อให้มีความเข้าใจในผลงานร่วมกัน โดยมีคามสำคัญอยู่หลาย

ประการ กล่าวคือ ในแง่ของการวางแผน การการทำงาน งานออกแบบจะช่วยให้ การทำงานเป็นไปตามขั้นตอนอย่างเหมาะสมและประหยัดเวลา ดังนั้นอาจถือว่าการออกแบบคือ การวางแผนการทำงานก็ได้ในแง่ของการนำเสนอผลงานนั้น ผลงานออกแบบจะช่วยให้ผู้เกี่ยวข้องมีความเข้าใจตรงกันอย่างชัดเจน ดังนั้นความสำคัญในด้านนี้คือ เป็นการสื่อความหมายเพื่อความเข้าใจระหว่างกัน เป็นสิ่งที่อธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับงาน งานบางประเภทอาจมีรายละเอียดมากมายซับซ้อน ผลงานออกแบบจะช่วยให้ผู้เกี่ยวข้องและผู้พบเห็นมีความเข้าใจที่ชัดเจนขึ้นหรืออาจกล่าวได้ว่าผลงานออกแบบ คือตัวแทนความคิดของผู้ออกแบบได้ทั้งหมดนั่นเอง” (มหาวิทยาลัยแม่โจ้, 2549) และกุลนิชก์ สอนวิทย์ ได้ให้ความหมายของ “การออกแบบว่าเป็นการออกแบบซึ่งเป็นความพยายามของมนุษย์ในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่หรือปรับปรุงสิ่งที่มีอยู่เดิมให้มีความเหมาะสมมากขึ้น เพื่อแก้ปัญหาและตอบสนองความต้องการทั้งด้านความงามและประโยชน์ใช้สอย การออกแบบแฝงอยู่ในงานทุกประเภท ทั้งนี้เพราะการออกแบบเป็นกระบวนการในการแก้ปัญหาด้วยความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ การออกแบบมีวิวัฒนาการอย่างต่อเนื่องโดยลำดับ คือ การออกแบบยุคประวัติศาสตร์การออกแบบยุคก่อนการปฏิวัติอุตสาหกรรม การออกแบบยุคการปฏิวัติอุตสาหกรรม การออกแบบยุคหลังการปฏิวัติอุตสาหกรรม การออกแบบยุคสมัยใหม่ การออกแบบยุคหลังสมัยใหม่ และการออกแบบยุคปัจจุบัน”

นอกจากนี้ กุลนิชก์ สอนวิทย์ ยังอธิบายว่า “ทฤษฎีการออกแบบ การสร้างดุลยภาพในงานศิลปะและงานออกแบบ เป็นหลักในการจัดองค์ประกอบในภาพให้เกิดเอกภาพ ดุลยภาพมี 4 ลักษณะ คือ ดุลยภาพแบบสมมาตร (Symmetrical Balance) ดุลยภาพแบบอสมมาตร (Asymmetrical Balance) ดุลยภาพแบบคล้ายคลึงกัน (Approximate Symmetry Balance) และดุลยภาพแบบรัศมี (Radial Balance) ซึ่งกระบวนการการออกแบบขั้นพื้นฐาน มีทั้งแบบสองและสามมิติย่อมมีขั้นตอนการทำงานที่เป็นระบบ เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จของผลงาน โดยที่กระบวนการออกแบบของงานศิลปะหรืองานออกแบบแต่ละประเภท อาจแตกต่างกันไปตามคุณลักษณะของผลงาน โดยการออกแบบแต่ละประเภทมีขั้นตอนที่สำคัญ 5 ขั้นตอน คือ การศึกษาค้นคว้า การวิเคราะห์ข้อมูล การสังเคราะห์ การนำเสนอผลงาน และการประเมินผลงาน” (กุลนิชก์ สอนวิทย์, ม.ป.ป.)

โดยภายในบทเรียนออนไลน์ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ได้อธิบายว่าในการออกแบบควรมี “กระบวนการออกแบบอย่างเป็นระบบ เป็นวิธีการออกแบบที่ช่วยลดความผิดพลาดในการทำงานและมีความเหมาะสม กับการแก้ปัญหาในงานออกแบบสมัยใหม่ โดยเฉพาะปัญหาที่มีข้อมูลเป็นปริมาณมาก เป็นโจทย์ที่ต้องการ ผู้ร่วมงานจากต่างสาขาและเป็นงานออกแบบที่ต้องการความริเริ่มสร้างสรรค์ในระดับสูง กระบวนการออกแบบอย่างเป็นระบบ มีลักษณะสำคัญดังนี้

- การพยายามทำให้การออกแบบเป็นวิธีการที่เปิดเผย มีการทำงานอย่างเป็นลำดับขั้นตอน เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง ในการทำงานเกิดความเข้าใจ และสามารถมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลคำแนะนำ และเสนอแนะวิธีแก้ไขปัญหาแทนที่จะเป็นการทำงานของนักออกแบบตามลำพัง

- ให้ความเป็นอิสระในการสร้างสรรค์ ด้วยการแบ่งแยกการทำงานออกเป็นขั้นตอน เป็นการกระจายงานออกจากกัน เมื่อทำงานถึงแต่ละขั้นตอน ก็สามารถพุ่งความสนใจจดจ่ออยู่เฉพาะขั้นตอนนั้น ได้อย่างเป็นอิสระจากขั้นตอนอื่น ๆ ลดความสับสนในการใช้ความคิดต่องานรวมทั้งหมด

- การทำงานแม้จะมีการแบ่งออกเป็นขั้นตอน แต่ในขณะปฏิบัติขั้นนั้นไม่สามารถแยกแต่ละขั้นตอน อย่างเด็ดขาดจากกัน ขั้นตอนต่าง ๆ มีความต่อเนื่องและคาบเกี่ยวกัน จนบางครั้งไม่สามารถกำหนดจุดเริ่มต้น และจุดจบของ แต่ละ ขั้นตอนได้อย่างชัดเจน

- มีระบบการจดบันทึกอย่างละเอียดในแต่ละขั้นตอน จึงมีหลักฐานบันทึกเก็บไว้ช่วยให้ง่ายต่อการทบทวน ค้นหา ตรวจสอบ และแก้ไข เมื่อเกิดความผิดพลาด” (มหาวิทยาลัยแม่โจ้, 2549)

2.6.2 ความหมายของการออกแบบอย่างยั่งยืน

สุวิทย์ วงศ์จุริราวาณิชย์ ได้อธิบายว่า “งานออกแบบอย่างยั่งยืน (Sustainable Design) หรืออีกชื่อหนึ่งที่เรียกว่า งานออกแบบเพื่อสิ่งแวดล้อม (Environmental Design) ได้ถูกหยิบยกเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนองค์กร การสร้างแบรนด์ การพัฒนาสินค้า และ/หรืองานบริการ อธิบายคือ แนวทางการออกแบบที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมโดยรวม ไม่ว่าจะงานออกแบบขั้นนั้นจะเป็นงานขนาดใหญ่อย่างสถาปัตยกรรม งานออกแบบภายใน งานออกแบบผลิตภัณฑ์ หรือจะเป็นการจัดรูปแบบของงานบริการ รวมไปถึงลักษณะการใช้พลังงานอย่างเหมาะสม โดยสามารถจัดกลุ่มของการออกแบบอย่างยั่งยืน (Sustainable Design) ได้ออกเป็น 3 หมวดหมู่ ดังนี้ การเลือกใช้ทรัพยากร (Low-Impact Materials) การลดปริมาณการใช้ (Reduce) และการใช้ซ้ำและการนำกลับมาใช้ใหม่ (Reuse, Recycle) ซึ่งการออกแบบอย่างยั่งยืน (Sustainable Design) นั้นไม่ได้จบอยู่ที่ 3 หมวดหมู่เท่านั้น แต่ยังมีกระบวนการจัดการอีกมากมายหลายทาง และไม่ว่าจะเดินทางไหน ใช้หนทางใด ก็มีจุดมุ่งหมายเป็นจุดเดียวกัน นั่นก็คือการออกแบบที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม หรืออย่างน้อยก็ส่งผลกระทบต่อให้น้อยที่สุด” (สุวิทย์ วงศ์จุริราวาณิชย์, 2554)

จากข้อมูลข้างต้นสอดคล้องกับ เรวัต สุขสีกาญจน์ ซึ่งได้สรุปว่า “กระแสและแนวทางการออกแบบอุตสาหกรรมของโลกในช่วงศตวรรษที่ 21 มีการนำแนวความคิดเรื่อง Green Design การประหยัดพลังงาน การทำลายสิ่งแวดล้อม การออกแบบที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมาสร้างผลงานการออกแบบ โดยคำนึงถึงผู้ผลิตและผู้บริโภคเป็นสำคัญ และได้มีการสานต่อแนวความคิดไปสู่การออกแบบที่มีความยั่งยืน (Sustainability) ตั้งแต่การออกแบบผลิตภัณฑ์ขนาดเล็กภายในบ้านไปจนถึงการออกแบบสิ่งก่อสร้างในลักษณะสถาปัตยกรรมขนาดใหญ่และการออกแบบสภาพแวดล้อมด้วยแนวความคิดในการออกแบบจึงต้องหาวิธีการและทางเลือกอันเหมาะสม เพื่อให้ตอบโจทย์ในยุค

ปัจจุบัน สิ่งที่น่าสนใจและผู้ออกแบบและผู้ผลิตคำนึงถึงหรือใส่ใจเมื่อเวลาสร้างสรรค์ผลงาน โดยแยกรายละเอียด ดังนี้ การเลือกใช้ทรัพยากร (Low-Impact Materials) การลดปริมาณการใช้ (Reduce) และการใช้ซ้ำและการนำกลับมาใช้ใหม่ (Reuse, Recycle)” (เรวัต สุขสีกาญจน์, 2555)

นอกจากนี้ อินทิรา พรหมพันธุ์ อ้างถึง สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ ได้ให้ความหมายของ “การออกแบบอย่างยั่งยืน (Sustainable Design) ว่าเป็น แนวทางหนึ่งในการแสดงความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม นอกเหนือจากแนวทางอื่น ๆ ที่เป็นที่ยึดถือกันดี การออกแบบอย่างยั่งยืนหรือการออกแบบที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมนับเป็นกระแสหลักของการออกแบบยุคใหม่ที่นักออกแบบต่างให้ความสำคัญเพิ่มมากขึ้นในปัจจุบัน ความหมายของการออกแบบอย่างยั่งยืนนั้นมีความเกี่ยวข้องตั้งแต่การออกแบบวัตถุดิบขนาดเล็กไปจนถึงการออกแบบสิ่งก่อสร้างขนาดใหญ่หรือการวางแผนและผังเมือง เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม รวมไปถึงการบริการที่สอดคล้องกับกฎเกณฑ์ทางเศรษฐกิจ สังคม ตลอดจนการดำรงชีวิตอย่างยั่งยืน ซึ่งแนวคิดและหลักการการออกแบบอย่างยั่งยืนสามารถใช้ได้ทุกช่วงของขั้นตอนการออกแบบ ได้แก่

- ช่วงการวางแผน (Planning Phase)
- ช่วงการออกแบบ (Design Phase)
- ช่วงการผลิต (Manufacturing Phase)
- ช่วงการนำไปใช้ (Usage Phase)
- ช่วงการทำลายหลังการใช้เสร็จ (Disposal Phase)

แนวคิดที่นำมาใช้ในการออกแบบอย่างยั่งยืนอาจใช้เพียงข้อใดข้อหนึ่งหรือหลายข้อประกอบกันตามความเหมาะสมของบริบทในการออกแบบ” (อินทิรา พรหมพันธุ์, 2559)

โดยอินทิรา พรหมพันธุ์ อ้างถึง สิงห์ อินทรชูโต ได้สรุปว่านอกจากนี้แนวคิดและหลักการออกแบบอย่างยั่งยืนแล้วยังต้องมีความสอดคล้องกับรายละเอียดดังต่อไปนี้

- วัสดุที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในปริมาณต่ำ (Low-Impact Materials) หมายถึง การใช้ทรัพยากรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การคิดค้นวัสดุใหม่จากธรรมชาติมาแทนสารสังเคราะห์ที่เกิดจากกระบวนการทางเคมี รวมถึงการใช้ทรัพยากรที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ง่ายและสิ้นเปลืองพลังงานน้อยที่สุด (สุวิทย์ วงศ์จิวราวิชย์, 2554)

- การลด (Reduce) หมายถึง การลดการใช้ทรัพยากร โดยมากจะพบในช่วงการออกแบบช่วงการผลิตและการนำไปใช้ อาทิเช่น การออกแบบเพื่อลดอัตราการใช้วัตถุดิบในกระบวนการผลิต และการออกแบบเพื่อลดอัตราการใช้พลังงานในกระบวนการผลิต และการออกแบบเพื่อลดอัตราการใช้พลังงานในระหว่างการใช้งาน เป็นต้น

- การใช้ซ้ำ (Reuse) หมายถึง การนำผลิตภัณฑ์ หรือชิ้นส่วนของผลิตภัณฑ์ซึ่งผ่านช่วงการนำไปใช้เรียบร้อยแล้วและพร้อมที่จะเข้าสู่ช่วงของการทำลาย กลับมาใช้ใหม่ ทั้งที่เป็นการใช้ใหม่ใน

ผลิตภัณฑ์เดิม หรือผลิตภัณฑ์ใหม่ก็ตาม เช่น การออกแบบให้ผลิตภัณฑ์แต่ละรุ่นมีชิ้นส่วนบางชิ้นที่ใช้ร่วมกันได้ เมื่อรุ่นแรกหยุดการผลิตแล้วยังสามารถเก็บคืนและนำบางชิ้นส่วนมาใช้ในการผลิตรุ่นต่อไป

- การนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) หมายถึง การนำผลิตภัณฑ์หรือชิ้นส่วนของผลิตภัณฑ์ที่อยู่ในช่วงของการทำลายมาผ่านกระบวนการแล้วนำกลับมาใช้ใหม่ตั้งแต่ช่วงของการวางแผน การออกแบบ หรือแม้แต่ช่วงของการผลิตก็ได้แก่ การออกแบบให้ถอดประกอบได้ง่าย การออกแบบเพื่อการนำกลับมาใช้ใหม่ เช่น การออกแบบผลิตภัณฑ์โดยใช้วัสดุพลาสติกหรือกระดาษที่ง่ายต่อการนำกลับมาใช้ใหม่ เป็นต้น

- การซ่อมบำรุง (Repair) หมายถึง การออกแบบให้ง่ายต่อการซ่อมบำรุง ทั้งนี้มีแนวคิดที่ว่า หากผลิตภัณฑ์สามารถซ่อมบำรุงได้ง่ายจะเป็นการยืดอายุช่วงชีวิตของการใช้งาน ซึ่งทำที่สุดสามารถลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมได้ การซ่อมบำรุงนี้เกิดภายในช่วงชีวิตของการใช้งานแล้วมาใช้อีกครั้ง

- การแปลงสภาพวัสดุเหลือใช้ (Upcycling) หรือการทำให้วัสดุหรือผลิตภัณฑ์ที่ไม่สามารถใช้งานตามหน้าที่เดิมให้กลายเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ที่มีคุณภาพและมีมูลค่าสูงขึ้นอีกทั้งยังเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เช่น การนำวัสดุคุณภาพมาแปลงสภาพให้เป็นผลิตภัณฑ์หรือวัสดุที่มีมูลค่าสูงขึ้นกว่าเดิม การแปลงสภาพวัสดุเหลือใช้จึงครอบคลุมทั้งการนำกลับมาใช้ใหม่และการใช้ซ้ำ เพราะจุดมุ่งหมายหลักก็เพื่อลดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ สามารถนำวัสดุที่มีอยู่หมุนเวียนกลับมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การนำวัสดุที่ไม่สามารถใช้ประโยชน์ได้แล้วมาทำให้มีมูลค่าหรือใช้ได้ดีกว่าเดิม หรือการนำวัสดุที่ผ่านการใช้งานแล้วมาทำให้มีคุณภาพและมูลค่าเพิ่มขึ้น (อินทิรา พรหมพันธุ์, 2559)

2.6.3 การออกแบบอย่างยั่งยืนและสิ่งแวดล้อมสร้างสรรค์

สรนาถ สีนอุไรพันธ์ และขวัญชัย กาแก้ว ได้อธิบายว่า “สิ่งแวดล้อมสรรค์สร้าง คือ บริบทแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น ปรับเปลี่ยน จัดการ และรักษาไว้ เพื่อตอบสนองและรองรับจุดประสงค์และความต้องการของมนุษย์ในด้านต่าง ๆ ให้เกิดความสะดวกสบายและสุขภาวะที่ดี ประกอบด้วยบริบทในทุก ๆ ระดับ ที่ทำงานด้วยกันเป็นองค์รวม” (สรนาถ สีนอุไรพันธ์ และขวัญชัย กาแก้ว, 2559)

Wendy R. McClure and Tom J. Bartuska ได้อธิบายว่า “สิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างเป็นที่แพร่หลาย แต่ทั้งคำและขอบเขตของสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างนั้นไม่ครอบคลุม แม้ว่าเราจะอาศัยอยู่ในสิ่งแวดล้อมนั้น ๆ ทุกวันจึงกำหนดคำจำกัดความของสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างขึ้นด้วยคุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกันสี่ประการจะเป็นประโยชน์ มีรายละเอียดคือ

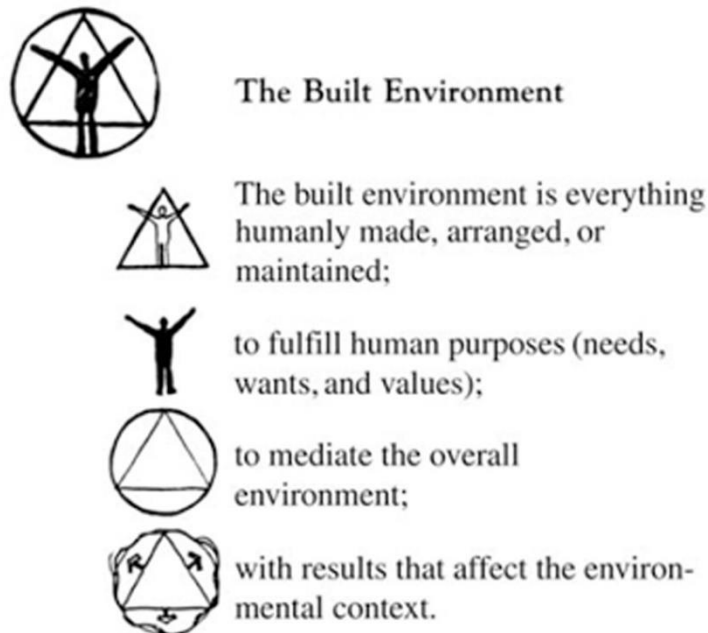
ประการแรก สิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างมีความกว้างขวางมีอยู่ทุกหนทุกแห่ง คือการให้บริบทสำหรับความพยายามของมนุษย์ทั้งหมด โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือทุกสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น ดัดแปลง หรือก่อสร้าง จัดการ หรือบำรุงรักษา

ประการที่สอง สิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างคือการสร้างจากจิตใจมนุษย์และเป็นผลจากจุดประสงค์ของมนุษย์ จุดมุ่งหมายเพื่อตอบสนองความต้องการและค่านิยมของมนุษย์

ประการที่สาม ส่วนใหญ่สิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างถูกสร้างขึ้นเพื่อช่วยให้รับมือและปกป้องจากสภาพแวดล้อมโดยรวม เพื่อเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมเพื่อความสบายและความเป็นอยู่ที่ดี

ประการที่สี่ คุณลักษณะที่ชัดเจนแต่มีถูกกลืนคือทุกองค์ประกอบของสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างถูกกำหนดรูปแบบตามบริบท

แต่ละองค์ประกอบและทุกองค์ประกอบมีส่วนสนับสนุนทั้งในด้านบวกหรือด้านลบต่อคุณภาพโดยรวมของสิ่งแวดล้อมทั้งที่สร้างขึ้นและเกิดขึ้นตามธรรมชาติ เกิดความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม ผลกระทบเหล่านี้มักเกิดขึ้นในระดับท้องถิ่น และมีมากขึ้นเรื่อย ๆ ในทุกระดับรวมทั้งระดับโลกและแม้แต่ระดับโลก แผนภาพในภาพที่ 28 มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยให้เห็นภาพและกำหนดสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างด้วยคุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกันสี่ประการโดยใช้สามเหลี่ยมเป็นสัญลักษณ์ ซึ่งสามเหลี่ยมเป็นเสมือนโครงสร้างเป็นรูปแบบเรขาคณิตที่เสถียรที่สุดและมีด้านที่แตกต่างกันสามด้าน มีจุดสามจุดเข้าด้วยกัน” (Wendy R. McClure and Tom J. Bartuska, 2007)

ภาพที่ 7 แผนภาพคำจำกัดความของสภาพแวดล้อมที่สร้างขึ้นและลักษณะที่เกี่ยวข้องสี่ประการ

ที่มา: Wendy R. McClure and Tom J. Bartuska, 2007

2.6.4 ส่วนประกอบของสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้าง

Wendy R. McClure and Tom J. Bartuska ได้อธิบายว่า “ความหลากหลายและขอบเขตของสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างมีเนื้อหาที่หลากหลายและบริบทที่ละเอียดอ่อน ซึ่งมีการจัดระเบียบเป็นส่วนประกอบ 7 ส่วนที่เกี่ยวข้องกัน ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ การตกแต่งภายใน โครงสร้าง ภูมิทัศน์ เมือง ภูมิภาค และโลก ผลรวมของทั้ง 7 ส่วนจะกำหนดขอบเขตของสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างทั้งหมด”

1. PRODUCTS

ภาพที่ 8 ระดับของสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างส่วนผลิตภัณฑ์
ที่มา: Wendy R. McClure and Tom J. Bartuska, 2007

1) ผลิตภัณฑ์

ผลิตภัณฑ์ประกอบด้วยวัสดุและสินค้าที่สร้างขึ้น โดยทั่วไปเพื่อขยายขีดความสามารถของมนุษย์ในการทำงานเฉพาะสัญลักษณ์กราฟิก เช่น ตัวอักษรตะวันตก เครื่องมือ (ปากกาและดินสอ ค้อนและเลื่อย ท่อสันติภาพหรืออาวุธ) วัสดุ (อิฐ ปูน ไม้ คอนกรีตและเหล็ก โพลีเมอร์ พลาสติก) เครื่องจักร (วิทยุ สเตอริโอ โทรทัศน์ ระบบโทรคมนาคม เครื่องคิดเลข คอมพิวเตอร์ โรลเลอร์สเก็ต รถยนต์ เครื่องบิน ยานอวกาศ) เป็นต้น

2. INTERIORS

ภาพที่ 9 ระดับของสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างส่วนการตกแต่งภายใน
ที่มา: Wendy R. McClure and Tom J. Bartuska, 2007

2) การตกแต่งภายใน

พื้นที่ภายในถูกกำหนดโดยการจัดกลุ่มผลิตภัณฑ์และโดยทั่วไปอยู่ภายในโครงสร้าง โดยทั่วไปสร้างขึ้นเพื่อปรับปรุงกิจกรรมและสอดคล้องปัจจัยภายนอก เช่น ห้องนั่งเล่น ห้องทำงาน ห้องส่วนตัว หอประชุมสาธารณะ สนามกีฬา เป็นต้น

3. STRUCTURES

ภาพที่ 10 ระดับของสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างส่วนโครงสร้าง

ที่มา: Wendy R. McClure and Tom J. Bartuska, 2007

3) โครงสร้าง

โครงสร้างคือการจัดกลุ่มตามแผนของพื้นที่ที่กำหนดโดยการสร้างผลิตภัณฑ์ ซึ่งโดยทั่วไปกิจกรรมที่เกี่ยวข้องจะรวมกันเป็นโครงสร้างแบบผสม เช่น ที่อยู่อาศัย โรงเรียน อาคารสำนักงาน โบสถ์ โรงงาน ทางหลวง อุโมงค์ สะพาน เขื่อน เป็นต้น โดยทั่วไปโครงสร้างมีทั้งพื้นที่ภายในภายนอก

4. LANDSCAPES

ภาพที่ 11 ระดับของสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างส่วนภูมิทัศน์

ที่มา: Wendy R. McClure and Tom J. Bartuska, 2007

4) ภูมิทัศน์

ภูมิทัศน์คือพื้นที่ภายนอกและ/หรือการจัดกลุ่มพื้นที่และโครงสร้างตามแผน เช่น ลานบ้าน ห้างสรรพสินค้า สวนสาธารณะ สวนสำหรับบ้านหรือโครงสร้างอื่น ๆ ฟาร์ม ชนบท ป่าสงวนแห่งชาติ และสวนสาธารณะ เป็นต้น ภูมิประเทศโดยทั่วไปมีทั้งสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมที่สร้างขึ้น

5. CITIES

ภาพที่ 12 ระดับของสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างส่วนเมือง

ที่มา: Wendy R. McClure and Tom J. Bartuska, 2007

5) เมือง

เมืองคือกลุ่มของโครงสร้างและภูมิทัศน์ที่มีขนาดและความซับซ้อนต่างกัน โดยทั่วไปจะรวมกลุ่มกันเพื่อกำหนดชุมชนด้วยเหตุผลทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และ/หรือสิ่งแวดล้อม เช่น เขต การปกครอง ละแวกบ้าน อำเภอ หมู่บ้าน เมือง และเมืองที่มีขนาดต่างกัน เป็นต้น

6. REGIONS

ภาพที่ 13 ระดับของสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างส่วนภูมิภาค

ที่มา: Wendy R. McClure and Tom J. Bartuska, 2007

6) ภูมิภาค

ภูมิภาคคือกลุ่มเมืองและภูมิภาคที่มีขนาดและความซับซ้อนต่างกัน โดยทั่วไปถูกกำหนดโดยลักษณะทางการเมือง สังคม เศรษฐกิจ และ/หรือสิ่งแวดล้อมร่วมกัน เช่น ภูมิภาคโดยรอบของเมือง พื้นที่หลายเขต ภูมิภาคของรัฐหรือหลายรัฐ ประเทศ ทวีป เป็นต้น

7. EARTH

ภาพที่ 14 ระดับของสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างส่วนโลก

ที่มา: Wendy R. McClure and Tom J. Bartuska, 2007

7) โลก

โลกรวมถึงสิ่งที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้นคือ การจัดกลุ่มของภูมิภาคต่าง ๆ ที่ประกอบด้วยเมืองและภูมิภาคทั่วโลก ซับซ้อน สวยงาม และยังคงลึกลับ ซึ่งเมื่อพลังของมนุษย์ขยายตัวขึ้น อาจถือได้ว่าเป็นสิ่งประดิษฐ์ขั้นสูงสุด (Wendy R. McClure and Tom J. Bartuska, 2007)

ภาพที่ 15 ระดับของสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างทั้งหมด

ที่มา: Wendy R. McClure and Tom J. Bartuska, 2007

2.6.5 ตัวอย่างการออกแบบอย่างยั่งยืนด้านผลิตภัณฑ์

รूपันท์ แก้วปาน สราวุธ อิศรานุวัฒน์ และจรรยา แผลงนอก ได้สรุปว่า “หลักการและแนวคิดในการออกแบบผลิตภัณฑ์เป็นการรวมกันขององค์ประกอบในงาน ออกแบบสร้างสรรค์ทั้งทางด้านศิลปะ วิศวกรรมศาสตร์ การวิเคราะห์พฤติกรรมด้านการตลาด และผลกระทบโดยรวมตั้งแต่การคิดการผลิต จำหน่าย การใช้และเสื่อมสลายในท้ายที่สุด จนมีผู้รวบรวมเป็นหลักการ ได้แก่ หน้าที่ใช้สอย (Function) ความงาม (Aesthetics) ความสะดวกในการใช้ (Ergonomics) ความปลอดภัย (Safety) โครงสร้าง (Construction) ราคา (Cost) วัสดุ (Materials) กรรมวิธีการผลิต (Production) การซ่อมบำรุงรักษา (Ease of maintenance) และการขนส่ง (Transportation) ซึ่งทั้งหมดนี้รวมอยู่ในกระบวนการออกแบบที่มีระบบและกระบวนการอย่างเป็นขั้นตอน

แม้จะมีการเพิ่มความสำคัญในศาสตร์ใดศาสตร์หนึ่งเป็นแนวคิดหลัก จนเกิดเป็นทฤษฎีและแนวคิดเฉพาะทางขึ้นที่มีความหลากหลาย แยกเฉพาะเป็นหลายแนวคิด เช่น แนวความคิดในการออกแบบสินค้าที่คำนึงถึงการขนส่ง (Design for transport & flat design) แนวความคิดในการออกแบบด้วยหลักการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (Eco-Design) แนวคิดเพื่อผู้พิการและเพื่อส่วนรวม (Design for Disable & Universal Design) แนวความคิดการออกแบบหัตถอุตสาหกรรม (Industrial-Craft) แต่ความเรียบง่ายและวัตถุประสงค์หลักของการยกระดับคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น ยังคงเป็นสิ่งพื้นฐานที่สุดที่จะถูกนำมากล่าวและนำไปปรับใช้ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน” (รूपันท์ แก้วปาน และคณะ, 2563) และ ญาณิน มัทธูรส ยังได้สรุปว่า “คุณสมบัติที่ดีของผลิตภัณฑ์ มีดังนี้

- ความแปลกใหม่ (Innovative)
- มีที่มา (Story)
- ระยะเวลาที่เหมาะสม (Timing)
- ราคาพอสมควร (Price)
- มีข้อมูลข่าวสาร (Information)
- เป็นที่ยอมรับ (Regional Acceptance)
- มีอายุการใช้งาน (Life Cycle)

ซึ่งในการออกแบบผลิตภัณฑ์มีแนวคิดได้หลากหลายรูปแบบเช่นกันกับ รूपันท์ แก้วปาน สราวุธ อิศรานุวัฒน์ และจรรยา แผลงนอก ที่สรุปไว้ข้างต้น โดยในที่นี้ ญาณิน มัทธูรส ได้กล่าวถึงแนวคิดทางมิติวัฒนธรรม” (ญาณิน มัทธูรส, 2556)

นอกจากแนวคิดข้างต้นแล้ว ชลธิศ ดาราวงษ์ ได้อธิบาย “แนวคิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่อย่างยั่งยืน (Sustainable New Product Development) หมายถึง กระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่เกิดขึ้นภายในองค์กรที่คำนึงถึงการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ สุขภาพ ของสัตว์และมนุษย์อย่างชัดเจนและต่อเนื่อง ซึ่งการสร้างควมยั่งยืนให้กับกระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่นั้นจะช่วย

ให้องค์กรได้รับผลประโยชน์จากการลดกระบวนการที่ไม่มีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังเป็นการสร้างสรรค์ความแตกต่างของผลิตภัณฑ์ ภาพลักษณ์องค์กร และความสัมพันธ์ระหว่างพนักงาน การสร้างความยั่งยืนในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่สามารถทำได้ 3 ด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม หมายถึง การพัฒนาความสามารถของสมาชิกในทีมให้พัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ที่ไม่สร้างผลเสียต่อสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ได้แก่ อากาศ น้ำ และดิน โดยผลิตภัณฑ์ใหม่จะต้องส่งผลกระทบต่อกระบวนการเดิม หรืออาจเรียกได้ว่าเป็นพัฒนาผลิตภัณฑ์สีเขียว (Green Product) โดยทีมพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้องมีความมุ่งมั่นในการค้นหาเทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อมาใช้ในการดำเนินการพัฒนาผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่องและสามารถสร้างผลประกอบที่ดีให้กับองค์กรโดยรวม ซึ่งกระบวนการนี้จะต้องลดปริมาณ การใช้วัตถุดิบที่สร้างของเสียหรือมลพิษให้กับสิ่งแวดล้อมและใช้พลังงานทางเลือกที่สะอาด

ด้านที่ 2 ความยั่งยืนด้านสังคม หมายถึง ความสามารถของทีมพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ในการดำรงรักษาความเป็นอยู่ทางสังคมโดยผ่านการมีส่วนร่วม การพัฒนาคุณค่าร่วมกัน และการให้สิทธิที่เท่าเทียมกัน อีกทั้งยังให้ความสำคัญของสังคมภายในองค์กร ได้แก่ พนักงานทุกระดับชั้น และสังคมภายนอก ได้แก่ ชุมชนผู้ร่วมค้าทางธุรกิจ ดังนั้น องค์กรต้องคำนึงถึงการลงทุนทางสังคม (Social Capital) เพื่อรักษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรและสังคมได้อย่างยั่งยืน

ด้านที่ 3 ความยั่งยืนด้านเศรษฐกิจหมายถึง ความสามารถในการรักษาผลประโยชน์ทางด้านรายได้และผลกำไรในรูปตัวเงิน รวมทั้ง ยอดจำหน่ายของผลิตภัณฑ์ใหม่ในรูปปริมาณให้กับองค์กรและที่สำคัญมากกว่านั้นก็คือ การรักษาตำแหน่งทางการตลาดและการเติบโตทางธุรกิจอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตามผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจขององค์กรไม่ควรมุ่งเน้นแต่กำไรหรือความอยู่รอดของธุรกิจในระยะสั้น แต่องค์กรควรตระหนักและให้ความสำคัญต่อการพัฒนาศักยภาพของธุรกิจในระยะยาว โดยต้องอาศัยความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อมและทางสังคมร่วมด้วยเช่นกัน” (ชลธิศ ดาราวงษ์, 2562)

จากข้อมูลข้างต้นทั้งหมดผู้วิจัยจึงได้ค้นคว้าตัวอย่างการออกแบบผลิตภัณฑ์อย่างยั่งยืน ดังนี้

ตัวอย่างที่ 1 ภาชนะจากวัสดุธรรมชาติ “ใบตองตั้ง” วัสดุท้องถิ่นของอำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง สร้างชื่ออีกครั้งในฐานะภาชนะจากวัสดุธรรมชาติที่คิดค้นจากคนไทย ได้รับในระดับโลกโดยผลงานนี้เป็นของชญากร วงศ์อะถะ รองนายกเทศมนตรีตำบลแม่เมาะ อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง (SALIKA Knowledge Sharing Space, 2562)

ภาพที่ 16 ชญากร วงศ์อะถะ เจ้าของผลงานภาชนะจากวัสดุธรรมชาติ ใบตองตึง
ที่มา: SALIKA Knowledge Sharing Space, 2562

ภาพที่ 17 ตัวอย่างผลงานภาชนะจากวัสดุธรรมชาติ ใบตองตึง
ที่มา: SALIKA Knowledge Sharing Space, 2562

ตัวอย่างที่ 2 ภาชนะจากวัสดุธรรมชาติ “จานกาบหมาก” ในเพชรบุรี ช่วยลดขยะเป็น ภาชนะทางเลือก โดยคุณสมบัติคือเหนียว ทน กันน้ำ (SALIKA Knowledge Sharing Space, 2562)

ภาพที่ 18 ตัวอย่างผลงานภาชนะจากวัสดุธรรมชาติ จานกาบหมาก
ที่มา: SALIKA Knowledge Sharing Space, 2562

ภาพที่ 19 ไกรสร ศรีสุวรรณ เจ้าของผลงานภาชนะจากวัสดุธรรมชาติ จานกาบหมาก
ที่มา: SALIKA Knowledge Sharing Space, 2562

ตัวอย่างที่ 3 ภาพจากวีดิทัศน์ “นวัตกรรมกระดาษมะพร้าว” เป็นโมเดลกระดาษทางเลือกที่ช่วยเพิ่มมูลค่าขยะทางการเกษตร (SALIKA Knowledge Sharing Space, 2562)

ภาพที่ 20 ตัวอย่างผลงานกระดาษจากวัสดุธรรมชาติ กระดาษมะพร้าว
ที่มา: SALIKA Knowledge Sharing Space, 2562

ภาพที่ 21 การทดลองผลิตกระดาษมะพร้าว
ที่มา: SALIKA Knowledge Sharing Space, 2562

2.6.6 ตัวอย่างการออกแบบอย่างยั่งยืนด้านการตกแต่งภายใน

ชัตติพงษ์ ด้วงสำราญ ได้สรุปว่า “การออกแบบตกแต่งภายในที่นำไปสู่ผลงานที่มีคุณภาพได้นั้นจะต้องมีการวางแผนให้เกิดความสำเร็จด้วยปัจจัยแห่งความคิดสร้างสรรค์ในทกมิตของผลงานนั้น สร้างความประทับใจให้แก่ผู้ลงทุนหรือผู้พบเห็น จึงจำเป็นต้องเข้าใจกระบวนการและมีหลักการออกแบบตกแต่งภายในอย่างครบถ้วนทุกองค์ประกอบ ทุกบริบทรอบทิศ คือ ประโยชน์ใช้สอย ความงามของรูปแบบ การจัดวาง และจิตวิทยาในงานออกแบบตกแต่งภายใน การประกอบวิชาชีพนักออกแบบตกแต่งภายในนั้นต้องตอบสนองกับความต้องการใหม่ของสังคมและบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป ต้องพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ที่มีคุณสมบัติของนักออกแบบตกแต่งภายในรุ่นใหม่” (ชัตติพงษ์ ด้วงสำราญ, 2564) ซึ่งสอดคล้องกับ จง บุญประชา ที่สรุปว่า “การออกแบบตกแต่งภายใน มีหลักในการออกแบบเบื้องต้นอยู่ 4 ประการคือ ประโยชน์ใช้สอย ความงามของรูปแบบ การจัดวาง และจิตวิทยาในงานออกแบบตกแต่งภายใน

ปัจจัยทั้ง 4 ประการนี้ จะต้องอาศัยเหตุผลทางพฤติกรรมและข้อมูลต่าง ๆ ของมนุษย์เป็นหลัก เนื่องด้วยการออกแบบทั้งหลายทั้งมวลก็เพื่อมุ่งไปสู่ความพึงพอใจ และความสะดวกสบายของมนุษย์นั่นเอง ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการออกแบบตกแต่งภายในจะไม่มีแบบที่ตายตัว แต่จะมีได้หลากหลาย ในพื้นที่เดียวกันสามารถที่จะนำรูปแบบการตกแต่งภายในได้อย่างน้อย 4 รูปแบบใหญ่ ๆ คือ รูปแบบตกแต่งภายในรูปแบบดั้งเดิม รูปแบบการตกแต่งภายในสมัยใหม่ รูปแบบตกแต่งภายในร่วมสมัย และรูปแบบตกแต่งภายในตามท้องถิ่น ความแตกต่างรูปแบบที่เกิดขึ้นนั้น เกิดขึ้นด้วยความพึงพอใจของผู้ใช้ รสนิยม และรูปแบบการใช้ชีวิตที่แตกต่างกันนั่นเอง (จง บุญประชา, 2557)

โดยในที่นี้ผู้วิจัยมุ่งเน้นไปที่การออกแบบตกแต่งภายในอย่างยั่งยืน ซึ่ง Moneyforaids บทความเพื่อคนทำธุรกิจต้องรู้ ได้อธิบายว่า “การออกแบบตกแต่งภายในที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเป็นส่วนหนึ่งของสถาปัตยกรรมที่ยั่งยืน ซึ่งหมายถึงการปรับเทคนิคที่ช่วยคืนการอนุรักษ์ธรรมชาติจากมลภาวะ” (Moneyforaids, 2564) หรืออธิบายได้ว่า สถาปัตยกรรมที่ยั่งยืน คือ การออกแบบอาคารเพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ทั้งในระหว่างการผลิตวัสดุอาคาร ในระหว่างกระบวนการก่อสร้าง รวมถึงในระหว่างช่วงอายุการใช้งานของอาคาร เช่น การใช้ความร้อน ไฟฟ้า หรือแม้กระทั่งการทำความสะดวก เป็นต้น การออกแบบที่เน้นประสิทธิภาพในเรื่องของการทำความร้อนและระบบทำความเย็น การเลือกใช้แหล่งพลังงานทางเลือก เช่น ระบบทำน้ำร้อนโดยใช้พลังงานแสงอาทิตย์ การใช้พลังงานจากลม พลังงานแสงอาทิตย์ การใช้น้ำฝนมารดน้ำต้นไม้ ฯลฯ สามารถจำแนกหลักการที่สำคัญของวิธีการออกมาได้ 2 วิธี คือ

- วิธีการธรรมชาติ เป็นวิธีการพึ่งพาธรรมชาติ โดยการนำแหล่งธรรมชาติมาใช้ประโยชน์ทางตรงและทางอ้อม ลดการใช้เทคโนโลยีเครื่องกลในอาคาร เน้นการพึ่งพาสภาวะแวดล้อมธรรมชาติให้มากที่สุด

- วิธีการเทคโนโลยี เป็นการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ และประสิทธิภาพสูงที่สุด โดยการดัดแปลงเทคโนโลยีที่มีอยู่ให้เหมาะสมเพื่อการประหยัดพลังงาน การคัดเลือกทำเลที่ตั้งที่เหมาะสมต้องเอื้อประโยชน์แก่อาคาร ทั้งในด้านสาธารณสุขปโภคต่าง ๆ รวมถึงใช้วัสดุอุปกรณ์อื่นที่ไม่ต้องพึ่งพาวัสดุธรรมชาติ เช่น วัสดุสังเคราะห์ที่มีคุณภาพ เป็นต้น (Bareo Interior Design & IssysDecoration, ม.ป.ป)

จากข้อมูลข้างต้นผู้วิจัยจึงได้ค้นคว้าตัวอย่างการออกแบบตกแต่งภายในอย่างยั่งยืน ดังนี้

ตัวอย่างที่ 1 Bio-Marble เมื่อเศษกระดาษกลายเป็นหินอ่อน นวัตกรรมงานดีไซน์วัสดุเพื่อสิ่งแวดล้อม Bio-Marble เกิดจากฝีมือการคิดค้นของ Hannah Elisabeth Jones ซึ่งเป็นโปรเจกต์ในการศึกษาด้านสิ่งทอที่ Manchester School of Art ตัววัสดุทำจากขยะกระดาษ นำมาผ่านกรรมวิธีหล่อขึ้นรูปและย้อมสีเป็นชิ้นส่วนโมดูลาหกเหลี่ยม ในชุดสีที่แตกต่างกัน ซึ่งสีสันทันได้แรงบันดาลใจจากภูเขา Clwydian และภูมิทัศน์ของเวลส์ แผงเจดนาในการบอกเล่าถึงแนวคิดวัสดุยั่งยืน สะท้อนถึงปัญหาสิ่งแวดล้อม กระตุ้นจิตสำนึกในการลดขยะ และการนำวัสดุต่าง ๆ กลับมาใช้ใหม่ (บ้านและสวน, 2562)

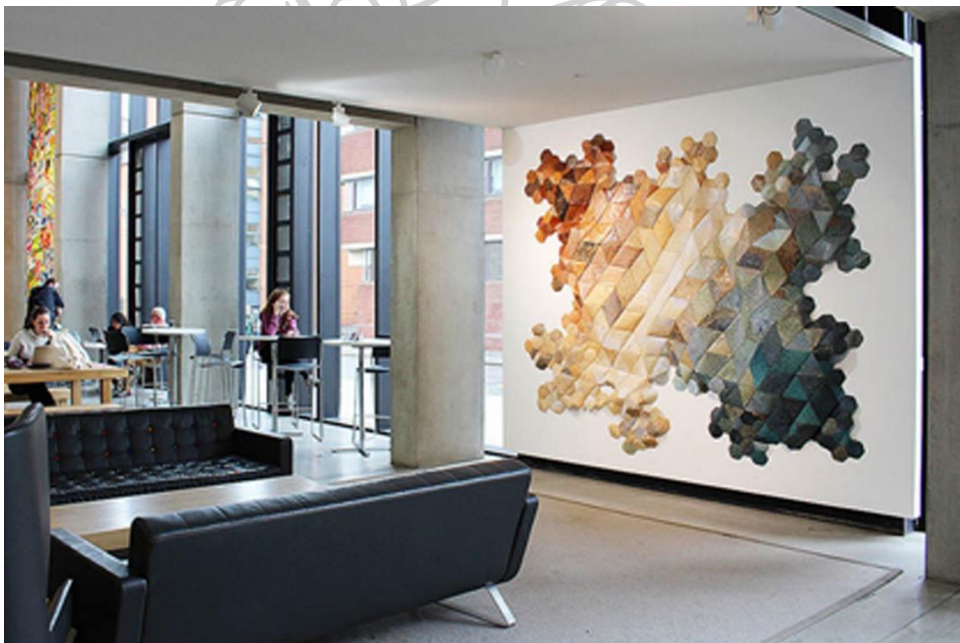

ภาพที่ 22 ตัวอย่างวัสดุเพื่อสิ่งแวดล้อม Bio-Marble 1

ที่มา: บ้านและสวน, 2562

ภาพที่ 23 ตัวอย่างวัสดุเพื่อสิ่งแวดล้อม Bio-Marble 2
ที่มา: บ้านและสวน, 2562

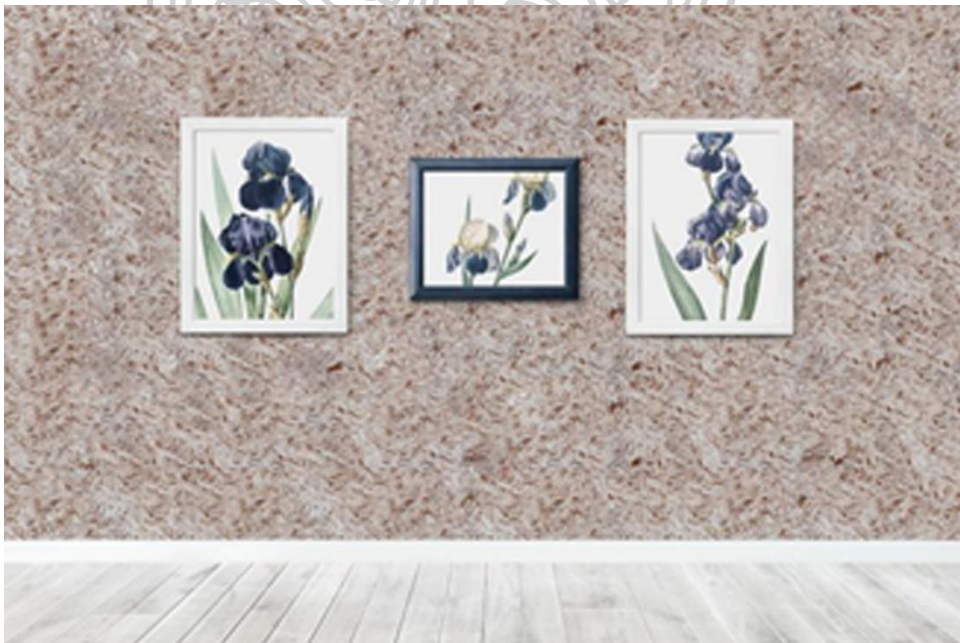

ภาพที่ 24 การตกแต่งภายในด้วยวัสดุเพื่อสิ่งแวดล้อม Bio-Marble
ที่มา: บ้านและสวน, 2562

ตัวอย่างที่ 2 Magic Liquid Wall วัสดุที่เป็นนวัตกรรมออกแบบผลิตภัณฑ์ตกแต่งผนัง
ภายใน รูปแบบลึควิวอลเปเปอร์ จากวัตถุดิบธรรมชาติ อาทิ เยื่อไผ่ ฝ้าย และใย (Wazzadu, 2562)

ภาพที่ 25 ขั้นตอนการใช้งาน Magic Liquid Wall วัสดุที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
ที่มา: Wazzadu, 2562

ภาพที่ 26 ตัวอย่างการตกแต่งภายในด้วย Magic Liquid Wall วัสดุที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม 1
ที่มา: Wazzadu, 2562

ภาพที่ 27 ตัวอย่างการตกแต่งภายในด้วย Magic Liquid Wall วัสดุที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม 2
ที่มา: Wazzadu, 2562

ภาพที่ 28 ตัวอย่างการตกแต่งภายในด้วย Magic Liquid Wall วัสดุที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม 3
ที่มา: Wazzadu, 2562

ตัวอย่างที่ 3 บ้านรักษ์โลกสไตล์ญี่ปุ่น สร้างตามแนวช่องว่างระหว่างต้นไม้จากความคิดหลักของผู้ออกแบบคือ การทำให้บ้านเป็นหนึ่งเดียวกับธรรมชาติ ดังนั้นรอบ ๆ ตัวบ้านเลยยังคงความสวยงามของเหล่าต้นไม้เอาไว้ได้อย่างดีเยี่ยม ในขณะที่เดียวกันต้นไม้ก็ก่อให้เกิดภาพวิวทิวทัศน์ที่สวยงามกับตัวบ้านด้วย แต่บ้านต้นไม้มีข้อเสียในฤดูหนาว เพราะหิมะจะตกหนักและทับถมกันถึง 2 เมตร ดังนั้นผู้ออกแบบจึงจำเป็นต้องยกพื้นบ้านให้สูงขึ้น เพื่อจะได้ไม่ส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตในช่วงเวลาดังกล่าว อีกทั้งยังเป็นวิธีที่ช่วยป้องกันความชื้นจากพื้นดิน นับว่าเป็นการออกแบบที่คำนึงถึงความอุ่นสบายตลอดทั้งปี ซึ่งการตกแต่งภายในเน้นไปที่ 3 สีหลัก ได้แก่ ดำ ขาว และน้ำตาลแดงที่ได้จากเนื้อไม้ ซึ่งถึงแม้จะเป็นโทนสีที่แตกต่างแต่ก็ไม่มีจุดใดที่ดูแตกต่างเลย อีกทั้งยังเป็นโทนสีที่กลมกลืนไปกับบรรยากาศรอบตัวทั้งภายนอกและภายในได้เป็นอย่างดีอีก (กระปุก, 2557)

ภาพที่ 29 บ้านรักษ์โลกสไตล์ญี่ปุ่น สร้างตามแนวช่องว่างระหว่างต้นไม้
ที่มา: กระปุก, 2557

ภาพที่ 30 การตกแต่งภายในบ้านรักษ์โลกสไตล์ญี่ปุ่น สร้างตามแนวช่องว่างระหว่างต้นไม้ 1
 ที่มา: กระปุก, 2557

ภาพที่ 31 การตกแต่งภายในบ้านรักษ์โลกสไตล์ญี่ปุ่น สร้างตามแนวช่องว่างระหว่างต้นไม้ 2
 ที่มา: กระปุก, 2557

ภาพที่ 32 การตกแต่งภายในบ้านรักษ์โลกสไตล์ญี่ปุ่น สร้างตามแนวช่องว่างระหว่างต้นไม้ 3
ที่มา: กระปุก, 2557

2.6.7 ตัวอย่างการออกแบบอย่างยั่งยืนด้านโครงสร้าง (สถาปัตยกรรม)

ชานาญ บุญญาพุทธิพงศ์ ได้สรุปว่า “ผลกระทบของสถาปัตยกรรมต่อสิ่งแวดล้อม ปัญหาที่เกิดขึ้นมีมากมายหลายประการ วัสดุที่นำมาใช้ในงานก่อสร้างอาคารก็มีปริมาณมหาศาลถึง 40% ของวัตถุดิบที่ผลิตออกจากธรรมชาติ ไม่ว่าจะเป็น หิน ดิน ทราย หรือวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิต เหล็ก อลูมิเนียม กระฉก เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ล้วนสร้างผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม เนื่องจากสภาพของพื้นดินได้ถูกเปลี่ยนแปลง สารพิษที่เกิดจากการทำเหมืองเพื่อหาวัตถุดิบในการผลิต อากาศและน้ำถูกรบกวนโดยกระบวนการผลิต ป่าจำนวนมากถูกทำลายเพื่อนำไปใช้ในการก่อสร้างส่งผลกระทบต่อสังคมโดยตรง” (ชานาญ บุญญาพุทธิพงศ์, 2547) จากข้อมูลข้างต้นทั้งหมดผู้วิจัยจึงได้ค้นคว้าตัวอย่างการออกแบบอย่างยั่งยืนด้านโครงสร้าง (สถาปัตยกรรม) ดังนี้

ตัวอย่างที่ 1 Stilts House อยู่กับวัฒนธรรมชาติในบ้านไร่หน้าต่างบานกระฉก บ้านที่ตั้งอยู่ที่เมือง Villamil ประเทศเอกวาดอร์ ในบริเวณย่านที่อยู่อาศัยของชาวประมงที่ UNESCO ยกให้เป็นพื้นที่ที่มีสภาพภูมิอากาศดีที่สุดในอันดับ 2 ของโลก Stilts House จึงได้รับการออกแบบรวมองค์ประกอบดั้งเดิมของสถาปัตยกรรมท้องถิ่นโดยใช้บานหน้าต่างกรอบไม้แทนบานกระฉก รวมถึงการใช้วัสดุก่อสร้างในท้องถิ่นอย่างอิฐก่อผนังแบบทึบและก่อเว้นช่องลม เพื่อแบ่งกันทั้ง พื้นที่โดยอิฐถือเป็นวัสดุที่มีคุณสมบัติในการระบายอากาศได้ดี นอกจากนี้ยังโดดเด่นด้วยโครงสร้างเสาไม้ที่รองรับอาคาร 2 ชั้นที่เน้นรูปแบบของสถาปัตยกรรมในระนาบ (บ้านและสวน, 2563)

ภาพที่ 33 Stilts House อยู่กับวิถีวัฒนธรรมชาติในบ้านไร่หน้าต่างบานกระจก 1
ที่มา: บ้านและสวน, 2563

ภาพที่ 34 Stilts House อยู่กับวิถีวัฒนธรรมชาติในบ้านไร่หน้าต่างบานกระจก 2
ที่มา: บ้านและสวน, 2563

ภาพที่ 35 Stilts House อยู่กับวัสดุธรรมชาติในบ้านไร้หน้าต่างบานกระจก 3
ที่มา: บ้านและสวน, 2563

ตัวอย่างที่ 2 Children's Village วัฒนธรรมท้องถิ่นและความยั่งยืนของผืนแผ่นดิน หมู่บ้านของเด็ก ๆ ในรัฐ Tocantins ประเทศบราซิล สร้างขึ้นเพื่อรองรับการอยู่อาศัยของเด็กกว่า 500 ชีวิต จากโรงเรียนประจำ Canuanã โดยได้รับการออกแบบให้เป็นอาคารที่สร้างจากวัสดุธรรมชาติอย่างดินและอิฐ สัญลักษณ์ของการเชื่อมต่อระหว่างคนและแผ่นดิน อีกทั้งยังคงทนต่อสภาพภูมิอากาศและกายภาพของผืนดิน

สถานที่แห่งนี้เปรียบเสมือนโรงเรียนของเด็ก ๆ ที่ประกอบด้วยอาคารหลัก 2 ส่วน คือ

- หมู่บ้านเด็กชาย
- หมู่บ้านเด็กหญิง

โดยจัดวางอาคารให้อยู่บริเวณริมขอบเพื่อรองรับการขยายของโซน Farm Complex ซึ่งการออกแบบทั้งหมดเกิดจากความร่วมมือระหว่างผู้ออกแบบและคนในชุมชน ที่ร่วมมือกันเพื่อให้เกิดการรู้จักตนเองและความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม จึงเกิดเป็นยูนิต 45 ยูนิต โดยแต่ละยูนิตรองรับกลุ่มเด็กได้ 6 คน เพื่อทำกิจกรรมในพื้นที่ภายในสเปซรอบคอร์ทยาร์ดขนาดใหญ่สำหรับปลูกพืชฤดูร้อน อีกทั้งฟังก์ชันห้องต่าง ๆ ในโซน Interacting Areas เช่น ห้องอ่านหนังสือ ห้องทีวี ห้องนั่งเล่นพักผ่อนที่ช่วยเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของเด็ก ๆ (บ้านและสวน, 2563)

ภาพที่ 36 Children's Village วัฒนธรรมท้องถิ่นและความยั่งยืนของผืนแผ่นดิน 1
ที่มา: บ้านและสวน, 2563

ภาพที่ 37 Children's Village วัฒนธรรมท้องถิ่นและความยั่งยืนของผืนแผ่นดิน 2
ที่มา: บ้านและสวน, 2563

ภาพที่ 38 Children's Village วัฒนธรรมท้องถิ่นและความยั่งยืนของผืนแผ่นดิน 3
ที่มา: บ้านและสวน, 2563

ตัวอย่างที่ 3 หอพักและห้องเรียนในประเทศยูกันดา ได้รับการออกแบบให้เป็นอาคารเรียนที่ประกอบด้วยห้องเรียนและห้องครัวที่สร้างจากวัสดุธรรมชาติท้องถิ่น (บ้านและสวน, 2563)

ภาพที่ 39 หอพักและห้องเรียนแห่งแคมป์สใน ประเทศ Uganda 1
ที่มา: บ้านและสวน, 2563

ภาพที่ 40 หอพักและห้องเรียนแห่งแคมป์สในประเทศ Uganda 2
ที่มา: บ้านและสวน, 2563

ภาพที่ 41 หอพักและห้องเรียนแห่งแคมป์สในประเทศ Uganda 3
ที่มา: บ้านและสวน, 2563

2.6.8 ตัวอย่างการออกแบบอย่างยั่งยืนด้านภูมิทัศน์

พรพระศุภร์ บุญมี ได้สรุปว่า “ความหมายของการออกแบบภูมิทัศน์ หรือ ความหมายของการออกแบบจัดสวน คือการเลือกและจัดวางตำแหน่งพรรณไม้เพื่อปลูกตกแต่งบริเวณตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด ชั้นแรกคือการพิจารณาสภาพสถานที่ปลูกในท้องถิ่น ทั้งลักษณะดิน การระบายน้ำ ทิศทางการโคจรของดวงอาทิตย์ ลม ปริมาณน้ำฝน อุณหภูมิโรคแมลง ชั้นที่สองพิจารณาการใช้งานและภาพที่ต้องการ เช่น เพื่อให้ร่มเงา บดบัง แบ่งพื้นที่ว่าง สี ขนาด เป็นต้น ชั้นที่สามพิจารณาคุณสมบัติของพืชที่ตอบสนอง ข้อจำกัดตามวัตถุประสงค์ เช่น ขนาด อัตราการเจริญเติบโต อายุการใช้งาน รูปทรง ผิวสัมผัส การจัดเรียงตัวของใบ สีดอก ผล การเปลี่ยนสีของใบตามฤดูกาล และพรพระศุภร์ บุญมี ยังสรุปว่า “การออกแบบภูมิทัศน์ หรือการออกแบบจัดสวน หมายถึง การออกแบบเพื่อเป็นสื่อกลางระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติและระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ การออกแบบจัดสวนต้องใช้เทคนิคในหลายด้าน ๆ เข้ามาผสมผสานและประยุกต์ให้เกิดทัศนียภาพที่มีความงดงามและยังต้องออกแบบให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและพฤติกรรมของผู้ใช้ในสังคมนั้น ๆ เพื่อที่จะสามารถใช้ประโยชน์จากสถานที่ได้” (พรพระศุภร์ บุญมี, 2557)

ซึ่งปัจจุบันการออกแบบภูมิทัศน์ได้มีการพัฒนาเช่นกันกับการออกแบบในหลาย ๆ ด้านมีการพัฒนาเป็นการออกแบบภูมิทัศน์อย่างยั่งยืน โดย ศุภวัจน แก้วขาว และปราณีศา บุญคำ ได้สรุปจาก “America Society of Landscape Architect (ASLA) ว่าภูมิทัศน์อย่างยั่งยืนเป็นการรับ ผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสุขภาพที่ดีของชุมชน รวมถึงการดูดซับคาร์บอนจากบรรยากาศ ทำให้น้ำ และอากาศสะอาดขึ้นเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้พลังงาน พื้นที่ที่อยู่อาศัยทางนิเวศ และสร้างคุณค่าเชิงเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ Klett J.E. และ Cummins A. ยังกล่าวว่า ภูมิทัศน์อย่างยั่งยืนควรรวมถึงสภาพแวดล้อมที่น่าดึงดูดใจเหมาะสมกับสภาพอากาศในพื้นที่ และใช้ทรัพยากรน้อยที่สุดในการดูแลรักษา โดยเริ่มตั้งแต่การออกแบบที่ใช้งานได้จริง การมีส่วนร่วมของผู้ใช้และผู้ดูแลสถานที่ เป้าหมายของภูมิทัศน์ที่ยั่งยืนแบ่งเป็น 2 ระยะ คือ

เป้าหมายระยะสั้นเพื่อลดต้นทุนการดูแลรักษา

เป้าหมายระยะยาวเน้นที่ระบบสามารถอยู่ได้ด้วยตัวเอง ใช้ทรัพยากรในดูแลรักษาน้อยที่สุด

เห็นได้ว่าภูมิทัศน์ที่ยั่งยืนไม่ใช่เพียงแค่การแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นหรือการดูแลรักษาเท่านั้น แต่ต้องเริ่มการออกแบบจนถึงการดูแลรักษา และคำนึงถึงการใช้ทรัพยากรอย่างให้คุ้มค่าที่สุด ลดต้นทุนการดูแลรักษาและพัฒนาให้ระบบอยู่ได้ด้วยตนเอง ดังนั้นจึงนำแนวคิดนี้มาใช้ในการประเมินความเหมาะสมของชนิดพืชพรรณและกำหนดแนวทางในการดูแล (ศุภวัจน แก้วขาว และปราณีศา บุญคำ, 2561) ในการออกแบบภูมิทัศน์อย่างยั่งยืน นอกจากจะสอดคล้องกับหลักการความยั่งยืนแล้วยังสอดคล้องกับหลักการการออกแบบภูมิทัศน์พื้นฐาน ตามกิจกรรมและองค์ประกอบ การออกแบบภูมิทัศน์ นักออกแบบต้องพิจารณากำหนดตำแหน่งกิจกรรมการใช้พื้นที่และรายละเอียดต่าง ๆ หรือ

องค์ประกอบที่ควรจัดให้มีขึ้นในพื้นที่นั้น ๆ ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า การออกแบบภูมิทัศน์ประกอบด้วย 2 ส่วนใหญ่ ๆ คือ กิจกรรม ที่จัดให้มีขึ้นในพื้นที่ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 แบบ คือกิจกรรมที่ต้องออกแรง และเกิดเสียงดัง และองค์ประกอบสิ่งที่เหมาะสมจัดให้มีกิจกรรมแต่ละประเภททั้งที่มีชีวิตหรือต้นไม้ (Softscape) และสิ่งไม่มีชีวิต (Hardscape) ซึ่งหลักการออกแบบ มีดังนี้

- แนวความคิด
- วัตถุประสงค์
- รายการในการออกแบบ
- ความสะดวกสบายและความยืดหยุ่น
- ความปลอดภัย
- ความงาม
- พืชมีชีวิตรอด
- มีความเป็นไปได้ (พรพระศุภร์ บุญมี, 2557)

จากข้อมูลข้างต้นทั้งหมดผู้วิจัยจึงได้ค้นคว้าตัวอย่างการออกแบบภูมิทัศน์อย่างยั่งยืน ดังนี้

ตัวอย่างที่ 1 เพอร์มาคัลเจอร์ (Permaculture) การออกแบบสวนให้เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและยั่งยืน เจริมัย พิทักษ์วงศ์ ได้ออกแบบพื้นที่สวนภายใต้แนวคิดการออกแบบสวนให้ใช้ทรัพยากรคุ้มค่าและยั่งยืน จำลองรูปแบบของระบบนิเวศ (โพสต์ทูเดย์, 2564)

ภาพที่ 42 เพอร์มาคัลเจอร์ (Permaculture) สวนที่ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและยั่งยืน 1
ที่มา: โพสต์ทูเดย์, 2564

ภาพที่ 43 เพอร์มาคัลเจอร์ (Permaculture) สวนที่ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและยั่งยืน 2
ที่มา: โพลสตู่เตย์, 2564

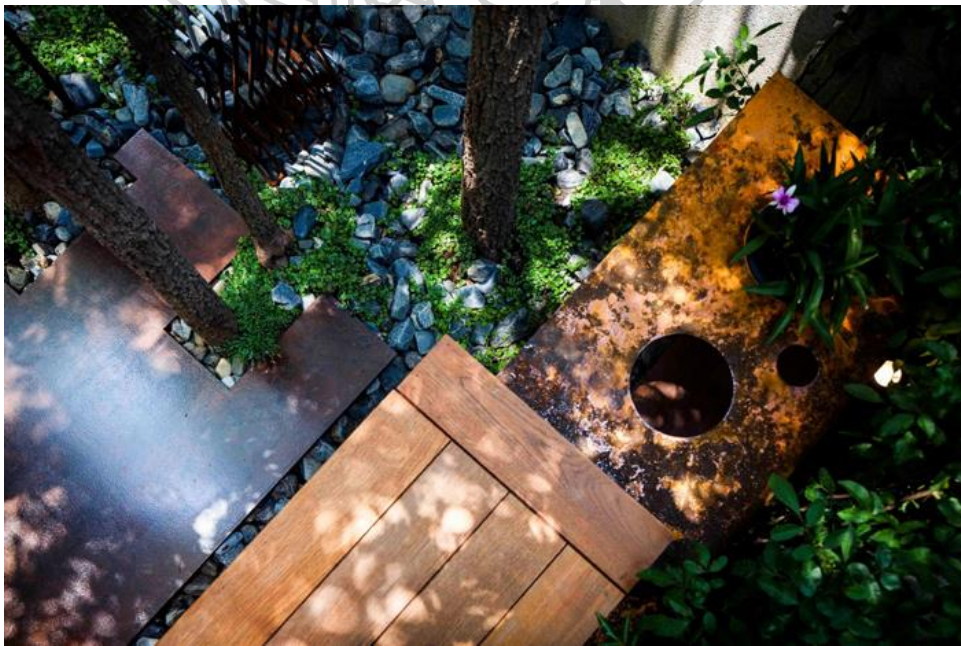

ภาพที่ 44 เพอร์มาคัลเจอร์ (Permaculture) สวนที่ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและยั่งยืน 3
ที่มา: โพลสตู่เตย์, 2564

ตัวอย่างที่ 2 สวนสวยทานได้หลังบ้าน สุริยะ อัมพันธ์ศิริรัตน์ ได้ออกแบบพื้นที่สวนภายใต้แนวคิดสวนสวยทานได้หลังบ้าน หรือ ศิลปะกับการเกษตร Art+Agriculture = Artgriculture หลอมรวมกันบนความแตกต่าง (โพสตัดูเคย, 2564)

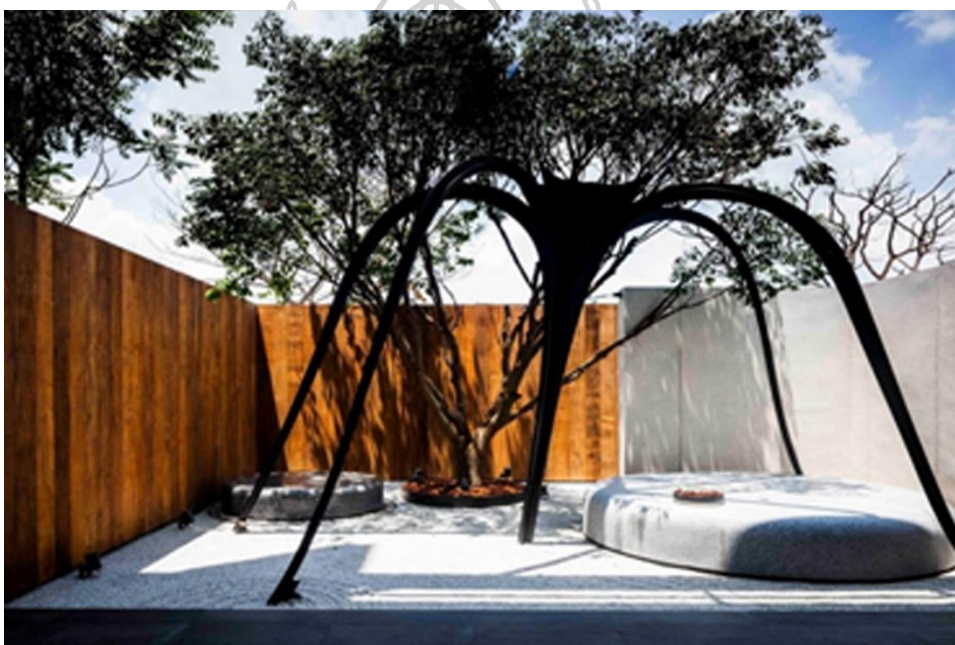

ภาพที่ 45 สวนสวยทานได้หลังบ้าน 1
ที่มา: โพสตัดูเคย, 2564

ภาพที่ 46 สวนสวยทานได้หลังบ้าน 2
ที่มา: โพสตัดูเคย, 2564

ตัวอย่างที่ 3 สวนจากแนวคิดดอกพลับพลึงกรุงเทพมหานคร สกุล อินทกุล ได้ออกแบบพื้นที่สวนภายใต้แนวคิดจากดอกพลับพลึงกรุงเทพมหานคร หรือ ดอกพลับพลึงตีนเป็ด (Spider Lily-Hymemocallis littoralis) ดอกไม้ที่อยู่ทั่วไปในกรุงเทพมหานคร แต่ด้วยความประทับใจในรูปทรงที่สง่าสวยงามของดอกไม้สีขาวนี้ สกุล อินทกุล จึงได้นำความประทับใจนั้น มารังสรรค์ให้เกิดเป็นงานประติมากรรมโลหะขนาดใหญ่ที่มีความสง่างามน่าประทับใจ อันสามารถสร้างความตื่นตาตื่นใจได้ในทันทีที่พบเห็น และการที่ประติมากรรมชิ้นนี้ถูกจัดวางอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ถูกออกแบบอย่างสวยงาม ร่มรื่น ลงตัวด้วยองค์ประกอบที่มีพื้นผิวสัมผัสหลากหลายทั้ง หิน ไม้ น้ำ และต้นไม้ใหญ่นั้นก็ มีพลังดึงดูดที่สามารถเชิญชวนให้ผู้ชมงานได้เดินเข้ามาใกล้เพื่อชื่นชมงานประติมากรรมระยะประชิด และได้รับสัมผัสกับความสงบนิ่งของสวนแบบเซน (โพสตุ้ญเตย์, 2564)

ภาพที่ 47 สวนจากแนวคิดดอกพลับพลึงกรุงเทพมหานคร 1

ที่มา: โพสตุ้ญเตย์, 2564

ภาพที่ 48 สวนจากแนวคิดดอกพลับพลึงกรุงเทพมหานคร 2

ที่มา: โปสเตอร์เดี่ยว, 2564

2.7 การสรุปเนื้อหาที่จะนำไปใช้จากการทบทวนวรรณกรรม

จากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้นทั้งหมดเป็นการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นเนื้อหา ผู้วิจัยสามารถสรุปเนื้อหาได้ ดังนี้

2.7.1 การสรุปเนื้อหาจากการทบทวนวรรณกรรมด้านภาพอนาคต

จากข้อมูลผู้วิจัยได้สรุปอนาคตที่ทำการศึกษาเป็นอนาคตที่พึงปรารถนา (Preferable Futures) หรืออนาคตที่ควรเกิดขึ้น (Should or Ought to Happen) เป็นแนวคิดเชิงปทัสฐาน (Normative Idea) แตกต่างจากแนวคิดอนาคตอื่น ๆ เป็นแนวคิดที่เกิดจากกระบวนการคิดโดยอาศัยการวิเคราะห์ ศึกษาระเบียบวิธีการศึกษาและข้อมูลที่ชัดเจน ควบคู่กับการคาดการณ์และการอธิบายแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงเพื่อกำหนดแนวทางการรองรับอนาคต รวมถึงการออกแบบ (Bareo Interior Design & Isyss Decoration) ที่อาศัยความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการของผู้วิจัยเอง ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางและเครื่องมืออยู่ภายใต้แนวทาง ดังนี้

แนวทางการสร้างความคิดและจินตนาการ (Ideation)

- ผู้วิจัยใช้เครื่องมือเทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) เก็บรวบรวมข้อมูลและความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ และรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความคาดหวังเรื่องอนาคต มีขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดหัวข้อ

ต้องเป็นหัวข้อที่เกิดจากการวิเคราะห์ช่องว่าง (Gap Analysis) ขององค์ความรู้ ทฤษฎี หรือ สิ่งที่เราต้องการศึกษา โดยเราอาจใช้เทคนิคการมองอนาคตอื่น เช่น การระดมสมอง เทคนิคกรรมมิติ เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดกลุ่มตัวอย่างผู้เชี่ยวชาญ

ผู้ใช้เทคนิคเดลไฟต้องระมัดระวังในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างผู้เชี่ยวชาญ โดยต้องกำหนด เกณฑ์การคัดเลือก (Selection Criteria) ให้ชัดเจนก่อนการคัดเลือก ผู้ศึกษาต้องแจ้งเหตุผลและ วัตถุประสงค์การศึกษาให้แก่กลุ่มตัวอย่างผู้เชี่ยวชาญอย่างชัดเจนครบถ้วนก่อนขอความยินยอมในการ เข้าร่วมการศึกษา

ขั้นตอนที่ 3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

รอบที่ 1 เริ่มแบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended Questionnaire) เพื่อระดมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับประเด็นสำคัญภายใต้หัวข้อที่เราต้องการศึกษา หลังจากนั้นจึงนำเอาความคิดเห็นเหล่านั้นมาวิเคราะห์ร่วมกับสิ่งที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมและ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาออกแบบแบบสอบถามที่มีโครงสร้างชัดเจน (Well-Structured Questionnaire) มาตราวัดทัศนคติ (Rating Scale) สำหรับการเก็บข้อมูลรอบที่ 2

รอบที่ 2 ให้ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มตัวอย่างในรอบที่ 1 ตอบแบบสอบถามที่มีมาตราวัดทัศนคติ ชัดเจนในแต่ละประเด็นคำถาม โดยอาจกำหนดให้ผู้เชี่ยวชาญให้เหตุผลประกอบคำตอบในแต่ละ ประเด็นคำถามในรอบที่ 2 จะสามารถวิเคราะห์การกระจายของข้อมูลทัศนคติของผู้เชี่ยวชาญต่อแต่ละ ประเด็นคำถามได้โดยให้แกน Y เป็นระดับความสำคัญของแต่ละประเด็น (Level of Importance) และแกน X เป็นระดับความเห็นที่สอดคล้องกันของผู้เชี่ยวชาญ (Level of Agreement)

รอบที่ 3 หากต้องการยืนยันผลและกรองประเด็นย่อยภายใต้หัวข้อการศึกษาให้มีจำนวน น้อยลง เราสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลในรอบที่ 3 โดยใช้แบบสอบถามแบบมีโครงสร้างจากรอบที่ 2 พร้อมด้วยผลการศึกษา เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เชี่ยวชาญทบทวนคำตอบหรือให้คำอธิบายคำตอบเพิ่มเติม

ขั้นตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาแบบเดลไฟต้องผสมผสานระหว่างการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณ โดยการวิเคราะห์เชิงคุณภาพจะใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ปลายเปิดจากการเก็บรวบรวมข้อมูลรอบที่ 1 ของขั้นตอนที่ 3 สำหรับในรอบที่ 2 และ 3 ซึ่งเป็นการ ใช้แบบสอบถามที่มีโครงสร้างและมาตราวัดทัศนคติชัดเจน ผู้ศึกษาควรใช้มาตราวัดทัศนคติแบบ Likert เพื่อสำรวจความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อประเด็นคำถามในแบบสอบถามและเมื่อได้ข้อมูลมาแล้ว สถิติที่นิยมใช้วิเคราะห์ คือ ค่าแนวโน้มสู่ศูนย์กลาง (Central Tendency) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่ามัธยฐาน (Median) และฐานนิยม (Mode) และค่าการกระจายของข้อมูล (Level of Dispersion)

ได้แก่ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Inter-quartile Range) ทั้งนี้ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์โดยใช้ทั้งค่าแนวโน้มสู่ศูนย์กลางและค่าการกระจายของข้อมูลเพื่อป้องกันอคติในการแปลผล

- **ผู้วิจัยใช้การสร้างวิสัยทัศน์ (Visioning)** การสร้างมโนทัศน์ที่สะท้อนให้เห็นอนาคตที่พึงประสงค์ หรือผลลัพธ์เชิงบวกที่ต้องการเปลี่ยนแปลง มีขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดขอบเขตของวิสัยทัศน์

ผู้นาองค์กร/ชุมชน/หมู่คณะต้องตัดสินใจกำหนดขอบเขตของวิสัยทัศน์แห่งอนาคต ก่อนการเปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ กล่าวคือ ก่อนการจัดประชาคมหรือประชุมระดมความคิดเห็น เราต้องทราบกรอบระยะเวลาสำหรับวิสัยทัศน์ ตลอดจนบริบทสภาพแวดล้อมด้านต่าง ๆ ขององค์กร/ชุมชน/หมู่คณะ อาทิเช่น หากเป็นหน่วยงานภาครัฐก็อาจต้องมีข้อมูลเกี่ยวกับกฎหมาย ยุทธศาสตร์ชาติ นโยบายรัฐบาล ในขณะที่องค์กรภาคธุรกิจเอกชนจำเป็นต้องคำนึงถึงความปั่นป่วนของเทคโนโลยีและพลวัตของเศรษฐกิจโลก เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 2 สร้างวิสัยทัศน์ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม

กระบวนการสร้างวิสัยทัศน์ควรเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมทุกคนมีปฏิสัมพันธ์และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง วิทยากร (Facilitator) ควรเริ่มต้นด้วยการเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมทุกคนสร้างความคุ้นเคยกัน หลังจากนั้นจึงชี้แจงขอบเขต วัตถุประสงค์ และข้อมูลที่จำเป็นต่อการสร้างวิสัยทัศน์ หากกระบวนการสร้างวิสัยทัศน์มีผู้เข้าร่วมจำนวนมาก วิทยากรกระบวนการควรแบ่งผู้เข้าร่วมเป็นกลุ่มย่อย และเมื่อแต่ละกลุ่มย่อยได้ดำเนินการอภิปรายจนสามารถถกเถียงวิสัยทัศน์ของกลุ่มตนเองได้แล้ว ก็ควรเปิดโอกาสให้แต่ละกลุ่มย่อยได้นำเสนอวิสัยทัศน์ต่อที่ประชุม เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และนำไปสู่การสร้างวิสัยทัศน์ขององค์กร/ชุมชน/หมู่คณะ

ขั้นตอนที่ 3 การสื่อสารและถ่ายทอดวิสัยทัศน์ไปยังสมาชิกทุกคนของชุมชน

เพื่อให้วิสัยทัศน์ถูกนำไปใช้เป็นแนวทางกำหนดนโยบายยุทธศาสตร์ และกลยุทธ์อย่างแท้จริง การถ่ายทอดวิสัยทัศน์จะต้องเป็นการสื่อสารเกี่ยวกับเนื้อหาสาระของวิสัยทัศน์ (ได้แก่ เป้าหมาย มโนทัศน์อนาคต ค่านิยม และวัฒนธรรมองค์กร) ไปสู่สมาชิกทุกคนภายในองค์กร/ชุมชน/หมู่คณะ สำหรับองค์กร/ชุมชน/หมู่คณะที่มีขนาดใหญ่ ผู้บริหารอาจขอร้องให้สมาชิกที่ได้เป็นตัวแทนเข้าร่วมกระบวนการกำหนดวิสัยทัศน์ได้มีโอกาสแบ่งปันประสบการณ์และความรู้สึกเกี่ยวกับการกำหนดวิสัยทัศน์ให้แก่สมาชิกคนอื่นได้รับฟัง

แนวทางการกำหนดทิศทางอนาคต (Formulation)

- **ผู้วิจัยใช้การสร้างและวิเคราะห์ฉากทัศน์แห่งอนาคต (Future Scenario Building and Analysis)** การสร้างมโนภาพเกี่ยวกับสถานการณ์ในอนาคตที่มีความเป็นไปได้และพิจารณาความไม่แน่นอนของปัจจัยต่าง ๆ ร่วมด้วยโดยใช้การสนทนากลุ่ม (Focus Group) มีขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดหัวข้อหรือประเด็นคำถาม

สำหรับขั้นตอนนี้เริ่มต้นด้วยการอภิปรายระดมสมองเพื่อกำหนดขอบเขตหัวข้อหรือประเด็นที่ต้องการสร้างฉากทัศน์ให้มีความชัดเจน โดยผู้วิจัยจะใช้การระดมสมองพร้อมกับเทคนิคการสร้างวิสัยทัศน์ (Visioning) ด้วยเลย

ขั้นตอนที่ 2 เลือกขอบเขตเวลา (Time Horizon)

สำหรับฉากทัศน์ เพื่อไม่ให้ผู้เข้าร่วมประชุมหวนกลับไปใช้ประวัติศาสตร์หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมาแล้วในอดีตมากำหนดฉากทัศน์จนกลายเป็นฉากทัศน์แห่งอนาคตที่ถูกใช้แล้ว (Used Future Scenario) หรือแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงแบบคงที่ (Static Change) ดังนั้น จึงควรเริ่มต้นด้วยการแบ่งผู้เข้าร่วมประชุมเป็นกลุ่มย่อยแล้วให้แต่ละกลุ่มอภิปรายบริบทสภาพแวดล้อมและปัจจัยต่าง ๆ ในอดีตที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อ ซึ่งผู้วิจัยจะใช้การสนทนากลุ่มย่อยพร้อมกับเทคนิคการสร้างวิสัยทัศน์ (Visioning)

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพล (Influential Factor)

ต่อฉากทัศน์ ในการคัดเลือกปัจจัยเพื่อนำมาวิเคราะห์ผลกระทบต่อฉากทัศน์มีสิ่งที่ต้องพิจารณา 2 ประการ คือ 1) ปัจจัยนั้นมีอิทธิพลต่อฉากทัศน์มากน้อยเพียงใด (Degree of Importance) และ 2) ความเป็นไปได้ที่ปัจจัยนั้นจะเกิดขึ้น (Degree of Certainty) ซึ่งสามารถนำเอาคำถาม 2 ข้อมาสร้างเป็นตารางไขว้เพื่อให้การวิเคราะห์ง่ายขึ้น

	มีอิทธิพลสูง (High Influence)	มีอิทธิพลน้อย (Low Influence)
มีพลวัตสูง (Dynamic)	ปัจจัยขับเคลื่อน (Driver) ควรมีความแตกต่างในแง่ฉากทัศน์	อาจพิจารณาขจัดออกจากกระบวนการ สร้างและวิเคราะห์ฉากทัศน์
คงที่และมีความเป็นไปได้สูง (Static and Highly Possible)	ปัจจัยคงที่ (Constant) ควรเหมือนกันทุกฉากทัศน์	อาจนำมาพิจารณาในการสร้างและ วิเคราะห์ฉากทัศน์สร้างต่อไป

ภาพที่ 49 แนวทางการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อฉากทัศน์

ที่มา: วิทยาลัยสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ สถาบันการมอองอนาคตนวัตกรรม (IFI) สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (องค์การมหาชน) กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2561

จากภาพปัจจัยขับเคลื่อน (Driver) หมายถึง ปัจจัยที่พลวัตสูง (หรือมีความไม่แน่นอนสูง) และมีอิทธิพลต่ออนาคตสูง แต่ละฉากทัศน์จำเป็นต้องมีปัจจัยขับเคลื่อนที่แตกต่างกัน ในขณะที่ปัจจัยคงที่ (Constant) คือ ปัจจัยที่มีความเป็นไปได้สูง (คงที่) แต่มีอิทธิพลต่ออนาคตสูงเช่นเดียวกับปัจจัยขับเคลื่อน ดังนั้นทุกฉากทัศน์ในกระบวนการวิเคราะห์จึงต้องมีปัจจัยคงที่เหมือนกัน

ขั้นตอนที่ 4 กำหนดทางเลือก (Alternative)

สำหรับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อฉากทัศน์เป็นการวิเคราะห์ปัจจัยขับเคลื่อนที่ตรงกันข้ามกันใน 2 กรณี คือ 1) ในกรณีที่ปัจจัยนั้นจะเกิดขึ้นแน่นอน และ 2) กรณีที่ปัจจัยนั้นไม่เกิดขึ้น สิ่งสำคัญคือ การ

พิจารณาความเป็นไปได้ของแต่ละฉากทัศน์ภายใต้กรอบระยะเวลาที่ได้กำหนดไว้ในขั้นตอนที่ 2 ทั้งนี้ เพื่อให้ฉากทัศน์ของเราใกล้เคียงสภาพความเป็นจริงมากที่สุด

ขั้นตอนที่ 5 สร้างเข็มทิศฉากทัศน์แห่งอนาคต (Future Compass)

โดยคัดเลือกปัจจัยขับเคลื่อนที่สำคัญที่สุด 2 ปัจจัยจากขั้นตอนที่ 4 มาสร้างเป็นแกน X และ แกน Y โดยมีจุดกึ่งกลางเป็นตัวแทนของปัจจุบัน วงกลมเส้นประ คือขอบเขตเวลาของอนาคต (Time Horizon) ที่ต้องการศึกษา ผลที่ได้จากขั้นตอนนี้คือ เข็มทิศฉากทัศน์แห่งอนาคตซึ่งมี 4 ควอดแดรนต์ และแต่ละควอดแดรนต์คือ ฉากทัศน์ (Scenario)

ขั้นตอนที่ 6 สร้างเรื่องเล่า (Narrative)

สำหรับแต่ละฉากทัศน์เรื่องเล่าถือเป็นหัวใจสำคัญของเทคนิคการสร้างและวิเคราะห์ฉากทัศน์ เรื่องเล่าที่มีข้อมูลครบถ้วนและมีการเรียบเรียงลำดับความคิดที่ดีจะช่วยให้เราสามารถวิเคราะห์ฉากทัศน์และมองอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งคุณลักษณะของเรื่องเล่าที่ดี คือ

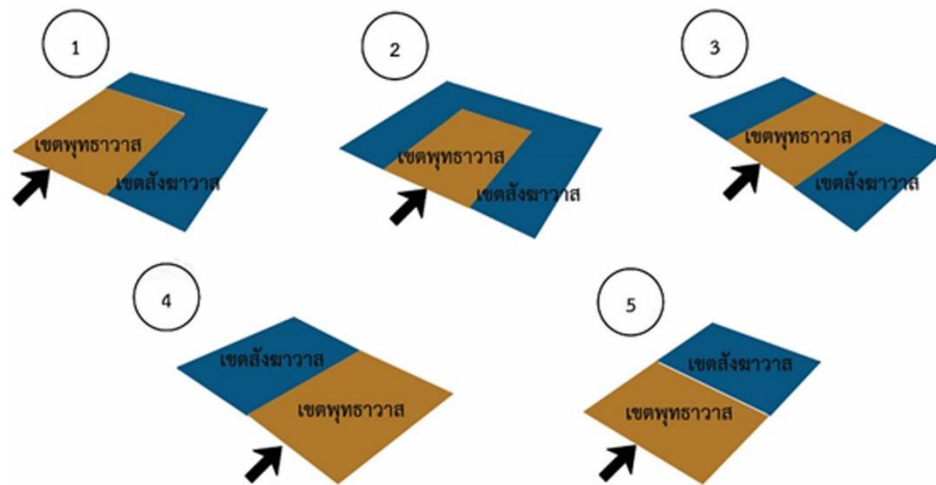
- อธิบายและให้ข้อมูลปัจจัยขับเคลื่อนอย่างชัดเจนครอบคลุมพลวัตการเปลี่ยนแปลงทุกด้าน
- นำเสนอความสัมพันธ์เชิงเหตุผลของปัจจัยคงที่และ ปัจจัยขับเคลื่อน ไม่ควรนำเสนอในเชิงลำดับระยะเวลา
- สะท้อนผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อประเด็นที่เรากำลังวิเคราะห์อย่างรอบด้าน
- เรื่องเล่าฉากทัศน์ควรมีชื่อเรื่องที่น่าสนใจและสะท้อนเนื้อหาสาระโดยสังเขปของฉากทัศน์

ขั้นตอนที่ 7 วิพากษ์ผลลัพธ์ที่อาจจะเกิดขึ้นในแต่ละฉากทัศน์

ในขั้นตอนนี้แบ่งผู้เข้าร่วมเป็นกลุ่มย่อยเพื่ออภิปรายระดมความคิดเกี่ยวกับสิ่งที่จะเกิดขึ้นในแต่ละฉากทัศน์หรืออาจจะเป็นการอภิปรายความสมเหตุสมผล ความเป็นไปได้ หรือนัยยะเชิงปฏิบัติ (Practical Implication) ของฉากทัศน์ (วิทยาลัยสหวิทยาการมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์สถาบันการมองอนาคตนวัตกรรม(IFI)สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ(องค์การมหาชน) กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2561)

2.7.2 การสรุปเนื้อหาจากการทบทวนวรรณกรรมด้านวัดป่า/การพัฒนาวัด

ในการวางผังวัดพื้นที่เขตพุทธาวาสจะถูกกำหนดให้มีความสำคัญสูงสุดเสมอ โดยจะถูกวางไว้ในตำแหน่งสำคัญ เข้าถึงง่าย อาจจะถูกวางอยู่ศูนย์กลางหรือด้านหน้าวัด เขตสังฆาวาสอาจจะถูกวางไว้ด้านหลัง ด้านข้างหรือโอบล้อม แต่ไม่ถูกวางไว้ด้านหน้าเขตพุทธาวาสเลยส่วนเขตธรณีสงฆ์ก็จะมี ความสำคัญในฐานะเป็นพื้นที่สาธารณะสำหรับชุมชน จะถูกวางไว้ในตำแหน่งที่เข้าถึงง่าย แต่ก็ไม่วางไว้ด้านหน้าเขตพุทธาวาสเช่นกัน (สีบพงศ์ จรรย์สีบศรี, ม.ป.ป.) ลักษณะดังภาพต่อไปนี้

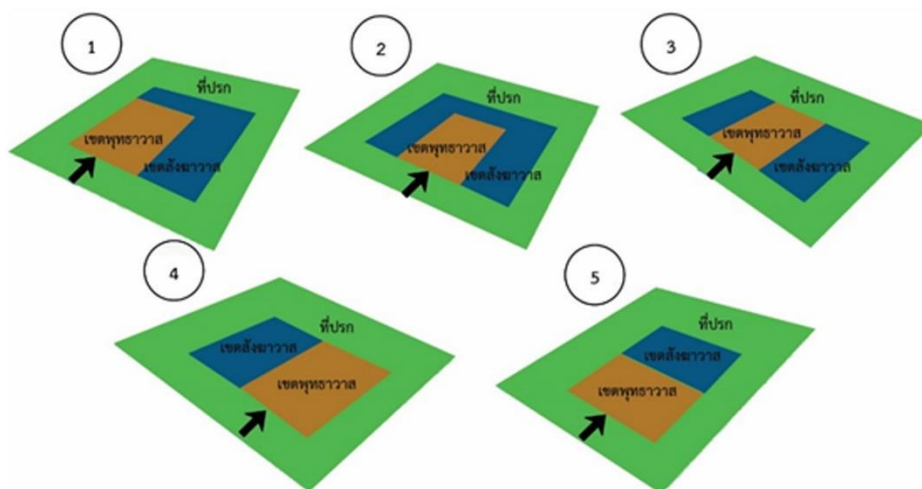
ภาพที่ 50 ลักษณะการวางผังเขตพุทธาวาสและเขตสังฆาวาส

ที่มา: สืบพงศ์ จรรย์สืบศรี, ม.ป.ป.

จากภาพสามารถวิเคราะห์และสรุปแบ่งสัดส่วนเป็นร้อยละ จากการวางผังวัด ทั้ง 5 รูปแบบได้ดังนี้

- รูปแบบที่ 1 แบ่งเขตพื้นที่ เขตพุทธาวาสร้อยละ 70 เขตสังฆาวาสร้อยละ 30
- รูปแบบที่ 2 แบ่งเขตพื้นที่ เขตพุทธาวาสร้อยละ 70 เขตสังฆาวาสร้อยละ 30
- รูปแบบที่ 3 แบ่งเขตพื้นที่ เขตพุทธาวาสร้อยละ 60 เขตสังฆาวาสร้อยละ 40
- รูปแบบที่ 4 แบ่งเขตพื้นที่ เขตพุทธาวาสร้อยละ 50 เขตสังฆาวาสร้อยละ 50
- รูปแบบที่ 5 แบ่งเขตพื้นที่ เขตพุทธาวาสร้อยละ 50 เขตสังฆาวาสร้อยละ 50

จากข้อมูลและการวิเคราะห์นี้ไม่มีการแบ่งเขตที่ปรกซึ่งเป็นที่ว่างหรือที่ป่าเป็นสัดส่วนอาจเป็นเพราะเขตที่ปรกมีเฉพาะในวัดป่าหรือวัดอรัญวาสีก็เป็นได้จึงไม่มีการแบ่งสัดส่วนอย่างเป็นรูปธรรมและเป็นระบบ ผู้วิจัยจึงได้นำมาเขียนเป็นภาพประกอบเพื่อแสดงลักษณะการวางผังเขตพุทธาวาส เขตสังฆาวาส และเขตที่ปรก เพื่อให้เห็นภาพตามประเภทที่ 1 ที่วัด มักแบ่งการใช้พื้นที่ออกเป็น เขตพุทธาวาส เขตสังฆาวาส และเขตที่ปรก คือที่ว่าง ที่ป่า ให้พระสงฆ์ปฏิบัติกรรมฐาน (มักมีเฉพาะในวัดอรัญวาสี) โดยมีการแบ่งสัดส่วนตามอดีตของวัดป่าที่แท้จริงตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีป่าไม้ล้อมรอบรัศมี 1 กิโลเมตร และแต่ละวัดรักษาผืนป่าไว้ได้วัดละ 4 ตารางกิโลเมตร (สืบพงศ์ จรรย์สืบศรี, ม.ป.ป.) ลักษณะดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 51 ลักษณะการวางผังเขตพุทธาวาส เขตสังฆาวาส และเขตที่ปรกของวัดป่า
ที่มา: ผู้วิจัย, 2564

จากภาพผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์และสรุปแบ่งสัดส่วนเป็นร้อยละ (กรณีที่วัดป่ามีพื้นที่วัด 4 ตารางกิโลเมตร) จากการวางผังวัด ทั้ง 5 รูปแบบ ได้ดังนี้

- รูปแบบที่ 1 แบ่งเขตพื้นที่ เขตพุทธาวาสร้อยละ 35 เขตสังฆาวาสร้อยละ 15 เขตที่ปรกร้อยละ 50
- รูปแบบที่ 2 แบ่งเขตพื้นที่ เขตพุทธาวาสร้อยละ 35 เขตสังฆาวาสร้อยละ 15 เขตที่ปรกร้อยละ 50
- รูปแบบที่ 3 แบ่งเขตพื้นที่ เขตพุทธาวาสร้อยละ 30 เขตสังฆาวาสร้อยละ 20 เขตที่ปรกร้อยละ 50
- รูปแบบที่ 4 แบ่งเขตพื้นที่ เขตพุทธาวาสร้อยละ 25 เขตสังฆาวาสร้อยละ 25 เขตที่ปรกร้อยละ 50
- รูปแบบที่ 5 แบ่งเขตพื้นที่ เขตพุทธาวาสร้อยละ 25 เขตสังฆาวาสร้อยละ 25 เขตที่ปรกร้อยละ 50

จากข้อมูลและการวิเคราะห์การแบ่งเขตที่ปรกให้เป็นร้อยละ จะเห็นได้ว่าเขตที่ปรกมีจำนวนร้อยละถึง 50 ซึ่งถือว่าเป็นส่วนที่สำคัญมาก ถ้าวัดป่าทุกที่ให้ความสำคัญกับเขตที่ปรกการรักษาวัดไว้ นั่นก็ไม่ใช่ว่าเรื่องยาก นอกจากนี้จากข้อมูลเกณฑ์ประเมินมาตรฐานการพัฒนาวัดในหมวดต่าง ๆ แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ซึ่งงานวิจัยนี้ผู้วิจัยสรุปได้ว่าจะมุ่งเน้นพัฒนาไปในระดับวัดพัฒนาตัวอย่างที่มีผลงานดีเด่น ในหมวดที่ 1 การสาธารณูปการ ซึ่งการสาธารณูปการโดยรวม หมายถึง การพัฒนาวัดในด้านวัดทุกอย่างไม่เฉพาะแต่ศาสนสถานเท่านั้น หากรวมไปถึงการทำวัดให้สะอาด รมรื่น สะดวกสบาย การทำถนน ทางเดินในวัด และการตกแต่งวัดให้ดูสวยงามให้สบายตาแก่ผู้พบเห็น นอกจากนี้การสาธารณูปการเป็นงานประจำของเจ้าอาวาสอย่างหนึ่งซึ่งถือว่าเป็นหน้าที่ที่จะต้องทำ ทั้งนี้เพื่อสร้างสิ่งที่เป็นรักษาสิ่งที่มีอยู่แล้วไว้ และซ่อมแซมสิ่งที่ชำรุดทรุดโทรมให้คงสภาพไว้เพื่อประโยชน์แก่ชุมชนและพระสงฆ์ภายในวัด ในการนี้ให้รวมถึงการดูแลรักษาศาสนสมบัติของพระพุทธศาสนาที่เป็นสมบัติส่วนรวมของสงฆ์ มิใช่สมบัติส่วนตัวของผู้ใดผู้หนึ่งโดยเฉพาะ มีพระพุทธานุญาตให้สงฆ์

ช่วยกันดูแลรักษา เช่น ให้ตั้งพระภิกษุทำหน้าที่ดูแลรักษาวัสดุสิ่งของของสงฆ์ ซึ่งเรียกว่า ภัณฑาคาริก โดยเฉพาะ (กองพุทธศาสนสถานสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2554)

เนื่องจากครอบคลุมเนื้อหาที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้ และระดับวัดพัฒนาตัวอย่างที่มีผลงานดีเด่นครอบคลุมไปถึงระดับอุทยานการศึกษาในวัดและระดับวัดพัฒนาตัวอย่างด้วย ผู้วิจัยจึงสรุปรายการ เพื่อแสดงให้เห็นถึงส่วนที่ชุมชนสามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนาได้และส่วนที่วัดป่าต้องดำเนินการพัฒนาด้วยตนเอง ดังนี้

รายการหมวดที่ 1 การสาธารณูปการ (วัดพัฒนาตัวอย่างที่มีผลงานดีเด่น)

- แพนผังวัด
  - ป้ายสถิติบอกจำนวนศาสนบุคคลในวัด
  - ป้ายชื่อวัด
  - ป้ายแสดงรายนามเจ้าอาวาส
  - ป้ายประวัติวัด
  - ป้ายคติธรรม ป้ายพุทธภาษิต
  - ป้ายข้อมูลสารสนเทศ
  - รั้ววัด ถนนและทางเท้าภายในวัด
  - การสาธารณูปโภค
  - ห้องสุขาสาธารณะ
  - ที่นั่งพักผ่อน
  - ไม้ดอกและไม้ประดับ
  - ความสะอาด
  - ป้ายบอกชื่อต้นไม้
  - สภาพของต้นไม้
  - ประโยชน์ของต้นไม้ที่ปลูก
  - สภาพอาคารเสนาสนะภายในวัดเป็นระเบียบเรียบร้อยบริเวณรอบวัด
  - การแต่งตั้งไวยาวัจกร
  - การจัดทำทะเบียนอสังหาริมทรัพย์และสังหาริมทรัพย์
  - บัญชีการเงิน การเก็บรักษาเงิน
  - อื่น ๆ
- ส่วนที่ชุมชน
สามารถมีส่วนร่วม
ในการพัฒนา
- ส่วนที่วัดป่า
ต้องดำเนินการ
พัฒนาเอง

ซึ่งการดำเนินการปรับปรุงพัฒนาวัดในหมวดที่ 1 การสาธารณูปการ มีแนวทางในการดำเนินการภายในบริเวณวัด มีสิ่งต่าง ๆ ที่จำเป็นเหมาะสม สามารถอธิบายและขยายความได้ ดังนี้

บริเวณวัด

- ป้ายชื่อวัด ตั้งอยู่ในที่ที่เหมาะสม มีขนาดที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ มีความสง่างาม
- แผนผัง ติดตั้งไว้ในที่เปิดเผยเห็นได้ชัดเจน แสดงอาณาเขตและรายละเอียดสถานที่
- ป้ายเผยแพร่กิจกรรมต่าง ๆ ของวัด แสดงหรือเผยแพร่การดำเนินงานกิจกรรมต่าง ๆ
- ป้ายประวัติวัดโดยย่อ เพื่อแสดงประวัติวัดเผยแพร่แก่บุคคลทั่วไป
- ป้ายนิเทศข้อมูล เพื่อแสดงจำนวนสถิติ ข้อมูลต่าง ๆ ของวัด
- ป้ายคติธรรม พุทธภาษิต เพื่อเผยแพร่คติธรรมหรือพุทธภาษิต เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้
- มุมหนังสือเพื่อส่งเสริมการอ่าน เพื่อเป็นช่องทางในการเรียนรู้แก่บุคคลทั่วไปที่สนใจ

การปรับปรุง พัฒนา ดูแลรักษาสสิ่งแวดล้อมและภูมิทัศน์ภายในวัด

- บริเวณวัดสงบ ร่มรื่น
- มีการจัดบริเวณวัด สถานที่ เป็นระเบียบ
- มีภาชนะรองรับขยะมูลฝอย
- มีบริเวณปลูกดอกไม้ไม้ไม้ประดับ เพื่อความร่มรื่น สวยงาม
- มีการจัดพื้นที่สำหรับนั่งพักผ่อน

ความสะอาด/มั่นคงแข็งแรงของอาคารเสนาสนะต่าง ๆ

- ความสะอาด ของอาคารเสนาสนะและภายในบริเวณวัด
- ความมั่นคงแข็งแรง ของอาคารเสนาสนะมีความมั่นคงปลอดภัยต่อการพำนักอาศัย

วัดมีสิ่งปลูกสร้าง และอาคารเสนาสนะต่าง ๆ เพียงพอและเหมาะสมต่อการใช้ประโยชน์

สภาพสะอาด มั่นคงแข็งแรง

- อุโบสถ
- กุฏิ
- ศาลา
- เมรุ
- วิหาร
- ห้องสมุด/พิพิธภัณฑ์
- ถนนและทางเท้าภายในวัด
- เจดีย์
- รั้ววัด/กำแพงวัด (กองพุทธศาสนสถานสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2554)

2.7.3 การสรุปเนื้อหาจากการทบทวนวรรณกรรมด้านพุทธศาสนา (สัปปายะ)

งานวิจัยนี้จะเน้นไปที่สัปปายะที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยภายในวัดป่าด้วยพุทธสหวิทยาการนั้น คือ อาวาสสัปปายะ หมายถึงที่อยู่อันเหมาะสม โคจรสัปปายะ หมายถึง แหล่งอาหารอันวยที่เกี่ยวพันขนาดที่เหมาะสม อุตุสัปปายะ หมายถึง ดินฟ้าอากาศธรรมชาติแวดล้อมที่เหมาะสม และ อิริยาปถสัปปายะ หมายถึง อิริยาปถที่เหมาะสม โดยทั้งสี่สัปปายะนี้จะนำมาตีความและนำไปสู่การออกแบบ โดยการขยายความหมายของสัปปายะแต่ละประการที่จะนำมาใช้ในงานวิจัย ดังนี้

1) อาวาสสัปปายะ

ที่อยู่เป็นที่สบาย คือ การทำให้วัดเป็นอารามเป็นรมณีสถาน เป็นที่รื่นรมย์ เจริญตาสบายใจแก่ผู้พบเห็น ให้เป็นศูนย์กลางของชุมชนทั้งด้านวัตถุและด้านจิตใจจากการศึกษาวัดในสมัยพุทธกาล พอสรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

- ที่ตั้งไม่ใกล้ และไม่ไกลจากชุมชนเกินไป
- มีการแบ่งเขตพุทธาวาส และสังฆาวาส
- มีต้นไม้ตามธรรมชาติอย่างสวนโมกขพลาราม นิยมปลูกไม้ให้ร่มเงามากกว่าไม้ผล
- มักตั้งอยู่ในทำเลที่เหมาะสมแก่การประพฤติธรรม เช่น ภูเขา ลำธาร สวนป่าละเมาะ เป็นต้น

(พระมหาเสถียร สุวโจ (มณีนวรงค์), 2561)

นอกจากนี้ อาวาสสัปปายะ ในปัจจุบันยังหมายถึง วัดหรือศาสนสถานที่มีความเหมาะสมในการศึกษาและการปฏิบัติธรรมของพระสงฆ์และประชาชน รวมถึงการเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาสุขภาพที่ดีของพระสงฆ์และประชาชน เพื่อที่จะสามารถปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของตนได้เต็มที่ ซึ่งจะต้องมีความสบายดังนี้

- มีความสะอาด วัดจะต้องสะอาดไม่มีสิ่งไม่ชวนมองที่จะรบกวนจิตใจของผู้ปฏิบัติธรรม วัดจะต้องไม่มีกลิ่นเหม็นหรือหอมจนเกิดการรบกวนสมาธิของผู้ปฏิบัติธรรม เช่น กลิ่นขยะ กลิ่นน้ำเน่าเสีย กลิ่นอาหารจากโรงครัว เป็นต้น

- มีแสงสว่างเหมาะสมกับการศึกษาปฏิบัติธรรม วัดควรจะมีการติดไฟฟ้าให้แสงสว่าง เพื่อการใช้ประโยชน์ทั้งในการอยู่อาศัย การสัญจร และการศึกษาปฏิบัติธรรม เพื่อให้บริการแก่ทั้งพระสงฆ์และประชาชน

- มีความสงบ วัดจะต้องปราศจากมลภาวะทางเสียง หรือถ้าจำเป็นต้องกระทำ กิจกรรมใดที่มีเสียงดังรบกวนก็จะต้องใช้เวลาไม่นานเกินไป และต้องไม่มีผู้คนพลุกพล่านรบกวน

- มีความแข็งแรงปลอดภัย อาคารและสิ่งปลูกสร้างในบริเวณวัดจะต้องมีความมั่นคงแข็งแรง และมีความปลอดภัยต่อชีวิตและร่างกายของผู้ที่อยู่ในวัดและผู้เข้ามาประกอบกิจกรรมทั้งทางศาสนาและสังคม

- มีอาคารสถานที่สำหรับการศึกษาและปฏิบัติธรรมให้แก่พระสงฆ์และประชาชนอย่างเพียงพอและเหมาะสมและมีพื้นที่ประกอบกิจกรรมสาธารณะที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน (ศิรดา ยาโอษฐ์, 2562)

2) โคจรสัปปายะ

หมู่บ้านหรือท้องถิ่นที่หาอาหารที่เกี่ยวข้องเพื่อเข้าไปบิณฑบาตมี 2 อย่าง โคจรสัปปายะ คือหมู่บ้านหรือท้องถิ่นที่ไม่เหมาะสมเพื่อเข้าไปบิณฑบาต และโคจรสัปปายะ คือ หมู่บ้านหรือท้องถิ่นที่เหมาะสมเพื่อเข้าไปบิณฑบาต โยคาวจรพึงเลือกโคจรคามสัปปายะ

ในคัมภีร์ปกรณ์วิเสสวิสุทธีมรรค กล่าวไว้ว่า หมู่บ้านหรือท้องถิ่นสำหรับไปบิณฑบาตแห่งใดมีอยู่ในที่ไม่ไกลมากนัก ไม่ใกล้มากนักในระยะประมาณโกสะกึ่ง ประมาณ 1,000 ชั่วคันธนู หรือ 2 กิโลเมตร เป็นเสนาสนะอยู่ทางทิศเหนือหรือทิศใต้ เป็นที่มีภิกขาสมบุรณ์หาง่าย หมู่บ้านนั้นนับเป็นสัปปายะ ถ้ามีลักษณะตรงกันข้ามเป็น อสัปปายะ ที่ว่า อสัปปายะนั้นน่าจะถือเอาด้วยสาเหตุคือ ข้อ 1 ไกลและการคมนาคมไปมาไม่สะดวก ข้อ 2 เวลาบิณฑบาตไปหรือกลับโดนแสงอาทิตย์ขึ้นส่องหน้า ข้อ 3 บิณฑบาตไม่พอแก่การฉัน (พระวิระศักดิ์ ชยชมโม (สุวรรณวงศ์), 2557)

นอกจากนี้ โคจรสัปปายะ ในปัจจุบันยังหมายถึง ภายในวัดจะต้องมีทางเดินที่ไม่ชำรุดสามารถเดินหรือทำกิจกรรมได้อย่างสะดวกและปลอดภัย รวมถึงมีป้ายบอกทางไปยังสถานที่ต่าง ๆ มีการจัดแบ่งบริเวณ พุทธาวาส สังฆาวาส และธรรมาวาสหรือธรณีสงฆ์อย่างชัดเจน มีการตรวจสอบและดูแลซ่อมแซม ทางเดินภายในวัดให้อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์อยู่เสมอ เส้นทางเดินที่พระสงฆ์จะต้องออกไปบิณฑบาตในชุมชนจะต้องมีความสะดวกไม่ใกล้หรือไกลจนเกินไป

3) อุตุสัปปายะ

ในปัจจุบัน หมายถึง ภายในวัดมีอากาศที่มีความเหมาะสมตามฤดูกาล ไม่หนาวหรือร้อนจนเกินไป ภายในวัดควรมีการปลูกต้นไม้และดูแลต้นไม้ เพราะต้นไม้เป็นสิ่งสำคัญที่ส่งผลต่ออากาศบริสุทธิ์ เช่น การให้ร่มเงา การปล่อยก๊าซออกซิเจนในเวลากลางวันที่จะทำให้คนที่เข้ามาในวัดได้รับอากาศที่บริสุทธิ์และเย็นสบาย เป็นต้น (ศิรดา ยาโอษฐ์, 2562)

นอกจากนี้ อุตุสัปปายะ ยังหมายถึง หลักการเลือกและการสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดี หลักการที่แท้จริงของอุตุสัปปายะ คือ ดิน ฟ้า อากาศ ธรรมชาติแวดล้อมที่เหมาะสมกัน จากหลักการดังกล่าวสามารถแปรออกมาเป็นแนวทางการจัดระเบียบสิ่งแวดล้อม ดังนี้

- สร้างสิ่งแวดล้อมให้น่าอยู่ การสร้าง และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมีกล่าวไว้ใน พระไตรปิฎกหลายตอน เช่น ในวนโรปมสูตร ได้กล่าวถึงผลดีของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมว่า “ชนเหล่าใด สร้างวัด วาอาราม ปลูกสวนอันน่ารื่นรมย์ ปลูกป่า สร้างสะพาน ขุดสระน้ำ บ่อน้ำ และให้ที่พักอาศัย บุญย่อมเจริญแก่ชนเหล่านั้น ทั้งกลางวันกลางคืน ตลอดกาลทุกเมื่อ ชนเหล่านั้นดำรงอยู่ในธรรม สมบูรณ์ด้วยศีลแล้วย่อมไปสู่สวรรค์แน่นอน”

- อยู่กับธรรมชาติ จากการสรุปรงานวิจัยของพระบูรณภรณ์ บริบูรณ์ ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับป่าไม้ที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนาที่ว่าด้วยประโยชน์ 2 ระดับ คือ

- (1) ระดับพื้นฐาน เพื่อการดำรงชีพทางกายภาพและชีวภาพและสังคม ปัจจัย 4
- (2) ระดับสูง ป่าไม้อยู่ในฐานะเป็นสิ่งแวดล้อมอันเหมาะสมในการอบรมพฤติกรรมทางกาย วาจา และจิตวิญญาณ หลอมรวมให้คนเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับธรรมชาติ โดยที่คุณลักษณะของป่าไม้มีธรรมชาติของความสงบอันเป็นภาวะที่สอดคล้องกับภาวะของความบริสุทธิ์สูงสุด

- อย่าทำลายธรรมชาติสิ่งแวดล้อมที่เป็นเสมือนหนึ่งชีวิตของตน การมองสิ่งแวดล้อมที่เชื่อมโยงกับชีวิตจะทำให้เห็นค่าและความสำคัญของสิ่งแวดล้อมมากขึ้น แต่ในปัจจุบันกลับมองธรรมชาติเป็นเครื่องมือ ไม่ได้มองเป็นบุพการีหรือเพื่อนของตน (ธีรโชติ เกิดแก้ว, 2547)

4) อิริยาปถสัปปายะ

ในปัจจุบัน หมายถึง การที่ผู้ที่อยู่อาศัยในวัดสามารถปรับเปลี่ยนอิริยาปถให้มีความเหมาะสมและสบาย ได้แก่ นั่ง นอน ยืน เดิน รวมถึงเดินจงกรม หรือนั่งสมาธิได้อย่างเหมาะสม เกิดความสบายตลอดจนมีภูมิกอนและเสนาสนะสำหรับพักผ่อนหรือปรับเปลี่ยนอิริยาปถที่เหมาะสมและเพียงพอ (ศิริดา ยาโอษฐ์, 2562)

2.7.4 การสรุปเนื้อหาจากการทบทวนวรรณกรรมด้านวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม (การอนุรักษ์)

งานวิจัยนี้จะเน้นไปที่การอนุรักษ์ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยภาพอนาคตสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างภายในวัดป่าด้วยพุทธสหวิทยาการนั่นคือ การรักษา/ซ่อมแซม การฟื้นฟู การพัฒนา และการป้องกัน โดยทั้งสี่การอนุรักษ์นี้นำมาตีความและนำไปสู่การออกแบบในงานวิจัย

- การรักษา/ซ่อมแซม หมายถึง การดำเนินการใด ๆ ต่อทรัพยากรที่ขาดไป ไม่ทำงานตามพฤติกรรม เสื่อมโทรม เกิดปัญหา เป็นจุด พื้นที่เล็ก ๆ สามารถให้ฟื้นคืนสภาพเดิมได้ อาจใช้เทคโนโลยีที่มนุษย์สร้างขึ้นช่วยให้ดีเหมือนเดิมจนสามารถนำมาใช้ได้

- การฟื้นฟู หมายถึง การดำเนินการใด ๆ ต่อทรัพยากรหรือสิ่งแวดล้อมที่เสื่อมโทรมให้สิ่งเหล่านั้นเป็นปกติ สามารถเอื้อประโยชน์ในการนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป ซึ่งการฟื้นฟูต้องใช้เวลาและเทคโนโลยีเข้าช่วยเสมอ

- การพัฒนา หมายถึง การทำสิ่งที่เป็นอยู่ให้ดีขึ้น การที่ต้องพัฒนาเพราะต้องการเร่งหรือเพิ่มประสิทธิภาพให้เกิดผลที่ดีขึ้น การพัฒนาที่ถูกต้องนั้นต้องใช้ความรู้เทคโนโลยีและการวางแผนที่ดี

- การป้องกัน หมายถึง การป้องกันสิ่งที่เกิดขึ้นมิให้ลุกลามมากกว่านี้ รวมไปถึงการป้องกันสิ่งที่ไม่เคยเกิดขึ้น การป้องกันใช้เทคโนโลยีและการวางแผนเช่นเดียวกับวิธีการอนุรักษ์อื่น (เกษม จันทร์แก้ว, 2558)

2.7.5 การสรุปเนื้อหาจากการทบทวนวรรณกรรมด้านการจัดการป่าไม้ (ป่าชุมชน)

งานวิจัยนี้ผู้วิจัยจะเน้นไปที่ป่าชุมชนที่ได้รับการสนับสนุนจากภายนอกนั้นคือ วัดป่า นำมาตีความและนำไปสู่การออกแบบในงานวิจัย และมุ่งเน้นไปที่การดำเนินงานป่าชุมชนของชุมชนเองเป็นการริเริ่มแนวคิดจากการที่ชุมชนมีส่วนร่วมวางแผนป่าชุมชน ก่อนที่จะเสนอขอความร่วมมือสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยอาศัย **หลักการที่ 10** การจัดการป่าชุมชนเพื่อสร้างภูมิทัศน์ มีลักษณะงานแบบสร้างธรรมชาติให้บังมลพิษทางสายตา ทำให้ภาพของชุมชนกลมกลืนทั้งศิลปะและสี อาจใช้ป่าธรรมชาติหรือตกแต่งจากป่าธรรมชาติหรืออาจสร้างขึ้นก็ได้ ดังนี้

วัตถุประสงค์ของงาน สร้างป่าชุมชนเพื่อสร้างภูมิทัศน์มีวัตถุประสงค์เพื่อปรับสภาพมลพิษทางสายตาด้วยการปลูกป่าหรือปรับเปลี่ยนป่าธรรมชาติให้กลมกลืนเท่ากับการลดมลพิษทางสายตา

กรอบงาน การเสริมสร้างป่าชุมชนหรือการปรับเปลี่ยนป่าธรรมชาติให้เกิดความกลมกลืน

วิธีการปฏิบัติงาน

- 1) สำรวจมลพิษทางสายตา พร้อมเหตุของการเกิดมลพิษทางสายตา ซึ่งอาจเป็นทั้งรูปทรงและความกลมกลืนของสีและต้องสร้างภาพเชิงซ้อนที่เต็มรูปแบบแล้วก็วิเคราะห์หามลพิษทางสายตา
- 2) สเก็ทภาพของจุดพื้นที่ที่เกิดปัญหามลพิษทางสายตา พร้อมทั้งตรวจสอบสถานภาพมลพิษทางสายตาเพื่อหาเหตุของปัญหาได้อย่างถูกต้อง
- 3) เสริม เต็ม และแต่งภาพสเก็ทด้วยต้นไม้ที่รูปทรงและสี ณ จุดหรือพื้นที่ที่เกิดปัญหาแล้วและ/หรือเปลี่ยนรูปทรงรวมถึงสีด้วยจนเป็นที่พอใจจึงกำหนดลักษณะต้นไม้ที่จะปลูก
- 4) ปลูกต้นไม้หรือตกแต่งต้นไม้ในป่าธรรมชาติจนสร้างความกลมกลืน
- 5) ดูแลรักษาให้ต้นไม้ที่ตกแต่งให้มีความสวยงามการแก้ไขปัญหามลพิษทางสายตาแบบยั่งยืน

ผลการปฏิบัติงาน งานสร้างป่าชุมชนเพื่อสร้างภูมิทัศน์จะให้ผลการศึกษาเป็นภาพสเก็ทบริเวณที่เกิดมลพิษทั้งทางรูปทรงและความกลมกลืนของสี อีกทั้งจะทำให้ป่าชุมชนมีความสามารถในการกำจัดมลพิษทางสายตาด้วย

การนำไปใช้ งานสร้างป่าชุมชนเพื่อสร้างภูมิทัศน์ คือภาพสเก็ทและบริเวณพื้นที่ที่แสดงว่ามีมลพิษทางสายตาเกิดขึ้น สามารถนำไปใช้เพื่อกิจการอื่น ๆ ทางสิ่งแวดล้อม เช่น แหล่งไม้ใช้สอย ที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า การท่องเที่ยว แหล่งอาหาร ฯลฯ

การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

- 1) ต้องทำความเข้าใจมลพิษทางสายตาและภูมิทัศน์โดยเฉพาะอย่างยิ่งความกลมกลืนของรูปทรงและสีของสรรพสิ่งที่อยู่ร่วมกัน
- 2) มีความสามารถสเก็ทภาพที่แสดงทั้งรูปทรงและสีของจุดหรือพื้นที่ที่พบว่าเกิดมลพิษทางสายตาและการสร้างภาพเชิงซ้อนเพื่อหาการตัดสินใจของรูปทรงและสีเพื่อวิเคราะห์หามลพิษทางสายตาได้อย่างถูกต้อง

3) ต้องมีความสามารถในการนำศิลปะและรูปทรงของต้นไม้ที่จะปลูกแก้ไขปัญหามลพิษทางสายตา โดยอาจใช้รูปทรงต้นไม้รูปทรงเรียวยอด ใบ ดอกและสีของดอกผลและกิ่งก้าน ในการเสริมเติมแต่งรูปทรงและสีที่ขาดหายไป

4) ดูแลรักษาต้นไม้ที่ใช้ตกแต่งแก้ไขปัญหามลพิษทางสายตาให้มีศักยภาพอย่างยั่งยืน

ตัวดัชนีชี้วัด มุ่งอธิบายปรากฏการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของชุมชนกับของป่าในค่าทางสุนทรียภาพ ต่อไปนี้

1) ทิศทาง แนวทางการวิเคราะห์จะพิจารณาจากรูปลักษณะของเส้นซึ่งจะสามารถสะท้อนบทบาทได้มากน้อยเพียงใด

2) ขนาด แนวทางการวิเคราะห์จะพิจารณาขนาดที่เหมือนกันและต่างกันจากบทบาทที่สะท้อนให้ปรากฏทางสุนทรียภาพ

3) สัดส่วน แนวทางการวิเคราะห์มุ่งพิจารณาเปรียบเทียบกับประโยชน์การใช้สอยด้านกรลดหลั่นและ/หรือการเชื่อมโยงกัน

4) พื้นผิว แนวทางการวิเคราะห์มุ่งเปรียบเทียบความหยาบละเอียดที่ปรากฏผิวเปลือกนอก

5) รูปร่าง แนวทางการวิเคราะห์มุ่งพิจารณาเปรียบเทียบภาพที่ปรากฏด้วยรูปลักษณะ 2 มิติ

6) รูปทรง แนวทางการวิเคราะห์มุ่งพิจารณาเปรียบเทียบภาพที่ปรากฏด้วยรูปลักษณะ 3 มิติ

7) สี แนวทางการวิเคราะห์มุ่งพิจารณาความโดดเด่นและการกระจายของสีที่ปรากฏ

8) แสงและเงา แนวทางการวิเคราะห์มุ่งพิจารณาระยะห่างของสรรพสิ่งที่มีการบดบังกัน

ผลสัมฤทธิ์ขั้นสุดท้าย ผลดำเนินงานจะให้ผลสัมฤทธิ์เป็นสภาพป่าชุมชนที่เสริมสร้างความกลมกลืนรูปทรงและสีกับต้นไม้ (สำนักมาตรฐานการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, 2549)

2.7.6 การสรุปเนื้อหาจากการทบทวนวรรณกรรมด้านการออกแบบ (การออกแบบอย่างยั่งยืน)

การวิจัยในที่นี้หมายถึงการใช้หลักการออกแบบอย่างยั่งยืนช่วงการวางแผน และช่วงการออกแบบ เน้นความสำคัญการสอดคล้องกับวัสดุที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในปริมาณต่ำ (Low-Impact Materials) ในการออกแบบอย่างยั่งยืนที่มีความหลากหลายด้าน และจะมุ่งเน้นไปที่การออกแบบอย่างยั่งยืนด้านผลิตภัณฑ์ การออกแบบอย่างยั่งยืนด้านการตกแต่งภายใน การออกแบบอย่างยั่งยืนด้านโครงสร้าง (สถาปัตยกรรม) และการออกแบบอย่างยั่งยืนด้านภูมิทัศน์ ซึ่งการออกแบบอย่างยั่งยืนทั้งหมดนี้จะส่งผลต่อเมือง ภูมิภาค และโลก และนี่คือส่วนประกอบของสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างนั่นเอง

บทที่ 3

วิธีดำเนินงานวิจัย

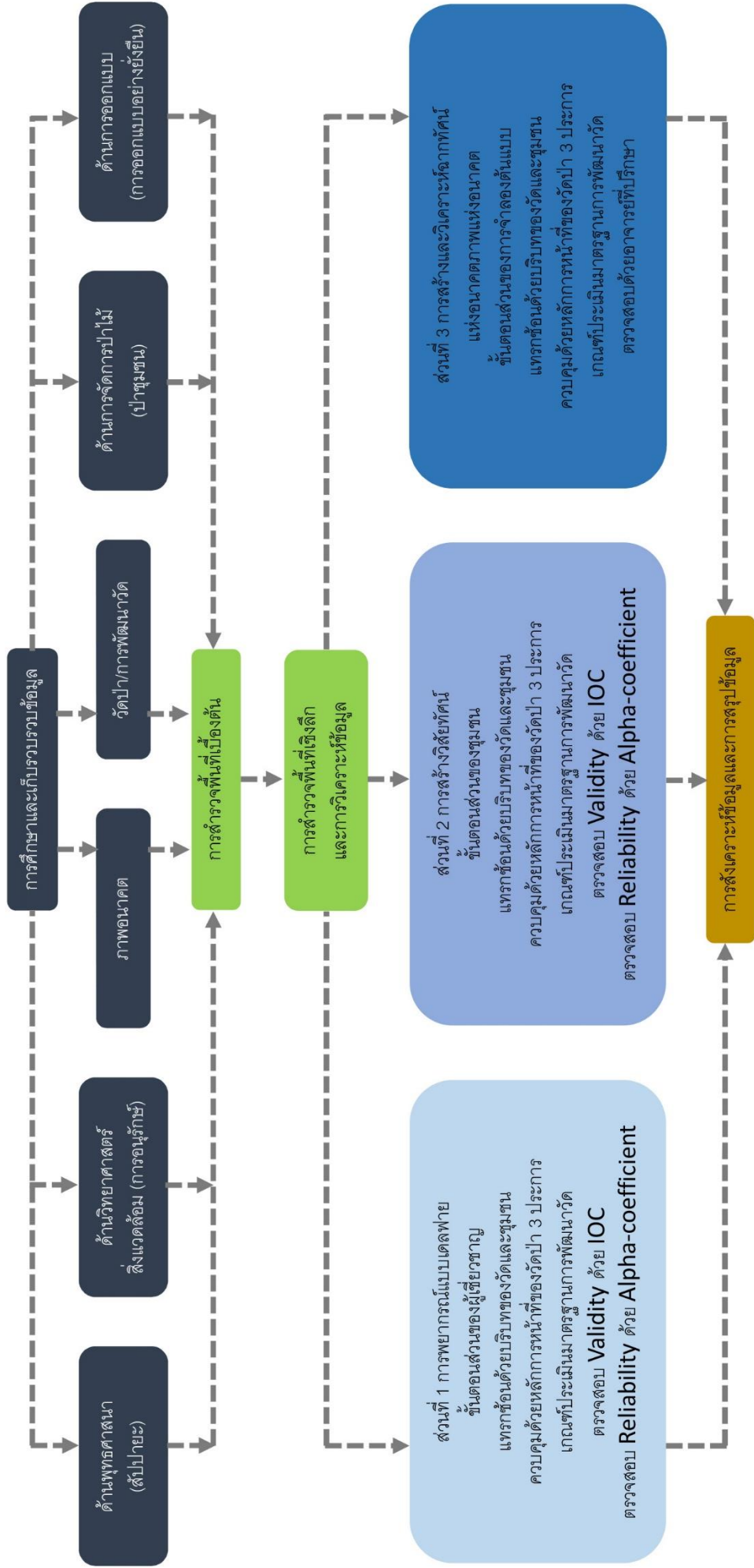
3.1 รูปแบบการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ภาพอนาคตสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างภายในวัดป่าด้วยพุทธสหวิทยาการ เป็นการวิจัยเชิงอนาคต (Future Research) ใช้ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการในการออกแบบร่วมด้วย เป็นงานวิจัยที่สื่อถึงแนวคิด การวางแผน การสำรวจ และกำหนดนโยบาย แนวทางการดำเนินงาน วิธีการต่าง ๆ ที่ใช้สำรวจ เป็นการศึกษาในแนวโน้มเหตุการณ์อนาคตที่มีความเป็นไปได้ เป็นการคาดการณ์หรืออย่างใดอย่างหนึ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต โดยอิงพื้นฐานข้อมูลและข้อค้นพบจากอดีตถึงปัจจุบัน สร้างกระบวนการศึกษา สรุปผลข้อมูลและสามารถวาดภาพพิจารณาถึงแนวโน้มที่จะเกิดเหตุการณ์ในภายหน้าที่สามารถหาวิธีการเพื่อรองรับหรือป้องกัน (ภาสกร เรืองรอง และคณะ, 2559)

โดยการวิจัยนี้ แบ่งขั้นตอนของการศึกษาภาพอนาคตสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างภายในวัดป่าด้วยพุทธสหวิทยาการออกเป็น 6 ส่วน ได้แก่

- ส่วนที่ 1 การศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูล
- ส่วนที่ 2 การสำรวจพื้นที่เบื้องต้นและการสำรวจพื้นที่เชิงลึก
- ส่วนที่ 3 การดำเนินการขั้นตอนส่วนของผู้เชี่ยวชาญ
- ส่วนที่ 4 การดำเนินการขั้นตอนส่วนของชุมชน
- ส่วนที่ 5 การดำเนินการขั้นตอนส่วนของการจำลองต้นแบบ
- ส่วนที่ 6 การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการสรุปข้อมูล

ซึ่งมีรายละเอียดตามวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษาและสร้างองค์ความรู้ใหม่ในการออกแบบสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้าง ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านการตกแต่งภายใน ด้านโครงสร้าง (สถาปัตยกรรม) และด้านภูมิทัศน์ ซึ่งทุกด้านนี้จะส่งผลดีต่อเมือง ภูมิภาค และโลก ในอนาคตอีก 20 ปีข้างหน้า ด้วยหลักพุทธสหวิทยาการ โดยสามารถสรุปเป็นภาพได้ดังนี้

ภาพที่ 52 ขั้นตอนของการศึกษา

ที่มา: ผู้วิจัย, 2564

3.2 การขอพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

ผู้วิจัยได้ดำเนินการขอพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ โดยได้รับการอนุญาตในการทำวิจัยเมื่อวันที่ 24 มกราคม 2565 โดยได้รับการพิจารณาว่าโครงการวิจัยดังกล่าวเข้าข่ายโครงการวิจัยที่ได้รับการยกเว้นการพิจารณา (Exemption review) โดยผู้วิจัยได้กำหนดรูปแบบการเก็บผลการวิจัย และการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ตามแนวทางของหลักจริยธรรมสากลในการวิจัยหมายเลขใบรับรอง COE 64.1130-186 ซึ่งได้รับการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยศิลปากร เมื่อวันที่ 24 มกราคม 2565 และหมดอายุเมื่อ วันที่ 24 มกราคม 2566

3.3 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้ แบ่งออกเป็น 2 ส่วนได้แก่

ส่วนที่ 1 ผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่

ผู้เชี่ยวชาญด้านพุทธศาสนา (สัปบายะ)

ผู้เชี่ยวชาญด้านวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม (การอนุรักษ์)

ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการป่าไม้ (สำนักจัดการป่าชุมชนกรมป่าไม้)

ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ (การออกแบบอย่างยั่งยืน)

ส่วนที่ 2 พระสงฆ์และชาวบ้าน ได้แก่

กลุ่มคนวัยผู้ใหญ่ตอนต้น 18-35 ปี

กลุ่มคนวัยผู้ใหญ่ตอนกลาง 35-60 ปี

กลุ่มคนวัยผู้ใหญ่ตอนปลาย 60 ปีขึ้นไป

กลุ่มพระสงฆ์ภายในวัดป่าตาลใหญ่

3.3.2 การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ส่วนที่ 1 ผู้เชี่ยวชาญ

1) การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างผู้เชี่ยวชาญด้านพุทธศาสนา (สัปบายะ)

ในที่นี้ผู้วิจัยจะเลือกใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยพิจารณาจากการตัดสินใจของผู้วิจัยเอง ลักษณะของกลุ่มที่เลือกเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ เพื่อศึกษาและสร้างองค์ความรู้ใหม่ในการออกแบบสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้าง ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านการตกแต่งภายใน ด้านโครงสร้าง (สถาปัตยกรรม) และด้านภูมิทัศน์ ซึ่งทุกด้านนี้จะส่งผลดีต่อเมือง ภูมิภาค และโลก ในอนาคตอีก 20 ปีข้างหน้า ด้วยหลักพุทธสหวิทยาการ และหนึ่งในหลักพุทธสหวิทยาการ คือ พุทธศาสนาเรื่องสัปบายะ โดยผู้วิจัยได้กำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านพุทธศาสนา (สัปบายะ) จำนวน 10 คน ซึ่งเลือกกลุ่มตัวอย่างจากผู้ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง สัปบายะและได้รับการยอมรับการตีพิมพ์เป็นบทความในวารสารระดับชาติ

2) การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างผู้เชี่ยวชาญด้านวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม (การอนุรักษ์)

ในที่นี้ผู้วิจัยจะทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยพิจารณาจากการตัดสินใจของผู้วิจัยเอง ลักษณะของกลุ่มที่เลือกเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ เพื่อศึกษาและสร้างองค์ความรู้ใหม่ในการออกแบบสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้าง ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านการตกแต่งภายใน ด้านโครงสร้าง (สถาปัตยกรรม) และด้านภูมิทัศน์ ซึ่งทุกด้านนี้จะส่งผลดีต่อเมือง ภูมิภาค และโลก ในอนาคตอีก 20 ปีข้างหน้า ด้วยหลักพุทธสหวิทยาการ และหนึ่งในหลักพุทธสหวิทยาการ คือ วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อมเรื่องการอนุรักษ์ โดยผู้วิจัยได้กำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม (การอนุรักษ์) จำนวน 10 คน ซึ่งเลือกกลุ่มตัวอย่างจากผู้ที่มีตำแหน่งงานและปฏิบัติงาน ณ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งผู้ที่ปฏิบัติงานในสำนักงานนี้ถือเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญด้านวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม (การอนุรักษ์) ตัวอย่างตำแหน่งงาน เช่น ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านสิ่งแวดล้อม นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการพิเศษ นักอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เป็นต้น

3) การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการป่าไม้ (ป่าชุมชน)

ในที่นี้ผู้วิจัยจะทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยพิจารณาจากการตัดสินใจของผู้วิจัยเอง ลักษณะของกลุ่มที่เลือกเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ เพื่อศึกษาและสร้างองค์ความรู้ใหม่ในการออกแบบสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้าง ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านการตกแต่งภายใน ด้านโครงสร้าง (สถาปัตยกรรม) และด้านภูมิทัศน์ ซึ่งทุกด้านนี้จะส่งผลดีต่อเมือง ภูมิภาค และโลก ในอนาคตอีก 20 ปีข้างหน้า ด้วยหลักพุทธสหวิทยาการ และหนึ่งในหลักพุทธสหวิทยาการ คือ การจัดการป่าไม้เรื่องป่าชุมชน โดยผู้วิจัยได้กำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการป่าไม้ (ป่าชุมชน) จำนวน 10 คน ซึ่งเลือกกลุ่มตัวอย่างจากผู้ที่มีตำแหน่งงานและปฏิบัติงาน ณ สำนักงานจัดการป่าชุมชน กรมป่าไม้ ซึ่งผู้ที่ปฏิบัติงานในสำนักงานนี้ถือเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการป่าไม้ (ป่าชุมชน) ตัวอย่างตำแหน่งงาน เช่น นักวิชาการป่าไม้ นักวิชาการป่าไม้ชำนาญการ นักวิชาการป่าไม้ปฏิบัติการ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านจัดการป่าชุมชน เป็นต้น

4) การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ (การออกแบบอย่างยั่งยืน)

ในที่นี้ผู้วิจัยจะทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยพิจารณาจากการตัดสินใจของผู้วิจัยเอง ลักษณะของกลุ่มที่เลือกเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ เพื่อศึกษาและสร้างองค์ความรู้ใหม่ในการออกแบบสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้าง ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านการตกแต่งภายใน ด้านโครงสร้าง (สถาปัตยกรรม) และด้านภูมิทัศน์ ซึ่งทุกด้านนี้จะส่งผลดีต่อเมือง ภูมิภาค และโลก ในอนาคตอีก 20 ปีข้างหน้า ด้วยหลักพุทธสหวิทยาการ และหนึ่งในหลักพุทธสหวิทยาการ คือ การออกแบบเรื่องการออกแบบอย่างยั่งยืน โดยผู้วิจัยได้กำหนด

จำนวนกลุ่มตัวอย่างกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ (การออกแบบอย่างยั่งยืน) จำนวน 10 คน ซึ่งเลือกกลุ่มตัวอย่างจากผู้ที่มีตำแหน่งงานและปฏิบัติงาน ณ ศูนย์วิจัยและนวัตกรรมเพื่อความยั่งยืน ซึ่งผู้ที่ปฏิบัติงานในศูนย์นี้ถือเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการออกแบบ (การออกแบบอย่างยั่งยืน) ตัวอย่างตำแหน่งงาน เช่น สถาปนิกวิจัยอาวุโส สถาปนิกวิจัย วิศวกรวิจัยอาวุโส นักวิจัยอาวุโส นักวิจัยด้านวัสดุ เป็นต้น

ส่วนที่ 2 พระสงฆ์และชาวบ้าน

1) การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างกลุ่มคนวัยผู้ใหญ่ตอนต้น 18-35 ปี

ในที่นี้ผู้วิจัยจะใช้การสุ่มตัวอย่างแบบโควต้า (Quota Sampling) เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อให้ได้กลุ่มย่อย มีการกำหนดจำนวนตามคุณสมบัติที่ต้องการ โดยกำหนดคุณสมบัติ คือ เป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่การทำวิจัยไม่น้อยกว่า 10 ปี มีความสนใจในการอนุรักษ์พื้นที่ป่าไม้ในพื้นที่วิจัยหรือความสนใจอื่น ๆ ที่มีความเกี่ยวข้อง และกำหนดจำนวน เพศชาย 5 คน และเพศหญิง 5 คน นอกจากนี้กำหนดให้มีอย่างน้อย 1 คน จากจำนวน 10 คน ต้องมีตำแหน่งในการพัฒนาชุมชนหรือดูแลชุมชน เช่น ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน อสม. อบต. เป็นต้น

2) การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างกลุ่มคนวัยผู้ใหญ่ตอนกลาง 35-60 ปี

ในที่นี้ผู้วิจัยจะใช้การสุ่มตัวอย่างแบบโควต้า (Quota Sampling) เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อให้ได้กลุ่มย่อย มีการกำหนดจำนวนตามคุณสมบัติที่ต้องการ โดยกำหนดคุณสมบัติ คือ เป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่การทำวิจัยไม่น้อยกว่า 20 ปี มีความสนใจในการอนุรักษ์พื้นที่ป่าไม้ในพื้นที่วิจัยหรือความสนใจอื่น ๆ ที่มีความเกี่ยวข้อง และกำหนดจำนวน เพศชาย 5 คน และเพศหญิง 5 คน นอกจากนี้กำหนดให้มีอย่างน้อย 1 คน จากจำนวน 10 คน ต้องมีตำแหน่งในการพัฒนาชุมชนหรือดูแลชุมชน เช่น ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน อสม. อบต. เป็นต้น

3) การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างกลุ่มคนวัยผู้ใหญ่ตอนปลาย 60 ปีขึ้นไป

ในที่นี้ผู้วิจัยจะใช้การสุ่มตัวอย่างแบบโควต้า (Quota Sampling) เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อให้ได้กลุ่มย่อย มีการกำหนดจำนวนตามคุณสมบัติที่ต้องการ โดยกำหนดคุณสมบัติ คือ เป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่การทำวิจัยไม่น้อยกว่า 30 ปี มีความสนใจในการอนุรักษ์พื้นที่ป่าไม้ในพื้นที่วิจัยหรือความสนใจอื่น ๆ ที่มีความเกี่ยวข้อง และกำหนดจำนวน เพศชาย 5 คน และเพศหญิง 5 คน นอกจากนี้กำหนดให้มีอย่างน้อย 1 คน จากจำนวน 10 คน ต้องมีตำแหน่งในการพัฒนาชุมชนหรือดูแลชุมชน เช่น ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน อสม. อบต. เป็นต้น

4) การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างกลุ่มพระสงฆ์ภายในวัดป่าตาลใหญ่

ในที่นี้ผู้วิจัยจะใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยพิจารณาจากการตัดสินใจของผู้วิจัยเอง ลักษณะของกลุ่มที่เลือกเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ เพื่อศึกษาและสร้างองค์ความรู้ใหม่ในการออกแบบสิ่งแวดล้อมสรรค์-

สร้าง ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านการตกแต่งภายใน ด้านโครงสร้าง (สถาปัตยกรรม) และด้านภูมิทัศน์ ซึ่งทุกด้านนี้จะส่งผลดีต่อเมือง ภูมิภาค และโลก ในอนาคตอีก 20 ปีข้างหน้า ด้วยหลักพุทธสหวิทยาการ โดยผู้วิจัยได้กำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มพระสงฆ์รวมถึงสามเณรที่บวชจำพรรษาภายในวัดป่าตาลใหญ่ เป็นผู้ที่ได้อาศัยอยู่ภายในวัดแห่งนี้ และเป็นผู้ที่ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงภายในวัดทั้งในระยะสั้นและระยะยาว จำนวน 10 รูป

3.4 วิธีการเก็บข้อมูล

ตารางที่ 2 แสดงด้านที่ทำการศึกษา ตัวชี้วัด และวิธีการเก็บข้อมูล

ด้านที่ทำการศึกษา	ตัวชี้วัด	วิธีการเก็บข้อมูล					
		วิธีการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง			วิธีการเก็บข้อมูลจากผู้วิจัยเอง		
		แบบสอบถาม	สัมภาษณ์	สนทนากลุ่ม	สังเกต	สำรวจ	ออกแบบ
ด้านพุทธศาสนา (สัปบายะ)	ผลการวิเคราะห์ผ่านความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านพุทธศาสนา (สัปบายะ) และข้อมูลจากการสังเกตและการสำรวจพื้นที่	✓	✓		✓	✓	
ด้านวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม (การอนุรักษ์)	ผลการวิเคราะห์ผ่านความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม (การอนุรักษ์) และข้อมูลจากการสังเกตและการสำรวจพื้นที่	✓	✓		✓	✓	
ด้านการจัดการป่าไม้ (ป่าชุมชน)	ผลการวิเคราะห์ผ่านความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการป่าไม้ (ป่าชุมชน) และข้อมูลจากการสังเกตและการสำรวจพื้นที่	✓	✓		✓	✓	
ด้านการออกแบบ (การออกแบบอย่างยั่งยืน)	ผลการวิเคราะห์ผ่านความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ (การออกแบบอย่างยั่งยืน) และข้อมูลจากการสังเกตและการสำรวจพื้นที่	✓	✓		✓	✓	
การสังเคราะห์ภาพรวมในทุก ๆ ด้าน	การนำผลการวิเคราะห์ในทุก ๆ ด้านมาจัดตั้งการสนทนากลุ่ม และสังเคราะห์ผ่านกระบวนการออกแบบ			✓			✓

ที่มา: ผู้วิจัย, 2564

3.5 เครื่องมือในการเก็บข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ได้แบ่งขั้นตอนเป็น 6 ส่วน จึงได้เครื่องมือในการวิจัยเป็น 6 ส่วนเช่นกัน ได้แก่ ส่วนที่ 1 การศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้วิธีการวิเคราะห์และสรุปสิ่งที่ผู้วิจัยจะนำไปใช้ในงาน นำไปสู่ขั้นตอนถัดไป

ส่วนที่ 2 การสำรวจพื้นที่เบื้องต้นและการสำรวจพื้นที่เชิงลึก โดยใช้วิธีการลงสำรวจพื้นที่วัดศาลใหญ่ ตำบลนาหว้า อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม เป็นการสำรวจพื้นที่อย่างน้อย 2 ครั้ง คือ การสำรวจพื้นที่เบื้องต้นและการสำรวจพื้นที่เชิงลึก จึงนำไปวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการออกแบบภาพพื้นฐานประวัติศาสตร์

ส่วนที่ 3 การดำเนินการขั้นตอนส่วนของผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้วิธีการพหุกรรมแบบเดลฟายเป็นการศึกษาความคิดเห็นและรวบรวมข้อมูลความคาดหวังเรื่องอนาคตจากบุคคลที่เป็นผู้เชี่ยวชาญในด้านพุทธศาสนา (สัปบายะ) โดยในที่นี้ใช้แบบสอบถาม 2 รอบ และการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง 1 รอบ รวมทั้งหมด 3 รอบ ด้านวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม (การอนุรักษ์) ใช้แบบสอบถาม 2 รอบ และการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง 1 รอบ รวมทั้งหมด 3 รอบ ด้านการจัดการป่าไม้ (ป่าชุมชน) ใช้แบบสอบถาม 2 รอบ และการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง 1 รอบ รวมทั้งหมด 3 รอบ และด้านการออกแบบ (การออกแบบอย่างยั่งยืน) ใช้แบบสอบถาม 2 รอบ และการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง 1 รอบ รวมทั้งหมด 3 รอบ โดยข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามจะนำมาวิเคราะห์เชิงสถิติด้วยการใช้โปรแกรมคำนวณสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์จะนำมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจัดทำข้อมูลเป็นระบบและหาความหมายแยกองค์ประกอบของข้อมูลที่ได้

ส่วนที่ 4 การดำเนินการขั้นตอนส่วนของชุมชน โดยใช้วิธีการสร้างวิสัยทัศน์กำหนดใช้วิธีการสนทนากลุ่มย่อย 4 ครั้ง 4 กลุ่ม ได้แก่ ครั้งที่ 1 การสนทนากลุ่มย่อยในกลุ่มคนวัยผู้ใหญ่ตอนต้น 18-35 ปี ครั้งที่ 2 การสนทนากลุ่มย่อยในกลุ่มคนวัยผู้ใหญ่ตอนกลาง 35-60 ปี ครั้งที่ 3 การสนทนากลุ่มย่อยในกลุ่มคนวัยผู้ใหญ่ตอนปลาย 60 ปีขึ้นไป และครั้งที่ 4 การสนทนากลุ่มย่อยในกลุ่มพระสงฆ์ภายในวัดป่าศาลใหญ่ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังใช้วิธีการสำรวจ และสังเกตพื้นที่ในด้านการจัดการป่าไม้ร่วมด้วย อาจเรียกส่วนนี้ว่าส่วนของการจัดโครงการเปลี่ยนแปลงปรับปรุง ซึ่งในส่วนนี้จะเป็นส่วนของกระบวนการเปลี่ยนแปลงและกระบวนการปรับ โดยข้อมูลที่ได้จะนำมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจัดทำข้อมูลเป็นระบบและหาความหมายแยกองค์ประกอบของข้อมูลที่ได้

ส่วนที่ 5 การดำเนินการขั้นตอนส่วนของการจำลองต้นแบบและเป็นขั้นตอนต่อเนื่องจากส่วนที่ 4 ในการจัดโครงการเปลี่ยนแปลงปรับปรุง ซึ่งในส่วนนี้จะเป็นส่วนของกระบวนการปรับ และนำไปสู่การสร้างและวิเคราะห์ฉากทัศน์แห่งอนาคตออกแบบภาพแห่งอนาคตเขียนเรื่องราวต่าง ๆ แสดงความคิดเห็นในเชิงสร้างสรรค์เกี่ยวกับอนาคตที่เป็นไปได้

ส่วนที่ 6 การสังเคราะห์ข้อมูลและการสรุปข้อมูล ส่วนนี้จะอยู่ในบทที่ 5 การสรุปผลอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ จากการรวบรวมข้อมูลมาจากทุกส่วน

3.5.1 เครื่องมือที่ใช้ : แบบสอบถาม

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ฉบับ ดังนี้

ฉบับที่ 1 เป็นแบบสอบถามที่ผู้เชี่ยวชาญลงมติหรือจัดลำดับความสำคัญ ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายปิด เลือกรับคำตอบเพียง 1 คำตอบ และมีลักษณะเป็นคำถามแบบปลายเปิดในข้อท้ายสุด

ฉบับที่ 2 เป็นแบบสอบถามที่ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นและทัศนคติของผู้เชี่ยวชาญในการให้ความสำคัญด้านต่าง ๆ โดยแบบสอบถามเป็นแบบปลายปิดและแบบปลายเปิดในข้อท้ายสุด ประเมินค่าตามวิธีของลิเคิร์ท ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนนแบ่งออกเป็น 5 ระดับ

เกณฑ์การให้คะแนนความสำคัญ

สำคัญมากที่สุด	คะแนนเท่ากับ	5
สำคัญมาก	คะแนนเท่ากับ	4
สำคัญปานกลาง	คะแนนเท่ากับ	3
สำคัญน้อย	คะแนนเท่ากับ	2
สำคัญน้อยที่สุด	คะแนนเท่ากับ	1

การแปรผลความสำคัญ

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00	หมายถึง	ความสำคัญอยู่ในระดับดีมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49	หมายถึง	ความสำคัญอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49	หมายถึง	ความสำคัญอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49	หมายถึง	ความสำคัญอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49	หมายถึง	ความสำคัญอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3.5.2 เครื่องมือที่ใช้ : แบบสัมภาษณ์

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure Interview) โดยมีการกำหนดคำถามไว้ล่วงหน้า และไม่สามารถตัดแปลงคำถามได้ โดยคำถามเป็นแบบปลายเปิด

3.5.3 เครื่องมือที่ใช้ : การสำรวจ

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการสำรวจภายในวัดตาลใหญ่ โดยใช้แบบตรวจสอบรายการตามหัวข้อ ดังนี้ มีแสงสว่างเหมาะสม มีความแข็งแรงของสิ่งปลูกสร้าง มีความปลอดภัยของสิ่งปลูกสร้าง มีทางเดินที่ไม่ชำรุด มีป้ายบอกทางไปยังสถานที่ต่าง ๆ มีการตรวจสอบและซ่อมแซมทางเดิน มีการสร้างสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ มีการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีพื้นที่ที่นั่งเพียงพอ มีพื้นที่ทางเดินเพียงพอ มีมลพิษทางสายตา มีพื้นที่ที่เกิดปัญหา มีพื้นที่ที่ควรออกแบบ และมีการปลูกต้นไม้ในท้องถิ่น ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้ทำการสำรวจเอง

3.5.4 เครื่องมือที่ใช้ : การสังเกต

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation) คือการสังเกตที่ผู้วิจัยเฝ้าสังเกตอยู่ภายนอก ไม่เข้าไปร่วมในกิจกรรมที่ทำอยู่ เก็บข้อมูลในระยะเวลาสั้น

3.5.5 เครื่องมือที่ใช้ : การสนทนากลุ่มย่อย

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการสนทนากลุ่มย่อย เป็นกระบวนการแลกเปลี่ยนข้อมูลความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มคนวัยผู้ใหญ่ตอนต้น 18-35 ปี จำนวน 10 คน กลุ่มคนวัยผู้ใหญ่ตอนกลาง 35-60 ปี จำนวน 10 คน กลุ่มคนวัยผู้ใหญ่ตอนปลาย 60 ปีขึ้นไป จำนวน 10 คน และกลุ่มพระสงฆ์รวมถึงสามเณรภายในวัดป่าตาลใหญ่ จำนวน 10 รูป โดยมีการเตรียมคำถาม ประเด็นต่าง ๆ

3.5.6 เครื่องมือที่ใช้ : การออกแบบ

การวิจัยครั้งนี้ถือว่าการออกแบบเป็นหนึ่งในเครื่องมือการวิจัย เป็นเครื่องมือที่ใช้กับผู้วิจัยเอง ซึ่งการออกแบบนี้คือการออกแบบภาพแห่งอนาคตจากการรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นต่าง ๆ จากผู้เชี่ยวชาญและชุมชน รวมถึงความคิดเห็นจากตัวผู้วิจัยเองด้วย โดยนำความคิดเห็นจากทุก ๆ ฝ่ายมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ ออกแบบและสร้างภาพขึ้นมา นอกจากนี้จะเป็นการออกแบบภาพแห่งอนาคตแล้ว ในที่นี้ยังหมายถึงการออกแบบและสร้างภาพพื้นฐานประวัติศาสตร์ด้วย

3.6 การทดสอบเครื่องมือ

การทดสอบเครื่องมือในการวิจัยแบบออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

1) ความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Validity) โดยการนำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นปรึกษากับอาจารย์และผู้เชี่ยวชาญในการวิจัยช่วยตรวจสอบความถูกต้องและความครอบคลุมของเนื้อหาที่ต้องการศึกษา โดยมีผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ได้แก่ รองศาสตราจารย์ ดร.วชิระ แสงรัมย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยตรีปิยะภัทร เต็มแย้ม และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยตรีกิติศักดิ์ วิทยา-โกมลเลิศ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้เท่ากับ 0.92 และผู้วิจัยได้ทำการปรับปรุงข้อคำถามที่มีค่า IOC น้อยกว่า 0.50 ตามที่ผู้เชี่ยวชาญให้คำแนะนำ

2) ความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นมาไปทำการทดสอบ จำนวน 10 ชุด กับกลุ่มตัวอย่างที่มีความใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจริง เพื่อตรวจสอบว่าคำถามสื่อความหมายตรงตามความต้องการและเหมาะสมหรือไม่ จากนั้นทดสอบความเชื่อมั่นโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปการทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient) ของครอนบัก (Cronbach) ซึ่งในการหาความเชื่อมั่นโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's alpha coefficient) ที่ค่าระดับความเชื่อมั่นของแบบสอบถามมีค่าเท่ากับ 0.96 ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับดีมากหมายถึงแบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือสามารถนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริงได้

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นการวิจัยเชิงอนาคต (Future Research) ซึ่งศึกษาภาพอนาคตสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างภายในวัดป่าด้วยพุทธสหวิทยาการ โดยมีขั้นตอนวิธีการดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 6 ส่วน แต่ในบทที่ 4 นี้แบ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 5 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 การศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูล

ส่วนที่ 2 การสำรวจพื้นที่เบื้องต้นและการสำรวจพื้นที่เชิงลึก

ส่วนที่ 3 การดำเนินการขั้นตอนส่วนของผู้เชี่ยวชาญ

ส่วนที่ 4 การดำเนินการขั้นตอนส่วนของชุมชน

ส่วนที่ 5 การดำเนินการขั้นตอนส่วนของการจำลองต้นแบบ

โดยส่วนที่ 6 การสังเคราะห์ข้อมูลและการสรุปข้อมูลจะอยู่ในบทที่ 5 การสรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะต่อไป ดังนั้นบทที่ 4 จึงมีรายละเอียด ดังนี้

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลขั้นตอนส่วนที่ 1 การศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลขั้นตอนส่วนที่ 1 การศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลหรืออาจเรียกส่วนนี้ได้ว่าเป็นการวิเคราะห์เนื้อหาจากการทบทวนวรรณกรรม โดยผู้วิจัยได้แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ตารางหลัก ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับข้อมูล 3 ส่วน คือ

- 1) ข้อมูลเกี่ยวกับการวิเคราะห์การวิจัยภาพอนาคต
- 2) ข้อมูลเกี่ยวกับการวิเคราะห์วัดป่าที่ได้รับการคัดเลือกวัดพัฒนาตัวอย่างที่มีผลงานดีเด่น วัดพัฒนาตัวอย่าง อุทยานการศึกษาในวัด
- 3) ข้อมูลเกี่ยวกับการวิเคราะห์พุทธสหวิทยาการ ได้แก่ ด้านพุทธศาสนา (สัปปายะ) ด้านวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม (การอนุรักษ์) ด้านการจัดการป่าไม้ (ป่าชุมชน) และด้านการออกแบบ (การออกแบบอย่างยั่งยืน)

ทั้งหมดนี้นำไปสู่ 3 ตาราง ได้แก่ ตารางแสดงการวิเคราะห์เนื้อหาการวิจัยอนาคตที่มีความเกี่ยวข้องกับภาพอนาคตสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างภายในวัดป่าด้วยพุทธสหวิทยาการ ตารางแสดงการวิเคราะห์ข้อมูลวัดป่าที่ได้รับการคัดเลือกวัดพัฒนาตัวอย่างที่มีผลงานดีเด่น วัดพัฒนาตัวอย่าง อุทยานการศึกษาในวัด ประจำปี พ.ศ. 2563 ที่คงอัตลักษณ์เชิงพื้นที่หรือกิ่งสุญเสียอัตลักษณ์เชิงพื้นที่หรือสุญเสียอัตลักษณ์เชิงพื้นที่ และตารางแสดงการวิเคราะห์ตัวแปรเชิงมนทัศน์เป็นตัวแปรเชิงปฏิบัติการสู่แนวทางวิเคราะห์

1) ข้อมูลเกี่ยวกับการวิเคราะห์การวิจัยภาพอนาคต

ตารางที่ 3 แสดงการวิเคราะห์เนื้อหาการวิจัยอนาคตที่มีความเกี่ยวข้องกับภาพอนาคตสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างภายในวัดป่าด้วยพุทธสหวิทยาการ

ลำดับที่	กระบวนการวิจัยอนาคตที่เกี่ยวข้อง	ขั้นตอนในการดำเนินการ	ส่วนดำเนินการที่...
1	การพยากรณ์แบบเดลฟาย	ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดหัวข้อ ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดกลุ่มตัวอย่างผู้เชี่ยวชาญ ขั้นตอนที่ 3 การรวบรวมข้อมูล ขั้นตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล	ส่วนดำเนินการที่ 3 การดำเนินการขั้นตอน ส่วนของผู้เชี่ยวชาญ
2	การสร้างวิสัยทัศน์	ขั้นตอนที่ 1 กำหนดขอบเขตของวิสัยทัศน์ ขั้นตอนที่ 2 สร้างวิสัยทัศน์ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม ขั้นตอนที่ 3 การสื่อสารและถ่ายทอดวิสัยทัศน์ไปยังสมาชิกทุกคนขององค์กร/ชุมชน/หมู่คณะ	ส่วนดำเนินการที่ 4 การดำเนินการขั้นตอน ส่วนของชุมชน
3	การสร้างและวิเคราะห์ฉากทัศน์แห่งอนาคต	ขั้นตอนที่ 1 กำหนดหัวข้อหรือประเด็นคำถาม ขั้นตอนที่ 2 เลือกขอบเขตเวลา ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพล ขั้นตอนที่ 4 กำหนดทางเลือก ขั้นตอนที่ 5 สร้างเข็มทิศฉากทัศน์แห่งอนาคต ขั้นตอนที่ 6 สร้างเรื่องเล่า ขั้นตอนที่ 7 วิพากษ์ผลลัพธ์ที่อาจเกิดขึ้นในแต่ละฉากทัศน์	ส่วนดำเนินการที่ 5 การดำเนินการขั้นตอน ส่วนของการจำลองต้นแบบ

ที่มา: ผู้วิจัย, 2564

จากตารางคือการวิเคราะห์เนื้อหาการวิจัยอนาคตที่มีความเกี่ยวข้องกับภาพอนาคตสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างภายในวัดป่าด้วยพุทธสหวิทยาการ โดยนำ 3 วิธีการแห่งอนาคตมาใช้ ได้แก่ การพยากรณ์แบบเดลฟาย การสร้างวิสัยทัศน์ และการสร้างและวิเคราะห์ฉากทัศน์แห่งอนาคต ซึ่งทั้ง 3 วิธีการมีความสอดคล้องกับส่วนที่ 3 การดำเนินการขั้นตอนส่วนของผู้เชี่ยวชาญ ส่วนที่ 4 การดำเนินการขั้นตอนส่วนของชุมชน และส่วนที่ 5 การดำเนินการขั้นตอนส่วนของการจำลองต้นแบบ

2) ข้อมูลเกี่ยวกับการวิเคราะห์วัดป่าที่ได้รับการคัดเลือกวัดพัฒนาตัวอย่างที่มีผลงานดีเด่น วัดพัฒนาตัวอย่าง อุทยานการศึกษาในวัด

ตารางที่ 4 แสดงการวิเคราะห์ข้อมูลวัดป่าที่ได้รับการคัดเลือกวัดพัฒนาตัวอย่างที่มีผลงานดีเด่น วัดพัฒนาตัวอย่าง อุทยานการศึกษาในวัด ประจำปี พ.ศ. 2563 ที่คงอัตลักษณ์เชิงพื้นที่หรือกึ่งสูญเสียอัตลักษณ์เชิงพื้นที่หรือสูญเสียอัตลักษณ์เชิงพื้นที่

ที่	ชื่อวัด	ประเภทวัดป่า			การวิเคราะห์	ภาพประกอบ	ความเชื่อมโยงกับมาตรฐานการพัฒนาวัด
		คงอัตลักษณ์	กึ่งสูญเสีย	สูญเสีย			
วัดพัฒนาตัวอย่างที่มีผลงานดีเด่น							
1	วัดสมานรัตนาราม (๕)			✓	มีสิ่งศักดิ์สิทธิ์ต่าง ๆ มากมายและแทบจะไม่มีต้นไม้เลยมีเพียงบางจุดเท่านั้นปัจจุบันเป็นวัดที่ผู้คนนิยมไปท่องเที่ยวพักผ่อนไม่มีความเป็นวัดป่าหรือวัดอรัญวาสี (ธรรมยุติ) เลย		ความเป็นวัดป่าไม่มีความเชื่อมโยงกับการได้รับการคัดเลือก
วัดพัฒนาตัวอย่าง							
2	วัดทองเนียม		✓		เดิมที่ดินเป็นพื้นที่ทำสวนและทำบ่อ กุ้งปัจจุบันถึงแม้จะอยู่ใจกลางเมืองหลวงแต่ยังคงความเป็นวัดป่าหรือวัดอรัญวาสี (ธรรมยุติ) ได้ แต่อาจมีการปรับเปลี่ยนพื้นที่ไปบ้าง		ความเป็นวัดป่ามีความเชื่อมโยงกับการได้รับการคัดเลือกอยู่
3	วัดป่านันทบุรีญาณสังวราราม	✓			มีพื้นที่ของวัดอย่างกว้างขวาง และคงความเป็นวัดป่าหรือวัดอรัญวาสี (ธรรมยุติ) ได้ แม้จะมีสิ่งปลูกสร้างเกิดขึ้นแต่สิ่งปลูกสร้างนั้นไม่กระทบตัวทำให้พื้นที่ป่าไม่ถูกรบกวน		ความเป็นวัดป่ามีความเชื่อมโยงกับการได้รับการคัดเลือก
4	วัดพระบรมธาตุคอกยผาสัม	✓			ตั้งอยู่บริเวณคอกยสูงระหว่างรอยต่อตำบลแม่สาบและตำบลยั้งเมินคงความเป็นวัดป่าหรือวัดอรัญวาสี (ธรรมยุติ) ได้อย่างสมบูรณ์ และวัดเคยเข้าร่วมโครงการคืนผืนป่าสู่แผ่นดิน		ความเป็นวัดป่ามีความเชื่อมโยงกับการได้รับการคัดเลือก

ที่มา: ผู้วิจัย, 2564

ตารางที่ 4 แสดงการวิเคราะห์ข้อมูลวัดป่าที่ได้รับการคัดเลือกพัฒนาตัวอย่างที่มีผลงานดีเด่น วัดพัฒนาตัวอย่าง อุทยานการศึกษาในวัด ประจำปี พ.ศ. 2563 ที่คงอัตลักษณ์เชิงพื้นที่หรือกึ่งสูญเสียอัตลักษณ์เชิงพื้นที่หรือสูญเสียอัตลักษณ์เชิงพื้นที่ (ต่อ)

ที่	ชื่อวัด	ประเภทวัดป่า			การวิเคราะห์	ภาพประกอบ	ความเชื่อมโยงกับมาตรฐานการพัฒนาวัด
		คงอัตลักษณ์	กึ่งสูญเสีย	สูญเสีย			
วัดพัฒนาตัวอย่าง							
5	วัดเขาศาลาอตุลฐานะจาโร (ธ)		✓		ตั้งอยู่ในพื้นที่ป่าไม้สลับกับเทือกเขา กรมป่าไม้ประกาศเป็นเขตพุทธอุทยานโครงการส่งเสริมพระพุทธศาสนาเพื่ออนุรักษ์ป่าไม้ และพัฒนาสิ่งแวดล้อม แต่มีสิ่งปลูกสร้างที่พื้นที่ป่าถูกรบกวน		ความเป็นวัดป่ามีความเชื่อมโยงกับการได้รับการคัดเลือกอยู่
6	วัดโพธิสมภรณ์รัตนาราม (ธ)		✓		ตั้งอยู่ในบริเวณที่ดินไม่มาก และคงความเป็นวัดป่าหรือวัดอรัญวาสี (ธรรมยุติ) ได้ แต่มีสิ่งปลูกสร้างเกิดขึ้นทำให้พื้นที่ป่าถูกรบกวน		ความเป็นวัดป่ามีความเชื่อมโยงกับการได้รับการคัดเลือกอยู่
7	วัดโคกนอน			✓	ที่ตั้งวัดอยู่ท่ามกลางทุ่งนาของชาวบ้าน มีสิ่งปลูกสร้างเกิดขึ้นภายในวัดที่มีลักษณะเป็นวัดบ้านเสียมากกว่าวัดป่าทำให้ไม่สามารถบอกได้ว่านี่คือวัดป่าหรือวัดอรัญวาสี (ธรรมยุติ) เลย		ความเป็นวัดป่าไม่มีความเชื่อมโยงกับการได้รับการคัดเลือก
8	วัดโพธิพัฒนา			✓	ตั้งอยู่ในตำบลโพธิพัฒนา อำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ มีสิ่งปลูกสร้างเกิดขึ้นภายในวัดเป็นอรัญวาสีแสดงในรูปแบบเก่าแก่สไตล์ลอม ไม่สามารถบอกได้ว่านี่คือวัดป่าหรือวัดอรัญวาสี (ธรรมยุติ)		ความเป็นวัดป่าไม่มีความเชื่อมโยงกับการได้รับการคัดเลือก
อุทยานการศึกษาในวัด							
9	วัดบ้านเหล่า (ธ)			✓	ภายในวัด มีสิ่งปลูกสร้างเกิดขึ้นวัดที่มีลักษณะเป็นวัดบ้านเสียมากกว่าวัดป่า ทำให้ไม่สามารถบอกได้ว่านี่คือวัดป่าหรือวัดอรัญวาสี (ธรรมยุติ) แม้จะมีต้นไม้อยู่บ้างก็ตาม		ความเป็นวัดป่าไม่มีความเชื่อมโยงกับการได้รับการคัดเลือก

ที่มา: ผู้วิจัย, 2564

ตารางที่ 4 แสดงการวิเคราะห์ข้อมูลวัดป่าที่ได้รับการคัดเลือกพัฒนาตัวอย่างที่มีผลงานดีเด่น วัดพัฒนาตัวอย่าง อุทยานการศึกษาในวัด ประจำปี พ.ศ. 2563 ที่คงอัตลักษณ์เชิงพื้นที่หรือกึ่งสูญเสียอัตลักษณ์เชิงพื้นที่หรือสูญเสียอัตลักษณ์เชิงพื้นที่ (ต่อ)

ที่	ชื่อวัด	ประเภทวัดป่า			การวิเคราะห์	ภาพประกอบ	ความเชื่อมโยงกับมาตรฐานการพัฒนาวัด
		คงอัตลักษณ์	กึ่งสูญเสีย	สูญเสีย			
10	วัดวารี อุดม (ธ)			✓	ตั้งอยู่บนที่ป่าริมห้วยโขง แต่ปัจจุบันไม่มีความเป็นป่า มีสิ่งปลูกสร้างเกิดขึ้นภายในวัดที่มีลักษณะเป็นวัดบ้านเสียมากกว่าวัดป่า		ความเป็นวัดป่า ไม่มีความ เชื่อมโยงกับการได้รับการคัดเลือก
11	วัด มหาชัย			✓	ที่ตั้งวัดเป็นที่ราบริมฝั่งหนองบัวหนองน้ำขนาดใหญ่กลางตัวเมืองหนองบัวลำภู แต่ปัจจุบันมีสิ่งปลูกสร้างเกิดขึ้นภายในวัดที่มีลักษณะเป็นวัดบ้านเสียมากกว่าวัดป่า		ความเป็นวัดป่า ไม่มีความ เชื่อมโยงกับการได้รับการคัดเลือก
12	วัด ทุ่งโพธิ์		✓		เดิมที่ดินเป็นพื้นที่นาของชาวบ้าน แต่ปัจจุบันเป็นพื้นที่วัดและมีการปลูกสร้างสิ่งต่าง ๆ มีความเป็นวัดป่าหรือวัดอรัญวาสี (ธรมยุติ) อยู่แต่ลักษณะคล้ายวัดบ้านมากกว่า		ความเป็นวัดป่า มีความ เชื่อมโยงกับการได้รับการคัดเลือก อยู่
13	วัดป่า บวร สังฆาราม (ธ)		✓		ตั้งอยู่ริมถนนทางไปอำเภอปราสาท เยื้องเรือนจำกลางสุรินทร์ ภายในวัดมีความเป็นธรรมชาติ แต่ก็มีสิ่งก่อสร้างมากมาย เช่น ศาลา อเนกประสงค์กลางน้ำ ศาลาการเปรียญ กุฏิพระสงฆ์		ความเป็นวัดป่า มีความ เชื่อมโยงกับการได้รับการคัดเลือก อยู่

ที่มา: ผู้วิจัย, 2564

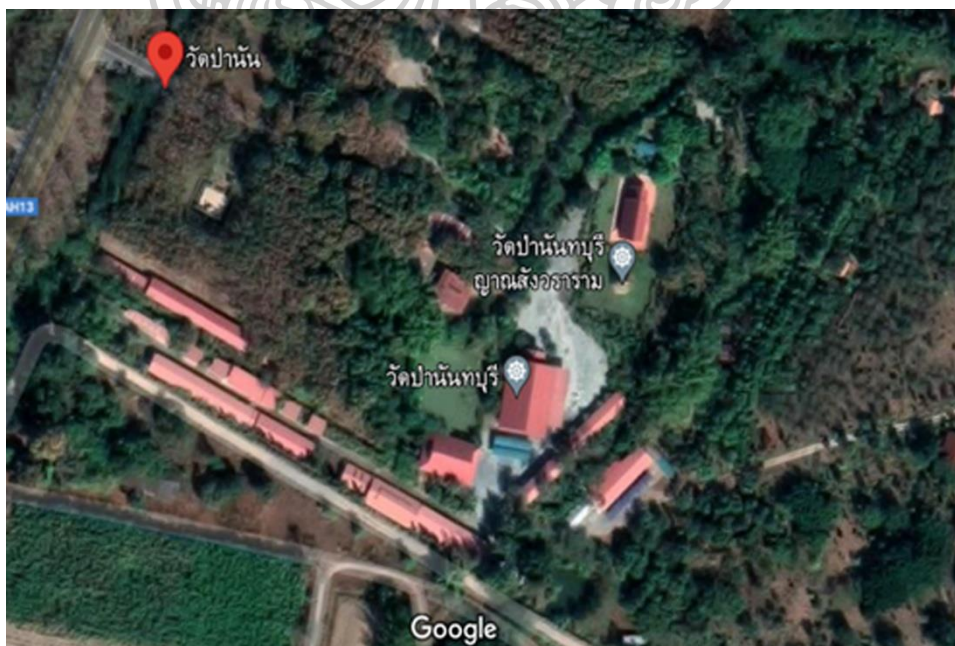
จากตารางผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์และสรุปได้ว่าวัดป่าที่ได้รับการคัดเลือกทั้งหมดจำนวน 13 วัด ในจำนวนนี้มีวัดป่าที่คงอัตลักษณ์เชิงพื้นที่จำนวน 2 วัด ได้แก่ วัดพระบรมธาตุคุดอยผาส้ม และวัดป่านันทบุรีญาณสังวราราม ซึ่งทั้งสองวัดป่านี้มีความคงอัตลักษณ์เชิงพื้นที่เป็นวัดป่าที่แท้จริงและมีความเชื่อมโยงกับการได้รับการคัดเลือก วัดที่กึ่งสูญเสียอัตลักษณ์เชิงพื้นที่จำนวน 5 วัด ได้แก่ วัดทองเนียม วัดเขาศาลาอตุลฐานะจาโร (ธ) วัดไพรสมณต์รัตนาราม (ธ) วัดไพรพัฒนา และวัดป่าบวรสังฆาราม (ธ) ซึ่งทั้งห้าวัดป่านี้มีความกึ่งสูญเสียอัตลักษณ์เชิงพื้นที่เป็นวัดป่าที่ไม่แท้จริงเกิด การเปลี่ยนแปลงด้วยสถาปัตยกรรมต่าง ๆ ภายในวัด แต่มีความเชื่อมโยงกับการได้รับการคัดเลือกอยู่บ้าง

และวัดที่สูญเสียอัตลักษณ์เชิงพื้นที่ จำนวน 6 วัด ได้แก่ วัดสมานรัตนาราม (ธ) วัดโคนอน วัดบ้าน-
เหล่า (ธ) วัดวารีดุตม (ธ) วัดมหาชัย และวัดทุ่งโพธิ์ ซึ่งทั้งหกวัดป่านี้มีความสูญเสียอัตลักษณ์เชิงพื้นที่
เป็นวัดป่าที่ไม่แท้จริงเกิดการเปลี่ยนแปลงด้วยสถาปัตยกรรมต่าง ๆ ภายในวัด และไม่มีความเชื่อมโยง
กับการได้รับการคัดเลือกเลย ซึ่งจากข้อมูลการวิเคราะห์นี้ผู้วิจัยจะนำข้อมูลวัดป่าที่คงอัตลักษณ์
เชิงพื้นที่ที่ได้ ทั้งสองวัดมาวิเคราะห์ไปใช้ศึกษากรณีตัวอย่างในขั้นต่อไปในการวิจัย (สำนักงาน
พระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2563b)

วัดป่านันทบุรีญาณสังวราราม จังหวัดน่าน ตัวอย่างกรณีศึกษาในงานวิจัย

ความเป็นมา

ด้วยคุณยายวัลลภา ศิริพรรณ อุบาสิกาผู้ใจบุญได้ซื้อที่ดินเพื่อสร้างวัดจำนวนประมาณ 30 ไร่
มอบถวายคณะสงฆ์วัดป่าดาราภิรมย์ โดยมีพระเดชพระคุณพระราชวิสุทธินุญ (ฤทธิรงค์ ญาณวโร)
เป็นประธาน โดยมอบหมายให้ พระครูจันทโรภาส (จักรกริศน์ จันทโรภาโส) ผู้ช่วยเจ้าอาวาสนำคณะ
พระภิกษุเข้าสู่พื้นที่เพื่อเริ่มดำเนินการสร้างวัด ต่อมาได้รับพระเมตตาจากเจ้าประคุณสมเด็จพระญาณ
สังวร สมเด็จพระสังฆราชสกลมหาสังฆปริณายก ทรงรับวัดไว้ในพระสังฆราชูปถัมภ์ และทรงประทาน
นามวัดว่า “วัดป่านันทบุรีญาณสังวราราม” และทรงรับการก่อสร้างอุโบสถดินไว้ในสังฆราชูปถัมภ์
วัดป่านันทบุรีญาณสังวรารามตั้งอยู่ที่บ้านผาตูป หมู่ที่ 7 ตำบลผาสิงห์ อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน
ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2555 หลังจากการฉลอง 2600 ปี (ทีมงานปกมุดเมืองไทย, 2563)

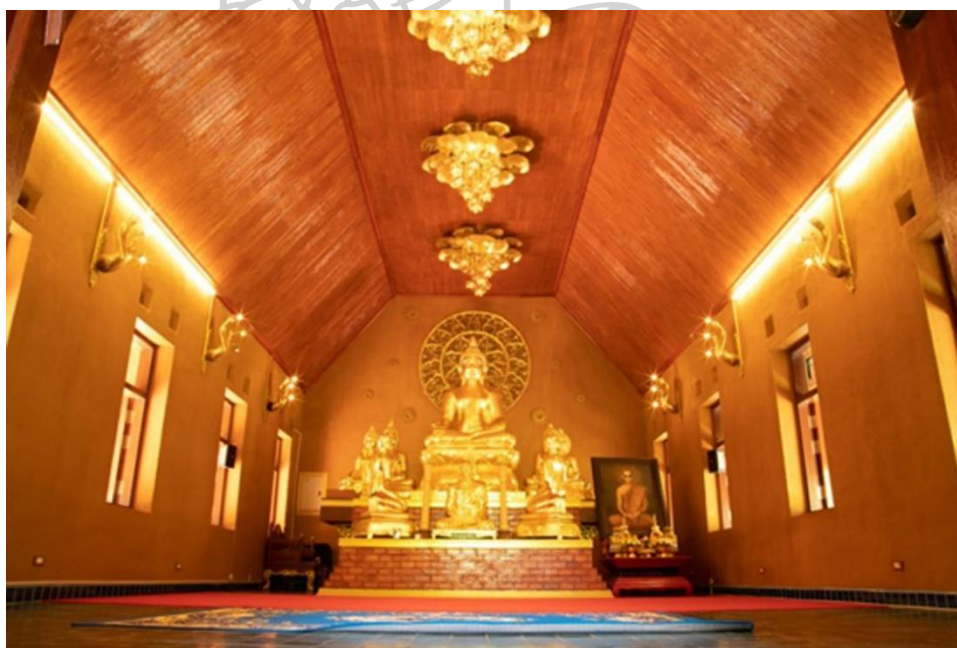

ภาพที่ 53 แผนที่วัดป่านันทบุรีญาณสังวราราม

ที่มา: Google Maps, 2564

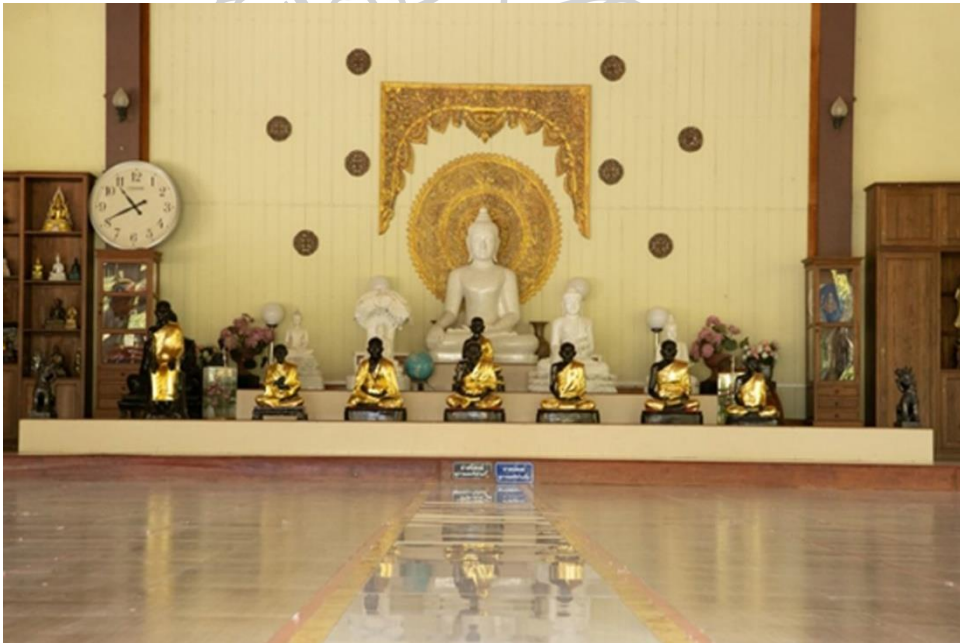
ภาพที่ 54 อุโบสถดิน วัดป่านันท์บุรีญาณสังวราราม
ที่มา: ทีมงานปกมุดเมืองไทย, 2563

ภาพที่ 55 ภายในของอุโบสถดิน วัดป่านันท์บุรีญาณสังวราราม
ที่มา: ทีมงานปกมุดเมืองไทย, 2563

ภาพที่ 56 ศาลาธรรมไพฑูลย์วัดน่านนท์ วัดป่าบ้านท่งบุรีญาณสังวราราม
 ที่มา: ทีมงานปักมุดเมืองไทย, 2563

ภาพที่ 57 ภายในศาลาธรรมไพฑูลย์วัดน่านนท์ วัดป่าบ้านท่งบุรีญาณสังวราราม
 ที่มา: ทีมงานปักมุดเมืองไทย, 2563

การวิเคราะห์วัดป่าันทบุรีญาณสังวราราม

ตารางที่ 5 แสดงการวิเคราะห์ที่ตั้งและการสาธารณูปการของวัดป่าันทบุรีญาณสังวราราม

วัดป่าันทบุรีญาณสังวราราม		การวิเคราะห์	สิ่งที่จะนำมาเป็นแนวทาง
ที่ตั้งและขนาดพื้นที่	ภูมิภาค	ตั้งอยู่ภาคเหนือ จังหวัดน่าน มีจำนวนป่าไม้ 38,422,185.10 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 63.99 ซึ่งเป็นภูมิภาคที่มีจำนวนป่าไม้เยอะที่สุด	ศึกษาลักษณะของพื้นที่ภูมิภาคเพื่อเป็นแนวทางในการนำมาบรรณรังคในการปลูกป่าหรือแนวทางอื่น ๆ ที่มีความเกี่ยวข้อง
	ขนาดพื้นที่	ที่ดินวัดประมาณ 30 ไร่ ถือว่ามีเนื้อที่เยอะสามารถพัฒนาที่ดินของวัดได้หลากหลาย	ศึกษาลักษณะการวางผังของวัดและแนวทางการพัฒนาที่ดินหรือพื้นที่
	บริเวณวัด	บริเวณวัดรอบล้อมไปด้วยป่าไม้ ต้นไม้พันธุ์ต่าง ๆ ซึ่งแสดงว่ามีการจัดการพื้นที่ ที่ดี	ศึกษารูปแบบโดยรวมของบริเวณวัดว่ามีสัดส่วนอย่างไร มีพื้นที่ใดบ้าง ที่ส่งเสริมสิ่งแวดล้อม
	การปรับปรุง พัฒนาดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมและภูมิทัศน์ภายในวัด	วัดมีการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม และมีการพัฒนาภูมิทัศน์ภายในวัด โดยคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมโดยรอบวัด เช่น การก่อสร้างอุโบสถดิน โดยคำนึงถึงวัสดุในการก่อสร้างที่ไม่กระทบต่อสิ่งแวดล้อม	ศึกษาตัวอย่างการก่อสร้างสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ภายในวัด โดยคำนึงถึงวัสดุในการก่อสร้างที่ไม่กระทบต่อสิ่งแวดล้อม
การสาธารณูปการ	ความสะอาด/มั่นคง แข็งแรงของอาคารเสนาสนะต่าง ๆ	วัดมีอาคารเสนาสนะต่าง ๆ ที่มีความสะอาด และมีลักษณะของอาคารที่มั่นคง	ศึกษาแนวทางปฏิบัติในการรักษาความสะอาดของอาคารและหลักการก่อสร้างต่าง ๆ ให้อาคารมีความมั่นคง แข็งแรง
	วัดมีสิ่งปลูกสร้างและอาคารเสนาสนะต่าง ๆ เพียงพอและเหมาะสมต่อการใช้ประโยชน์สภาพ	วัดมีสิ่งปลูกสร้าง และอาคารเสนาสนะต่าง ๆ เพียงพอและเหมาะสมต่อการใช้ประโยชน์ ยกตัวอย่างเช่น มีอุโบสถดิน มีศาลาธรรมไพฑูริย์พัฒนานนท (ศาลาการเปรียญ) มีลานพระอุทิศตนใจ (ลานปฏิบัติธรรมหรือลานกิจกรรม)	ศึกษาลักษณะรูปแบบอาคารเสนาสนะต่าง ๆ ลักษณะการใช้งานของแต่ละอาคารภายในวัด แยกประเภทอาคารที่มีความจำเป็นต่อวัดและอาคารที่มีเพื่อการส่งเสริมวัด โดยคำนึงถึงการใช้งานและประโยชน์ รวมถึงปริมาณจำนวนของผู้ใช้งาน
	สะอาด มั่นคง แข็งแรง	มีเจดีย์ทราย และมีกุฏิสำหรับพระภิกษุสงฆ์ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีพื้นที่สำหรับผู้ที่มาปฏิบัติธรรมด้วย ซึ่งทุก ๆ อาคารยังคงสภาพที่สะอาด มั่นคงแข็งแรง	

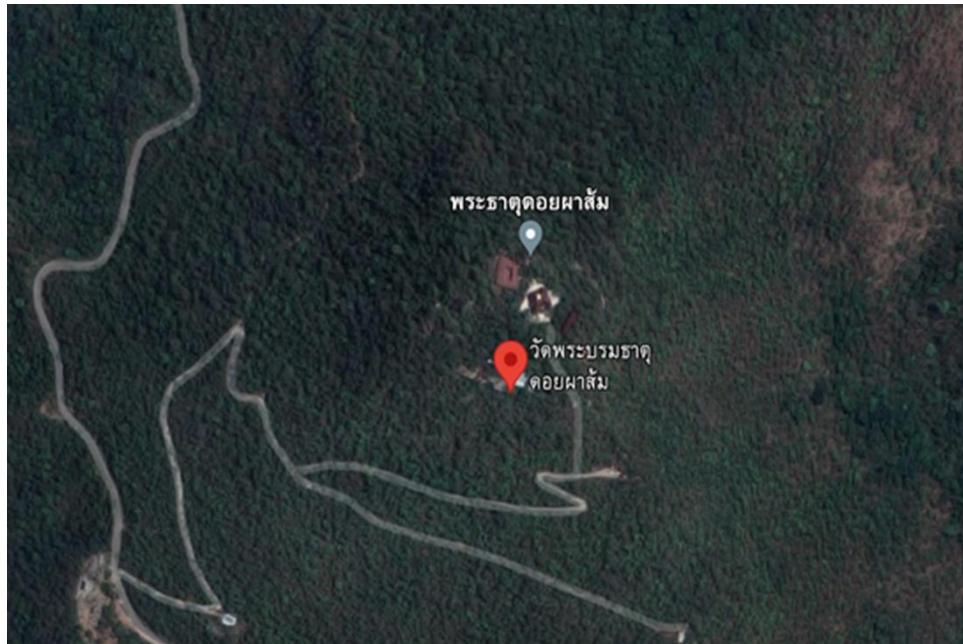
ที่มา: ผู้วิจัย, 2564

วัดพระบรมธาตุดอยผาส้ม จังหวัดเชียงใหม่ ตัวอย่างกรณีศึกษาในงานวิจัย

ความเป็นมา

วัดพระบรมธาตุดอยผาส้ม เป็นวัดนิกายธรรมยุติ ตั้งอยู่ หมู่ 2 ตำบลยั้งเมิน อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ มีเนื้อที่วัด 11 ไร่ 90 ตารางวา สถานะภาพของวัดปัจจุบันได้รับอนุญาตตั้งเป็นวัด พ.ศ. 2549 ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา พ.ศ. 2555 ดอยผาส้มเป็นที่ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุ อยู่ในอำเภอสะเมิงมาช้านานแล้ว เป็นดอยสูงตั้งอยู่ที่รอยต่อตำบลแม่สาบและตำบลยั้งเมิน เมื่อครูบาศรีวิชัยได้จาริกมาที่สะเมิง ท่านได้ร่วมกับครูบาอุปาระ สร้างพระสถูปใหม่ในที่เดิม เมื่อราว 70 กว่าปีที่ผ่านมา ในปี 2548 คณะสงฆ์นำโดยพระพุทฺทพจนวราภรณ์ เจ้าอาวาสวัดเจติยหลวง เชียงใหม่ ได้ร่วมกันบูรณะพุทธสถานแห่งนี้ให้มีชีวิตชีวาขึ้นมาใหม่ โดยได้รับความศรัทธาจากชาวบ้านบ้านอม-ลอง อังคาย และยั้งเมิน ทั้งยังมีศรัทธามาจากพุทธบริษัทจากทั่วสารทิศ ร่วมกันสร้างพระมณฑป จตุรมุข ครอบพระสถูป เพื่อน้อมเกล้าฯน้อมกระหม่อม ถวายเป็นพุทธบูชา และถวายเป็นพระราชกุศล แต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ในวโรกาสพระชนมพรรษาครบ 80 พรรษาในปี พ.ศ. 2550 โดยมีพิธีประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุนบยอดมณฑป

เมื่อปี พ.ศ. 2549 ปัจจุบันวัดพระบรมธาตุดอยผาส้ม มีพระสรยุทธ ชยปัญญา รักษาการเจ้าอาวาส ได้น้อมนำแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เรื่อง “บวร” ซึ่งหมายถึง บ้าน วัด โรงเรียน มาใช้เป็นหลักในการพัฒนาทั้งได้อาศัยแนว ทางเศรษฐกิจพอเพียงเน้นการพึ่งพาตนเองเป็นหลักและได้ทำกิจกรรมดังนี้ กิจกรรมการอนุรักษ์ป่าไม้ ต้นน้ำลำธาร ดำเนินการทำฝายแฝก ได้รับการสนับสนุนจากโครงการรณรงค์สร้างฝายต้นน้ำ ลำธาร และแฝก อันเนื่องมาจากพระราชดำริ และกองกำลังจากกองทัพภาค 3 และอื่น ๆ เพื่ออนุรักษ์ต้นน้ำและรักษาความชุ่มชื้น กิจกรรมการพึ่งพาตนเองและใช้เป็นแนวป้องกันไฟเปียก ในด้านเกษตรอินทรีย์ จัดทำน้ำยาเอนกประสงค์โดยใช้เทคโนโลยีชีวภาพและขยะวิทยา ได้ทำปุ๋ยหมัก น้ำยาฮอร์โมนต่าง ๆ ยาขับไล่แมลง และการจัดการแยกขยะอย่างถูกวิธี โดยได้รับการสนับสนุนจากโครงการชีววิถี การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย และชมรมเพื่อนช่วยเพื่อน กิจกรรมการอนุรักษ์พลังงานและพลังงานทดแทน ผลิตไบโอดีเซลจากเมล็ดทานตะวัน สบู่ดำ โดยการสนับสนุนจากกลุ่มโรงน้ำตาลไทยรุ่งเรือง โครงการอนุรักษ์พลังงานในวัด ศูนย์วิจัยพืชไร่นครราชสีมา วัดพยุคนาราม และมหาวิทยาลัยนอร์ทเชียงใหม่ และกิจกรรมการจัดการศึกษารูปแบบใหม่ โดยการบูรณาการ 8 สารระการเรียนรู้เข้าสู่บริบทชุมชนของตนเอง ทั้งยังนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงและไอซีที มาประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการศึกษาอย่างแท้จริง โดยได้รับการสนับสนุนจากสำนักพัฒนานวัตกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน วิทยาลัยสารพัดช่างเชียงใหม่ และมหาวิทยาลัยนอร์ทเชียงใหม่ (ศูนย์การเรียนรู้เชิงปฏิบัติการเศรษฐกิจพอเพียง วัดพระบรมธาตุดอยผาส้ม, ม.ป.ป.)

ภาพที่ 58 แผนที่วัดพระบรมธาตุคอยผาลัม

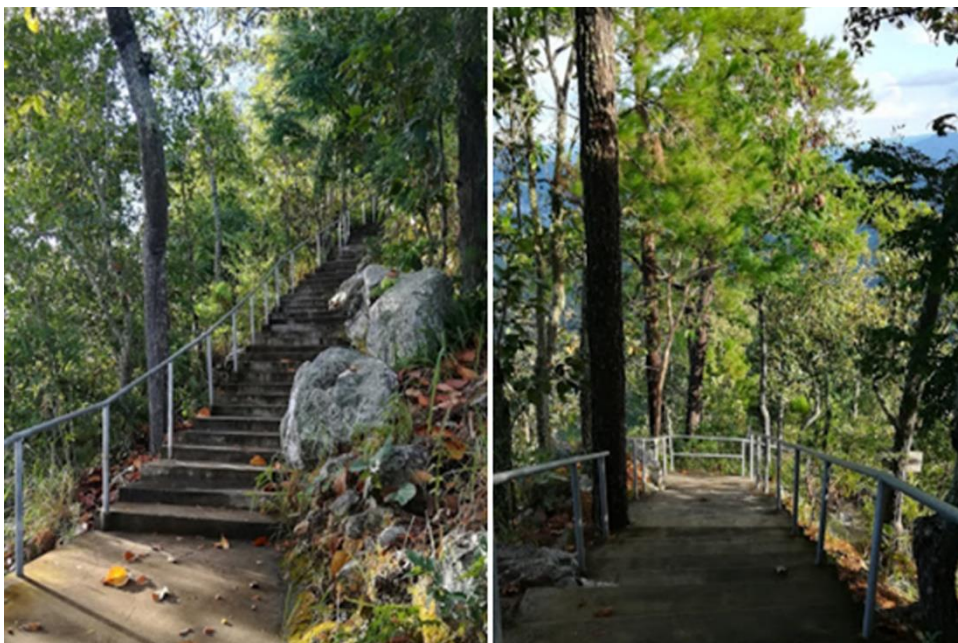
ที่มา: Google Maps, 2564

ภาพที่ 59 พระบรมธาตุคอยผาลัม

ที่มา: Google Maps, 2564

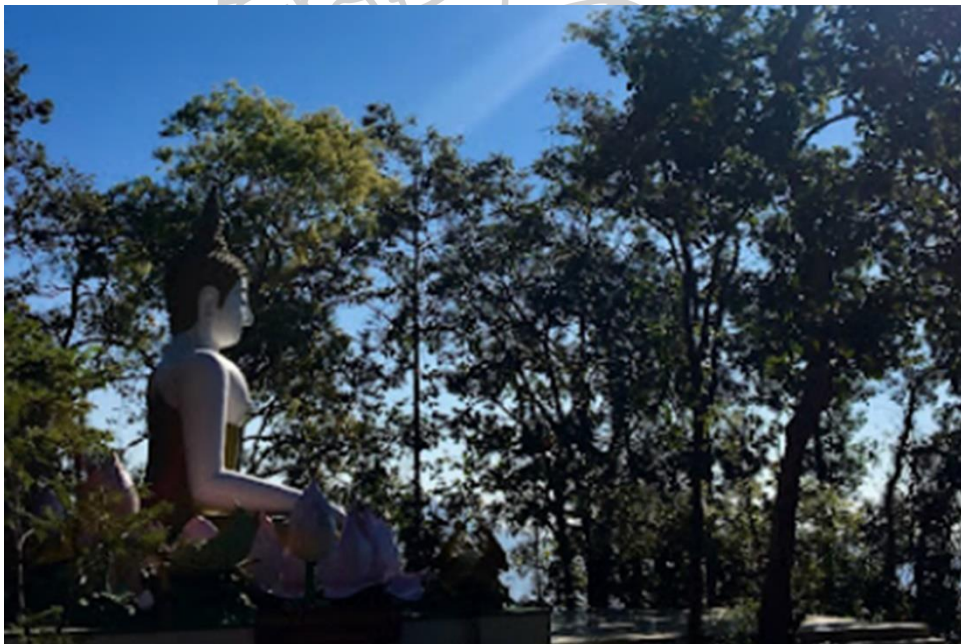
ภาพที่ 60 ทางขึ้น-ลงนมัสการพระบรมธาตุดอยผาส้ม
ที่มา: Google Maps, 2564

ภาพที่ 61 บรรยากาศโดยรอบวัดพระบรมธาตุดอยผาส้ม
ที่มา: Google Maps, 2564

ภาพที่ 62 ป้ายศูนย์บ่มเพาะคุณธรรมวัดพระบรมธาตุคุดอยผาตั้ง
ที่มา: Google Maps, 2564

ภาพที่ 63 บรรยากาศภายในวัดพระบรมธาตุคุดอยผาตั้ง
ที่มา: Google Maps, 2564

การวิเคราะห์วัดพระบรมธาตุคดยผาส้ม

ตารางที่ 6 แสดงการวิเคราะห์ที่ตั้งและการสาธารณูปการของวัดพระบรมธาตุคดยผาส้ม

วัดพระบรมธาตุคดยผาส้ม		การวิเคราะห์	สิ่งที่จะนำมาเป็นแนวทาง
ที่ตั้งและขนาดพื้นที่ การสาธารณูปการ	ภูมิภาค	ตั้งอยู่ภาคเหนือ จังหวัดเชียงใหม่ มีจำนวนป่าไม้ 38,422,185.10 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 63.99 ซึ่งเป็นภูมิภาคที่มีจำนวนป่าไม้เยอะที่สุด	ศึกษาลักษณะของพื้นที่ภูมิภาคเพื่อเป็นแนวทางในการนำมารณรงคในการปลูกป่าหรือแนวทางอื่น ๆ ที่มีความเกี่ยวข้อง
	ขนาดพื้นที่	ที่ดินวัดประมาณ 11 ไร่ 90 ตารางวา ถือว่ามีเนื้อที่พอสมควร สามารถพัฒนาที่ดินของวัดได้หลากหลาย	ศึกษาลักษณะการวางผังของวัดและแนวทางการพัฒนาที่ดินหรือพื้นที่
	บริเวณวัด	บริเวณวัดรอบล้อมไปด้วยป่าไม้ ต้นไม้พันธุ์ต่าง ๆ อยู่บนคดอยสูง โดยไม่กระทบธรรมชาติ ซึ่งแสดงว่ามีการจัดการพื้นที่ที่ดี	ศึกษารูปแบบโดยรวมของบริเวณวัดว่ามีสัดส่วนอย่างไร มีพื้นที่ใดบ้าง ที่ส่งเสริมสิ่งแวดล้อม และไม่ส่งผลกระทบต่อ
	การปรับปรุง พัฒนาดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมและภูมิทัศน์ภายในวัด	วัดมีการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม และมีการพัฒนาภูมิทัศน์ภายในวัด โดยคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมโดยรอบวัด รวมถึงการก่อตั้งโครงการต่าง ๆ เช่น การอนุรักษ์ป่าไม้ ต้นน้ำลำธาร ดำเนินการทำฝายแฝก การพึ่งพาตนเอง และใช้เป็นแนวป้องกันไฟเปียก ในด้านเกษตรอินทรีย์ เป็นต้น	ศึกษาตัวอย่างการก่อสร้างสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ภายในวัด รวมถึงศึกษาโครงการในการอนุรักษ์ป่าไม้ ต้นน้ำลำธารร่วมด้วย
	ความสะอาด/มั่นคงแข็งแรงของอาคารเสนาสนะต่าง ๆ	วัดมีอาคารเสนาสนะต่าง ๆ ที่มีความสะอาด และมีลักษณะของอาคารที่มั่นคง	ศึกษาแนวทางปฏิบัติในการรักษาความสะอาดของอาคารและหลักการก่อสร้างต่าง ๆ ให้อาคารมีความมั่นคง แข็งแรง
	วัดมีสิ่งปลูกสร้างและอาคารเสนาสนะต่าง ๆ เพียงพอและเหมาะสมต่อการใช้ประโยชน์สภาพสะอาด มั่นคงแข็งแรง	วัดมีสิ่งปลูกสร้าง และอาคารเสนาสนะต่าง ๆ เพียงพอและเหมาะสมต่อการใช้ประโยชน์ ยกตัวอย่างเช่น มีพระมณฑป มีลานวัดปฏิบัติธรรม	ศึกษาลักษณะรูปแบบอาคารเสนาสนะต่าง ๆ ลักษณะการใช้งานของแต่ละอาคารภายในวัด แยกประเภทอาคารที่มีความจำเป็นต่อวัดและอาคารที่มีเพื่อการส่งเสริมวัด โดยคำนึงถึงการใช้งานและประโยชน์ รวมถึงปริมาณจำนวนของผู้ใช้งาน

ที่มา: ผู้วิจัย, 2564

จากข้อมูลเกี่ยวกับการวิเคราะห์วัดป่าที่ได้รับการคัดเลือกวัดพัฒนาตัวอย่างที่มีผลงานดีเด่น วัดพัฒนาตัวอย่าง อุทยานการศึกษาในวัด นำไปสู่การวิเคราะห์ข้อมูลวัดป่าที่คงอัตลักษณ์เชิงพื้นที่ ได้แก่ วัดป่านันทบุรีญาณสังวราราม จังหวัดน่าน และวัดพระบรมธาตุคุดอยผาส้ม จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งถือเป็นตัวอย่างที่ดีในการดำเนินการวิจัย อีกทั้งสองวัดนี้ยังอยู่ในเขตภาคเหนือที่เป็นภูมิภาคที่มีความสมบูรณ์ของต้นไม้มากที่สุดในประเทศไทย

3) ข้อมูลเกี่ยวกับการวิเคราะห์พุทธสหวิทยาการ ได้แก่ ด้านพุทธศาสนา (สัปบายะ) ด้านวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม (การอนุรักษ์) ด้านการจัดการป่าไม้ (ป่าชุมชน) และด้านการออกแบบ (การออกแบบอย่างยั่งยืน)

ตารางที่ 7 แสดงการวิเคราะห์ตัวแปรเชิงมนทัศน์เป็นตัวแปรเชิงปฏิบัติการสู่แนวทางวิเคราะห์

ตัวแปรเชิงมนทัศน์	ตัวแปรเชิงปฏิบัติการ	แนวทางวิเคราะห์ของผู้วิจัย
ด้านพุทธศาสนา (สัปบายะ)		
อวาตสัปบายะ	- แสงสว่างเหมาะสม - ความแข็งแรงของสิ่งปลูกสร้าง - ความปลอดภัยของสิ่งปลูกสร้าง	
โคจรสัปบายะ	- ทางเดินที่ไม่ชำรุด - ป้ายบอกทางไปยังสถานที่ต่าง ๆ - ตรวจสอบและซ่อมแซมทางเดิน	ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ผ่านการมองอนาคต
อุตุสัปบายะ	- การสร้างสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ - การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (สำนักจัดการที่ดินป่าไม้กรมป่าไม้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม)	การออกแบบพื้นที่วัดป่ากรณีศึกษาวัดตาลใหญ่ จังหวัดนครพนม
อิริยาปถสัปบายะ	- พื้นที่ที่นั่งเพียงพอ - พื้นที่ทางเดินเพียงพอ	
ด้านวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม (การอนุรักษ์)		
การรักษา/ซ่อมแซม	- ซ่อมแซมคืนสภาพพื้นที่เดิม	
การฟื้นฟู	- คำนวณระยะเวลาในการฟื้นฟู	
การพัฒนา	- วางแผนแนวทางในการพัฒนา	นำเสนอเป็นวิธีการอนุรักษ์ต่อชุมชน
การป้องกัน	- วางแผนแนวทางในการป้องกัน	

ที่มา: ผู้วิจัย, 2564

ตารางที่ 7 แสดงการวิเคราะห์ตัวแปรเชิงมนทัศน์เป็นตัวแปรเชิงปฏิบัติการสู่แนวทางวิเคราะห์ (ต่อ)

ตัวแปรเชิงมนทัศน์	ตัวแปรเชิงปฏิบัติการ	แนวทางวิเคราะห์ของผู้วิจัย
ด้านการจัดการป่าไม้ (สำนักจัดการป่าชุมชนกรมป่าไม้)		
ป่าชุมชนที่รับการสนับสนุนจาก วัด โดยใช้หลักการที่ 10 การจัดการป่าชุมชนเพื่อสร้างภูมิทัศน์	<ul style="list-style-type: none"> - เสนอมลพิษทางสายตาและภูมิทัศน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความกลมกลืนของรูปทรงและสีของสรรพสิ่งที่อยู่ร่วมกัน - เสนอพื้นที่ที่เกิดปัญหา - เสนอแก้ไขปัญหามลพิษทางสายตา - เสนอแนวทางรักษาอย่างยั่งยืน 	<ul style="list-style-type: none"> - ทำความเข้าใจระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชน - เสนอพื้นที่ที่เกิดปัญหาโดยเปิดรับฟังความคิดเห็นจากชุมชน - เสนอแก้ไขปัญหามลพิษทางสายตา โดยเปิดรับฟังความคิดเห็นจากชุมชน - สรุปรูปแนวทางรักษาอย่างยั่งยืน
ด้านการออกแบบ (การออกแบบอย่างยั่งยืน)		
ช่วงการวางแผน * คำนี้ถึงวัสดุที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในปริมาณต่ำ	<ul style="list-style-type: none"> - ความคิดเห็นในการวางแผนการออกแบบผลิตภัณฑ์ - ความคิดเห็นในการวางแผนการออกแบบตกแต่งภายใน - ความคิดเห็นในการวางแผนการออกแบบสถาปัตยกรรม - ความคิดเห็นในการวางแผนการออกแบบภูมิทัศน์ 	<ul style="list-style-type: none"> - วางแผนหน้าที่ใช้สอย - วางแผนความงาม - วางแผนความสะดวกในการใช้ - วางแผนความปลอดภัย - วางแผนโครงสร้าง - วางแผนราคา - วางแผนวัสดุ - วางแผนกรรมวิธีการผลิต - วางแผนการซ่อมบำรุงรักษา - วางแผนประโยชน์ใช้สอย - วางแผนความงามของรูปแบบ - วางแผนการจัดวาง - วางแผนจิตวิทยาในงานออกแบบตกแต่งภายใน - วางแผนการใช้พลังงานในอาคาร - วางแผนสภาวะอากาศในอาคาร - วางแผนวัสดุ - วางแผนใช้งานสิ่งมีชีวิต (Softscape) และสิ่งไม่มีชีวิต (Hardscape) - วางแผนแนวความคิด - วางแผนวัตถุประสงค์

ที่มา: ผู้วิจัย, 2564

ตารางที่ 7 แสดงการวิเคราะห์ตัวแปรเชิงมโนทัศน์เป็นตัวแปรเชิงปฏิบัติการสู่แนวทางวิเคราะห์ (ต่อ)

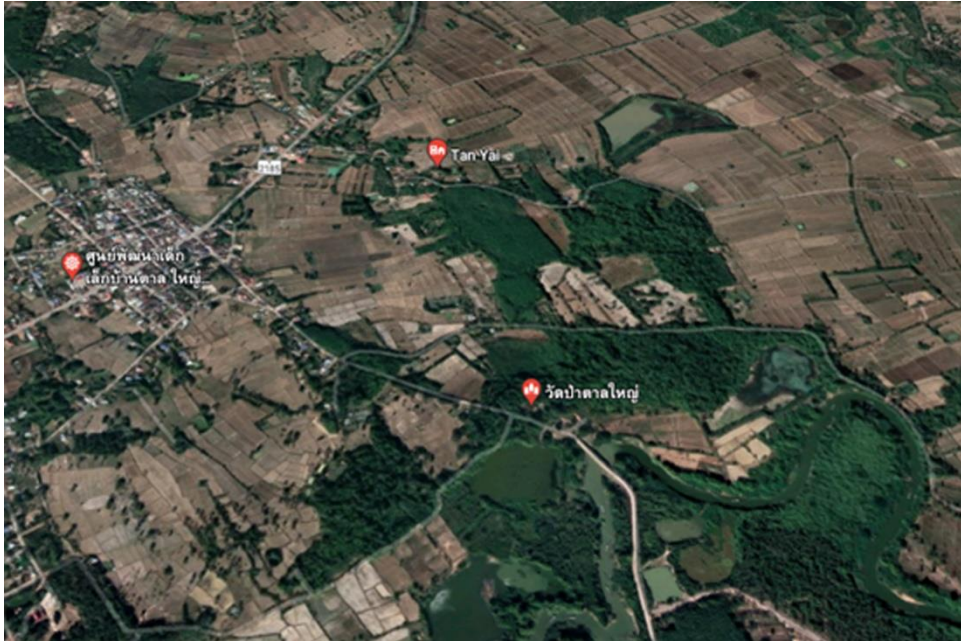
ตัวแปรเชิงมโนทัศน์	ตัวแปรเชิงปฏิบัติการ	แนวทางวิเคราะห์ของผู้วิจัย
	- ความคิดเห็นในการวางแผนการ ออกแบบภูมิทัศน์ (ต่อ)	- วางแผนรายการในการออกแบบ - วางแผนความสะดวกสบาย/ยืดหยุ่น - วางแผนความปลอดภัย - วางแผนความงาม - วางแผนพืชมีชีวิตรอด - วางแผนความเป็นไปได้
ช่วงการออกแบบ	- ออกแบบผลิตภัณฑ์ - ออกแบบตกแต่งภายใน - ออกแบบสถาปัตยกรรม - ออกแบบภูมิทัศน์	นำเสนอผลงานด้านต่าง ๆ ที่ออกแบบ ด้วยวัสดุที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ในปริมาณต่ำ และสิ่งทีออกแบบ จะต้องสอดคล้องกับเกณฑ์ประเมิน มาตรฐานการพัฒนาวัดในการพัฒนา วัดป่า หมวดยที่ 1 การสาธารณูปการ เช่น ป้ายชื่อวัด ป้ายประวัติวัดโดยย่อ ป้ายนิเทศข้อมูล และป้ายคติธรรม พุทธภาษิต ภูมิ ศาลา ห้องสุขา และ โรงครัว แผนผัง พื้นที่สำหรับนั่ง พักผ่อน ถนน/ทางเท้าภายในวัด และตำแหน่งทิ้งขยะ

ที่มา: ผู้วิจัย, 2564

จากตารางจะนำไปสู่การจัดทำแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และวิธีการเก็บข้อมูลรูปแบบอื่น
ในแต่ละหัวข้อดังตาราง และจะมีหัวข้อด้านความคาดหวังในอนาคตของด้านละด้าน ได้แก่ ความ
คาดหวังในอนาคตด้านพุทธศาสนา (สี่ปายะ) ความคาดหวังในอนาคตด้านวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม
(การอนุรักษ์) ความคาดหวังในอนาคตด้านการจัดการป่าไม้ (ป่าชุมชน) และความคาดหวังในอนาคต
ด้านการออกแบบ (การออกแบบอย่างยั่งยืน) จากบุคคลที่เป็นผู้เชี่ยวชาญในสาขานั้น ๆ รวมไปถึงใน
เรื่องการออกแบบ จะต้องมีหัวข้อด้านสิ่งที่ต้องคำนึงถึงการออกแบบในอนาคตของแต่ละด้าน ได้แก่
สิ่งที่ต้องคำนึงถึงการออกแบบในอนาคตด้านพุทธศาสนา (สี่ปายะ) สิ่งที่ต้องคำนึงถึงการออกแบบใน
อนาคตด้านวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม (การอนุรักษ์) สิ่งที่ต้องคำนึงถึงการออกแบบในอนาคตด้านการ
จัดการป่าไม้ (สำนักจัดการป่าชุมชนกรมป่าไม้) และสิ่งที่ต้องคำนึงถึงการออกแบบในอนาคตด้านการ
ออกแบบ (การออกแบบอย่างยั่งยืน) จากบุคคลที่เป็นผู้เชี่ยวชาญในสาขานั้น ๆ ด้วยเช่นกัน

4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลขั้นตอนส่วนที่ 2 การสำรวจพื้นที่เบื้องต้น การสำรวจพื้นที่เชิงลึก

4.2.1 การวิเคราะห์และการสำรวจพื้นที่เบื้องต้นวัดศาลใหญ่ จังหวัดนครพนม

ภาพที่ 64 แผนที่วัดศาลใหญ่

ที่มา: Google Maps, 2564

ภาพที่ 65 ทางเข้าวัดศาลใหญ่

ที่มา: ผู้วิจัย, 2564

วัดป่าตาลใหญ่ หรือปัจจุบันได้เปลี่ยนชื่อเป็น วัดตาลใหญ่ เป็นวัดที่ล้อมรอบด้วยป่ายางนา ป่าไผ่ริมน้ำอูน ป่าเบญจพรรณ ไม้เนื้อแข็ง เช่น เต็ง รัง และต้นไม้ชนิดอื่น ๆ อยู่ท่ามกลางธรรมชาติ รวมถึงมีสัตว์อาศัยอยู่หลากหลายชนิด เช่น สุนัข แมว กระรอก กระแต ไก่ป่า หมูป่า เป็นต้น มีที่ดินวัดประมาณ 15 ไร่ วัดตาลใหญ่ตั้งอยู่ที่บ้านตาล หมู่ที่ 8 ตำบลนาหว้า อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม ได้รับอนุญาตตั้งเป็นวัดเมื่อ พ.ศ. 2532 เป็นวัดนิกายธรรมยุติ สถานะภาพของวัดปัจจุบันยังไม่ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา ในอดีตวัดตาลใหญ่ คือสำนักสงฆ์ ด้วยการบุกเบิกและก่อตั้งโดย หลวงปู่สิม พุทธาจาโร ต่อมาเมื่อเจ้าอาวาสรูปแรก คือ หลวงปู่เคน และรูปที่สองถัดมาคือ หลวงปู่หม่อน และเจ้าอาวาสรูปปัจจุบันคือ พระครูโสภณสังฆรัตน์ (พระครูโสภณสังฆรัตน์ (สุรัตน์), 2564)

อำเภอนาหว้า เขตพื้นที่วัดตาลใหญ่ เป็นเขตอำเภอที่ประกอบด้วยชนเผ่า 5 เผ่า ได้แก่ ภูไท แสก ลู้อ กะเลิง และไทยอีสาน เมื่อประมาณปี พ.ศ. 2112 มีการอพยพมาจากตอนเหนือของเมืองหลวงพระบาง ส.ป.ป ลาว ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นเผ่าลู้อ และอีกส่วนหนึ่งได้อพยพมาจากจังหวัดอุบลราชธานี โดยแรกเริ่มได้ตั้งบ้านเรือนอยู่บริเวณที่ตั้งบ้านนาหว้าในปัจจุบัน เพราะเป็นพื้นที่ราบลุ่มติดกับแม่น้ำ (ลำน้ำอูน) เหมาะแก่การทำนา ประกอบกับในบริเวณพื้นที่ มีต้นหว้า ขึ้นอยู่เป็นจำนวนมาก ชาวบ้านจึงตั้งชื่อหมู่บ้านว่า “บ้านนาหว้า” สืบต่อมาจนถึงปัจจุบัน

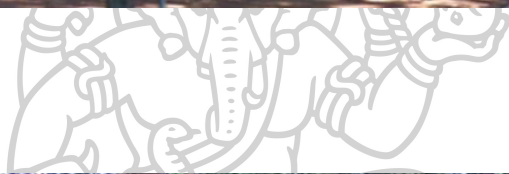
โดยบริเวณพื้นที่รอบบ้านนาหว้าพบหลักฐานที่เชื่อว่าเป็นร่องรอยการตั้งถิ่นฐานของคนโบราณสมัยขอมอยู่หลาย นอกจากนี้นี้ยังพบเศษภาชนะเครื่องใช้ต่าง ๆ เช่น กอก กระเบื้อง เครื่องปั้นดินเผาต่าง ๆ และยังมีพบเนินบ้านร้างที่เชื่อกันว่าในสมัยโบราณเป็นที่ตั้งบ้านเรือนของชุมชนหลายแห่ง รวมถึงวัดตาลใหญ่เช่นกัน ในอดีตก็พบว่าเป็นถิ่นฐานของคนโบราณสมัยขอม โดยเรียกบริเวณนั้นว่า ทำบ้าน หรือเป็นบริเวณที่ใช้ติดต่อในการค้าขายทางเรือ (เรือกระแซง) อีกทั้งยังพบฐานโบสถ์เก่า และเตาเผา ณ บริเวณวัดตาลใหญ่ด้วยจากคำบอกเล่าของชาวบ้านตาล (ชอบชัย วงษาเนา, 2565)

วัดตาลใหญ่ มีการพัฒนาพื้นที่ภายในวัดมาโดยตลอด ซึ่งปัจจุบันมีอาคารเสนาสนะต่าง ๆ คือ ศาลาการเปรียญ หรือ ศาลาคนธสาโร สร้างเมื่อ พ.ศ. 2528-2531 เป็นอาคารแรกของวัดตาลใหญ่ มีการใช้งานหลากหลาย นอกจากนี้ยังมี กุฏิ โดยรอบที่มีการก่อสร้างในช่วงเวลาดังกล่าว ต่อมา มีการก่อสร้างกุฏิรับรองพระเถระ อาคารที่พักสงฆ์ 2 ชั้น และปัจจุบันมีการก่อสร้างเมรุขึ้นมา ในอนาคตวัดตาลใหญ่มีแผนการสร้างอุโบสถ แต่เป็นเพียงการคิดวางแผนเบื้องต้น ยังไม่ได้มีการดำเนินการใด ๆ (พระครูโสภณสังฆรัตน์ (สุรัตน์), 2564)

ภาพที่ 66 ศาลาคนธสาโร
ที่มา: ผู้วิจัย, 2564

ภาพที่ 67 กุฏิรับรองพระเถระ
ที่มา: ผู้วิจัย, 2564

ภาพที่ 68 ทางเดินไปศาลาคนธสาโร
 ที่มา: ผู้วิจัย, 2564

ภาพที่ 69 กุฏิภายในวัดตาลใหญ่
 ที่มา: ผู้วิจัย, 2564

ภาพที่ 70 เมรุภายในวัดตาลใหญ่
ที่มา: ผู้วิจัย, 2564

ภาพที่ 71 บรรยากาศภายในวัดตาลใหญ่
ที่มา: ผู้วิจัย, 2564

4.2.2 การวิเคราะห์และการสำรวจพื้นที่เชิงลึกวัดตาลใหญ่ จังหวัดนครพนม

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการลงพื้นที่เบื้องต้นและการสอบถามพระสงฆ์ภายในวัดและชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในบริเวณใกล้เคียงแล้วจึงนำข้อมูลที่ได้มาสร้างภาพจำลองพื้นที่ของวัดตาลใหญ่จากอดีตจนถึงปัจจุบันและอนาคต และนำมาวิเคราะห์พื้นที่ในการเปลี่ยนแปลงในการมองอนาคตการออกแบบพื้นที่วัดป่า ทัศนศึกษาวัดตาลใหญ่ จังหวัดนครพนม

จากข้อมูลนำมาวิเคราะห์และสรุปอนาคตที่ทำการศึกษาเป็นอนาคตที่พึงปรารถนาหรืออนาคตที่ควรเกิดขึ้นเป็นแนวคิดเชิงปทัสฐาน (Normative Idea) แตกต่างจากแนวคิดอนาคตอื่น ๆ เป็นแนวคิดที่เกิดจากกระบวนการคิดโดยอาศัยการวิเคราะห์ ศึกษาระเบียบวิธีการศึกษาและข้อมูลที่ชัดเจน ควบคู่กับการคาดการณ์และการอธิบายแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงเพื่อกำหนดแนวทางการรองรับอนาคต รวมถึงการออกแบบที่อาศัยความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการของผู้วิจัยเอง ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้แนวทางการกำหนดทิศทางอนาคต (Formulation) ด้วยวิธีการสร้างและวิเคราะห์ฉากทัศน์แห่งอนาคต (Future Scenario Building and Analysis) การสร้างมโนภาพเกี่ยวกับสถานการณ์ในอนาคตที่มี ความเป็นไปได้ และพิจารณาความไม่แน่นอนของปัจจัยต่าง ๆ ร่วมด้วย ด้วยวิธีการเก็บข้อมูลจากอดีตจนถึงปัจจุบันที่จะนำไปสู่อนาคต โดยการสร้างและวิเคราะห์ฉากทัศน์แห่งอนาคต (Future Scenario Building and Analysis) สามารถแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ ได้แก่ ภาพแห่งอนาคต (Images of the Future) จะได้ฉากทัศน์ที่กล่าวถึงสถานการณ์ในอนาคตเพียงอย่างเดียว และภาพพื้นฐานประวัติศาสตร์ (Future History) จะได้ฉากทัศน์ที่เกิดจากการวิเคราะห์ข้อมูลหรือทิศทางการเปลี่ยนแปลงจากอดีตและสถานการณ์ปัจจุบันที่จะนำไปสู่อนาคตได้อย่างไร ซึ่งในส่วนนี้ผู้วิจัยจะมุ่งเน้นไปที่ภาพพื้นฐานประวัติศาสตร์ก่อนที่จะนำไปสู่ภาพแห่งอนาคต โดยมีขั้นตอนดังนี้

1) ขั้นตอนที่ 1 กำหนดหัวข้อหรือประเด็นคำถาม โดยทั่วไปสำหรับขั้นตอนนี้เริ่มต้นด้วยการอภิปรายระดมสมองเพื่อกำหนดขอบเขตหัวข้อหรือประเด็นที่ต้องการสร้างฉากทัศน์ให้มีความชัดเจน แต่ส่วนนี้ผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นการเก็บข้อมูลจากอดีตจนถึงปัจจุบัน และได้กำหนดประเด็นหัวข้อภายใต้ชื่อว่าการพัฒนาพื้นที่วัดป่าตาลใหญ่ในอีก 20 ปีข้างหน้า

2) ขั้นตอนที่ 2 เลือกขอบเขตเวลา ในที่นี้เลือกขอบเขตเวลาในอีก 20 ปีข้างหน้าตามประเด็นขั้นตอนที่ 1

3) ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพล ได้แก่ ปัจจัยคงที่และปัจจัยขับเคลื่อน

4) ขั้นตอนที่ 4 กำหนดทางเลือก โดยวิเคราะห์ปัจจัยขับเคลื่อนที่ตรงกันข้ามกันใน 2 กรณี คือ ในกรณีนี้ปัจจัยนั้นจะเกิดขึ้นแน่นอน และกรณีนี้ปัจจัยนั้นไม่เกิดขึ้น

5) ขั้นตอนที่ 5 สร้างเข็มทิศฉากทัศน์แห่งอนาคต โดยคัดเลือกปัจจัยขับเคลื่อนที่สำคัญที่สุด 2 ปัจจัยจากขั้นตอนที่ 4 มาสร้างเป็นแกน X และแกน Y โดยมีจุดกึ่งกลางเป็นตัวแทนของปัจจุบัน วงกลมเส้นประ คือ ขอบเขตเวลาของอนาคตที่ต้องการศึกษาผลที่ได้

6) ขั้นตอนที่ 6 สร้างเรื่องเล่า เรื่องเล่าที่มีข้อมูลครบถ้วน และเรียบเรียงลำดับความคิด ซึ่งจะช่วยให้วิเคราะห์ฉากทัศน์และมองอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สถาบันการมองอนาคตนวัตกรรม (IFI)สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ(องค์การมหาชน)กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2562)

จากข้อมูลจะสังเกตได้ว่าผู้วิจัยยังไม่ได้นำเสนอขั้นตอนที่ 7 วิพากษ์ผลลัพธ์ที่อาจจะเกิดขึ้นในแต่ละฉากทัศน์ ซึ่งในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยจะนำไปวิพากษ์ผลลัพธ์เมื่อดำเนินการในบทที่ 5 ดังนั้นส่วนนี้จึงเป็นเพียงการนำข้อมูลภาพจากอดีตจนถึงปัจจุบันของวัดตาลใหญ่มาวิเคราะห์ข้อมูลที่จะนำไปสู่ภาพอนาคตในแง่มุมมองของผู้วิจัยเอง ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 8 แสดงภาพจากอดีตจนถึงปัจจุบันของวัดตาลใหญ่และการวิเคราะห์ข้อมูล

ภาพในอดีต (40 ปีที่ผ่านมา)	ภาพปัจจุบัน	การวิเคราะห์ข้อมูล
ถนนด้านหน้า รั้ววัด และป้ายชื่อวัด		
		ถนนเปลี่ยนแปลงจากดินลูกรังเป็นพื้นลาดยาง แต่รั้ววัดและป้ายชื่อวัดยังคงเดิมไม่เปลี่ยนแปลง
พื้นที่ทางเข้าวัด		
		พื้นที่ทางเข้าวัดเปลี่ยนแปลงจากดินลูกรังเป็นพื้นคอนกรีต บางส่วนปรับพื้นที่ด้วยหินคลุก และมีจำนวนของต้นไม้ลดลง
ศาลาคนุสสาร (ภายนอก)		
		อาคารยังคงโครงสร้างเดิม ทาสีใหม่ และเปลี่ยนประตูเหล็กยึด, บานหน้าต่าง ขยายทางเดินด้านหน้า ด้านข้างเปลี่ยนพื้นที่ทางเข้าดินลูกรังเป็นพื้นคอนกรีต
ศาลาคนุสสาร (ภายในบริเวณโถงกลาง)		
		ภายในตัวอาคารมีการทาสีใหม่ และปูพื้นกระเบื้องใหม่ มีการซ่อมบางจุด แต่ฝ้าเพดานยังคงเดิม

ที่มา: ผู้วิจัย, 2564

ตารางที่ 8 แสดงภาพจากอดีตจนถึงปัจจุบันของวัดตาลใหญ่และการวิเคราะห์ข้อมูล (ต่อ)

ศาลาคนุสสาร (ภายในบริเวณด้านข้าง)		
		ภายในตัวอาคารมีการทาสีใหม่ และปูพื้นกระเบื้องใหม่ มีการซ่อมบางจุด แต่ฝ้าเพดานยังคงเดิม
กุฏิเจ้าอาวาส		
		กุฏิเจ้าอาวาสมีการรื้อถอนและเปลี่ยน แปลงเป็นกุฏิขนาดกลางสองชั้นที่พระ สงฆ์สามารถจำวัดได้หลายรูป
ลานดินลูกรัง และห้องน้ำ		
		ลานดินลูกรัง และห้องน้ำมีการรื้อถอนและเปลี่ยนแปลงเป็นลานหินคลุก พื้นคอนกรีตสร้างเมรุ และศาลา

ที่มา: ผู้วิจัย, 2564

จากตารางผู้วิจัยสรุปได้ว่าในทุก ๆ 10 ปี จะมีการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงพื้นที่ โดยมีการก่อสร้างอาคารที่เป็นสาธารณะและกึ่งสาธารณะ ซึ่งส่งผลต่อพื้นที่ที่เป็นสีเขียว โดยการพัฒนาพื้นที่จะแบ่งออกเป็น 4 ช่วง คือ

1) ช่วงที่หนึ่ง ช่วง 10 ปีเริ่มก่อตั้งวัด พ.ศ. 2525 – 2535 วัดตาลใหญ่เป็นสำนักสงฆ์มาก่อน โดยได้รับบริจาคที่ดินประมาณ 15 ไร่ มีการก่อสร้างศาลาการเปรียญ หรือ ศาลาคนุสสาร ช่วง พ.ศ. 2528-2531 และมีการก่อสร้างกุฏิ โดยรอบวัดในช่วงเวลาดังกล่าวจนถึง พ.ศ. 2532 จึงได้รับอนุญาตจัดตั้งเป็นวัด

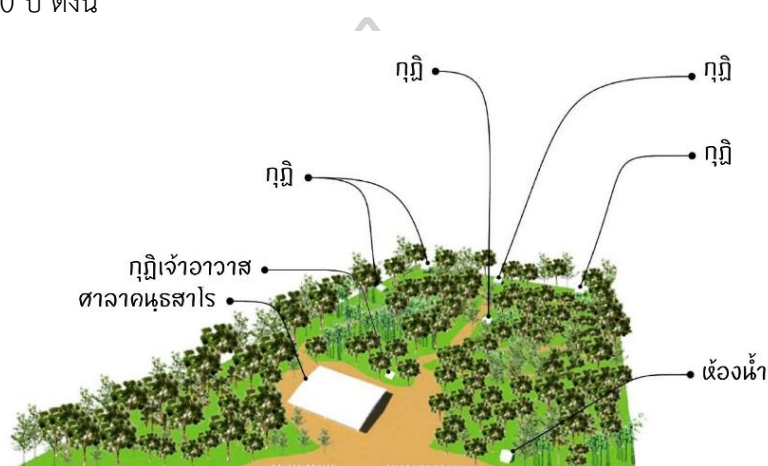
2) ช่วงที่สอง ช่วง 20 ปีถัดมา พ.ศ. 2535 – 2545 หลังจากวัดตาลใหญ่ได้รับอนุญาตจัดตั้งเป็นวัด วัดจึงเริ่มเกิดการพัฒนาพื้นที่ จากความต้องการพื้นที่ที่จำเป็นต่อใช้งาน โดยในช่วงเวลานี้จึงมีการปรับพื้นที่ที่มีต้นไม้อยู่ปรับเปลี่ยนเป็นพื้นที่ก่อสร้างเป็นกุฏิรับรองพระเถระ นอกจากนี้พื้นที่ทางเดินสัญจรต่าง ๆ มีการปรับพื้นจากดินลูกรังเป็นพื้นหินคลุก

3) ช่วงที่สาม ช่วง 30 ปีถัดมา พ.ศ. 2545 – 2555 หลังจากวัดตาลใหญ่เริ่มเกิดการพัฒนาพื้นที่ จากความต้องการพื้นที่ที่จำเป็นต่อใช้งาน โดยในช่วงเวลานี้จึงมีการปรับพื้นที่ที่เป็นกุฏิเดิมของ

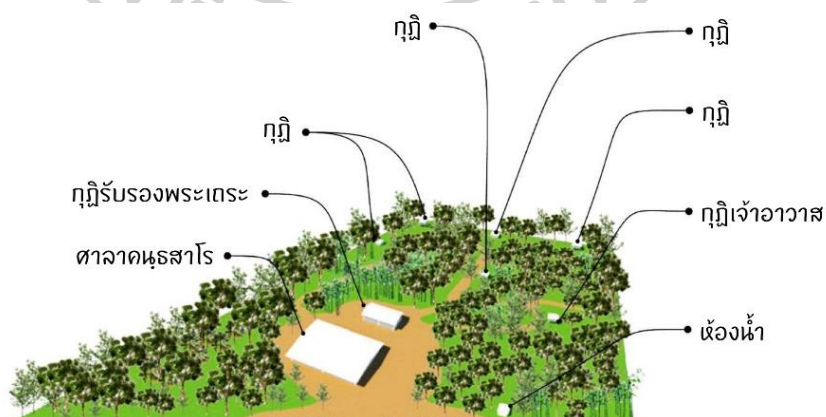
เจ้าอาวาสปรับเปลี่ยนเป็นพื้นที่ก่อสร้างเป็นอาคารที่พักสงฆ์ 2 ชั้น นอกจากนี้พื้นที่ทางเดินสัญจรต่าง ๆ มีการปรับพื้นจากดินลูกรังเป็นพื้นปูนซีเมนต์

4) ช่วงที่สี่ ช่วง 40 ปีถัดมา พ.ศ. 2555 – 2565 (ปัจจุบัน) ช่วงเวลาที่วัดตาลใหญ่มีการพัฒนาพื้นที่อย่างต่อเนื่อง จากความต้องการพื้นที่ที่จำเป็นต้องใช้งาน โดยในช่วงเวลานี้มีการปรับพื้นที่ที่มีต้นไม้อยู่ปรับเปลี่ยนเป็นพื้นที่ก่อสร้างเป็นเมรุ ศาลาในการประกอบพิธีกรรมทางศาสนา และห้องน้ำรวมถึงพื้นที่ทางเดินสัญจรต่าง ๆ มีการปรับพื้นหินคลุกเป็นพื้นปูนซีเมนต์เป็นบริเวณกว้าง

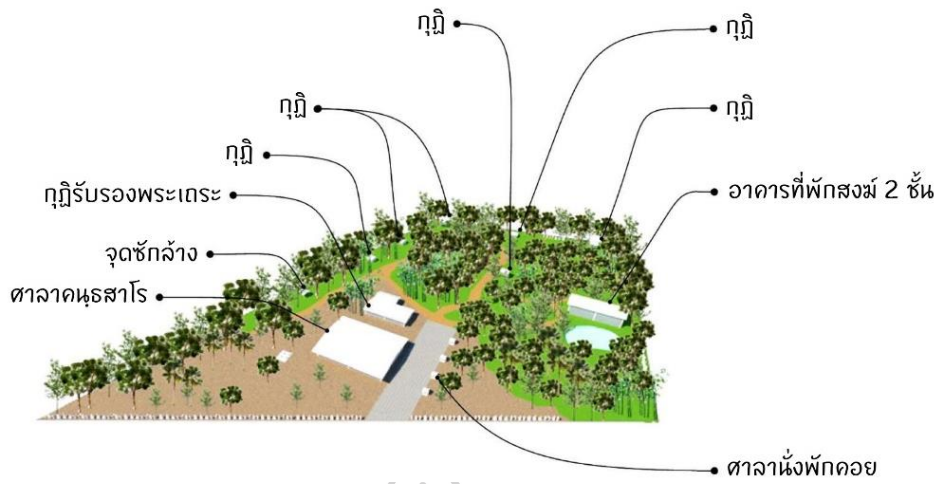
ซึ่งอาจแปลงข้อมูลข้างต้นเป็นภาพในแต่ละช่วงเวลาของวัดตาลใหญ่ที่มีการเปลี่ยนแปลงในทุก ๆ ช่วง 10 ปี ดังนี้

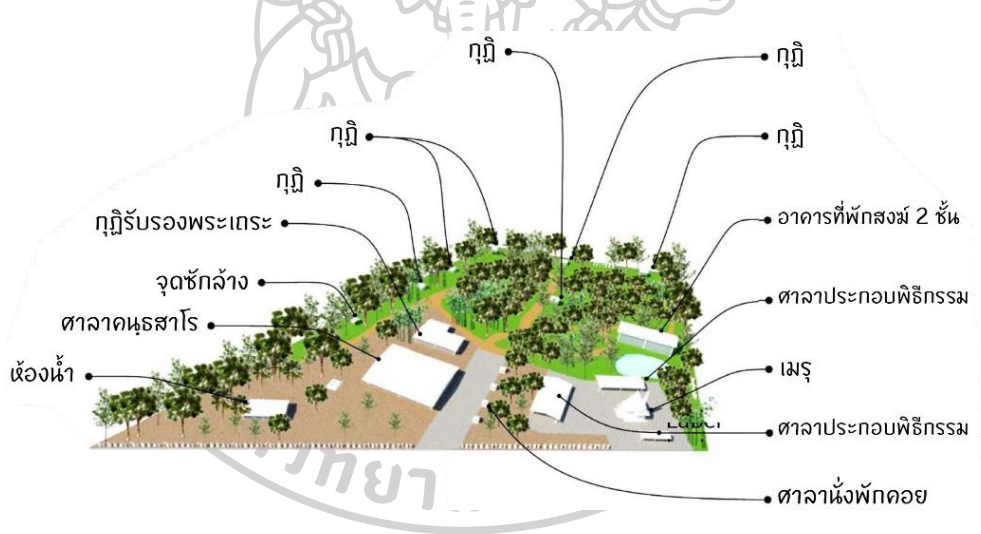
ภาพที่ 72 ภาพจำลองพื้นที่ของวัดตาลใหญ่ช่วง 10 ปี ตั้งแต่เริ่มก่อตั้งวัด พ.ศ. 2525-2535
ที่มา: ผู้วิจัย, 2564

ภาพที่ 73 ภาพจำลองพื้นที่ของวัดตาลใหญ่ช่วง 20 ปีถัดมาจากรวมก่อตั้งวัด พ.ศ. 2525-2545
ที่มา: ผู้วิจัย, 2564

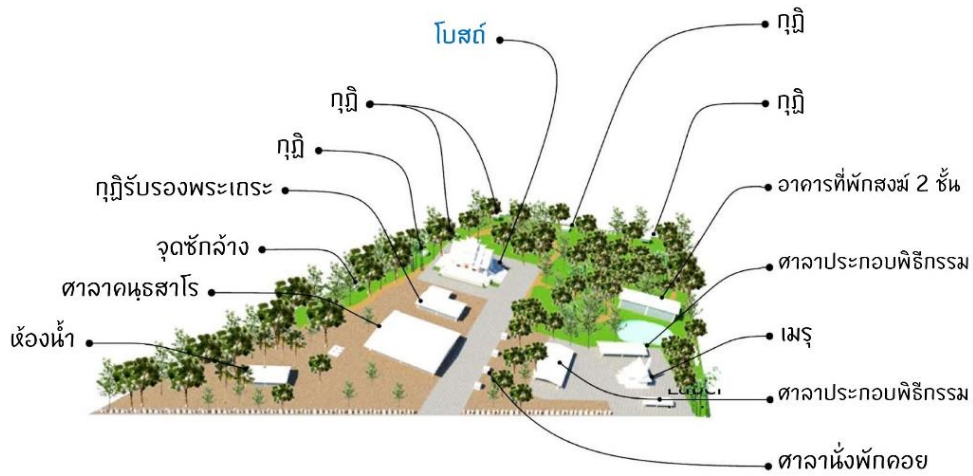

ภาพที่ 74 ภาพจำลองพื้นที่ของวัดตาลใหญ่ช่วง 30 ปีถัดมาจากริมก่อตั้งวัด พ.ศ. 2525-2555
ที่มา: ผู้วิจัย, 2564

ภาพที่ 75 ภาพจำลองพื้นที่ของวัดตาลใหญ่ช่วง 40 ปีถัดมาจากริมก่อตั้งวัด พ.ศ. 2525-2565
ที่มา: ผู้วิจัย, 2564

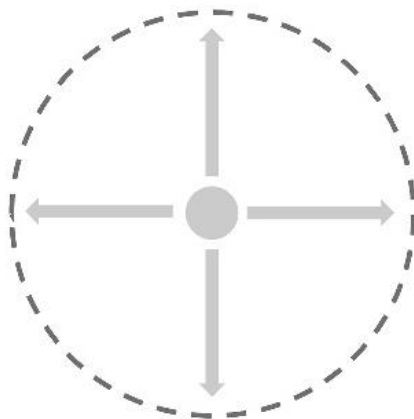
ภาพที่ 76 ภาพจำลองพื้นที่ของวัดตาลใหญ่ช่วง 50 ปีถัดมาจากริมก่อตั้งวัด พ.ศ. 2525-2575
ที่มา: ผู้วิจัย, 2564

ภาพที่ 77 ภาพจำลองพื้นที่ของวัดตาลใหญ่ช่วง 60 ปีถัดมาจากริมก่อตั้งวัด พ.ศ. 2525-2585
ที่มา: ผู้วิจัย, 2564

จากภาพจะเห็นได้ว่าในช่วงทุก ๆ 10 ปี จะมีการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงพื้นที่ โดยมีการก่อสร้างอาคารที่เป็นสาธารณะและกึ่งสาธารณะ ซึ่งส่งผลต่อพื้นที่ที่เป็นสีเขียวของวัดตาลใหญ่ นำไปสู่การมองอนาคตการออกแบบพื้นที่วัดป่า กรณีศึกษา วัดตาลใหญ่ จังหวัดนครพนม มีรายละเอียดขั้นตอน ดังนี้

- 1) ขั้นตอนที่ 1 กำหนดหัวข้อหรือประเด็นคำถามภายใต้ชื่อว่า “การพัฒนาพื้นที่วัดตาลใหญ่ ในอีก 20 ปีข้างหน้า”
- 2) ขั้นตอนที่ 2 เลือกขอบเขตเวลา ในที่นี้เลือกขอบเขตเวลาในอีก 20 ปีข้างหน้าตามประเด็น ขั้นตอนที่ 1

● ปัจจุบัน ปี 2565   ○ ปัจจุบัน ปี 2565 + จำนวน 20 ปี = อนาคต ปี 2585

ภาพที่ 78 ขอบเขตเวลาในอีก 20 ปีข้างหน้า

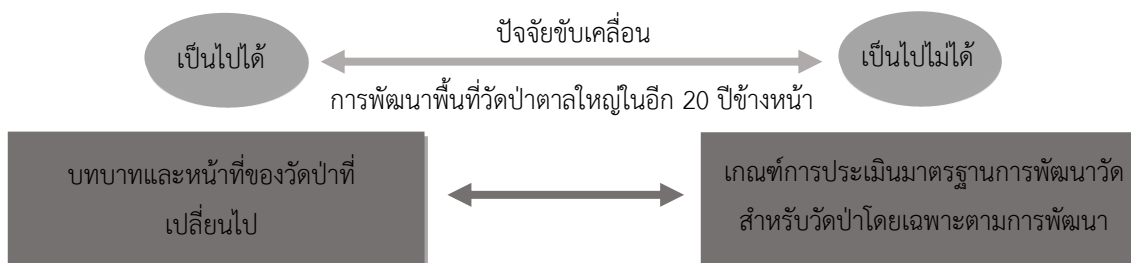
ที่มา: ผู้วิจัย, 2564

- 3) ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพล ได้แก่ ปัจจัยคงที่และปัจจัยขับเคลื่อน ดังต่อไปนี้ ตารางที่ 9 แสดงการวิเคราะห์ปัจจัยคงที่และปัจจัยขับเคลื่อน

มีอิทธิพลสูง (High Influence)	
ปัจจัยขับเคลื่อน (Driver) เป็นปัจจัยที่มีพลวัตสูง มีความไม่แน่นอนสูง มีอิทธิพลต่ออนาคตสูง	บทบาทและหน้าที่ของวัดป่าที่เปลี่ยนไป ตามการพัฒนาพื้นที่วัด เกณฑ์การประเมินมาตรฐานการพัฒนาวัด
ปัจจัยคงที่ (Constant) เป็น ปัจจัยคงที่มีความเป็นไปได้สูง และมีอิทธิพลต่ออนาคตสูง	การพัฒนาวัดเป็นปัจจัยคงที่เป็นไปได้สูงว่าวัดจะมีการ พัฒนาต่อไปในอนาคต

ที่มา: ผู้วิจัย, 2564

4) ขั้นตอนที่ 4 กำหนดทางเลือก โดยวิเคราะห์ปัจจัยขับเคลื่อนที่ตรงกันข้ามกันใน 2 กรณี คือ ในกรณีที่ปัจจัยนั้นจะเกิดขึ้นแน่นอน และกรณีที่ปัจจัยนั้นไม่เกิดขึ้น

ภาพที่ 79 ปัจจัยขับเคลื่อนที่ตรงกันข้ามกันใน 2 กรณี
ที่มา: ผู้วิจัย, 2564

5) ขั้นตอนที่ 5 สร้างเข็มทิศฉากทัศน์แห่งอนาคต โดยคัดเลือกปัจจัยขับเคลื่อนที่สำคัญที่สุด 2 ปัจจัยจากขั้นตอนที่ 4 มาสร้างเป็นแกน X และแกน Y โดยมีจุดกึ่งกลางเป็นตัวแทนของปัจจุบัน วงกลมเส้นประ คือ ขอบเขตเวลาของอนาคตที่ต้องการศึกษาผลที่ได้

ภาพที่ 80 เข็มทิศฉากทัศน์แห่งอนาคตของวัดตาลใหญ่
ที่มา: ผู้วิจัย, 2564

จากภาพการวิเคราะห์ฉากทัศน์การพัฒนาพื้นที่วัดป่าตาลใหญ่ในอีก 20 ปีข้างหน้า โดยการสร้างเรื่องเล่า ปรากฏว่ามีเรื่องเล่าทั้งหมด 4 เรื่องที่เป็นสิ่งที่จะเกิดขึ้นได้ ได้แก่

1) เรื่องเล่าฉากทัศน์ที่ 1 วัดตาลใหญ่มีบทบาทและหน้าที่ของวัดป่าเปลี่ยนไปตามการพัฒนาพื้นที่วัด และใช้เกณฑ์การประเมินมาตรฐานการพัฒนาวัด (เดิม) ซึ่งสิ่งที่จะเกิดขึ้นได้ในฉากทัศน์นี้คือเกิดการเปลี่ยนแปลงหน้าที่รักษาป่าไม้ อาจเป็นทาง อ้อมและหน้าที่วัดป่าตามจารีตทางตรงแต่ยังคงหน้าที่เป็นสถานที่ปฏิบัติธรรม และเกณฑ์การประเมินมาตรฐานการพัฒนาวัดยังคงเป็นเกณฑ์เดิมที่วัดป่าคงปฏิบัติในการพัฒนาวัดเช่นกันกับวัดบ้าน โดยให้ชื่อเรื่องฉากทัศน์นี้ว่า บทบาทของวัดป่าและเกณฑ์การประเมินมาตรฐานการพัฒนาวัด

2) เรื่องเล่าฉากทัศน์ที่ 2 วัดตาลใหญ่มีบทบาทและหน้าที่ของวัดป่าเปลี่ยนไปตามการพัฒนาพื้นที่วัด แต่มีเกณฑ์การประเมินมาตรฐานการพัฒนาวัดสำหรับวัดป่าโดยเฉพาะที่ถูกกำหนดขึ้น ซึ่งสิ่งที่จะเกิดขึ้นได้ในฉากทัศน์นี้คือเกิดการเปลี่ยนแปลงหน้าที่รักษาป่าไม้ อาจเป็นทางอ้อมและหน้าที่วัดป่าตามจารีตทางตรงแต่ยังคงหน้าที่เป็นสถานที่ปฏิบัติธรรม แต่เกณฑ์การประเมินมาตรฐานการพัฒนาวัดอาจมีการเปลี่ยนแปลงเป็นเกณฑ์การประเมินมาตรฐานการพัฒนาวัดสำหรับการพัฒนาวัดป่าโดยเฉพาะ โดยให้ชื่อเรื่องฉากทัศน์นี้ว่า การเปลี่ยนแปลงของบทบาทและกฎเกณฑ์

3) เรื่องเล่าฉากทัศน์ที่ 3 วัดตาลใหญ่ยังคงบทบาทและหน้าที่ของวัดป่า แม้ว่าวัดจะพัฒนาพื้นที่ และใช้เกณฑ์การประเมินมาตรฐานการพัฒนาวัด (เดิม) ซึ่งสิ่งที่จะเกิดขึ้นได้ในฉากทัศน์นี้คือหน้าที่รักษาป่าไม้ หน้าที่วัดป่าตามจารีต และหน้าที่เป็นสถานที่ปฏิบัติธรรมยังคงเดิมความเป็นวัดป่า และเกณฑ์การประเมินมาตรฐานการพัฒนาวัดยังคงเป็นเกณฑ์เดิมที่วัดป่าคงปฏิบัติในการพัฒนาวัดเช่นกันกับวัดบ้าน โดยให้ชื่อเรื่องฉากทัศน์นี้ว่า การพัฒนาที่ยังคงเดิม

4) เรื่องเล่าฉากทัศน์ที่ 4 วัดป่าตาลใหญ่ยังคงบทบาทและหน้าที่ของวัดป่า แม้ว่าวัดจะพัฒนาพื้นที่ แต่มีเกณฑ์การประเมินมาตรฐานการพัฒนาวัดสำหรับวัดป่าโดยเฉพาะที่ถูกกำหนดขึ้น ซึ่งสิ่งที่จะเกิดขึ้นได้ในฉากทัศน์นี้คือหน้าที่รักษาป่าไม้ หน้าที่วัดป่าตามจารีต และหน้าที่เป็นสถานที่ปฏิบัติธรรมยังคงเดิมความเป็นวัดป่า แต่เกณฑ์การประเมินมาตรฐานการพัฒนาวัดอาจมีการเปลี่ยนแปลงเป็นเกณฑ์การประเมินมาตรฐานการพัฒนาวัดสำหรับการพัฒนาวัดป่าโดยเฉพาะ โดยให้ชื่อเรื่องฉากทัศน์นี้ว่า บทบาทที่คงที่และกฎเกณฑ์ที่เปลี่ยนแปลง

การวิเคราะห์และสรุปการมองอนาคตการออกแบบพื้นที่วัดป่า กรณีศึกษา วัดตาลใหญ่ จังหวัดนครพนม จากเรื่องเล่าฉากทัศน์ทั้ง 4 เรื่องคือการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการต้องการออกแบบจากอนาคตที่มีโครงสร้างทั้งชัดเจนและไม่ชัดเจน เป็นแนวทางการมองอนาคตที่เริ่มต้นด้วยการสร้างความคิดและจินตนาการเพื่อให้ได้ภาพหรือมโนทัศน์อนาคตที่ชัดเจน ซึ่งเมื่อนำมาสร้างและวิเคราะห์ฉากทัศน์แห่งอนาคตกรณีศึกษาวัดป่าตาลใหญ่ด้วยภาพพื้นฐานประวัติศาสตร์จะเห็นได้ว่าฉากทัศน์ทั้ง 4 เรื่องจะทำให้การออกแบบทราบถึงทิศทางที่ควรจะดำเนินการ อาจส่งผลให้หลังการ

ออกแบบประสบผลสำเร็จโดยไม่ได้อิงเพียงแค่ความสวยงามจากการออกแบบเท่านั้น แต่จะอิงถึงความเป็นไปได้ บทบาทหน้าที่ ผลกระทบจากการออกแบบ กฎเกณฑ์ และสิ่งอื่น ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องซึ่งในอนาคตการออกแบบในลักษณะต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการออกแบบสิ่งใดก็ตาม อาจจะต้องใช้ศาสตร์การมองอนาคตมาเป็นเครื่องมือก่อนการออกแบบซึ่งถือเป็นสิ่งที่สำคัญที่จะส่งผลให้หลังการออกแบบประสบผลสำเร็จอย่างแท้จริง และสิ่งนี้จะนำไปสู่ขั้นตอนและเป็นข้อมูลในการดำเนินการวิจัยขั้นต่อไป

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลขั้นตอนส่วนที่ 3 การดำเนินการขั้นตอนส่วนของผู้เชี่ยวชาญ

ในหัวข้อนี้มีการวิเคราะห์และการสรุปข้อมูลขั้นตอนส่วนของผู้เชี่ยวชาญโดยใช้วิธีการพยากรณ์แบบเดลฟาย ตามเอกสารการขอจริยธรรมในมนุษย์หัวข้อความรับผิดชอบของอาสาสมัครผู้เข้าร่วมในโครงการวิจัย เพื่อความปลอดภัย ปกป้องสิทธิ ของอาสาสมัคร ทั้งนี้ข้อมูลส่วนตัวของอาสาสมัครจะถูกเก็บรักษาไว้ ไม่เปิดเผยต่อสาธารณะเป็นรายบุคคล แต่จะรายงานผลการวิจัยเป็นข้อมูลส่วนรวม ผู้มีสิทธิเข้าถึงข้อมูลของอาสาสมัครจะมีเฉพาะผู้ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยนี้เท่านั้น และหัวข้อการปกป้องรักษาข้อมูลความลับของอาสาสมัคร ข้อมูลที่อาจนำไปสู่การเปิดเผยตัวอาสาสมัคร จะได้รับการปกปิดและจะไม่เปิดเผยแก่สาธารณชน ในกรณีที่ผลการวิจัยได้รับการตีพิมพ์ ชื่อและที่อยู่ของท่านจะต้องได้รับการปกปิดอยู่เสมอ โดยจะใช้เฉพาะรหัสประจำโครงการวิจัยของท่าน ทั้งนี้ข้อมูลของท่านจะถูกจัดเก็บ 3 ปี และจะทำลายทันทีหลังจากครบช่วงเวลา ซึ่งข้อมูลทั้งหมดของผู้เชี่ยวชาญจะถูกปกปิดและไม่สามารถระบุได้ว่าคือผู้ใดในการให้ข้อมูลถึงแม้จะมีหนังสือเรียนเชิญก็ตาม โดยข้อมูลทั้งหมดได้นำมาจัดแบ่งข้อมูลด้านต่าง ๆ ตามกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ 4 กลุ่ม ๆ ละ 10 คน ดังนี้

4.3.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลขั้นตอนส่วนของผู้เชี่ยวชาญด้านพุทธศาสนา (สัปปายะ)

ส่วนที่ 1

- 1) สิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญกับอวาาสสัปปายะคือ แสงสว่างที่เหมาะสม มีจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างแบ่งตามความเห็น ประกอบด้วย ใ้ ร้อยละ 100 และ ไม่ใช่ ร้อยละ 0
- 2) สิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญกับอวาาสสัปปายะคือ ความแข็งแรงของสิ่งปลูกสร้าง มีจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างแบ่งตามความเห็น ประกอบด้วย ใ้ ร้อยละ 100 และ ไม่ใช่ ร้อยละ 0
- 3) สิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญกับอวาาสสัปปายะคือ ความปลอดภัยของสิ่งปลูกสร้าง มีจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างแบ่งตามความเห็น ประกอบด้วย ใ้ ร้อยละ 70 และ ไม่ใช่ ร้อยละ 30
- 4) สิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญกับอวาาสสัปปายะในความคิดเห็น มีการแบ่งกลุ่ม ดังนี้

ตารางที่ 10 แสดงการเปรียบเทียบความเห็นสิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญกับอวาาสลับป่วย

ลำดับผู้เชี่ยวชาญ	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ	มีความเห็นทิศทางเดียวกันภายในกลุ่ม	มีความเห็นคนละทิศทางภายในกลุ่ม
คนที่ 1	ศูนย์กลางของชุมชนในทำเลที่เหมาะสม	✓	
คนที่ 2	สิ่งแวดล้อมที่ดีที่เอื้อในการดำรงชีวิต	✓	
คนที่ 3	การอาศัยธรรมชาติในการใช้ชีวิต	✓	
คนที่ 4	ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ดี	✓	
คนที่ 5	การอาศัยอยู่ภายใต้สิ่งแวดล้อมที่ดี	✓	
คนที่ 6	ที่อยู่ที่ไม่เบียดเบียนธรรมชาติ	✓	
คนที่ 7	วัดที่อยู่แล้วมีความสบายตาสบายใจ	✓	
คนที่ 8	วัดที่มีความสะอาดตา มีสวน มีธรรมชาติร่มรื่น	✓	
คนที่ 9	การทำให้วัดมีความร่มรื่น	✓	
คนที่ 10	วัดที่เป็นศูนย์กลางของชาวบ้าน	✓	

ที่มา: ผู้วิจัย, 2565

5) สิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญกับโคจรสลับป่วยคือ ทางเดินที่ไม่ชำรุด มีจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างแบ่งตามความเห็น ประกอบด้วย ใช่ ร้อยละ 100 และ ไม่ใช่ ร้อยละ 0

6) สิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญกับโคจรสลับป่วยคือ ป้ายบอกทางไปยังสถานที่ต่าง ๆ มีจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างแบ่งตามความเห็น ประกอบด้วย ใช่ ร้อยละ 100 และ ไม่ใช่ ร้อยละ 0

7) สิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญกับโคจรสลับป่วยคือ การตรวจสอบและซ่อมแซมทางเดิน มีจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างแบ่งตามความเห็น ประกอบด้วยใช่ ร้อยละ 60 และไม่ใช่ ร้อยละ 40

8) สิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญกับโคจรสลับป่วยในความคิดเห็น มีการแบ่งกลุ่ม ดังนี้

ตารางที่ 11 แสดงการเปรียบเทียบความเห็นสิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญกับโคจรสลับป่วย

ลำดับผู้เชี่ยวชาญ	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ	มีความเห็นทิศทางเดียวกันภายในกลุ่ม	มีความเห็นคนละทิศทางภายในกลุ่ม
คนที่ 1	การคมนาคมไปมาสะดวก	✓	
คนที่ 2	ทางสัญจรของภิกษุ	✓	
คนที่ 3	เส้นทางเดินที่พระสงฆ์จะต้องออกไปบิณฑบาต	✓	
คนที่ 4	ป้ายบอกทางไปยังสถานที่ต่าง ๆ	✓	
คนที่ 5	สามารถเดินหรือทำกิจกรรมได้อย่างสะดวกปลอดภัย	✓	
คนที่ 6	ทางเดินภายในวัดให้อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์	✓	
คนที่ 7	หมู่บ้านหรือท้องถิ่นที่เหมาะสมเพื่อเข้าไปบิณฑบาต	✓	
คนที่ 8	การสัญจรที่พอเหมาะพอดี	✓	
คนที่ 9	เส้นทางภายในวัด	✓	
คนที่ 10	เส้นทางเดินที่ดีของพระสงฆ์	✓	

ที่มา: ผู้วิจัย, 2565

9) สิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญกับอุบัติเหตุสัปดาห์คือ การสร้างสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ (สิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ที่ไม่กระทบต่ออากาศ และสิ่งแวดล้อม) มีจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างแบ่งตามความเห็น ประกอบด้วย ใช่ ร้อยละ 100 และ ไม่ใช่ ร้อยละ 0

10) สิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญกับอุบัติเหตุสัปดาห์คือ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (ป่าไม้) มีจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างแบ่งตามความเห็น ประกอบด้วย ใช่ ร้อยละ 100 และ ไม่ใช่ ร้อยละ 0

11) สิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญกับอุบัติเหตุสัปดาห์ในความคิดเห็น มีการแบ่งกลุ่ม ดังนี้ ตารางที่ 12 แสดงการเปรียบเทียบความเห็นสิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญกับอุบัติเหตุ

ลำดับผู้เชี่ยวชาญ	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ	มีความเห็นทิศทางเดียวกันภายในกลุ่ม	มีความเห็นคนละทิศทางภายในกลุ่ม
คนที่ 1	ภายในวัดมีอากาศที่ดี	✓	
คนที่ 2	หลักการเลือกและการสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดี	✓	
คนที่ 3	อากาศบริสุทธิ์	✓	
คนที่ 4	การปลูกต้นไม้ที่ส่งผลต่ออากาศภายในวัด	✓	
คนที่ 5	ธรรมชาติแวดล้อมที่ดี	✓	
คนที่ 6	ดิน ฟ้า อากาศ ธรรมชาติแวดล้อมที่เหมาะสมกัน	✓	
คนที่ 7	การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	✓	
คนที่ 8	สิ่งแวดล้อมที่ส่งผลต่ออากาศภายในวัด	✓	
คนที่ 9	อากาศและธรรมชาติแวดล้อมที่เหมาะสม	✓	
คนที่ 10	ธรรมชาติแวดล้อมที่ส่งผลต่ออากาศที่ดี	✓	

ที่มา: ผู้วิจัย, 2565

12) สิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญกับอุบัติเหตุสัปดาห์คือ การมีพื้นที่ที่นั่งเพียงพอ มีจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างแบ่งตามความเห็น ประกอบด้วย ใช่ ร้อยละ 100 และ ไม่ใช่ ร้อยละ 0

13) สิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญกับอุบัติเหตุสัปดาห์คือ การมีพื้นที่ทางเดินเพียงพอ มีจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างแบ่งตามความเห็น ประกอบด้วย ใช่ ร้อยละ 100 และ ไม่ใช่ ร้อยละ 0

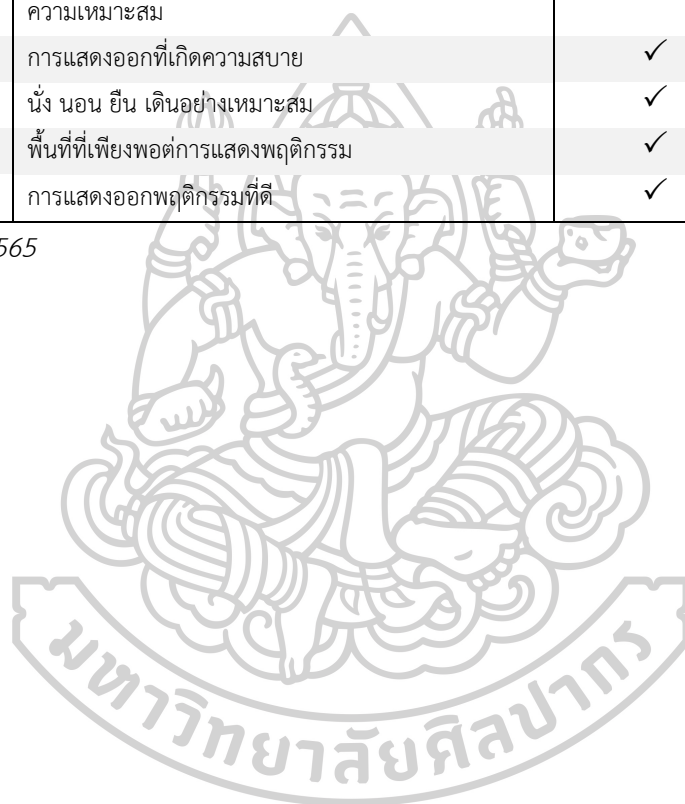
14) สิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญกับอุบัติเหตุสัปดาห์ในความคิดเห็น มีการแบ่งกลุ่ม ดังนี้

ตารางที่ 13 แสดงการเปรียบเทียบความเห็นสิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญกับอิริยาบถลัปปายะ

ลำดับผู้เชี่ยวชาญ	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ	มีความเห็นทิศทางเดียวกันภายในกลุ่ม	มีความเห็นคนละทิศทางภายในกลุ่ม
คนที่ 1	การนั่ง นอน ยืน เดิน	✓	
คนที่ 2	เสนาสนะสำหรับพักผ่อน	✓	
คนที่ 3	การมีพื้นที่ในการแสดงอิริยาบถต่างๆ	✓	
คนที่ 4	การมีพื้นที่สำหรับพักผ่อน	✓	
คนที่ 5	พื้นที่สำหรับการแสดงออกพฤติกรรมที่เหมาะสม	✓	
คนที่ 6	การที่ผู้ที่อยู่อาศัยในวัดสามารถปรับเปลี่ยนอิริยาบถให้มีความเหมาะสม	✓	
คนที่ 7	การแสดงออกที่เกิดความสบาย	✓	
คนที่ 8	นั่ง นอน ยืน เดินอย่างเหมาะสม	✓	
คนที่ 9	พื้นที่ที่เพียงพอต่อการแสดงพฤติกรรม	✓	
คนที่ 10	การแสดงออกพฤติกรรมที่ดี	✓	

ที่มา: ผู้วิจัย, 2565

ส่วนที่ 2 ข้อมูลระดับความสำคัญอาสาสมัคร โคจรสัปดาห์ อุตุสัปดาห์ อิริยาบถสัปดาห์ จากกลุ่มตัวอย่างแยกประเด็นตามตารางดังนี้

ตารางที่ 14 แสดงความสำคัญอาสาสมัคร โคจรสัปดาห์ อุตุสัปดาห์ อิริยาบถสัปดาห์

ประเด็น	ระดับความสำคัญ									
	จำนวน				$\bar{X}$	S.D.	Median	Mode	IQR	แปลความ
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก						
สิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญกับ อาวาสัปดาห์					3.8	1.11	4	4	1	มาก
แสงสว่างที่เหมาะสม	0	0	5	3	2	0.68	3.5	3	1	มาก
ความแข็งแรงของสิ่งปลูกสร้าง	0	0	2	4	4	0.62	4	4,5	1	มาก
ความปลอดภัยของสิ่งปลูกสร้าง	2	0	2	4	2	2.04	4	4	1	ปานกลาง
สิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญกับ โคจรสัปดาห์					3.6	0.96	4	4	1	มาก
ทางเดินที่ไม่ชำรุด	0	0	2	7	1	0.32	4	4	0	มาก
ป้ายบอกทางไปยังสถานที่ต่าง ๆ	0	1	2	4	3	0.99	4	4	2	มาก
การตรวจสอบและซ่อมแซมทางเดิน	2	1	2	5	0	1.56	3.5	4	2	ปานกลาง
สิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญกับ อุตุสัปดาห์					4.1	1.06	4	5	2	มาก
การสร้างสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ	0	0	2	3	5	0.68	4.5	5	1	มาก
การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (ป่าไม้)	0	2	1	3	4	1.43	4	5	2	มาก
สิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญกับ อิริยาบถสัปดาห์					4.8	0.18	5	5	0	มากที่สุด
การมีพื้นที่นั่งเพียงพอ	0	0	0	2	8	0.18	5	5	0	มากที่สุด
การมีพื้นที่ทางเดินเพียงพอ	0	0	0	2	8	0.18	5	5	0	มากที่สุด

ที่มา: ผู้วิจัย, 2565

ส่วนที่ 3 การเก็บข้อมูลการสัมภาษณ์จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีการแบ่งกลุ่มความเห็นตามตารางดังนี้

ตารางที่ 15 แสดงการเปรียบเทียบการสัมภาษณ์ด้านพุทธศาสนา (สัปบายะ)

ลำดับผู้เชี่ยวชาญ	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ อวาสลัปบายะ โคจรลัปบายะ อิริยาบถลัปบายะ มีความเกี่ยวข้องกับอนาคตอย่างไร	มีความเห็น ทิศทาง เดียวกัน ภายในกลุ่ม	มีความเห็น คนละ ทิศทาง ภายในกลุ่ม
คนที่ 1	ลัปบายะ คือ หลักการ ธรรมชาติ ทั่วไป สิ่งแวดล้อม ต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อความเป็นอยู่ทั้งในปัจจุบันและอนาคต	✓	
คนที่ 2	หากนำหลักการลัปบายะมาออกแบบสามารถทำได้ แต่ควรคำนึงถึงชาวบ้านชุมชน ภาพของความเป็นวัด รูปทรงที่เหมาะสมถึงวัด	✓	
คนที่ 3	ลัปบายะคือสิ่งที่เน้น ธรรมชาติ ไม่ว่าในอนาคตจะเป็นอย่างไรจะยังคงมีความเป็นลัปบายะ	✓	
คนที่ 4	หลักการที่เกี่ยวข้องกับการอาศัยอยู่ภายใต้ สิ่งแวดล้อม ที่ดี	✓	
คนที่ 5	ลัปบายะ คือ สิ่งแวดล้อม ธรรมชาติ ที่มีผลต่อ พฤติกรรม ความเป็นอยู่ ทั้งปัจจุบันและอนาคต	✓	
คนที่ 6	ความสัมพันธ์ ของ สิ่งแวดล้อม และมนุษย์	✓	
คนที่ 7	ลัปบายะมี 7 ลัปบายะ ทุกอย่างมี ความสัมพันธ์ ซึ่งกันและกัน	✓	
คนที่ 8	ลัปบายะ หลักการของ ธรรมชาติ ปัจจุบันมีการนำหลักการนี้มาใช้ในการออกแบบมากขึ้นและในอนาคตก็น่าจะมีการนำมาใช้เช่นกัน	✓	
คนที่ 9	ความหมายคือ ที่อยู่ เส้นทาง อากาศ พฤติกรรม ซึ่งเป็นสิ่งที่คงอยู่ในปัจจุบัน และอนาคตก็ยังคงคงอยู่ต่อไป	✓	
คนที่ 10	ลัปบายะคือสิ่งที่เลือกอำนาจต่อ ความเป็นอยู่ ส่งผลต่อ ความเป็นอยู่ และ พฤติกรรม ของมนุษย์ในอนาคต	✓	

ที่มา: ผู้วิจัย, 2565

จากตารางส่วนของแบบสอบถามแบบปลายเปิด คำตอบของผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นไปในทิศทางเดียวกันภายในกลุ่ม

จากตารางส่วนของแบบสอบถามที่มีมาตรวัดทัศนคติ มีการวัดค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยม และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ มีการแปลความได้ค่ามากที่สุด และมาก เรียงตามลำดับ ดังนี้ ได้แก่

- 1) อิริยาปลงสัปายะ ปรากฏค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.8 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.18 ค่ามัธยฐานเท่ากับ 5 ค่าฐานนิยมเท่ากับ 5 และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์เท่ากับ 0
- 2) อุตุสัปายะ ปรากฏค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.1 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.06 ค่ามัธยฐานเท่ากับ 4 ค่าฐานนิยมเท่ากับ 5 และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์เท่ากับ 2
- 3) อาวาสสัปายะ ปรากฏค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.8 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.11 ค่ามัธยฐานเท่ากับ 4 ค่าฐานนิยมเท่ากับ 4 และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์เท่ากับ 1
- 4) โคจรสัปายะ ปรากฏค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.6 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.96 ค่ามัธยฐานเท่ากับ 4 ค่าฐานนิยมเท่ากับ 4 และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์เท่ากับ 1

จากตารางส่วนของแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ผู้วิจัยใช้วิธีสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากจำนวนครั้งของความถี่ค่า ข้อความปรากฏ ซึ่งค่าที่ปรากฏมากที่สุดในส่วนนี้คือ

ภาพที่ 82 จำนวนครั้งความถี่ค่า ข้อความปรากฏ จากแบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านพุทธศาสนา (สัปายะ) ที่มา: ผู้วิจัย, 2565

4.3.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลขั้นตอนส่วนของผู้เชี่ยวชาญด้านวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม (การอนุรักษ์)

ส่วนที่ 1

1) สิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมตามหลักการรักษา/ซ่อมแซมคือการซ่อมแซมคืนสภาพพื้นที่เดิม มีจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างแบ่งตามความเห็น ประกอบด้วย ไร่ ร้อยละ 100 และ ไม่ใช่ ร้อยละ 0

2) สิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมตามหลักการรักษา/ซ่อมแซมในความคิดเห็น มีการแบ่งกลุ่ม ดังนี้

ตารางที่ 16 แสดงการเปรียบเทียบความเห็นสิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมตามหลักการรักษา/ซ่อมแซม

ลำดับผู้เชี่ยวชาญ	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ	มีความเห็นทิศทางเดียวกันภายในกลุ่ม	มีความเห็นคนละทิศทางภายในกลุ่ม
คนที่ 1	การรักษาพื้นที่สิ่งแวดล้อมที่มีปัญหา	✓	
คนที่ 2	การรักษาธรรมชาติเสื่อมโทรม	✓	
คนที่ 3	การรักษาพื้นที่อนุรักษ์ให้กลับมาคงสภาพเดิม	✓	
คนที่ 4	การซ่อมแซมคืนสภาพพื้นที่เดิม	✓	
คนที่ 5	การอนุรักษ์ด้วยการรักษาพื้นที่ป่าไม้	✓	
คนที่ 6	การรักษาซ่อมแซมพื้นที่ที่ควรอนุรักษ์	✓	
คนที่ 7	การรักษาคืนสภาพพื้นที่ป่าให้คงเดิม	✓	
คนที่ 8	การแก้ไขปัญหาพื้นที่ที่เสื่อมโทรม	✓	
คนที่ 9	การรักษาพื้นที่ธรรมชาติ	✓	
คนที่ 10	การคืนสภาพพื้นที่ธรรมชาติด้วยการรักษาซ่อมแซม	✓	

ที่มา: ผู้วิจัย, 2565

3) สิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมตามหลักการฟื้นฟูคือ จำนวนระยะเวลาในการฟื้นฟู มีจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างแบ่งตามความเห็น ประกอบด้วย ใช่ ร้อยละ 100 และ ไม่ใช่ ร้อยละ 0

4) สิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมตามหลักการฟื้นฟูในความคิดเห็น มีการแบ่งกลุ่ม ดังนี้

ตารางที่ 17 แสดงการเปรียบเทียบความเห็นสิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมตามหลักการฟื้นฟู

ลำดับผู้เชี่ยวชาญ	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ	มีความเห็นทิศทางเดียวกันภายในกลุ่ม	มีความเห็นคนละทิศทางภายในกลุ่ม
คนที่ 1	การฟื้นฟูอาจต้องใช้เวลาและเทคโนโลยี	✓	
คนที่ 2	การฟื้นฟูคือการวางแผนอนุรักษ์ในระยะยาว	✓	
คนที่ 3	การฟื้นฟูมักเป็นแนวทางเริ่มต้นในการวางแผนอนุรักษ์	✓	
คนที่ 4	ระยะเวลาในการฟื้นฟูต้องมีทั้งระยะสั้นและระยะยาว	✓	
คนที่ 5	การฟื้นฟูเอื้อประโยชน์ในการนำไปใช้ประโยชน์อื่นต่อไป	✓	
คนที่ 6	มักใช้เทคโนโลยีในการฟื้นฟู	✓	
คนที่ 7	การฟื้นฟูเป็นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่ต้องการระยะเวลา	✓	
คนที่ 8	ปัจจุบันมีเทคโนโลยีเข้ามามีส่วนช่วยในการฟื้นฟู	✓	
คนที่ 9	การทำให้สิ่งแวดล้อมกลับมาคงเดิมและปกติ	✓	
คนที่ 10	การใช้วิธีการฟื้นฟูส่งผลต่อธรรมชาติที่ดีในระยะยาว	✓	

ที่มา: ผู้วิจัย, 2565

5) สิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมตามหลักการพัฒนาคือ การวางแผนแนวทางในการพัฒนา มีจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างแบ่งตามความเห็น ประกอบด้วย ใ้ ร้อยละ 100 และ ไม่ใช่ ร้อยละ 0

6) สิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมตามหลักการพัฒนาในความคิดเห็น มีการแบ่งกลุ่ม ดังนี้
ตารางที่ 18 แสดงการเปรียบเทียบความเห็นสิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมตามหลักการพัฒนา

ลำดับผู้เชี่ยวชาญ	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ	มีความเห็นทิศทางเดียวกันภายในกลุ่ม	มีความเห็นคนละทิศทางภายในกลุ่ม
คนที่ 1	การทำสิ่งที่เป็นอยู่ให้ดีขึ้น	✓	
คนที่ 2	พัฒนาสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่ให้ดีขึ้น	✓	
คนที่ 3	การวางแผนการพัฒนาเพื่อการอนุรักษ์	✓	
คนที่ 4	การพัฒนาผ่านกระบวนการที่วางแผน	✓	
คนที่ 5	หลักการพัฒนาในการอนุรักษ์	✓	
คนที่ 6	การพัฒนาแนวทางการอนุรักษ์ให้เป็นตัวอย่าง	✓	
คนที่ 7	หลักการพัฒนาที่มีการวางแผนเป็นขั้นตอน	✓	
คนที่ 8	การพัฒนาควบคู่กับการฟื้นฟู	✓	
คนที่ 9	การพัฒนาสิ่งแวดล้อมควรได้ประโยชน์ทางตรงทางอ้อม	✓	
คนที่ 10	การพัฒนาพร้อมการใช้วิธีการอื่น ๆ รวม	✓	

ที่มา: ผู้วิจัย, 2565

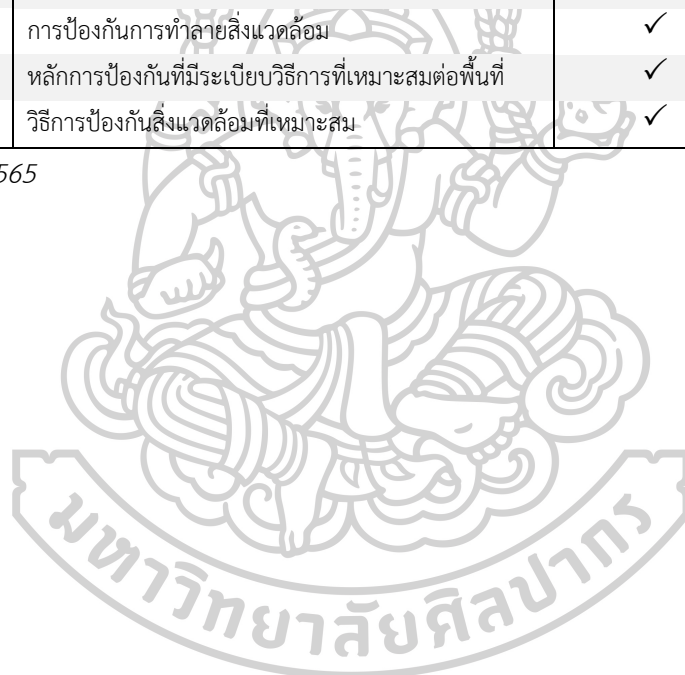
7) สิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมตามหลักการป้องกันคือวางแผนแนวทางในการป้องกัน มีจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างแบ่งตามความเห็น ประกอบด้วย ใ้ ร้อยละ 100 และ ไม่ใช่ ร้อยละ 0

8) สิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมตามหลักการป้องกันในความคิดเห็น มีการแบ่งกลุ่ม ดังนี้

ตารางที่ 19 แสดงการเปรียบเทียบความเห็นสิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมตามหลักการป้องกัน

ลำดับผู้เชี่ยวชาญ	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ	มีความเห็นทิศทางเดียวกันภายในกลุ่ม	มีความเห็นคนละทิศทางภายในกลุ่ม
คนที่ 1	วางแผนป้องกันการทำลายสิ่งแวดล้อม	✓	
คนที่ 2	การใช้วิธีการต่างๆที่เหมาะสมในการป้องกันการทำลายธรรมชาติ	✓	
คนที่ 3	การป้องกันสิ่งที่ไม่เคยเกิด	✓	
คนที่ 4	การวางแผนแนวทางป้องกันสิ่งส่งผลกระทบต่อธรรมชาติ	✓	
คนที่ 5	การป้องกันตามหลักการการอนุรักษ์	✓	
คนที่ 6	การป้องกันทั้งวิธีการฉุกเฉินและระยะยาว	✓	
คนที่ 7	ป้องกันการลักลอบทำลายป่าไม้	✓	
คนที่ 8	การป้องกันการทำลายสิ่งแวดล้อม	✓	
คนที่ 9	หลักการป้องกันที่มีระเบียบวิธีการที่เหมาะสมต่อพื้นที่	✓	
คนที่ 10	วิธีการป้องกันสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม	✓	

ที่มา: ผู้วิจัย, 2565

ส่วนที่ 2 ข้อมูลระดับความสำคัญในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมตามหลักการ จากกลุ่มตัวอย่างแยกประเด็นตามตารางดังนี้

ตารางที่ 20 แสดงระดับความสำคัญในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมตามหลักการ

ประเด็น	ระดับความสำคัญ										
	จำนวน					$\bar{X}$	S.D.	Median	Mode	IQR	แปลความ
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด						
สิ่งที่เกี่ยวข้องกับมีความสำคัญในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมตามหลักการรักษา/ซ่อมแซมคือการซ่อมแซมต้นสภาพพื้นที่เดิม	0	0	4	4	2	3.8	0.62	4	3,4	1	มาก
สิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมตามหลักการฟื้นฟูคือ	0	0	0	4	6	4.6	0.27	5	5	1	มากที่สุด
คำนวณระยะเวลาในการฟื้นฟู	0	0	0	2	8	4.8	0.18	5	5	0	มากที่สุด
สิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมตามหลักการพัฒนาการวางแผนแนวทางการพัฒนา	0	0	2	5	3	4.1	0.54	4	4	1	มาก
สิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมตามหลักการป้องกันวางแผนแนวทางการป้องกัน	0	0	2	5	3	4.1	0.54	4	4	1	มาก

ที่มา: ผู้วิจัย, 2565

ส่วนที่ 3 การเก็บข้อมูลการสัมภาษณ์จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีการแบ่งกลุ่มความเห็นตามตารางดังนี้

ตารางที่ 21 แสดงการเปรียบเทียบการสัมภาษณ์ด้านวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม (การอนุรักษ์)

ลำดับ ผู้เชี่ยวชาญ	<p style="text-align: center;">ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ หลักการรักษา/ซ่อมแซม หลักการพัฒนา หลักการป้องกัน มีผลในอนาคตอย่างไร</p>	มีความเห็น ทิศทาง เดียวกัน ภายในกลุ่ม	มีความเห็น คนละ ทิศทาง ภายในกลุ่ม
คนที่ 1	ทุกหลักการส่งผลต่ออนาคต แต่อาจแบ่งเป็นหลักที่สามารที่สามารถวางแผนและปฏิบัติได้เลยและหลักการที่ปฏิบัติในอนาคต แต่ทุกหลักการเพื่อที่จะรักษาพื้นที่เดิมของธรรมชาติ	✓	
คนที่ 2	อาจแบ่งเป็นหลักที่ที่ใช้อนุรักษ์ทางตรงและการอนุรักษ์ทางอ้อม	✓	
คนที่ 3	การอนุรักษ์มีหลากหลายหลักการ ซึ่งทุกหลักการต้องอาศัยการร่วมมือหลายองค์กรในการร่วมกันอนุรักษ์จะยิ่งส่งผลดีในอนาคตเป็น การคงสภาพของพื้นที่ทางธรรมชาติ	✓	
คนที่ 4	ไม่ว่าจะเป็นการใช้วิธีการโดยอ้อมส่งผลดีต่อธรรมชาติ เป็น การรักษาพื้นที่ของธรรมชาติ ไม่ให้ถูกรุกทำลาย และจะเป็นการดีหากทุกคนให้ความร่วมมือในการช่วยกันอนุรักษ์	✓	
คนที่ 5	อาจแบ่งหลักการเป็นการอนุรักษ์โดยการสร้างขึ้นมาใหม่ในอนาคตและการอนุรักษ์ที่ใช้ การรักษาสิ่งแวดล้อม ในปัจจุบันคงไว้	✓	
คนที่ 6	ในทุก ๆ หลักการสามารถทำได้ร่วมกันหลากหลายหลักการ ซึ่งอาจขึ้นอยู่กับ พื้นที่ที่ต้องการอนุรักษ์ ว่าควรใช้วิธีการใด	✓	
คนที่ 7	ควร ประเมินพื้นที่ ที่ต้องการอนุรักษ์ก่อนที่จะเลือกใช้หลักการใด ว่าหลักการใดเหมาะสม	✓	
คนที่ 8	หลักการฟื้นฟูส่งผลต่ออนาคตมากที่สุด เป็นหลักการที่ต้องอาศัยระยะเวลา ต้องมีการดำเนินการร่วมกันในหลาย ๆ ส่วนจึงจะดี	✓	
คนที่ 9	ในการอนุรักษ์ไม่ใช่เป็นหน้าที่ของใคร หากแต่เป็นการอนุรักษ์โดยจิตสำนึก หากทุกคนร่วมมือกันไม่ว่าหลักการใดก็ส่งผลต่ออนาคต	✓	
คนที่ 10	ทุกวิธีการทุกหลักการมีความสำคัญต่อการอนุรักษ์ทั้งในปัจจุบันและอนาคต แต่ต้องใช้วิธีการนี้ให้ถูกต้องถึงจะส่งผลดี	✓	

ที่มา: ผู้วิจัย, 2565

จากตารางส่วนของแบบสอบถามแบบปลายเปิด คำตอบของผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นไปในทิศทางเดียวกันภายในกลุ่ม

จากตารางส่วนของแบบสอบถามที่มีมาตรวัดทัศนคติ มีการวัดค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยม และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ มีการแปลความได้ค่ามากที่สุด และมาก เรียงตามลำดับ ดังนี้ ได้แก่

1) การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมตามหลักการพัฒนาคือ การวางแผนแนวทางในการพัฒนา ปรากฏค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.8 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.18 ค่ามัธยฐานเท่ากับ 5 ค่าฐานนิยมเท่ากับ 5 และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์เท่ากับ 0

2) การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมตามหลักการฟื้นฟูคือ คำนวณระยะเวลาในการฟื้นฟู ปรากฏค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.6 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.27 ค่ามัธยฐานเท่ากับ 5 ค่าฐานนิยมเท่ากับ 5 และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์เท่ากับ 1

3) การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมตามหลักการป้องกันคือ วางแผนแนวทางในการป้องกัน ปรากฏค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.1 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.54 ค่ามัธยฐานเท่ากับ 4 ค่าฐานนิยมเท่ากับ 4 และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์เท่ากับ 1

4) การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมตามหลักการรักษา/ซ่อมแซมคือ การซ่อมแซมคืนสภาพพื้นที่เดิม ปรากฏค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.8 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.62 ค่ามัธยฐานเท่ากับ 4 ค่าฐานนิยมเท่ากับ 3 และ 4 และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์เท่ากับ 1

จากตารางส่วนของแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ผู้วิจัยใช้วิธีสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากจำนวนครั้งของความถี่ค่า ข้อความปรากฏ ซึ่งค่าที่ปรากฏมากที่สุดในส่วนนี้คือ

การคงสภาพ
เดิมของ
พื้นที่ป่า

ภาพที่ 83 จำนวนครั้งความถี่ค่า ข้อความปรากฏ จากแบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม (การอนุรักษ์)

ที่มา: ผู้วิจัย, 2565

4.3.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลขั้นตอนส่วนของผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการป่าไม้ (ป่าชุมชน)

ส่วนที่ 1

1) สิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญในการใช้หลักการที่ 10 การจัดการป่าชุมชนเพื่อสร้างภูมิทัศน์ คือ การทำความเข้าใจมลพิษทางสายตาและภูมิทัศน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความกลมกลืนของ

รูปทรงและสีของสรรพสิ่งที่อยู่ร่วมกัน มีจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างแบ่งตามความเห็น ประกอบด้วย ไซ ร้อยละ 80 และ ไมไซ ร้อยละ 20

2) สิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญในการใช้หลักการที่ 10 การจัดการป่าชุมชนเพื่อสร้างภูมิทัศน์ คือ การเสนอพื้นที่ที่เกิดปัญหา มีจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างแบ่งตามความเห็น ประกอบด้วย ไซ ร้อยละ 80 และ ไมไซ ร้อยละ 20

3) สิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญในการใช้หลักการที่ 10 การจัดการป่าชุมชนเพื่อสร้างภูมิทัศน์ คือ การเสนอแก้ไขปัญหามลพิษทางสายตา มีจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างแบ่งตามความเห็น ประกอบด้วย ไซ ร้อยละ 100 และ ไมไซ ร้อยละ 0

4) สิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญในการใช้หลักการที่ 10 การจัดการป่าชุมชนเพื่อสร้างภูมิทัศน์ คือ การเสนอแนวทางรักษาอย่างยั่งยืน มีจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างแบ่งตามความเห็น ประกอบด้วย ไซ ร้อยละ 70 และ ไมไซ ร้อยละ 30

5) สิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญกับการใช้หลักการที่ 10 การจัดการป่าชุมชนเพื่อสร้างภูมิทัศน์ในความคิดเห็น มีการแบ่งกลุ่ม ดังนี้
ตารางที่ 22 แสดงการเปรียบเทียบความเห็นสิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญกับการใช้หลักการที่ 10 การจัดการป่าชุมชนเพื่อสร้างภูมิทัศน์

ลำดับผู้เชี่ยวชาญ	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ	มีความเห็นทิศทางเดียวกันภายในกลุ่ม	มีความเห็นคนละทิศทางภายในกลุ่ม
คนที่ 1	หลักการป่าชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	✓	
คนที่ 2	อาจใช้หลักการอื่น ๆ มาใช้ร่วมกัน	✓	
คนที่ 3	การออกแบบภูมิทัศน์ให้สอดคล้องกับธรรมชาติ	✓	
คนที่ 4	เป็นหลักการของชุมชนและ อบต.	✓	
คนที่ 5	การสร้างภูมิทัศน์ให้สอดคล้องกับพื้นที่ป่าไม้ นั่น ๆ	✓	
คนที่ 6	การเสริมสร้างป่าชุมชนหรือการปรับเปลี่ยนธรรมชาติให้เกิดความกลมกลืนกัน	✓	
คนที่ 7	หลักการนี้มุ่งเน้นในการสร้างภูมิทัศน์เป็นหลัก	✓	
คนที่ 8	หลักการที่ 10 นี้ คือการแก้ไขพื้นที่ด้วยการออกแบบภูมิทัศน์	✓	
คนที่ 9	หลักการนี้อาจส่งผลกระทบต่ออนุรักษธรรมชาติอย่างยั่งยืน	✓	
คนที่ 10	มีหลักการหลายหลักการที่อาจนำมาใช้ร่วมกัน	✓	

ที่มา: ผู้วิจัย, 2565

ส่วนที่ 2 ข้อมูลระดับความสำคัญในการใช้หลักการที่ 10 การจัดการประชุมชนเพื่อสร้างภูมิทัศน์ จากกลุ่มตัวอย่างแยกประเด็นตามตารางดังนี้

ตารางที่ 23 แสดงระดับความสำคัญหลักการที่ 10 การจัดการประชุมชนเพื่อสร้างภูมิทัศน์

ประเด็น	ระดับความสำคัญ										
	จำนวน					$\bar{X}$	S.D.	Median	Mode	IQR	แปลความ
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด						
สิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญในการใช้หลักการที่ 10 การจัดการประชุมชนเพื่อสร้างภูมิทัศน์ คือ การทำความเข้าใจทิศทางสายตาและภูมิทัศน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความกลมกลืนของรูปทรงและสีของสรรพสิ่งที่อยู่ร่วมกัน	0	3	5	2	0	2.9	0.54	3	3	1	ปานกลาง
สิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญในการใช้หลักการที่ 10 การจัดการประชุมชนเพื่อสร้างภูมิทัศน์ คือ การเสนอพื้นที่ที่เกิดปัญหา	0	2	3	4	1	3.4	0.93	3.5	4	1	ปานกลาง
สิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญในการใช้หลักการที่ 10 การจัดการประชุมชนเพื่อสร้างภูมิทัศน์ คือ การเสนอแก้ไขปัญหามลพิษทางสายตา	0	0	2	5	3	4.1	0.54	4	4	1	มาก
สิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญในการใช้หลักการที่ 10 การจัดการประชุมชนเพื่อสร้างภูมิทัศน์ คือ การเสนอแนวทางการขยายยั่งยืน	0	0	4	5	1	3.7	0.46	4	4	1	มาก

ที่มา: ผู้วิจัย, 2565

ส่วนที่ 3 การเก็บข้อมูลการสัมภาษณ์จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีการแบ่งกลุ่มความเห็นตามตารางดังนี้

ตารางที่ 24 แสดงการเปรียบเทียบการสัมภาษณ์ด้านการจัดการป่าไม้ (ป่าชุมชน)

ลำดับผู้เชี่ยวชาญ	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ป่าชุมชนที่รับการสนับสนุนจาก วัต โดยใช้หลักการที่ 10 การจัดการป่าชุมชนเพื่อสร้างภูมิทัศน์ มีผลในอนาคตอย่างไร	มีความเห็น ทิศทาง เดียวกัน ภายในกลุ่ม	มีความเห็น คนละ ทิศทาง ภายในกลุ่ม
คนที่ 1	หลักการป่าชุมชนเป็นหลักการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีหลากหลายหลักการ	✓	
คนที่ 2	หลักการนี้เป็นหลักการที่อาจใช้ร่วมกับหลักการอื่น ๆ ชุมชนจะต้องเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมเป็นอย่างมาก	✓	
คนที่ 3	หลักการนี้เป็นหลักการที่อาศัยการออกแบภูมิทัศน์ให้สอดคล้องกับธรรมชาติซึ่งจะส่งผลต่ออนาคต	✓	
คนที่ 4	หลักการนี้เป็นหลักการที่ใช้ความร่วมมือของชุมชนและ อด.	✓	
คนที่ 5	หลักการที่ 10 เป็นการสร้างภูมิทัศน์ให้สอดคล้องกับพื้นที่ป่าไม้ นั่น ๆ ทำให้ในอนาคตเกิดพื้นที่ที่มีความเป็นธรรมชาติ	✓	
คนที่ 6	การเสริมสร้างป่าชุมชนหรือการปรับเปลี่ยนธรรมชาติที่เกิดความกลมกลืนกันระหว่างพื้นที่	✓	
คนที่ 7	หลักการมุ่งเน้นในการสร้างภูมิทัศน์เป็นหลัก การออกแบบที่ส่งเสริมให้พื้นที่มีความเป็นธรรมชาติ	✓	
คนที่ 8	หลักการที่ 10 นี้ คือการแก้ไขพื้นที่ด้วยการออกแบภูมิทัศน์	✓	
คนที่ 9	หลักการนี้อาจส่งผลต่อการอนุรักษ์ธรรมชาติอย่างยั่งยืน เป็นการนำหลักการออกแบภูมิทัศน์มาใช้แก้ไขปัญหของพื้นที่ป่าชุมชน	✓	
คนที่ 10	มีหลักการหลายหลักการที่อาจนำมาใช้ร่วมกัน ส่งเสริมให้ในอนาคตมีป่าชุมชนที่หลากหลาย	✓	

ที่มา: ผู้วิจัย, 2565

จากตารางส่วนของแบบสอบถามแบบปลายเปิด คำตอบของผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นไปในทิศทางเดียวกันภายในกลุ่ม

จากตารางส่วนของแบบสอบถามที่มีมาตรวัดทัศนคติ มีการวัดค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยม และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ มีการแปลความได้ค่ามากและปานกลาง เรียงตามลำดับ ดังนี้ ได้แก่

1) หลักการที่ 10 การจัดการป่าชุมชนเพื่อสร้างภูมิทัศน์ คือ การเสนอแก้ไขปัญหามลพิษทางสายตา ปรากฏ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.1 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.54 ค่ามัธยฐานเท่ากับ 4 ค่าฐานนิยมเท่ากับ 4 และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์เท่ากับ 1

2) หลักการที่ 10 การจัดการป่าชุมชนเพื่อสร้างภูมิทัศน์ คือ การเสนอแนวทางรักษาอย่างยั่งยืน ปรากฏค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.7 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.46 ค่ามัธยฐานเท่ากับ 4 ค่าฐานนิยมเท่ากับ 4 และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์เท่ากับ 1

3) หลักการที่ 10 การจัดการป่าชุมชนเพื่อสร้างภูมิทัศน์ คือ การเสนอพื้นที่ที่เกิดปัญหา ปรากฏค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.4 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.93 ค่ามัธยฐานเท่ากับ 3.5 ค่าฐานนิยมเท่ากับ 4 และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์เท่ากับ 1

4) หลักการที่ 10 การจัดการป่าชุมชนเพื่อสร้างภูมิทัศน์ คือ การทำความเข้าใจมลพิษทางสายตาและภูมิทัศน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความกลมกลืนของรูปทรงและสีของสรรพสิ่งที่อยู่ร่วมกัน ปรากฏค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.9 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.54 ค่ามัธยฐานเท่ากับ 3 ค่าฐานนิยมเท่ากับ 3 และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์เท่ากับ 1

จากตารางส่วนของแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ผู้วิจัยใช้วิธีสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากจำนวนครั้งของความถี่ค่า ข้อความปรากฏ ซึ่งค่าที่ปรากฏมากที่สุดในส่วนนี้คือ

ภาพที่ 84 จำนวนครั้งความถี่ค่า ข้อความปรากฏ จากแบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการป่าไม้ (ป่าชุมชน)

ที่มา: ผู้วิจัย, 2565

4.3.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลขั้นตอนส่วนของผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ (การออกแบบอย่างยั่งยืน)

ส่วนที่ 1

1) สิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญในการออกแบบอย่างยั่งยืนคือ การออกแบบผลิตภัณฑ์ มีจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างแบ่งตามความเห็น ประกอบด้วย ใช่ ร้อยละ 100 และ ไม่ใช่ ร้อยละ 0

2) สิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญในการออกแบบอย่างยั่งยืนคือ การออกแบบตกแต่งภายใน มีจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างแบ่งตามความเห็น ประกอบด้วย ใช่ ร้อยละ 100 และ ไม่ใช่ ร้อยละ 0

3) สิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญในการออกแบบอย่างยั่งยืนคือ การออกแบบสถาปัตยกรรม มีจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างแบ่งตามความเห็น ประกอบด้วย ใช่ ร้อยละ 100 และ ไม่ใช่ ร้อยละ 0

4) สิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญในการออกแบบอย่างยั่งยืนคือ การออกแบบภูมิทัศน์ มีจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างแบ่งตามความเห็น ประกอบด้วย ใช่ ร้อยละ 100 และ ไม่ใช่ ร้อยละ 0

5) สิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญกับการออกแบบอย่างยั่งยืนในความคิดเห็น มีการแบ่งกลุ่ม ดังนี้

ตารางที่ 25 แสดงการเปรียบเทียบความเห็นและความสำคัญกับการออกแบบอย่างยั่งยืน

ลำดับผู้เชี่ยวชาญ	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ	มีความเห็นทิศทางเดียวกันภายในกลุ่ม	มีความเห็นคนละทิศทางภายในกลุ่ม
คนที่ 1	การออกแบบเพื่อสิ่งแวดล้อม	✓	
คนที่ 2	การออกแบบที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม	✓	
คนที่ 3	การออกแบบเพื่อลดความร้อน อุณหภูมิของอากาศ	✓	
คนที่ 4	การออกแบบภูมิทัศน์มีน้ำหนักรวมที่สุดในการออกแบบอย่างยั่งยืน	✓	
คนที่ 5	การออกแบบอย่างยั่งยืนอาจมองได้หลากหลายมิติ	✓	
คนที่ 6	การออกแบบอย่างยั่งยืนคือการนำวัสดุรีไซเคิลมาใช้ในการออกแบบ	✓	
คนที่ 7	การออกแบบเพื่อสิ่งแวดล้อม	✓	
คนที่ 8	การออกแบบอย่างยั่งยืนคือการออกแบบที่ตอบสนองต่อผู้ใช้งานและธรรมชาติสิ่งแวดล้อม	✓	
คนที่ 9	การออกแบบอย่างยั่งยืนเน้นการใช้วัสดุจากธรรมชาติ	✓	
คนที่ 10	การออกแบบที่ไม่ส่งผลกระทบต่อธรรมชาติ	✓	

ที่มา: ผู้วิจัย, 2565

ส่วนที่ 2 ข้อมูลระดับความสำคัญในการออกแบบอย่างยั่งยืน จากกลุ่มตัวอย่างประเด็นตามตารางดังนี้

ตารางที่ 26 แสดงระดับความสำคัญในการออกแบบอย่างยั่งยืน

ประเด็น	ระดับความสำคัญ										
	จำนวน					$\bar{X}$	S.D.	Median	Mode	IQR	แปลความ
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด						
สิ่งที่เกี่ยวข้องกับและมีค่าสำคัญในการออกแบบอย่างยั่งยืนคือ	0	2	3	1	4	3.7	1.57	3.5	5	2	มาก
การออกแบบผลิตภัณฑ์	0	0	6	3	1	3.5	0.50	3	3	1	มาก
สิ่งที่เกี่ยวข้องกับและมีค่าสำคัญในการออกแบบตกแต่งภายใน	0	0	3	4	3	4.5	0.67	4	4	2	มาก
สิ่งที่เกี่ยวข้องกับและมีค่าสำคัญในการออกแบบสถาปัตยกรรม	0	2	4	3	1	3.3	0.90	3	3	1	ปานกลาง

ที่มา: ผู้วิจัย, 2565

ส่วนที่ 3 การเก็บข้อมูลการสัมภาษณ์จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีการแบ่งกลุ่มความเห็นตามตารางดังนี้

ตารางที่ 27 แสดงการเปรียบเทียบการสัมภาษณ์ด้านกรออกแแบบอย่างอื่น

ลำดับผู้เชี่ยวชาญ	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ การออกแแบบอย่างอื่น โดยคำนึงถึงวัตถุประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในปริมาณต่ำ มีผลในขนาดอย่างไร	มีความเห็น ทิศทาง เดียวกัน ภายในกลุ่ม	มีความเห็น คนละ ทิศทาง ภายในกลุ่ม
คนที่ 1	การออกแแบบอย่างอื่นอาจกล่าวได้ว่าเป็นการออกแแบบเพื่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งการคำนึงถึงวัตถุประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมต่ำคือวัตถุประสงค์ที่มาจากธรรมชาติ เป็นการ เริ่มต้น จากธรรมชาติ	✓	
คนที่ 2	การคำนึงถึงวัตถุประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เริ่มต้น เป็นการออกแแบบอย่างอื่นซึ่งจะส่งผลในขนาดที่	✓	
คนที่ 3	วัตถุประสงค์ หนึ่ง เท่านั้นในการออกแแบบอย่างอื่น		✓
คนที่ 4	การออกแแบบอย่างอื่น ไม่ใช่การคำนึงถึง วัตถุประสงค์ ควร เริ่มต้น จาก การออกแแบบ และ แนวความคิด ถึงจะส่งผลในอนาคตและตอบใจด้วยความอื่น		✓
คนที่ 5	การออกแแบบอย่างอื่น ไม่ใช่การคำนึงถึง วัตถุประสงค์ ควรพิจารณาที่ผลกระทบในอนาคตก่อนรวมถึงสิ่งที่ออกแบบจะตอบใจด้วยความอื่นหรือไม่		✓
คนที่ 6	การคำนึงถึงวัตถุประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ในปริมาณต่ำ ควร เป็นสิ่งที่วางแผนตั้งแต่นั้น และจะส่งผลในอนาคต	✓	
คนที่ 7	การออกแแบบที่สร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับพื้นที่ กับบริบท ทั้งสิ่งของ อาคาร ภูมิทัศน์ เป็นต้น ซึ่ง ที่สุด เป็น ส่วนประกอบ		✓
คนที่ 8	การคำนึงถึง วัตถุประสงค์ เป็นสิ่งที่ทำ ๆ ในการออกแแบบอย่างอื่น ควรคำนึงถึง การวางแผน ออกแแบบที่ตอบสนองความอื่น		✓
คนที่ 9	การคำนึงถึง วัตถุประสงค์ จะต้อง คำนึงร่วม กับ ฟังก์ชัน การประหยัดพลัง และการนำไปใช้งาน ถึงจะส่งผลในอนาคต	✓	
คนที่ 10	การออกแแบบอย่างอื่นสามารถทำได้ตั้งแต่การออกแแบบสิ่งต่าง ๆ ขนาดเล็กไปถึงขนาดใหญ่	✓	

ที่มา: ผู้วิจัย, 2565

จากตารางส่วนของแบบสอบถามแบบปลายเปิด คำตอบของผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นไปในทิศทางเดียวกันภายในกลุ่ม

จากตารางส่วนของแบบสอบถามที่มีมาตรวัดทัศนคติ มีการวัดค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยม และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ มีการแปลความได้ค่ามากและปานกลาง เรียงตามลำดับ ดังนี้ ได้แก่

1) การออกแบบอย่างยั่งยืนคือ การออกแบบสถาปัตยกรรม ปรากฏค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.5 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.67 ค่ามัธยฐานเท่ากับ 4 ค่าฐานนิยมเท่ากับ 4 และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์เท่ากับ 2

2) การออกแบบอย่างยั่งยืนคือ การออกแบบผลิตภัณฑ์ ปรากฏค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.7 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.57 ค่ามัธยฐานเท่ากับ 3.5 ค่าฐานนิยมเท่ากับ 5 และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์เท่ากับ 2

3) การออกแบบอย่างยั่งยืนคือ การออกแบบตกแต่งภายใน ปรากฏค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.5 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.50 ค่ามัธยฐานเท่ากับ 3 ค่าฐานนิยมเท่ากับ 3 และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์เท่ากับ 1

4) การออกแบบอย่างยั่งยืนคือ การออกแบบภูมิทัศน์ ปรากฏค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.3 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.90 ค่ามัธยฐานเท่ากับ 3 ค่าฐานนิยมเท่ากับ 3 และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์เท่ากับ 1

จากตารางส่วนของแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ผู้วิจัยใช้วิธีสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากจำนวนครั้งของความถี่ค่า ข้อความปรากฏ ซึ่งค่าที่ปรากฏมากที่สุดในส่วนนี้คือ

ภาพที่ 85 จำนวนครั้งความถี่ค่า ข้อความปรากฏ จากแบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ (การออกแบบอย่างยั่งยืน)

ที่มา: ผู้วิจัย, 2565

4.3.5 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลขั้นตอนส่วนของผู้เชี่ยวชาญ

จากข้อมูลส่วนของผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้วิธีการพยากรณ์แบบเดลฟาย (Delphi Forecasting) เป็นการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความคาดหวังเรื่องอนาคต โดยแบ่งประเด็นออกเป็นด้านพุทธศาสนา

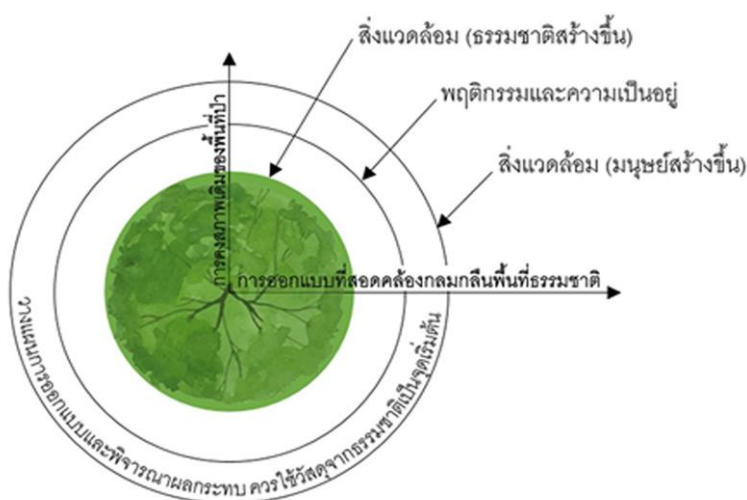
(สัปายะ) ด้านวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม (การอนุรักษ์) ด้านการจัดการป่าไม้ (ป่าชุมชน) และด้านการออกแบบ (การออกแบบอย่างยั่งยืน) สรุปประเด็นคาดหวังเรื่องอนาคตในแต่ละด้านนำมาเรียงลำดับประเด็นที่น่าสนใจมากที่สุดไปมาก ปานกลาง น้อย และเปรียบเทียบกับประเด็นที่มีอยู่เดิม อีกทั้งสรุปเป็นคำสำคัญจากการสัมภาษณ์ที่นำไปสู่ขั้นตอนส่วนของชุมชน โดยใช้วิธีการสร้างวิสัยทัศน์ต่อไป ตารางที่ 28 แสดงผลสรุปข้อมูลขั้นตอนของผู้เชี่ยวชาญ โดยวิธีการพยากรณ์แบบเดลฟาย

	ประเด็นที่มีอยู่เดิม	ประเด็นคาดหวังในอนาคต	คำจำกัดความ
สัปายะ	อวาสสัปายะ (ที่อยู่อาศัย)	อิริยาปถสัปายะ (นั่ง, ยืน, เดิน, นอน)	พฤติกรรมและความเป็นอยู่
	โคจรสัปายะ (ทางสัญจร)	อวาสสัปายะ (ที่อยู่อาศัย)	สิ่งแวดล้อม
	อุตสัปายะ (อากาศ)	โคจรสัปายะ (ทางสัญจร)	(มนุษย์สร้างขึ้น)
	อิริยาปถสัปายะ (นั่ง, ยืน, เดิน, นอน)	อุตสัปายะ (อากาศเกิดจากธรรมชาตินั่นคือต้นไม้)	สิ่งแวดล้อม (ธรรมชาติสร้างขึ้น)
การอนุรักษ์	การรักษา/ซ่อมแซม	การพัฒนา	การคงสภาพเดิมของพื้นที่ป่า
	การฟื้นฟู	การฟื้นฟู	
	การพัฒนา	การป้องกัน	
	การป้องกัน	การรักษา/ซ่อมแซม	
ป่าชุมชน	เสนอสิทธิทางสายตาและภูมิทัศน์	เสนอรูปแบบภูมิทัศน์แก้ไขปัญหา	การออกแบบที่สอดคล้องกลมกลืนพื้นที่ธรรมชาติ
	เสนอพื้นที่ที่เกิดปัญหา	เสนอแนวทางรักษาอย่างยั่งยืน	
	เสนอแก้ไขปัญหามลพิษทางสายตา	เสนอพื้นที่ที่เกิดปัญหา	
	เสนอแนวทางการรักษาอย่างยั่งยืน	ส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจมลพิษทางสายตา	
ออกแบบอย่างยั่งยืน	ออกแบบผลิตภัณฑ์	ออกแบบสถาปัตยกรรม	วางแผนการออกแบบ และพิจารณาผลกระทบ ควรใช้วัสดุจากธรรมชาติเป็นจุดเริ่มต้น
	ออกแบบตกแต่งภายใน	ออกแบบผลิตภัณฑ์	
	ออกแบบสถาปัตยกรรม	ออกแบบตกแต่งภายใน	
	ออกแบบภูมิทัศน์	ออกแบบภูมิทัศน์	

ที่มา: ผู้วิจัย, 2565

จากตารางนำประเด็นเดิมมาเปรียบเทียบกับประเด็นคาดหวังในอนาคตที่เป็นข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ และสรุปผลเป็นคำจำกัดความ ปรากฏว่า ด้านพุทธศาสนา (สัปายะ) ผู้เชี่ยวชาญมีความคาดหวังในอนาคต เรื่อง อิริยาปถสัปายะ (นั่ง, ยืน, เดิน, นอน) เป็นลำดับแรก โดยให้คำจำกัดความส่วนนี้ว่า พฤติกรรมและความเป็นอยู่ อวาสสัปายะ (ที่อยู่อาศัย) และโคจรสัปายะ (ทางสัญจร) เป็นลำดับที่สอง โดยให้คำจำกัดความส่วนนี้ว่า สิ่งแวดล้อม (มนุษย์สร้างขึ้น) อุตสัปายะ (อากาศเกิดจากธรรมชาตินั่นคือต้นไม้) เป็นลำดับที่สาม โดยให้คำจำกัดความส่วนนี้ว่า สิ่งแวดล้อม (ธรรมชาติสร้างขึ้น) ด้านวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม (การอนุรักษ์) เรื่อง การพัฒนา การฟื้นฟู การป้องกัน การรักษา/ซ่อมแซม เรียงตามลำดับ โดยให้คำจำกัดความส่วนนี้ว่า การคงสภาพเดิมของพื้นที่ป่า ด้านการจัดการป่าไม้ (ป่าชุมชน) เรื่อง เสนอรูปแบบภูมิทัศน์แก้ไขปัญหา เสนอแนวทางการรักษาอย่างยั่งยืน เสนอพื้นที่ที่เกิดปัญหา ส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจมลพิษทางสายตา เรียงตามลำดับ โดยให้คำ

จำกัดความส่วนนี้ว่า การออกแบบที่สอดคล้องกลมกลืนพื้นที่ธรรมชาติ และด้านการออกแบบ (การออกแบบอย่างยั่งยืน) เรื่อง ออกแบบสถาปัตยกรรม ออกแบบผลิตภัณฑ์ ออกแบบตกแต่งภายใน ออกแบบภูมิทัศน์ เรียงตามลำดับ โดยให้คำจำกัดความส่วนนี้ว่า วางแผนการออกแบบ และพิจารณาผลกระทบ ควรใช้วัสดุจากธรรมชาติเป็นจุดเริ่มต้น ซึ่งจากข้อมูลทั้งหมดนี้นำมาสรุปเป็นแผนภาพ ดังนี้

ภาพที่ 86 แนวคิดของผู้เชี่ยวชาญ

ที่มา: ผู้วิจัย, 2565

4.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลขั้นตอนที่ 4 การดำเนินการขั้นตอนส่วนของชุมชน

ในหัวข้อนี้มีการวิเคราะห์ข้อมูลผ่านการจัดโครงการเปลี่ยน ปรับ ปรกในพื้นที่วัดตาลใหญ่ หรือวัดป่าตาลใหญ่ โดยเป็นแนวความคิดการอนุรักษ์พื้นที่ป่าไม้หรือเขตที่ปรกภายในวัดป่า โดยกระบวนการมีส่วนร่วม และสร้างวิสัยทัศน์ของวัดป่าและชาวบ้านชุมชนในท้องถิ่นใกล้เคียงวัด ซึ่งโครงการเปลี่ยน ปรับ ปรก มีกระบวนการอยู่ 3 กระบวนการหลัก ๆ แต่ในหัวข้อนี้มุ่งเน้นไปที่ 2 กระบวนการหลัก ๆ ได้แก่ กระบวนการเปลี่ยน และกระบวนการปรับ มีรายละเอียด ดังนี้

4.4.1 กระบวนการที่ 1 กระบวนการเปลี่ยน มีอยู่ 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดขอบเขตของวิสัยทัศน์ชุมชนซึ่งโครงการเปลี่ยนปรับปรกขั้นตอนนี้เป็นการกำหนดขอบเขตจากการพยากรณ์แบบเดลฟายเป็นข้อมูลจากขั้นตอนส่วนของผู้เชี่ยวชาญ การศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความคาดหวังเรื่องอนาคตจากบุคคลที่เป็นผู้เชี่ยวชาญโดยใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยให้ผู้เชี่ยวชาญลงมติและจัดลำดับความสำคัญใช้มาตรวัดทัศนคติผสมผสานระหว่างการวิเคราะห์เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ซึ่งนำภาพที่ 82 แผนภาพอนาคตสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างภายในวัดป่าด้วยพุทธสหวิทยาการ (โดย-วิธีการพยากรณ์แบบเดลฟาย) มาใช้เป็นแนวความคิดหลักในการกำหนดขอบเขตของวิสัยทัศน์ชุมชน

ขั้นตอนที่ 2 การเปลี่ยนวิสัยทัศน์ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม กระบวนการเปลี่ยนวิสัยทัศน์นี้

มีวิธีคล้ายคลึงกับการสร้างวิสัยทัศน์ใช้วิธีการเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมทุกคนมีปฏิสัมพันธ์และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างกว้างขวางภายใต้หัวข้อโครงการเปลี่ยนแปลงปรับปรุง โดยเริ่มต้นด้วยการเปิดโอกาสผู้เข้าร่วมทุกคนสร้างความคุ้นเคยกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเบื้องต้น หลังจากนั้นจึงให้วิทยากรทำการชี้แจงขอบเขตวัตถุประสงค์และข้อมูลที่จำเป็นต่อการเปลี่ยนวิสัยทัศน์โดยกระบวนการเปลี่ยนวิสัยทัศน์นี้จะมีผู้เข้าร่วมจำนวน 4 กลุ่ม กลุ่มละ 10 คนแบ่งตามช่วงอายุ ได้แก่ กลุ่มวัยผู้ใหญ่ตอนต้น 18-35 ปี กลุ่มวัยผู้ใหญ่ตอนกลาง 35-60 ปี กลุ่มวัยผู้ใหญ่ตอนปลาย 60 ปีขึ้นไป กลุ่มพระสงฆ์ภายในวัดป่า ซึ่งวิทยากรจะทำหน้าที่แบ่งผู้เข้าร่วมเป็นกลุ่มย่อยดังรายละเอียด และเมื่อแต่ละกลุ่มย่อยได้ดำเนินการอภิปรายจนถึงขั้นสามารถถกผลึกวิสัยทัศน์ของกลุ่มตนเองได้ จะเปิดโอกาสให้แต่ละกลุ่มย่อยได้นำเสนอวิสัยทัศน์ต่อที่ประชุม เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และนำไปสู่การเปลี่ยนวิสัยทัศน์ของชุมชนอย่างสมบูรณ์และลงตัวในทุก ๆ ช่วงวัย

ขั้นตอนที่ 3 การกำหนดขอบเขตของวิสัยทัศน์ชุมชนซึ่งโครงการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงขั้นตอนนี้เป็นการกำหนดขอบเขตจากการพยากรณ์แบบเดลฟายการสื่อสารและถ่ายทอดวิสัยทัศน์ไปยังสมาชิกทุกคนของชุมชนเพื่อให้วิสัยทัศน์ถูกนำไปใช้เป็นแนวทางกำหนดนโยบาย และกลยุทธ์อย่างแท้จริง การถ่ายทอดวิสัยทัศน์จะเป็นการสื่อสารเกี่ยวกับเนื้อหาสาระของวิสัยทัศน์ ได้แก่ เป้าหมาย มโนทัศน์อนาคต ค่านิยมและวัฒนธรรมองค์กรไปสู่สมาชิกทุกคนภายในชุมชน ซึ่งทั้งหมดนี้จะใช้วิธีการให้ผู้ใหญ่บ้านกำนันหรือสม.ของชุมชน เป็นตัวแทนเข้าร่วมกระบวนการกำหนดวิสัยทัศน์ได้นำเสนอแบ่งปันประสบการณ์ และความรู้สึกเกี่ยวกับการกำหนดวิสัยทัศน์ให้แก่สมาชิกคนอื่นได้รับฟัง

ภาพที่ 87 โครงการเปลี่ยน ปรับปรุง ในพื้นที่วัดตาลใหญ่

ที่มา: ผู้วิจัย, 2566

ภาพที่ 88 การเตรียมพื้นที่โครงการเปลี่ยน ปรับ ปรก ในพื้นที่วัดตาลใหญ่
 ที่มา: ผู้วิจัย, 2566

ภาพที่ 89 การเตรียมพื้นที่โครงการเปลี่ยน ปรับ ปรก ในพื้นที่วัดตาลใหญ่
 ที่มา: ผู้วิจัย, 2566

ภาพที่ 90 การเตรียมพื้นที่โครงการเปลี่ยน ปรับ ปรก ในพื้นที่วัดตาลใหญ่
 ที่มา: ผู้วิจัย, 2566

ภาพที่ 91 การนำเสนอกระบวนการเปลี่ยน โครงการเปลี่ยน ปรับ ปรก ในพื้นที่วัดตาลใหญ่
 ที่มา: ผู้วิจัย, 2566

ภาพที่ 92 การนำเสนอกระบวนการเปลี่ยน โครงการเปลี่ยน ปรับ ปรก ในพื้นที่วัดตาลใหญ่
ที่มา: ผู้วิจัย, 2566

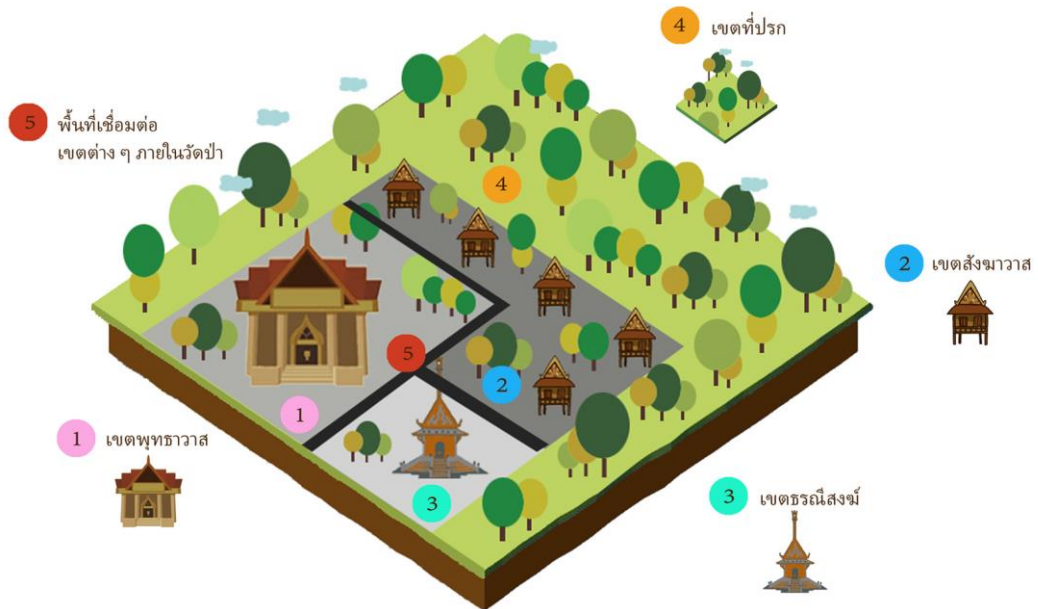
4.4.2 กระบวนการที่ 2 กระบวนการปรับ มีอยู่ 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 กระบวนการปรับในที่นี้หมายถึงการนำเสนอการปรับพื้นที่สีเขียวที่ยั่งยืนภายในวัดป่า ซึ่งพื้นที่สีเขียวที่ยั่งยืน หมายถึง พื้นที่สีเขียวที่มีพืชพรรณที่มีความหลากหลายทั้งชนิดและปริมาณ โดยมีไม้ยืนต้นขนาดใหญ่เป็นองค์ประกอบหลักและได้รับการดูแลบำรุงรักษาให้คงอยู่อย่างยั่งยืน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสมดุลทางระบบนิเวศเกิดสภาพแวดล้อมที่ดีสวยงามร่มเย็นน่าอยู่และเพิ่มองค์ประกอบของการใช้ประโยชน์ที่ดินทั้งทางตรงและทางอ้อม แก่การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชากรในเมืองและชุมชน ผู้มาเยือน ตลอดจนเสริมสร้างเศรษฐกิจของชุมชนโดยการคำนวณและอ้างอิงประเภทพื้นที่สีเขียวของสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นข้อมูลหลัก นำมาปรับประยุกต์ให้เหมาะสมกับลักษณะและการใช้งานของพื้นที่สีเขียวภายในวัดป่าโดยพื้นที่สีเขียวในที่นี้แบ่งออกเป็น 6 ประเภท ตามคุณลักษณะและการใช้ประโยชน์ ได้แก่

- (1) พื้นที่สีเขียวสาธารณะ ซึ่งวัดป่าเปรียบเสมือน พื้นที่สีเขียวในเขตธรณีสงฆ์
- (2) พื้นที่สีเขียวอรรถประโยชน์ ประกอบด้วย
  - (2.1) พื้นที่สีเขียวส่วนบุคคล ซึ่งวัดป่าเปรียบเสมือน พื้นที่สีเขียวในเขตสังฆาวาส
  - (2.2) พื้นที่สีเขียวในสถาบัน ซึ่งวัดป่าเปรียบเสมือน พื้นที่สีเขียวในเขตพุทธาวาส
- (3) พื้นที่สีเขียวที่เป็นริ้วรายตามแนวสาธารณูปการ ซึ่งวัดป่าเปรียบเสมือนพื้นที่สีเขียวเชื่อมต่อเขตต่าง ๆ ทั้ง เขตพุทธาวาส เขตสังฆาวาส เขตที่ปรก เขตธรณีสงฆ์ เขตที่กัลปนา
- (4) พื้นที่สีเขียวเพื่อเศรษฐกิจของชุมชน ซึ่งวัดป่าเปรียบเสมือน พื้นที่สีเขียวในเขตกัลปนา

(5) พื้นที่สีเขียวธรรมชาติ ซึ่งวัดป่าเปรียบเสมือน พื้นที่สีเขียวที่เป็นพื้นที่ขยายตัวของเขตที่ปรก
 (6) พื้นที่สีเขียวที่ยังไม่มีการใช้ประโยชน์ ซึ่งภายในวัดป่าเปรียบเสมือน พื้นที่สีเขียวที่รกร้าง
 ชั้นตอนที่ 2 ในกระบวนการปรับคือการนำเสนอสัดส่วนตามพื้นที่ของวัดป่าตามจารีตที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีป่าไม้ล้อมรอบรัศมี 1 กิโลเมตรและแต่ละวัดจะรักษาผืนป่าไว้ได้วัดละ 4 ตารางกิโลเมตร โดยรูปแบบจากการวิเคราะห์และสัดส่วนเป็นร้อยละพื้นที่วัดป่ามีการวางผังวัด 5 รูปแบบ ได้ดังนี้
 รูปแบบที่ 1 แบ่งเขตพื้นที่ เขตพุทธาวาสร้อยละ 35 เขตสังฆาวาสร้อยละ 15 เขตที่ปรกร้อยละ 50
 รูปแบบที่ 2 แบ่งเขตพื้นที่ เขตพุทธาวาสร้อยละ 35 เขตสังฆาวาสร้อยละ 15 เขตที่ปรกร้อยละ 50
 รูปแบบที่ 3 แบ่งเขตพื้นที่ เขตพุทธาวาสร้อยละ 30 เขตสังฆาวาสร้อยละ 20 เขตที่ปรกร้อยละ 50
 รูปแบบที่ 4 แบ่งเขตพื้นที่ เขตพุทธาวาสร้อยละ 25 เขตสังฆาวาสร้อยละ 25 เขตที่ปรกร้อยละ 50
 รูปแบบที่ 5 แบ่งเขตพื้นที่ เขตพุทธาวาสร้อยละ 25 เขตสังฆาวาสร้อยละ 25 เขตที่ปรกร้อยละ 50
 จากรูปแบบทั้ง 5 ไม่ได้มีการแบ่งเขตธรณีสงฆ์ ซึ่งเป็นเขตพื้นที่ที่วัดกำหนดพื้นที่บางส่วนที่
 เหลือจากการจัดแบ่งเขตพุทธาวาส และเขตสังฆาวาส จึงมีการนำมาวิเคราะห์และสัดส่วนเป็นร้อยละ
 10 ของพื้นที่เขตพุทธาวาสและเขตสังฆาวาส นอกจากนี้ไม่ได้มีการแบ่งส่วนเขตที่กัลปนาเช่นกันซึ่ง
 เป็นที่ดินที่เจ้าของอุทิศผลประโยชน์ให้วัดโดยไม่โอนกรรมสิทธิ์จึงไม่ได้มีการนำมาวิเคราะห์ ผู้วิจัยได้
 นำมาจัดทำเป็นภาพประกอบเพื่อให้ผู้เข้าร่วมโครงการเปลี่ยนปรับปรกเข้าใจได้ง่ายดังนี้

ภาพที่ 93 รูปแบบที่ 1 พื้นที่เขตพุทธาวาสร้อยละ 30 เขตสังฆาวาสร้อยละ 10 เขตธรณีสงฆ์ร้อยละ 10 เขตที่ปรกร้อยละ 50

ที่มา: ผู้วิจัย, 2566

ภาพที่ 94 รูปแบบที่ 2 พื้นที่เขตพุทธาวาสร้อยละ 30 เขตสังฆาวาสร้อยละ 10 เขตธรณีสงฆ์ร้อยละ 10 เขตที่ปรกร้อยละ 50

ที่มา: ผู้วิจัย, 2566

ภาพที่ 95 รูปแบบที่ 3 พื้นที่เขตพุทธาวาสร้อยละ 25 เขตสังฆาวาสร้อยละ 15 เขตธรณีสงฆ์ร้อยละ 10 เขตที่ปรกร้อยละ 50

ที่มา: ผู้วิจัย, 2566

ภาพที่ 96 รูปแบบที่ 4 พื้นที่เขตพุทธาวาสร้อยละ 20 เขตสังฆาวาสร้อยละ 20 เขตธรณีสงฆ์ร้อยละ 10 เขตที่ปรักร้อยละ 50
 ที่มา: ผู้วิจัย, 2566

ภาพที่ 97 รูปแบบที่ 5 พื้นที่เขตพุทธาวาสร้อยละ 20 เขตสังฆาวาสร้อยละ 20 เขตธรณีสงฆ์ร้อยละ 10 เขตที่ปรักร้อยละ 50
 ที่มา: ผู้วิจัย, 2566

นอกจากนี้กรมป่าไม้ได้ตั้งเป้าหมายในการปลูกฟื้นฟูสภาพป่า ในระยะเวลา 20 ปี ให้ได้พื้นที่ป่าจำนวน 2 ล้านไร่ภายในปี พ.ศ. 2580 ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีที่กำหนดพื้นที่ป่าและพื้นที่สีเขียวรวมร้อยละ 55 ภายในปี พ.ศ. 2580 โดยอาจจะใช้ค่าเฉลี่ยในการเพิ่มพื้นที่ป่าปีละ 100,000 ไร่ จำนวน 20 ปี รวมแล้ว 2 ล้านไร่ (อภิชัย ฤทธิกรรม, 2565) และด้านสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้จัดทำแนวทางการขับเคลื่อนการจัดการพื้นที่สีเขียวอย่างยั่งยืน และได้นำเสนอต่อคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติในการประชุมครั้งที่ 4/2561 โดยที่ประชุมได้มีมติเห็นชอบต่อภาคคณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบมติคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติครั้งดังกล่าว โดยแนวทางดังกล่าวนี้เป็นกรอบการปฏิบัติสำหรับทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ เอกชน ชุมชนและประชาชนดำเนินการตามบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบและบูรณาการความร่วมมือ (สำนักจัดการที่ดินป่าไม้ กรมป่าไม้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2562) ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 29 แสดงตัวชี้วัดของแนวทางการขับเคลื่อนการจัดการพื้นที่สีเขียวอย่างยั่งยืน

ระยะสั้น (1-5 ปี)	ระยะปานกลาง (6-10 ปี)	ระยะยาว (11-20 ปี)
1. พื้นที่สีเขียวยั่งยืนในเขตเมืองและชุมชน (ร้อยละต่อการใช้ที่ดินเมือง)		
- เมืองขนาดใหญ่ ร้อยละ 5	- เมืองขนาดใหญ่ ร้อยละ 10	- เมืองขนาดใหญ่ ร้อยละ 15
- เมืองขนาดกลาง ร้อยละ 5	- เมืองขนาดกลาง ร้อยละ 10	- เมืองขนาดกลาง ร้อยละ 20
- เมืองขนาดเล็ก ร้อยละ 10	- เมืองขนาดเล็ก ร้อยละ 15	- เมืองขนาดเล็ก ร้อยละ 25
2. พื้นที่สีเขียวสาธารณะฯ ในภาพรวมของประเทศ (ตารางเมตรต่อคน)		
ไม่น้อยกว่า 5	ไม่น้อยกว่า 10	ไม่น้อยกว่า 15

ที่มา: สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2562

ซึ่งเมื่อทำการวิเคราะห์ร่วมกับกฎกระทรวงฉบับที่ 55 (พ.ศ.2543) ออกตามความพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 5(3) และมาตรา 8(1) (7) และ (8) แห่งพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 อันเป็นพระราชบัญญัติมีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลซึ่งมาตรา 29 ประกอบกับมาตรา 31 มาตรา 35 มาตรา 48 มาตรา 49 และมาตรา 50 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายรัฐธรรมนูญว่าการกระทรวงมหาดไทยโดยแนะนำคณะกรรมการควบคุมอาคารออกกฎกระทรวงตามหมวด 3 ที่วางภายนอกอาคารข้อ 33(2) ห้องแถว ตึกแถว อาคารพาณิชย์ โรงงาน อาคารสาธารณะและอาคารอื่นซึ่งไม่ได้ใช้เป็นที่อยู่อาศัยต้องมีที่ว่างไม่น้อยกว่า 10 ใน 100 ส่วนของพื้นที่ชั้นใดชั้นหนึ่งที่สูงที่สุดของอาคาร (พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๔๓., 2543)

จากข้อมูลดังกล่าวทั้งหมดจึงนำมาวิเคราะห์และนำมาสังเคราะห์ข้อมูลโดยนำมาจัดทำเป็นตารางอ้างอิงตารางตัวชี้วัดพื้นที่สีเขียวของสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และอ้างอิงกฎกระทรวงฉบับที่ 55 (พ.ศ. 2543) หมวด 3 ที่ว่าภายนอกอาคารข้อ 33(2) อาคารสาธารณะซึ่งไม่ได้เป็นที่อยู่อาศัยต้องมีที่ว่างไม่น้อยกว่า 10 ใน 100 ส่วนของพื้นที่ชั้นใดชั้นหนึ่งที่สูงที่สุดของอาคารเพื่อพิจารณาพื้นที่ว่างเป็นพื้นที่สีเขียว ดังนี้

ตารางที่ 30 แสดงตัวชี้วัดพื้นที่สีเขียวภายในวัดป่าตามช่วงระยะเวลา

	ปัจจุบัน	ระยะสั้น 1-5 ปี	ระยะกลาง 6-10 ปี	ระยะยาว 11-20 ปี	ระยะ 20 ปีขึ้นไป
พื้นที่สีเขียวยั่งยืนในเขตวัด (ร้อยละต่อการใช้ที่ดิน)					
วัดหลวง ขนาดใหญ่		วัดป่าขนาดใหญ่ ร้อยละ 5	วัดป่าขนาดใหญ่ ร้อยละ 10	วัดป่าขนาดใหญ่ ร้อยละ 15	วัดป่าขนาดใหญ่ ร้อยละ 55
วัดราษฎร์ ที่รับวิสุงา ขนาดกลาง	ขึ้นอยู่กับพื้นที่ ของแต่ละวัด	วัดป่าขนาดกลาง ร้อยละ 5	วัดป่าขนาดกลาง ร้อยละ 10	วัดป่าขนาดกลาง ร้อยละ 20	วัดป่าขนาดกลาง ร้อยละ 55
วัดราษฎร์ที่ ยังไม่รับวิสุงา ขนาดเล็ก		วัดป่าขนาดเล็ก ร้อยละ 10	วัดป่าขนาดเล็ก ร้อยละ 15	วัดป่าขนาดเล็ก ร้อยละ 25	วัดป่าขนาดเล็ก ร้อยละ 55
พื้นที่สีเขียวสาธารณะ ในภาพรวมของประเทศ (ตารางเมตรต่อคน)					
มีความไม่แน่นอน	ไม่น้อยกว่า 5 ตารางเมตรต่อคน	ไม่น้อยกว่า 10 ตารางเมตรต่อคน	ไม่น้อยกว่า 15 ตารางเมตรต่อคน	ไม่น้อยกว่า 15 ตารางเมตรต่อคน	มากกว่า 15 ตารางเมตรต่อคน
พิจารณาพื้นที่ว่าง เป็นพื้นที่สีเขียว					
กฎกระทรวงฉบับที่ 55 (พ.ศ.2543) หมวด 3 ที่ว่าภายนอกอาคารข้อ 33(2) อาคารสาธารณะซึ่งไม่ได้เป็นที่อยู่อาศัยต้องมีที่ว่างไม่น้อยกว่า 10 ใน 100 ส่วนของพื้นที่ชั้นใดชั้นหนึ่งที่สูงที่สุดของอาคาร					
ขึ้นอยู่กับพื้นที่ ของแต่ละวัด	ร้อยละ 10 ของ พื้นที่เขตต่าง ๆ ภายในวัด	ร้อยละ 20 ของ พื้นที่สีเขียวที่ขยาย ตัวในเขตต่าง ๆ ในช่วง 1-5 ปี	ร้อยละ 30 ของ พื้นที่สีเขียวที่ขยาย ตัวในเขตต่าง ๆ ในช่วง 6-10 ปี	การคงปริมาณ พื้นที่สีเขียวที่ขยาย ตัวในเขตต่าง ๆ ในช่วง 11-20 ปี	
เขตต่าง ๆ ภายในวัด ในที่นี้คือ เขตพุทธาวาส เขตสังฆาวาส เขตธรณีสงฆ์ เขตที่ปรก					

ที่มา: ผู้วิจัย, 2566

จากตารางมีการแบ่งขนาดของวัดป่าแต่ใช้วิธีการแบ่งตามชั้นลำดับของวัด เนื่องจากขนาดตามพื้นที่จริงนั้นไม่ได้ระบุอย่างชัดเจน เพียงระบุว่าวัดควรมีเขตพื้นที่ใดและตามกฎกระทรวงฉบับที่ 55 (พ.ศ. 2543) หมวด 3 ข้อ 33(2) หากนำมาพิจารณาพื้นที่ว่างโดยการส่งเสริมให้เกิดเป็นพื้นที่สีเขียวประเทศไทยจะสามารถพัฒนาพื้นที่สีเขียวในช่วงระยะสั้น 1-5 ปี เป็นการลดช่วงระยะเวลาอย่างเป็นรูปธรรม ผู้วิจัยได้นำข้อมูลดังกล่าวนำเสนอต่อผู้เข้าร่วมโครงการดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 98 การนำเสนอกระบวนการปรับ โครงการเปลี่ยน ปรับ ปรก ในพื้นที่วัดตาลใหญ่
ที่มา: ผู้วิจัย, 2566

ภาพที่ 99 การนำเสนอกระบวนการปรับ โครงการเปลี่ยน ปรับ ปรก ในพื้นที่วัดตาลใหญ่
ที่มา: ผู้วิจัย, 2566

ภาพที่ 100 การนำเสนอกระบวนการปรับ โครงการเปลี่ยน ปรับ ปรก ในพื้นที่วัดตาลใหญ่
 ที่มา: ผู้วิจัย, 2566

ภาพที่ 101 การนำเสนอกระบวนการปรับ โครงการเปลี่ยน ปรับ ปรก ในพื้นที่วัดตาลใหญ่
 ที่มา: ผู้วิจัย, 2566

4.5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลขั้นตอนส่วนที่ 5 การดำเนินการขั้นตอนส่วนของการจำลองต้นแบบ

ส่วนที่ 5 การดำเนินการขั้นตอนส่วนของการจำลองต้นแบบและเป็นขั้นตอนต่อเนื่องจากส่วนที่ 4 ในการจัดโครงการเปลี่ยนแปลงปรับปรุง ซึ่งในส่วนนี้จะเป็นส่วนของกระบวนการปรก และนำไปสู่การสร้างและวิเคราะห์ฉากทัศน์แห่งอนาคตออกแบบภาพแห่งอนาคตเขียนเรื่องราวต่าง ๆ แสดงความคิดเห็นในเชิงสร้างสรรค์เกี่ยวกับอนาคตที่เป็นไปได้

4.5.1 กระบวนการที่ 3 กระบวนการปรก มีขั้นตอน ดังนี้

กระบวนการปรกในที่นี้คือการสร้างแผนผังวัดจำลองหรือการสร้างโมเดลจำลอง ในที่นี้คือการสร้างโมเดลจำลองผังวัดศาลใหญ่ ตำบลนาหว้า อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม เพื่อให้ผู้ที่เข้าร่วมโครงการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงเห็นภาพที่ชัดเจนและนำข้อมูลจากตารางแสดงตัวชี้วัดพื้นที่สีเขียวภายในวัดป่าตามช่วงระยะเวลาาร่วมกันหารือแนวความคิดและเสนอแนวความคิดร่วมกันตามหัวข้อสนทนาเรื่องมลพิษทางสายตา พื้นที่ที่เกิดปัญหา รูปแบบพื้นที่ที่ควรออกแบบ การปลูกต้นไม้ในท้องถิ่น และป่าชุมชนที่รับการสนับสนุนจากวัดป่ามีผลในอนาคตอย่างไร ดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 102 โมเดลจำลองกระบวนการปรก โครงการเปลี่ยนแปลงปรับปรุง ในพื้นที่วัดศาลใหญ่
ที่มา: ผู้วิจัย, 2566

ภาพที่ 103 การเตรียมโมเดลจำลองกระบวนการปรก โครงการเปลี่ยน ปรับ ปรก ในพื้นที่วัดตาลใหญ่
ที่มา: ผู้วิจัย, 2566

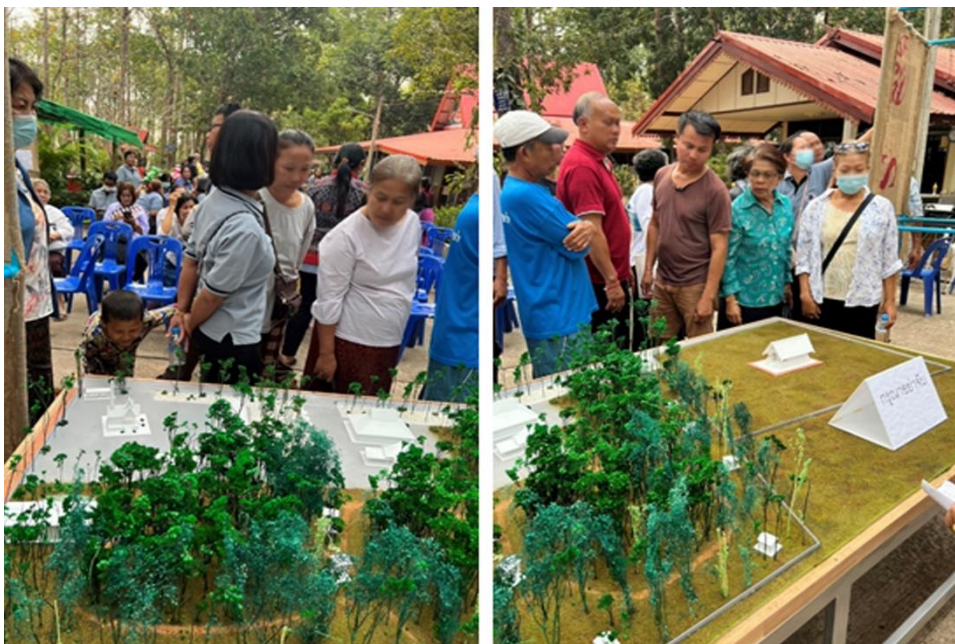
ภาพที่ 104 การร่วมกันหารือและเสนอแนวความคิดในกระบวนการปรก 1
ที่มา: ผู้วิจัย, 2566

ภาพที่ 105 การร่วมกันหารือและเสนอแนวความคิดในกระบวนการปรก 2
 ที่มา: ผู้วิจัย, 2566

ภาพที่ 106 การร่วมกันหารือและเสนอแนวความคิดในกระบวนการปรก 3
 ที่มา: ผู้วิจัย, 2566

ภาพที่ 107 การร่วมกันหารือและเสนอแนวความคิดในกระบวนการปรก 4
ที่มา: ผู้วิจัย, 2566

จากกระบวนการทั้งหมดผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลและแบ่งเป็นตารางการสนทนากลุ่มย่อยกลุ่มคนวัยผู้ใหญ่ตอนต้น 18-35 ปี กลุ่มคนวัยผู้ใหญ่ตอนกลาง 35-60 ปี กลุ่มคนวัยผู้ใหญ่ตอนปลาย 60 ปีขึ้นไป และกลุ่มพระสงฆ์รวมถึงสามเณรภายในวัดป่าตาลใหญ่ โดยแยกประเภทของหัวข้อการสนทนากลุ่มย่อยเป็นเรื่องมลพิษทางสายตา พื้นที่ที่เกิดปัญหา รูปแบบพื้นที่ที่ควรออกแบบการปลูกต้นไม้ในท้องถิ่น และป่าชุมชนที่รับการสนับสนุนจากวัดป่ามีผลในอนาคตอย่างไร และดำเนินการแยกความคิดเห็นของแต่ละกลุ่มในการเห็นด้วยและไม่เห็นด้วยตามประเภทย่อยของแนวคิดด้วยคำหรือข้อความ โดยใช้จำนวนครั้งของเวลาที่คำหรือข้อความของจำนวนผู้เข้าร่วมโครงการเปลี่ยนปรับปรกเป็นตัวแจกแจง ดังนี้

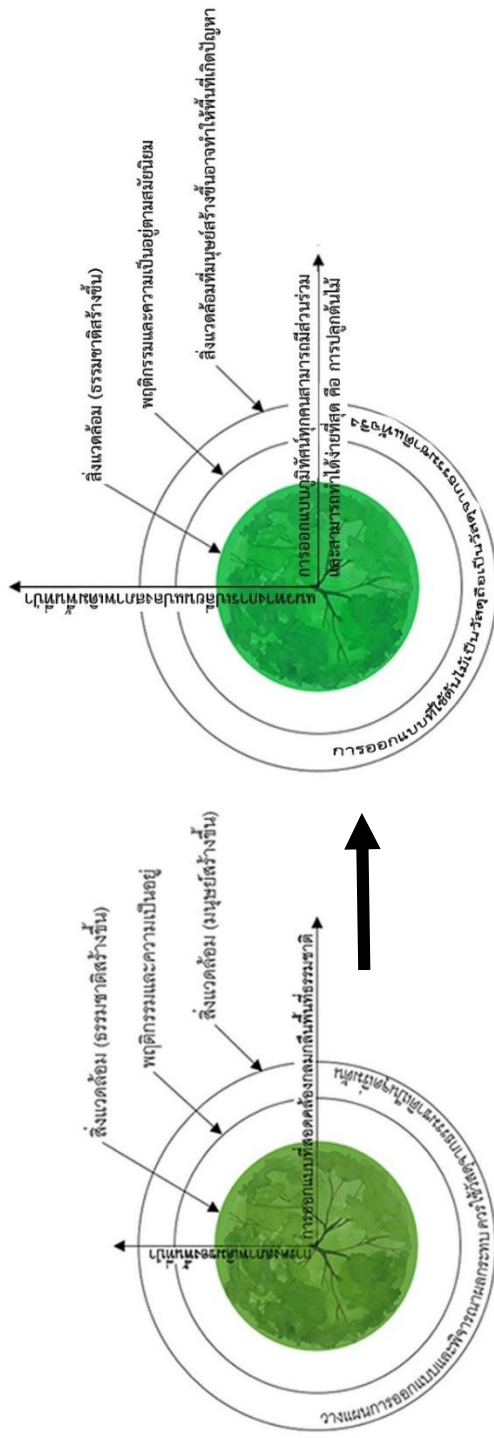
ตารางที่ 31 แสดงการวิเคราะห์ข้อมูลการสนทนากลุ่มย่อยของกลุ่มคนแต่ละกลุ่ม

หัวข้อการสนทนา	ประเภทย่อยของแนวคิด	คำหรือข้อความ	กลุ่ม 18-35 ปี	กลุ่ม 35-60 ปี	กลุ่ม 60 ปีขึ้นไป	กลุ่มพระสงฆ์	หมายเหตุ
มลพิษทางสายตา	พฤติกรรมและความเป็นอยู่ตามผู้ดูแล	เกิดจากพฤติกรรมสมัยใหม่ทำให้เกิดสิ่งที่เป็นมลพิษทางสายตา	×	○	✓	○	วิธีการแจกแจงนับคือจำนวน
	พฤติกรรมและความเป็นอยู่ตามสมัยนิยม	พฤติกรรมสมัยใหม่ไม่ได้ส่งผลทำให้เกิดสิ่งที่เป็นมลพิษทางสายตาทั้งหมด	✓	✓	✓	✓	ครั้งของควมถี่ที่ค่า/ข้อความ
พื้นที่ที่เกิดปัญหา	สิ่งแวดล้อม (ธรรมชาติสร้างขึ้น)	พื้นที่ที่เกิดปัญหาเกิดจากธรรมชาติ	×	×	×	×	ของจำนวนผู้เข้าร่วมโครงการ
	พื้นที่ที่เกิดปัญหา	พื้นที่ที่เกิดปัญหาคือมนุษย์สร้างขึ้น	✓	✓	✓	✓	เปลี่ยนปรับปรุงซึ่งเมื่อใช้เครื่องทนาย
รูปแบบพื้นที่ที่ควรออกแบบ	ออกแบบสถาปัตยกรรม	มีส่วนร่วมแต่ไม่สามารถทำได้	○	○	○	○	✓ คือส่วนใหญ่เห็นด้วย
	ออกแบบผลิตภัณฑ์	มีส่วนร่วมและสามารถทำได้	○	✓	✓	×	คือส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย
ออกแบบพื้นที่ที่ควรออกแบบ	ออกแบบตกแต่งภายใน	มีส่วนร่วมแต่ไม่สามารถทำได้	○	○	○	○	คือส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย
	ออกแบบภูมิทัศน์	มีส่วนร่วมและสามารถทำได้	✓	✓	✓	✓	คือส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย
การปลูกต้นไม้ท้องถิ่น	การออกแบบที่สอดคล้องกลมกลืนพื้นที่ธรรมชาติ	มีความเข้าใจคือการปลูกต้นไม้	✓	✓	✓	✓	คือส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย
	การออกแบบที่ไม่สอดคล้องกลมกลืนพื้นที่ธรรมชาติ	มีความเข้าใจคือการก่อสร้าง	○	✓	✓	✓	คือส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย
ป่าชุมชนที่วัดป่าสนับสนุนมีผลในอนาคต?	วางแผนการออกแบบและพิจารณาผลกระทบ	การออกแบบที่ใช้ต้นไม้เป็นวัสดุคือเป็นวัสดุจากธรรมชาติแท้จริง	✓	✓	✓	✓	คือส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย
	การคงสภาพเดิมของพื้นที่ป่า	ทำได้อกทุกอย่างมีการเปลี่ยนแปลงไป	✓	✓	✓	✓	คือส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย
ป่าชุมชนที่วัดป่าสนับสนุนมีผลในอนาคต?	การเปลี่ยนแปลงสภาพเดิมของพื้นที่ป่า	มีแนวทางในการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีทุกคนสามารถทำได้	✓	✓	✓	✓	คือส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย
	เป็นการส่งเสริมให้ทุกคนช่วยกันอนุรักษ์ป่าไม้	เป็นการส่งเสริมให้ทุกคนช่วยกัน	✓	✓	✓	✓	คือส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย
ป่าชุมชนที่วัดป่าสนับสนุนมีผลในอนาคต?	เป็นการส่งเสริมให้เฉพาะวัดป่าช่วยกันอนุรักษ์ป่าไม้	เป็นหน้าที่ของวัดป่าที่ต้องทำ	○	○	○	○	คือส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย
	เป็นการส่งเสริมให้เฉพาะวัดป่าช่วยกันอนุรักษ์ป่าไม้	เป็นหน้าที่ของวัดป่าที่ต้องทำ	○	○	○	○	คือส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย

ที่มา: ผู้วิจัย, 2566

จากตารางการวิเคราะห์ข้อมูลการสนทนากลุ่มย่อยของกลุ่มคนแต่ละกลุ่ม ได้แก่ กลุ่มย่อย กลุ่มคนวัยผู้ใหญ่ตอนต้น 18-35 ปี กลุ่มคนวัยผู้ใหญ่ตอนกลาง 35-60 ปี กลุ่มคนวัยผู้ใหญ่ตอนปลาย 60 ปีขึ้นไป และกลุ่มพระสงฆ์รวมถึงสามเณรภายในวัดป่าตาลใหญ่ผู้วิจัยสรุปได้ว่า หัวข้อย่อย มลพิษทางสายตา แบ่งประเภทย่อยของแนวคิด 2 แนวคิด ซึ่งพฤติกรรมและความเป็นอยู่ตามสมัยนิยมนั้น ไม่ได้ส่งผลทำให้เกิดสิ่งที่เป็นมลพิษทางสายตาทั้งหมดเป็นแนวคิดย่อยที่มีความคิดเห็นในทิศทางเดียวกัน หัวข้อย่อย พื้นที่ที่เกิดปัญหา แบ่งประเภทย่อยของแนวคิด 2 แนวคิด ซึ่งพื้นที่ที่เกิดปัญหานั้นเกิดปัญหาจากการที่มนุษย์สร้างขึ้นเป็นแนวคิดย่อยที่มีความคิดเห็นในทิศทางเดียวกัน หัวข้อย่อย รูปแบบพื้นที่ที่ควรออกแบบ แบ่งประเภทย่อยของแนวคิด 8 แนวคิด ซึ่งการออกแบบภูมิทัศน์นั้นทุกคนสามารถมีส่วนร่วมและสามารถทำได้ง่ายที่สุด และการออกแบบที่สอดคล้องกลมกลืนพื้นที่ธรรมชาตินั้นทุกคนมีความเข้าใจว่าเป็นการปลูกต้นไม้ นอกจากนี้ในการวางแผนการออกแบบและพิจารณาผลกระทบควรใช้วัสดุจากธรรมชาติเป็นจุดเริ่มต้นคือการออกแบบที่ใช้ต้นไม้เป็นวัสดุถือเป็นวัสดุจากธรรมชาติแท้จริงเป็นแนวคิดย่อยที่มีความคิดเห็นในทิศทางเดียวกัน หัวข้อย่อย การปลูกต้นไม้ในท้องถิ่น แบ่งประเภทย่อยของแนวคิด 2 แนวคิด ซึ่งการคงสภาพเดิมของพื้นที่ป่านั้นทำได้ยากทุกอย่างมีการเปลี่ยนแปลง และการเปลี่ยนแปลงสภาพเดิมของพื้นที่ป่านั้นควรมีแนวทางในการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีทุกคนสามารถทำได้ เป็นแนวคิดย่อยที่มีความคิดเห็นในทิศทางเดียวกัน และท้ายสุดหัวข้อย่อย ป่าชุมชนที่วัดป่าสนับสนุนมีผลในอนาคตอย่างไร แบ่งประเภทย่อยของแนวคิด 2 แนวคิด ซึ่งป่าชุมชนที่วัดป่าสนับสนุนนั้นจะเป็นการส่งเสริมให้ทุกคนรักและช่วยกันอนุรักษ์ป่าไม้เป็นแนวคิดย่อยที่มีความคิดเห็นในทิศทางเดียวกัน

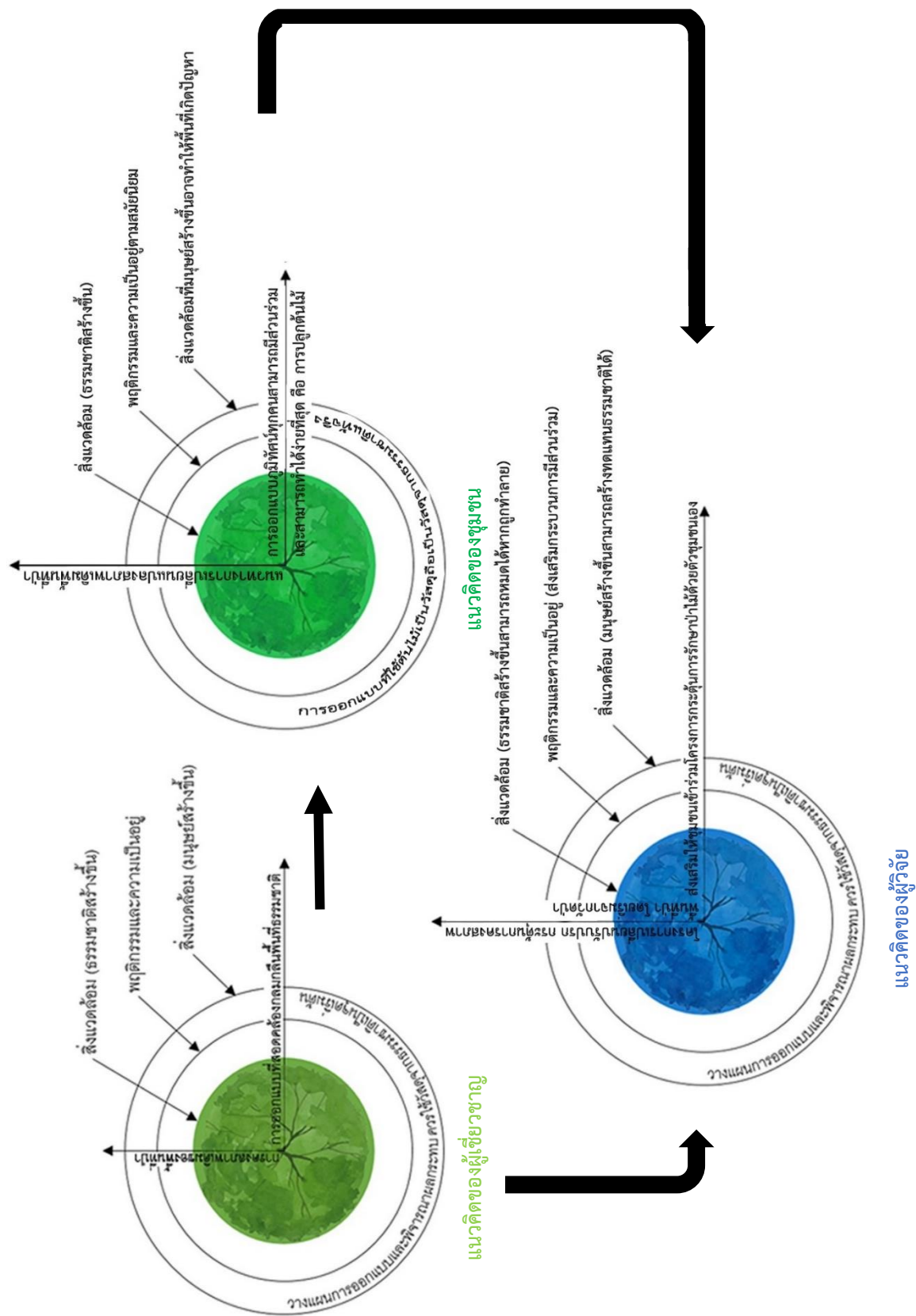
จากการสรุปหัวข้อย่อยทั้งหมดเมื่อนำมาเปรียบเทียบกับแนวคิดของผู้เชี่ยวชาญที่เสนอแนวคิดเกี่ยวกับภาพอนาคตสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างภายในวัดป่าด้วยพุทธสหวิทยาการว่าสิ่งที่เกี่ยวข้องคือ พฤติกรรมและความเป็นอยู่ สิ่งแวดล้อม (มนุษย์สร้างขึ้น) สิ่งแวดล้อม (ธรรมชาติสร้างขึ้น) การคงสภาพเดิมของพื้นที่ป่า การออกแบบที่สอดคล้องกลมกลืนพื้นที่ธรรมชาติ และวางแผนการออกแบบและพิจารณาผลกระทบควรใช้วัสดุจากธรรมชาติเป็นจุดเริ่มต้น ซึ่งมีความคิดเห็นแตกต่างกันออกไป ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้นำมาผนวกแนวความคิดเข้าด้วยกันจึงจากแนวคิดของผู้เชี่ยวชาญสู่แนวคิดของชุมชนสรุปเป็นภาพดังต่อไปนี้

แนวคิดของผู้เชี่ยวชาญ

ภาพที่ 108 แนวคิดของผู้เชี่ยวชาญสู่แนวคิดของชุมชน
ที่มา: ผู้วิจัย, 2566

จากภาพแนวคิดของผู้เชี่ยวชาญสู่แนวคิดของผู้เชี่ยวชาญและสิ่งทีชุมชนไม่เห็นด้วยกับผู้เชี่ยวชาญผู้วิจัยจึงแยกแนวคิดและนำมาเปรียบเทียบกัน มีดังนี้ ด้านสิ่งแวดล้อมมี 2 ประเภท ได้แก่ ประเภทที่ 1 สิ่งแวดล้อมที่ธรรมชาติสร้างขึ้น และประเภทที่ 2 สิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งประเภทที่ 2 นี้ ชุมชนยังมีความเห็นเพิ่มเติมว่าสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้นก่อให้เกิดปัญหา ด้านพฤติกรรมและความเป็นอยู่ชุมชนมีความเห็นเพิ่มเติมว่าอาจต้องเจาะจงว่าเป็นพฤติกรรมและความเป็นอยู่ตามสมัยนิยม เพราะแต่ละช่วงวัยคนมีพฤติกรรมและความเป็นอยู่ต่างกัน ด้านการคงสภาพเดิมของพื้นที่ป่าชุมชน มีความเห็นว่าควรมีการเปลี่ยนแปลงสภาพเดิมของพื้นที่ป่า เนื่องจากชุมชนเห็นว่าไม่อาจคงสภาพเดิมของพื้นที่ป่าได้แน่นอนทุกอย่างมีการเปลี่ยนแปลง ด้านการออกแบบที่สอดคล้องกลมกลืนพื้นที่ธรรมชาติชุมชนมีความเห็น การออกแบบภูมิทัศน์คือ สิ่งทีชุมชนสามารถมีส่วนร่วมและสามารถทำได้ง่ายที่สุด โดยชุมชนมีความเข้าใจว่าการปลูกต้นไม้และดำเนินการออกแบบและพิจารณาผลกระทบควรใช้วัสดุจากธรรมชาติเป็นจุดเริ่มต้น ชุมชนมีความเห็นว่า ต้นไม้ คือ วัสดุจากธรรมชาติที่แท้จริง ดังนั้นจากข้อมูลทั้งหมดจึงเกิดเป็นแนวคิดของผู้วิจัย ดังภาพ

ภาพที่ 109 แนวคิดของผู้เชี่ยวชาญสู่แนวคิดของชุมชนสู่แนวคิดของผู้วิจัย
ที่มา: ผู้วิจัย, 2566

จากภาพแนวคิดของผู้เชี่ยวชาญสู่แนวคิดของชุมชนสู่แนวคิดของผู้วิจัยเป็นแนวคิดที่ผู้วิจัยต้องการสรุปทั้งแนวความคิดของผู้เชี่ยวชาญและแนวความคิดของชุมชนให้ผสานกัน ซึ่งทั้งหมดมีรายละเอียดดังนี้ ด้านสิ่งแวดล้อมมี 2 ประเภท ได้แก่ ประเภทที่ 1 สิ่งแวดล้อมที่ธรรมชาติสร้างขึ้นสามารถหมดได้หากถูกทำลาย และประเภทที่ 2 สิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้นสามารถสร้างทดแทนธรรมชาติได้ ด้านพฤติกรรมและความเป็นอยู่ควรส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมในชุมชน มีความเห็นว่าการส่งเสริมโครงการเปลี่ยนปรับปรุงเพื่อกระตุ้นการคงสภาพพื้นที่ป่า โดยเริ่มจากวัดป่า และส่งเสริมให้ชุมชนเข้าร่วมโครงการกระตุ้นการรักษาป่าไม้ด้วยตัวชุมชนเอง และด้านการวางแผนการออกแบบและพิจารณาผลกระทบควรใช้วัสดุจากธรรมชาติเป็นจุดเริ่มต้น เนื่องจากการออกแบบมีหลากหลาย ดังนั้นควรระบุให้เด่นชัดว่าต้องใช้วัสดุจากธรรมชาติ ซึ่งทั้งหมดนี้ถือเป็นแนวคิดของผู้วิจัย

4.5.2 การสร้างและวิเคราะห์ฉากทัศน์แห่งอนาคตออกแบบภาพแห่งอนาคต

ในหัวข้อนี้ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และสรุปเป็นอนาคตที่พึงปรารถนาหรืออนาคตที่ควรเกิดขึ้นเป็นแนวคิดเชิงปทัสฐาน (Normative Idea) แตกต่างจากแนวคิดอนาคตอื่น ๆ เป็นแนวคิดที่เกิดจากกระบวนการคิดโดยอาศัยการวิเคราะห์ ศึกษาระเบียบวิธีการศึกษาและข้อมูลที่ชัดเจน ควบคู่กับการคาดการณ์และการอธิบายแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงเพื่อกำหนดแนวทางการรองรับอนาคต รวมถึงการออกแบบที่อาศัยความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการของผู้วิจัยเอง ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้แนวทางการกำหนดทิศทางอนาคตด้วยวิธีการสร้างและวิเคราะห์ฉากทัศน์แห่งอนาคต สร้างมโนภาพเกี่ยวกับสถานการณ์ในอนาคตที่มีความเป็นไปได้ และพิจารณาความไม่แน่นอนของปัจจัยต่าง ๆ ร่วมด้วย โดยทั้งหมดนี้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ช่วงการวางแผนการออกแบบอย่างยั่งยืนด้วยวิธีการสร้างและวิเคราะห์ฉากทัศน์แห่งอนาคต และส่วนที่ 2 ช่วงการออกแบบภาพสรุปฉากทัศน์แห่งอนาคตจากวิธีการออกแบบภาพแห่งอนาคตโดยการสร้างภาพจำลองเสมือนจริง (ภาพ 3D) มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ช่วงการวางแผนการออกแบบอย่างยั่งยืนด้วยวิธีการสร้างและวิเคราะห์ฉากทัศน์แห่งอนาคต โดยใช้แนวคิดโครงการเปลี่ยนปรับปรุง มีขั้นตอนดังนี้

1) ขั้นตอนที่ 1 กำหนดหัวข้อหรือประเด็นคำถาม โดยขั้นตอนนี้เริ่มต้นด้วยการนำเสนอสรุปประเด็นจากโครงการเปลี่ยนปรับปรุงที่ผู้วิจัยต้องการสร้างฉากทัศน์ให้มีความชัดเจน ซึ่งส่วนนี้ผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นหัวข้อภายใต้ชื่อว่า “ภาพอนาคตวัดป่าตามช่วงเวลาผ่านกระบวนการเปลี่ยนปรับปรุง”

2) ขั้นตอนที่ 2 เลือกขอบเขตเวลา ในที่นี้เลือกขอบเขตเวลาแบ่งเป็นช่วงระยะเวลา ดังภาพ

● ปัจจุบัน ปี 2566 ○ ช่วงอนาคต 1-5 ปี ◌ ช่วงอนาคต 6-10 ปี ◐ ช่วงอนาคต 11-20 ปี ◑ ช่วงอนาคต 20 ปีขึ้นไป

ภาพที่ 110 ขอบเขตในแต่ละช่วงระยะเวลา

ที่มา: ผู้วิจัย, 2566

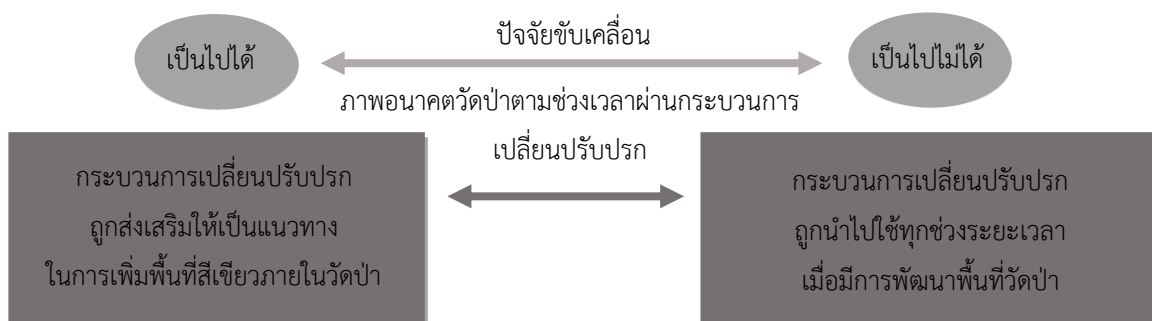
3) ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพล ได้แก่ ปัจจัยคงที่และปัจจัยขับเคลื่อน ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 32 แสดงการวิเคราะห์ปัจจัยคงที่และปัจจัยขับเคลื่อน

อิทธิพลสูง (High Influence)	
ปัจจัยขับเคลื่อน (Driver) เป็นปัจจัยที่มีพลวัตสูง มีความไม่แน่นอนสูง อิทธิพลต่ออนาคตสูง	การนำกระบวนการเปลี่ยนแปลงปรับปรกไปใช้เมื่อมีการพัฒนาพื้นที่วัดป่า การเพิ่มพื้นที่สีเขียวภายในวัดป่า
ปัจจัยคงที่ (Constant) เป็นปัจจัยที่มีความเป็นไปได้อย่างสูง และมีอิทธิพลต่ออนาคตสูง	การพัฒนาวัดป่าตามช่วงระยะเวลาอนาคต 1-5 ปี, 6-10 ปี, 11-20 ปี, 20 ปีขึ้นไป

ที่มา: ผู้วิจัย, 2566

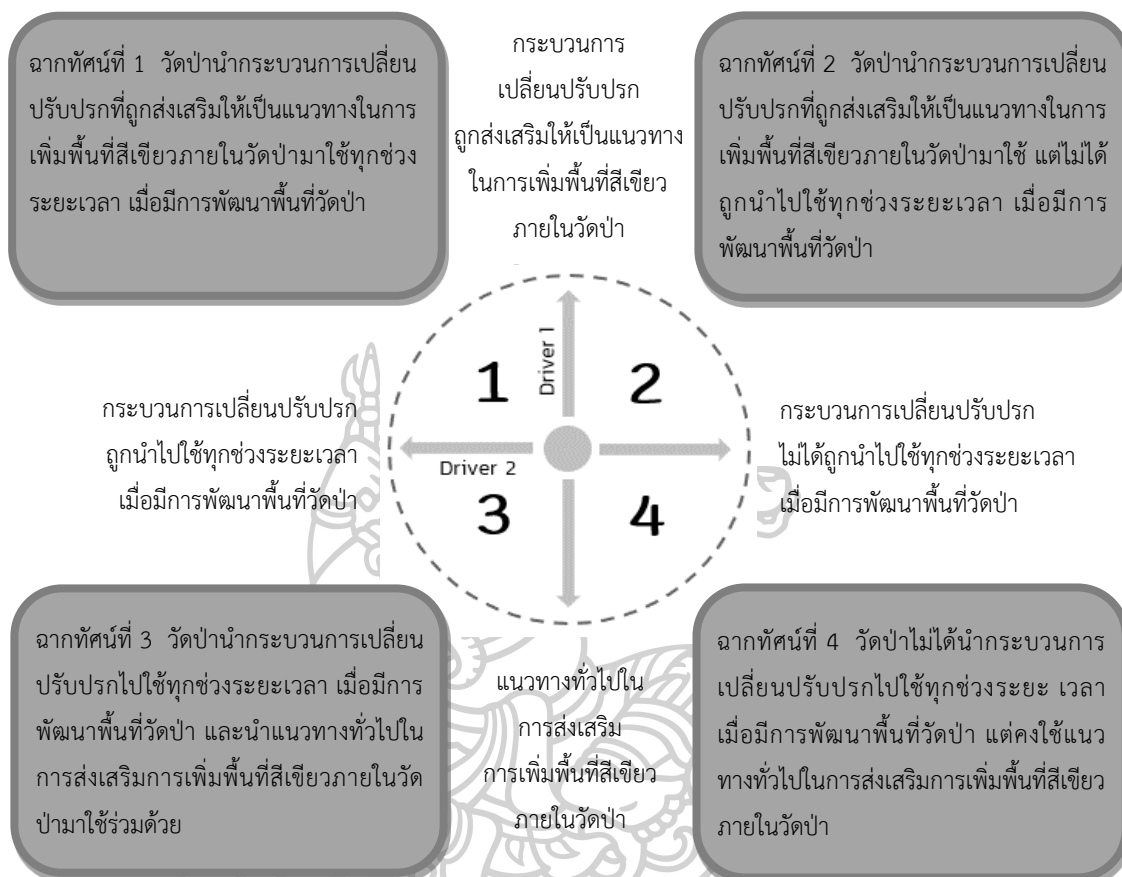
4) ขั้นตอนที่ 4 กำหนดทางเลือก โดยวิเคราะห์ปัจจัยขับเคลื่อนที่ตรงกันข้ามกันใน 2 กรณี คือ ในกรณีที่ปัจจัยนั้นจะเกิดขึ้นแน่นอน และกรณีที่ปัจจัยนั้นไม่เกิดขึ้น

ภาพที่ 111 ปัจจัยขับเคลื่อนที่ตรงกันข้ามกันใน 2 กรณี

ที่มา: ผู้วิจัย, 2566

5) ขั้นตอนที่ 5 สร้างเข็มทิศฉากทัศน์แห่งอนาคต โดยคัดเลือกปัจจัยขับเคลื่อนที่สำคัญที่สุด 2 ปัจจัยจากขั้นตอนที่ 4 มาสร้างเป็นแกน X และแกน Y โดยมีจุดกึ่งกลางเป็นตัวแทนของปัจจุบัน วงกลมเส้นประ คือ ขอบเขตเวลาของอนาคตที่ต้องการศึกษาผลที่ได้

ภาพที่ 112 เข็มทิศฉากทัศน์แห่งอนาคตของวัดป่า

ที่มา: ผู้วิจัย, 2566

6) ขั้นตอนที่ 6 สร้างเรื่องเล่า เรื่องเล่าที่มีข้อมูลครบถ้วน และเรียบเรียงลำดับความคิด ซึ่งจะช่วยให้วิเคราะห์ฉากทัศน์และมองอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การวิเคราะห์ฉากทัศน์ ภาพอนาคตวัดป่าตามช่วงเวลาผ่านกระบวนการเปลี่ยนแปลงปรับปรก โดยการสร้างเรื่องเล่า ปรากฏว่ามีเรื่องเล่าทั้งหมด 4 เรื่องที่เป็นสิ่งที่จะเกิดขึ้นได้ ได้แก่

เรื่องเล่าฉากทัศน์ที่ 1 วัดปานำกระบวนการเปลี่ยนแปลงที่ถูกลงเสริมให้เป็นแนวทางในการเพิ่มพื้นที่สีเขียวภายในวัดป่ามาใช้ทุกช่วงระยะเวลา เมื่อมีการพัฒนาพื้นที่วัดป่า เรื่องเล่าของฉากทัศน์นี้อาจจะกล่าวได้ว่าเป็นการย่อยฉากทัศน์นี้ตามช่วงระยะเวลา ซึ่งได้แก่

ฉากทัศน์ที่ 1.1 วัดป่า นำกระบวนการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงที่ถูกส่งเสริมให้เป็นแนวทางในการเพิ่มพื้นที่สีเขียวภายในวัดป่ามาใช้ทุกช่วงระยะเวลาปัจจุบัน โดยพื้นที่สีเขียวในเขตวัดป่าในแต่ละวัดนั้นมีความไม่แน่นอน อาจด้วยปัจจัยหลากหลาย ๆ ด้าน

ฉากทัศน์ที่ 1.2 วัดป่า นำกระบวนการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงที่ถูกส่งเสริมให้เป็นแนวทางในการเพิ่มพื้นที่สีเขียวภายในวัดป่ามาใช้ทุกช่วงระยะเวลาอนาคต 1-5 ปี โดยพื้นที่สีเขียวในช่วงระยะนี้ควรมีพื้นที่สีเขียวไม่น้อยกว่า 5 ตารางเมตรต่อคน แต่หากพิจารณาพื้นที่ว่างภายในวัดป่าเป็นพื้นที่สีเขียวตามกฎกระทรวงฉบับที่ 55 (พ.ศ.2543) หมวด 3 ที่ว่างภายนอกอาคารข้อ 33(2) อาคารสาธารณะซึ่งไม่ได้เป็นที่อยู่อาศัยต้องมีที่ว่างไม่น้อยกว่า 10 ใน 100 ส่วนของพื้นที่ชั้นใดชั้นหนึ่งที่สูงที่สุดของอาคาร อาจกำหนดให้ช่วงระยะเวลาอนาคตนี้ต้องมีการพัฒนาเพิ่มพื้นที่สีเขียวร้อยละ 10 ของพื้นที่เขตต่าง ๆ ภายในวัด (เขตพุทธาวาส เขตสังฆาวาส เขตธรณีสงฆ์ เขตที่ปรก)

ฉากทัศน์ที่ 1.3 วัดป่า นำกระบวนการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงที่ถูกส่งเสริมให้เป็นแนวทางในการเพิ่มพื้นที่สีเขียวภายในวัดป่ามาใช้ทุกช่วงระยะเวลาอนาคต 6-10 ปี โดยพื้นที่สีเขียวในช่วงระยะนี้ควรมีพื้นที่สีเขียวไม่น้อยกว่า 10 ตารางเมตรต่อคน แต่หากพิจารณาพื้นที่ว่างภายในวัดป่าเป็นพื้นที่สีเขียวตามกฎกระทรวงฉบับที่ 55 (พ.ศ.2543) หมวด 3 ที่ว่างภายนอกอาคารข้อ 33(2) อาคารสาธารณะซึ่งไม่ได้เป็นที่อยู่อาศัยต้องมีที่ว่างไม่น้อยกว่า 10 ใน 100 ส่วนของพื้นที่ชั้นใดชั้นหนึ่งที่สูงที่สุดของอาคาร อาจกำหนดให้ช่วงระยะเวลาอนาคตนี้ต้องมีการพัฒนาเพิ่มพื้นที่สีเขียวร้อยละ 20 ของพื้นที่สีเขียวที่ขยายตัวในเขตต่าง ๆ ภายในวัดจากช่วง 1-5 ปี

ฉากทัศน์ที่ 1.4 วัดป่า นำกระบวนการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงที่ถูกส่งเสริมให้เป็นแนวทางในการเพิ่มพื้นที่สีเขียวภายในวัดป่ามาใช้ทุกช่วงระยะเวลาอนาคต 11-20 ปี โดยพื้นที่สีเขียวในช่วงระยะนี้ควรมีพื้นที่สีเขียวไม่น้อยกว่า 15 ตารางเมตรต่อคน แต่หากพิจารณาพื้นที่ว่างภายในวัดป่าเป็นพื้นที่สีเขียวตามกฎกระทรวงฉบับที่ 55 (พ.ศ.2543) หมวด 3 ที่ว่างภายนอกอาคารข้อ 33(2) อาคารสาธารณะซึ่งไม่ได้เป็นที่อยู่อาศัยต้องมีที่ว่างไม่น้อยกว่า 10 ใน 100 ส่วนของพื้นที่ชั้นใดชั้นหนึ่งที่สูงที่สุดของอาคาร อาจกำหนดให้ช่วงระยะเวลาอนาคตนี้ต้องมีการพัฒนาเพิ่มพื้นที่สีเขียวร้อยละ 30 ของพื้นที่สีเขียวที่ขยายตัวในเขตต่าง ๆ ภายในวัดจากช่วง 6-10 ปี

ฉากทัศน์ที่ 1.5 วัดป่า นำกระบวนการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงที่ถูกส่งเสริมให้เป็นแนวทางในการเพิ่มพื้นที่สีเขียวภายในวัดป่ามาใช้ทุกช่วงระยะเวลาอนาคต 20 ปีขึ้นไป โดยพื้นที่สีเขียวในช่วงระยะนี้ควรมีพื้นที่สีเขียวมากกว่า 15 ตารางเมตรต่อคน แต่หากพิจารณาพื้นที่ว่างภายในวัดป่าเป็นพื้นที่สีเขียวตามกฎกระทรวงฉบับที่ 55 (พ.ศ.2543) หมวด 3 ที่ว่างภายนอกอาคารข้อ 33(2) อาคารสาธารณะซึ่งไม่ได้เป็นที่อยู่อาศัยต้องมีที่ว่างไม่น้อยกว่า 10 ใน 100 ส่วนของพื้นที่ชั้นใดชั้นหนึ่งที่สูงที่สุดของอาคาร อาจกำหนดให้ช่วงระยะเวลาอนาคตนี้คือการคงที่ปริมาณพื้นที่สีเขียวร้อยละ 30 ของพื้นที่สีเขียวที่ขยายตัวในเขตต่าง ๆ ภายในวัดจากช่วง 11-20 ปี

จากฉลากทัศน 1 หัวข้อย่อยทั้งหมด จะสังเกตได้ว่าการลำดับชั้นของการเพิ่มพื้นที่สีเขียวในทุกช่วงระยะเวลาจะมีการเพิ่มพื้นที่สีเขียวร้อยละ 10 ดังนั้นผู้วิจัยจึงกำหนดชื่อฉลากทัศนนี้โดยให้ชื่อเรื่องฉลากทัศนนี้ว่า **ภาพอนาคตพื้นที่สีเขียวร้อยละ 10**

เรื่องเล่าฉลากทัศนที่ 2 วัดป่านำกระบวนการเปลี่ยนปรับปรุงที่ถูกส่งเสริมให้เป็นแนวทางในการเพิ่มพื้นที่สีเขียวภายในวัดปามาใช้ แต่ไม่ได้ถูกนำไปใช้ทุกช่วงระยะเวลา เมื่อมีการพัฒนาพื้นที่วัดป่า เรื่องเล่าของฉลากทัศนนี้อาจจะกล่าวได้ว่าเป็นการเล่าฉลากทัศนต่อจากฉลากทัศน 1 แต่ผู้วิจัยไม่อาจสามารถสรุปได้ว่าหากไม่ได้นำกระบวนการเปลี่ยนปรับปรุงในการเพิ่มพื้นที่สีเขียวไปใช้ทุกช่วงระยะเวลา แล้วช่วงเวลาใดจึงจะเป็นช่วงที่ถูกนำไปใช้มากที่สุด แต่หากพิจารณาตามความน่าจะเป็นในช่วงระยะเวลาอนาคต 1-5 ปี พื้นที่สีเขียวในช่วงระยะนี้ควรมีพื้นที่สีเขียวไม่น้อยกว่า 10 ตารางเมตรต่อคน หากกระบวนการเปลี่ยนปรับปรุงไม่ได้ถูกนำไปใช้ทุกช่วงระยะเวลา ก็ควรจะนำไปใช้ในช่วงระยะเวลาอนาคต 1-5 ปี และในฉลากทัศนคือการสร้างภาพที่แสดงให้เห็นถึงประเภท ชนิด ลักษณะของต้นไม้ต่าง ๆ ที่จะสนับสนุนส่งเสริมให้ปลูกและเป็นแนวทางในการเพิ่มพื้นที่สีเขียวภายในวัดป่า อีกทั้งยังต้องมีความเกี่ยวข้องกับพุทธศาสนาเพื่อเป็นกุศโลบายในการเพิ่มพื้นที่สีเขียวอีกรูปแบบหนึ่ง ซึ่งผู้วิจัยมีแนวคิดมาจากการบวชต้นไม้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงกำหนดชื่อฉลากทัศนนี้โดยให้ชื่อเรื่องฉลากทัศนนี้ว่า **พื้นที่สีเขียวปีที่ 5**

เรื่องเล่าฉลากทัศนที่ 3 วัดป่านำกระบวนการเปลี่ยนปรับปรุงไปใช้ทุกช่วงระยะเวลา เมื่อมีการพัฒนาพื้นที่วัดป่า และนำแนวทางทั่วไปในการส่งเสริมการเพิ่มพื้นที่สีเขียวภายในวัดปามาใช้ร่วมด้วย ซึ่งแนวทางทั่วไปในการส่งเสริมการเพิ่มพื้นที่สีเขียวในที่นี้ผู้วิจัยหมายถึง เกณฑ์ประเมินมาตรฐานการพัฒนาวัดในหมวดที่ 1 การสาธารณูปการ (วัดพัฒนาตัวอย่างที่มีผลงานดีเด่น) ซึ่งการสาธารณูปการโดยรวมอาจหมายถึง การพัฒนาวัดในด้านวัดทุกอย่างไม่เฉพาะแต่ศาสนสถานเท่านั้น หากรวมไปถึงการทำวัดให้สะอาด รมรื่น สะดวกสบาย การทำถนน ทางเดินในวัด และการตกแต่งวัดให้ดูสวยงามให้สบายตา แต่ในที่นี้จากความคิดเห็นของชุมชนภายใต้กระบวนการเปลี่ยนปรับปรุงมุ่งเน้นไปที่การปลูกต้นไม้ที่ชุมชนเห็นว่าสามารถมีส่วนร่วมได้ซึ่งสอดคล้องกับการสาธารณูปการ ดังนั้นไม้ดอกและไม้ประดับ ป้ายบอกชื่อต้นไม้ สภาพของต้นไม้ และประโยชน์ของต้นไม้ที่ปลูก ซึ่งผู้วิจัยเล็งเห็นว่าหากมีการผสมผสานกระบวนการและเกณฑ์ทั้งสองร่วมกัน นอกจากจะทำให้วัดป่าเพิ่มพื้นที่สีเขียวภายในวัดยังมีส่วนในการช่วยพัฒนาให้วัดปามีมาตรฐานในการพัฒนาวัด และในฉลากทัศนนี้จะเห็นได้ว่ามีเน้นไปที่การปลูกต้นไม้ทั้งไม้ดอก ไม้ประดับ และไม้ยืนต้นที่มีประโยชน์ ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะจำแนกต้นไม้แต่ละชนิดที่สามารถปลูกได้ง่าย ปลูกได้ในทุกภาค และมีประโยชน์ นอกจากนี้ยังมี ความสอดคล้องกับพุทธสหวิทยาการซึ่งเป็นการนำหลักทางพระพุทธศาสนาเรื่องสัปปายะ ร่วมกับ 3 ศาสตร์ คือ ด้านวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม (การอนุรักษ์) เป็นศาสตร์ทางด้านวิทยาศาสตร์ ด้านการจัดการป่าไม้ (สำนักจัดการป่าชุมชนกรมป่าไม้) เป็นศาสตร์ทางด้านสังคมศาสตร์ และด้านการ

ออกแบบ (การออกแบบอย่างยั่งยืน) เป็นศาสตร์ทางด้านมนุษยศาสตร์ จากการสรุปทั้งหมด ดังนั้น ผู้วิจัยจึงกำหนดชื่อฉากทัศน์นี้โดยให้ชื่อเรื่องฉากทัศน์นี้ว่า **สาธารณูปการผสมผสานเปลี่ยนปรับปรก**

เรื่องเล่าฉากทัศน์ที่ 4 วัดป่าไม่ได้นำกระบวนการเปลี่ยนปรับปรกไปใช้ทุกช่วงระยะเวลา เมื่อมีการพัฒนาพื้นที่วัดป่า แต่คงใช้แนวทางทั่วไปในการส่งเสริมการเพิ่มพื้นที่สีเขียวภายในวัดป่า เรื่องเล่าของฉากทัศน์นี้อาจจะกล่าวได้ว่าเป็นการเล่าฉากทัศน์ต่อจากฉากทัศน์ 3 โดยการใช้แนวทางทั่วไป ในที่นี้คือ เกณฑ์ประเมินมาตรฐานการพัฒนาวัดในหมวดที่ 1 การสาธารณูปการ (วัดพัฒนาตัวอย่างที่มีผลงานดีเด่น) และความคิดเห็นของชุมชนภายใต้กระบวนการเปลี่ยนปรับปรกซึ่งสอดคล้องกับการสาธารณูปการ จากเหตุดังกล่าวผู้วิจัยอาจสรุปได้ว่ากรณีที่ไม่นำกระบวนการเปลี่ยนปรับปรกมาใช้จะส่งผลให้มีพื้นที่สีเขียวภายในวัดป่าเพิ่มขึ้นได้แม้จะใช้แนวทางอื่น แต่ผู้วิจัยเชื่อมั่นว่าหากนำกระบวนการเปลี่ยนปรับปรกไปใช้ทุกช่วงระยะเวลาหรือบางช่วงระยะเวลาจะส่งผลให้การเพิ่มพื้นที่สีเขียวภายในวัดป่ามีความเป็นไปได้และมีพื้นที่สีเขียวเพิ่มขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมและนอกจากนี้ยังเป็นการร่วมมือทั้งชุมชนและวัดป่าอย่างแท้จริง และผู้วิจัยยังมีความเห็นไม่ว่าการเพิ่มพื้นที่สีเขียวภายในวัดป่าจะมีวิธีและ/หรือแนวทางในการดำเนินการอย่างไรแต่ทุก ๆ แนวทางคือการส่งเสริมการเพิ่มพื้นที่สีเขียวภายในวัดป่าและจะส่งผลในวงกว้างซึ่งมีประโยชน์ต่อทุกคนเพียงแต่ทุกคนต้องมีส่วนร่วมในการลงมือทำเพื่อที่จะเพิ่มพื้นที่สีเขียว ดังนั้นผู้วิจัยจึงกำหนดชื่อฉากทัศน์นี้โดยให้ชื่อเรื่องฉากทัศน์นี้ว่า **พื้นที่สีเขียวรูปธรรม** และสร้างภาพตัวอย่างจากวัดตาลใหญ่ จังหวัดนครพนม กรณีศึกษาของวิทยานิพนธ์เล่มนี้

7) ขั้นตอนที่ 7 วิพากษ์ผลลัพธ์ที่อาจจะเกิดขึ้นในแต่ละฉากทัศน์ ซึ่งในที่นี้ผู้วิจัยจะใช้การสรุปฉากทัศน์แทนการวิพากษ์ผลลัพธ์ เป็นการสรุปเรื่องเล่าจากขั้นตอนที่ 6 โดยใช้วิธีการออกแบบสร้างภาพจำลองเสมือนจริง (ภาพ 3D) จากชื่อเรื่องฉากทัศน์ทั้ง 4 ฉากทัศน์ ได้แก่ เรื่องภาพอนาคตพื้นที่สีเขียวร้อยละ 5 เรื่องพื้นที่สีเขียวปีที่ 5 เรื่องสาธารณูปการผสมผสานเปลี่ยนปรับปรก และเรื่องพื้นที่สีเขียวรูปธรรม ซึ่งในขั้นตอนที่ 7 นี้ จะอยู่ในบทที่ 5 ช่วงการออกแบบ การสรุปฉากทัศน์แห่งอนาคตจากวิธีการออกแบบภาพแห่งอนาคตโดยการสร้างภาพจำลองเสมือนจริง (ภาพ 3D) นั้นเอง

ส่วนที่ 2 ช่วงการออกแบบภาพสรุปฉากทัศน์แห่งอนาคตจากวิธีการออกแบบภาพแห่งอนาคตโดยการสร้างภาพจำลองเสมือนจริง (ภาพ 3D)

1) ภาพจำลองเสมือนจริง (ภาพ 3D) เรื่อง ภาพอนาคตพื้นที่สีเขียวร้อยละ 10

เนื่องด้วยการศึกษาพบว่าพื้นที่สีเขียวภายในวัดป่าในที่นี้แบ่งออกเป็น 6 ประเภท ตามคุณลักษณะและการใช้ประโยชน์ แต่ในที่นี้จะใช้เพียง 3 ประเภทเท่านั้น ซึ่งจะไม่มีกรออกแบบพื้นที่สีเขียวที่ยังไม่มีการใช้ประโยชน์ ซึ่งภายในวัดป่าเปรียบเสมือน พื้นที่สีเขียวที่รกร้าง และจะไม่มีกรออกแบบพื้นที่สีเขียวเพื่อเศรษฐกิจของชุมชน ซึ่งวัดป่าเปรียบเสมือน พื้นที่สีเขียวในเขตกัลปนา ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ไม่ได้มีการโอนกรรมสิทธิ์แก่วัด รวมถึงพื้นที่สีเขียวที่เป็นร้วยาวตามแนวสาธารณูปการ

ซึ่งวัดป่าเปรียบเสมือน พื้นที่สีเขียวเชื่อมต่อเขตต่าง ๆ ทั้ง เขตพุทธาวาส เขตสังฆาวาส เขตที่ปรก เขต
 ธรณีสงฆ์ โดยพื้นที่สีเขียว 3 ประเภทจะมี 4 พื้นที่สีเขียวที่จะนำมาออกแบบและแบ่งภาพอนาคตพื้นที่
 สีเขียว โดยเริ่มจากช่วงเวลาระยะ 1-5 ปี จะมีการเพิ่มพื้นที่สีเขียวร้อยละ 10 ของพื้นที่เขตต่าง ๆ
 ภายในวัด (เขตพุทธาวาส เขตสังฆาวาส เขตธรณีสงฆ์ เขตที่ปรก) ดังนี้

- (1) พื้นที่สีเขียวสาธารณะ ซึ่งวัดป่าเปรียบเสมือน พื้นที่สีเขียวในเขตธรณีสงฆ์ ร้อยละ 1
- (2) พื้นที่สีเขียวอรรถประโยชน์ ประกอบด้วย
  - (2.1) พื้นที่สีเขียวส่วนบุคคล ซึ่งวัดป่าเปรียบเสมือน พื้นที่สีเขียวในเขตสังฆาวาส ร้อยละ 1
  - (2.2) พื้นที่สีเขียวในสถาบัน ซึ่งวัดป่าเปรียบเสมือน พื้นที่สีเขียวในเขตพุทธาวาส ร้อยละ 3
- (3) พื้นที่สีเขียวธรรมชาติ ซึ่งวัดป่าเปรียบเสมือน พื้นที่สีเขียวที่เป็นพื้นที่ขยายตัวของเขตที่ปรก
 สู่เขตสังฆาวาส ร้อยละ 5

ช่วงเวลาระยะ 6-10 ปี จะมีการเพิ่มพื้นที่สีเขียวร้อยละ 20 ของพื้นที่สีเขียวที่ขยายตัวในเขต
 ต่าง ๆ ภายในวัดในช่วง 1-5 ปี ซึ่งเท่ากับพื้นที่สีเขียวจะเพิ่มขึ้นอีกเป็นร้อยละ 12 แบ่งพื้นที่ ดังนี้

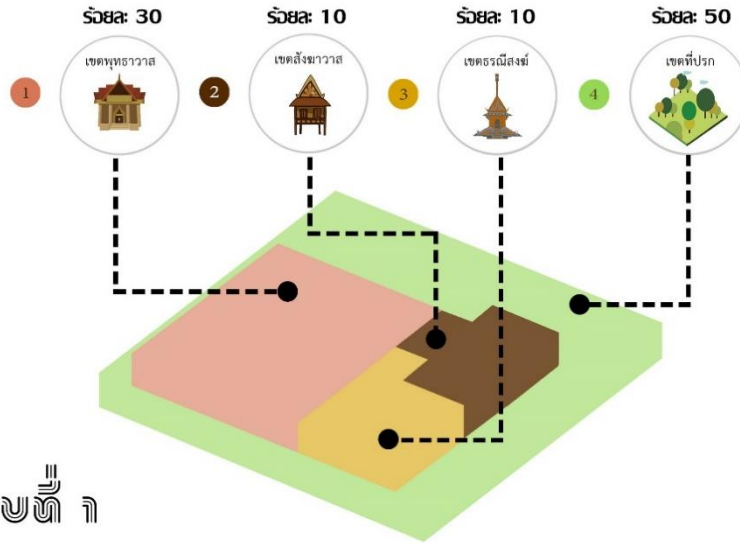
- (1) พื้นที่สีเขียวสาธารณะ ซึ่งวัดป่าเปรียบเสมือน พื้นที่สีเขียวในเขตธรณีสงฆ์ ร้อยละ 2
- (2) พื้นที่สีเขียวอรรถประโยชน์ ประกอบด้วย
  - (2.1) พื้นที่สีเขียวส่วนบุคคล ซึ่งวัดป่าเปรียบเสมือน พื้นที่สีเขียวในเขตสังฆาวาส ร้อยละ 2
  - (2.2) พื้นที่สีเขียวในสถาบัน ซึ่งวัดป่าเปรียบเสมือน พื้นที่สีเขียวในเขตพุทธาวาส ร้อยละ 3
- (3) พื้นที่สีเขียวธรรมชาติ ซึ่งวัดป่าเปรียบเสมือน พื้นที่สีเขียวที่เป็นพื้นที่ขยายตัวของเขตที่ปรก
 สู่เขตสังฆาวาส ร้อยละ 5

ช่วงเวลาระยะ 11-20 ปี จะมีการเพิ่มพื้นที่สีเขียวร้อยละ 30 ของพื้นที่สีเขียวที่ขยายตัวใน
 เขตต่าง ๆ ภายในวัดในช่วง 6-10 ปี ซึ่งเท่ากับพื้นที่สีเขียวจะเพิ่มขึ้นอีกเป็นร้อยละ 15.6 หรือ
 ประมาณร้อยละ 16 แบ่งพื้นที่ ดังนี้

- (1) พื้นที่สีเขียวสาธารณะ ซึ่งวัดป่าเปรียบเสมือน พื้นที่สีเขียวในเขตธรณีสงฆ์ ร้อยละ 3
- (2) พื้นที่สีเขียวอรรถประโยชน์ ประกอบด้วย
  - (2.1) พื้นที่สีเขียวส่วนบุคคล ซึ่งวัดป่าเปรียบเสมือน พื้นที่สีเขียวในเขตสังฆาวาส ร้อยละ 3
  - (2.2) พื้นที่สีเขียวในสถาบัน ซึ่งวัดป่าเปรียบเสมือน พื้นที่สีเขียวในเขตพุทธาวาส ร้อยละ 4
- (3) พื้นที่สีเขียวธรรมชาติ ซึ่งวัดป่าเปรียบเสมือน พื้นที่สีเขียวที่เป็นพื้นที่ขยายตัวของเขตที่ปรก
 สู่เขตสังฆาวาส ร้อยละ 6

ช่วงเวลาระยะ 20 ปี คือการคงปริมาณพื้นที่สีเขียวร้อยละ 30 ของพื้นที่สีเขียวที่ขยายตัวใน
 เขตต่าง ๆ ภายในวัดในช่วง 11-20 ปี

ดังนั้นฉากทัศน์นี้จึงมีการออกแบบภาพตั้งข้อมูลข้างต้นและมีการออกแบบตามลักษณะการ
 วางผังวัดป่า 5 รูปแบบ โดยฉากทัศน์นี้มีชื่อว่าภาพอนาคตพื้นที่สีเขียวร้อยละ 10 ดังนี้

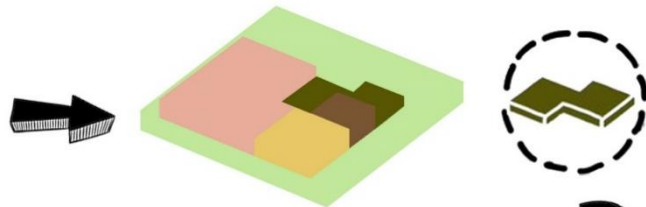

รูปแบบที่ 1

ช่วงเวลามาตรฐาน: 1-5 ปี

มีการเพิ่มพื้นที่สีเขียวร้อยละ 10 ของพื้นที่เขตต่าง ๆ ภายในวัด (เขตพุทธาวาส เขตสังฆาวาส เขตธรรมสังฆ เขตที่ปรก) ดังนี้

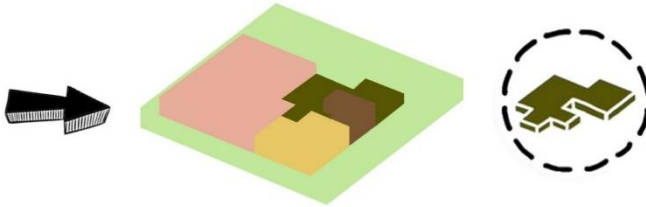
- (1) พื้นที่สีเขียวสาธารณะ ซึ่งวัดป่าเปรียบเสมือนพื้นที่สีเขียวในเขตธรรมสังฆ ร้อยละ 1
- (2) พื้นที่สีเขียวอรรถประโยชน์ ประกอบด้วย
  - (2.1) พื้นที่สีเขียวส่วนบุคคล ซึ่งวัดป่าเปรียบเสมือนพื้นที่สีเขียวในเขตสังฆาวาส ร้อยละ 1
  - (2.2) พื้นที่สีเขียวในสถาบัน ซึ่งวัดป่าเปรียบเสมือนพื้นที่สีเขียวในเขตพุทธาวาส ร้อยละ 3
- (3) พื้นที่สีเขียวธรรมชาติ ซึ่งวัดป่าเปรียบเสมือนพื้นที่ขยายตัวเขตที่ปรกสู่เขตสังฆาวาส ร้อยละ 5

ช่วงเวลามาตรฐาน: 6-10 ปี

มีการเพิ่มพื้นที่สีเขียวร้อยละ 20 ของพื้นที่สีเขียวที่ขยายตัวในเขตต่าง ๆ ภายในวัดในช่วงเวลาภาคระยะ 1-5 ปี ซึ่งเท่ากับพื้นที่สีเขียวจะเพิ่มขึ้นอีกเป็นร้อยละ 12 แบ่งพื้นที่ ดังนี้

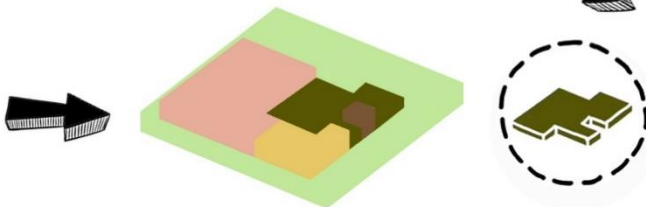
- (1) พื้นที่สีเขียวสาธารณะ ซึ่งวัดป่าเปรียบเสมือนพื้นที่สีเขียวในเขตธรรมสังฆ ร้อยละ 2
- (2) พื้นที่สีเขียวอรรถประโยชน์ ประกอบด้วย
  - (2.1) พื้นที่สีเขียวส่วนบุคคล ซึ่งวัดป่าเปรียบเสมือนพื้นที่สีเขียวในเขตสังฆาวาส ร้อยละ 2
  - (2.2) พื้นที่สีเขียวในสถาบัน ซึ่งวัดป่าเปรียบเสมือนพื้นที่สีเขียวในเขตพุทธาวาส ร้อยละ 3
- (3) พื้นที่สีเขียวธรรมชาติ ซึ่งวัดป่าเปรียบเสมือนพื้นที่ขยายตัวเขตที่ปรกสู่เขตสังฆาวาส ร้อยละ 5

ช่วงเวลามาตรฐาน: 11-20 ปี

มีการเพิ่มพื้นที่สีเขียวร้อยละ 30 ของพื้นที่สีเขียวที่ขยายตัวในเขตต่าง ๆ ภายในวัดในช่วงเวลาภาคระยะ 6-10 ปี ซึ่งเท่ากับพื้นที่สีเขียวจะเพิ่มขึ้นอีกเป็นร้อยละ 15.6 หรือประมาณร้อยละ 16 แบ่งพื้นที่ ดังนี้

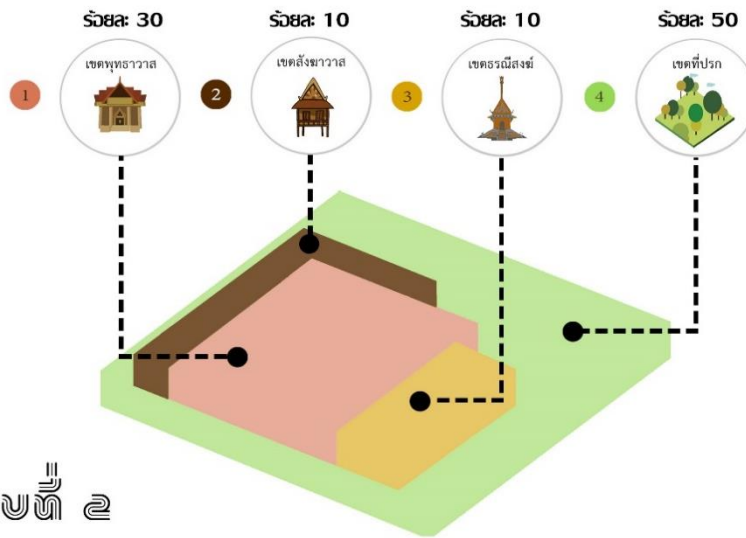
- (1) พื้นที่สีเขียวสาธารณะ ซึ่งวัดป่าเปรียบเสมือนพื้นที่สีเขียวในเขตธรรมสังฆ ร้อยละ 3
- (2) พื้นที่สีเขียวอรรถประโยชน์ ประกอบด้วย
  - (2.1) พื้นที่สีเขียวส่วนบุคคล ซึ่งวัดป่าเปรียบเสมือนพื้นที่สีเขียวในเขตสังฆาวาส ร้อยละ 3
  - (2.2) พื้นที่สีเขียวในสถาบัน ซึ่งวัดป่าเปรียบเสมือนพื้นที่สีเขียวในเขตพุทธาวาส ร้อยละ 4
- (3) พื้นที่สีเขียวธรรมชาติ ซึ่งวัดป่าเปรียบเสมือนพื้นที่ขยายตัวเขตที่ปรกสู่เขตสังฆาวาส ร้อยละ 6

*หมายเหตุ: ช่วงเวลาภาคระยะ 20 ปี คือการคงปริมาณพื้นที่สีเขียวร้อยละ 30 ของพื้นที่สีเขียวที่ขยายตัวในเขตต่าง ๆ ภายในวัดในช่วงเวลาภาคระยะ 11-20 ปี

ภาพที่ 113 ภาพอนาคตพื้นที่สีเขียวร้อยละ 10

ที่มา: ผู้วิจัย, 2566

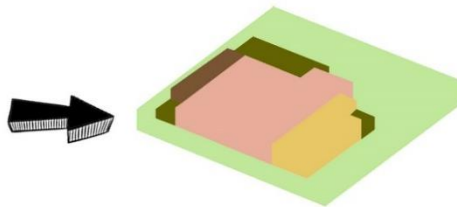

รูปแบบที่ ๑

ช่วงเวลานาถตรหะ: 1-5 ปี .....

มีการเพิ่มพื้นที่สิเี่ยวร้อยละ 10 ของพื้นที่เขตต่าง ๆ ภายในวัด (เขตพุทธาวาส เขตสังฆาวาส เขตธรณีสงฆ์ เขตที่ปรก) ดังนี้

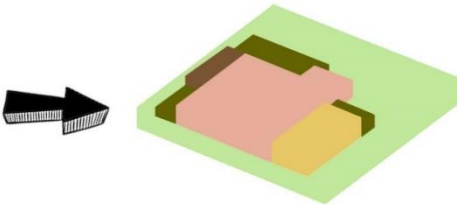
- (1) พื้นที่สิเี่ยวสาธารณะ ซึ่งวัดป่าเปรียบเสมือนพื้นที่สิเี่ยวในเขตธรณีสงฆ์ ร้อยละ 1
- (2) พื้นที่สิเี่ยวอรรถประโยชน์ ประกอบด้วย
  - (2.1) พื้นที่สิเี่ยวส่วนบุคคล ซึ่งวัดป่าเปรียบเสมือนพื้นที่สิเี่ยวในเขตสังฆาวาส ร้อยละ 1
  - (2.2) พื้นที่สิเี่ยวในสถาบัน ซึ่งวัดป่าเปรียบเสมือนพื้นที่สิเี่ยวในเขตพุทธาวาส ร้อยละ 3
- (3) พื้นที่สิเี่ยวธรรมชาติ ซึ่งวัดป่าเปรียบเสมือนพื้นที่ขยายตัวเขตที่ปรกเขตสังฆาวาส ร้อยละ 5

ช่วงเวลานาถตรหะ: 6-10 ปี

มีการเพิ่มพื้นที่สิเี่ยวร้อยละ 20 ของพื้นที่สิเี่ยวที่ขยายตัวในเขตต่าง ๆ ภายในวัดในช่วงเวลานาถตรหะ 1-5 ปี ซึ่งเท่ากับพื้นที่สิเี่ยวจะเพิ่มขึ้นอีกเป็นร้อยละ 12 แบ่งพื้นที่ ดังนี้

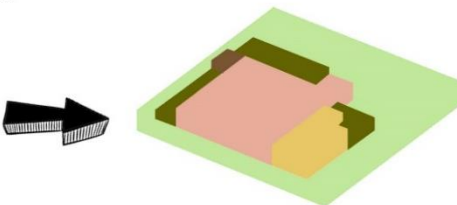
- (1) พื้นที่สิเี่ยวสาธารณะ ซึ่งวัดป่าเปรียบเสมือนพื้นที่สิเี่ยวในเขตธรณีสงฆ์ ร้อยละ 2
- (2) พื้นที่สิเี่ยวอรรถประโยชน์ ประกอบด้วย
  - (2.1) พื้นที่สิเี่ยวส่วนบุคคล ซึ่งวัดป่าเปรียบเสมือนพื้นที่สิเี่ยวในเขตสังฆาวาส ร้อยละ 2
  - (2.2) พื้นที่สิเี่ยวในสถาบัน ซึ่งวัดป่าเปรียบเสมือนพื้นที่สิเี่ยวในเขตพุทธาวาส ร้อยละ 3
- (3) พื้นที่สิเี่ยวธรรมชาติ ซึ่งวัดป่าเปรียบเสมือนพื้นที่ขยายตัวเขตที่ปรกเขตสังฆาวาส ร้อยละ 5

ช่วงเวลานาถตรหะ: 11-20 ปี

มีการเพิ่มพื้นที่สิเี่ยวร้อยละ 30 ของพื้นที่สิเี่ยวที่ขยายตัวในเขตต่าง ๆ ภายในวัดในช่วงเวลานาถตรหะ 6-10 ปี ซึ่งเท่ากับพื้นที่สิเี่ยวจะเพิ่มขึ้นอีกเป็นร้อยละ 15.6 หรือประมาณร้อยละ 16 แบ่งพื้นที่ ดังนี้

- (1) พื้นที่สิเี่ยวสาธารณะ ซึ่งวัดป่าเปรียบเสมือนพื้นที่สิเี่ยวในเขตธรณีสงฆ์ ร้อยละ 3
- (2) พื้นที่สิเี่ยวอรรถประโยชน์ ประกอบด้วย
  - (2.1) พื้นที่สิเี่ยวส่วนบุคคล ซึ่งวัดป่าเปรียบเสมือนพื้นที่สิเี่ยวในเขตสังฆาวาส ร้อยละ 3
  - (2.2) พื้นที่สิเี่ยวในสถาบัน ซึ่งวัดป่าเปรียบเสมือนพื้นที่สิเี่ยวในเขตพุทธาวาส ร้อยละ 4
- (3) พื้นที่สิเี่ยวธรรมชาติ ซึ่งวัดป่าเปรียบเสมือนพื้นที่ขยายตัวเขตที่ปรกเขตสังฆาวาส ร้อยละ 6

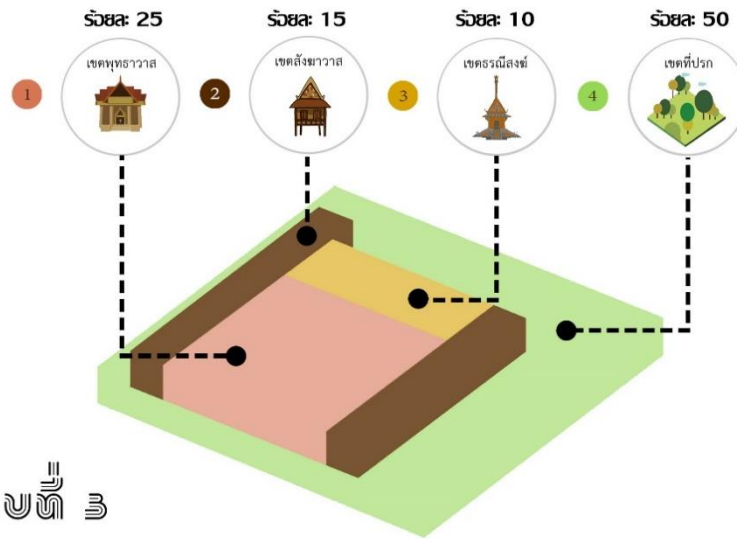

*หมายเหตุ: ช่วงเวลานาถตรหะ 20 ปี คือการคงปริมาณพื้นที่สิเี่ยวร้อยละ 30 ของพื้นที่สิเี่ยวที่ขยายตัวในเขตต่าง ๆ ภายในวัดในช่วงเวลานาถตรหะ 11-20 ปี

ภาพที่ 113 ภาพขนาดตพื้นที่สิเี่ยวร้อยละ 10 (ต่อ)

ที่มา: ผู้วิจัย, 2566

รูปแบบที่ 3

ช่วงเวลานาถระยะ: 1-5 ปี .....

มีการเพิ่มพื้นที่สีเขียวร้อยละ 10 ของพื้นที่เขตต่าง ๆ ภายในวัด (เขตพุทธาวาส เขตสังฆาวาส เขตธรณีสงฆ์ เขตที่ปรก) ดังนี้

- (1) พื้นที่สีเขียวสาธารณะ ซึ่งวัดป่าเปรียบเสมือนพื้นที่สีเขียวในเขตธรณีสงฆ์ ร้อยละ 1

- (2) พื้นที่สีเขียวรกรงประโยชน์ ประกอบด้วย

(2.1) พื้นที่สีเขียวส่วนบุคคล ซึ่งวัดป่าเปรียบเสมือน

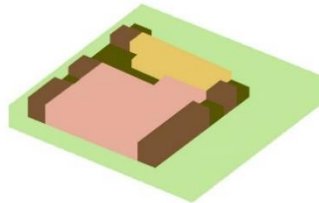
พื้นที่สีเขียวในเขตสังฆาวาส ร้อยละ 1

(2.2) พื้นที่สีเขียวในสถาบัน ซึ่งวัดป่าเปรียบเสมือน

พื้นที่สีเขียวในเขตพุทธาวาส ร้อยละ 3

- (3) พื้นที่สีเขียวธรรมชาติ ซึ่งวัดป่าเปรียบเสมือน

พื้นที่ขยายตัวเขตที่ปรกสู่เขตสังฆาวาส ร้อยละ 5

ช่วงเวลานาถระยะ: 6-10 ปี

มีการเพิ่มพื้นที่สีเขียวร้อยละ 20 ของพื้นที่สีเขียวที่ขยายตัวในเขตต่าง ๆ ภายในวัดในช่วงเวลานาถระยะ 1-5 ปี ซึ่งเท่ากับพื้นที่สีเขียวจะเพิ่มขึ้นอีกเป็นร้อยละ 12 แบ่งพื้นที่ ดังนี้

- (1) พื้นที่สีเขียวสาธารณะ ซึ่งวัดป่าเปรียบเสมือน

พื้นที่สีเขียวในเขตธรณีสงฆ์ ร้อยละ 2

- (2) พื้นที่สีเขียวรกรงประโยชน์ ประกอบด้วย

(2.1) พื้นที่สีเขียวส่วนบุคคล ซึ่งวัดป่าเปรียบเสมือน

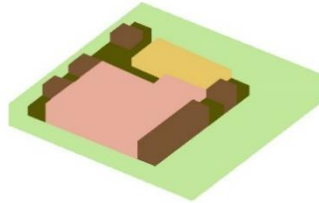
พื้นที่สีเขียวในเขตสังฆาวาส ร้อยละ 2

(2.2) พื้นที่สีเขียวในสถาบัน ซึ่งวัดป่าเปรียบเสมือน

พื้นที่สีเขียวในเขตพุทธาวาส ร้อยละ 3

- (3) พื้นที่สีเขียวธรรมชาติ ซึ่งวัดป่าเปรียบเสมือน

พื้นที่ขยายตัวเขตที่ปรกสู่เขตสังฆาวาส ร้อยละ 5

ช่วงเวลานาถระยะ: 11-20 ปี

มีการเพิ่มพื้นที่สีเขียวร้อยละ 30 ของพื้นที่สีเขียวที่ขยายตัวในเขตต่าง ๆ ภายในวัดช่วงเวลานาถระยะ 6-10 ปี ซึ่งเท่ากับพื้นที่สีเขียวจะเพิ่มขึ้นอีกเป็นร้อยละ 15.6 หรือประมาณร้อยละ 16 แบ่งพื้นที่ ดังนี้

- (1) พื้นที่สีเขียวสาธารณะ ซึ่งวัดป่าเปรียบเสมือน

พื้นที่สีเขียวในเขตธรณีสงฆ์ ร้อยละ 3

- (2) พื้นที่สีเขียวรกรงประโยชน์ ประกอบด้วย

(2.1) พื้นที่สีเขียวส่วนบุคคล ซึ่งวัดป่าเปรียบเสมือน

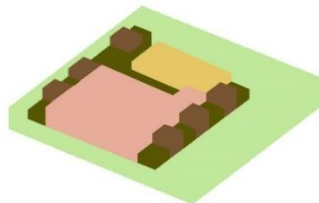
พื้นที่สีเขียวในเขตสังฆาวาส ร้อยละ 3

(2.2) พื้นที่สีเขียวในสถาบัน ซึ่งวัดป่าเปรียบเสมือน

พื้นที่สีเขียวในเขตพุทธาวาส ร้อยละ 4

- (3) พื้นที่สีเขียวธรรมชาติ ซึ่งวัดป่าเปรียบเสมือน

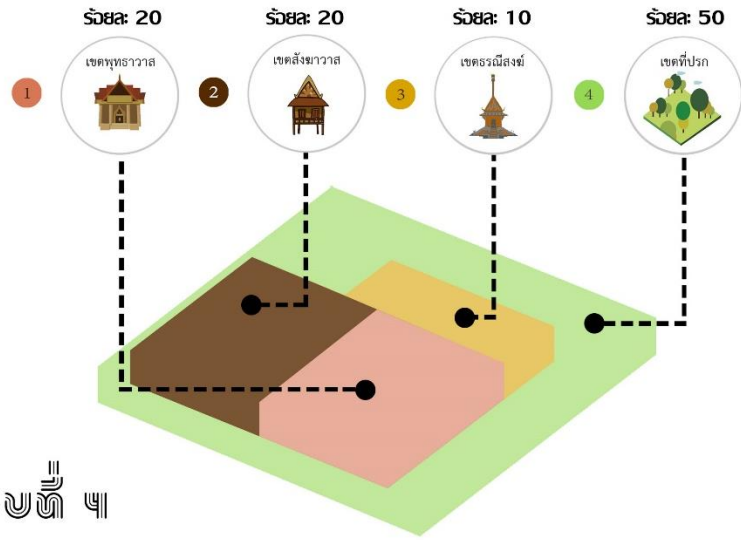
พื้นที่ขยายตัวเขตที่ปรกสู่เขตสังฆาวาส ร้อยละ 6

*หมายเหตุ: ช่วงเวลานาถระยะ 20 ปี คือการคงปริมาณพื้นที่สีเขียวร้อยละ 30 ของพื้นที่สีเขียวที่ขยายตัวในเขตต่าง ๆ ภายในวัดในช่วงเวลานาถระยะ 11-20 ปี

ภาพที่ 113 ภาพอนาคตพื้นที่สีเขียวร้อยละ 10 (ต่อ)

ที่มา: ผู้วิจัย, 2566

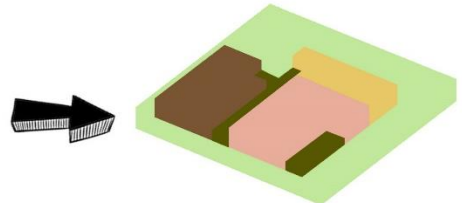

รูปแบบที่ ๓

ช่วงเวลานาถศระย: 1-5 ปี .....

มีการเพิ่มพื้นที่สีเขียวร้อยละ 10 ของพื้นที่เขตต่าง ๆ ภายในวัด (เขตพุทธาวาส เขตสังฆาวาส เขตธรณีสงฆ์ เขตที่ปรก) ดังนี้

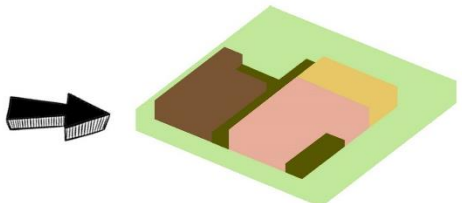
- (1) พื้นที่สีเขียวสาธารณะ ซึ่งวัดป่าเปรียบเสมือนพื้นที่สีเขียวในเขตธรณีสงฆ์ ร้อยละ 1
- (2) พื้นที่สีเขียวอรลประโยชน์ ประกอบด้วย
  - (2.1) พื้นที่สีเขียวส่วนบุคคล ซึ่งวัดป่าเปรียบเสมือนพื้นที่สีเขียวในเขตสังฆาวาส ร้อยละ 1
  - (2.2) พื้นที่สีเขียวในสถาบัน ซึ่งวัดป่าเปรียบเสมือนพื้นที่สีเขียวในเขตพุทธาวาส ร้อยละ 3
- (3) พื้นที่สีเขียวธรรมชาติ ซึ่งวัดป่าเปรียบเสมือนพื้นที่ขยายตัวเขตที่ปรกสู่เขตสังฆาวาส ร้อยละ 5

ช่วงเวลานาถศระย: 6-10 ปี

มีการเพิ่มพื้นที่สีเขียวร้อยละ 20 ของพื้นที่สีเขียวที่ขยายตัวในเขตต่าง ๆ ภายในวัดในช่วงเวลานาถศระย 1-5 ปี ซึ่งเท่ากับพื้นที่สีเขียวจะเพิ่มขึ้นอีกเป็นร้อยละ 12 แบ่งพื้นที่ ดังนี้

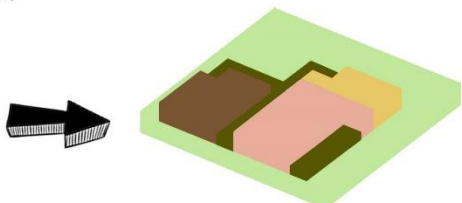
- (1) พื้นที่สีเขียวสาธารณะ ซึ่งวัดป่าเปรียบเสมือนพื้นที่สีเขียวในเขตธรณีสงฆ์ ร้อยละ 2
- (2) พื้นที่สีเขียวอรลประโยชน์ ประกอบด้วย
  - (2.1) พื้นที่สีเขียวส่วนบุคคล ซึ่งวัดป่าเปรียบเสมือนพื้นที่สีเขียวในเขตสังฆาวาส ร้อยละ 2
  - (2.2) พื้นที่สีเขียวในสถาบัน ซึ่งวัดป่าเปรียบเสมือนพื้นที่สีเขียวในเขตพุทธาวาส ร้อยละ 3
- (3) พื้นที่สีเขียวธรรมชาติ ซึ่งวัดป่าเปรียบเสมือนพื้นที่ขยายตัวเขตที่ปรกสู่เขตสังฆาวาส ร้อยละ 5

ช่วงเวลานาถศระย: 11-20 ปี

มีการเพิ่มพื้นที่สีเขียวร้อยละ 30 ของพื้นที่สีเขียวที่ขยายตัวในเขตต่าง ๆ ภายในวัดช่วงเวลานาถศระย 6-10 ปี ซึ่งเท่ากับพื้นที่สีเขียวจะเพิ่มขึ้นอีกเป็นร้อยละ 15.6 หรือประมาณร้อยละ 16 แบ่งพื้นที่ ดังนี้

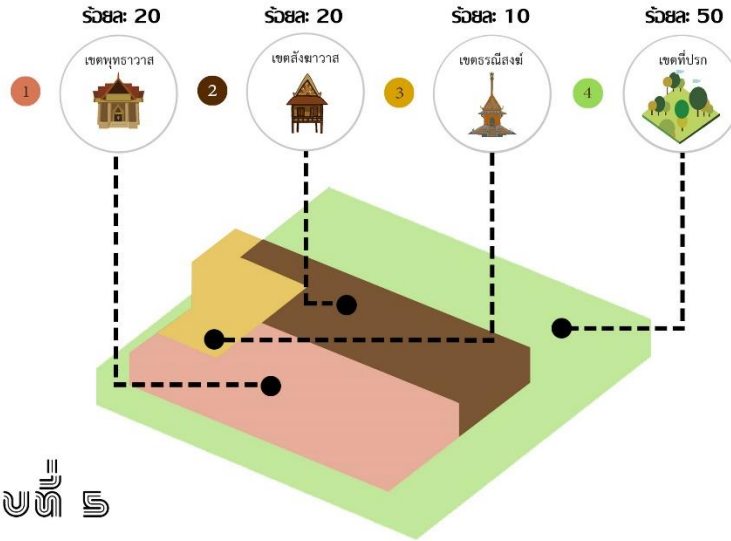
- (1) พื้นที่สีเขียวสาธารณะ ซึ่งวัดป่าเปรียบเสมือนพื้นที่สีเขียวในเขตธรณีสงฆ์ ร้อยละ 3
- (2) พื้นที่สีเขียวอรลประโยชน์ ประกอบด้วย
  - (2.1) พื้นที่สีเขียวส่วนบุคคล ซึ่งวัดป่าเปรียบเสมือนพื้นที่สีเขียวในเขตสังฆาวาส ร้อยละ 3
  - (2.2) พื้นที่สีเขียวในสถาบัน ซึ่งวัดป่าเปรียบเสมือนพื้นที่สีเขียวในเขตพุทธาวาส ร้อยละ 4
- (3) พื้นที่สีเขียวธรรมชาติ ซึ่งวัดป่าเปรียบเสมือนพื้นที่ขยายตัวเขตที่ปรกสู่เขตสังฆาวาส ร้อยละ 6

*หมายเหตุ: ช่วงเวลานาถศระย 20 ปี คือการคงปริมาณพื้นที่สีเขียวร้อยละ 30 ของพื้นที่สีเขียวที่ขยายตัวในเขตต่าง ๆ ภายในวัดในช่วงเวลานาถศระย 11-20 ปี

ภาพที่ 113 ภาพขนาดพื้นที่สีเขียวร้อยละ 10 (ต่อ)

ที่มา: ผู้วิจัย, 2566

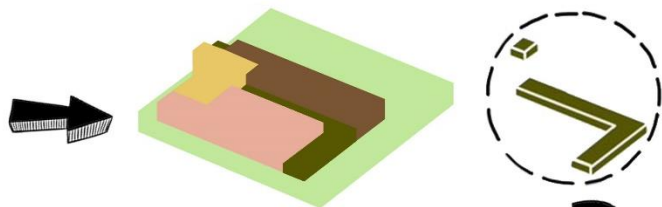
รูปแบบที่ ๕

ช่วงเวลาภาคตรุษ: 1-5 ปี .....

มีการเพิ่มพื้นที่สีเขียวร้อยละ 10 ของพื้นที่เขตต่าง ๆ ภายในวัด

(เขตพุทธาวาส เขตสังฆาวาส เขตธรณีสงฆ์ เขตที่ปรก) ดังนี้

- (1) พื้นที่สีเขียวสาธารณะ ซึ่งวัดป่าเปรียบเสมือนพื้นที่สีเขียวในเขตธรณีสงฆ์ ร้อยละ 1
- (2) พื้นที่สีเขียวรกรงประโยชน์ ประกอบด้วย
  - (2.1) พื้นที่สีเขียวส่วนบุคคล ซึ่งวัดป่าเปรียบเสมือนพื้นที่สีเขียวในเขตสังฆาวาส ร้อยละ 1
  - (2.2) พื้นที่สีเขียวในสถาบัน ซึ่งวัดป่าเปรียบเสมือนพื้นที่สีเขียวในเขตพุทธาวาส ร้อยละ 3
- (3) พื้นที่สีเขียวธรรมชาติ ซึ่งวัดป่าเปรียบเสมือนพื้นที่ขยายตัวเขตที่ปรกสู่เขตสังฆาวาส ร้อยละ 5

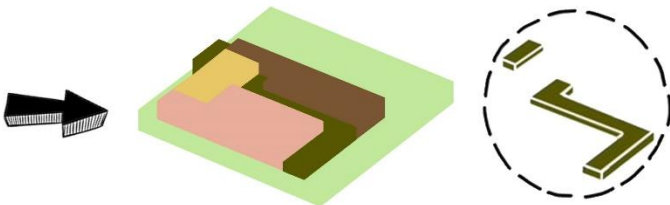
ช่วงเวลาภาคตรุษ: 6-10 ปี

มีการเพิ่มพื้นที่สีเขียวร้อยละ 20 ของพื้นที่สีเขียวที่ขยายตัวใน

เขตต่าง ๆ ภายในวัดในช่วงเวลาภาคตรุษ 6-10 ปี ซึ่งเท่ากับ

พื้นที่สีเขียวจะเพิ่มขึ้นอีกเป็นร้อยละ 12 แบ่งพื้นที่ ดังนี้

- (1) พื้นที่สีเขียวสาธารณะ ซึ่งวัดป่าเปรียบเสมือนพื้นที่สีเขียวในเขตธรณีสงฆ์ ร้อยละ 2
- (2) พื้นที่สีเขียวรกรงประโยชน์ ประกอบด้วย
  - (2.1) พื้นที่สีเขียวส่วนบุคคล ซึ่งวัดป่าเปรียบเสมือนพื้นที่สีเขียวในเขตสังฆาวาส ร้อยละ 2
  - (2.2) พื้นที่สีเขียวในสถาบัน ซึ่งวัดป่าเปรียบเสมือนพื้นที่สีเขียวในเขตพุทธาวาส ร้อยละ 3
- (3) พื้นที่สีเขียวธรรมชาติ ซึ่งวัดป่าเปรียบเสมือนพื้นที่ขยายตัวเขตที่ปรกสู่เขตสังฆาวาส ร้อยละ 5

ช่วงเวลาภาคตรุษ: 11-20 ปี

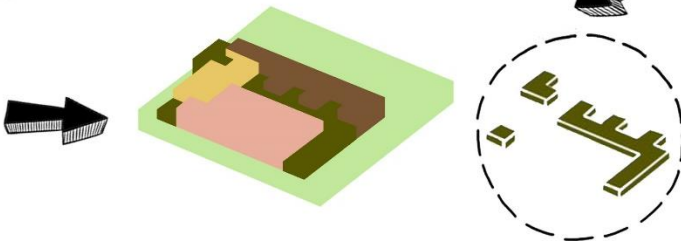
มีการเพิ่มพื้นที่สีเขียวร้อยละ 30 ของพื้นที่สีเขียวที่ขยายตัวใน

เขตต่าง ๆ ภายในวัดช่วงเวลาภาคตรุษ 6-10 ปี ซึ่งเท่ากับ

พื้นที่สีเขียวจะเพิ่มขึ้นอีกเป็นร้อยละ 15.6 หรือประมาณ

ร้อยละ 16 แบ่งพื้นที่ ดังนี้

- (1) พื้นที่สีเขียวสาธารณะ ซึ่งวัดป่าเปรียบเสมือนพื้นที่สีเขียวในเขตธรณีสงฆ์ ร้อยละ 3
- (2) พื้นที่สีเขียวรกรงประโยชน์ ประกอบด้วย
  - (2.1) พื้นที่สีเขียวส่วนบุคคล ซึ่งวัดป่าเปรียบเสมือนพื้นที่สีเขียวในเขตสังฆาวาส ร้อยละ 3
  - (2.2) พื้นที่สีเขียวในสถาบัน ซึ่งวัดป่าเปรียบเสมือนพื้นที่สีเขียวในเขตพุทธาวาส ร้อยละ 4
- (3) พื้นที่สีเขียวธรรมชาติ ซึ่งวัดป่าเปรียบเสมือนพื้นที่ขยายตัวเขตที่ปรกสู่เขตสังฆาวาส ร้อยละ 6

*หมายเหตุ: ช่วงเวลาภาคตรุษ 20 ปี คือการคงปริมาณพื้นที่สีเขียวร้อยละ 30 ของพื้นที่สีเขียวที่ขยายตัวในเขตต่าง ๆ ภายในวัดในช่วงเวลาภาคตรุษ 11-20 ปี

ภาพที่ 113 ภาพขนาดพื้นที่สีเขียวร้อยละ 10 (ต่อ)

ที่มา: ผู้วิจัย, 2566

2) ภาพจำลองเสมือนจริง (ภาพ 3D) เรื่อง พื้นที่สีเขียวปีที่ 5

ฉากทัศน์นี้คือการสร้างภาพที่แสดงให้เห็นถึงประเภท ชนิด ลักษณะของต้นไม้ต่าง ๆ ที่จะสนับสนุนส่งเสริมให้ปลูกและเป็นแนวทางในการเพิ่มพื้นที่สีเขียวภายในวัดป่า อีกทั้งยังมีความเกี่ยวข้องกับพุทธศาสนาเพื่อเป็นกุศโลบายในการเพิ่มพื้นที่สีเขียวอีกรูปแบบหนึ่ง ซึ่งผู้วิจัยมีแนวคิดนี้มาจากการบวชต้นไม้ ซึ่งเป็นกุศโลบายสร้างความศรัทธาในการดูแลต้นไม้ ป้องกันการตัดไม้ทำลายป่า แต่ในฉากทัศน์นี้คือกุศโลบายในการเพิ่มพื้นที่สีเขียวอีกรูปแบบหนึ่งดังที่กล่าวข้างต้น โดยได้แบ่งพรรณไม้ ดังนี้

ไม้ยืนต้น คือ พรรณไม้ที่มีขนาดใหญ่ มีอายุยืนหลายปี มีส่วนลำต้นหลักสูง มั่นคงแข็งแรง อาจมีเนื้อไม้หรือไม่มี มักมีการแตกกิ่งก้านสาขาที่ส่วนปลายยอดมากกว่าบริเวณ ส่วนโคนด้านล่าง โดยแบ่งออกเป็น 3 ขนาด ได้แก่

ไม้ยืนต้น ขนาดใหญ่ มีดังนี้

- (1) ต้นสาละอินเดีย ขยายพันธุ์โดย เพาะเมล็ด ทาบกิ่ง ตอนกิ่ง ตัดตา ลักษณะลำต้นเปล่าตรง ไม่ผลัดใบ มีความสูงได้ถึง 35 เมตร พบว่าแพร่พันธุ์ยากตามธรรมชาติ เนื่องจากจะให้ผลต่อเมื่อมีอายุ 30 ปี ขึ้นไป จึงทำให้เป็นต้นไม้ที่หายากในประเทศไทย มีประโยชน์คือ เนื้อไม้ใช้เป็นวัสดุก่อสร้าง ใช้ทำรูป ทางยา ยางต้นใช้เป็นยาฝาดสมาน เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนา เนื่องจากพระพุทธเจ้าทรงประสูติใต้ต้นสาละ และปรินิพพานใต้ต้นสาละ
- (2) ต้นเกด/ต้นราชายตน ขยายพันธุ์โดย เพาะเมล็ด ลักษณะลำต้นเปล่าค่อนข้างตรง มีความสูงประมาณ 12-25 เมตร เมื่อมีอายุครบ 5 ปี อาจมีความสูงประมาณ 5 เมตร พบมากตั้งแต่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ลงไป มีประโยชน์คือ ผลรับประทาน ทำให้ชุ่มคอ ลดอาการกระหายน้ำ ผลสุกเป็นผลไม้ เนื้อไม้ ต่อเรือและทำลูกสลักใช้ในกาต่อเรือ เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนา เมื่อพระพุทธเจ้าทรงประทับอยู่ที่ต้นจิก 7 วัน แล้วได้เสด็จไปทรงประทับต่อใต้ต้นเกดอีก 7 วัน
- (3) ต้นบุนนาค ขยายพันธุ์โดย เพาะเมล็ด ลักษณะลำต้นเปล่า เจริญเติบโตช้า เมื่อโตมีความสูงประมาณ 15-30 เมตร เมื่อมีอายุครบ 5 ปี อาจมีความสูงประมาณ 3 เมตร พบขึ้นเองตามธรรมชาติในป่าดิบชื้นในภาคเหนือและภาคใต้ มีประโยชน์คือ ราก แก้วลมในลำไส้ กระพี้ ขับเสมหะในคอ ไม้เหนียวแข็ง ทนทาน ใช้ทำหมอนรองรถไฟ ก่อสร้าง ต่อเรือ ทำพานท้ายและรางปืน และด้ามร่ม ใบ พอกแผลสด เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนา ในพระไตรปิฎกหัวข้อคิริพุนนาคิยเถราปทาน ได้กล่าวถึง ผลแห่งการถวายดอกบุนนาคบูชาของพระคิริพุนนาคิยเถระ
- (4) ต้นหว่า ขยายพันธุ์โดย เพาะเมล็ด นก ค้างคาวกินผลแล้วถ่ายมูล ลักษณะมีความสูงประมาณ 10-35 เมตร ซึ่งจัดเป็นต้นไม้ที่ใหญ่ให้ร่มเงา เปลือกไม้เรียบสีน้ำตาล เมื่อมี

อายุครบ 5 ปี อาจมีความสูงประมาณ 7 เมตร พบได้ทั่วไป โดยเฉพาะตามพื้นที่ชุ่มน้ำ ดินอุดมสมบูรณ์หรือพื้นที่ใกล้แหล่งน้ำ มีประโยชน์คือ เปลือกต้นต้มน้ำดื่มรักษาบิด ใช้อมแก้ปากเปื่อย ผลดิบแก้ท้องเสีย เมล็ดลดน้ำตาลในเลือด แก้ท้องเสีย ใช้ถอนพิษจาก การกินเมล็ดแสงใจผลสุกเป็นผลไม้ ใช้เตรียมน้ำปานะ เนื้อไม้ใช้ทำสิ่งก่อสร้างที่อยู่ในที่ ร่ม เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนา เมื่อพระราชบิดาของเจ้าชายสิทธัตถะเสด็จไปทรงประกอบ พิธีแรกนาขวัญ ได้นำพระราชบุตรซึ่งมีอายุ 8 ขวบ ไปด้วยและให้ประทับอยู่ที่ต้นหว้า ใหญ่ บรรดาพระพี่เลี้ยง นางนม ต่างพากันไปดูพิธีแรกนาขวัญกันหมด พระกุมารจึงนั่งสมาธิ และบรรลุถึงปฐมฌาน เป็นเหตุที่นามหัตถจริยยังนัก

- (5) ต้นกฤษณา ขยายพันธุ์โดย เพาะเมล็ด เพาะกล้า ลักษณะมีความสูงเฉลี่ย 18-21 เมตร ใช้เวลาถึง 20-30 ปีถึงมีกลิ่นหอม ปัจจุบันมีวิธีกระตุ้น อายุ 5-7 ปี ก็มีกลิ่นหอม เมื่อมีอายุครบ 5 ปี อาจมีความสูงประมาณ 10-15 เมตร พบขึ้นอยู่ในป่าดิบแล้ง และป่าดิบชื้นของประเทศไทย โดยพบอยู่จำนวน 3 ชนิด ได้แก่ *Aquilaria subintegra* พบเฉพาะภาคตะวันออก *A. malacensis* พบเฉพาะทางภาคใต้ที่มีความชื้นมาก และชนิด *A. crassna* พบทั้งในภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคเหนือ มีประโยชน์คือนอกกจากนำไปสกัดเครื่องหอม ส่วนใหญ่จะอยู่ในทางยา ซึ่งไม้กฤษณาเป็นเครื่องยาที่คนไทยรู้จักใช้มานานแล้วตั้งแต่บรรพบุรุษแล้ว และในตำรายาแผนโบราณของไทยล้วนแต่มีส่วนผสมของกฤษณาทั้งสิ้น เช่น ใช้บำบัดอาการปวดท้อง ท้องเสีย จุกเสียด แน่นหรือยาหอมที่เข้ากฤษณาก็มีอยู่หลายขนาน มีสรรพคุณ คือ ใช้แก้ลม วิงเวียนจุกเสียด หน้ามืดตาลาย คลื่นเหียน อ่อนเพลีย บำรุงหัวใจ ขับลมในกระเพาะลำไส้ บำบัดโรคปวดท้อง ท้องขึ้น ท้องเฟ้อ เป็นต้น เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนา เมื่อแรกประสูติ พระหัตถ์ขององค์ศาสดาข้างหนึ่งถือดอกบัวอีกข้างหนึ่งถือไม้กฤษณาทำให้เชือกกันมาแต่ครั้งโบราณกาลว่าไม้กฤษณา เป็นไม้มงคลป้องกันภูตผีปีศาจ

- (6) ต้นนิโครธ/ต้นไทรกร่าง ขยายพันธุ์โดย เพาะเมล็ด นก ค้างคาวกินผลแล้วถ่ายมูล ปักชำ ตอนกิ่ง ลักษณะมีความสูงประมาณ 10-30 เมตร แตกกิ่งก้านเป็นพืชพวงเดียวกันกับกร่าง มะเดื่อ ลำต้นจะเป็นพูพอน เมื่อมีอายุครบ 5 ปี อาจมีความสูงประมาณ 10 เมตร พบตามพื้นที่ที่ค่อนข้างชุ่มชื้น สามารถขึ้นได้ดีในดินทุกชนิด และสามารถอยู่ได้ในที่น้ำท่วมชั่วคราวได้ มีประโยชน์คือ เปลือกต้น ใช้แก้อาการท้องเดิน เมล็ดใช้เป็นยาเย็นและยาบำรุง ผลใช้รับประทาน เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนา ต้นนิโครธ แปลว่า ต้นไทร ตามพุทธประวัติกล่าวถึงตอนที่ 1 พระพุทธเจ้าทรงรับข้ามธุปายาสจากนางสุชาดาเมื่อพระพุทธองค์ได้ทรงบำเพ็ญเพียรทุกรกิริยาแล้วเสด็จไปประทับนั่งที่ควงไม้ขอพาลนิโครธ ทรงรับ

- ข้าวมธุปายาส ตอนที่ 2 เมื่อพระพุทธเจ้าได้ประทับอยู่ที่ต้นโพธิ์ 7 วันแล้วจึงได้ทรงย้ายไปประทับ ณ ต้นไทรนิโครธ เป็นเวลาอีก 7 วัน เป็นต้นไทรนิโครธชนิดใบกลม
- (7) ต้นโพธิ์ ขยายพันธุ์โดย เพาะเมล็ด นกกินผลแล้วถ่ายมูล ชำกิ่ง ลักษณะมีความสูงประมาณ 20-30 เมตร ตามกิ่งมีรากอากาศห้อยลงมา โคนต้นเป็นพุ่มขนาดใหญ่ เมื่อมีอายุครบ 5 ปี อาจมีความสูงประมาณ 5 เมตร พบได้ทั่วไปในทุกภาคส่วนมากพบภายในวัด มีประโยชน์คือ ใบอ่อนใช้รับประทานเป็นอาหาร ใช้เลี้ยงหนอนไหม นอกจากนี้ใบโพธิ์ยังมีคุณค่าทางโภชนาการซึ่งสามารถนำมาใช้ในสูตรอาหารในการทำปุ๋ยสัตว์ได้ และยังพบว่าใบมีปริมาณของโปรตีนและธาตุหินปูนสูงผลอ่อนใช้รับประทานเป็นอาหารได้ ใช้ปลูกเป็นไม้ประดับตามวัดวาอาราม เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนา เจ้าชายสิทธัตถะ ในระหว่างบำเพ็ญพรต เพื่อหาสัจธรรมได้ประทับนั่งที่โคนต้นโพธิ์ จนกระทั่งพระองค์ได้ตรัสรู้พระสัมมาสัมโพธิญาณ
- (8) ต้นตะเคียน ขยายพันธุ์โดย เพาะเมล็ด ลักษณะมีการเจริญเติบโตช้า สูงได้ถึง 40 เมตร เมื่อมีอายุครบ 5 ปี อาจมีความสูงประมาณ 6-7 เมตร พบเห็นได้มากในภาคกลาง ภาคเหนือ และภาคอีสาน มีประโยชน์คือ ไม้ต่อเรือ ทำเครื่องตกแต่งบ้าน และเครื่องมือใช้ในทางกลีกรรม ไม้สอยและทันทาน ทางยา แก่นมีรสขมอมหวาน เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนา ตามพุทธประวัติกล่าวว่า พระพุทธเจ้าจะทำยมกปาฏิหาริย์ ณ เมืองสาวัตถี ฝ่ายเดียรถีย์จะทำแข่งบ้าง โดยเตรียมมณฑลมีเสาศึ่งทำด้วยไม้ตะเคียนหลังคามุงด้วยดอกนิลอุบล
- (9) ต้นประดู่ลาย/ต้นประดู่แขก ขยายพันธุ์โดย เพาะเมล็ด ลักษณะเป็นพันธุ์ไม้อยู่ในกลุ่มพวกไม้พุ่ม ไม้ชิงชันของไทย มีความสูงประมาณ 10-25 เมตร เมื่อมีอายุครบ 5 ปี อาจมีความสูงประมาณ 10 เมตร พบขึ้นตามป่ากรังทั่วไปทุกภาค มีประโยชน์คือ ใช้ปลูกเป็นไม้ร่มเงา ไม้ริมทาง ทางยา เปลือกและเนื้อไม้มีรสขม รสร้อนฉุน รับประทานเป็นยากระตุ้นกำหนด ถ้าเป็นหญิงตั้งครรภ์กินจะทำให้แท้ง เป็นยาขับเสมหะ ลดไข้ ยาต้มของใบใช้รักษาโรคหนองใน เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนา ตามพุทธประวัติกล่าวว่าเมื่อพระพุทธเจ้ากลับจากเทศนาโปรดพระเจ้าสุทโธทนะพระราชบิดาแล้วได้พาพระอานนท์ พระราหุล พร้อมด้วยพระสงฆ์บริวารไปสู่กรุงราชคฤห์ ประทับยังสี่สพานวันคือ ป่าไม้ประดู่ลายหรือประดู่แขก
- (10) ต้นสมอ ขยายพันธุ์โดย เพาะเมล็ด ลักษณะไม้เลื้อยง่ายพุ่มใบไม้กรูกรังแต่เติบโตช้า มีความสูงประมาณ 20-30 เมตร เมื่อมีอายุครบ 5 ปี อาจมีความสูงประมาณ 4-4.5 เมตร พบตามป่าเบญจพรรณแล้งและชื้น ในทุกภาคของประเทศไทย มีประโยชน์คือ ผลดิบเป็นยาระบาย ขับเสมหะ แก้บิด แก้ไข้ ผลแก่จัดเป็นยาฝาดสมาน แก้ท้องเดิน

เนื้อไม้ทำเสา รอด ตง คาน สร้างบ้านเรือน ทำเครื่องเรือน ทำเกวียน คราด ครก สาก เปลือกต้น ผล ย้อมผ้าและอวน แห ให้สีเขียว ผลสดทำน้ำปานะ ใช้แช่อิ่ม และเป็นผักจิ้ม น้ำพริก เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนา ตามพุทธประวัติกล่าวว่าขณะที่องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าประทับเสวยวิมุตผลสุขสมบัตินอนใต้ต้นไม้ พระอินทร์ทรงเห็นว่า พระพุทธองค์ควรเสวยพระกระยาหาร จึงนำผลสมอภิพยมายถวาย เมื่อเสวยแล้วจะช่วยให้ลดอาการกระหายน้ำและช่วยระบายด้วย

- (11) ต้นกาะทิง/ต้นกระทิง/ต้นนาคะ/ต้นสารภีทะเล ขยายพันธุ์โดย เพาะเมล็ด ตอนกิ่ง ลักษณะชอบขึ้นตามป่าที่อยู่ใกล้ชายทะเลตอนต้นน้ำทะเลขึ้นไม่ถึงและป่าที่ขึ้นทั่วไป มีความสูงประมาณ 8-20 เมตร เมื่อมีอายุครบ 5 ปี อาจมีความสูงประมาณ 3 เมตร พบตามภาคตะวันออก ภาคกลาง ภาคเหนือ และภาคใต้ มีประโยชน์คือ มีเนื้อไม้สีน้ำตาลอมแดง หนักและแข็ง ทนน้ำ จึงมักนำมาใช้ทำเรือ กระดุกงูเรือ สร้างบ้านเรือน ทำตู้ ไม้หมอนรถไฟ เครื่องมือเกษตรกรรม เช่น แอก ฯลฯ เมล็ดนำมาสกัดน้ำมันใช้ในอุตสาหกรรมสบู่ ทำเทียนไข และผสมทำเครื่องสำอางไบสตนามาขย้าแช่น้ำ ใช้น้ำล้างตา แก้ตาฝ้า ตามัว ตาแดง สำหรับน้ำมันที่ได้จากเมล็ดนำมาใช้ทาถูขนาด แก้ปวดข้อ เคล็ด บวม รักษาโรคเรื้อน ดอกปรุงเป็นยาหอม บำรุงหัวใจ รากเป็นยาเบื่อปลา แก้ซาง เปลือกใช้ชำระล้างแผล แก้คัน และเป็นยาเบื่อปลา แต่การทำให้อาเจียน และถ่ายอย่างรุนแรง เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนา พระพุทธเจ้า 4 พระองค์ คือ พระพุทธเจ้าองค์ที่ 6 พระนามว่า พระมังคลพุทธเจ้า ผู้ทรงชูดวงไฟคือพระธรรมให้สว่างไสว ซึ่งทรงบำเพ็ญเพียรอยู่ 8 เดือนเต็ม พระพุทธเจ้าองค์ที่ 7 พระนามว่า พระสุนนพุทธเจ้า ผู้ไม่มีใครเสมอเหมือนโดยธรรมทั้งปวง ซึ่งทรงบำเพ็ญเพียรอยู่ 10 เดือนเต็ม, พระพุทธเจ้าองค์ที่ 8 พระนามว่า พระเรวัตพุทธเจ้า ผู้ทรงยศ มีพระปัญญามาก ซึ่งทรงบำเพ็ญเพียรอยู่ 7 เดือนเต็ม และ พระพุทธเจ้าองค์ที่ 9 พระนามว่า พระโสภิตพุทธเจ้า ผู้ทรงมีพระทัยมั่นคงสงบระงับไม่มีใครเสมอเหมือน ซึ่งทรงบำเพ็ญเพียรอยู่ 7 วัน ทั้งสี่พระองค์จึงได้ประทับตรัสรู้ ณ คุงไม้ กาะทิง เช่นเดียวกัน

ไม้ยืนต้น ขนาดกลาง มีดังนี้

- (1) ต้นจิกน้ำ/ต้นมุจลินท์ ขยายพันธุ์โดย เพาะเมล็ด ตอนกิ่ง ปักชำ ลักษณะลำต้นเป็นปุ่มปม และเป็นพุ่มผลัดใบ มีความสูงประมาณ 5-15 เมตร เมื่อมีอายุครบ 5 ปี อาจมีความสูงประมาณ 5 เมตร พบทุกภาคในประเทศไทยพบว่าขึ้นอยู่ทั่ว ๆ ไป ชอบขึ้นริมน้ำ มีประโยชน์คือ ใบอ่อนเป็นอาหาร ใบแก่ใช้รักษาอาการท้องร่วง เปลือกต้นใช้เบื่อปลา เนื้อไม้ใช้ทำไม้อัด เครื่องเรือน เมล็ดผสมในตำรับยาลม ใช้แก้อาการจุกเสียด แก้ไอในเด็ก ใช้ปลูกเป็นไม้ประดับเพราะดอกสวยงาม เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนา หลังจากพระ-

พุทธองค์ตรัสรู้ใหม่ ๆ ทรงประทับอยู่ที่ต้นนิโครธ 7 วัน แล้วเสด็จไปประทับใต้ต้นจิกอีก 7 วัน ในขณะที่ประทับใต้ต้นจิกนี้ ได้มีฝนตกอยู่ไม่ขาดสาย อากาศหนาวจัดมาก มีพญานาคชื่อพญามุจลินทเห็นพระพุทธองค์แล้วเกิดความเลื่อมใสศรัทธา

- (2) ต้นกุ่มบก/ผักก่าม ขยายพันธุ์โดย เพาะเมล็ด ตอนกิ่ง ปักชำ ลักษณะมีความสูงประมาณ 6-10 เมตร เปลือกลำต้นสีเทาหรือน้ำตาลอมเทาค่อนข้างหนาและเรียบ เมื่อมีอายุครบ 5 ปี อาจมีความสูงประมาณ 6-8 เมตร พบกุ่มบกได้เกือบทั่วทุกภาคของประเทศ มีประโยชน์คือ เป็นอาหารและยาสมุนไพรรักษาโรค โดยส่วนที่นำมาใช้เป็นยาสมุนไพร ได้แก่ ผล ใบ ดอก เปลือกต้น กระพี้ แก่น ราก และเปลือกราก เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนา พระพุทธเจ้าเสด็จไปซักผ้าบังสุกุลที่ห่อศพนางบุญมหาสี ในอามกสุสาน (ป่าช้าผีดิบ) แล้วนำไปซัก จากนั้นก็หาที่ที่จะตากผ้าบังสุกุลนี้ พฤกษ์เทวดาซึ่งสิงสถิตอยู่ ณ ต้นกุ่มบก ได้นำกิ่งต้นกุ่มบกให้ต่ำลงมา เพื่อให้เป็นที่ตากจีวร
- (3) ต้นปาริชาติ/ต้นทองหลาง ขยายพันธุ์โดย เพาะเมล็ด ตอนกิ่ง ปักชำ ลักษณะมีความสูงประมาณ 5-10 เมตร กิ่งอ่อนมีหนามเรียวยอดเป็นพุ่มกลมโปร่ง เมื่อมีอายุครบ 5 ปี อาจมีความสูงประมาณ 3-4 เมตร พบทั่วไปชอบขึ้นริมน้ำ มีประโยชน์คือ ใบอ่อนเป็นผัก การปลูกพลูถ้าให้เลื้อยขึ้นบนต้นทองหลาง พลูจะเจริญเติบโตรวดเร็วมาก ทางยา จีนใช้ เปลือกต้น เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนา เมื่อพุทธองค์เสด็จไปสู่ดาวดึงส์เทวโลกได้นำเอา ปาริฉัตรพฤษชาติกลับมาด้วย
- (4) ต้นโอศกน้ำ/ต้นโศกน้ำ/ต้นส้มสุก ขยายพันธุ์โดย เพาะเมล็ด ปักชำ ลักษณะลำต้นเปลือกสีน้ำตาลเข้ม เมื่อเจริญเติบโตเต็มที่มีความสูงประมาณ 8-12 เมตร หรืออาจถึง 20 เมตร เมื่อมีอายุครบ 5 ปี อาจมีความสูงประมาณ 6-8 เมตร พบได้ทั่วทุกภาคของประเทศไทย มีประโยชน์คือ ดอกมีกลิ่นอ่อน ปลูกเป็นไม้ประดับและเป็นร่มเงา เหมาะที่จะปลูกในพื้นที่แคบ ช่วยบังลม บังสายตาหรือปลูกเป็น แนวขอบเขตพื้นที่ ควบคุมความสูงได้ตามต้องการด้วยการตัดยอด เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนา เนื่องจากเป็นกิ่งของต้นไม้ที่พระนางสิริมหามายาเหนี่ยวตอนที่พระพุทธเจ้าประสูติ
- (5) ต้นมะตูม ขยายพันธุ์โดย เพาะเมล็ด ตอนกิ่ง สัตว์ป่าบางชนิดช่วยแพร่พันธุ์ ลักษณะผลไม้ป่าที่ค่อนข้างหายาก มีลำต้นมีขนาดใหญ่ออกผลช้านานหลายปี มีความสูงประมาณ 4-20 เมตร เมื่อมีอายุครบ 5 ปี อาจมีความสูงประมาณ 5-6 เมตร พบขึ้นทุกภาคในป่าเบญจพรรณและป่าทั่ว ๆ ไป มีประโยชน์คือ ผลดิบผานทำให้แห้ง คั่ว ใช้ชงน้ำดื่ม แก้อาการท้องเสีย แก้บิด ผลสุกเป็นยาระบายอ่อน ๆ ช่วยย่อย ใบสดคั้นน้ำกิน ลดอาการหลอดลมอักเสบ เปลือกรากและเปลือกต้น รักษาไข้มาเลเรีย ใบสดเป็นไม้ศักดิ์สิทธิ์ในศาสนาพราหมณ์ใช้ในพิธีสำคัญต่าง ๆ เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนา เมื่อพระ

พุทธเจ้าประทับ ณ นิโครธาราม เขตกบิลพัสดุ์ เข้าวันหนึ่ง พระพุทธองค์เสด็จเข้าสู่พระนครกบิลพัสดุ์ เพื่อบิณฑบาต เมื่อเสด็จกลับได้เสด็จเข้าไปยังป่ามหาวันเพื่อทรงพักผ่อนในเวลากลางวัน และทรงประทับ ณ โคนต้นมะตูมหนุ่ม

- (6) ต้นกัลปพฤกษ์ ขยายพันธุ์โดย เพาะเมล็ด ตอนกิ่ง ลักษณะลำต้นมีรอยเป็นเส้นเล็กน้อย มีความสูงประมาณ 5-15 เมตร มีความสูงโดยเฉลี่ยประมาณ 12 เมตร เมื่อมีอายุครบ 5 ปี อาจมีความสูงประมาณ 3.5-4 เมตร พบขึ้นได้ตามป่าแดง ป่าโคก ป่าเต็งรัง และป่าเบญจพรรณแล้งทางภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือทั่วไป มีประโยชน์คือ ให้ออกสวยงามแต่ฝักมีกลิ่นแรง ทนแล้งได้ดี เนื้อในฝักเป็นยาระบาย เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนา คือเป็นต้นไม้ที่อยู่ในอุตรกुरुทวีป อยู่บนบนสวรรค์แต่ไม่ได้อยู่ในโลกมนุษย์ อุตรกुरुทวีปเป็นทวีปที่มีความสุขสมบูรณ์ทุกอย่าง ไม่จำเป็นต้องมีข้าวของเครื่องใช้ติดตัว หากใครประสงค์สิ่งใดก็สามารถอธิษฐานจิตได้ต้นกัลปพฤกษ์จะได้สิ่งของตามปรารถนา
- (7) ต้นราชพฤกษ์ ขยายพันธุ์โดย เพาะเมล็ด ลักษณะมีความสูงประมาณ 10-20 เมตร เจริญเติบโตช้า 1-3 ปีแรก เมื่ออายุ 4-5 ปี จึงออกดอก เมื่อมีอายุครบ 5 ปี อาจมีความสูงประมาณ 7-8 เมตร พบพบมากทางภาคเหนือ แต่มีการนำไปปลูกทั่วประเทศหลังจากเป็นไม้ประจำชาติ มีประโยชน์คือ ปลูกเพื่อเป็นไม้ประดับ และสร้างความร่มรื่น นิยมปลูกในสถานที่ราชการต่างๆ หรือริมฝั่งสองข้างทาง เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนา กล่าวถึงพระอนุชาของพระพุทธบิดาโปรดให้สร้างปราสาทไม้ราชพฤกษ์
- (8) ต้นมะขามป้อม ขยายพันธุ์โดย เพาะเมล็ด เพาะกล้า ลักษณะมีความสูงประมาณ 8-20 เมตร เพาะจากเมล็ดใช้เวลา 3-4 ปี หากนำต้นกล้ามาลงปลูก 1-2 ปีออกผล เมื่อมีอายุครบ 5 ปี อาจมีความสูงประมาณ 5 เมตร พบขึ้นตามป่าเบญจพรรณแล้ง และป่าดิบแล้งทั่วไป ในประเทศไทยพบว่ามะขามป้อมจะมีช่วงการให้ผลผลิตแตกต่างกันไปตามสภาพท้องถิ่น มีประโยชน์คือ เนื้อไม้ใช้ทำเสาเรือนเล็ก ๆ ทำเครื่องมือทางการเกษตร ทำฟืน เผาถ่าน เปลือกและใบให้สีน้ำตาลแกมเหลือง ใช้ย้อมผ้า ผลมีรสเปรี้ยว หวาน ๆ อมฝาด รับประทานแก้กระหายน้ำ ใช้เป็นยาขับพยาธิ แก้อาเจียนหรือคั้นเอาน้ำจากผลใช้หยอดตา รักษาเยื่อตาอักเสบ เป็นอาหารของสัตว์ป่า เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนา ตามพุทธประวัติ เมื่อคราวเสด็จไปเก็บพืชพรรณที่ภูเขาคิณคิณเพื่อแสดงให้เห็นภูมิลดาบสเห็นเป็นการปราบพยศนั้น ซึ่งพืชพรรณที่เอากลับมานั้นมีมะขามป้อม
- (9) ต้นมะม่วง ขยายพันธุ์โดย เพาะเมล็ด ตอนกิ่ง ทาบกิ่ง เปลี่ยยอด ลักษณะมีความสูงประมาณ 10-30 เมตร ตามสายพันธุ์ ลำต้นตรงเปลือกมีสีน้ำตาลอมดำพื้นผิวขรุขระแตกเป็นร่อง เมื่อมีอายุครบ 5 ปี อาจมีความสูงประมาณ 5 เมตร พบได้ในพื้นที่ทุกจังหวัด

และทุกภาคของประเทศไทย แต่จะให้ผลแตกต่างกันไปตามสภาพของท้องถิ่นที่มีประโยชน์คือ พืชที่ปลูกเพื่อรับประทานผล และผลที่ได้นั้น สามารถรับประทานได้ทั้งดิบและสุกเกี่ยวข้องกับพุทธศาสนาตามพุทธประวัติกล่าวว่าพระพุทธเจ้าได้เสด็จไปประทับอยู่ในสวนอัมพวาระของหมอชีวกโกมารภัจจ์คือป่ามะม่วง

- (10) ต้นทองกวาว/ต้นดอกจาน ขยายพันธุ์โดย เพาะเมล็ด ตอนกิ่ง และรากที่ยื่นยาวงอกเป็นต้นใหม่ได้ ลักษณะลำต้นแตกกิ่งต่ำคดงอ มีความสูงประมาณ 5-15 เมตร เมื่อมีอายุครบ 5 ปี อาจมีความสูงประมาณ 5 เมตร พบในประเทศไทยแทบทุกภาค แต่พบน้อยทางภาคใต้ มีประโยชน์คือ เป็นไม้ประดับให้ความสวยงาม ให้ร่มเงา เนื้อไม้เมื่อยังใหม่มีสีขาวนวล ทิ้งไว้นานจะ เปลี่ยนเป็นสีนวลอมเทา เนื้อหยาบ เมื่อแห้งน้ำหนักเบาและหดตัวมาก ใช้ทำกระดานกรูบ่อน้ำทำเรือขุด เปลือกใบจากเปลือกใช้ทำเชือก ดอกให้สีแดงใช้ย้อมผ้า ใบสดใช้ห่อของ และมีสรรพคุณเป็นยาพื้นบ้าน เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนาคือ ในทางพุทธศาสนาเรียกต้นดอกจานว่ากิ่งสุกะ ต้นดอกจานเป็นไม้หมากคลบางท่านเรียกว่าโพธิญาณพฤกษา เพราะเป็นต้นไม้ที่พระพุทธเจ้า 28 พระองค์ประทับตรัสรู้ ในคัมภีร์ทางพุทธศาสนาตำราชินกาลมาลีปกรณ์กล่าวไว้ว่าพระพุทธเจ้าองค์ที่ 2 พระนามว่าพระเมธังกรพุทธเจ้าได้ประทับตรัสรู้ ณ คุ้งไม้ดอกจาน
- (11) ต้นสีเสียด ขยายพันธุ์โดย เพาะเมล็ด ลักษณะมีความสูงประมาณ 10-15 เมตร เปลือกของลำต้นจะเป็นสีเทาอมดำและเปลือกแตกเป็นสะเก็ด เมื่อมีอายุครบ 5 ปี อาจมีความสูงประมาณ 5 เมตร พบได้ทั่วไปในทุกภาค มีประโยชน์คือ เปลือกต้น แก้บิด แก้ท้องเดิน ใช้ต้มกับน้ำใช้ล้างแผลเปื่อย แขน ใช้ต้มกินแก้ท้องเดิน ใช้ฝนกับน้ำทาบริเวณที่เป็นโรคผิวหนัง สำหรับสีเสียด (สารสกัดจากการใช้แก่นต้มเคี่ยวกับน้ำ จนขึ้นทิ้งไว้ให้เย็น มีลักษณะเป็นก้อนแข็ง สีน้ำตาล เพราะ รสฝาด) นิยมใช้ใส่กับปูนกันปูนกัดปาก เมื่อกินร่วมกับหมากพลู สีเสียด ใช้เป็นยาแก้ท้องเดิน ฝนกับน้ำ ทารักษาแผลน้ำกัดเท้า ใช้ในอุตสาหกรรมฟอกหนัง และใช้เป็นสีย้อมให้สีน้ำตาลแดง เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนาตามพุทธประวัติกล่าวว่า เมื่อพระพุทธองค์สำเร็จพระสัมมาสัมโพธิญาณ ได้ 8 พรรษา ได้เสด็จไปประทับ ณ ภูสวกวัน บางเล่มเรียก เกสกลาวัน คือ ป่าไม้สีเสียด ใกล้สูงสูมารศิริ ในภคคฤๅญ์ บางเล่มว่าในแคว้นภคคะ
- (12) ต้นสะเดาอินเดีย ขยายพันธุ์โดย เพาะเมล็ด ลักษณะชอบขึ้นในที่มืดและทรายเล็กน้อย มีความสูงประมาณ 8-12 เมตร เมื่อมีอายุครบ 5 ปี อาจมีความสูงประมาณ 5.5 เมตร พบได้ที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและจังหวัดชายทะเล มีประโยชน์คือ เปลือกต้น ต้มแก้ไข้ ไม้มาเลเรีย ใบ เมล็ด และน้ำมันจากเมล็ดใช้ทดลองกับสัตว์ทดลองพบว่าสามารถลดไข้ได้

- เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนาตามพุทธประวัติว่า ในพรรษาที่ 11 พระพุทธเจ้าได้จำพรรษาใต้ต้นปจิมมันทพฤกษ์ คือต้นสะเดา ซึ่งเป็นมุขพิมานของนพเรขยักษ์ อยู่ใกล้นครเวรัญชรา
- (13) ต้นอ้อยช้างใหญ่/ต้นกอกกัน ขยายพันธุ์โดย เพาะเมล็ด ตอนกิ่ง ลักษณะเปลือกต้นเรียบหรือแตกเป็นสะเก็ด สีเขียวแกมเทาเปลือกในสีชมพู มีความสูงได้ประมาณ 12-15 เมตร เมื่อมีอายุครบ 5 ปี อาจมีความสูงประมาณ 5 เมตร พบที่ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นส่วนมาก มีประโยชน์คือ 10 ปีขึ้นไป จึงจะสามารถนำมาใช้ทำยาได้ เป็นส่วนประกอบของอาหาร ยอดอ่อนนำมาทานเป็นผักร่วมกับพริกเกลือได้ รากเป็นกระเปาะใหญ่เก็บสะสมน้ำสามารถนำมาดื่มแก้อาการกระหายได้ เป็นอาหารช้าง ใบดอกและเปลือกเป็นอาหารช้างโดยจะใช้งาแทงเปลือกแล้วลอกออกมากิน เป็นส่วนประกอบของยา แก่นใช้ปรุงรสรยา รากใช้เข้ากับตำรับยาเพื่อขุรสในตำรับนั้น ใช้ในอุตสาหกรรม เนื้อไม้ใช้เป็นแบบเทคอนกรีต ใช้ในงานแกะสลัก ใช้ทำพื้นกระดาน ฝารอด เครื่องเรือน เปลือกต้นนำมาทุบทำเป็นผืนสำหรับปูบนหลังช้าง ใช้ทำเชือก ให้น้ำตาล ใช้ย้อมผ้า ย้อมหนัง ย้อมแห ฟอกหนังสัตว์ ใช้ในงานศิลปะ
- เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนา ในพระไตรปิฎกเล่มที่ 33 พระสูตรตันตปิฎก เล่ม 25 กล่าวไว้ว่า พระพุทธเจ้า 3 พระองค์ คือ พระพุทธเจ้าองค์ที่ 11 พระนามว่า พระปฐมพุทธเจ้า ทรงบำเพ็ญเพียรอยู่ 8 เดือนเต็ม พระพุทธเจ้าองค์ที่ 12 พระนามว่า พระนารทพุทธเจ้า ทรงบำเพ็ญเพียรอยู่ 7 วัน และ พระพุทธเจ้าองค์ที่ 24 พระนามว่า พระเวสสภูพุทธเจ้า ทรงบำเพ็ญเพียรอยู่ 6 เดือนเต็ม ทั้งสามพระองค์จึงได้ประทับตรัสรู้ ณ คุ้งไม้อ้อยช้างใหญ่ เช่นเดียวกัน
- ไม้ยืนต้น ขนาดเล็ก มีดังนี้
- (1) ต้นจันทน์แดง ขยายพันธุ์โดย เพาะเมล็ด ปักชำ ลักษณะมีความสูงประมาณ 1.5-4 เมตร ต้นโตเต็มที่อาจสูงได้ถึง 17 เมตร เมื่อมีอายุครบ 5 ปี อาจมีความสูงประมาณ 4-4.5 เมตร พบมากในภูเขาหินปูนในแถบภาคเหนือและรวมไปถึงตามเกาะต่าง ๆ ทางภาคใต้ ในปัจจุบันจันทน์แดงจัดเป็นพืชหวงห้ามตามกฎหมายของประเทศไทย มีประโยชน์คือใช้แก่น ที่มีเชื้อราลง จนทำให้แก่นมีสีแดงและมีกลิ่นหอม มีรสขมเย็น ฝาดเล็กน้อย แก้พิษไข้ภายนอกและภายใน แก้ไข้ทุกชนิด แก้เหงื่อตก กระจายกระสาย แก้ไออันเกิดจากชางและดี แก้ไข้เพื่อตีพิกการ บำรุงหัวใจ แก้พิษฝีมี่มีอาการอักเสบและปวดบวม แก้บาดแผล แก้เลือดออกตามไรฟัน ฝนทาแก้ฟกบวม
- เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนาในพุทธประวัติกล่าวว่า มีเศรษฐีในกรุงราชคฤห์ ได้ป้อนไม้จันทน์แดง จึงนำมาทำเป็นบาตร แล้วนำไปแขวนไว้บนยอดเสา ซึ่งทำขึ้นจากไม้ไผ่ต่อกันจนสูงถึง 60 ศอก และประกาศว่าผู้ใดสามารถเหาะมาเอาบาตรไปได้ จะเชื่อว่าผู้นั้นเป็นองค์อรหันต์ พระปิณฑโกลการทวาชเถระได้แสดงปาฏิหาริย์ไปนำเอาบาตรมาได้ ความทราบถึงพระพุทธเจ้า ทรงดำหนิ

ในการกระทำเช่นนั้นแล้วทำลายบาตรให้เป็นจุล แจกให้พระสงฆ์ทั้งหลายบดใช้เป็นโอสถ ไล่จักษุ และทรงมีบัญญัติห้ามมิให้สาวกกระทำปาฏิหาริย์สืบไป

- (2) ต้นส้ม/ส้มมะงั่ว/มะนาวควาย ขยายพันธุ์โดย เพาะเมล็ด ตอนกิ่ง ทาบกิ่ง ตัดตา ลักษณะ มีความสูงประมาณ 3-10 เมตร เปลือกต้นมีสีเทาอมขาว เมื่อต้นยังอ่อนอยู่กิ่งก้านจะเป็น เหลี่ยม เมื่อมีอายุครบ 5 ปี อาจมีความสูงประมาณ 5 เมตร พบตามภาคเหนือเป็นหลัก ภาคใต้ ภาคกลาง มีประโยชน์คือ ไข่เปลือกผลทำขนมหวานและเค้ก ใช้ทำน้ำหอม ในจีน ใช้รากต้มน้ำรักษาอาการผิปกติของระบบหายใจและปวดหลัง ผิวมะงั่วมีน้ำมันมาก เรียกว่าน้ำมันผิวมะงั่ว น้ำมันงั่วรสเปรี้ยว ไข่ไก่ไข่ ใช้เป็นน้ำกระสายยา เกี่ยวข้องกับพุทธ ศาสนาตามพุทธประวัติกล่าวว่า ช่วงที่พระพุทธเจ้าทรงเสด็จไปอาศัยกับชฎิลอรุ เวลกัสสป พระฤๅษีได้ทูลนิมนต์ภักตตภิกขุ พระองค์ทรงตรัสให้ไปก่อน แล้วทรงเสด็จไปเก็บ ผลหว่าจากชมพูทวีปวันหนึ่ง อีกวันหนึ่งก็ทรงไปเก็บผลมะม่วง ผลมะขามป้อม ผลส้ม แล้วเสด็จไปสู่ภพดาวดึงส์ เก็บดอกปาริฉัตตกะหรือดอกปาริฉัตร แต่ก็ทรงกลับมาถึงโรง บูชาเพลิงก่อนอรุเวลกัสสป

ไม้พุ่ม พรรณไม้ที่มีขนาดเล็กจนถึงขนาดค่อนข้างใหญ่ มีอายุหลายปี อาจมีเนื้อไม้ มีการแตก กิ่งก้านสาขา ตั้งแต่ระดับใกล้ผิวดินหรือที่ปลายยอด มีดังนี้

- (1) ต้นมณฑา/ยี่หุบ ขยายพันธุ์โดย เพาะเมล็ด ตอนกิ่ง ทาบกิ่ง ลักษณะไม้ต้นขนาดเล็กหรือ พุ่ม มีความสูงประมาณ 2-3 เมตร เมื่อมีอายุครบ 5 ปี อาจมีความสูงประมาณ 2.5-3 เมตร พบในประเทศไทยขึ้นได้ดีทางภาคใต้ มีประโยชน์คือ ดอกใช้แต่งกลิ่น ดอกสดมี น้ำมันหอมระเหยทำให้มีกลิ่นหอมเฉพาะตัว เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนาเมื่อพระมหากัสส ปะเถระพร้อมด้วยพระภิกษุสงฆ์บริวาร 500 รูป จะเดินทางไปเฝ้าพระพุทธเจ้าที่กรุงกุสิ นาราได้หยุดพักอยู่ข้างทางเห็นอาชีวกผู้หนึ่งถือดอกมณฑามาแต่เมืองกุสินารา โดยเอาไม้ เสียบดอกมณฑาเข้าเป็นคั่นกันต่างร่วมเดินสวนทางมา พระมหากัสสปะเห็นดังนั้นก็สงสัย มากเพราะดอกมณฑาเป็นดอกไม้ที่มีได้มีในมนุษย์โลก
- (2) ต้นฝ้าย ขยายพันธุ์โดย เพาะเมล็ด ลักษณะมีความสูงประมาณ 1-2 เมตร ลำต้นมีสีเขียว หรือสีน้ำตาล แตกกิ่งเป็นกิ่งใบและกิ่งดอก เมื่อมีอายุครบ 5 ปี อาจมีความสูงประมาณ 1-2 เมตร พบเห็นได้ภาคอีสาน ภาคกลาง และภาคเหนือ มีประโยชน์คือ เป็นพืชเส้นใยที่ ปลูกและใช้กันมากที่สุดในโลก เมล็ดฝ้ายใช้สกัดน้ำมันเพื่อเป็นอาหารและใช้ใน อุตสาหกรรมเมล็ดหลังจากสกัดน้ำมันจะมีเปอร์เซ็นต์โปรตีนสูง ฝ้ายที่ปลูกเป็นการค้าใน ปัจจุบันได้มาจากการปรับปรุงพันธุ์ โดยคัดเลือกและผสมพันธุ์ระหว่างฝ้ายต่าง ๆ 4 ชนิดด้วยกัน เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนาตามพระพุทธประวัติกล่าวว่าเมื่อพระพุทธเจ้า

ทรงส่งสาวกซึ่งเป็นพระอรหันต์ชุดแรก จำนวน 60 องค์ไปโปรดเวไนยสัตว์แล้วพระองค์ก็เสด็จสู่อรุณเวลาประเทศ ครั้นถึงไร่ฝ้ายจึงหยุดยั้งรุกขมูลได้ต้นฝ้ายต้นหนึ่ง

- (3) ต้นมะลิ ขยายพันธุ์โดย ปักชำ ลักษณะปลูกง่าย อายุให้ดอกมากกว่า 5 ปี โตเต็มที่将有มีความสูงราว 1-2 เมตร เมื่อมีอายุครบ 5 ปี อาจมีความสูงประมาณ 1-2 เมตร พบได้ทั่วไปในทุกภาค มีประโยชน์คือ ใช้เป็นเครื่องสักการบูชาพระในวันพระและในวันสำคัญทางศาสนา เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนา เมื่อนายสุนนมาลาการผู้ดูแลสวนดอกไม้ของพระเจ้าพิมพิสาร พระราชาแห่งนครราชคฤห์ ซึ่งทรงปวารณาตัวเป็นพุทธมามกะคนแรก นายสุนนมาลาการมีหน้าที่เก็บดอกมะลิในพระราชอุทยานส่งขึ้นถวายพระเจ้าพิมพิสารเป็นประจำทุกวัน

ไม้กลุ่มอื่น ๆ พรรณไม้กลุ่มอื่น ๆ ที่มีลักษณะพิเศษเฉพาะกลุ่มและไม่ตรงกับกลุ่มอื่นข้างต้น ได้แก่ ปาล์ม เป็นพรรณไม้ที่จัดอยู่ในวงศ์ปาล์มหรือมะพร้าว ไม้ มีดังนี้

- (1) ต้นตาล ขยายพันธุ์โดย เพาะเมล็ด ลักษณะพันธุ์ไม้พวกปาล์มที่มีลำต้นสูงใหญ่ มีลำต้นแข็งแรงมาก ต้นสูงได้ถึง 40 เมตร เมื่อมีอายุครบ 5 ปี อาจมีความสูงประมาณ 2 เมตร พบได้ทั่วไปในทุกภาค แต่พบมากที่สุด คือ พื้นที่ภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดสงขลา ที่พบมากที่สุด รองลงมาคือ จังหวัดเพชรบุรี และจังหวัดอื่น ส่วนภาคกลางพบรองลงมาจากภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดนครปฐม จังหวัดชัยนาท มีประโยชน์คือ ทุกส่วนของต้นตาลสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ ใบอ่อนใช้ในการจักสานทำของใช้ หมวก ตะกร้า และของเล่นสำหรับเด็ก ใบแก่ใช้มุงหลังคาบ้านแดดฝน ท้องใบสดของทางก้านใบนำมาขวันทำเชือก ทำน้ำตาลจากก้านช่อดอกตัวผู้และตัวเมีย ผลอ่อนใช้เป็นอาหาร เนื้อเยื่อสีเหลืองที่หุ้มเมล็ดของผลแก่ใช้ทำขนมตาล เมล็ดที่งั้วจนมีรากงอก ที่งั้วพอควรจะมีเนื้อเยื่อข้างใน นำมาเชื่อมทำขนมลูกตาลเชื่อม ลำต้นใช้ทำกระดาน ทำเส้า ทำเครื่องใช้ และเครื่องตกแต่งบ้าน ใช้ทำเรือขุดที่เรียกว่า เรืออีโปง เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนาตามพุทธประวัติ กล่าวไว้ว่า ในพรรษาที่ 2 หลังจากที่พระพุทธองค์สำเร็จสัมมาสัมโพธิญาณแล้วได้ไปประทับ ณ ลัทธิวิญญูทยานคือวนอุทยานที่เป็นสวนตาลหนุ่ม เพื่อโปรดให้พระเจ้าพิมพิสาร ผู้ซึ่งเป็นราชาแห่งแคว้นมคธ รวมทั้งบริวารทั้งหลายเข้าเฝ้าแล้วพระเจ้าพิมพิสารได้ทูลเชิญเสด็จเข้าประทับในเมืองและถวายพระกระยาหารเสร็จแล้วได้ถวายเวฬุวนารามแก่พระพุทธเจ้าและพระสงฆ์สาวก นอกจากนี้ตาลปัตรที่พระสงฆ์ใช้ในพิธีกรรมสมัยโบราณ ทำมาจากใบตาลซึ่งมาจากภาษาบาลีว่าตาลปตฺต ซึ่งแปลว่าใบตาล
- (2) ต้นใผ่ ขยายพันธุ์โดย เพาะเมล็ด แยกเหง้า ปักชำต้นที่มีข้อติดอยู่ ลักษณะเป็นพืชที่มีเนื้อไม้แข็ง ความสูงแล้วแต่ชนิดอาจสูงประมาณ 10-30 เมตร ขึ้นรวมกันเป็นกอใหญ่ เมื่อมีอายุครบ 5 ปี อาจมีความสูงประมาณ 20 เมตร พบได้ทั่วไปในทุกภาค มีประโยชน์คือ

ใบปรุงเป็นยาขับพอกกระดู ใบต้มกับน้ำขับพยาธิ ตาใบผสมกับพริกไทยดำและเกลือเล็กน้อยใช้ขับพยาธิ รากใช้รักษาเกลื้อน ต้มกินเป็นยาขับปัสสาวะและแก้หนองใน (รากไผ่นิยมใช้รากไผ่รวก) หน่อไม้ใช้เป็นอาหาร ผลหุงรับประทานเหมือนข้าว ไม้ไผ่ ใช้จักสาน สร้างบ้าน ทำหมวก ทำตอกเย็บของ ฯลฯ เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนาคือมีความสำคัญในพุทธประวัติมากเพราะเป็นพระอารามแห่งแรกในพระพุทธศาสนาเรียก เวฬุวนาราม โดยพระเจ้าพิมพิสารเป็นผู้ถวาย

ไม้ล้มลุก พรรณไม้ที่มีขนาดเล็กจนถึงขนาดค่อนข้างใหญ่ มีอายุปีเดียวถึงหลายปี ไม่มีเนื้อไม้ ไม่มีการแตกกิ่งก้านสาขา มีดังนี้

- (1) ต้นน้ำเต้า ขยายพันธุ์โดย เพาะเมล็ด ตอนกิ่ง ลักษณะลำต้นกิ่งก้านแผ่กว้างปลายกิ่งห้อยลง มีความสูงประมาณ 3-8 เมตร เมื่อมีอายุครบ 5 ปี อาจมีความสูงประมาณ 5 เมตร พบเห็นได้ทุกภาคของประเทศไทยและมีหลายสายพันธุ์ มีประโยชน์คือ ส่วนของเปลือกเนื้อ และเมล็ดของผลอ่อน สามารถนำมาประกอบอาหารได้หลากหลายเมนูสำหรับผลแก่ จะถูกนำมาขูดเอาเนื้อด้านในและเมล็ดออก แล้วนำผลน้ำเต้าแห้งนั้นมาใช้ใส่น้ำดื่มหรือของเหลวอื่น ๆ ใช้เป็นพุ่มจับปลา ใช้เป็นขวดบรรจุสิ่งของหรือเมล็ดพันธุ์พืช หรือใช้เป็นช้อน ทัพพี ชันน้ำ รวมใช้เป็นเครื่องประดับบ้านเรือนเพื่อความสวยงามประโยชน์ด้านสุขภาพ เช่น ช่วยขับน้ำดี ช่วยเจริญอาหาร ใบสดใช้แก้โรคผิวหนัง แก้ริ้ว งูสวัด แผลพุพองและรอบปากข้าว ใบแห้งมีคุณสมบัติในการดับพิษ แก้ไข้ เนื้อหุ้มเมล็ดเป็นยาระบาย ส่วนเมล็ดใช้ถ่ายพยาธิ แก้ปวดศีรษะ เนื้อผล ช่วยลดระดับน้ำตาลในเลือด แก้ไอ ขับปัสสาวะ ขับน้ำนม เป็นต้น เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนาเมื่อพระโสฬัณณโกณฑริกเถระได้เห็นพระพุทธเจ้าผู้อบรมใจ ฝึกพระองค์แล้ว มีพระทัยตั้งมั่น เสด็จดำเนินอยู่ในทางใหญ่ ทรงข้ามโอชะได้แล้วทรงยินดีในการสงบระงับจิต ตรัสรู้ด้วยพระองค์เอง มีปกติเพ่งพินิจ ยินดีในฌาน เป็นมุนี เข้าสมาบัติ สำรวมอินทรีย์ จึงเอากะโหลกน้ำเต้าตักน้ำเข้าไปเฝ้าพระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุด ถวายพระบาทของพระพุทธเจ้าแล้วถวายน้ำเต้า
- (2) ต้นบัวหลวง ขยายพันธุ์โดย เพาะเมล็ด ตัดแยกไหล ลักษณะขึ้นในน้ำจืดออกดอกตลอดปี ชอบน้ำสะอาดลึกพอควร เมื่อมีอายุครบ 5 ปี อาจแพร่พันธุ์ขยายทั่วพื้นน้ำ พบได้ทั่วไปในทุกภาค มีประโยชน์คือ อาหาร ใบอ่อนยังไม่คลี่เป็นผัก เหง้าใช้เป็นอาหาร ต้มกับหมู ทำน้ำดื่มสมุนไพร ใช้เชื่อม ไส้ใช้เป็นผัก ผักบัวใช้เป็นอาหาร เมล็ดใช้เป็นอาหารหวาน คาว ทำแป้ง ทางยา เหง้าบัวหลวงเป็นยาเย็น ดีบัว (ต้นอ่อนที่อยู่ในเมล็ดบัว) มีสารเป็นอัลคาลอยด์ ออกฤทธิ์ขยายเส้นเลือดที่ไปเลี้ยงหัวใจ เกสรบัว (จากดอกชนิดทรงสวย) เป็นส่วนของเกสรตัวผู้ ใช้ร่วมกับดอกไม้อื่น ๆ เรียกรวมน้ำ เกสรทั้ง 5 ทั้ง 7 ทั้ง 9 เกสรทั้ง 5,7,9 นี้ ใช้เข้ายาหอมบำรุงหัวใจ เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนาเมื่อพระพุทธเจ้าได้

ทรงพิจารณาถึงธรรมชาติที่ได้ทรงตรัสรู้ว่าเป็นธรรมชาติอันล้ำลึกยากที่ชนผู้ยินดีในกามคุณจะ
รู้ตามได้ แต่ผู้ที่มีกิเลสเบาบางอันอาจรู้ตามก็มี จึงเกิดอุปมาเวไนยสัตว์เหมือนดอกบัวว่า
เวไนยสัตว์ย่อมแบ่งออกเป็นสี่เหล่า

- (3) ต้นอัญชัน ขยายพันธุ์โดย เพาะเมล็ด ลักษณะไม้ล้มลุกเลื้อยพัน มีความยาวประมาณ 1-
5 เมตร เมื่อมีอายุครบ 5 ปี อาจมีความสูงประมาณ 1-5 เมตร พบได้ทั่วไปในทุกภาคมี
ประโยชน์คือ ใ้กกลีบดอกสด ต้มน้ำเล็กน้อย กรองด้วยผ้าขาวบางคั้นเอาน้ำออกจะได้
น้ำสีน้ำเงิน ถ้าเติมน้ำมะนาวลงไปเล็กน้อย จะกลายเป็นสีม่วง ใช้แต่งสีอาหารตาม
ต้องการ มักนิยมใช้แต่งสีน้ำเงินของขนมเรไร ขนมบัวตอกไม้ ขนมขี้หนู รากต้นอัญชัน
ดอกสีขาวใช้เป็นยาขับปัสสาวะ ยาระบาย เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนาตามพุทธประวัติ
กล่าวว่าเมื่อพระพุทธเจ้าทรงตรัสรู้พระสัมมาสัมโพธิญาณแล้ว ทรงกำหนดในพระทัยว่า
จะแสดงธรรมแก่ปัญจวัคคีย์ ณ ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน ระหว่างทางเมื่อเสด็จถึงแม่น้ำ
คยา พระพุทธเจ้าได้ทรงพบอุปกาชีวกเดินสวนทางมา ฝ่ายอุปกาได้เห็นพระรัศมีของพระ
ผู้มีพระภาคงดงามส่องไสอย่างที่ไม่เคยเห็นมาแต่ก่อน พระรัศมีนั้นเรียกว่า ฉัพพรรณรังสี
คือ พระรัศมี 6 ประการ หนึ่งในนั้นคือ นีละ สีเขียวเหมือนดอกอัญชัน (สำนักงาน
โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
สยามบรมราชกุมารี, 2566) และ (สุตารัตน์ หอมหวล และคณะ, 2553)

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นทั้งหมดที่ผู้วิจัยได้นำมาเรียบเรียงข้อมูล ดังนั้นผู้วิจัยจึงกำหนดชื่อ
ฉากทัศน์นี้ และสร้างเป็นภาพจำลองเสมือนจริง (ภาพ 3D) เรื่อง **พื้นที่สีเขียวปีที่ 5** ดังนี้

3) ภาพจำลองเสมือนจริง (ภาพ 3D) เรื่อง สาธารณูปการผสานเปลี่ยนปรับปรก

ผู้วิจัยได้กำหนดชื่อฉากทัศน์นี้ภายใต้ชื่อ สาธารณูปการผสานเปลี่ยนปรับปรก หมายถึงการสรุปรายการสาธารณูปการในส่วนของหมวดที่ 1 การสาธารณูปการ (วัดพัฒนาตัวอย่างที่มีผลงานดีเด่น) ที่มีการผสานกระบวนการเปลี่ยนปรับปรก โดยทั้งหมดมีรายละเอียด ดังนี้

กระบวนการที่ 1 กระบวนการเปลี่ยน มีอยู่ 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดขอบเขตของวิสัยทัศน์ชุมชน จากข้อมูลของผู้เชี่ยวชาญที่ได้ลงมติและจัดลำดับความสำคัญ มีหัวข้อย่อย ดังนี้ มลพิษทางสายตา พื้นที่ที่เกิดปัญหา รูปแบบพื้นที่ที่ควรออกแบบ การปลูกต้นไม้ในท้องถิ่น ป่าชุมชนที่วัดป่าสนับสนุนมีผลในอนาคตอย่างไร

ขั้นตอนที่ 2 การเปลี่ยนวิสัยทัศน์ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม วิธีการเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมทุกคนมีปฏิสัมพันธ์และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างกว้างขวางภายใต้หัวข้อย่อย

ขั้นตอนที่ 3 การกำหนดขอบเขตของวิสัยทัศน์ชุมชน โดยการสื่อสารและถ่ายทอดวิสัยทัศน์ไปยังสมาชิกทุกคนของชุมชนเพื่อให้วิสัยทัศน์ถูกนำไปใช้เป็นแนวทางกำหนดนโยบาย และกลยุทธ์อย่างแท้จริง

จากทั้ง 3 ขั้นตอนเปรียบเสมือนขั้นตอนการวางแผนขั้นต้นและสามารถดำเนินการได้ทันที โดยสิ่งทีวัดป่าและชุมชนสามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนาได้ คือ

- การทำความสะอาด
- การสำรวจสภาพของต้นไม้
- การสำรวจประโยชน์ของต้นไม้ที่ปลูก

กระบวนการที่ 2 กระบวนการปรับ มีอยู่ 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การนำเสนอการปรับพื้นที่สีเขียวยั่งยืนภายในวัดป่า

ขั้นตอนที่ 2 การนำเสนอสัดส่วนตามพื้นที่ของวัดป่าตามจารีต

จากทั้ง 2 ขั้นตอนเปรียบเสมือนขั้นตอนการวางแผนขั้นปลายและรอการดำเนินการ โดยสิ่งทีวัดป่าและชุมชนสามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนาได้ คือ

- การสำรวจแผนผังวัด
- การสำรวจป้ายสถิติบอกจำนวนศาสนบุคคลในวัด
- การสำรวจป้ายชื่อวัด
- การสำรวจป้ายแสดงรายนามเจ้าอาวาส
- การสำรวจป้ายประวัติวัด
- การสำรวจป้ายคติธรรมป้ายพุทธภาษิต
- การสำรวจป้ายข้อมูลสารสนเทศ
- การสำรวจรั้ววัดถนนและทางเท้าภายในวัด

- การสำรวจการสาธารณสุขปโบค
- การสำรวจห้องสุขาสาธารณะ
- การสำรวจที่นึ่งพักผอน
- การสำรวจปริมาณต้นไม้ ไม้ยืนต้น ไม้ดอก ไม้ประดับ ไม้อื่น ๆ
- การสำรวจป้ายบอกชื่อต้นไม้
- การสำรวจสภาพอาคารเสนาสนะภายในวัดให้เป็นระเบียบเรียบร้อยทั้งในเขต-
พุทธวาส เขตสังฆาวาส และพื้นที่อื่น ๆ ในบริเวณโดยรอบวัด

กระบวนการที่ 3 กระบวนการปรก มีขั้นตอน ดังนี้

การสร้างสิ่งต่าง ๆ รวมถึงการสร้างแผนผังวัดจำลองเพื่อให้ผู้ที่เข้าร่วมโครงการเปลี่ยนแปลงปรกเห็นภาพที่ชัดเจน จากขั้นตอนเปรียบเสมือนขั้นตอนการดำเนินการ โดยสิ่งที่วัดป่าและชุมชนสามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนาได้ คือ

- การจัดทำหรือปรับปรุงแผนผังวัด
- การจัดทำหรือปรับปรุงป้ายสถิติบอกจำนวนศาสนบุคคลในวัด
- การจัดทำหรือปรับปรุงป้ายชื่อวัด
- การจัดทำหรือปรับปรุงป้ายแสดงรายนามเจ้าอาวาส
- การจัดทำหรือปรับปรุงป้ายประวัติวัด
- การจัดทำหรือปรับปรุงป้ายคติธรรมป้ายพุทธภาษิต
- การจัดทำหรือปรับปรุงป้ายข้อมูลสารสนเทศ
- การจัดทำหรือปรับปรุงรั้ววัดถนนและทางเท้าภายในวัด
- การจัดทำหรือปรับปรุงการสาธารณสุขปโบค
- การจัดทำหรือปรับปรุงห้องสุขาสาธารณะ
- การจัดทำหรือปรับปรุงที่นึ่งพักผอน
- การปลูกต้นไม้ ไม้ยืนต้น ไม้ดอก ไม้ประดับ ไม้อื่น ๆ
- การจัดทำหรือปรับปรุงป้ายบอกชื่อต้นไม้
- การจัดทำหรือปรับปรุงสภาพอาคารเสนาสนะภายในวัดให้เป็นระเบียบเรียบร้อย ทั้ง
ในเขตพุทธวาส เขตสังฆาวาส และพื้นที่อื่น ๆ ในบริเวณโดยรอบวัด

4) ภาพจำลองเสมือนจริง (ภาพ 3D) เรื่อง พื้นที่สีเขียวชุมชน
ผู้วิจัยกำหนดชื่อฉากที่ตนนี้โดยให้ชื่อเรื่องฉากที่ตนนี้ว่า พื้นที่สีเขียวชุมชน และสร้างภาพจำลองเสมือนจริงจากวัสดุขนาดใหญ่ จึงหัวดนตรีพนม

บทที่ 5

การสรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ได้มีการสรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ซึ่งทั้งหมดมีรายละเอียดแยกเป็น 4 ข้อ ดังต่อไปนี้

5.1 การสรุปผลและอภิปรายผล ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1

การสรุปผลและอภิปรายผลจากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาหลักพุทธสหวิทยาการในการออกแบบสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้าง สามารถสรุปผลและอภิปรายผลได้ว่า หลักพุทธสหวิทยาการในการออกแบบสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างเป็นประเด็นที่สำคัญในการนำเอาหลักการของเนื้อหาและวิธีการเกี่ยวกับการปฏิบัติในพระพุทธศาสนาเรื่องสัปปายะ ได้แก่ อาวาสสัปปายะ หมายถึง ที่อยู่อันเหมาะสม โจรสัปปายะ หมายถึง แหล่งอาหารอันวยที่เกี่ยวบริบทบาทที่เหมาะสม อุตุสัปปายะ หมายถึง ดินฟ้าอากาศธรรมชาติแวดล้อมที่เหมาะสม และอิริยาปถสัปปายะ หมายถึง อิริยาบถที่เหมาะสม โดยทั้งสี่สัปปายะนี้จะนำมาตีความและนำไปสู่การออกแบบสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้าง ร่วมกับ 3 ศาสตร์ คือ

ด้านวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม (การอนุรักษ์) คือ หลักการอนุรักษ์ ได้แก่ การรักษา/ซ่อมแซม การฟื้นฟู การพัฒนา และการป้องกัน

ด้านการจัดการป่าไม้ (ป่าชุมชน) คือ ป่าชุมชนที่ได้รับการสนับสนุนจากภายนอกคือ วัดป่า ก่อนที่จะเสนอขอความร่วมมือสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยทั้งหมดอาศัยหลักการที่ 10 หลักการดำเนินงานป่าชุมชนของชุมชนและ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคือ การจัดการป่าชุมชน เพื่อสร้างภูมิทัศน์ มีลักษณะงานแบบสร้างธรรมชาติให้บังบังมลพิษทางสายตาของชุมชน ทำให้ภาพของชุมชนกลมกลืนทั้งศิลปะและสี อาจใช้ป่าธรรมชาติหรือตกแต่งจากป่าธรรมชาติหรือสร้างขึ้น

ด้านการออกแบบ (การออกแบบอย่างยั่งยืน) คือ หลักการออกแบบอย่างยั่งยืนด้านภูมิทัศน์ ซึ่งการออกแบบอย่างยั่งยืนนี้จะส่งผลต่อเมือง ภูมิภาค และโลก มากกว่าด้านอื่น ๆ

ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานงานวิจัยข้อ 1 ถ้าผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นด้วยในการคาดหวังเรื่อง ภาพอนาคตสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างภายในวัดป่าด้วยพุทธสหวิทยาการว่าเป็นประเด็นที่สำคัญ ดังนั้นจะส่งผลให้ชุมชนมีความเห็นชอบด้วยและส่งผลต่อการสร้างวิสัยทัศน์เรื่องสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างภายในวัดป่าแก่ชุมชนด้วยพุทธสหวิทยาการได้ ซึ่งผู้วิจัยได้นำการสรุปความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาใช้ในการสร้างวิสัยทัศน์ และจัดโครงการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงซึ่งเป็นแนวความคิดการอนุรักษ์พื้นที่ป่าไม้หรือเขตที่ปรกภายในวัดป่า โดยกระบวนการมีส่วนร่วม และสร้างวิสัยทัศน์ของวัดป่าและชาวบ้านชุมชนใน

ห้องถื่นใกล้เคียงวัด ส่งผลให้วัดป่าเป็นศูนย์กลางในการร่วมมือจัดการป่าไม้ที่สะดวกในการเดินทางมากที่สุด สะดวกต่อการเข้าถึง และชาวบ้านชุมชนให้ความร่วมมือในการอนุรักษ์

5.2 การสรุปผลและอภิปรายผล ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2

การสรุปผลและอภิปรายผลจากวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อนำเสนอแนวคิดภาพอนาคตสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างที่เหมาะสมกับพระสงฆ์และชุมชนแล้วนำเสนอต่อสมาชิกในชุมชน สามารถสรุปผลและอภิปรายผลได้ว่า ด้านที่ควรออกแบบคือ ด้านภูมิทัศน์ ซึ่งการออกแบบภูมิทัศน์นั้นทุกคนสามารถมีส่วนร่วมและสามารถทำได้ง่ายที่สุด ส่งผลให้การออกแบบนี้สอดคล้องกลมกลืนพื้นที่ธรรมชาตินั้น ๆ ซึ่งชุมชนทุกคนมีความเข้าใจว่าเป็นการปลูกต้นไม้ สามารถมีส่วนร่วมได้ในการออกแบบ ดังนั้นในวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อนำเสนอแนวคิดภาพอนาคตสิ่งแวดล้อมจึงเป็นการนำเสนอแนวคิดภาพอนาคตสิ่งแวดล้อมด้านภูมิทัศน์เป็นอนาคตที่พึงปรารถนาหรืออนาคตที่ควรจะต้องเกิดขึ้นเป็นแนวคิดเชิงปทัสฐาน (Normative Idea) แตกต่างจากแนวคิดอนาคตอื่น ๆ เป็นแนวคิดที่เกิดจากกระบวนการคิดโดยอาศัยการวิเคราะห์ ศึกษาเปรียบเทียบวิธีการศึกษาและข้อมูลที่ชัดเจน ควบคู่กับการคาดการณ์และการอธิบายแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงเพื่อกำหนดแนวทางการรองรับอนาคต รวมถึงการออกแบบที่อาศัยความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการของผู้วิจัยเอง ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้แนวทางการกำหนดทิศทางอนาคตด้วยวิธีการสร้างและวิเคราะห์ฉากทัศน์แห่งอนาคต สร้างมโนภาพเกี่ยวกับสถานการณ์ในอนาคตที่มีความเป็นไปได้ และพิจารณาความไม่แน่นอนของปัจจัยต่าง ๆ

ซึ่งมีทั้งส่วนที่สอดคล้องและไม่สอดคล้องกับสมมติฐานงานวิจัยข้อ 2 ถ้าสร้างวิสัยทัศน์เรื่องสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างภายในวัดป่าแก่ชุมชนด้วยพุทธสหวิทยาการได้ ดังนั้นจะมีส่วนถึงร้อยละ 50 ที่ส่งผลให้วัดป่าทำหน้าที่ของวัดป่าครบ 3 ประการ คือทำหน้าที่เป็นสถานที่ปฏิบัติธรรม ทำหน้าที่รักษาป่าไม้ และทำหน้าที่เป็นวัดป่าตามจารีต และข้อ 3 ถ้าผู้วิจัยใช้วิธีการออกแบบและสร้างภาพอนาคตสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างภายในวัดป่าด้วยพุทธสหวิทยาการ ดังนั้นจะมีส่วนถึงร้อยละ 50 ที่ส่งผลให้วัดป่าทำหน้าที่ของวัดป่าครบ 3 ประการ คือทำหน้าที่เป็นสถานที่ปฏิบัติธรรม ทำหน้าที่รักษาป่าไม้ และทำหน้าที่เป็นวัดป่าตามจารีต ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์จึงสามารถสรุปผลและอภิปรายผลได้ว่าการนำเสนอแนวคิดภาพอนาคตสิ่งแวดล้อมด้านภูมิทัศน์ของผู้วิจัยในที่นี้คือ การจัดโครงการเปลี่ยนแปลงปรับปรกนั่นเอง ซึ่งเป็นแนวความคิดการอนุรักษ์พื้นที่ป่าไม้หรือเขตที่ปรกภายในวัดป่า โดยกระบวนการมีส่วนร่วมและสร้างวิสัยทัศน์ของวัดป่าและชาวบ้านชุมชนในท้องถิ่นใกล้เคียงวัดนั้น ทำให้ผู้วิจัยได้ออกแบบและสร้างภาพอนาคตสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างขึ้นมา ทั้งหมดสร้างมาจากการก่อให้เกิดวิสัยทัศน์ของชุมชน และหน้าที่ของวัดป่าที่ทำหน้าที่เป็นสถานที่ปฏิบัติธรรมและทำหน้าที่รักษาป่าไม้นั้นผู้วิจัยสามารถหาคำตอบได้ว่าวัดป่ายังคงทำหน้าที่ดังกล่าวนี้ต่อไป แต่หน้าที่ของวัดป่าที่ทำหน้าที่เป็นวัดป่าตามจารีตผู้วิจัยไม่สามารถหาคำตอบได้ว่าวัดป่ายังคงทำหน้าที่ดังกล่าวนี้

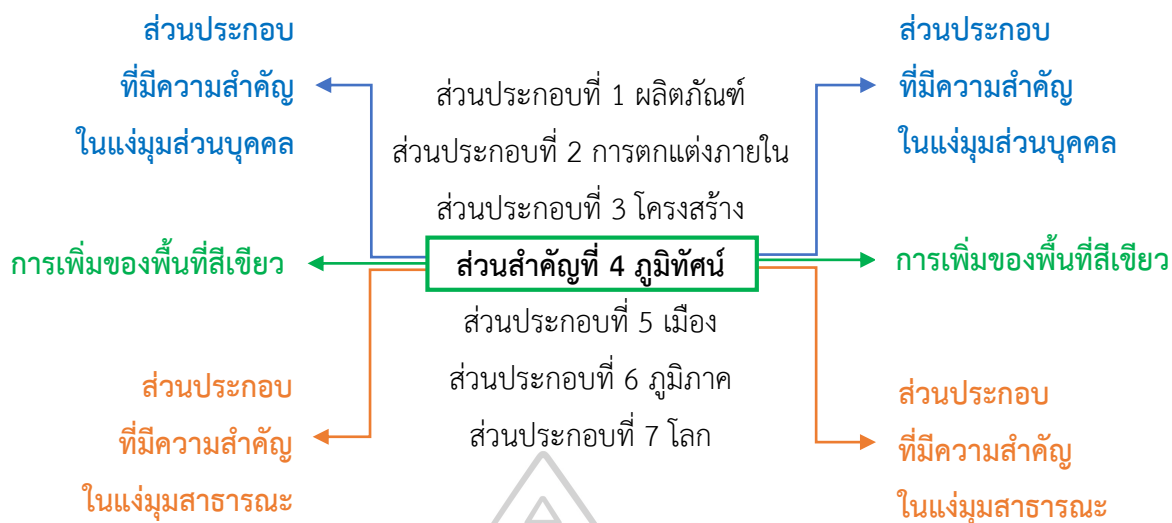
เนื่องด้วยกาลเวลาที่เปลี่ยนแปลงไป ยุคสมัยที่ปรับเปลี่ยน การที่จะทำให้วัดป่ายังคงจารีตเดิมอาจทำได้ยากอาจมีบางอย่างที่ยังคงตามจารีตได้แต่บางอย่างไม่สามารถคงตามจารีต อาจจะต้องเปลี่ยนไปตามยุคสมัย ดังนั้นผู้วิจัยจึงไม่สามารถสรุปเป็นค่าตัวเลขได้ว่าการสร้างวิสัยทัศน์ที่ดีเรื่องสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างภายในวัดป่าแก่ชุมชนด้วยพุทธสหวิทยาการได้จะมีส่วนถึงร้อยละ 50 ที่ส่งผลให้วัดป่าทำหน้าที่ของวัดป่าครบ 3 ประการ แต่ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่าการสร้างวิสัยทัศน์จะส่งผลให้วัดป่าทำหน้าที่ของวัดป่าครบ 3 ประการอย่างแน่นอนแต่จะประเมินเป็นค่าร้อยละไม่ได้

แม้ว่าการสรุปผลและอภิปรายผล ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 จะมีทั้งส่วนที่สอดคล้องและไม่สอดคล้องกับสมมติฐานงานวิจัยข้อ 2 และสมมติฐานงานวิจัยข้อ 3 แต่สิ่งที่เกิดขึ้นจากการนำเสนอแนวคิดภาพอนาคตสิ่งแวดล้อม ผ่านการดำเนินการวิทยานิพนธ์ในส่วนต่าง ๆ เช่น ผ่านการจัดโครงการเปลี่ยนแปลง ปรับปรุง ผ่านการออกแบบและสร้างภาพอนาคตสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้าง ได้ก่อให้เกิดผลกระทบจากการวิจัย (Research Impact) คือผลที่เกิดขึ้นจากองค์ความรู้ที่ได้การวิจัยที่นำไปขยายผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือเกิดประโยชน์ต่อเศรษฐกิจและสังคม โดยการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเกิดจากนวัตกรรมและการแบ่งปันองค์ความรู้ใหม่ ซึ่งสามารถเกิดขึ้นได้หลายรูปแบบ

5.3 การสรุปผลและอภิปรายผล ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3

การสรุปผลและอภิปรายผลจากวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ในการออกแบบสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างภายในวัดป่า สามารถสรุปผลและอภิปรายผลได้ว่า องค์ความรู้ใหม่ในการออกแบบสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างในท้ายที่สุดแล้วคือการมุ่งเน้นไปที่การออกแบบสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างด้านภูมิทัศน์ และองค์ความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้นคือ ตามหลักแนวคิดและหลักการออกแบบอย่างยั่งยืนของสิงห์ อินทรชูโต ที่มีความสอดคล้องกับวัสดุที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในปริมาณต่ำ การลด การใช้-ซ้ำ การนำกลับมาใช้ใหม่ การซ่อมบำรุง การแปลงสภาพวัสดุเหลือใช้ สิ่งที่ผู้วิจัยค้นพบคือควรมีอีกหนึ่งหมวดที่จะต้องเพิ่มนั่นคือ การเพิ่ม ซึ่งการเพิ่มในที่นี้คือการเพิ่มของพื้นที่สีเขียวโดยเริ่มจากวัดปานั้นเอง และนอกจากนี้ตามคำอธิบายของ Wendy R. McClure and Tom J. Bartuska ที่ได้กำหนดคำจำกัดความของสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างขึ้นด้วยคุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกัน มีส่วนประกอบของสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้าง 7 ส่วนที่เกี่ยวข้องกัน โดยองค์ความรู้ใหม่ในการออกแบบสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างที่ผู้วิจัยค้นพบดังภาพ

ภาพที่ 118 องค์ความรู้ใหม่ในการออกแบบสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างที่ผู้วิจัยค้นพบ
ที่มา: ผู้วิจัย, 2566

จากส่วนประกอบทั้ง 7 ส่วน องค์ความรู้ใหม่ในการออกแบบสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างที่ผู้วิจัยค้นพบคือ ส่วนประกอบที่ 4 ภูมิทัศน์ เป็นส่วนประกอบที่มีความสำคัญต่อ ส่วนประกอบที่ 1 ผลิตรายณ์ ส่วนประกอบที่ 2 การตกแต่งภายใน ส่วนประกอบที่ 3 โครงสร้าง ในแง่มุมมองส่วนบุคคล และอีก 3 ส่วน คือ ส่วนประกอบที่ 5 เมือง ส่วนประกอบที่ 6 ภูมิภาค ส่วนประกอบที่ 7 โลก นั้น ส่วนประกอบที่ 4 ภูมิทัศน์ เป็นส่วนประกอบที่มีความสำคัญในแง่มุมมองส่วนรวมหรือสาธารณะ หากมีการให้ความสำคัญกับภูมิทัศน์ ซึ่งในที่นี้ไม่ได้หมายความเพียงแต่การออกแบบพื้นที่สวน แต่หมายถึง การร่วมมือในการอนุรักษ์และการปลูกต้นไม้เพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียวนั่นเอง

5.4 การสรุปผลและอภิปรายผลเพิ่มเติม

จากวัตถุประสงค์ทั้ง 3 ข้อของวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ได้แก่ 1) เพื่อศึกษาหลักพุทธสหวิทยาการในการออกแบบสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้าง 2) เพื่อนำเสนอแนวความคิดภาพอนาคตสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างที่เหมาะสมกับพระสงฆ์และชุมชนแล้วนำเสนอต่อสมาชิกในชุมชน และ 3) เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ในการออกแบบสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างภายในวัดป่า และประโยชน์งานวิจัยทั้ง 3 ข้อของวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ได้แก่ 1) ได้ทราบถึงหลักพุทธสหวิทยาการในการออกแบบสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้าง 2) ได้นำเสนอแนวความคิดภาพอนาคตสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างที่เหมาะสมกับพระสงฆ์และชุมชน และ 3) ได้้องค์ความรู้ใหม่ในการออกแบบสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างภายในวัดป่า จะสังเกตได้ว่าทั้งวัตถุประสงค์และประโยชน์งานวิจัย ผู้ที่ได้รับประโยชน์จากวิทยานิพนธ์เล่มนี้ทางตรงไม่ใช่ผู้วิจัย แต่คือพระสงฆ์ของวัดตาลใหญ่ และชาวบ้านของตำบลนาหว้า อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม ส่วนผู้ที่ได้รับประโยชน์จากวิทยานิพนธ์เล่มนี้ทางอ้อม คือวัดป่าและชุมชนอื่นที่ให้ความสนใจในงานวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ดังนั้นหากจะกล่าวไปแล้วว่าหัวใจหลักของวิทยานิพนธ์เล่มนี้คือการนำหลักการจากวิทยานิพนธ์เล่มนี้ไปใช้ นั่นคือ

โครงการเปลี่ยนแปลงปรับปรก ที่วัดป่าและชุมชนอื่นที่ให้ความสนใจสามารถหยิบยกนำไปใช้กับท้องที่ของตนเองได้ ในหัวข้อการสรุปผลและอภิปรายผลเพิ่มเติมนี้ผู้วิจัยจึงจะสรุปผลและอภิปรายผลโครงการเปลี่ยนแปลงปรับปรก แยกเป็น 3 หัวข้อย่อย ได้แก่ การสรุปผลและอภิปรายผลกระบวนการเปลี่ยน การสรุปผลและอภิปรายผลกระบวนการปรับ และการสรุปผลและอภิปรายผลกระบวนการปรก

5.4.1 การสรุปผลและอภิปรายผลกระบวนการเปลี่ยน

กระบวนการเปลี่ยนคือการเปลี่ยนวิสัยทัศน์ของพระสงฆ์และชาวบ้านในชุมชนในการก่อสร้างสิ่งปลูกสร้างต่าง ๆ ภายในวัดที่ส่งผลกระทบต่อพื้นที่ป่าภายในวัดลดน้อยลงด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม แต่ในการลงพื้นที่ดำเนินงานของผู้วิจัยสรุปผลว่ากระบวนการเปลี่ยนเป็นเพียงกระบวนการแรกในการโน้มน้าวจิตใจของพระสงฆ์และชาวบ้านในชุมชนเท่านั้น ซึ่งผู้วิจัยให้คำร้อยละในการโน้มน้าวจิตใจร้อยละ 30 โดยการใช้วิธีการเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมทุกคนมีปฏิสัมพันธ์และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันไม่สามารถทำให้บุคคลทั้งหมดที่เข้าร่วมโครงการ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ถึงแม้จะมีการแบ่งกลุ่มและเปิดโอกาสให้แต่ละกลุ่มได้นำเสนอวิสัยทัศน์ก็เป็นไปได้ยากในการทำกิจกรรมนี้ในชุมชน แต่การสื่อสารและถ่ายทอดวิสัยทัศน์ไปยังสมาชิกทุกคนของชุมชนผ่านตัวแทน เช่น ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน หรือ อสม.ของชุมชน ในการนำเสนอวิสัยทัศน์ของตนเองและแบ่งปันประสบการณ์ต่อผู้เข้าร่วมโครงการ และให้ผู้เข้าร่วมโครงการเสนอความเห็นในสิ่งที่เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย สามารถทำให้กระบวนการเปลี่ยนบรรลุเป้าหมายของกระบวนการมากกว่าขั้นตอนเดิมที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ แต่ไม่ได้หมายความว่าขั้นตอนเดิมที่ผู้วิจัยกำหนดจะไม่สามารถใช้ได้ ผู้วิจัยจึงสรุปผลได้ว่ากระบวนการเดิมนั้นสามารถนำไปใช้กับวัดป่าหรือชุมชนที่ไม่เงินอายุในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ซึ่งอาจสังเกตพฤติกรรมนี้จากการลงสำรวจพื้นที่ก่อนจัดโครงการ ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้ คือ

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดขอบเขตของวิสัยทัศน์ชุมชนจากแนวความคิดหลักของผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นตอนที่ 2 การเปลี่ยนวิสัยทัศน์ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมให้ผู้เข้าร่วมทุกคนมีปฏิสัมพันธ์และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน

ขั้นตอนที่ 3 การกำหนดขอบเขตของวิสัยทัศน์ถ่ายทอดวิสัยทัศน์ผ่านการสื่อสารและถ่ายทอดวิสัยทัศน์ไปยังสมาชิกทุกคนของชุมชนผ่านตัวแทน เช่น ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน หรือ อสม.ของชุมชน ในการนำเสนอวิสัยทัศน์ของตนเองและแบ่งปันประสบการณ์ต่อผู้เข้าร่วมโครงการ

ส่วนกระบวนการใหม่นั้นสามารถนำไปใช้กับวัดป่าหรือชุมชนที่เงินอายุในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ซึ่งเช่นเดียวกันกับกระบวนการเดิมคือสังเกตพฤติกรรมนี้จากการลงสำรวจพื้นที่ก่อนจัดโครงการ ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้ คือ

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดขอบเขตของวิสัยทัศน์ชุมชนจากแนวความคิดหลักของผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดขอบเขตของวิสัยทัศน์ถ่ายทอดวิสัยทัศน์ผ่านการสื่อสารและถ่ายทอดวิสัยทัศน์ไปยังสมาชิกทุกคนของชุมชนผ่านตัวแทน เช่น ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน หรือ อสม.ของชุมชน ในการนำเสนอวิสัยทัศน์ของตนเองและแบ่งปันประสบการณ์ต่อผู้เข้าร่วมโครงการ

ขั้นตอนที่ 3 การเปลี่ยนวิสัยทัศน์ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมให้ผู้เข้าร่วมทุกคนมีปฏิสัมพันธ์และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน

5.4.2 การสรุปผลและอภิปรายผลกระบวนการปรับ

กระบวนการปรับ มี 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การนำเสนอการปรับพื้นที่สีเขียวยั่งยืนภายในวัดป่า ซึ่งแบ่งออกเป็น 6 ประเภท ตามคุณลักษณะและการใช้ประโยชน์ ได้แก่

- 1) พื้นที่สีเขียวสาธารณะ ซึ่งวัดป่าเปรียบเสมือน พื้นที่สีเขียวในเขตธรรมนิสงฆ์
- 2) พื้นที่สีเขียวอรรถประโยชน์ ประกอบด้วย
  - 2.1) พื้นที่สีเขียวส่วนบุคคล ซึ่งวัดป่าเปรียบเสมือน พื้นที่สีเขียวในเขตสังฆาวาส
  - 2.2) พื้นที่สีเขียวในสถาบัน ซึ่งวัดป่าเปรียบเสมือน พื้นที่สีเขียวในเขตพุทธาวาส
- 3) พื้นที่สีเขียวที่เป็นริ้วรายตามแนวสภาราษฎการ ซึ่งวัดป่าเปรียบเสมือนพื้นที่สีเขียวเชื่อมต่อเขตต่าง ๆ ทั้ง เขตพุทธาวาส เขตสังฆาวาส เขตที่ปรก เขตธรรมนิสงฆ์ เขตที่กัลปนา
- 4) พื้นที่สีเขียวเพื่อเศรษฐกิจของชุมชน ซึ่งวัดป่าเปรียบเสมือน พื้นที่สีเขียวในเขตกัลปนา
- 5) พื้นที่สีเขียวธรรมชาติ ซึ่งวัดป่าเปรียบเสมือน พื้นที่สีเขียวที่เป็นพื้นที่ขยายตัวของเขตที่ปรก
- 6) พื้นที่สีเขียวที่ยังไม่มีการใช้ประโยชน์ ซึ่งภายในวัดป่าเปรียบเสมือน พื้นที่สีเขียวที่รกร้าง

ขั้นตอนที่ 2 ในกระบวนการปรับคือการนำเสนอสัดส่วนตามพื้นที่ของวัดป่าตามการวางผังวัด

5 รูปแบบ คือ

รูปแบบที่ 1 แบ่งเขตพื้นที่ เขตพุทธาวาสร้อยละ 35 เขตสังฆาวาสร้อยละ 15 เขตที่ปรกร้อยละ 50

รูปแบบที่ 2 แบ่งเขตพื้นที่ เขตพุทธาวาสร้อยละ 35 เขตสังฆาวาสร้อยละ 15 เขตที่ปรกร้อยละ 50

รูปแบบที่ 3 แบ่งเขตพื้นที่ เขตพุทธาวาสร้อยละ 30 เขตสังฆาวาสร้อยละ 20 เขตที่ปรกร้อยละ 50

รูปแบบที่ 4 แบ่งเขตพื้นที่ เขตพุทธาวาสร้อยละ 25 เขตสังฆาวาสร้อยละ 25 เขตที่ปรกร้อยละ 50

รูปแบบที่ 5 แบ่งเขตพื้นที่ เขตพุทธาวาสร้อยละ 25 เขตสังฆาวาสร้อยละ 25 เขตที่ปรกร้อยละ 50

จากการลงพื้นที่ดำเนินงานของผู้วิจัยสรุปผลว่ากระบวนการปรับนี้เป็นกระบวนการที่สองในการโน้มน้าวจิตใจของพระสงฆ์และชาวบ้านในชุมชนในการก่อสร้างสิ่งปลูกสร้างต่าง ๆ ภายในวัดที่ส่งผลกระทบต่อพื้นที่ป่าภายในวัดลดน้อยลง โดยผู้วิจัยให้คำร้อยละในการโน้มน้าวจิตใจร้อยละ 30 ซึ่งกระบวนการปรับนี้ถือเป็นหัวใจหลักของโครงการเปลี่ยนปรับปรก เนื่องจากกระบวนการปรับจะเป็นกระบวนการที่ส่งผลให้ผู้เข้าร่วมโครงการเริ่มคิดและวิเคราะห์ตามหลักการที่ผู้วิจัยนำเสนออย่างเป็นรูปธรรมที่แสดงให้เห็นทั้งตัวเลขและภาพ 2 มิติ ทำให้เกิดความเข้าใจได้ง่าย นอกจากนี้ยังมีการ

นำเสนอตารางตัวชี้วัดความต้องการปริมาณของพื้นที่สีเขียวตามช่วงระยะเวลาในอนาคตที่แสดงชัดเจน ทั้งนี้เป็นเรื่องที่กระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมโครงการเริ่มมีความคิดเห็นในทางบวกและมีความคิดเห็นในทิศทางเดียวกัน และเมื่อประเมินผลจากการสรุปผลของผู้วิจัยเริ่มจากกระบวนการเปลี่ยนจนถึงกระบวนการปรับผู้วิจัยให้คำร้อยละในการโน้มน้ำหนักใจรวม 2 กระบวนการร้อยละ 60

5.4.3 การสรุปผลและอภิปรายผลกระบวนการปรก

กระบวนการปรกถือเป็นกระบวนการที่สามในการโน้มน้ำหนักใจของพระสงฆ์และชาวบ้านในชุมชนในการก่อสร้างสิ่งปลูกสร้างต่าง ๆ ภายในวัดที่ส่งผลกระทบต่อพื้นที่ป่าภายในวัดลดน้อยลง โดยการสร้างแผนผังวัดจำลองหรือการสร้างโมเดลจำลอง กระบวนการปรกจะเป็นกระบวนการที่ส่งผลให้ผู้เข้าร่วมโครงการคิดและวิเคราะห์ต่อจากกระบวนการปรับที่แสดงให้เห็นเป็นภาพ 2 มิติ แต่กระบวนการปรกคือการแสดงให้เห็นเป็นภาพ 3 มิติ ทำให้เกิดความเข้าใจง่ายขึ้นอีก ผู้ที่เข้าร่วมโครงการจะเห็นภาพที่ชัดเจน ว่าหากพื้นที่สวนใดของวัดเกิดสิ่งปลูกสร้างขึ้นจะส่งผลกระทบต่อพื้นที่ป่าภายในวัดหรือไม่ และนำไปสู่การนำข้อมูลจากตารางตัวชี้วัดความต้องการปริมาณของพื้นที่สีเขียวตามช่วงระยะเวลาในอนาคตร่วมกันหารือแนวความคิดและเสนอแนวความคิดร่วมกัน กระบวนการปรกอาจเป็นกระบวนการที่ทำให้ผู้เข้าร่วมโครงการเกิดความเข้าใจง่ายที่สุดและใช้เวลาไม่มาก แต่กระบวนการปรกเป็นกระบวนการที่ผู้วิจัยต้องใช้เวลาในการเตรียมงานที่สุดเพราะต้องสำรวจพื้นที่วัดพื้นที่ แล้วจึงสร้างโมเดลจำลองได้ โดยผู้วิจัยให้คำร้อยละในการโน้มน้ำหนักใจร้อยละ 30 เช่นกันกับกระบวนการอื่น และเมื่อประเมินผลจากการสรุปผลของผู้วิจัยเริ่มจากกระบวนการเปลี่ยน กระบวนการปรับจนถึงกระบวนการปรกผู้วิจัยให้คำร้อยละในการโน้มน้ำหนักใจรวม 3 กระบวนการร้อยละ 90 ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 10 คือคำร้อยละที่อาจจะเกิดจากข้อผิดพลาดต่าง ๆ

นอกจากโมเดลจำลองจะนำมาใช้ในกระบวนการปรก โมเดลจำลองยังเป็นส่วนประกอบในเกณฑ์ประเมินมาตรฐานการพัฒนาวัด ที่แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ อุทยานการศึกษาในวัด วัดพัฒนาตัวอย่าง และวัดพัฒนาตัวอย่างที่มีผลงานดีเด่น โดยโมเดลจำลองนี้จัดอยู่ในเกณฑ์ประเมินมาตรฐานการพัฒนาวัดหมวดที่ 6 การจัดทำแผนผังวัด ซึ่งถือเป็นประโยชน์ต่อวัดป่าหากมีการประเมินมาตรฐานการพัฒนาวัด

5.4.4 การสรุปผลและอภิปรายผลโครงการเปลี่ยนปรับปรก

ผู้วิจัยสรุปผลและอภิปรายผลโครงการเปลี่ยนปรับปรกว่าเป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เล่มนี้ที่ถือสำคัญ นอกจากวิทยานิพนธ์เล่มนี้จะก่อให้เกิดผลกระทบทางด้านวิชาการที่แสดงให้เห็นถึงประโยชน์ที่ได้จากการวิจัยที่นำมาสู่องค์ความรู้ใหม่ทั้งในและนอกสาขาของการศึกษา ยังก่อให้เกิดผลกระทบทางด้านสังคมโดยผ่านโครงการเปลี่ยนปรับปรก นั่นคือการที่วัดตาลใหญ่จากการศึกษาในช่วงต้นมีการเก็บข้อมูลว่า สิ่งปลูกสร้างที่วัดต้องการก่อสร้างคือโบสถ์ ซึ่งถือเป็นสิ่งก่อสร้างที่จำเป็นเนื่องจากหากมีชาวบ้านในชุมชนต้องการบวชเรียนหรืออุปสมบทจะต้องเดินทางไปอุปสมบทที่วัดป่า

ในหมู่บ้านอื่นที่อยู่ใกล้เคียง แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า จะอยู่ใกล้ เจ้าอาวาสวัดตาลใหญ่และชาวบ้านจึงมีความเห็นร่วมกันที่จะก่อสร้างโบสถ์ขึ้น แต่จะต้องดำเนินการปรับพื้นที่ภายในวัดและพื้นที่นั้นคือพื้นที่ที่เป็นป่านั่นเอง จากการลงพื้นที่ดำเนินการตามขั้นตอนของผู้วิจัย โดยเฉพาะการจัดโครงการเปลี่ยนแปลงปรับปรกส่งผลให้เจ้าอาวาสวัดตาลใหญ่และชาวบ้านในชุมชนเกิดความลังเลและเปลี่ยนใจในการใช้พื้นที่ป่าของวัดมาปรับพื้นที่เพื่อก่อสร้างโบสถ์ซึ่งทำให้สูญเสียต้นไม้ในวัดเป็นจำนวนมาก เปลี่ยนเป็นการก่อสร้างโบสถ์ในพื้นที่อื่น ซึ่งพื้นที่อื่นที่มานี้มาจากการร่วมมือร่วมใจและเล็งเห็นถึงคุณค่าของต้นไม้ภายในวัด ชาวบ้านจึงร่วมกันทำบุญเพื่อที่จะซื้อที่ดินด้านข้างวัดประมาณ 7 ไร่ เพื่อนำมาเป็นที่ก่อสร้างโบสถ์ สิ่งนี้ถือเป็นผลกระทบทางด้านสังคมเป็นอย่างมากของวิทยานิพนธ์เล่มนี้

5.5 ข้อเสนอแนะ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาหลักพุทธสหวิทยาการในการออกแบบสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้าง เพื่อนำเสนอแนวคิดภาพอนาคตสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างที่เหมาะสมกับพระสงฆ์และชุมชน แล้วนำเสนอต่อสมาชิกในชุมชน และเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ในการออกแบบสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างภายในวัดป่า จึงแบ่งข้อเสนอออกเป็น 2 ส่วน คือ ข้อเสนอแนะตามหลักพุทธสหวิทยาการที่ศึกษา และข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องและน่าสนใจ

5.5.1 ข้อเสนอแนะตามหลักพุทธสหวิทยาการที่ศึกษา

1) ข้อเสนอแนะด้านพุทธศาสนา (สัปปายะ)

งานวิจัยนี้มุ่งเน้นไปที่สัปปายะที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยภาพอนาคตสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างภายในวัดป่าด้วยพุทธสหวิทยาการ ได้แก่ อาวาสสัปปายะ หมายถึงที่อยู่อันเหมาะสม โคจรสัปปายะ หมายถึง แหล่งอาหารอันวย ที่เที่ยวบิณฑบาตที่เหมาะสม อุตุสัปปายะ หมายถึง ดินฟ้าอากาศธรรมชาติแวดล้อมที่เหมาะสม และอิริยาปถสัปปายะ หมายถึง อิริยาบถที่เหมาะสม โดยทั้งสี่สัปปายะนี้จะนำมาตีความและนำไปสู่การออกแบบ โดยการขยายความหมายของสัปปายะ ซึ่งในการสรุปและการเสนอแนะด้านพุทธศาสนา (สัปปายะ) นี้ ผู้วิจัยเสนอแนะว่าตามความหมายของสัปปายะที่หมายถึง สิ่งที่สบาย สภาพเอื้อสิ่งที่เกื้อกูล สิ่งเอื้อต่อการอยู่ดีและการที่จะพัฒนาชีวิต สิ่งที่เหมาะสมอันเกี่ยวพันในการเจริญภาวนาให้ได้ผลดี ช่วยให้สมาธิตั้งมั่น ไม่เสื่อมถอย ประกอบไปด้วย 7 ประการ ทุกประการมีความสัมพันธ์กัน หากมีการดำเนินงานวิจัยที่มีความเกี่ยวข้องหรือผู้ที่มีความสนใจศึกษาด้านนี้อาจไม่จำเป็นต้องคัดเลือกว่าจะศึกษาเพียงแค่ประการใดประการหนึ่ง ผู้วิจัยเสนอแนะว่าควรจะศึกษาความสัมพันธ์ทั้ง 7 ประการ

2) ข้อเสนอแนะด้านวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม (การอนุรักษ์)

งานวิจัยนี้มุ่งเน้นไปที่การอนุรักษ์ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยภาพอนาคตสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างภายในวัดป่าด้วยพุทธสหวิทยาการนั้นคือ การรักษา/ซ่อมแซม การฟื้นฟู การพัฒนา และการป้องกัน

โดยทั้งสี่การอนุรักษ์นี้นำมาตีความและนำไปสู่การออกแบบในงานวิจัย จากหลักการวิธีการอนุรักษ์ ซึ่งประกอบ ด้วย 8 วิธีการด้วยกัน คือ การใช้ (แบบยั่งยืน) การเก็บกัก การรักษา/ซ่อมแซม การฟื้นฟู การพัฒนา การป้องกัน การสงวน และการแบ่งเขต ผู้วิจัยเสนอแนะว่าในทุก ๆ วิธีการล้วนแล้วแต่มีความสำคัญหากมีการดำเนินงานวิจัยที่มีความเกี่ยวข้องหรือผู้ที่มีความสนใจศึกษาด้านนี้อาจมีการศึกษามีการศึกษาต่ออีก 4 วิธีการ และหากมีการดำเนินการพื้นที่จริงอาจแบ่งเป็นพื้นที่ที่ชุมชนสามารถดำเนินการได้เอง ได้แก่ การรักษา/ซ่อมแซม การฟื้นฟู การพัฒนา และการป้องกัน และพื้นที่ที่ต้องดำเนินการร่วมกับเจ้าหน้าที่ ได้แก่ การใช้ (แบบยั่งยืน) การเก็บกัก การสงวน และการแบ่งเขต

3) ข้อเสนอแนะด้านการจัดการป่าไม้ (ป่าชุมชน)

งานวิจัยนี้มุ่งเน้นไปที่ป่าชุมชนที่ได้รับการสนับสนุนจากภายนอก นั่นคือ วัดป่า นำมาตีความและนำไปสู่การออกแบบในงานวิจัย และมุ่งเน้นไปที่การดำเนินงานป่าชุมชนของชุมชนเอง เป็นการริเริ่มแนวคิดจากการที่ชุมชนมีส่วนร่วมวางแผนป่าชุมชน ก่อนที่จะเสนอขอความร่วมมือสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยอาศัยหลักการที่ 10 การจัดการป่าชุมชนเพื่อสร้างภูมิทัศน์มีลักษณะงานแบบสร้างธรรมชาติให้บดบังมลพิษทางสายตา ทำให้ภาพของชุมชนกลมกลืนทั้งศิลปะและสี อาจใช้ป่าธรรมชาติหรือตกแต่งจากป่าธรรมชาติหรืออาจสร้างขึ้น ผู้วิจัยเสนอแนะว่าหากมีการดำเนินงานวิจัยที่มีความเกี่ยวข้องหรือผู้ที่มีความสนใจศึกษาด้านนี้ อาจมีการนำเสนออย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรมต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และอาจนำเสนอเป็นโครงการตัวอย่างที่มีความร่วมมือกัน 3 ภาคส่วนทั้ง วัด ชุมชน และภาครัฐ และอาจเป็นตัวอย่างให้แก่ วัด ชุมชน และ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ ได้

4) ข้อเสนอแนะด้านการออกแบบ (การออกแบบอย่างยั่งยืน)

ถึงแม้ว่างานวิจัยนี้จะมุ่งเน้นไปที่หลักแนวคิดและหลักการออกแบบอย่างยั่งยืนของสิ่งทอ อินทรชุต และ Wendy R. McClure and Tom J. Bartuska ที่ได้กำหนดคำจำกัดความของสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างขึ้นด้วยคุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกันที่มีส่วนประกอบของสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้าง 7 ส่วน และงานวิจัยนี้สรุปว่าส่วนประกอบที่ 4 ภูมิทัศน์ เป็นส่วนประกอบที่มีความสำคัญ ผู้วิจัยเสนอแนะว่าหากมีการดำเนินงานวิจัยที่มีความเกี่ยวข้องหรือผู้ที่มีความสนใจศึกษาด้านนี้ อาจมีการศึกษาเฉพาะด้าน อีก 6 ส่วนประกอบ ได้แก่ ส่วนประกอบที่ 1 ผลិតภัณฑ์ ส่วนประกอบที่ 2 การตกแต่งภายใน ส่วนประกอบที่ 3 โครงสร้าง ส่วนประกอบที่ 5 เมือง ส่วนประกอบที่ 6 ภูมิภาค และส่วนประกอบที่ 7 โลก การศึกษาเฉพาะด้านในแต่ละส่วนอาจค้นพบองค์ความรู้ใหม่ในการออกแบบสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างเช่นผู้วิจัยค้นพบ หรืออาจมีการศึกษาต่อในส่วนประกอบที่ 4 ภูมิทัศน์ ในเชิงลึก เชิงกว้าง อาจค้นพบองค์ความรู้ใหม่ในการออกแบบสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างอีกเช่นในแต่ละแง่มุมในการค้นพบในแต่ละแง่มุมของแต่ละบุคคลที่ทำการศึกษา

5.5.2 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องและน่าสนใจ

เนื่องด้วยวิทยานิพนธ์เล่มนี้ผู้วิจัยให้ความสนใจศึกษาในเรื่องการแก้ไขปัญหา ณ ปัจจุบันด้วยการมองเห็นภาพอนาคตของสภาพแวดล้อมภายในวัดป่าที่มีผลกระทบต่อธรรมชาติ ต่อบริบทของพื้นที่วัดป่า ส่งผลให้ความเป็นธรรมชาติของวัดป่าลดน้อยลง ซึ่งมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยเฉพาะการผลักดันให้มีสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนในทุกจังหวัดของประเทศไทย ด้วยการประกาศนโยบายป่าไม้แห่งชาติเพื่อเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ทั้งป่าเพื่อการอนุรักษ์และเพื่อเศรษฐกิจไม่น้อยกว่าร้อยละ 40 ของพื้นที่ประเทศไทย แต่หากจะพิจารณาแล้วนั้น วิทยานิพนธ์เล่มนี้ไม่เพียงสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แต่ยังมีความสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน หรือ The Sustainable Development Goals (SDGs) ทั้ง 17 เป้าหมายขององค์การสหประชาชาติ จัดทำเป้าหมายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนเพื่อให้แน่ใจว่าโลกจะดีขึ้นภายในปี 2573 เป้าหมายเหล่านี้คือการเรียกร้องให้มีการดำเนินการเพื่อยุติความยากจน ปกป้องโลก และทำให้ทุกคนมีความสงบสุขและความมั่งคั่ง เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนมีแนวทางและเป้าหมายที่ชัดเจนสำหรับทุกประเทศเพื่อให้สอดคล้องกับลำดับความสำคัญในการพัฒนาของตนเอง การเลือกทางที่เหมาะสมในการปรับปรุงชีวิตสำหรับคนรุ่นต่อ ๆ ไป (มหาวิทยาลัยมหิดล, 2566) ซึ่งมีรายละเอียดประกอบด้วยเป้าหมาย 17 ข้อ ดังนี้

- 1) No Poverty ขจัดความยากจนทุกรูปแบบทุกสถานที่
- 2) Zero Hunger ขจัดความหิวโหย บรรลุความมั่นคงทางอาหาร ส่งเสริมเกษตรกรรมอย่างยั่งยืน
- 3) Good Health and well-being รับรองการมีสุขภาพ และความเป็นอยู่ที่ดีของทุกคนทุกช่วงอายุ
- 4) Quality Education รับรองการศึกษาที่เท่าเทียมและทั่วถึง ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตแก่ทุกคน
- 5) Gender Equality บรรลุความเท่าเทียมทางเพศ พัฒนาศักยภาพสตรีและเด็กผู้หญิง
- 6) Clean Water and Sanitation รับรองการมีน้ำใช้ การจัดการน้ำและสุขาภิบาลที่ยั่งยืน
- 7) Affordable and Clean Energy รับรองการมีพลังงาน ที่ทุกคนเข้าถึงได้ เชื่อถือได้ยั่งยืน ทันสมัย
- 8) Decent Work and Economic Growth ส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่องครอบคลุมและยั่งยืนการจ้างงานที่มีคุณค่า
- 9) Industry Innovation and Infrastructure พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ส่งเสริมการปรับตัวให้เป็นอุตสาหกรรมอย่างยั่งยืนทั้งถึง และสนับสนุนนวัตกรรม
- 10) Reduced Inequalities ลดความเหลื่อมล้ำทั้งภายในและระหว่างประเทศ

- 11) Sustainable Cities and Communities ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความปลอดภัยทั่วถึง พร้อมรับความเปลี่ยนแปลง และการพัฒนาอย่างยั่งยืน
- 12) Responsible Consumption and Production รับรองแผนการบริโภค และการผลิตที่ยั่งยืน
- 13) Climate Action ดำเนินมาตรการเร่งด่วนเพื่อรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบ
- 14) Life Below Water อนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากมหาสมุทรและทรัพยากรทางทะเล เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน
- 15) Life on Land ปกป้อง ป่าไม้ และส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากระบบนิเวศทางบกอย่างยั่งยืน
- 16) Peace and Justice Strong Institutions ส่งเสริมสังคมสงบสุข ยุติธรรม ไม่แบ่งแยกเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
- 17) Partnerships for the Goals สร้างพลังแห่งการเป็นหุ้นส่วน ความร่วมมือระดับสากลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS

ภาพที่ 119 เป้าหมายทั้ง 17 ของ The Sustainable Development Goals (SDGs)

ที่มา: มหาวิทยาลัยมหิดล, 2566

จากข้อมูลทั้ง 17 เป้าหมายวิธานิพนธ์เล่มนี้มีความสอดคล้องกับเป้าหมายที่ 11 Sustainable Cities and Communities ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความปลอดภัยทั่วถึง พร้อมรับความเปลี่ยนแปลง และการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยมีหัวข้อที่ 11.7 จัดให้มีการเข้าถึงพื้นที่สาธารณะสีเขียว ที่ปลอดภัยครอบคลุมและเข้าถึงได้ โดยถ้วนหน้า โดยเฉพาะผู้หญิง เด็ก คนชรา และผู้มีความบกพร่องทางร่างกาย ภายในปี 2573 และยังมีมีความสอดคล้องกับเป้าหมายที่ 15 Life on Land ปกป้อง ป่าผืนฟู และส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากระบบนิเวศทางบกอย่างยั่งยืน โดยมีหัวข้อที่ 15.a ระดมและเพิ่มทรัพยากรทางการเงินจากทุกแหล่งเพื่อการอนุรักษ์และการใช้ความหลากหลายทางชีวภาพและระบบนิเวศอย่างยั่งยืน และหัวข้อที่ 15.b ระดมทรัพยากรจากทุกแหล่งและทุกระดับเพื่อสนับสนุนเงินแก่การบริหารจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน และจัดหาแรงจูงใจที่เหมาะสมสำหรับประเทศกำลังพัฒนาให้เกิดความก้าวหน้าในการบริหารจัดการ ซึ่งรวมถึงการอนุรักษ์และการปลูกป่า (มหาวิทยาลัย มหิดล, 2566) จากข้อมูลทั้งหมดผู้วิจัยเสนอแนะว่าควรจะทำการศึกษาต่อในเรื่องการแก้ไขปัญหา ณ ปัจจุบันด้วยการมองเห็นภาพอนาคตของสภาพแวดล้อมภายในวัดป่าในหัวข้อดังกล่าวข้างต้น อาจจะขยายการศึกษาต่อเป็นเฟสที่ 2 เฟสที่ 3 หรือเฟสที่ 4 ต่อ ๆ ไป หรือศึกษาต่อในเชิงลึกในแง่มุมที่เกี่ยวข้อง หากมีผู้ให้ความสนใจศึกษาต่อ หรือสนใจในการร่วมมือที่จะศึกษาจะถือว่าวิธานิพนธ์เล่มนี้ประสบความสำเร็จไม่ใช่เพียงแค่การศึกษา แต่เป็นความสำเร็จในการเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างความยั่งยืนให้แก่ประเทศ

เอกสารตอบรับการตีพิมพ์เผยแพร่บทความวิจัย

ที่ วส. ๐๓๕/๒๕๖๕

สำนักงานโครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาสันติศึกษา
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 099-924-5401 , 035-248-000 ต่อ 8528

๑๔ มีนาคม ๒๕๖๕

เรื่อง ตอบรับบทความลงตีพิมพ์วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร
เรียน/เจริญพร คุณกษพร วงษาเนา และ คุณวิมลพันธุ์ ศุฑะเสน

ตามที่ท่านได้ส่งบทความเรื่อง "การศึกษาอัตลักษณ์เชิงพื้นที่ของวัดป่าและมาตรฐานการพัฒนาวัด
กองพุทธศาสนสถาน สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ" รหัสบทความ ๒๕๕๖๗๐ เพื่อลงตีพิมพ์ใน
วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร ประเภท Online ซึ่งเป็นวารสารที่ได้ผ่านการประเมินคุณภาพจากศูนย์ดัชนี
การอ้างอิงวารสารไทย (Thai Journal Citation Index Centre (TCI)) โดยได้รับการจัดอันดับในวารสารกลุ่ม
ที่ ๑ (Tier 1) จนถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2567 และจะถูกคัดเลือกเข้าสู่ฐานข้อมูล ASEAN Citation Index (ACI)
ต่อไป

บรรณาธิการวารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร ขอแจ้งให้ทราบว่าคุณภาพของท่านได้ผ่านเกณฑ์การ
พิจารณาตรวจสอบเบื้องต้นของวารสาร และได้รับการประเมินพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review)
จำนวน ๒ ท่าน เรียบร้อยแล้ว บทความดังกล่าวจึงได้รับการพิจารณาให้ลงตีพิมพ์ในวารสารสันติศึกษา
ปริทรรศน์ มจร (ISSN: 2539-6765, Online) ปีที่ ๑๑ ฉบับที่ ๓ (พฤษภาคม ๒๕๖๖), Vol.11 No.3 (May
2023)

ทั้งนี้ บทความของท่านอยู่ในขั้นตอนการตรวจสอบต้นฉบับ (Copyediting) และดำเนินการให้เป็นไป
ตามรูปแบบของวารสาร (Production) เมื่อบทความของท่านปรากฏสถานะออนไลน์เป็น "Published"
ในระบบ Thai Journals Online (ThaiJO) ท่านจึงจะสามารถดาวน์โหลดบทความฉบับสมบูรณ์ได้จาก
<https://www.tci-thaijo.org/index.php/journal-peace>

จึงเรียน/เจริญพรแจ้งเพื่อทราบ และ ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

(พระมหาดวงเด่น สุตญาโน, มศ.ดร.)

บรรณาธิการ วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร

กองบรรณาธิการวารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร
โทร ๐๓๕-๒๕๓-๐๐๐ ต่อ ๘๕๒๘
ผู้ประสานงาน: พระมหาปิยะนัฐ ปิยะตโน
โทร. ๐๖๖-๒๖๖-๒๖๖๓ Email: piyanat.s@gmail.com

ที่ อว ๐๖๐๓.๑๗.๐๑ (๓)/๔๖๕

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
ศิลปะและการออกแบบ
มหาวิทยาลัยนเรศวร
ตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง
จังหวัดพิษณุโลก ๖๕๐๐๐

๓๑ ตุลาคม ๒๕๖๕

เรื่อง ขอแจ้งตอบรับบทความ

เรียน อาจารย์กชพร วงษานาว์

ตามที่ ท่านเสนอบทความวิจัย เพื่อพิจารณาตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารวิชาการศิลปะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร นั้น

กองบรรณาธิการ วารสารวิชาการ ศิลปะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้รับบทความวิจัย เรื่อง การมองอนาคตการออกแบบพื้นที่วัดป่า กรมศึกษาวัดป่าศาลใหญ่ จังหวัดนครพนมของ ท่านเป็นที่เรียบร้อยแล้ว และได้พิจารณาตีพิมพ์บทความวิจัยดังกล่าว ในวารสารวิชาการศิลปะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ปีที่ ๑๔ ฉบับที่ ๒ กรกฎาคม - ธันวาคม ๒๕๖๖

จึงเรียนมาเพื่อทราบและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.นิรัช สูดสังข์)

บรรณาธิการวารสารวิชาการศิลปะสถาปัตยกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยนเรศวร

สำนักงานเลขานุการ งานวิชาการและวิจัย

โทร. ๐-๕๕๙๖-๒๔๕๙

เอกสารรับรองการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน สำนักงานบริหารการวิจัย นวัตกรรมและการสร้างสรรค์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ภายใน 216004

ที่ อว 8603.16/0383

วันที่ 24 มกราคม 2565

เรื่อง ผลการพิจารณาการขอรับการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

เรียน นางสาวกชพร วงษานาว์ (นักศึกษาคณะมัณฑนศิลป์)

ตามที่ท่านได้ส่งโครงการวิจัย เรื่อง ภาพอนาคตสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างภายในวัดป่าด้วยพุทธสหวิทยาการ (REC 64.1129-187-7368) ไปยังสำนักงานบริหารการวิจัย นวัตกรรมและการสร้างสรรค์ เพื่อขอรับการพิจารณารับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยศิลปากร แล้วนั้น

บัดนี้ สำนักงานบริหารการวิจัยฯ ขอแจ้งผลการพิจารณาให้ทราบว่า โครงการวิจัยดังกล่าว เข้าข่ายโครงการวิจัยที่ได้รับการยกเว้นการพิจารณา (Exemption review) จึงออกหนังสือรับรองให้กับโครงการวิจัยดังกล่าวตามเอกสารแนบ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ หากผู้วิจัยมีข้อสงสัยสามารถสอบถามเพิ่มเติมได้ที่ นางสาวนฤมล นันทิวาวัฒน์ โทร (เบอร์สำนักงาน) 098-5479738 ภายใน 216004

(ศาสตราจารย์ ดร.พรศักดิ์ ศรีอรรถศักดิ์)
ประธานกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

มหาวิทยาลัยศิลปากร

หนังสือฉบับนี้ให้ไว้เพื่อแสดงว่า

รหัสโครงการ: REC 64.1129-187-7368

ชื่อโครงการ (ภาษาไทย): ภาพอนาคตสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างภายในวัดป่าด้วยพุทธสหวิทยาการ

ชื่อโครงการ (ภาษาอังกฤษ): The Scenario of Built Environment inside the Forest Temple by Interdisciplinary Buddhist.

ผู้วิจัยหลัก: นางสาวกชพร วงษาเนา

สังกัด: คณะมัณฑนศิลป์

เอกสารที่รับรอง:

1. แบบเสนอเพื่อขอรับการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ เวอร์ชัน 01 ฉบับลงวันที่ 29 พฤศจิกายน 2564
2. แบบเสนอโครงการวิจัยเพื่อพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ (ฉบับภาษาไทย) เวอร์ชัน 01 ฉบับลงวันที่ 29 พฤศจิกายน 2564
3. เอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมการวิจัย เวอร์ชัน 01 ฉบับลงวันที่ 29 พฤศจิกายน 2564
4. หนังสือแสดงเจตนายินยอมการเข้าร่วมการวิจัย เวอร์ชัน 01 ฉบับลงวันที่ 29 พฤศจิกายน 2564

ได้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยศิลปากร โดยยึดหลักเกณฑ์ตามคำประกาศ เฮลซิงกิ (Declaration of Helsinki) และมีความสอดคล้องกับหลักจริยธรรมสากล ตลอดจนกฎหมายข้อบังคับ และข้อกำหนดภายในประเทศ

(ศาสตราจารย์ ดร.พรศักดิ์ ศรีอมรศักดิ์)

ประธานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

มหาวิทยาลัยศิลปากร

หมายเลขใบรับรอง COE 64.1130-186

วันที่รับรอง: 30 พฤศจิกายน พ.ศ. 2564

สำนักงานบริหารการวิจัย นวัตกรรมและการสร้างสรรค์

6 ถนนราชมรรคาใน ตำบลพระปฐมเจดีย์ อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม 73000

โทร 0-3425-5808 โทรสาร (Fax) : 0-3425-5808

email : su.ethicshuman@gmail.com

เอกสารการพิจารณาอนุมัติทุนพัฒนาบัณฑิตศึกษา
สำนักงานการวิจัยแห่งชาติประจำปีงบประมาณ 2565

ประกาศสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ
เรื่อง รายชื่อผู้ผ่านการพิจารณาเพื่อรับการสนับสนุนทุนอุดหนุนการวิจัยและนวัตกรรม
ทุนพัฒนาบัณฑิตศึกษา ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๕

ด้วยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. ๒๕๖๒ กำหนดให้สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) มีหน้าที่และอำนาจเกี่ยวกับการให้ทุนวิจัยและนวัตกรรม รวมถึงการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรด้านการวิจัยและนวัตกรรม ทั้งนี้ วช. จึงได้ดำเนินการสนับสนุนทุนอุดหนุนการวิจัยและนวัตกรรม แก่นักวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา เพื่อสร้างแรงจูงใจให้เข้าสู่เส้นทางอาชีพนักวิจัย โดยเปิดรับข้อเสนอทุนวิจัยและนวัตกรรม ทุนพัฒนาบัณฑิตศึกษา ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๕ ผ่านระบบข้อมูลสารสนเทศวิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ (NRIIS)

ในการนี้ วช. ได้ดำเนินการพิจารณาคัดเลือกข้อเสนอการวิจัยและผู้สมควรได้รับการสนับสนุนทุนอุดหนุนการวิจัยและนวัตกรรม ทุนพัฒนาบัณฑิตศึกษา ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๕ เรียบร้อยแล้ว จึงขอประกาศรายชื่อผู้ผ่านการพิจารณาเพื่อรับการสนับสนุนทุนอุดหนุนการวิจัยและนวัตกรรม ทุนพัฒนาบัณฑิตศึกษา ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๕ ระดับปริญญาโท จำนวน ๖๖ ราย และระดับปริญญาเอก จำนวน ๕๘ ราย รวมทั้งสิ้น ๑๒๔ ราย (เอกสารแนบท้าย) อนึ่ง รายชื่อผู้ผ่านการพิจารณาดังกล่าว ยังไม่ถือว่าเป็นผู้ได้รับทุนโดยสมบูรณ์ จนกว่าจะดำเนินการทำสัญญารับทุนเสร็จสิ้น โดย วช. จะประสานไปยังสถานศึกษาต้นสังกัดของผู้ผ่านการพิจารณาในรายละเอียดการสนับสนุนทุน และกรอบงบประมาณที่เหมาะสมสำหรับการดำเนินโครงการวิจัยต่อไป

ประกาศ ณ วันที่ ๒๙ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๔

(นางสาววิภารัตน์ ตีอ่อง)

ผู้อำนวยการสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ

๒๓.	นางสาว	สุวิมล แซ่วี	มหาวิทยาลัยสุรนารี
๒๔.	นาง	ชัชชนา นิ่มนง	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
๒๕.	นางสาว	สิริสา บุญโสมกุล	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
๒๖.	นางสาว	ชาติรัตน์ วัฒนวงษา	มหาวิทยาลัยบูรพา

ระดับปริญญาเอก

ลำดับที่	รายชื่อ	สถาบันการศึกษา
๑.	นางสาว กชพร วงษาเนา	มหาวิทยาลัยศิลปากร
๒.	นางสาว กชพร ไชยรัตน์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
๓.	นางสาว กุญแจ นิ่มนง	มหาวิทยาลัยสุรนารี
๔.	นาง อธิติ นิ่มนง	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
๕.	นางสาว อธิพร นิ่มนง	มหาวิทยาลัยมหิดล
๖.	นางสาว อรุณ วัฒนวงษา	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
๗.	นางสาว อธิรัตน์ วัฒนวงษา	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
๘.	นางสาว อธิชา วัฒนวงษา	สถาบันวิจัยสังคมวิทยาเกษตร
๙.	นาง ชณัฐ วัฒนวงษา	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
๑๐.	นาง อธิติ นิ่มนง	มหาวิทยาลัยบูรพา
๑๑.	นางสาว อรุณรัตน์ นิ่มนง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
๑๒.	นาง ไชยฉัตร นิ่มนง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
๑๓.	นาง อัญญา วัฒนวงษา	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
๑๔.	นาง อารมย์ วัฒนวงษา	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
๑๕.	นาง อรุณ นิ่มนง	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
๑๖.	นางสาว อารมย์ วัฒนวงษา	มหาวิทยาลัยพญา
๑๗.	นาง อธิชา นิ่มนง	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
๑๘.	นาง อธิชา นิ่มนง	มหาวิทยาลัยสุรนารี
๑๙.	นางสาว อธิชา นิ่มนง	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
๒๐.	นาง อรุณ นิ่มนง	มหาวิทยาลัยศิลปากร
๒๑.	นางสาว อรุณรัตน์ วัฒนวงษา	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
๒๒.	นาง อธิชา นิ่มนง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
๒๓.	นาง อธิชา นิ่มนง	มหาวิทยาลัยสุรนารี
๒๔.	นางสาว อธิชา วัฒนวงษา	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
๒๕.	นางสาว อธิชา วัฒนวงษา	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
๒๖.	นาง อธิชา นิ่มนง	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
๒๗.	นางสาว อธิชา นิ่มนง	มหาวิทยาลัยสุรนารี
๒๘.	นาง อธิชา นิ่มนง	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
๒๙.	นาง อธิชา นิ่มนง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
๓๐.	นาง อธิชา นิ่มนง	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
๓๑.	นางสาว อธิชา นิ่มนง	มหาวิทยาลัยสุรนารี
๓๒.	นาง อธิชา นิ่มนง	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

เอกสารเชิญผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

ที่ อว 8610/ 8692

คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
เลขที่ 31 ถนนหน้าพระลาน เขตพระนคร
กรุงเทพฯ 10200

15 กันยายน 2564

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ตรวจเครื่องมือวิจัย
เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยตรีกิติศักดิ์ วิทยาโกลเลิศ

ด้วย นางสาวกชพร วงษานาวี รหัสประจำตัว 630430007 นักศึกษาหลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชาการออกแบบ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร อยู่ระหว่างการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ภาพอนาคต สิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างภายในวัดป่าด้วยพุทธสหวิทยาการ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิวัฒน์พันธุ์ ศุภตะเสน เป็น อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ นั้น

ในการนี้ คณะมัณฑนศิลป์ จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัยให้กับนักศึกษา เพื่อนักศึกษาจะได้นำข้อเสนอแนะที่ได้ไปปรับปรุงคุณภาพเครื่องมือการวิจัยให้มีความเหมาะสมต่อไป หมายเลข โทรศัพท์นักศึกษา 093-516-4059

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.สนาพร เจียรกุล)
คณบดีคณะมัณฑนศิลป์

สำนักงานคณบดีคณะมัณฑนศิลป์

โทร. 02-105-4686

โทรสาร. 02-225-4350

ที่ อว 8610/ 8093

คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
เลขที่ 31 ถนนหน้าพระลาน เขตพระนคร
กรุงเทพฯ 10200

15 กันยายน 2564

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ตรวจเครื่องมือวิจัย
เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยตรีปิยะภัทร เต็มแย้ม

ด้วย นางสาวกชพร วงษาเนาว์ รหัสประจำตัว 630430007 นักศึกษาหลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชาการออกแบบ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร อยู่ระหว่างการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ภาพอนาคตสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างภายในวัดป่าด้วยพุทธอสังขวิทยาการ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิวัฒน์พันธุ์ คุรุทะเลน เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ นั้น

ในการนี้ คณะมัณฑนศิลป์ จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัยให้กับนักศึกษา เพื่อให้นักศึกษาจะได้นำข้อเสนอแนะที่ได้ไปปรับปรุงคุณภาพเครื่องมือการวิจัยให้มีความเหมาะสมต่อไป หมายเลขโทรศัพท์นักศึกษา 093-516-4059

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.อนาทร เจียรกุล)
คณบดีคณะมัณฑนศิลป์

สำนักงานคณบดีคณะมัณฑนศิลป์
โทร. 02-105-4686
โทรสาร. 02-225-4350

ที่ อว 8610/ ๘๘๙4

คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
เลขที่ 31 ถนนหน้าพระลาน เขตพระนคร
กรุงเทพฯ 10200

15 กันยายน 2564

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ตรวจเครื่องมือวิจัย
เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.วชิระ แสงรัศมี

ด้วย นางสาวกชพร วงษาเนาว์ รหัสประจำตัว 630430007 นักศึกษาหลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชาการออกแบบ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร อยู่ระหว่างการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ภาพอนาคตสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างภายในวัดป่าด้วยพุทธสหวิทยาการ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิมลพันธุ์ ศุภตะเสน เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ นั้น

ในการนี้ คณะมัณฑนศิลป์ จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัยให้กับนักศึกษา เพื่อนักศึกษาจะได้นำข้อเสนอแนะที่ได้ไปปรับปรุงคุณภาพเครื่องมือการวิจัยให้มีความเหมาะสมต่อไป หมายเลขโทรศัพท์นักศึกษา 093-516-4059

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.ธนาทร เจียรกุล)
คณบดีคณะมัณฑนศิลป์

สำนักงานคณบดีคณะมัณฑนศิลป์
โทร. 02-105-4686
โทรสาร. 02-225-4350

เอกสารเชิญผู้เชี่ยวชาญตอบแบบสอบถามและสัมภาษณ์

ที่ อว 8610/ 4329

คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
เลขที่ 31 ถนนหน้าพระลาน เขตพระนคร
กรุงเทพฯ 10200

26 กันยายน 2565

เรื่อง ขออนุญาตขอข้อมูลเพื่อประกอบการทำคุณภูมินิพนธ์
เรียน คุณวสุธา เซน

ด้วย นางสาวกชพร วงษาเนาว์ รหัสประจำตัว 630430007 นักศึกษาหลักสูตรปริญญาคุณวุฒิบัณฑิต สาขาวิชาการออกแบบ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร มีความสนใจทำคุณภูมินิพนธ์ เรื่อง ภาพอนาคตสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างภายในวัดป่าด้วยพุทธสหวิทยาการ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัฒนพันธุ์ คุรุทะเลน เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ นั้น

ในกรณีนี้ คณะมัณฑนศิลป์ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านให้นักศึกษาเข้าเก็บข้อมูล โดยวิธีการสัมภาษณ์ เพื่อรวบรวมข้อมูลในการนำไปใช้เป็นองค์ประกอบในการทำคุณภูมินิพนธ์ และผลที่ได้จากการศึกษาดังกล่าวจะเป็นประโยชน์อย่างสูงในทางวิชาการต่อไป หมายเลขโทรศัพท์นักศึกษาผู้ขอข้อมูล 093-516-4059

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.อนาทร เจียรกุล)
คณบดีคณะมัณฑนศิลป์

สำนักงานคณบดีคณะมัณฑนศิลป์

โทร. 02-105-4686

โทรสาร. 02-225-4350

ที่ ฮว 8610/ 4330

คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
เลขที่ 31 ถนนหน้าพระลาน เขตพระนคร
กรุงเทพฯ 10200

26 กันยายน 2565

เรื่อง ขออนุญาตเผยแพร่ข้อมูลเพื่อประกอบการทำคุณฐิณีพนธ์
เขียน คุณธนวัฒน์ จินจาร์ภัย

ด้วย นางสาวกชพร วงษาเนาว์ รหัสประจำตัว 630430007 นักศึกษาหลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชาการออกแบบ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร มีความสนใจทำคุณฐิณีพนธ์ เรื่อง ภาพอนาคตสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างภายในวัดป่าด้วยพุทธสหวิทยาการ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัฒนพันธุ์ คุรุฑะเสน เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ นั้น

ในกรณี คณะมัณฑนศิลป์ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านให้นักศึกษาเข้าเก็บข้อมูล โดยวิธีการสัมภาษณ์ เพื่อรวบรวมข้อมูลในการนำไปใช้เป็นองค์ประกอบในการทำคุณฐิณีพนธ์ และผลที่ได้จากการศึกษาดังกล่าวจะเป็นประโยชน์อย่างสูงในทางวิชาการต่อไป หมายเลขโทรศัพท์นักศึกษาผู้ขอข้อมูล 093-516-4059

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.สนาพร เจียรกุล)
คณบดีคณะมัณฑนศิลป์

สำนักงานคณบดีคณะมัณฑนศิลป์
โทร. 02-105-4686
โทรสาร. 02-225-4350

ที่ ฮว 8610/ 4331

คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
เลขที่ 31 ถนนหน้าพระลาน เขตพระนคร
กรุงเทพฯ 10200

26 กันยายน 2565

เรื่อง ขออนุญาตเผยแพร่ข้อมูลเพื่อประกอบการทำคุษฎีนิพนธ์
เรียน คุณชนินทร์ กุลสุรกิจ

ด้วย นางสาวกชพร วงษาเนาว์ รหัสประจำตัว 630430007 นักศึกษาหลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชาการออกแบบ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร มีความสนใจทำคุษฎีนิพนธ์ เรื่อง ภาพอนาคตสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างภายในวัดป่าด้วยพุทธสหวิทยาการ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิมลพันธุ์ ศรีทุเสน เป็น อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ นั้น

ในการนี้ คณะมัณฑนศิลป์ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านให้นักศึกษาเข้าเก็บข้อมูล โดยวิธีการสัมภาษณ์ เพื่อรวบรวมข้อมูลในการนำไปใช้เป็นองค์ประกอบในการทำคุษฎีนิพนธ์ และผลที่ได้จากการศึกษาดังกล่าว จะเป็นประโยชน์อย่างสูงในทางวิชาการต่อไป หมายเลขโทรศัพท์นักศึกษาผู้ขอข้อมูล 093-516-4059

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.อนาทร เจียรกุล)
คณบดีคณะมัณฑนศิลป์

สำนักงานคณบดีคณะมัณฑนศิลป์
โทร. 02-105-4686
โทรสาร. 02-225-4350

ที่ ฮว 8610/ 4332

คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
เลขที่ 31 ถนนหน้าพระลาน เขตพระนคร
กรุงเทพฯ 10200

26 กันยายน 2565

เรื่อง ขออนุญาตเผยแพร่ข้อมูลเพื่อประกอบการทำคุณฐิณีพนธ์
เขียน คุณณพพล เกียรติกิจองมณี

ด้วย นางสาวกชพร วงษาเนาว์ รหัสประจำตัว 630430007 นักศึกษาหลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชาการออกแบบ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร มีความสนใจทำคุณฐิณีพนธ์ เรื่อง ภาพอนาคตสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างภายในวัดป่าด้วยพุทธสหวิทยาการ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิวัฒน์พันธุ์ ศุภะเสน เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ นั้น

ในการนี้ คณะมัณฑนศิลป์ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านให้นักศึกษาเข้าเก็บข้อมูล โดยวิธีการสัมภาษณ์ เพื่อรวบรวมข้อมูลในการนำไปใช้เป็นองค์ประกอบในการทำคุณฐิณีพนธ์ และผลที่ได้จากการศึกษาดังกล่าวจะเป็นประโยชน์อย่างสูงในทางวิชาการต่อไป หมายเลขโทรศัพท์นักศึกษาผู้ขอข้อมูล 093-516-4059

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.อนาทร เจียรกุล)
คณบดีคณะมัณฑนศิลป์

สำนักงานคณบดีคณะมัณฑนศิลป์
โทร. 02-105-4686
โทรสาร. 02-225-4350

ที่ อว 8610/ **4333**

คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
เลขที่ 31 ถนนหน้าพระลาน เขตพระนคร
กรุงเทพฯ 10200

26 กันยายน 2565

เรื่อง ขออนุญาตเผยแพร่ข้อมูลเพื่อประกอบการทำคุณูปนิพนธ์
เรียน คุณจิราภา ทอปรรลือกิจ

ด้วย นางสาวกชพร วงษาเนาว์ รหัสประจำตัว 630430007 นักศึกษาหลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชาการออกแบบ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร มีความสนใจทำคุณูปนิพนธ์ เรื่อง ภาพอนาคตสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างภายในวัดป่าด้วยพุทธสหวิทยาการ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิวัฒน์พันธุ์ คุรุทะเลน เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ นั้น

ในการนี้ คณะมัณฑนศิลป์ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านให้นักศึกษาเข้าเก็บข้อมูล โดยวิธีการสัมภาษณ์ เพื่อรวบรวมข้อมูลในการนำไปใช้เป็นองค์ประกอบในการทำคุณูปนิพนธ์ และผลที่ได้จากการศึกษาดังกล่าวจะเป็นประโยชน์อย่างสูงในทางวิชาการต่อไป หมายเลขโทรศัพท์นักศึกษาผู้ขอข้อมูล 093-516-4059

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.ธนาพร เจียรกุล)
คณบดีคณะมัณฑนศิลป์

สำนักงานคณบดีคณะมัณฑนศิลป์
โทร. 02-105-4686
โทรสาร. 02-225-4350

ที่ อว 8610/ 4334

คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
 เลขที่ 31 ถนนหน้าพระลาน เขตพระนคร
 กรุงเทพฯ 10200

26 กันยายน 2565

เรื่อง ขออนุญาตเผยแพร่ข้อมูลเพื่อประกอบการทำคุณฐิณีพนธ์
 เรียน คุณณัฐภัทร ตันจวีรภรณ์

ด้วย นางสาวกชพร วงษานนาวี รหัสประจำตัว 630430007 นักศึกษาหลักสูตรปริญญาคุณฐิณีบัณฑิต สาขาวิชาการออกแบบ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร มีความสนใจทำคุณฐิณีพนธ์ เรื่อง ภาพอนาคตสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างภายในวัดป่าด้วยพุทธสหวิทยาการ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิวัฒน์พันธุ์ คุรุทะเลน เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ นั้น

ในการนี้ คณะมัณฑนศิลป์ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านให้นักศึกษาเข้าเก็บข้อมูล โดยวิธีการสัมภาษณ์ เพื่อรวบรวมข้อมูลในการนำไปใช้เป็นองค์ประกอบในการทำคุณฐิณีพนธ์ และผลที่ได้จากการศึกษาดังกล่าวจะเป็นประโยชน์อย่างสูงในทางวิชาการต่อไป หมายเลขโทรศัพท์นักศึกษาผู้ขอข้อมูล 093-516-4059

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.อนาพร เจียรกุล)
 คณบดีคณะมัณฑนศิลป์

สำนักงานคณบดีคณะมัณฑนศิลป์
 โทร. 02-105-4686
 โทรสาร. 02-225-4350

ที่ อว 8610/ **4335**

คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
เลขที่ 31 ถนนหน้าพระลาน เขตพระนคร
กรุงเทพฯ 10200

26 กันยายน 2565

เรื่อง ขออนุญาตเผยแพร่ข้อมูลเพื่อประกอบการทำคุณฐินิพนธ์
เรียน คุณพันธุพิศ จุลพันธ์วัฒนา

ด้วย นางสาวกชพร วงษาเนา รหัสประจำตัว 630430007 นักศึกษาหลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชาการออกแบบ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร มีความสนใจทำคุณฐินิพนธ์ เรื่อง ภาพอนาคตสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างภายในวัดป่าด้วยพุทธสหวิทยาการ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัฒนพันธุ์ คุรุฑเสน เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ นั้น

ในการนี้ คณะมัณฑนศิลป์ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านให้นักศึกษาเข้าเก็บข้อมูล โดยวิธีการสัมภาษณ์ เพื่อรวบรวมข้อมูลในการนำไปใช้เป็นองค์ประกอบในการทำคุณฐินิพนธ์ และผลที่ได้จากการศึกษาดังกล่าว จะเป็นประโยชน์อย่างสูงในทางวิชาการต่อไป หมายเลขโทรศัพท์นักศึกษาผู้ขอข้อมูล 093-516-4059

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.อนาทร เจียรกุล)
คณบดีคณะมัณฑนศิลป์

สำนักงานคณบดีคณะมัณฑนศิลป์
โทร. 02-105-4686
โทรสาร. 02-225-4350

ที่ อว 8610/ 4337

คณะมนตรีคณบดี มหาวิทยาลัยศิลปากร
เลขที่ 31 ถนนหน้าพระลาน เขตพระนคร
กรุงเทพฯ 10200

26 กันยายน 2565

เรื่อง ขออนุญาตเผยแพร่ข้อมูลเพื่อประกอบการทำคุณฐิติพนธ์
เรียน คุณสุพรรณภักดิ์ รักษาวงค์

ด้วย นางสาวกชพร วัฒนาเนาว์ รหัสประจำตัว 630430007 นักศึกษาหลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชาการออกแบบ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร มีความสนใจทำคุณฐิติพนธ์ เรื่อง ภาพอนาคตสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างภายในวัดป่าด้วยพุทธศาสนิกการ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัฒน์พันธุ์ ครูทะเล เป็น อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ นั้น

ในการนี้ คณะมนตรีคณบดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านให้นักศึกษาเข้าถึงข้อมูล โดยวิธีการสัมภาษณ์ เพื่อยรวบรวมข้อมูลในการนำไปใช้เป็นองค์ประกอบในการทำคุณฐิติพนธ์ และผลที่ได้จากการศึกษาดังกล่าว จะเป็นประโยชน์อย่างสูงในทางวิชาการต่อไป หมายเลขโทรศัพท์นักศึกษาผู้ขอข้อมูล 093-516-4059

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะมนตรีคณบดี มหาวิทยาลัยศิลปากร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.อนาพร เจียรกุล)
คณบดีคณะมัณฑนศิลป์

สำนักงานคณบดีคณะมัณฑนศิลป์
โทร. 02-105-4686
โทรสาร. 02-225-4350

ที่ ฮว 8610/ 4338

คณะมนตรีศิลป มหาวิทยาลัยศิลปากร
เลขที่ 31 ถนนหน้าพระลาน เขตพระนคร
กรุงเทพฯ 10200

26 กันยายน 2565

เรื่อง ขออนุเคราะห์ข้อมูลเพื่อประกอบการทำดัชนีพันธ
เรียน คุณทิพทัฬหิม ภูมิพาณิชย์

ด้วย นางสาวกชพร วงษาเนา รหัสประจำตัว 630430007 นักศึกษาหลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชาการออกแบบ คณะมนตรีศิลป มหาวิทยาลัยศิลปากร มีความสนใจทำดัชนีพันธ เรื่อง ภาพอนาคต สิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างภายในวัดป่าด้วยพุทธสหวิทยาการ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิวัฒน์พันธุ์ ครุฑทะเล เป็น อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ นั้น

ในการนี้ คณะมนตรีศิลป จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านให้นักศึกษาเข้าเก็บข้อมูล โดยวิธีการ สัมภาษณ์ เพื่อรวบรวมข้อมูลในการนำไปใช้เป็นองค์ประกอบในการทำดัชนีพันธ และผลที่ได้จากการศึกษาดังกล่าว จะเป็นประโยชน์อย่างสูงในทางวิชาการต่อไป หมายเลขโทรศัพท์นักศึกษาผู้ขอข้อมูล 093-516-4059

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะมนตรีศิลป มหาวิทยาลัยศิลปากร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.พานทร เขียรกุล)
คณบดีคณะมนตรีศิลป

สำนักงานคณบดีคณะมนตรีศิลป
โทร. 02-105-4686
โทรสาร. 02-225-4350

ที่ อว 8610/ 4339

คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
เลขที่ 31 ถนนหน้าพระลาน เขตพระนคร
กรุงเทพฯ 10200

26 กันยายน 2565

เรื่อง ขออนุญาตเผยแพร่ข้อมูลเพื่อประกอบการทำคุณูปนิพนธ์
เรียน ดร.จิตทัต ฉอเรืองวิวัฒน์

ด้วย นางสาวกชพร วงษาเนาว์ รหัสประจำตัว 630430007 นักศึกษาหลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชาการออกแบบ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร มีความสนใจทำคุณูปนิพนธ์ เรื่อง ภาพอนาคต สิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างภายในวัดป่าด้วยพุทธสหวิทยาการ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิวัฒน์ธวัช คุรุทะเลน เป็น อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ นั้น

ในการนี้ คณะมัณฑนศิลป์ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านให้นักศึกษาเข้าเก็บข้อมูล โดยวิธีการ สัมภาษณ์ เพื่อรวบรวมข้อมูลในการนำไปใช้เป็นองค์ประกอบในการทำคุณูปนิพนธ์ และผลที่ได้จากการศึกษาดังกล่าว จะเป็นประโยชน์อย่างสูงในทางวิชาการต่อไป หมายเลขโทรศัพท์นักศึกษาผู้ขอข้อมูล 093-516-4059

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.อนาทร เจียรกุล)
คณบดีคณะมัณฑนศิลป์

สำนักงานคณบดีคณะมัณฑนศิลป์
โทร. 02-105-4686
โทรสาร. 02-225-4350

ที่ ฮว 8610/ 4345

คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
เลขที่ 31 ถนนหน้าพระลาน เขตพระนคร
กรุงเทพฯ 10200

26 กันยายน 2565

เรื่อง ขออนุญาตเผยแพร่ข้อมูลเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์
เรียน คุณอาภัสรา พาแกง

ด้วย นางสาวกชพร วงษาเนาว์ รหัสประจำตัว 630430007 นักศึกษาหลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชาการออกแบบ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร มีความสนใจทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ภาพอนาคตสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างภายในวัดป่าด้วยพุทธสหวิทยาการ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิมลพันธุ์ ศรีตะเสน เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ นั้น

ในการนี้ คณะมัณฑนศิลป์ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านให้นักศึกษาเข้าเก็บข้อมูล โดยวิธีการสัมภาษณ์ เพื่อรวบรวมข้อมูลในการนำไปใช้เป็นองค์ประกอบในการทำวิทยานิพนธ์ และผลที่ได้จากการศึกษาดังกล่าวจะเป็นประโยชน์อย่างสูงในทางวิชาการต่อไป หมายเลขโทรศัพท์นักศึกษาผู้ขอข้อมูล 093-516-4059

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.อนาพร เจียรกุล)
คณบดีคณะมัณฑนศิลป์

สำนักงานคณบดีคณะมัณฑนศิลป์
โทร. 02-105-4686
โทรสาร. 02-225-4350

ที่ ฮว 8610/ 4346

คณะมนตรีคณบดี มหาวิทยาลัยศิลปากร
เลขที่ 31 ถนนหน้าพระลาน เขตพระนคร
กรุงเทพฯ 10200

26 กันยายน 2565

เรื่อง ขออนุเคราะห์ข้อมูลเพื่อประกอบการทำคุณฐินิพนธ์
เรียน คุณณฤชตาพัฒน์ เสริฐศิริ

ด้วย นางสาวกชพร วงษานนาร์ รหัสประจำตัว 630430007 นักศึกษาหลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชาการออกแบบ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร มีความสนใจทำคุณฐินิพนธ์ เรื่อง ภาพอนาคตสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างภายในวัดป่าด้วยพุทธสหวิทยาการ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิมลพันธ์ ศรีทะเล เป็น อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ นั้น

ในกรณี คณะมนตรีคณบดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านให้นักศึกษาเข้าถึงข้อมูล โดยวิธีการสัมภาษณ์ เพื่อรวบรวมข้อมูลในการนำไปใช้เป็นองค์ประกอบในการทำคุณฐินิพนธ์ และผลที่ได้จากการศึกษาดังกล่าวจะเป็นประโยชน์อย่างสูงในทางวิชาการต่อไป หมายเลขโทรศัพท์นักศึกษาผู้ขอข้อมูล 093-516-4059

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะมนตรีคณบดี มหาวิทยาลัยศิลปากร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.อนาทร เจียรกุล)
คณบดีคณะมัณฑนศิลป์

สำนักงานคณบดีคณะมัณฑนศิลป์
โทร. 02-105-4686
โทรสาร. 02-225-4350

ที่ อว 8610/ 4347

คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
เลขที่ 31 ถนนหน้าพระลาน เขตพระนคร
กรุงเทพฯ 10200

26 กันยายน 2565

เรื่อง ขออนุญาตเผยแพร่ข้อมูลเพื่อประกอบการทำศุภปฏิทิน
เรียน คุณภรุษณชัย เข็มทอง

ด้วย นางสาวกชพร วงษาเนาว์ รหัสประจำตัว 630430007 นักศึกษาหลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชาการออกแบบ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร มีความสนใจทำศุภปฏิทิน เรื่อง ภาพอนาคต สิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างภายในวัดป่าด้วยพุทธศาสนิกวิทยาการ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิมลพันธุ์ คุรุตะเสน เป็น อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ นั้น

ในกรณี คณะมัณฑนศิลป์ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านให้นักศึกษาเข้าถึงข้อมูล โดยวิธีการ สัมภาษณ์ เพื่อรวบรวมข้อมูลในการนำไปใช้ประกอบในการทำศุภปฏิทิน และผลที่ได้จากการศึกษาดังกล่าว จะเป็นประโยชน์อย่างสูงในทางวิชาการต่อไป หมายเลขโทรศัพท์นักศึกษาผู้ขอข้อมูล 093-516-4059

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.ธนาพร เจียรกุล)
คณบดีคณะมัณฑนศิลป์

สำนักงานคณบดีคณะมัณฑนศิลป์
โทร. 02-105-4686
โทรสาร. 02-225-4350

ที่ อว 8610/ 4348

คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
เลขที่ 31 ถนนหน้าพระลาน เขตพระนคร
กรุงเทพฯ 10200

26 กันยายน 2565

เรื่อง ขออนุญาตเผยแพร่ข้อมูลเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์
เรียน คุณพิรวิชญ์ บุญเสริม

ด้วย นางสาวกชพร วงษาเนาว์ รหัสประจำตัว 630430007 นักศึกษาหลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชาการออกแบบ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร มีความสนใจทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ภาพอนาคตสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างภายในวัดป่าด้วยพุทธสหวิทยาการ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิวัฒน์พันธุ์ ศุฑะเสน เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ นั้น

ในกรณีนี้ คณะมัณฑนศิลป์ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านให้นักศึกษาเข้าถึงข้อมูล โดยวิธีการสัมภาษณ์ เพื่อรวบรวมข้อมูลในการนำไปใช้เป็นองค์ประกอบในการทำวิทยานิพนธ์ และผลที่ได้จากการศึกษาดังกล่าวจะเป็นประโยชน์อย่างสูงในทางวิชาการต่อไป หมายเลขโทรศัพท์นักศึกษาผู้ขอข้อมูล 093-516-4059

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

PL

(อาจารย์ ดร.ธนาพร เขียรกุล)
คณบดีคณะมัณฑนศิลป์

สำนักงานคณบดีคณะมัณฑนศิลป์
โทร. 02-105-4686
โทรสาร. 02-225-4350

ที่ ฮว 8610/ 4349

คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
เลขที่ 31 ถนนหน้าพระลาน เขตพระนคร
กรุงเทพฯ 10200

26 กันยายน 2565

เรื่อง ขออนุญาตเผยแพร่ข้อมูลเพื่อประกอบการทำศุขฤกษ์นิพนธ์
เรียน คุณอัญญาธารล ทองเม้น

ด้วย นางสาวกชพร วงษาเนาวิ รหัสประจำตัว 630430007 นักศึกษาหลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชาการออกแบบ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร มีความสนใจทำศุขฤกษ์นิพนธ์ เรื่อง ภาพอนาคตสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างภายในวัดป่าด้วยพุทธสหวิทยาการ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิมลพันธุ์ ศุฑะเสน เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ นั้น

ในกรณี คณะมัณฑนศิลป์ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านให้นักศึกษาเข้าเก็บข้อมูล โดยวิธีการสัมภาษณ์ เพื่อรวบรวมข้อมูลในการนำไปใช้เป็นองค์ประกอบในการทำศุขฤกษ์นิพนธ์ และผลที่ได้จากการศึกษาดังกล่าวจะเป็นประโยชน์อย่างสูงในทางวิชาการต่อไป หมายเลขโทรศัพท์นักศึกษาผู้ขอข้อมูล 093-516-4059

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.อนาพร เจียรกุล)
คณบดีคณะมัณฑนศิลป์

สำนักงานคณบดีคณะมัณฑนศิลป์
โทร. 02-105-4686
โทรสาร. 02-225-4350

ที่ อว 8610/ 4350

คณะมนตรีศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
เลขที่ 31 ถนนหน้าพระลาน เขตพระนคร
กรุงเทพฯ 10200

26 กันยายน 2565

เรื่อง ขออนุญาตเผยแพร่ข้อมูลเพื่อประกอบการทำคุษฎีนิพนธ์
เรียน คุณเบญจภรณ์ สิทธิ

ด้วย นางสาวกชพร วงษาเนาว์ รหัสประจำตัว 630430007 นักศึกษาหลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชาการออกแบบ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร มีความสนใจทำคุษฎีนิพนธ์ เรื่อง ภาพอนาคตสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างภายในวัดป่าด้วยพุทธสหวิทยาการ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิวัฒน์ธวัช คุรุฑะเสน เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ นั้น

ในการนี้ คณะมนตรีศิลป์ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านให้นักศึกษาเข้าเก็บข้อมูล โดยวิธีการสัมภาษณ์ เพื่อรวบรวมข้อมูลในการนำไปใช้เป็นองค์ประกอบในการทำคุษฎีนิพนธ์ และผลที่ได้จากการศึกษาดังกล่าวจะเป็นประโยชน์อย่างสูงในทางวิชาการต่อไป หมายเลขโทรศัพท์นักศึกษาผู้ขอข้อมูล 093-516-4059

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะมนตรีศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.อนาพร เจียรกุล)
คณบดีคณะมัณฑนศิลป์

สำนักงานคณบดีคณะมัณฑนศิลป์
โทร. 02-105-4686
โทรสาร. 02-225-4350

ที่ ยว 8610/ 4351

คณะมนตรีศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
เลขที่ 31 ถนนหน้าพระลาน เขตพระนคร
กรุงเทพฯ 10200

26 กันยายน 2565

เรื่อง ขออนุญาตเผยแพร่ข้อมูลเพื่อประกอบการทำคุษฎีนิพนธ์
เรียน คุณฉัตรพงศ์ สหมามาย

ด้วย นางสาวกพร วงษานามาร์ รหัสประจำตัว 630430007 นักศึกษาหลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชาการออกแบบ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร มีความสนใจทำคุษฎีนิพนธ์ เรื่อง ภาพอนาคตสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างภายในวัดป่าด้วยพุทธสหวิทยาการ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิวัฒน์พันธุ์ ศุภะเสน เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ นั้น

ในการนี้ คณะมนตรีศิลป์ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านให้นักศึกษาเข้าเก็บข้อมูล โดยวิธีการสัมภาษณ์ เพื่อรวบรวมข้อมูลในการนำไปใช้เป็นองค์ประกอบในการทำคุษฎีนิพนธ์ และผลที่ได้จากการศึกษาดังกล่าวจะเป็นประโยชน์อย่างสูงในทางวิชาการต่อไป หมายเลขโทรศัพท์นักศึกษาผู้ขอข้อมูล 093-516-4059

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะมนตรีศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.อนาทร เจียรกุล)
คณบดีคณะมัณฑนศิลป์

สำนักงานคณบดีคณะมัณฑนศิลป์

โทร. 02-105-4686

โทรสาร. 02-225-4350

ที่ ฮว 8610/ 4352

คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
เลขที่ 31 ถนนหน้าพระลาน เขตพระนคร
กรุงเทพฯ 10200

26 กันยายน 2565

เรื่อง ขออนุญาตขอข้อมูลเพื่อประกอบการทำคุณวุฒินิพนธ์
เรียน คุณจิตติชัย โฉมบุตร

ด้วย นางสาวกชพร วงษาเนาว์ รหัสประจำตัว 630430007 นักศึกษาหลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชาการออกแบบ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร มีความสนใจทำคุณวุฒินิพนธ์ เรื่อง ภาพอนาคต สิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างภายในวัดป่าด้วยพุทธสหวิทยาการ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิวัฒน์พันธุ์ ศุภะเสน เป็น อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ นั้น

ในการนี้ คณะมัณฑนศิลป์ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านให้นักศึกษาเข้าเก็บข้อมูล โดยวิธีการ สัมภาษณ์ เพื่อรวบรวมข้อมูลในการนำไปใช้เป็นองค์ประกอบในการทำคุณวุฒินิพนธ์ และผลที่ได้จากการศึกษาดังกล่าว จะเป็นประโยชน์อย่างสูงในทางวิชาการต่อไป หมายเลขโทรศัพท์นักศึกษาผู้ขอข้อมูล 093-516-4059

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.อนาทร เจียรกุล)
คณบดีคณะมัณฑนศิลป์

สำนักงานคณบดีคณะมัณฑนศิลป์
โทร. 02-105-4686
โทรสาร. 02-225-4350

ที่ อว 8610/ 4353

คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
เลขที่ 31 ถนนหน้าพระลาน เขตพระนคร
กรุงเทพฯ 10200

26 กันยายน 2565

เรื่อง ขออนุญาตเผยแพร่ข้อมูลเพื่อประกอบการทำคุณฐิณีพนธ์
เรียน คุณเทพพิศ จันทร์มีดี

ด้วย นางสาวกชพร วงษาเนาว์ รหัสประจำตัว 630430007 นักศึกษาหลักสูตรปริญญาคุณฐิณีบัณฑิต สาขาวิชาการออกแบบ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร มีความสนใจทำคุณฐิณีพนธ์ เรื่อง ภาพอนาคตสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างภายในวัดป่าด้วยพุทธสหวิทยาการ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิวัฒน์พันธุ์ คุรุฑะเสน เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ นั้น

ในการนี้ คณะมัณฑนศิลป์ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านให้นักศึกษาเข้าเก็บข้อมูล โดยวิธีการสัมภาษณ์ เพื่อรวบรวมข้อมูลในการนำไปใช้เป็นองค์ประกอบในการทำคุณฐิณีพนธ์ และผลที่ได้จากการศึกษาทั้งกล่าว จะเป็นประโยชน์อย่างสูงในทางวิชาการต่อไป หมายเลขโทรศัพท์นักศึกษาผู้ขอข้อมูล 093-516-4059

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.อนาทร เจียรกุล)
คณบดีคณะมัณฑนศิลป์

สำนักงานคณบดีคณะมัณฑนศิลป์

โทร. 02-105-4686

โทรสาร. 02-225-4350

ที่ ฮว 8610/ 4354

คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
เลขที่ 31 ถนนหน้าพระลาน เขตพระนคร
กรุงเทพฯ 10200

26 กันยายน 2565

เรื่อง ขออนุเคราะห์ข้อมูลเพื่อประกอบการทำตุษฏีนิพนธ์
เรียน คุณสุเมธ รัชชจันทร์

ด้วย นางสาวกชพร วงษาเนาว์ รหัสประจำตัว 630430007 นักศึกษาหลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชาการออกแบบ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร มีความสนใจทำตุษฏีนิพนธ์ เรื่อง ภาพอนาคตสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างภายในวัดป่าด้วยพุทธสหวิทยาการ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิมลพันธุ์ คุรุทะเลน เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ นั้น

ในการนี้ คณะมัณฑนศิลป์ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านให้นักศึกษาเข้าถึงข้อมูล โดยวิธีการสัมภาษณ์ เพื่อรวบรวมข้อมูลในการนำไปใช้เป็นองค์ประกอบในการทำตุษฏีนิพนธ์ และผลที่ได้จากการศึกษาดังกล่าวจะเป็นประโยชน์อย่างสูงในทางวิชาการต่อไป หมายเลขโทรศัพท์นักศึกษาผู้ขอข้อมูล 093-516-4059

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.นภาพร เจียรกุล)
คณบดีคณะมัณฑนศิลป์

สำนักงานคณบดีคณะมัณฑนศิลป์

โทร. 02-105-4686

โทรสาร. 02-225-4350

ที่ อว 8610/ ๕๖๖๕

คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
เลขที่ 31 ถนนหน้าพระลาน เขตพระนคร
กรุงเทพฯ 10200

26 ตุลาคม 2565

เรื่อง ขออนุญาตเพื่อประกอบการทำศุภปฏิทินธ์
เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดนครพนม

ด้วย นางสาวกชพร วงษาเนา รหัสประจำตัว 630430007 นักศึกษาหลักสูตรปริญญาศุภปฏิทินธ์ศิลปสาขาวิชาการออกแบบ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร มีความสนใจทำศุภปฏิทินธ์ เรื่อง ภาพอนาคตสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างภายในวัดป่าด้วยพุทธสหวิทยาการ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิมลพันธุ์ คุรุฑเสน เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ นั้น

ในกรณี คณะมัณฑนศิลป์ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านให้นักศึกษาเข้าเก็บข้อมูลเกี่ยวกับด้านวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์ เพื่อวัดผลและการให้ความสำคัญทัศนคติและความคิดเห็นอย่างเปิดเผย โดยวิธีการสัมภาษณ์ เพื่อรวบรวมข้อมูลในการนำไปใช้เป็นองค์ประกอบในการทำศุภปฏิทินธ์ และผลที่ได้จากการศึกษาดังกล่าวจะเป็นประโยชน์อย่างสูงในทางวิชาการต่อไป หมายเลขโทรศัพท์นักศึกษาผู้ขอข้อมูล 093-516-4059

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.รณพร เจียรกุล)
คณบดีคณะมัณฑนศิลป์

สำนักงานคณบดีคณะมัณฑนศิลป์
โทร. 02-105-4686
โทรสาร. 02-225-4350

เอกสารแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์
แบบสอบถามเรื่องภาพอนาคตสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างภายในวัดป่าด้วยพุทธสหวิทยาการ
ด้านการจัดการป่าไม้ (ป่าชุมชน) ส่วนที่ 1

ข้อชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย/ ในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงและความคิดเห็นของท่านมากที่สุด
 รายละเอียดของแบบสอบถามดังนี้

1. สิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญในการใช้หลักการที่ 10 การจัดการป่าชุมชนเพื่อสร้างภูมิทัศน์ คือ
 การทำความเข้าใจมลพิษทางสายตาและภูมิทัศน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความกลมกลืนของรูปทรงและสี
 ของสรรพสิ่งที่อยู่ร่วมกัน ใช่หรือไม่ใช่

ใช่ ไม่ใช่

กรณีตอบว่าไม่ใช่ เพราะ.....

2. สิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญในการใช้หลักการที่ 10 การจัดการป่าชุมชนเพื่อสร้างภูมิทัศน์ คือ
 การเสนอพื้นที่ที่เกิดปัญหา ใช่หรือไม่ใช่

ใช่ ไม่ใช่

กรณีตอบว่าไม่ใช่ เพราะ.....

3. สิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญในการใช้หลักการที่ 10 การจัดการป่าชุมชนเพื่อสร้างภูมิทัศน์ คือ
 การเสนอแก้ไขปัญหามลพิษทางสายตา ใช่หรือไม่ใช่

ใช่ ไม่ใช่

กรณีตอบว่าไม่ใช่ เพราะ.....

4. สิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญในการใช้หลักการที่ 10 การจัดการป่าชุมชนเพื่อสร้างภูมิทัศน์ คือ
 การเสนอแนวทางการรักษาอย่างยั่งยืน ใช่หรือไม่ใช่

ใช่ ไม่ใช่

กรณีตอบว่าไม่ใช่ เพราะ.....

5. สิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญกับการใช้หลักการที่ 10 การจัดการป่าชุมชนเพื่อสร้างภูมิทัศน์ใน
 ความคิดเห็นของท่านคือสิ่งใด กรุณาระบุ

.....

แบบสอบถามภาพอนาคตสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างภายในวัดป่าด้วยพุทธสหวิทยาการ
ด้านการจัดการป่าไม้ (ป่าชุมชน) ส่วนที่ 2

ข้อชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย/ ในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงและความคิดเห็นของท่านมากที่สุด
 รายละเอียดของแบบสอบถามดังนี้ เกณฑ์การให้คะแนนความสำคัญ 5 ระดับ ดังนี้

สำคัญมากที่สุด	คะแนนเท่ากับ 5
สำคัญสมมาก	คะแนนเท่ากับ 4
สำคัญปานกลาง	คะแนนเท่ากับ 3
สำคัญน้อย	คะแนนเท่ากับ 2
สำคัญน้อยที่สุด	คะแนนเท่ากับ 1

ประเด็น	ระดับคะแนนความสำคัญ				
	1	2	3	4	5
ท่านคิดว่าสิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญในการใช้หลักการ ที่ 10 การจัดการป่าชุมชนเพื่อสร้างภูมิทัศน์ คือ การทำ ความเข้าใจมลพิษทางสายตาและภูมิทัศน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ยิ่งความกลมกลืนของรูปทรงและสีของสรรพสิ่งที่อยู่ร่วมกัน					
ท่านคิดว่าสิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญในการใช้หลักการ ที่ 10 การจัดการป่าชุมชนเพื่อสร้างภูมิทัศน์ คือ การเสนอ พื้นที่ที่เกิดปัญหา					
ท่านคิดว่าสิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญในการใช้หลักการ ที่ 10 การจัดการป่าชุมชนเพื่อสร้างภูมิทัศน์ คือ การเสนอ แก้ไขปัญหามลพิษทางสายตา					
ท่านคิดว่าสิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญในการใช้หลักการ ที่ 10 การจัดการป่าชุมชนเพื่อสร้างภูมิทัศน์ คือ การเสนอ แนวทางรักษาอย่างยั่งยืน					

ความคิดเห็นของท่านเพิ่มเติม กรุณาระบุ

.....

.....

แบบสัมภาษณ์ภาพอนาคตสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างภายในวัดป่าด้วยพุทธสหวิทยาการ
ด้านการจัดการป่าไม้ (ป่าชุมชน) ส่วนที่ 3

ส่วนนำ

ชื่อโครงการ: ภาพอนาคตสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างภายในวัดป่าด้วยพุทธสหวิทยาการ

ส่วนผู้สัมภาษณ์

วัน/เดือน/ปี ที่สัมภาษณ์ ..... เวลา .....

สถานที่ .....

ส่วนผู้ถูกสัมภาษณ์

ตำแหน่งงาน .....

ประสบการณ์การทำงาน (ปี) .....

ส่วนคำถาม

ท่านมีความคิดเห็นว่า ป่าชุมชนที่รับการสนับสนุนจาก วัด โดยใช้หลักการที่ 10 การจัดการป่าชุมชน เพื่อสร้างภูมิทัศน์ มีผลในอนาคตอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

หากในอนาคตมีการออกแบบพื้นที่ป่าชุมชนที่รับการสนับสนุนจาก วัด โดยใช้หลักการที่ 10 การจัดการป่าชุมชนเพื่อสร้างภูมิทัศน์ ท่านมีความเห็นว่าสิ่งที่ต้องคำนึงถึงการออกแบบคือสิ่งใด

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบสอบถามภาพอนาคตสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างภายในวัดป่าด้วยพุทธสหวิทยาการ
 ด้านการออกแบบ (การออกแบบอย่างยั่งยืน) ส่วนที่ 1

ข้อชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย/ ในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงและความคิดเห็นของท่านมากที่สุด
 รายละเอียดของแบบสอบถามดังนี้

1. สิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญในการออกแบบอย่างยั่งยืนคือ การออกแบบผลิตภัณฑ์ ใช่หรือไม่ใช่

 ใช่

 ไม่ใช่

กรณีตอบว่าไม่ใช่ เพราะ.....

2. สิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญในการออกแบบอย่างยั่งยืนคือ การออกแบบตกแต่งภายใน ใช่หรือไม่ใช่

 ใช่

 ไม่ใช่

กรณีตอบว่าไม่ใช่ เพราะ.....

3. สิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญในการออกแบบอย่างยั่งยืนคือ การออกแบบสถาปัตยกรรม ใช่หรือไม่ใช่

 ใช่

 ไม่ใช่

กรณีตอบว่าไม่ใช่ เพราะ.....

4. สิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญในการออกแบบอย่างยั่งยืนคือ การออกแบบภูมิทัศน์ ใช่หรือไม่ใช่

 ใช่

 ไม่ใช่

กรณีตอบว่าไม่ใช่ เพราะ.....

5. สิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญกับการออกแบบอย่างยั่งยืนในความคิดเห็นของท่านคือสิ่งใด
 กรุณาระบุ

.....

.....

.....

.....

แบบสอบถามภาพอนาคตสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างภายในวัดป่าด้วยพุทธสหวิทยาการ
ด้านการออกแบบ (การออกแบบอย่างยั่งยืน) ส่วนที่ 2

ข้อชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย/ ในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงและความคิดเห็นของท่านมากที่สุด
 รายละเอียดของแบบสอบถามดังนี้ เหนือการให้คะแนนความสำคัญ 5 ระดับ ดังนี้

สำคัญมากที่สุด	คะแนนเท่ากับ	5
สำคัญสมมาก	คะแนนเท่ากับ	4
สำคัญปานกลาง	คะแนนเท่ากับ	3
สำคัญน้อย	คะแนนเท่ากับ	2
สำคัญน้อยที่สุด	คะแนนเท่ากับ	1

ประเด็น	ระดับคะแนนความสำคัญ				
	1	2	3	4	5
ท่านคิดว่าสิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญในการออกแบบอย่างยั่งยืนคือ การออกแบบผลิตภัณฑ์					
ท่านคิดว่าสิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญในการออกแบบอย่างยั่งยืนคือ การออกแบบตกแต่งภายใน					
ท่านคิดว่าสิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญในการออกแบบอย่างยั่งยืนคือ การออกแบบสถาปัตยกรรม					
ท่านคิดว่าสิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญในการออกแบบอย่างยั่งยืนคือ การออกแบบภูมิทัศน์					

ความคิดเห็นของท่านเพิ่มเติม กรุณาระบุ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบสัมภาษณ์ภาพอนาคตสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างภายในวัดป่าด้วยพุทธสหวิทยาการ
 ด้านการออกแบบ (การออกแบบอย่างยั่งยืน) ส่วนที่ 3

ส่วนนำ

ชื่อโครงการ: ภาพอนาคตสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างภายในวัดป่าด้วยพุทธสหวิทยาการ

ส่วนผู้สัมภาษณ์

วัน/เดือน/ปี ที่สัมภาษณ์ ..... เวลา .....

สถานที่ .....

ส่วนผู้ถูกสัมภาษณ์

ตำแหน่งงาน .....

ประสบการณ์การทำงาน (ปี) .....

ส่วนคำถาม

ท่านมีความคิดเห็นว่า การออกแบบอย่างยั่งยืน มีผลในอนาคตอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

หากในอนาคตมีการออกแบบอย่างยั่งยืน ท่านมีความเห็นว่าสิ่งที่จะต้องคำนึงถึงการออกแบบอย่างยั่งยืน
 คือสิ่งใด และการออกแบบในสาขาใดควรให้ความสำคัญมากที่สุด เช่น การออกแบบผลิตภัณฑ์
 การออกแบบตกแต่งภายใน การออกแบบสถาปัตยกรรม การออกแบบภูมิทัศน์

.....

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 2 โจรสัปปายะ

5. สิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญกับโจรสัปปายะคือ ทางเดินที่ไม่ชำรุด ไข้หรือไม่ใช่

 ใช่

 ไม่ใช่

กรณีตอบว่าไม่ใช่ เพราะ.....

6. สิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญกับโจรสัปปายะคือ ป้ายบอกทางไปยังสถานที่ต่าง ๆ ไข้หรือไม่ใช่

 ใช่

 ไม่ใช่

กรณีตอบว่าไม่ใช่ เพราะ.....

7. สิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญกับโจรสัปปายะคือ การตรวจสอบและซ่อมแซมทางเดิน ไข้หรือไม่ใช่

 ใช่

 ไม่ใช่

กรณีตอบว่าไม่ใช่ เพราะ.....

8. สิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญกับโจรสัปปายะในความคิดเห็นของท่านคือสิ่งใด กรุณาระบุ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 3 อุตุสัปปายะ

9. สิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญกับอุตุสัปปายะคือ การสร้างสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ (สิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ที่ไม่กระทบต่ออากาศ และสิ่งแวดล้อม) ไข้หรือไม่ใช่

 ใช่

 ไม่ใช่

กรณีตอบว่าไม่ใช่ เพราะ.....

10. สิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญกับอุตุสัปปายะคือ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (ป่าไม้) ใช่หรือไม่ใช่

ใช่

ไม่ใช่

กรณีตอบว่าไม่ใช่ เพราะ.....

11. สิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญกับอุตุสัปปายะในความคิดเห็นของท่านคือสิ่งใด กรุณาระบุ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 4 อิริยาปถสัปปายะ

12. สิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญกับอิริยาปถสัปปายะคือ การมีพื้นที่ที่นั่งเพียงพอ ใช่หรือไม่ใช่

ใช่

ไม่ใช่

กรณีตอบว่าไม่ใช่ เพราะ.....

13. สิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญกับอิริยาปถสัปปายะคือ การมีพื้นที่ทางเดินเพียงพอ ใช่หรือไม่ใช่

ใช่

ไม่ใช่

กรณีตอบว่าไม่ใช่ เพราะ.....

14. สิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญกับอิริยาปถสัปปายะในความคิดเห็นของท่านคือสิ่งใด กรุณาระบุ

.....

.....

.....

.....

.....

แบบสอบถามภาพอนาคตสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างภายในวัดป่าด้วยพุทธสหวิทยาการ
ด้านพุทธศาสนา (สัปปายะ) ส่วนที่ 2

ข้อชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย/ ในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงและความคิดเห็นของท่านมากที่สุด
รายละเอียดของแบบสอบถามดังนี้ เกณฑ์การให้คะแนนความสำคัญ 5 ระดับ ดังนี้

สำคัญมากที่สุด	คะแนนเท่ากับ 5
สำคัญสมมาก	คะแนนเท่ากับ 4
สำคัญปานกลาง	คะแนนเท่ากับ 3
สำคัญน้อย	คะแนนเท่ากับ 2
สำคัญน้อยที่สุด	คะแนนเท่ากับ 1

ตอนที่ 1 อवासสัปปายะ

ประเด็น	ระดับคะแนนความสำคัญ				
	1	2	3	4	5
ท่านคิดว่าสิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญกับอवासสัปปายะ คือ แสงสว่างที่เหมาะสม					
ท่านคิดว่าสิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญกับอवासสัปปายะ คือ ความแข็งแรงของสิ่งปลูกสร้าง					
ท่านคิดว่าสิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญกับอवासสัปปายะ คือ ความปลอดภัยของสิ่งปลูกสร้าง					

ความคิดเห็นของท่านเพิ่มเติม กรุณาระบุ

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 2 โจรสัปปายะ

ประเด็น	ระดับคะแนนความสำคัญ				
	1	2	3	4	5
ท่านคิดว่าสิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญกับโจรสัปปายะ คือ ทางเดินที่ไม่ชำรุด					
ท่านคิดว่าสิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญกับโจรสัปปายะ คือ ป้ายบอกทางไปยังสถานที่ต่าง ๆ					
ท่านคิดว่าสิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญกับโจรสัปปายะ คือ การตรวจสอบและซ่อมแซมทางเดิน					

ความคิดเห็นของท่านเพิ่มเติม กรุณาระบุ

.....

.....

.....

ตอนที่ 3 อุตุสัปปายะ

ประเด็น	ระดับคะแนนความสำคัญ				
	1	2	3	4	5
ท่านคิดว่าสิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญกับอุตุสัปปายะคือ การสร้างสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ (สิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ที่ไม่กระทบต่ออากาศ และสิ่งแวดล้อม)					
ท่านคิดว่าสิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญกับอุตุสัปปายะคือ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (ป่าไม้)					

ความคิดเห็นของท่านเพิ่มเติม กรุณาระบุ

.....

.....

.....

แบบสัมภาษณ์ภาพอนาคตสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างภายในวัดป่าด้วยพุทธสหวิทยาการ
ด้านพุทธศาสนา (สัปปายะ) ส่วนที่ 3

ส่วนนำ

ชื่อโครงการ: ภาพอนาคตสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างภายในวัดป่าด้วยพุทธสหวิทยาการ

ส่วนผู้สัมภาษณ์

วัน/เดือน/ปี ที่สัมภาษณ์ ..... เวลา .....

สถานที่ .....

ส่วนผู้ถูกสัมภาษณ์

ตำแหน่งงาน .....

ประสบการณ์การทำงาน (ปี) .....

ส่วนคำถาม

ท่านมีความคิดเห็นว่า อาวาสสัปปายะ มีความเกี่ยวข้องในอนาคตอย่างไร

.....

ท่านมีความคิดเห็นว่า โครจรสัปปายะ มีความเกี่ยวข้องในอนาคตอย่างไร

.....

ท่านมีความคิดเห็นว่า อุตุสัปปายะ มีความเกี่ยวข้องในอนาคตอย่างไร

.....

ท่านมีความคิดเห็นว่า อิริยาปถสัปปายะ มีความเกี่ยวข้องในอนาคตอย่างไร

.....

หากในอนาคตมีการออกแบบพื้นที่ภายใน วัด ท่านมีความเห็นว่าสิ่งที่จะต้องคำนึงถึงการออกแบบคือสิ่งใด และพื้นที่ภายในวัดส่วนใดที่ควรทำการออกแบบมากที่สุดเป็นอันดับแรก

.....

.....

.....

.....

.....

**แบบสอบถามภาพอนาคตสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างภายในวัดป่าด้วยพุทธสหวิทยาการ
ด้านวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม (การอนุรักษ์) ส่วนที่ 1**

ข้อชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย/ ในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงและความคิดเห็นของท่านมากที่สุด
รายละเอียดของแบบสอบถามดังนี้

1. สิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมตามหลักการรักษา/ซ่อมแซมคือ
การซ่อมแซมคืนสภาพพื้นที่เดิม ใช่หรือไม่ใช่

ใช่

ไม่ใช่

กรณีตอบว่าไม่ใช่ เพราะ.....

2. สิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญกับในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมตามหลักการรักษา/ซ่อมแซม
ในความคิดเห็นของท่านคือสิ่งใด กรุณาระบุ

.....

3. สิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมตามหลักการฟื้นฟูคือ คำแนะนำระยะเวลา
ในการฟื้นฟู ใช่หรือไม่ใช่

ใช่

ไม่ใช่

กรณีตอบว่าไม่ใช่ เพราะ.....

4. สิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญกับในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมตามหลักการฟื้นฟูในความคิดเห็นของ
ท่านคือสิ่งใด กรุณาระบุ

.....

5. สิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมตามหลักการพัฒนาคือ การวางแผน
แนวทางในการพัฒนา ใช่หรือไม่ใช่

ใช่

ไม่ใช่

กรณีตอบว่าไม่ใช่ เพราะ.....

6. สิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญกับในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมตามหลักการพัฒนาในความคิดเห็น
ของท่านคือสิ่งใด กรุณาระบุ

.....

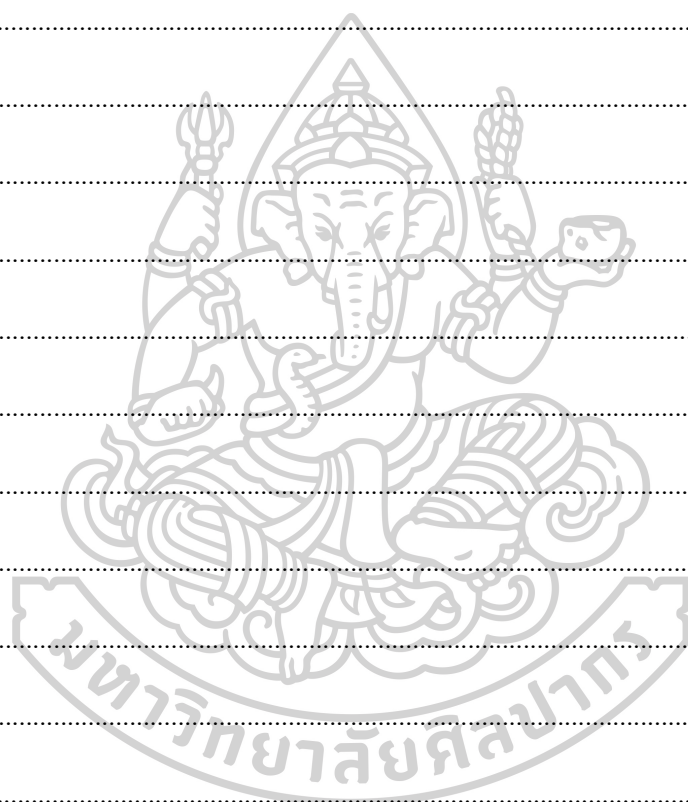
7. สิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมตามหลักการป้องกันคือวางแผนแนวทางในการป้องกัน ใช่หรือไม่ใช่

ใช่

ไม่ใช่

กรณีตอบว่าไม่ใช่ เพราะ.....

8. สิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญกับในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมตามหลักการป้องกันในความคิดเห็นของท่านคือสิ่งใด กรุณาระบุ

**แบบสอบถามภาพอนาคตสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างภายในวัดป่าด้วยพุทธสหวิทยาการ
ด้านวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม (การอนุรักษ์) ส่วนที่ 2**

ข้อชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย/ ในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงและความคิดเห็นของท่านมากที่สุด
รายละเอียดของแบบสอบถามดังนี้ เกณฑ์การให้คะแนนความสำคัญ 5 ระดับ ดังนี้

สำคัญมากที่สุด	คะแนนเท่ากับ 5
สำคัญสมมาก	คะแนนเท่ากับ 4
สำคัญปานกลาง	คะแนนเท่ากับ 3
สำคัญน้อย	คะแนนเท่ากับ 2
สำคัญน้อยที่สุด	คะแนนเท่ากับ 1

ประเด็น	ระดับคะแนนความสำคัญ				
	1	2	3	4	5
ท่านคิดว่าสิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมตามหลักการรักษา/ซ่อมแซมคือ การซ่อมแซมคืนสภาพพื้นที่เดิม					
ท่านคิดว่าสิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมตามหลักการฟื้นฟูคือ คำนวณระยะเวลาในการฟื้นฟู					
ท่านคิดว่าสิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมตามหลักการพัฒนาคือ การวางแผนแนวทางในการพัฒนา					
ท่านคิดว่าสิ่งที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมตามหลักการป้องกันคือวางแผนแนวทางในการป้องกัน					

ความคิดเห็นของท่านเพิ่มเติม กรุณาระบุ

.....

.....

.....

แบบสัมภาษณ์ภาพอนาคตสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างภายในวัดป่าด้วยพุทธสหวิทยาการ
ด้านวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม (การอนุรักษ์) ส่วนที่ 3

ส่วนนำ

ชื่อโครงการ: ภาพอนาคตสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างภายในวัดป่าด้วยพุทธสหวิทยาการ

ส่วนผู้สัมภาษณ์

วัน/เดือน/ปี ที่สัมภาษณ์ ..... เวลา .....

สถานที่ .....

ส่วนผู้ถูกสัมภาษณ์

ตำแหน่งงาน .....

ประสบการณ์การทำงาน (ปี) .....

ส่วนคำถาม

ท่านมีความคิดเห็นว่าการอนุรักษ์ด้วยหลัก การรักษา/ซ่อมแซม มีผลในอนาคตอย่างไร

.....

ท่านมีความคิดเห็นว่าการอนุรักษ์ด้วยหลัก การฟื้นฟู มีผลในอนาคตอย่างไร

.....

ท่านมีความคิดเห็นว่าการอนุรักษ์ด้วยหลัก การพัฒนา มีผลในอนาคตอย่างไร

.....

ท่านมีความคิดเห็นว่าการอนุรักษ์ด้วยหลัก การป้องกัน มีผลในอนาคตอย่างไร

.....

หากในอนาคตมีการออกแบบเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ท่านมีความเห็นว่าสิ่งที่จะต้องคำนึงถึงการ
ออกแบบคือสิ่งใด และมีความสอดคล้องกับหลักการใดในการอนุรักษ์

.....

.....

.....

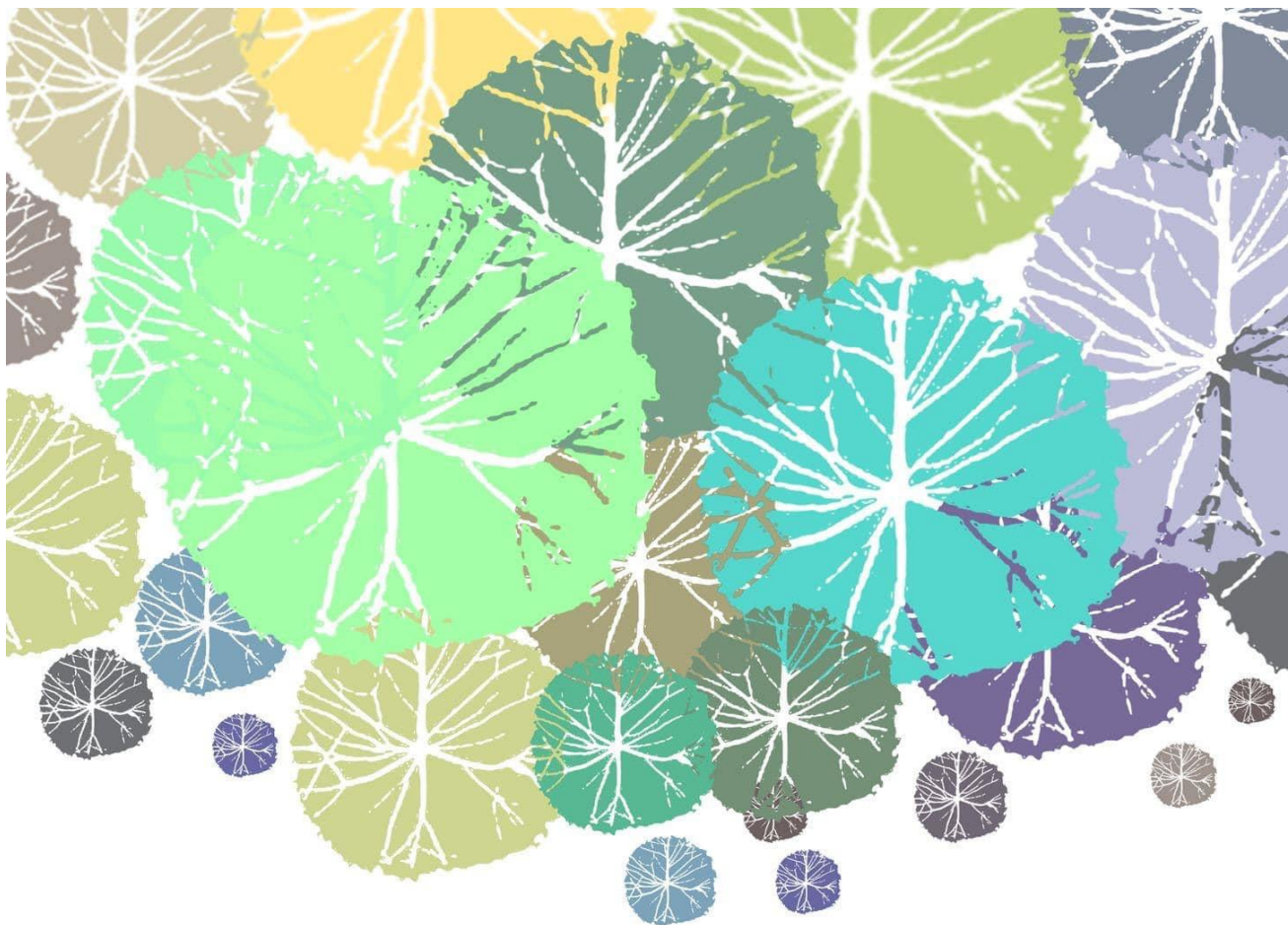
.....

.....

หัวข้อเพื่อใช้ในการสนทนากลุ่มย่อย

หัวข้อที่ 1	หัวข้อการแสดงความคิดเห็น เรื่อง มลพิษทางสายตา เพื่อนำไปสู่การจัดการประชุมชนเพื่อสร้างภูมิทัศน์
หัวข้อที่ 2	หัวข้อการแสดงความคิดเห็น เรื่อง พื้นที่ที่เกิดปัญหา เพื่อนำไปสู่การจัดการประชุมชนเพื่อสร้างภูมิทัศน์
หัวข้อที่ 3	หัวข้อการแสดงความคิดเห็น เรื่อง รูปแบบพื้นที่ที่ควรออกแบบ เพื่อนำไปสู่การจัดการประชุมชนเพื่อสร้างภูมิทัศน์
หัวข้อที่ 4	หัวข้อการแสดงความคิดเห็น เรื่อง การปลูกต้นไม้ในท้องถิ่น เพื่อนำไปสู่การจัดการประชุมชนเพื่อสร้างภูมิทัศน์
หัวข้อที่ 5	หัวข้อการแสดงความคิดเห็น เรื่อง ป่าชุมชนที่รับการสนับสนุนจาก วัด โดยใช้หลักการที่ 10 การจัดการประชุมชนเพื่อสร้างภูมิทัศน์ มีผลในอนาคตอย่างไร

เปลี่ยน

ปรับ ประก

12-13 มีนาคม 2566

ณ วัดป่าตาลใหญ่ (นาหว้า) นครพนม

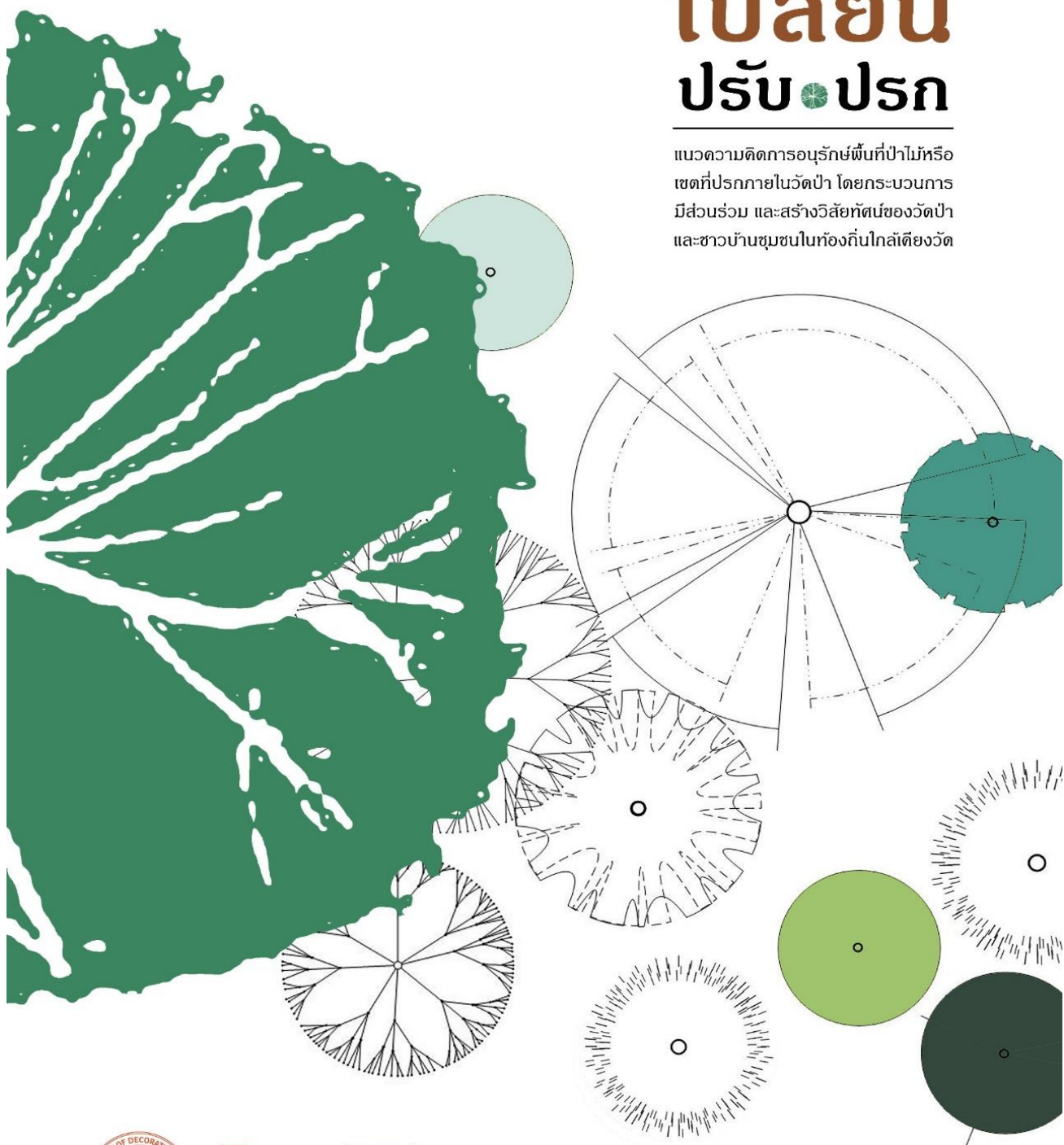
มีพิธีการแนวความดีในการอนุรักษ์พื้นที่วัดป่าหรือเขตที่ปรกภายในวัดป่า
โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของวัดและชุมชนท้องถิ่น
กรณีศึกษา วัดป่าตาลใหญ่ ตำบลนาหว้า อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม

มีพิธีการนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต สาขาการออกแบบ มหาวิทยาลัยศิลปากร
โดยผู้ช่วยศาสตราจารย์ภพร วงยานาว์

เปลี่ยน ปรับ•ปรก

แนวความคิดการอนุรักษ์พื้นที่ป่าไม้หรือ
เขตที่ปรกภายในวัดป่า โดยกระบวนการ
มีส่วนร่วม และสร้างวิสัยทัศน์ของวัดป่า
และชาวบ้านชุมชนในท้องถิ่นใกล้เคียงวัด

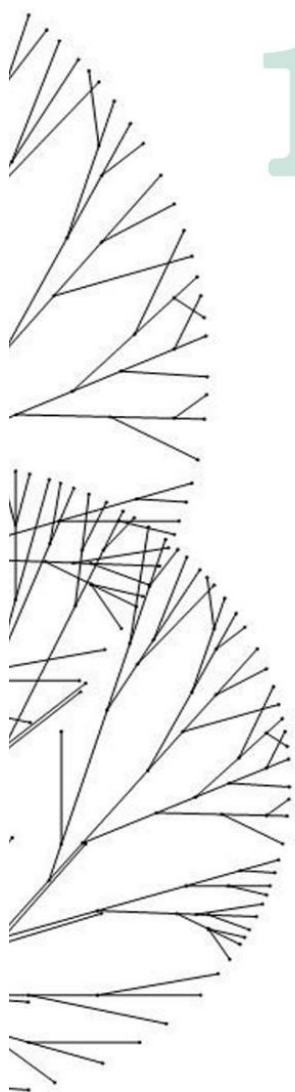

คำนำ

การจัดทำโครงการเปลี่ยน ปรับ ปรอง นี้เป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินการ
วิทยานิพนธ์ เรื่อง ภาพอนาคตสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างภายในวัดป่าด้วย
พุทธสหวิทยาการ โดยนักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาการออกแบบคณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
นางสาวกชพร วงษาเนา รหัสประจำตัว 630430007 ซึ่งโครงการนี้
เป็นการดำเนินการขั้นตอนส่วนของชุมชนด้วยวิธีการสร้างวิสัยทัศน์
ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างชุมชน โดยได้รับการสนับสนุน
การวิจัยแผนพัฒนาบัณฑิตศึกษา
จากสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ ประจำปี 2565

กชพร วงษาเนา
ตุลาคม 2565

สารบัญ

1. ความเป็นมา หน้า 1-4

2. กระบวนการเปลี่ยน หน้า 5-8

3. กระบวนการปรับ หน้า 9-14

4. กระบวนการปรก หน้า 15

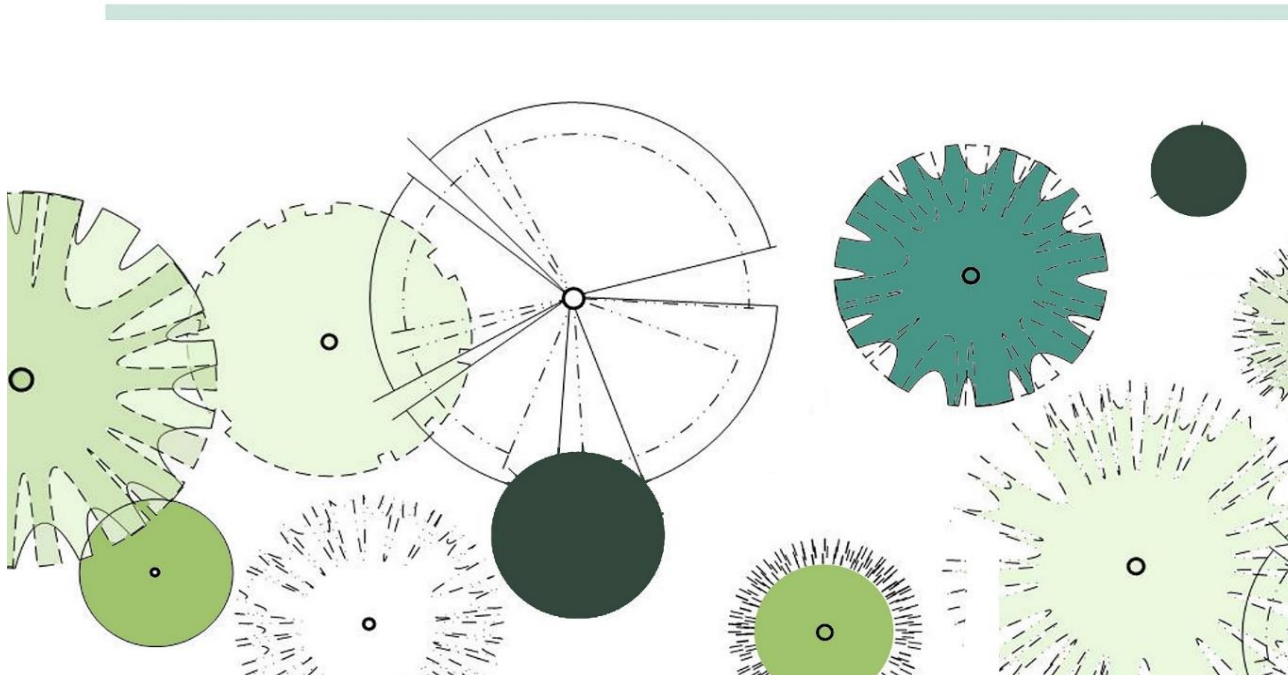
5. อ่างอิง หน้า 17

ความเป็นมา

เปลี่ยน ปรับ ปรก

ตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยเฉพาะการผลักดันให้มีสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนในทุกจังหวัดของประเทศไทยด้วยการประกาศนโยบายป่าไม้แห่งชาติเพื่อเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ อีกทั้งป่าเพื่อการอนุรักษ์และเพื่อเศรษฐกิจไม่น้อยกว่าร้อยละ 40 ของพื้นที่ประเทศไทยเพื่อให้ครบตามจำนวนป่าไม้ที่กำหนดไว้จึงจำเป็นต้องมีข้อมูลทรัพยากรป่าไม้ที่เป็นปัจจุบัน และต่อเนื่องทุกปี เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลในการจัดการพื้นที่ป่าไม้ร้อยละ 40 อีกทั้งยังเป็นเครื่องมือในการกำหนดยุทธศาสตร์ และเป้าหมาย ในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ การประเมินผล และการติดตามการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าไม้ นโยบายการแก้ไขปัญหาข้อขัดแย้งในเรื่องที่ดินเพื่อการอยู่อาศัย หรือการใช้ประโยชน์อื่น ปัจจุบันพื้นที่ป่าไม้ทั่วประเทศในปี พ.ศ. 2561-2562 จำนวน 102,484,072.71 ไร่หรือคิดเป็นร้อยละ 31.68 ของประเทศไทยซึ่งได้ลดลงจากเมื่อปี พ.ศ. 2560-2561 จำนวน 4,229.48 ไร่ (เว็บไซต์มูลนิธิสืบ นาคะเสถียร, 2563)

จากตัวเลขดังกล่าวบ่งบอกได้ว่าปริมาณของป่ามีจำนวนลดลงอย่างเห็นได้ชัด แม้ว่าตัวเลขที่ลดลงนี้อาจจะดูน้อยและไม่น่าจะส่งผลเสียอย่างไรต่อผู้คน แต่เมื่อคำนวณในอีก 10 ปี หรืออีก 20 ปีข้างหน้า หากมีการลดลงของป่าในทุก ๆ ปี ตัวเลขนี้จะป็นตัวเลขที่น่าตกใจหากปล่อยให้เป็นไปเรื่อย ๆ เช่นนี้

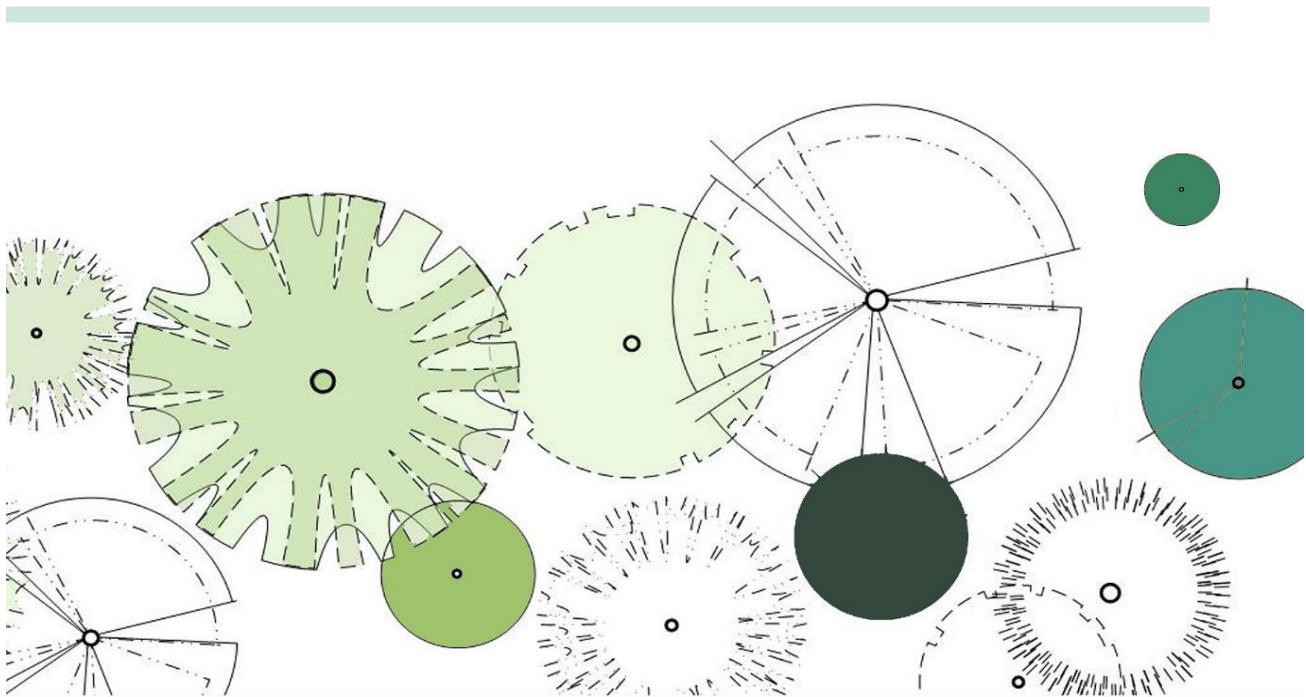
ความเป็นมา

เปลี่ยน ปรับ ปรก

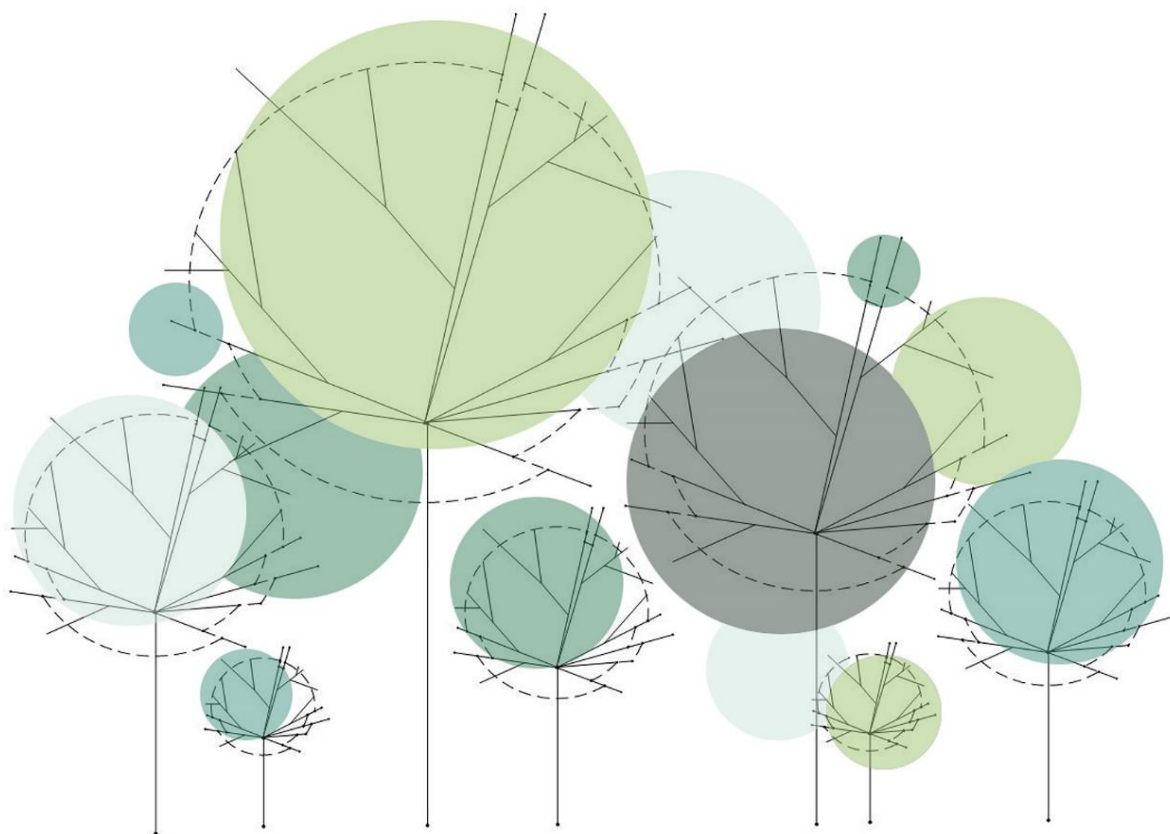
ในอดีตต้นกำเนิดวัดในพระพุทธศาสนาถือกำเนิดขึ้นในป่าเพราะป่าเป็นธรรมชาติที่เงียบสงบซึ่งเป็นที่ลี้ภัยของผู้นับถือธรรมจึงกลายเป็นที่อยู่อาศัยของภิกษุ ตั้งแต่ครั้งพุทธกาลจนถึงปัจจุบัน (ประโชติ ชัยสุวรรณ และผกา-เพ็ญ จรุงแสง, 2561) โดยการสร้างวัดในประเทศไทยมี 2 ประเภท คือ วัดบ้านหรือวัดตามวาสี เป็นวัดที่สร้างขึ้นสำหรับชุมชน หรือเมืองโดยที่ภารกิจหลักของพระภิกษุสงฆ์ฝ่ายนี้มุ่งเน้นไปในทางปฏิบัติด้านพิธีกรรมทางศาสนาวัดป่าหรือวัดธรรมาวาส ส่วนใหญ่นิยมตั้งอยู่ในบริเวณที่เป็นป่าเขา ส่วนใหญ่มีเพียงกุฏิและศาลาโถงอเนกประสงค์ซึ่งไม่มีอาคารแบบแผนมากนักมีพระสงฆ์เหล่าน้อยจำวัดเฉพาะเพียงช่วงเช้า พรรษาและจะมุ่งธุดงค์เข้าป่าลึก ปักกลด ฝึกหัดกรรมฐานจิต และจาริกไปเรื่อยก่อนกลับออกมาจำพรรษาที่วัดอีกครั้ง โดยเมื่อถึงฤดูเข้าพรรษาใหม่ ความต้องการทำสังฆกรรมใดก็เพียงอาศัยการกำหนดขึ้นใช้เพียงชั่วคราวเท่านั้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งพระเจดีย์จะไม่มีการสร้างในวัดธรรมาวาสหรือวัดป่าที่แท้จริง (สิบลพต จรรย์สิบลพต, ม.ป.ป.)

ในอดีตวัดป่าต้องตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีป่าไม้ล้อมรอบ ซึ่งในรัศมี 1 กิโลเมตร ถ้าหากประเทศไทยมีวัดป่า 100 วัด แต่ละวัดรักษาผืนป่าไว้ได้วัดละ 4 ตารางกิโลเมตร ดังนั้นวัดป่า 100 วัด ก็สามารถรักษาผืนป่าไว้ถึง 400 ตารางกิโลเมตรได้

ซึ่งในปัจจุบันป่าไม้ที่ล้อมรอบวัดป่าในประเทศไทยจำนวนหลายวัดได้ถูกตัดโค่น เพื่อไปใช้ประโยชน์หรือไม่ก็เพื่อใช้ประโยชน์ในที่ดินวัดป่าหลายวัดจึงกลายสภาพเป็นวัดบ้าน ถึงแม้ว่าพระสงฆ์ในวัดเหล่านี้จะยังคงธรรมเนียมปฏิบัติแบบสายพระป่าแต่วัดป่าได้สูญเสียอัตลักษณ์เชิงพื้นที่ไปแล้วคงเป็นวัดป่าเพียงแต่ชื่อกันนี่คงเป็นเพราะวัดป่า รวมทั้งพระป่า แม้จะได้ขึ้นชื่อว่าอยู่ในป่า แต่ก็ยังคงเป็นส่วนหนึ่งของสังคมเมื่อกาลเวลาเปลี่ยนแปลง สังคมเปลี่ยนแปลงและปัจจัยทางเศรษฐกิจเปลี่ยน วัดป่าจึงต้องเปลี่ยนไป

ความเป็นมา

เปลี่ยน ปรับ ปรก

วัดป่าสมถะอย่างยิ่งที่จะได้รับการส่งเสริมฟื้นฟูให้เป็นวัดที่มีป่าสมบูรณ์และมีจำนวนวัดมากขึ้นเพราะวัดป่าเพียงวัดเดียวสามารถทำหน้าที่ได้ถึง 2 ประการ ซึ่งในเวลาเดียวกันคือ ประการที่ 1 วัดป่าทำหน้าที่เป็นสถานที่ปฏิบัติธรรมมนุษย์ทุกคนสามารถเข้าไปศึกษาปฏิบัติธรรมในวัดป่าได้ดังที่ปฏิบัติกันอยู่ในหลายวัดปัจจุบัน การปฏิบัติธรรมจะช่วยให้คนรู้จักความจริงของชีวิตตน รู้จักชีวิตคนอื่น ๆ คือ สังคมและรู้จักโลก คือ สิ่งธรรมชาติแวดล้อม แล้วปฏิบัติตนให้ถูกต้องเหมาะสมกับชีวิตตน กับสังคม และกับสิ่งแวดล้อม เป็นการอบรมจิตใจคนให้มีสติสัมปชัญญะ ในทุกพฤติกรรม และตัดสินใจต่าง ๆ ในชีวิตด้วยเหตุผลมากกว่าอารมณ์

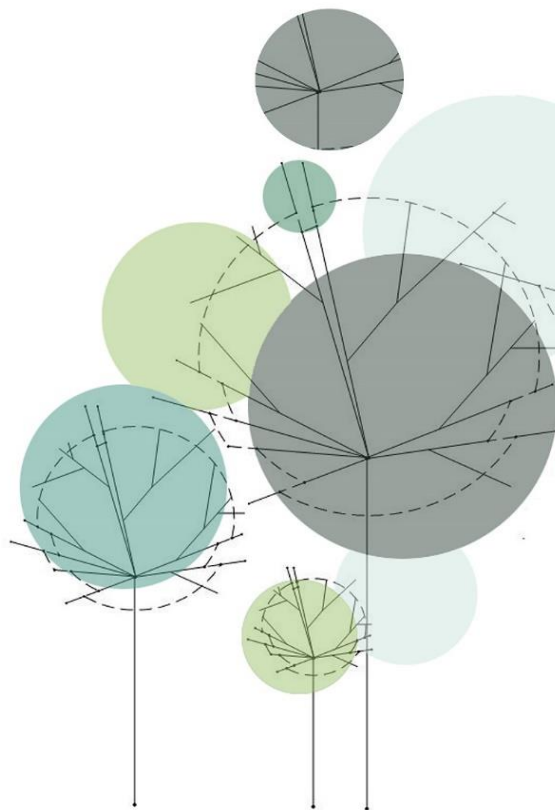
ความรู้สึก สร้างให้เป็นคนดีมีความสุข เป็นการพัฒนาทางจิตโดยตรง และประการที่ 2 วัดป่าทำหน้าที่รักษาป่าไม้ ป่าไม้เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญของโลก ความอุดมสมบูรณ์ของผืนป่า จะช่วยรักษาความชุ่มชื้น ช่วยให้ฝนตกต้องตามฤดูกาล และช่วยรักษาน้ำดินไม่ให้พังทลายเป็นการรักษาความหลากหลายทางชีวภาพก่อให้เกิดความสมดุลระบบนิเวศ การรักษาป่าจึงเป็นการพัฒนาทางกายภาพโดยตรง ดังนั้นคงไม่ผิดถ้ากล่าวได้ว่า วัดป่าเป็นสถานที่ที่สร้างความสมดุลให้แก่สรรพชีวิตและสร้างความสมดุลแก่โลกอย่างแท้จริง (ประโชติ ชัยสุวรรณ และผกาเพ็ญ จรุงแสง, 2561)

ความเป็นมา

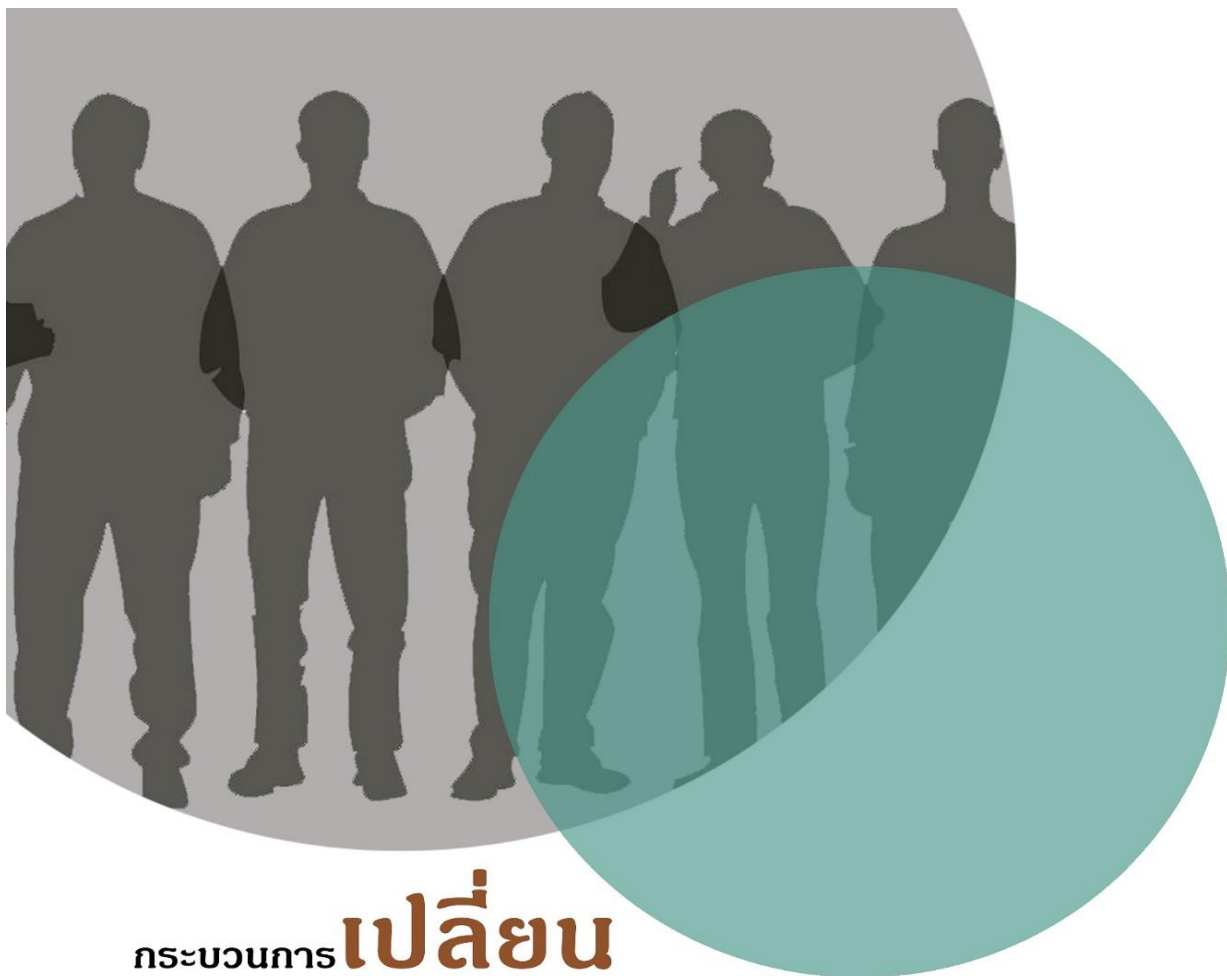
เปลี่ยน ปรับ ปรก

จากข้อมูลดังกล่าวทั้งหมด ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาในเรื่องการแก้ไขปัญหา ณ ปัจจุบันด้วยการมองภาพอนาคตของสภาพแวดล้อมภายในวัดป่า ซึ่งส่งผลกระทบต่อธรรมชาติต่อบริบทของพื้นที่วัดป่าส่งผลให้ความเป็นธรรมชาติของวัดปาลดน้อยลง และความเป็นวัดป่าตามจารีตลดน้อยลง นอกจากนี้การศึกษายังต้องสอดคล้องกับบริบทของชุมชนโดยรอบวัดป่าด้วยซึ่งการศึกษานี้จะใช้ศาสตร์ทางพุทธศาสนาและศาสตร์อื่นร่วม ซึ่งผู้วิจัยตั้งเป้าหมายในการวิจัยนี้ว่า การศึกษานี้จะนำเสนอการออกแบบสภาพแวดล้อมโดยรอบวัดป่าที่เหมาะสมกับธรรมชาตินำไปสู่สิ่งที่สำคัญคือการปลูกจิตสำนึกการรักษาป่า และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมผ่านการศึกษานี้ ตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ที่ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยเฉพาะการผลักดันให้มีสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนในอนาคต

โดยโครงการเปลี่ยน ปรับ ปรก นี้จะใช้ขั้นตอนบางส่วนของงานวิจัย ซึ่งการวิจัยนี้ได้แบ่งขั้นตอนของการศึกษาเป็น 3 ส่วนหลัก ๆ ดังภาพ

จากภาพโครงการ เปลี่ยน ปรับ ปรก นี้จะเป็นการใช้ขั้นตอนส่วนที่ 2 ขั้นตอนส่วนของชุมชนนั่นเอง ซึ่งในการสร้างวิสัยทัศน์จะเป็นการนำผลสรุปข้อมูลขั้นตอนส่วนของผู้เชี่ยวชาญ โดยวิธีการพยากรณ์แบบเดลฟายมาเปรียบเทียบ แต่ละกับประเด็นคาดหวังในอนาคตที่เป็นข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ และสรุปผลเป็นคำจำกัดความ และเป็นภาพอนาคตสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างภายในวัดป่าด้วยพุทธสหวิทยาการ (โดยวิธีการพยากรณ์แบบเดลฟาย)

กระบวนการเปลี่ยน

โครงการเปลี่ยน ปรับ ปรกนี้ในส่วนของกระบวนการเปลี่ยนหมายถึง การเปลี่ยนและการสร้างวิสัยทัศน์ มโนทัศน์ที่สะท้อนให้เห็นอนาคตที่พึงประสงค์เป็นอนาคตที่ควรเกิดขึ้น เป็นแนวความคิดเชิงปทัสสถานหรือเป็นแนวคิดในการออกแบบ เกิดผลลัพธ์เชิงบวกที่ต้องการเปลี่ยนแปลง โดยสรุปกระบวนการเปลี่ยนนี้คือการเปลี่ยนให้ชุมชนมีวิสัยทัศน์ที่ดีและเหมาะสมในการร่วมกันอนุรักษ์ป่าไม้ภายในวัดป่าตนเอง เป็นกระบวนการกลุ่มที่สามารถนำไปสู่แนวทางปฏิบัติแผนขับเคลื่อนกำลังของชุมชนไปสู่อนาคต และยังเป็นเครื่องมือโมดูลิตีช่วยให้สามารถทำความเข้าใจในช่องว่างระหว่างสถานการณ์ปัจจุบันชุมชนและอนาคตที่พึงประสงค์ อีกทั้งยังช่วยสร้างแรงบันดาลใจให้แก่สมาชิกทุกคนในชุมชนให้มีความหวัง ความรู้สึกเป็นเจ้าของและความทุ่มเทในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้บรรลุเป้าหมายแห่งอนาคต ทั้งนี้คุณลักษณะของวิสัยทัศน์ที่ดีมี 6 ประการ คือ

1. สร้างสรรค์
2. พึงประสงค์
3. ชัดเจน
4. เป็นไปได้
5. ยืดหยุ่น
6. สื่อสารและถ่ายทอดได้ง่าย

โดยกระบวนการเปลี่ยนจะใช้รูปแบบการสนทนากลุ่มย่อย จำนวนกลุ่มละ 10 คน จัดการสนทนากลุ่มย่อย 4 ครั้ง-4 กลุ่ม ได้แก่

- ครั้งที่ 1 การสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ตอนต้น 18-35 ปี
- ครั้งที่ 2 การสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ตอนกลาง 35-60 ปี
- ครั้งที่ 3 การสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ตอนปลาย 60 ปีขึ้นไป
- ครั้งที่ 4 การสนทนากลุ่มพระสงฆ์ภายในวัดป่า

ซึ่งขั้นตอนของกระบวนการเปลี่ยนเป็นการอ้างอิงข้อมูลจากวิทยาลัยสหวิทยาการมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ สถาบันการมองอนาคตนวัตกรรม (IFI) สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (องค์การมหาชน) กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีขั้นตอนทั้งหมด 3 ขั้นตอน ได้แก่

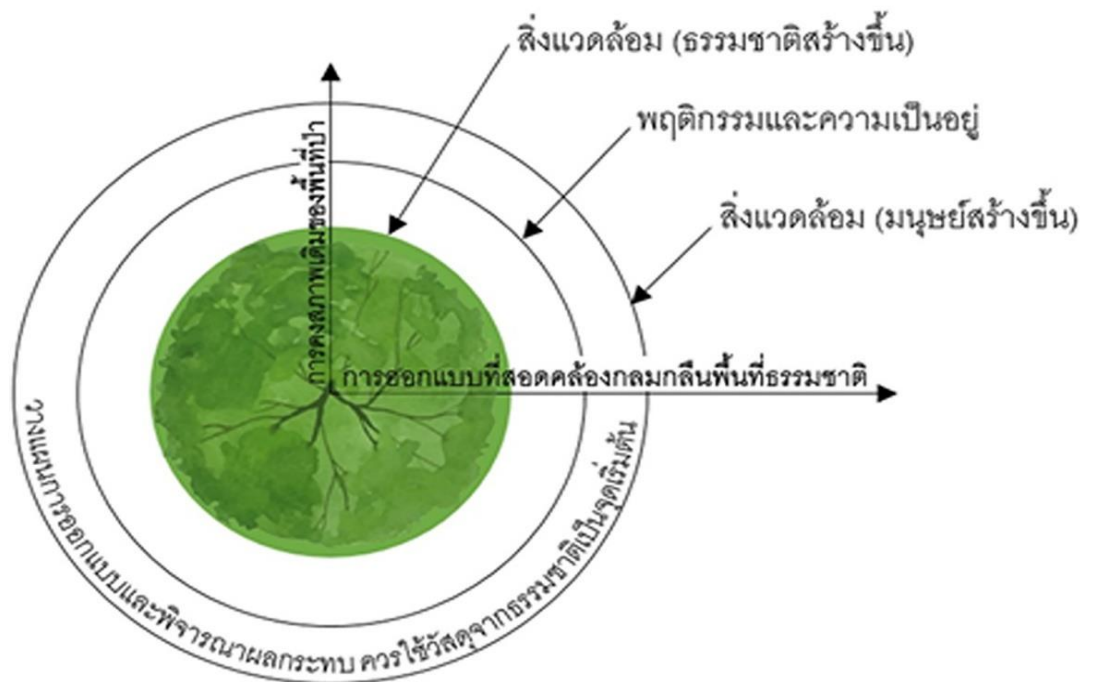
กระบวนการ เปลี่ยน

ขั้นตอนที่ 1

การกำหนดขอบเขตของวิสัยทัศน์ชุมชน ซึ่งโครงการเปลี่ยน ปรับ ปรก เป็นการกำหนดขอบเขตจากการพยากรณ์แบบเดลฟายเป็นข้อมูลจากขั้นตอนส่วนของผู้เชี่ยวชาญเป็นการศึกษาความคิดเห็น

ของผู้เชี่ยวชาญรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความคาดหวังเรื่องอนาคตจากบุคคลที่เป็นผู้เชี่ยวชาญโดยใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยให้ผู้เชี่ยวชาญลงมติ และจัดลำดับความสำคัญ ใช้มาตรวัดทัศนคติผสมผสานระหว่างการวิเคราะห์เชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ โครงการเปลี่ยนปรับปรก -นี้กำหนดกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเป็น 4 ด้าน โดยทำการคัดเลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถแต่ละด้านจำนวนด้านละ 10 คนรวม 40 คน ได้แก่ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านพุทธศาสนา (สัปปายะ) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านวิทยาศาสตร์ สิ่งแวดล้อม (อนุรักษ) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ(การออกแบบยั่งยืน) และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการป่า

-ไม้(ป่าไม้ชุมชน) โดยผลสรุปความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเป็นคำจำกัดความปรากฏว่า ด้านพุทธศาสนา (สัปปายะ) ข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญมีความคาดหวังในอนาคต เรื่อง อิริยาปถสัปปายะ (นั่ง, ยืน, เดิน, นอน) เป็นลำดับแรก โดยให้คำจำกัดความส่วนนี้ว่า พฤติกรรมและความเป็นอยู่ อาวาสสัปปายะ (ที่พักอยู่อาศัย) โจรสัปปายะ (ทางสัญจร) เป็นลำดับที่สองโดยให้คำจำกัดความส่วนนี้ว่า สิ่งแวดล้อม (มนุษย์สร้างขึ้น) อุตุ-สัปปายะ (อากาศเกิดจากธรรมชาตินั้นคือ ต้นไม้) เป็นลำดับที่สาม โดยให้คำจำกัดความส่วนนี้ว่า สิ่งแวดล้อม (ธรรมชาติสร้างขึ้น) ด้านวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม (อนุรักษ) เรื่องการพัฒนา พื้นฟูป้องกัน รักษาซ่อมแซม เรียงตามลำดับ

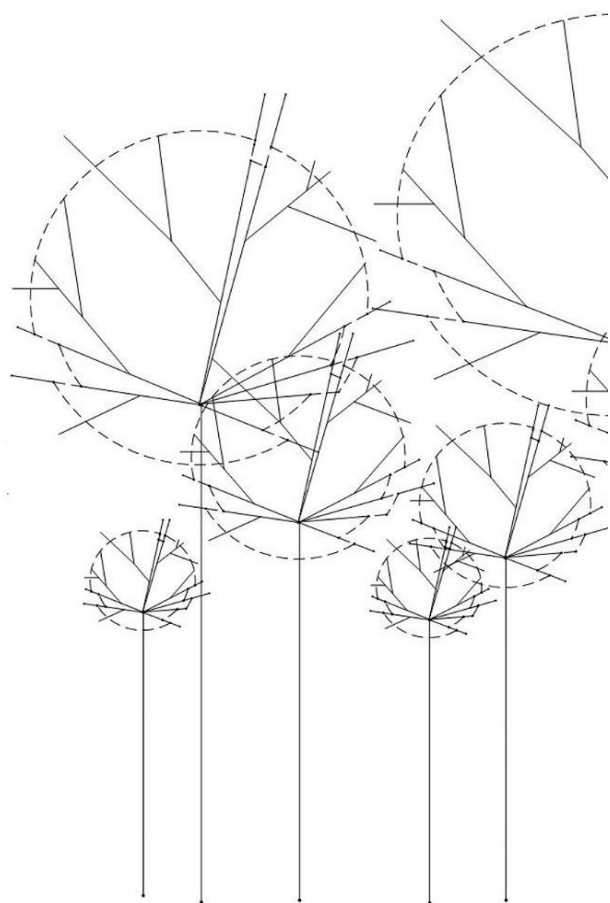

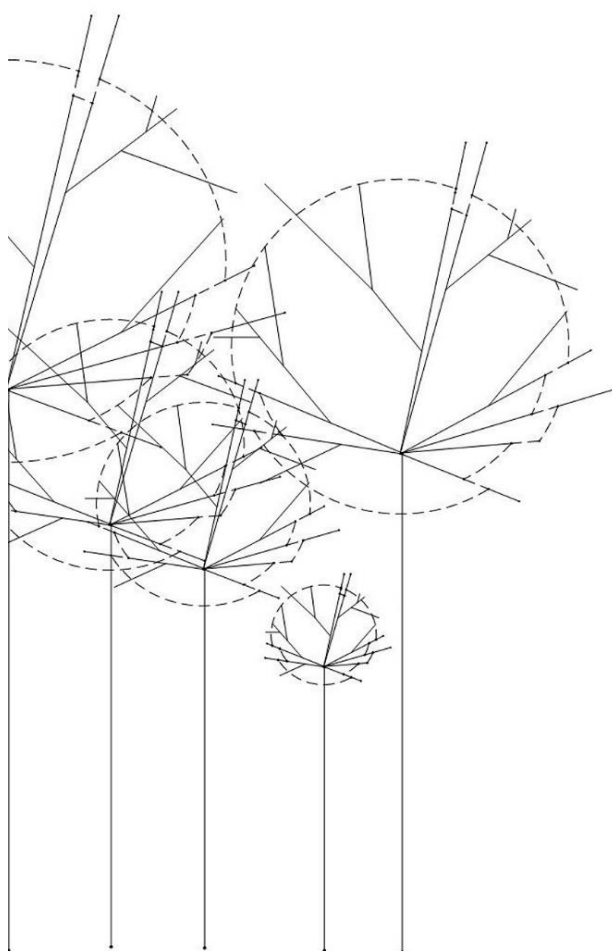
โดยให้คำจำกัดความส่วนนี้ว่าการคงสภาพเดิมของพื้นที่ป่า ด้านการจัดการป่าไม้ (ป่าชุมชน) เรื่องเสนอรูปแบบภูมิทัศน์แก้ไขปัญห-หาเสนอแนวทางรักษาอย่างยั่งยืนเสนอพื้นที่ที่เกิดปัญหาและส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจมลพิษทางสายตาเรียงตามลำดับ โดยให้คำจำกัดความส่วนนี้ว่า การออกแบบที่สอดคล้องกลมกลืนพื้นที่ธรรมชาติและด้านการออกแบบ (การออกแบบยั่งยืน) เรื่องออกแบบภูมิทัศน์ ออกแบบสถาปัตยกรรม ออกแบบผลิตภัณฑ์ ออกแบบตกแต่งภายในเรียงตามลำดับ โดยให้คำจำกัดความส่วนนี้ว่าวางแผนการออกแบบและพิจารณาผลกระทบควรใช้วัสดุจากธรรมชาติเป็นจุดเริ่มต้น ซึ่งจากข้อมูลนี้นำมาสรุปเป็นแผนภาพ

กระบวนการ เปลี่ยน ขั้นตอนที่ 2

การเปลี่ยนวิสัยทัศน์ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม กระบวนการเปลี่ยนวิสัยทัศน์นี้ มีวิธีคล้ายคลึงกับการสร้างวิสัยทัศน์ในชีวิต-การเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมทุกคนมีปฏิสัมพันธ์ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างกว้างขวางภายใต้หัวข้อโครงการเปลี่ยนแปลง โดยเริ่มต้นด้วยการเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมทุกคนสร้างความคุ้นเคยกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเบื้องต้น หลังจากนั้นจึงให้วิทยากรทำการชี้แจงขอบเขต วัตถุประสงค์ และข้อมูลที่เป็นต่อการเปลี่ยนวิสัยทัศน์ โดยกระบวนการเปลี่ยนวิสัยทัศน์นี้จะมีผู้เข้าร่วมจำนวน 4 กลุ่ม กลุ่มละ 10 คนแบ่งตามช่วงอายุได้แก่ กลุ่มวัยผู้ใหญ่ตอนต้น 18-35 ปี กลุ่มวัยผู้ใหญ่ตอนกลาง 35-60 ปี กลุ่มวัยผู้ใหญ่ตอนปลาย 60 ปีขึ้นไป กลุ่มพระสงฆ์ภายในวัดป่า ซึ่งวิทยากรจะทำหน้าที่แบ่งผู้เข้าร่วมเป็นกลุ่มย่อยตั้ง-รายละเอียด และเมื่อแต่ละกลุ่มย่อยได้ดำเนินการอภิปรายจนถึงขั้นสามารถถกผลึกวิสัยทัศน์ของกลุ่มตนเองได้ จะเปิดโอกาสให้แต่ละกลุ่มย่อยได้นำเสนอวิสัยทัศน์ต่อที่ประชุม เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และนำไปสู่การเปลี่ยนวิสัยทัศน์ของชุมชนอย่างสมบูรณ์ และลงตัวในทุก ๆ ช่วงวัย

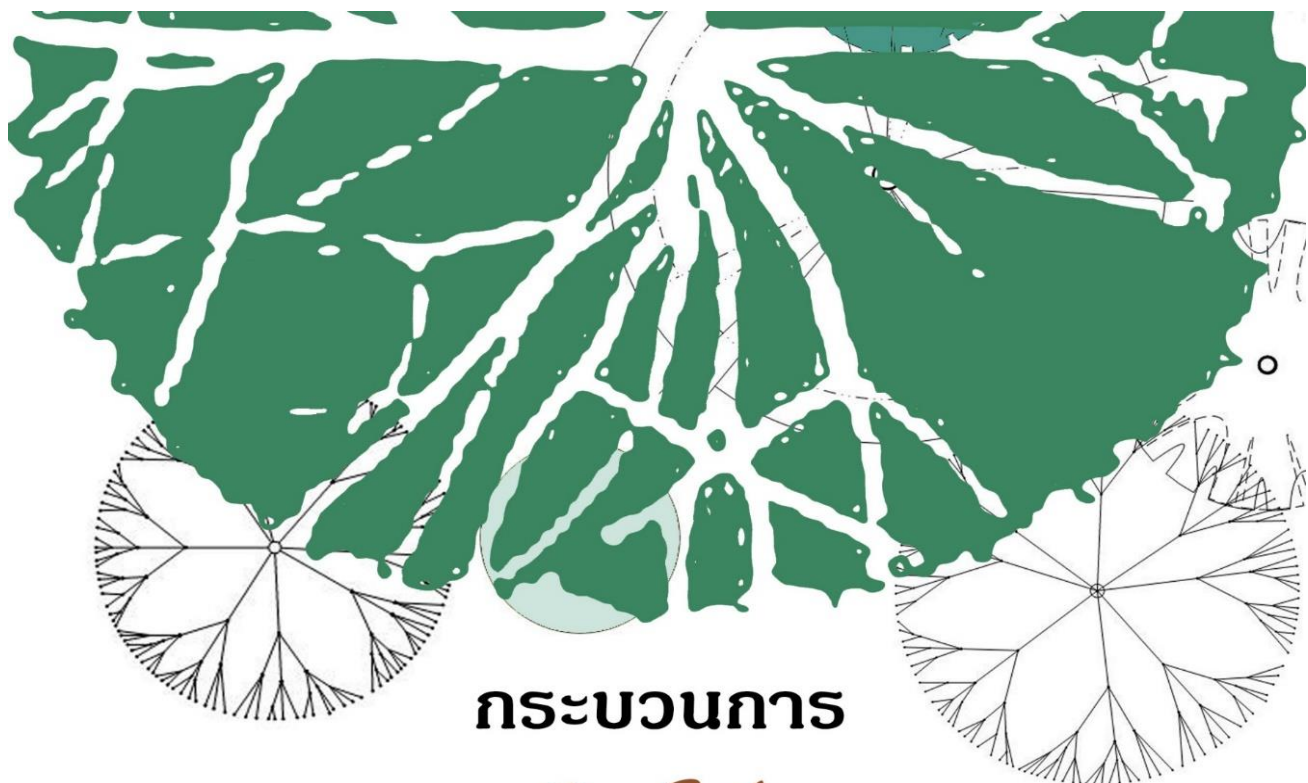
กระบวนการ

เปลี่ยน

ขั้นตอนที่

3

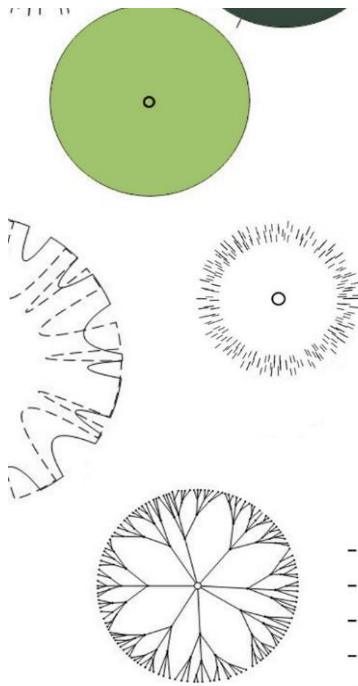
การกำหนดขอบเขตของวิสัยทัศน์ชุมชนซึ่งโครงการเปลี่ยนแปลง-ปรกนี้เป็นการกำหนดขอบเขตจากการพยากรณ์แบบเดลฟาย การสื่อสารและถ่ายทอดวิสัยทัศน์ไปยังสมาชิกทุกคนของชุมชน เพื่อให้วิสัยทัศน์ถูกนำไปใช้เป็นแนวทางกำหนดนโยบาย และกลยุทธ์อย่างแท้จริง การถ่ายทอดวิสัยทัศน์จะเป็นการสื่อสารเกี่ยวกับเนื้อหาสาระของวิสัยทัศน์ ได้แก่ เป้าหมาย มโนทัศน์อนาคต ค่านิยม และ วัฒนธรรมองค์กร ไปสู่สมาชิกทุกคนภายในชุมชน ซึ่งทั้งหมดนี้จะใช้วิธีการให้ผู้ใหญ่บ้านกำนันหรือสม.ของชุมชน เป็นตัวแทนเข้าร่วมกระบวนการกำหนดวิสัยทัศน์ได้นำเสนอแบ่ง-ปันประสบการณ์ และความรู้สึกเกี่ยวกับการกำหนดวิสัยทัศน์ ให้แก่สมาชิกคนอื่นได้รับฟัง

กระบวนการ ปรับ

โครงการเปลี่ยน ปรับ ปรกนี้ในส่วนกระบวนการปรับในที่นี้หมายถึงการนำเสนอการปรับพื้นที่สีเขียวยั่งยืนภายในวัดป่า ซึ่งพื้นที่สีเขียวยั่งยืน หมายถึง พื้นที่สีเขียวที่มีพืชพรรณที่มีความหลากหลายทั้งชนิดและปริมาณ โดยมีไม้ยืนต้นขนาดใหญ่ เป็นองค์ประกอบหลักและได้รับการดูแลบำรุงรักษาให้คงอยู่อย่างยั่งยืน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสมดุลทางระบบนิเวศ เกิดสภาพแวดล้อมที่ดีสวยงามร่มเย็นน่าอยู่และเพิ่มองค์ประกอบของการใช้ประโยชน์ที่ดินทั้งทางตรงและทางอ้อม แก่การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชากรในเมืองและชุมชน ผู้มาเยือน ตลอดจนเสริมสร้างเศรษฐกิจของชุมชน โดยการคำนวณและอ้างอิงประเภทพื้นที่สีเขียวของสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นข้อมูลหลัก นำมาปรับประยุกต์ให้เหมาะสมกับลักษณะ และการใช้งานของพื้นที่สีเขียวภายในวัดป่า โดยพื้นที่สีเขียวภายในวัดป่าในที่นี้ แบ่งออกเป็น 6 ประเภท ตามคุณลักษณะและการใช้ประโยชน์ ได้แก่

1. พื้นที่สีเขียวสาธารณะ ซึ่งพื้นที่นี้ภายในวัดป่าเปรียบเสมือน พื้นที่สีเขียวในเขตธรณีสงฆ์
2. พื้นที่สีเขียวอรรถประโยชน์ ประกอบด้วย
  - 2.1 พื้นที่สีเขียวส่วนบุคคล ซึ่งพื้นที่นี้ภายในวัดป่าเปรียบเสมือน พื้นที่สีเขียวในเขตสังฆาวาส
  - 2.2 พื้นที่สีเขียวในสถาบัน ซึ่งพื้นที่นี้ภายในวัดป่าเปรียบเสมือน พื้นที่สีเขียวในเขตพุทธาวาส
3. พื้นที่สีเขียวที่เป็นริ้วยาวตามแนวสาธารณูปการ ซึ่งพื้นที่นี้ภายในวัดป่าเปรียบเสมือน พื้นที่สีเขียวที่เชื่อมต่อเขตต่าง ๆ ทั้ง เขตพุทธาวาส เขตสังฆาวาส เขตที่ปรก เขตธรณีสงฆ์
4. พื้นที่สีเขียวเพื่อเศรษฐกิจของชุมชน ซึ่งพื้นที่นี้ภายในวัดป่าเปรียบเสมือน พื้นที่สีเขียวในเขตกัลปนา
5. พื้นที่สีเขียวธรรมชาติ ซึ่งพื้นที่นี้ภายในวัดป่าเปรียบเสมือน พื้นที่สีเขียวที่เป็นพื้นที่ขยายตัวของเขตที่ปรก
6. พื้นที่สีเขียวที่ยังไม่มีการใช้ประโยชน์ ซึ่งพื้นที่นี้ภายในวัดป่าเปรียบเสมือน พื้นที่สีเขียวที่รกร้าง

กระบวนการ **ปรับ**

ขั้นตอนถัดไปในกระบวนการปรับคือการนำพื้นที่ของวัดป่ามาคำนวณหาพื้นที่สี่เหลี่ยมที่จำแนกออกเป็น 6 ประเภท แบ่งสัดส่วนตามแต่ละประเภทซึ่งจะได้จากการเก็บข้อมูล การสำรวจพื้นที่ และนำมาหาค่าร้อยละของแต่ละพื้นที่ควรมีสัดส่วนเท่าใด ซึ่งสัดส่วนที่ได้จะนำมาเปรียบเทียบกับสัดส่วนพื้นที่ตามอดีตของวัดป่าตามจารีตที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีป่าไม้ล้อมรอบรัศมี 1 กิโลเมตรและแต่ละวัดจะรักษาพื้นป่าไว้ได้วัดละ 4 ตารางกิโลเมตร (สืบพงศ์ จรรย์สืบศรี, ม.ป.ป.)

โดยรูปแบบจากการวิเคราะห์และสัดส่วนเป็นร้อยละพื้นที่วัดป่ามีการวางผังวัด 5 รูปแบบ ได้ดังนี้

- รูปแบบที่ 1 แบ่งเขตพื้นที่ เขตพุทธาวาสร้อยละ 35 เขตสังฆาวาสร้อยละ 15 เขตที่ปรกร้อยละ 50
- รูปแบบที่ 2 แบ่งเขตพื้นที่ เขตพุทธาวาสร้อยละ 35 เขตสังฆาวาสร้อยละ 15 เขตที่ปรกร้อยละ 50
- รูปแบบที่ 3 แบ่งเขตพื้นที่ เขตพุทธาวาสร้อยละ 30 เขตสังฆาวาสร้อยละ 20 เขตที่ปรกร้อยละ 50
- รูปแบบที่ 4 แบ่งเขตพื้นที่ เขตพุทธาวาสร้อยละ 25 เขตสังฆาวาสร้อยละ 25 เขตที่ปรกร้อยละ 50
- รูปแบบที่ 5 แบ่งเขตพื้นที่ เขตพุทธาวาสร้อยละ 25 เขตสังฆาวาสร้อยละ 25 เขตที่ปรกร้อยละ 50

จากรูปแบบทั้ง 5 ไม่ได้มีการแบ่งเขตธรณีสงฆ์ ซึ่งเป็นเขตพื้นที่ที่วัดกำหนดพื้นที่บางส่วนที่เหลือจากการจัดแบ่งเขตพุทธาวาส และ เขตสังฆาวาส จึงมีการนำมาวิเคราะห์และสัดส่วนเป็นร้อยละ 10 ของพื้นที่เขตพุทธาวาสและเขตสังฆาวาส นอกจากนี้ไม่ได้มีการแบ่งส่วนเขตที่กลปนาเช่นกันซึ่งเป็นที่ดินที่เจ้าของอุทิศผลประโยชน์ให้วัดโดยไม่โอนกรรมสิทธิ์จึงไม่ได้มีการนำมาวิเคราะห์ ผู้วิจัยได้นำมาจัดทำเป็นภาพประกอบเพื่อให้ผู้เข้าร่วมโครงการเปลี่ยนแปลงปรับปรกเข้าใจได้ง่ายดังนี้

รูปแบบที่ 1 แบ่งเขตพื้นที่ เขตพุทธาวาสร้อยละ 35 เขตสังฆาวาสร้อยละ 15 เขตที่ปรกร้อยละ 50

2

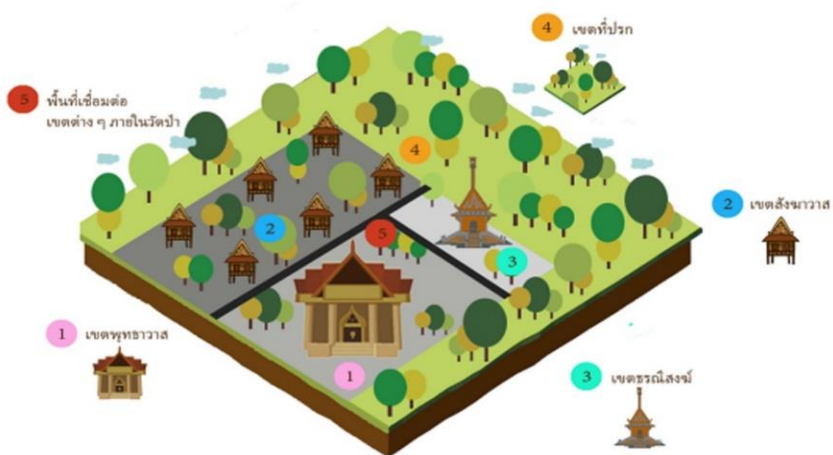
รูปแบบที่ 2 แบ่งเขตพื้นที่ เขตพุทธาวาสร้อยละ 35 เขตสังฆาวาสร้อยละ 15 เขตที่ปรักร้อยละ 50

3

รูปแบบที่ 3 แบ่งเขตพื้นที่ เขตพุทธาวาสร้อยละ 30 เขตสังฆาวาสร้อยละ 20 เขตที่ปรักร้อยละ 50

4

รูปแบบที่ 4 แบ่งเขตพื้นที่ เขตพุทธาวาสร้อยละ 25 เขตสังฆาวาสร้อยละ 25 เขตที่ปรกร้อยละ 50

5

รูปแบบที่ 5 แบ่งเขตพื้นที่ เขตพุทธาวาสร้อยละ 25 เขตสังฆาวาสร้อยละ 25 เขตที่ปรกร้อยละ 50

กระบวนการ ปรับ

กรมป่าไม้ได้ตั้งเป้าหมายในการปลูกฟื้นฟูสภาพป่า ในระยะเวลา 20 ปี ให้ได้พื้นที่ป่าจำนวน 2 ล้านไร่ภายในปี พ.ศ. 2580 ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ที่กำหนดพื้นที่ป่าและพื้นที่สีเขียวรวมร้อยละ 55 ภายในปี พ.ศ. 2580 โดยอาจจะใช้ค่าเฉลี่ยในการเพิ่มพื้นที่ป่าปีละ 100,000 ไร่ จำนวน 20 ปี รวมแล้ว 2 ล้านไร่ (อภิชัย กุทธิธรรม, 2565) นอกจากนี้ต้นสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้จัดทำแนวทางการขับเคลื่อนการจัดการพื้นที่สีเขียวอย่างยั่งยืน และได้นำเสนอต่อคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติในการประชุมครั้งที่ 4/2561 โดยที่ประชุมได้มีมติเห็นชอบต่อมทผด.รัฐมนตรีมีมติรับทราบมติคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติครั้งดังกล่าว โดยแนวทางดังกล่าวนี้เป็นกรอบการปฏิบัติสำหรับทุกภาคส่วนทั้ง-ภาครัฐ เอกชน ชุมชนและประชาชนดำเนินการตามบทบาทหน้าที่ที่ความรับผิดชอบและบูรณาการความร่วมมือ (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2562) โดยได้นำการแบ่งพื้นที่สีเขียวออกเป็น 6 ประเภท และได้นำตารางตัวชี้วัดของแนวทางการขับเคลื่อนการจัดการพื้นที่สีเขียวอย่างยั่งยืนดังภาพ

ระยะสั้น (1-5 ปี)	ระยะปานกลาง (6-10 ปี)	ระยะยาว (11-20 ปี)
1. พื้นที่สีเขียวยั่งยืนในเขตเมืองและชุมชน (ร้อยละต่อการใช้ที่ดินเมือง)		
- เมืองขนาดใหญ่ ร้อยละ 5	- เมืองขนาดใหญ่ ร้อยละ 10	- เมืองขนาดใหญ่ ร้อยละ 15
- เมืองขนาดกลาง ร้อยละ 5	- เมืองขนาดกลาง ร้อยละ 10	- เมืองขนาดกลาง ร้อยละ 20
- เมืองขนาดเล็ก ร้อยละ 10	- เมืองขนาดเล็ก ร้อยละ 15	- เมืองขนาดเล็ก ร้อยละ 25
2. พื้นที่สีเขียวสาธารณะฯ ในภาพรวมของประเทศ (ตารางเมตรต่อคน)		
ไม่น้อยกว่า 5	ไม่น้อยกว่า 10	ไม่น้อยกว่า 15

ซึ่งทำการวิเคราะห์ร่วมกับกฎกระทรวงฉบับที่ 55 (พ.ศ. 2543) ออกตามความพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 5(3) และมาตรา 8(1) (7) และ (8) แห่งพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 อันเป็นพระราชบัญญัติมีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลซึ่งมาตรา 29 ประกอบกับมาตรา 31 มาตรา 35 มาตรา 48 มาตรา 49 และ มาตรา 50 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยโดยแนะนำคณะกรรมการควบคุมอาคารออกกฎกระทรวงตามหมวด 3 ที่วางภายนอกอาคารข้อ 33(2) ห้องแถวตึกแถว อาคารพาณิชย์ โรงงาน อาคารสาธารณะและอาคารอื่นซึ่งไม่ได้ใช้เป็นที่อยู่อาศัยต้องมีที่ว่างไม่น้อยกว่า 10 ใน 100 ส่วน ของพื้นที่ชั้นใดชั้นหนึ่งที่สูงที่สุดของอาคาร (กระทรวงมหาดไทย, 2543)

กระบวนการ ปรับ

จากข้อมูลดังกล่าวทั้งหมดจึงนำมาวิเคราะห์และนำมาสังเคราะห์ข้อมูล โดยนำมาจัดทำเป็นตารางอ้างอิงตารางตัวชี้วัดพื้นที่สีเขียวของสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและอ้างอิงกฎกระทรวงฉบับที่ 55 (พ.ศ. 2543) หมวด 3 ที่วางภายนอกอาคารข้อ 33 (2) อาคารสาธารณะซึ่งไม่ได้เป็นที่อยู่อาศัยต้องมีที่ว่างไม่น้อยกว่า 10 ใน 100 ส่วนของพื้นที่ชั้นใดชั้นหนึ่งที่สูงที่สุดของอาคารเพื่อพิจารณาพื้นที่ว่างเป็นพื้นที่สีเขียว ดังนี้

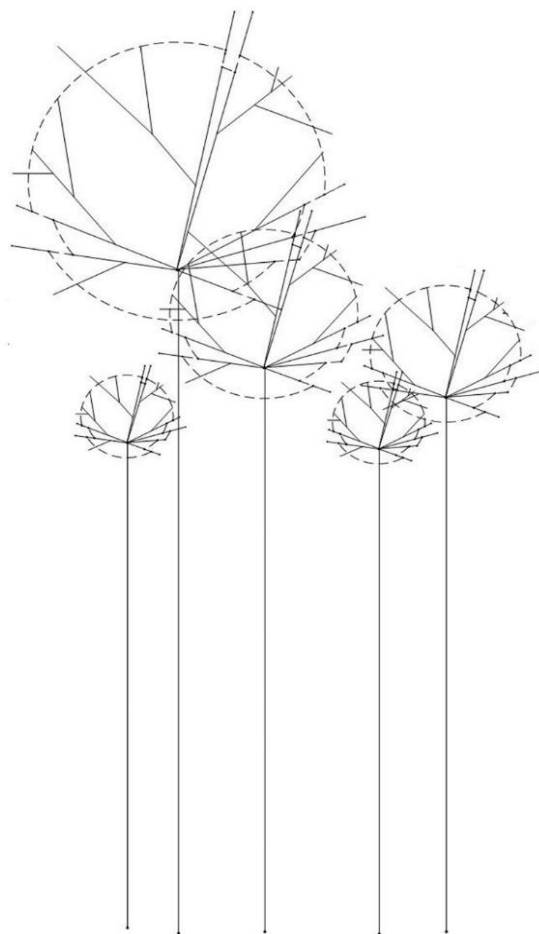
	ปัจจุบัน	ระยะสั้น 1-5 ปี	ระยะกลาง 6-10 ปี	ระยะยาว 11-20 ปี	ระยะ 20 ปีขึ้นไป
พื้นที่สีเขียวยั่งยืนในเขตวัด (ร้อยละต่อการใช้ที่ดิน)					
วัดหลวงขนาดใหญ่	ขึ้นอยู่กับพื้นที่ของแต่ละวัด	วัดป่าขนาดใหญ่ ร้อยละ 5	วัดป่าขนาดใหญ่ ร้อยละ 10	วัดป่าขนาดใหญ่ ร้อยละ 15	วัดป่าขนาดใหญ่ ร้อยละ 55
วัดราษฎร์ที่รับวิสุงคามวาสี		วัดป่าขนาดกลาง ร้อยละ 5	วัดป่าขนาดกลาง ร้อยละ 10	วัดป่าขนาดกลาง ร้อยละ 20	วัดป่าขนาดกลาง ร้อยละ 55
วัดราษฎร์ที่ยังไม่รับวิสุงคามวาสี		วัดป่าขนาดเล็ก ร้อยละ 10	วัดป่าขนาดเล็ก ร้อยละ 15	วัดป่าขนาดเล็ก ร้อยละ 25	วัดป่าขนาดเล็ก ร้อยละ 55
พื้นที่สีเขียวสาธารณะ ในภาพรวมของประเทศ (ตารางเมตรต่อคน)					
มีความไม่แน่นอน	ไม่น้อยกว่า 5 ตารางเมตรต่อคน	ไม่น้อยกว่า 10 ตารางเมตรต่อคน	ไม่น้อยกว่า 15 ตารางเมตรต่อคน	ไม่น้อยกว่า 15 ตารางเมตรต่อคน	มากกว่า 15 ตารางเมตรต่อคน
กฎกระทรวงฉบับที่ 55 (พ.ศ.2543) หมวด 3 ที่วางภายนอกอาคารข้อ 33(2) อาคารสาธารณะซึ่งไม่ได้เป็นที่อยู่อาศัยต้องมีที่ว่างไม่น้อยกว่า 10 ใน 100 ส่วนของพื้นที่ชั้นใดชั้นหนึ่งที่สูงที่สุดของอาคาร					
ขึ้นอยู่กับพื้นที่ของแต่ละวัด	ร้อยละ 10 ของพื้นที่เขตต่าง ๆ ภายในวัด	ร้อยละ 20 ของพื้นที่สีเขียวที่ขยายตัวในเขตต่าง ๆ ในช่วง 1-5 ปี	ร้อยละ 30 ของพื้นที่สีเขียวที่ขยายตัวในเขตต่าง ๆ ในช่วง 6-10 ปี	การคงปริมาณพื้นที่สีเขียวที่ขยายตัวในเขตต่าง ๆ ในช่วง 11-20 ปี	
เขตต่าง ๆ ภายในวัด ในที่นี้คือ เขตพุทธาวาส เขตสังฆาวาส เขตธรณีสงฆ์ เขตที่ปรก					

จากตารางนี้มีการแบ่งขนาดของวัดป่าแต่ใช้วิธีการแบ่งตามชั้นลำดับของวัด เนื่องจากขนาดตามพื้นที่จริงนั้นไม่ได้ระบุอย่างชัดเจน เพียงระบุว่าวัดควรมีเขตพื้นที่ใดและตามกฎกระทรวงฉบับที่ 55 (พ.ศ. 2543) หมวด 3 ข้อ 33 (2) ซึ่งหากนำมาพิจารณาพื้นที่ว่างโดยการส่งเสริมให้เกิดเป็นพื้นที่สีเขียวประเทศไทยจะสามารถพัฒนาพื้นที่สีเขียวในช่วงระยะสั้น 1-5 ปี เป็นการผลิตช่วงระยะเวลาอย่างเป็นรูปธรรม

กระบวนการปรก วัดป่าตาลใหญ่ นาหว้า นครพนม

กระบวนการปรกในที่นี้คือการสร้างแผนผังวัดจำลอง หรือ การสร้างโมเดลจำลอง เพื่อให้ผู้ที่เข้าร่วมโครงการเปลี่ยนแปลงปรกเห็นภาพที่ชัดเจน และนำข้อมูลจากตารางกระบวนการปรับ ให้ชุมชนร่วมกันหารือแนวความคิดและเสนอแนวความคิดร่วมกัน โดยมีหัวข้อสนทนาเรื่องมลพิษทางสายตา พื้นที่ที่เกิด-ปัญหา รูปแบบพื้นที่ที่ควรออกแบบ การปลูกต้นไม้ในท้องถิ่น และป่าชุมชนที่รับการสนับสนุนจากวัดป่ามีผลในขนาดต่ออย่างไร

กระบวนการปรก
โมเดลจำลอง
ของ
วัดป่าตาลใหญ่
นาหว้า นครพนม

อ้างอิง

กองพุทธศาสนสถาน สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2554). คู่มือการพัฒนาวัดสู่ความเป็นมาตรฐาน. เข้าถึงเมื่อ 18 พฤษภาคม. เข้าถึงได้จาก <https://www.onab.go.th/th/content/category/detail/id/88/iid/4236>

โครงการหลักสูตรสันติศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2563). พระพุทธศาสนากับวิทยาการสมัยใหม่: ตัวแบบวิธีวิทยาว่าด้วยพุทธบูรณาการและพุทธสหวิทยาการ. เข้าถึงเมื่อ 10 พฤษภาคม. เข้าถึงได้จาก <http://www.ps.mcu.ac.th/?p=1465>

ประโชค ชัยสุวรรณ และผกาเพ็ญ จรูญแสง. (2561). “วัดป่ากับการรักษาสิ่งแวดล้อม.” วารสารอินทนิลทักษิณสาร 13, 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม): 165-176.

มูลนิธิสืบนาคะเสถียร. (2563). รายงานสถานการณ์ป่าไม้ไทย ประจำปี 2562 – 2563. เข้าถึงเมื่อ 4 พฤษภาคม. เข้าถึงได้จาก <https://www.seub.or.th/document/สถานการณ์ป่าไม้ไทย/รายงานสถานการณ์ป่าไม้-6/>

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี. เข้าถึงเมื่อ 31 พฤษภาคม. เข้าถึงได้จาก <http://nscr.nesdc.go.th/ns/>

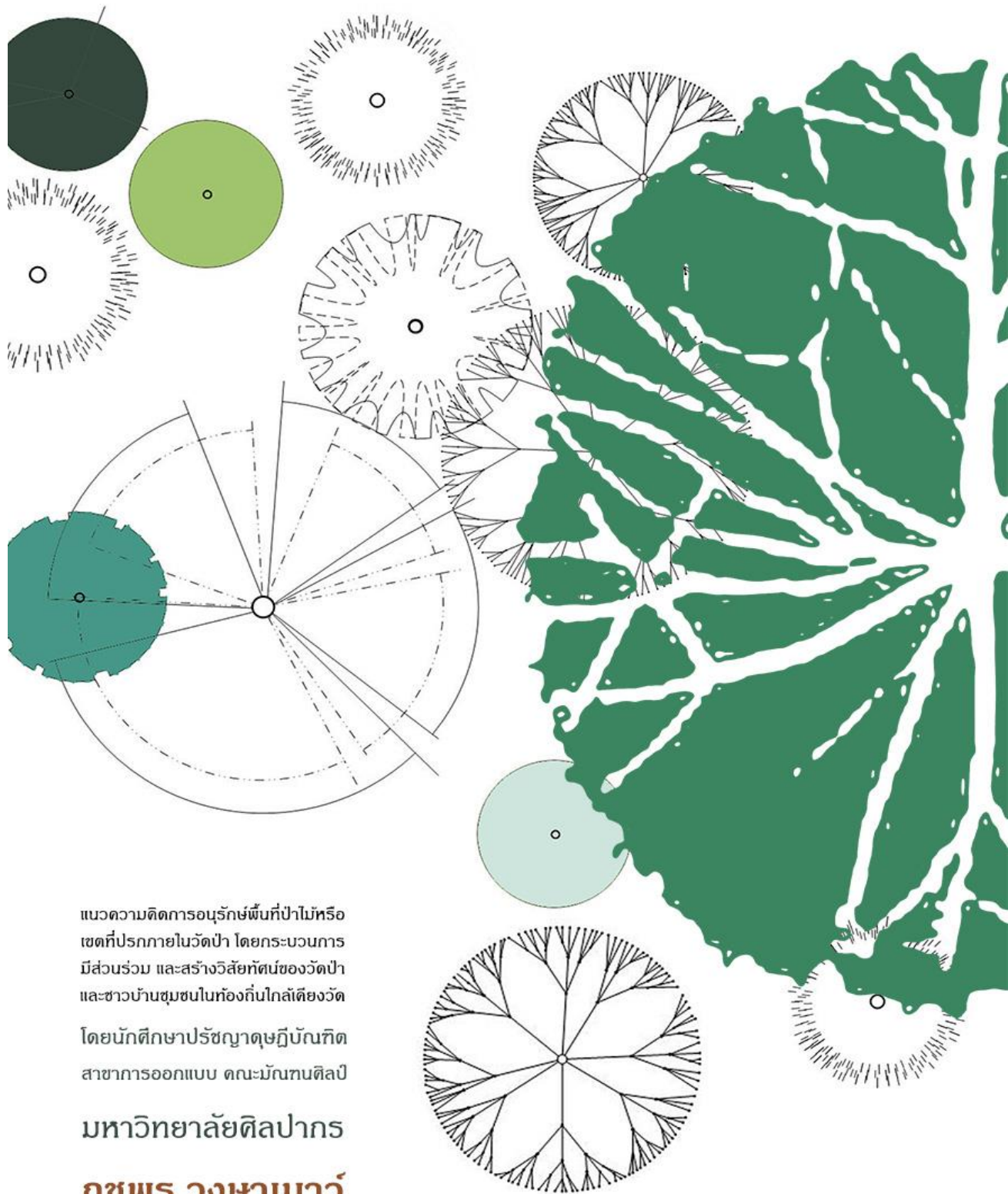
วิทยาลัยสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ สถาบันการมอองอนาคตนวัตกรรม (IFI) สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (องค์การมหาชน) กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2561). FORESIGHT TOOLS คู่มือการมอองอนาคต. เข้าถึงเมื่อ 12 สิงหาคม. เข้าถึงได้จาก https://www.researchgate.net/profile/Thanyaporn-Sontornthum/publication/336368732_khumuxkarmxngxnakht_FORESIGHT_TOOLS/links/5d9df41792851cce3c90eba9/khumuxkarmxngxnakht-FORESIGHT-TOOLS.pdf

วราลักษณ์ คงอ้วน และพุดมพรรณี ศีตะจิตต์. (2553). “การจัดการพื้นที่สีเขียวในสถาบันการศึกษาตามแผนปฏิบัติการเชิงนโยบายด้านการจัดการพื้นที่สีเขียวชุมชนเมืองอย่างยั่งยืน.” วารสารวิชาการ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เดือนธันวาคม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สืบพงศ์ จรรย์สืบศรี. (ม.ป.ป.). “สถาปัตยกรรมไทย: วัด.” เอกสารประกอบการสอนวิชาสถาปัตยกรรมไทย คณะศิลปกรรมและสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา.

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2562). แนวทางการขับเคลื่อนการจัดการพื้นที่สีเขียวอย่างยั่งยืน. เข้าถึงเมื่อ 20 สิงหาคม. เข้าถึงได้จาก <https://drive.google.com/file/d/1RWg51ubjLp3KkUOGZ8XhG4m7-CbGq6yI/preview>

อภิชัย ฤทธิकरण. (2565). ผู้รักษาราชอาณาจักรนพ. ผอ.ทสจ.นครพนม. สัมภาษณ์, 4 พฤศจิกายน.

แนวความคิดการอนุรักษ์พื้นที่ป่าไม้หรือ
เขตที่ปรากฏในวัดป่า โดยกระบวนการ
มีส่วนร่วม และสร้างวิสัยทัศน์ของวัดป่า
และชาวบ้านชุมชนในท้องถิ่นใกล้เคียงวัด

โดยนักศึกษาระดับปริญญาตรีบัณฑิต
สาขาการออกแบบ คณะมัณฑนศิลป์

มหาวิทยาลัยศิลปากร

กชพร วงษาเนา

รายการอ้างอิง

- Bareo Interior Design & Isyss Decoration. (ม.ป.ป.). *Green & Sustainable Architecture* สถาปัตยกรรมสีเขียว. <https://www.bareo-isyss.com/service/design-tips/green-sustainable-architecture/>
- Bareo Interior Design & Isyss Decoration. (ม.ป.ป.). *Green & Sustainable Architecture* สถาปัตยกรรมสีเขียว. Retrieved 5 กันยายน from <https://www.bareo-isyss.com/service/design-tips/green-sustainable-architecture/>
- Moneyforaids. (2564). เหตุใดจึงต้องมีการออกแบบตกแต่งภายในสีเขียว. Retrieved 18 สิงหาคม from <http://moneyforaids.org/เหตุใดจึงต้องมีการออกแบบ/>
- SALIKA Knowledge Sharing Space. (2562). รีวิว 3 ต้นแบบภาชนะจากวัสดุธรรมชาติจากมันสมองคนไทย สร้างชื่อดังไกลทั่วโลก. Retrieved 2 สิงหาคม from <https://www.salika.co/2019/11/08/3-container-models-from-natural/>
- Wazzadu. (2562). วัสดุจากเส้นใยธรรมชาติช่วยแก้ปัญหาอ้อยร้าวบนผนังได้อย่างไร. Retrieved 1 กันยายน from <https://www.wazzadu.com/article/4041>
- Wendy R. McClure and Tom J. Bartuska, t. (2007). *The Built Environment*. New Jersey: Hoboken.
- กระปุก. (2557). บ้านรักษ์โลกสไตล์ญี่ปุ่น สร้างตามแนวช่องว่างระหว่างต้นไม้. Retrieved 7 สิงหาคม from <https://home.kapook.com/view87986.html>
- กองพุทธศาสนสถานสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2554). คู่มือการพัฒนาวัดสู่ความเป็นมาตรฐาน. Retrieved 18 พฤษภาคม from <https://www.onab.go.th/th/content/category/detail/id/88/iid/4236>
- กุลนิษฐ์ สอนวิทย์. (ม.ป.ป.). ทฤษฎีการออกแบบ. Retrieved 21 สิงหาคม from <https://identity.bsru.ac.th/archives/5017>
- เกษม จันทร์แก้ว. (2558). การจัดการสิ่งแวดล้อมในอนาคต. วารสารมคมนักวิจัย, 20(1), (มกราคม-เมษายน): 13-19.
- ชัตติพงษ์ ดั่งสำราญ. (2564). การวางแผนสร้างสรรค์งานออกแบบตกแต่งภายในอย่างมีคุณภาพ. วารสารศิลปการ จัดการ, 5(1), (มกราคม-เมษายน): 206-217.
- คณะทำงานโครงการวิจัยสถาบัน สวก. มพ. (2561). *KURDI Foresight* มองอนาคต สถาบันวิจัยและพัฒนาแห่ง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2571. Retrieved 14 มิถุนายน from <https://www3.rdi.ku.ac.th/wp-content/uploads/2019/01/KURDI-Foresight->

[Complete.pdf](#)

- โครงการหลักสูตรสันติศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2563). พระพุทธศาสนากับวิทยาการสมัยใหม่: ตัวแบบวิธีวิทยาว่าด้วยพุทธบูรณาการและพุทธสหวิทยาการ. Retrieved 10 พฤษภาคม from <http://www.ps.mcu.ac.th/?p=1465>
- จง บุญประชา. (2557). การออกแบบตกแต่งภายใน. Retrieved 11 กันยายน from <https://pubhtml5.com/zrlo/xyfg/basic>
- ชลธิศ ดาราวงษ์. (2562). การสร้างความยั่งยืนในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 39(3), (กรกฎาคม-กันยายน): 138-150.
- ชอบชัย วงษาเนา. (2565). ผู้ค้นเคยบ้านนาหว้าและวัดตาลใหญ่. 3 พฤศจิกายน [Interview].
- ชำนาญ บุญญาพทธิพงศ์. (2547). สถาปัตยกรรมเพื่อความยั่งยืน. วารสารศูนย์บริการวิชาการ, 12(2), (เมษายน-มิถุนายน): 27-30.
- ญาณิน มัทธุศ. (2556). โครงการออกแบบผลิตภัณฑ์ให้แสงสว่างจากวัสดุกระดาษเส้นใยธรรมชาติเพื่อเป็นของที่ระลึกสำหรับนักท่องเที่ยว [ปริญาญาศิลปมหาบัณฑิต ภาควิชาการออกแบบผลิตภัณฑ์, มหาวิทยาลัยศิลปากร].
- ฐปนัท แก้วปาน และคณะ. (2563). หลักการและแนวคิดในการออกแบบผลิตภัณฑ์. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, 22(2), (กรกฎาคม-ธันวาคม): 161-182.
- ณัฐธิดา ชัยสงคราม และยุทธพงษ์ ลีลากิจไพศาล. (2560). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของเทศบาลเมืองสามพราณจังหวัดนครปฐม. วารสารร่มพดกซ์ มหาวิทยาลัยเกริก, 35(2), (พฤษภาคม-สิงหาคม): 81-98.
- ดุขฎิ โยเหลา. (2549). เราจะใช้การวิจัยอนาคตกับการพัฒนาการศึกษาอย่างไรให้เกิดประโยชน์สูงสุด. สักทอง วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, 12(1), (มกราคม-มิถุนายน): 1-24.
- ทวีชัย พลอามาตย์ และคณะ. (2564). การพัฒนาสัปปายะสถานที่เอื้อต่อการปฏิบัติธรรมของสถาบันสติภาวนาเพื่อสันติภาพ อำเภอปรางค์จังหวัดศรีสะเกษ. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร, 9(3), (พฤษภาคม): 1028-1039.
- ทีมงาน撲มุดเมืองไทย. (2563). วัดปานันทบุรีญาณสังวราราม. Retrieved 6 มิถุนายน from <https://pukmudmuangthai.com/detail/9206>
- ธีรโชติ เกิดแก้ว. (2547). สัปปายะ 7 : หลักการจัดระเบียบเพื่อความสมดุลของครอบครัว/สังคม. วารสาร มจร. วิชาการ, 8(15), (กรกฎาคม-ธันวาคม): 80-92.
- นพดล พลเสน. (2561). การพัฒนาผืนป่าชุมชน. วารสารรัฐธาภิรักษ์, 60(3), (มกราคม-ธันวาคม): 69-76.
- บ้านและสวน. (2562). BIOMARBLE เมื่อเศษกระดาษกลายเป็นหินอ่อน. Retrieved 5 กันยายน from <https://www.baanlaesuan.com/94683/design/design-update/Biomarble>
- บ้านและสวน. (2563). 4 สถาปัตยกรรมท้องถิ่น ที่ส่งเสริมความยั่งยืนในชุมชน. Retrieved 7 กันยายน from <https://www.baanlaesuan.com/119909/design/designupdate/sustainable-design>

- บุญทอง. (2559). การใช้พื้นที่ของวัด. Retrieved 23 พฤษภาคม from <https://www.boonthong59.com/content/8358/การใช้พื้นที่ของวัด>
- ประโชค ชัยสุวรรณ และผกาเพ็ญ จรุงแสง. (2561). วัดป่ากับการรักษาสิ่งแวดล้อม. วารสารอินทนิลทักษิณสาร, 13(2), (กรกฎาคม-ธันวาคม): 165-176.
- ประภัสรา นาคะพันธุ์อำไพ. (2561). ปัญหาและอุปสรรคในการใช้พื้นที่เปิดโล่งของวัด: กรณีศึกษา วัดราษฎร์ในเขตธุรกิจพาณิชย์กรรมและที่อยู่อาศัยในเขตเมืองชั้นในกรุงเทพมหานคร. วารสารวิชาการ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สจล, 26(1), (มกราคม-มิถุนายน): 92-107.
- พรพระศุภร์ บุญมี. (2557). โครงการออกแบบภูมิทัศน์บ้านคุณสุตาพรรณ จารุณช อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม [ปัญหาพิเศษหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีภูมิทัศน์ สาขาวิชาเทคโนโลยีการผลิตพืชและภูมิทัศน์ คณะเทคโนโลยีการเกษตร, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี].
- พระครูโสภณสังฆรัตน์ (สุรัตน์). (2564). เจ้าอาวาสวัดตาลใหญ่. 2 พฤศจิกายน [Interview].
- พระครูอรุณญาณันท์โชติ (องค์อาจ อุดมพันธ์) และประสพฤกษ์ รัตนรงค์. (ม.ป.ป.). การศึกษาวัตรปฏิบัติของพระสงฆ์ อรัณยวาสีในสังคมไทย. Retrieved 3 กรกฎาคม from <https://nkr.mcu.ac.th/gs/wp-content/uploads/2018/06/บทความ-พระครูอรุณญาณันท์โชติ.pdf>
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต). (2551). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 16. กรุงเทพฯ: เอส. อาร์. พรินติ้งแมสโปรดักส์.
- พระมหาคำพันธ์ ปภากร และคณะ. (2561). การจัดการที่ดินของวัดในพระพุทธศาสนา. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร, 6(2), (เมษายน-มิถุนายน): 595-605.
- พระมหาปณณัสมบัติ ปภากร และคณะ. (2565). ธรรมยุติกนิกาย : ความดั้งเดิมเมื่อแรกเริ่มและความแตกต่างของข้อวัตรปฏิบัติในล้านนา. วารสารปณิธาน, 18(1), (มกราคม-มิถุนายน): 1-35.
- พระมหาเสถียร สุวโจ (มณีวงษ์). (2561). รูปแบบการพัฒนาวัดสร้างสุขด้วยสัปปายะตามแนวพุทธจิตวิทยา [วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย].
- พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๔๓. (2543). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 117, ตอนที่ 75ก (7 สิงหาคม): 16-30.
- พระราชบัญญัติป่าชุมชน ๒๕๖๒. (2562). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 136, ตอนที่ 71ก (29 พฤษภาคม): 71-103.
- พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕. (2535). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 109, ตอนที่ 37 (4 เมษายน): 1-47.
- พระวีระศักดิ์ ชยธมโม (สุวรรณวงศ์). (2557). แนวทางการจัดการวัดสันติสุขตามหลักสัปปายะ ๗ : กรณีศึกษาวัดธารน้ำไหล (สวนโมกขพลาราม) ตำบลเลม็ด อำเภอยะยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี [วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสันติศึกษา, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย].
- พระอดิคุณ วิฑูโร (เอี่ยมดี) และคณะ. (2563). การวิจัยเชิงอนาคต. วารสารอนันนิทาย, 4(2), (มีนาคม-เมษายน): 1-9.
- โพสต์ทูเดย์. (2564). โอเดียจัดสวน 3 สไตล์ จาก 3 นักจัดสวนมืออาชีพ. Retrieved 22 สิงหาคม from

<https://www.posttoday.com/life/work-life-balance/647055>

ภาสกร เรืองรอง และคณะ. (2559). การวิจัยอนาคต (*Future Research*). Retrieved 24 ตุลาคม from

<https://www.gotoknow.org/posts/614257>

มหาวิทยาลัยมหิดล. (2566). เป้าหมาย SDGs 17 ประการ. Retrieved 18 มิถุนายน from

<https://science.mahidol.ac.th/sdgs/sdgs-17/>

มหาวิทยาลัยแม่โจ้. (2549). แนวคิดเบื้องต้นเกี่ยวกับการออกแบบ. Retrieved 10 สิงหาคม from

<http://lms.mju.ac.th/courses/163/locker/CA519/Chapter1/unit1.htm>

มูลนิธิสืบราคาเสถียร. (2563). รายงานสถานการณ์ป่าไม้ไทย ประจำปี 2562 – 2563. Retrieved 4 พฤษภาคม

from <https://www.seub.or.th/document/สถานการณ์ป่าไม้ไทย/รายงานสถานการณ์ป่าไม้-6/>

เรวัต สุขสิกาญจน์. (2555). จากยุคการประดิษฐ์คิดค้นสู่การออกแบบอย่างยั่งยืน. วารสารวิชาการ ศิลปะ

สถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 3(1), (เมษายน-กันยายน): 137-150.

วรชัย แสนสีระ. (2552). วิกิการร่าง พ.ร.บ. ป่าชุมชนก้าวแรกกฎหมายภาคประชาชน. Retrieved 15 สิงหาคม

from

https://www.senate.go.th/assets/portals/93/fileups/272/files/S%E0%B9%88ub_Jun/9legal/legal5.pdf

วิทยาลัยสหวิทยาการมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์สถาบันการมองอนาคตนวัตกรรม(IFI)สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ

(องค์การมหาชน) กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2561). *FORESIGHT TOOLS* คู่มือการมอง

อนาคต. Retrieved 12 สิงหาคม from

https://www.researchgate.net/profile/Thanyaporn-Soontornthum/publication/336368732_khumuxkarmxngxnakht_FORESIGHT_TOOL_S/links/5d9df41792851cce3c90eba9/khumuxkarmxngxnakht-FORESIGHT-TOOLS.pdf

วินัย วีระพัฒนานนท์. (2541). สิ่งแวดล้อมและการพัฒนา. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศรีสุวรรณ เกษมสวัสดิ์. (2553). ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในรายวิชาสิ่งแวดล้อมกับการพัฒนาที่

ยั่งยืนที่มีต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในมหาวิทยาลัย ราชภัฏสวนสุนันทาสำหรับนักศึกษาชั้นปีที่1-3 สาขาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม [งานวิจัย คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา].

ศิริดา ยาโอษฐ์. (2562). การพัฒนาวัดให้เป็นสัปปายะ. วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 6(2), (พฤษภาคม-สิงหาคม): 200-208.

ศุภวัจน์ แก้วขาว และปราณีศา บุญคำ. (2561). การประเมินปัญหาไม่ยั่งยืนด้วยสายตาในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ท่าพระจันทร์ เพื่อการปรับปรุงภูมิทัศน์ที่ยั่งยืน เอกสารประชุมวิชาการ ประจำปี 2561 The 9th Built

Environment Research Associates Conference 2018 (BERAC 9), 413-446. ปทุมธานี: โรง

พิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ศูนย์การเรียนรู้เชิงปฏิบัติการเศรษฐกิจพอเพียง วัดพระบรมธาตุดอยผาส้ม. (ม.ป.ป.). วัดพระบรมธาตุดอยผาส้ม.

- Retrieved 25 มิถุนายน from <https://watdoiphasom.wordpress.com/2011/05/21/ศูนย์การเรียนรู้เชิงปฏว/>
- ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กรมป่าไม้. (ม.ป.ป.). ป่าชุมชนบ้านตาล หมู่ที่ 9. Retrieved 7 กรกฎาคม from http://forestinfo.forest.go.th/fCom_detail.aspx?id=10946
- สถาบันการมองอนาคตนวัตกรรม(IFI)สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ(องค์การมหาชน)กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2562). เครื่องมือการมองอนาคต *FORESIGHT TOOLS*. Retrieved 13 สิงหาคม from https://ifi.nia.or.th/wp-content/uploads/2019/11/foresight_tools-2.pdf
- สรณาด สินอุไรพันธ์ และขวัญชัย กาแก้ว. (2559). สรรค์สร้างสิ่งแวดล้อมสู่ความปลอดภัย: โจทย์วิจัยที่ใกล้ตัว. Retrieved 12 กันยายน from https://www.si.mahidol.ac.th/th/division/soqd/admin/download_files/554_18_1.pdf
- สำนักงานโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯสยามบรมราชกุมารี. (2566). ข้อมูลพรรณไม้. Retrieved 19 เมษายน from http://www.rspg.or.th/plants_data/index.htm
- สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2563a). ประกาศสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เรื่อง คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ และเกณฑ์การให้คะแนนเพื่อคัดเลือกวัดเป็นวัดพัฒนาตัวอย่างที่มีผลงานดีเด่น วัดพัฒนา ตัวอย่าง และอุทยานการศึกษาในวัด ประจำปี ๒๕๖๔., 24 ธันวาคม.
- สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2563b). ประกาศสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เรื่อง ผลการคัดเลือก อุทยานการศึกษาในวัด วัดพัฒนาตัวอย่าง และวัดพัฒนาตัวอย่างที่มีผลงานดีเด่น ประจำปี ๒๕๖๓., 14 สิงหาคม.
- สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) (สปร.). (2563). รายงานทะเบียนวัด จังหวัดนครพนม. Retrieved 21 มิถุนายน from https://data.go.th/dataset/item_c94ddb03-3983-4843-a02a-2478efa4b74c
- สำนักจัดการที่ดินป่าไม้ กรมป่าไม้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2562). รายงานฉบับสมบูรณ์ (Final Report) โครงการจัดทำข้อมูลสภาพพื้นที่ป่าไม้ ปี พ.ศ. 2561-2562. Retrieved 14 กันยายน from <http://forestinfo.forest.go.th/>
- สำนักจัดการที่ดินป่าไม้กรมป่าไม้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2562). รายงานฉบับสมบูรณ์ (Final Report) โครงการจัดทำข้อมูลสภาพพื้นที่ป่าไม้ ปี พ.ศ. 2561-2562. <http://forestinfo.forest.go.th/>
- สำนักจัดการป่าชุมชน กรมป่าไม้. (2557). ป่าชุมชน รูปแบบการพัฒนาและบริหารจัดการป่าอย่างยั่งยืน. Retrieved 17 กันยายน from <https://www.forest.go.th/community/wp-content/uploads/sites/16/2018/08/ป่าชุมชน-รูปแบบการพัฒนาและบริหารจัดการป่าอย่างยั่งยืน.>

pdf

- สำนักจัดการป่าชุมชน กรมป่าไม้. (2563). คู่มือปฏิบัติงานการจัดทำแผนจัดการป่าชุมชน. Retrieved 6 กันยายน from <https://www.forest.go.th/community-extension/wp-content/uploads/sites/93/2021/03/5.คู่มือแผนจัดการป่าชุมชน.pdf>
- สำนักจัดการป่าชุมชนกรมป่าไม้. (2557). ป่าชุมชน รูปแบบการพัฒนาและบริหารจัดการป่าอย่างยั่งยืน. <https://www.forest.go.th/community/wp-content/uploads/sites/16/2018/08/ป่าชุมชน-รูปแบบการพัฒนาและบริหารจัดการป่าอย่างยั่งยืน.pdf>
- สำนักมาตรฐานการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. (2549). มาตรฐานการพัฒนาป่าชุมชน. Retrieved 28 กันยายน from http://www.dla.go.th/work/e_book/eb1/std2_10550/26/26.htm
- สิทธิพล เวียงธรรม. (2562). การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมวิถีพุทธ. วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์, 6(4), (ตุลาคม-ธันวาคม): 1-17.
- สืบพงศ์ จรรย์สืบศรี. (ม.ป.ป.). สถาปัตยกรรมไทย : วัด. เอกสารประกอบการสอนวิชาสถาปัตยกรรมไทย คณะศิลปกรรมและสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา.
- สุดารัตน์ หอมหวล และคณะ. (2553). ฐานข้อมูลสมุนไพร คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี. Retrieved 20 เมษายน from <https://apps.phar.ubu.ac.th/phargarden/main.php>
- สุทธิพันธ์ อรัญญาวาส และคณะ. (2563). ป่าชุมชน: แนวคิดทางนิเวศวิทยาในการจัดการป่าไม้ (ป่าชุมชน) ของพระสงฆ์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์, 7(2), (เมษายน-มิถุนายน): 230-246.
- สุพัตรา ทองกลม. (2558). วัดธรรมยุติกนิกายในจังหวัดอุบลราชธานี. วารสารหน้าจั่ว, 12, (มกราคม-ธันวาคม): 354-383.
- สุรัชย์ จงจิตงาม. (2564). วัดในสมัยพุทธกาล. วารสารปณิธาน, 17(1), (มกราคม-มิถุนายน): 1-24.
- สุวิทย์ วงศ์รุจิราวณิชย์. (2554). *Sustainable Design* ดีไซน์...เปลี่ยนโลก. กรุงเทพฯ: กรุงเทพฯธุรกิจ.
- เสรี วรพงษ์. (2561). สิ่งแวดล้อมกับการพัฒนาที่ยั่งยืน. วารสารสังคมศาสตร์บูรณาการ, 1(1), (มกราคม-มิถุนายน): 161-176.
- อภิชัย ฤทธิธรรม. (2565). ผู้รักษาราชการแทน ผอ.ทสจ.นครพนม, 4 พฤศจิกายน [Interview].
- อินทรา พรหมพันธุ์. (2559). การเรียนการสอนโดยใช้แนวคิดการออกแบบอย่างยั่งยืนสำหรับผู้เรียนในระดับปริญญาตรี. วารสารครุศาสตร์, 44(4), (ตุลาคม-ธันวาคม): 362-375.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	กชพร วงษาเนา
วัน เดือน ปี เกิด	13 กรกฎาคม 2532
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
วุฒิการศึกษา	ปัจจุบัน ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (การออกแบบ) มหาวิทยาลัยศิลปากร พ.ศ.2559 สถาปัตยกรรมมหาบัณฑิต (สถาปัตยกรรมภายใน) มหาวิทยาลัย กรุงเทพ พ.ศ.2555 ศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต (การออกแบบตกแต่งภายใน) มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
ที่อยู่ปัจจุบัน	49/9 หมู่ 3 ตำบลคลองหก อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี 12120
ผลงานตีพิมพ์	กชพร วงษาเนา, วัฒนพันธุ์ คุรุฑะเสน. (2566). “การศึกษาอัตลักษณ์เชิงพื้นที่ของวัดป่าและมาตรฐานการพัฒนาวัด กองพุทธศาสนสถาน สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.” วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร 11, 3 (พฤษภาคม): 1219-1232 กชพร วงษาเนา, วัฒนพันธุ์ คุรุฑะเสน. (2566). “การมองอนาคตการออกแบบพื้นที่วัดป่า กรณีศึกษาวัดป่าตาลใหญ่ จังหวัดนครพนม.” วารสารวิชาการศิลปะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร 14, 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม): xx-xx.